

roman

PERWÎZ CIHANÎ



Bilîcan



NEFEL

www.nefel.com

info@nefel.com

Bilican

Bilîcan

PERWÎZ CIHANÎ

NEFEL
Stockholm
2002

www.nefel.com
info@nefel.com

Perwîz Cihanî: Bilîcan

Weşanxane: Nefel
Sandfjärdsgatan 10, 11 tr.
120 57 Årsta / Sweden

www.nefel.com
info@nefel.com

© Perwîz Cihanî û Nefel

Çapa dijîtal: 2002
ISBN: 91-89687-12-4

Grafika pirtûkê: Arif Zêrevan

Bêyî destûreka nivîskî ti kes nikare vê pirtûkê ji nû ve
bi ti awayî çap bike, kopî bike yan li ber wê zêde bike.

Çênabe ko ti kes fayla vê pirtûkê kopî bike
û di Internetê de bêxe malpera xwe.

Pêşkêş e bo gîyanê pîrozê
hemû dengbêjên kurd,
ko li gumnavî û
bêdengîyê da
mirin.

Evdilê Begzade ko rehmet lê be
Nûra Xwedê tijî li nav gorê be

Strana Ker û Kulik wî digot
Dilorand û dilê xwe pê ra disot
Dema ko Werdê porên xwe vediro
Dengbêjê me gel wan kulan dibû cot
Rûyê kever bi hêsiran wî dişot

Ax Şilêrok

Givegiva bayê derbuharê ye. Taze xal ketine pêşîra çiyayên bilind û serferazên Kurdistanê û damênên wan diqdiqî reş û belek bûne. Avên belekiyan her wekî mar û ziyan li pêşîr û berpalên çiyayên, li kaş û dol û geliyan, ber bi nişîv, ber bi kêş û rastiyan dişûlikin. Eger Mirovî li serê girekî, li qûça bilindeçiyayekî, yan li binê besteke dûr û deşteke vekirî, yan geliyekî kûr û ji dûr va raweste û hûr û kûr dîna xwe bide wan avên keviyan û wan çiyayên serkever û bêhinveker, her yek ji wan çiyayên bilind, dê wekî bûkeke şariye taze xemilandî bêne ber çavên mirovî, ko her yekê kirasekî sipî çîle bûkîniyê li xwe kirine û xwe li ber çavên zavayi ra dinazînin. Ew avên belekiyan jî bînanî rişî û qeytanên zîvîn û xişl û ri-helan li ser bejin û balên wan yên bilind da şor bûne û li pêşîra wan da birbirî xwe jor da berdane û li ber piyên wan da xwe têkelî çem û rûbaran dikin. Çem jî ser hev û ber hev ra pêlan li ser pêlan vedidin û dihurmicin û kef li ser ketî pêş da dixîşikin. Her yek ji wan çemana wekî kobeyên mezinên zîvîn, ko dorandorî kirasê çiftexasê bûkîniyê ra hatine dirûnê. Ew teqalên ko taze reş bûne jî, bînanî çepikên gulên li ser dava wan kirasana da bera mirovî li ser xwe da radikêşin.

Çavkaniyên li pêşîra çiyayên jî bînanî (wekî) qaşên almastê li ser sîngê çiyayên, li ber tavê diçilvilin.

Ew avên belekiyan, dema ko tav lê dide, dûr va bînanî xodîkan rewneq dikevinê û difirin nav çavên mirovan. Îca ew mirovên ko dûr va li serê çiyayekî, yan li binê bestekê çav li wan avana dikevin, hema bixwe xwe seha tîhnîtiyê dikin û dilên wan dibijn wê ava ron û çilvilok. Û li dilên xwe da dibêjin:

»Xwezî qurtek ji wê avê li ser dev û lêvên me ketiba.«

Lê dema tu nêzîkiyê bi wan avan dikî, dilê te tevî hev dibe û bîzê te naçê tu lê mêze bikî. Ew avên tevda qur û lîl, avên şêlo, ko kirs û kewal, qirş û qal, pûş û pelaş, qurm û kot li ser ketine. Avên ko rûyê bedew û cindiyayên li xodîka pêlaviyê wan da qîloqaco têne xûyanê.

Axa zivistanê li ber sir û sermayê sistopisto bûye. Sirê li xakê daye û ew bêgiyan kiriye.

Bayê derbuharê tevî tava şîrogerm, keviyên berfa kuşregirtî û qeşayê di-avînin. Îca avên belekiyan bînanî xûna birîndarên ko leşê wan bi reşêşkên gulle û bi derbên tîr û şûran kunkunî bûbin, li rehên erdê ra dikişin û li ser leşê wê ra dişûlikin. Îca li gelek ciyan da ew avan tevlihev dibin û xwe jor da berjêr, ber bi newal û geliyan, ber bi nişiv berdidin û xweliya nerm û sirêbirî li pêşîra erdê diqoqîlînin û dikin herî û di gel xwe ber bi jêr dixişikînin. Rûyê erdê, ew teqalên reşbûyî wisan celxcelxî, tîştîştî û şivîşivî dibe, ko tu dibêjî qey pişikîkan daye ber pencerûskan.

Li vî danê salê û li demeke weha da, eger mirovîekî tîhnî rastî wan avan bê, eger li ber tîhnîtiyê kezeba wî bişewite jî, eger agir li dilê wî bikeve jî, eger dîzka hûrê wî bikuzure jî, eger cîhan lê bibe germiyana Enfalê û çola Kerbelayê jî, li ber şêlûtî û gild û gemarê bizê wî naçe wê avê, ta ko qurtekê, heylo dilopekê, heylo çiravekê ji wê avê li ser can û cîger û hinavên xwe da bike û kezeba xwe ji şewatê û dîzka hûrê xwe ji sotinê rizgar bike. Hema rastî jî ew avan »dûrkujên nêzîk xisar in.«

Ca li destpêka Adarê da, bayê buharê, ko li her navçeyekê da navek lê kirine, dest pê dibe.

Bayê derbuharê bayekî demdemkî ye. Hindek caran wisan nerm û germ û êm û dilhebîn e, ko dilê mirovî dixwaze, mirov gepkên rûmetê xwe bispêre ber destên wî, da ko bînanî giraviyeke dilovan û yareke dilhebîn gepkên rûmetê mirovî bi evîn û hijmekarî mist bide û biperixîne û bi destên xwe yê dilovane nerme nol, rûmetê serma û zemherîrdîtî û li ber sir û seqemê tevîzî, bi dil û can tevvide. Dilê mirovî dixwaze, ko ewî bayî bi giştî hêza leş û giyan, bi dev û difinan hilmije şah xwe û bikişîne sebeta sîngê xwe û sîngê xwe pê paqij bike. Bêhna wî bayî tijî ye li bêhna gulavîn e, xaka paka taze ji bin berfê derketî. Bêhneke hind xweş û dilveker ji wî bayî tê, tu dibêjî hema bêhna gulan bixwe ye. Rastî jî hema gereke, ko ev bêhna, bêhna gul û kulîkan be. Gul û kulîlkên ko hê ji cîhana jêr axê rizgar nebûne û hê serê xwe li jêr xaka giran dernexistine. Lê hêdî hêdî pinc û reh dajon û dixwazin erdê biqelêşin û şax bavêjin û xwe ji cîhana teng û tariya binerdî rizgar bikin. Yan jî hema bêhna leşên wan gul û kulîlk û gîha û pincarana ye, ko sala çûyî li ber bayê tunde payîzê qîşirîn e û pelgên wan yê nazik û xweşik li ber bayê weşiyar e û li jêr pê û siman hatine pişirandin û pişaftinê û bûne xwelî û tîkelî axê bûne. Bi her cureyî bêhn bêhneke gulavîn û nasiyar e. Bêhna gul û sosin û beybûnan e. Bêhna catirî, pûng, sîrmo, kurad, hindîş, siyabo, hewşan, pojan, rihan û piltanên beyanîn e. Bêhna şembele û sêpelge û once û ko-

rînganên beyaran û sorgul û sosin û sumbul û benefşe û şevbo û nêrgizên xuristen e. Mirovî li ber vê bêhnê mest û gêj dibe û di gavekê da giştî derd û kulên vê cîhana xortxapîn ji bîra mirovî diçe. Lê ev sermestî û serxweşiya hind dom nake. Lewra ko ew bayê wisan bêhinveker û canbexş û dilhebîn ne ji gav da, hema li çavqirpandinekê da, hema li bêhnvedanekê da tê guher rînê. Wisan ne ji gav da tê guherînê, ko mirov vedicinîqe. Dewsa bêhna gul û benefşeyan, bêhna sir û seqem û zuqum û zemherîrê jê difûre. Ne ji gav da, we lê tê, ko ew bayê wisan bêhinveker, bêhna merg û mirinê jê tê. Ew nermebayê aram, ne ji gav da wisan dirinde dibe, ko kumê mirovî ji seri direvîne. Wisan tund û guj dibe, ko çi giyanliberek nikare xwe li ber bigire û destekî li seri, yekî li piştê, li dû durbe û pesêvekê digere. Eger ew giyanlibere mirov be, xwe davêje ber pesêva kevir yan dîwarekî. Yan jî çavên xwe li kor, kendal, zang, zinar, û kûleyekî digerîne, ta ko penahê bibe ber û ji destê wê seqema giyanveroj rizgar bibe. Eger ew giyanlibere ajeleke dirinde be, xwe davêje landa xwe ya zivistanî û ji derketina xwe ya derva poşman dibe. Eger kêz û kurm û cir û canewer be, xwe li celx û qelîşteken erdê da, li bin kevir û lîpan da, li hêlûn û kun û kunlîs û kûlikên xwe da, xwe dilemisîne û vedişêre. Lê ev bayê demdemkiyê derbuharê hindek caran lap tûre dibe. Wisan tûre û şêt û har û dîn û tepoyî dibe, ko çi giyanliber neşên li ber rawestin û heylo li kûlik, celx, durbe, pesêv, land, kûle û hêlûnan da jî xwe naêşîrînin. Ew baya wisan gur û guj dibe, ko berfa kuşregirtî ji erdê radike û li nav çavên giyanliberan da lê dide. Ewir û esman berev dibin. Rûçikê şîne esmani berebere gewir dibe û dibe rûçkê sîrfiroşan. Esman dibe pîrejineke li nav salan da çûyî, porgewir û pirçaloz. Pîreke lorik lê xerabûyî, bi bolebol û bilmebilim. Wisan tund û tirş û navçavan bi girê dibe, ko mirov sawa kulê jê digre. Mirov nawêre lê mêze bike. Durust hîngaye, ko berfa çîl û kever li nav çavên giyanliberan direşîne û wan li ber sir û seqemê dilerizîne.

Lê hê demeke xurt nebihoriye, hê te dewsa xwe germ nekiriye, ko dîsan ser ji nû ewir û esman jev berdidin û hewa vedibe. Sîngê esmani qulqulkî dibe û berebere esmanê sayî dilê mirovî vedike. Gultên hevgeriyên ewiran wekî komikên ramiyariyên bêtifaq û hevduxor, birbirî dibin û li hevdu têne bi paşpaînan û dibijiqin û tekoteko li gultên biçûk û bêreng da, xwe bi perê asmani va dizeliqînin. Li gavekê da ew esmanê ewirayî, sayî dibe. Sayiyeke şîn û pîrozeyî. Weke armûşê peng. Wisan saf û hulo dibe, ko rewneq dikevê. Tava canbexş û cîhanronîker dizeliqîne pêsîra

erdê sikî sar û di gavekê da sîngê erdê disincirîne. Tu dibêjî qey her tişt derew bû. Ne berfê karê barîne dikir û ne ewiran karê girîne, ne jî pîra esmani karê por û pîrçwerîne. Her tişt ne ji gav da reng û rûyê xwe diguherin. Givegiva bayê dir, dibe nermebayekî canhebîn û dilveker. Bager û bakirêve û tîpî cîhên xwe didin hulmebayekî nerm û sivik û bêhnvekerê buharî. Tava germ dîsan piştta mirovî, û dîtir gîyanliberan ya sar û tevîzî germ dike. Lê hê jî teltên ewirên gewir û gerok li rex û kujên esmanê şîn û bêbinî da lev digerin. Tu dibêjî qey hevdu wenda kirine. Gultên çîremijê xwe bi cengelên bilindciyan û bi serê qûçên birekan va, bi sereyal û yalçînan va dadiliqînin. Tav diqijîline. Lê hê te çêja germayê di leşê xwe da baş seh nekiriye, ko dîsan teltên ewirên jevberdayî û bijiqî destên yêkatiyê didin hev û berevî ser hev dibin. Sireke sar divîzîne û teltên ewran dîsan berevî ser hevdu dibin. Dîsan cîhana ronahî, reş û tarî dibe. Tav xwe vedişêre. Piştî sireke sar, ko li mejiyê hestikên gîyanliberan da kar dike, pîrûskpîrûsk berf jor da tê. Bi barîna berfê ra berebere sira sar veditexire û ba dadîne. Li dû ra pîrûskên berfê pil bi pil mezin û mezin-tir dibin û berebere dibin kuliyan gir û kever. Hêdî hêdî ew kuliyan berfê dibin şilope. Îca her kuliyeke berfê wekî kotireke çîle kever nermik nermik jor da xwe berdidin ser sîngê erdê. Lê ev kotirên kever hê piyên wan negiheştine erdê, diavin û ji nav diçin. Temenê van kuliyan wisan kurt e, ko mirov nikare cudatiya nîveka hebûn û nebûna wan û naweya bûyîn û nebûyîna wan bihejmêre.

Temenê hindek tiştan li cîhanê da wekî temenê van kuliyan kurt û hindik e. Wisan kurt û hindik e, ko mirov nizane kînga çavên xwe li cîhana ronahî vekirin û kengê ji cîhanê koç kirin. Hê çavên xwe li cîhana ron venekirine, hê piyên xwe nedanîne ser topa axê, temenê wan kuta dibe û ji nav diçin. Lê berewajî wan, hindek tişt jî temenê wan dûr û dirêj e. Bînanî wan kuliyan berfê, ewanê ko ev e çendik û çend hezar salin li serê çiyayên bilinde cîhanê ketine û ta roja îro jî qet hê navê aviyan û bihojtîne nebihîstine. Meriv dikare ji temenekî wisan ra temenekî herehereyî bêje. Herçend ko çî tişt li vê keyhanê da herehereyî nîne û nikare hetahetanî wekî xwe bimîne. Lê kê m hêz hene ko bikaribin tiştên wiha bi sanahî ji holê rakin û bikin mêvanê nemanê. Ne germaya havîne li wan kar dike, ne jî sermaya zivistanê. Ne tavî û teyrok û reşêşkên tunde baranê bi wan dikarin û ne jî hêza bahoz û bakurofê dikare wana ji cî bileqîne. Her tenê tişteke heye. Ew jî tişteke gelekî pêş û pintî û kotî ye. Erê ew jî; kurme darê ne ji darê be, riziyan darê tune ye. Ew berfa xudanê temenê

herehere yî jî hindek caran tûşî kurmên xwe bi xwetiye dibe. Ew jî hindek caran kurmî dibe. Kurmên sipî çîl, durust li ser rengê berfê da, ji berfê bixwe, ji dava berfê ketî dikevîne canê berfê û berfê li nav da diavînin. Ew kurm bînanî kurmên kotîbûnê dikevîne hinavê berfê û ewê ber bi nemanê dişînin. Ew kurm li bin va berfê dixon û sîngê wê li bin da diqoqilînin. Hinavê wê kunkunî dikin û li ser pişta wê ra davêjin. Ca hîngaye, ko hulma erdê li sîngê berfa tûştîşî bûyî ra davêje derva û ew berfa herehereyî ne ji gav da bînanî birîndarekî birînkûr, kûr dinale û qîrçîn jê tê û li nav xwe da dişkê û ava zipe zelal ji hinavê wê dikişe. Durust hîngaye, ko kezken kiça erdê, kezken alekokê, li ber wê ava hinavan şax davêjin û berebere pirçîn dibin. Îca ew li ber neynûka ava hinavan kezî û biskan badide û xwe ji bo kurê berfê dixemilîne. Lê bi dax û keserên giran va ta porê alekokê şax davêje û penc vedide, kurê berfê nexweş dikeve û navçoyî dibe û nava wî xûn dikişe. Êdî kutaya temenê wî pêra digîje û sal dikeve ser rojrokan. Êdî kurê berfê nikare wê salê zemawendê bike. Lê ew bêhîvî nîne. Dîsan weke caran dîlan û zemawendê salekê paş da davêje û dispêre dayîka alekokê, ko dê sala bê bişîne xwazginiyê kiça wê û evê peyamê jî, ji alekokê ra, ji berdilka dilê xwe ye birîn û xoşewîsta xwe ya xemrevîn ra dişîne:

Alekokê pirçînê!

Berdilka dilê minê!

Min şureşur ketiye binê.

Hatime halê mirinê.

Zemawenda me bila bimîne saleke dinê.

Lê hindî cîhan ava bûye, dema van herdu evîndaran wehaye. Hindî ko kurê berfê fikefîka wî ye û amade ye, ko kiça erdê bixwaze, erd berhaneyan dîne û dibêje ko hê kezîkên kiça min dirêj nebûne û zulfên wê nehatine ber badanê. Bihêle bila porên kiçka min kûşkê dirêj bibin, zulfê wê bêne ber badanê û keziyên wê bêne ber hûnanê û çavên wê bêne ber kildanê paşê. Lê derdê li ser derdan ra, dema ko kezken kiça erdê dirêj dibin. Biskên wê tene ber badanê û keziyên wê tene ber hûnanê. Çavên wê li ber hewiretirîşqeyan tene kildanê û dibe bengebenga wê û ji zemawendê ra amade dibe, mîxabin ko kurê berfê nexos dikeve. Navçoyî dibe. Av ji hinavan dikişe. Bi neçarî zemawendê salekê wekî hezaran salên çuyî paş da davêjin. Lê bi dax û derdên giran va, hindî cîhan cîhan e, de-

ma van herdu evîndarên bêmiraz weha ye û hê jî ta roja îro destên wan negiheştine hevdu.

Gelo rojekê bê, ko ev herdu evîndarên bêmiraz bi evîna xwe şa bibin?

Taze bayê tunde derbuharê danîbû. Taze berfê û şilopê vekiribû. Erd hê jî herî bû. Lîlavên şilopê ji erdê dikişiyên. Ew li ser kevirê bêriyê rûniştibû. Destê xwe yê çepê dabû bin jêrçena xwe û kûr diponijî. Serçokên wî xuriyabûn. Dermilên wî rişî girtibûn. Çarixên wî devê xwe lê xwar dikirin.

Gencekî bi pîl û şan, bilindbala û tevkuta yî, bi zend û bend, navmilpan û gerdenkela bû. Taze berê simbêlê wî xwidan dabû.

Lê ew gencê han wisan kûr diponijî, ko agah ji deng û sedayên li çar kinarên xwe nebû. Dihate bîrê, dema ko taze fam dikir. Taze têdigeşt. Taze destê xwe yê çepê ji yê rastê nas dikir, ko li mala wan da şîn bû. A, hema li vê hewşê da, hema ha li kujê han da, termê xûnaviyê bavê wî danîbûn ser teneşoyê. Mirîşoyan bi lûfikên sipîçîl xûna wî ya sore gevez tevî avê dikirin û dişostin. Leşê wî yê kever li jêr xûnê da derdiket. Lê xûn li birînan da ranediwesta. Ta şostina wî kuta kirin jî, hema wisan xûn ji birînen wî diza. Durust bînanî kaniyeke avzêm xûn jê vediza. Melayî bi lez kefen lê wer kir. Lê xûnê da kefeni û ji kefeni ra derbas bû û li ser kefeni telte girt. Te digot qey çepikek sorgul avîtine ser kefenê wî û pê wê çepika sorgulan rêz li gorîbûna wî li rêka av û axê da girtine.

Hemanê tê bîra wî, şerê wan û bîhaniyan bû. Bîhaniyan avîtibûn ser talanên wan. Ew bîhaniyên ko carê bi berhaneyekê hêriş dihanîn ser cî û warên wan. Dixwestin wan ji gundê wan, ji bajarê wan, ji bajarokê wan, ji warê wan, ji welatê wan, ji av û axa wan derêxin. Dixwestin welatê wan zorpes bikin û wana têxin bin destên xwe da. Şer, şerê av û axê bû. Dujminan rojê berhaneyek ji wan digirtin. Rojê newalek ji kewşenê wan, geliyek ji warê kal û bavên wan, bexêrek ji zeviyên wan, çiyayek ji zozanên wan zorpes dikirin û davîtin ser kewşenê welatê xwe. Rojê hindek ji kewşenê welatê wan bi fend û fêlên dîwanî û ramiyarî, bi qeyd û qoçan li ser xwe didane nivîsandinê û li ser xwe tapî dikirin. Yan jî davîtin ser keriyên wan û teş û talanên wan dikişandin. Dîsan weke çendik û

çendîn caran dujmini avîtîbû ser keriyên wan. Bavê Silêmanî, Eliyê Mîrî peyî talanan ketîbû. Mêrmêranî şer kirîbû. Çend kes ji dujminan kuştîbû û termên wan dagîrkerane li ser xaka pak velezandîbû. Lê hejmara dujmini gelek bû. Eliyê Mîrî tenê bû. Li ber xwe dabû. Çend kesên dî jî pê sîngiya xwe ya jehrdadayî birîndar kirîbû. Lê derbên sîngiyên dujmini li ser sîng û navmilên wî, kelên jê birîbûn. Ta hawarî pê ra gihîştîbû, ew li hespê da jor da ketîbû. Li ser axa bav û kalan can dabû. Dujminan gava ko dîtîbûn, hawarî waye bi wane ra digihîje, talan cî da hêlabûn û revîbûn. Seriyê tu ji pêyan ra gorî bî. Her kesî bi zorê giyanê xwe kirîbû devê xwe û panî li pê dabûn, herin, ko hûn naçin! Gava ko hawarî gihîştîbû ser termê Eliyê Mîrî, termê hê jî germ bû. Lê êdî ji tik û pik ketîbû. Siwarên hawariyê bêy girîn û şîn, talan li ser zomê da zivirandîbûn û pê sîngî û nêzeyên xwe darbestek girêdabûn. Termê Eliyê Mîrî danîbûn ser wê darbestê û ji wê derê jî birîbûn bajarokî, da ko li goristana bajarokî da, li rex gorên bav û bavpîr û da û dapîran da, li zadigeha wî da, wî bispêrine xaka pak.

Ev qewimînan bi giştî bînanî perdeyeke reş li ber çavên Silêmanî ra dihatin û diçûn. Te digot qey hema du, sê rojan berî niha ev yekana qewimîne.

Li ser kevirê bêriyê rabû. Kalekela berx û mihiyên hevheşîyan bala wî li ser xwe da rakişandin. Kesereke kûr rahêla. Baş tê bîra wî, ta çend salan berî niha jî, ev hewşa wan tijî bû. keriyên pezên wan der û deşt tijî dikirin. Lê betirpêrar bû, ko cerda dujmini dîsan avête ser keriyên wan û gidgidîkeke kor, kereke topal û bizineke gurî jî ji wane ra nehîştin. Bixwe, xwe tevgerêdabû. Li bozê dêlhine siwar bibû. Li peyê cerdê ketîbû. Lê meta wî Rewşê çarîka xwe avîtîbû ber piyên hespê wî û jê daxwaz kirîbû, ko neçe. Ewî jî nikarîbû li ser çarîkê ra derbas bibûya. Ev debeke mêjîn e. Kes nikare li ser çarîka jinekê ra, ko avîtibe ber piyên wî, derbas bibe. Dibêjin her kesê ko li ser wê çarîkê ra derbas bibe, çûyîna wî heye, lê hatîna wî tune ye. Dê tendurust here û nivîşkan vegere. DYê zindî here û mirî bizivire. Silêman ji mirin û kuştina xwe netirsîyabû, belkû wî xwestîbû bi xelkê bide zanîninê, ko qedrê meta xwe digire û keriyê qerqas gorîyî tayek ji porên meta xwe ya servekirî dike. Hema gava ko meta Rewşê çarîka xwe vekirîbû, havîtîbû ber piyên hespê wî, bayê lêdabû, bisk û zulfên meta wî tevî hev kirîbû. Zûka ji hespi peya bibû û çarîka meta xwe ji erdê rakirîbû, dakutabû, dabû serê wê û li ser oxirê zivirîbû. He li wê derê ra rast zivirîbû, çûbû ser gorîna bavê xwe.

Dîsan bînanî yekimîn rojemerga bavê wî, koma jinan li nav goristanê da berev bibûn û zincîrçol girtibûn û li ser gorina Eliyê Mîrî digotin û digiriyan. Ewan xweliya dora gorina Eliyê Mîrî bi dest radikirin û li ser serê xwe da dikirin. Rûmetên xwe yê nazik didane ber pencerûskan û porên serê xwe ta tayî dirûçikandin. Dengê Gewirê li ser hemû dengan diket. Gewirê dengbêjeke bi nav û deng bû. Li giştî wê navçê da, kê derê şînek heba, dihatin Gewrê dibirin, da ko ew li ser mirî, yan kuştîyên wan da bilorîne û wawîlokan bêje.

Te digot qey Eliyê Mîrî taze hatiye kuştinê. Gewirê digot û dilorand û davîte ser Eliyê Mîrî û yê dî jî pê ra digotin û digiriyan.

Niha ko Silêman waye li raserî kevirê bêriyê ra rawesta ye, hê jî dengê Gewirê li guçkên wî da diziringîne. Bînanî wê hindê bû, ko hema a niha ye, Gewrê vê wawîlokê bi dengêkî pir soj û awayekî pir şewat dibêje û davêje ser bavê Silêmanî:

Wayê li minê, wayê li minê, wayê li minê...

Şerekê li me qewimî, sibê zûka li ber beyanan...

Hawarî daket nava gund û wan zozanan...

Digotin gelî mêran, dujmini avît ser talanan...

Porkurê Rewşê, dêranê Newşê hawarîke ne bi xewşî ji me ra dihat, digotin derbên li berî bedena Eliyê Mîrî, gula bereviyan dane, bi hevde tîrên ji kewanan...

Hey la li minê lê dêranê wezê...

Te digot qey hema Eliyê Mîrî taze hatiye kuştinê û Gewrê jî taze li ser cenazê wî rabûye. Dengê wê di guçkên Silêmanî da deng vedida:

Lolo Mîro sibe bû, sibe zû bû, hîv rabibû danzde rîman...

Hawarîke ne bi xweşî li me daket, li girê sînora, li wan çep û kîman...

Eliyê minê delal, mîrê taze, siwarê Şevreng ji mal derket, fênanî caran, tim û timan...

De porkurê wezê, dêranê wezê, eva çendik û çend rojin, kekê Silêmanî nazivire nav dîwanê nîzam çîman...

Xelkê wenda kirine teke û tûke, ser û sûtalên malan, minê wenda kiriye Eliyê Mîrî, kekê Silêmanî, serekê mîr û wan hakimî...

De dêranê dibêjin mîrê delal birînda re bi derbên hevde tîr û danzde rîman...

De Rewşê dêranê xûn dikişê ji birînen wî axayi, bînanî lûlikên lûleheng û wan gumguman...

Evê benda dûmayîka wawîloka Gewrê li nav serê Silêmanî da deng ve-

dida: wan gumguman....wan gumguman... Û tijî serê wî xûn dikir. Li nav deriyaya wan hizrana da bû, ko mamê wî Îsê Mîrî lê derket û gazî kirê:

»Silêman tu çima îro neçûyî dîwanxana Axayi? Lê kî îro qehweya dîwanxanê digêrîne!?«

Te digot qey derbek ji derbên sûngiyên bi jehrê avdayî li sîngê Silêmanî da daçikandin. Ta roja îro li ber apê xwe nerawestabû û xebera xwe nedabû ber xebera wî. Mamê wî serê wî kî alî da jê bikira, xûna wî yê li wî alî da bikişiya. Lê îro êdî nedikarî pêşayîka xwe bigirta. Li mamê xwe zivirand:

»Ha te bavo daye kuştinê, ko ez herim li dîwanxana bûrayê te da qawê bigerînim? Ez niha ji te ra dibêjim, hûn ya rast nebêjin min, ezê serê xwe hildim, terkedinya bibim û li çil û çiyar bikevim. Ya rast bêjin, kanê bavo bi destê kê, bi pîlanên kê hatiye kuştinê. Ez ta ko tola bavê xwe venekim, ez nikarim li vira bimînim û bijîm. Ez êdî nikarim li nav çavên zarekê jî mêze bikim. Hem bavê min bê tol hatiye kuştinê, hem jî dewlet serê te, ez diçim ji wan kesana ra qawê digerînim, ko qawegerîn û misîn-helgirên bavê min bûn.«

Mamê Îs we ma. Eva cara yekê bû, ko Silêmanî weha sivikatî bi bûrayê wî, ko niha bûye axayê navçê, dikir. Îsê zanî ko daye qafê wî. Zanî ko ew pîs sincirî ye. Hêdî û li ser hemdê xwe hat û li ber Silêmanî rawesta û bi zimanekî nerm û lûs, bi rûyekî vekirî, nermik nermik li ber Silêmanî xwend:

»Bexê minê xoştîvî! Ma ez bîhanîme? Babê te ye, birayê min e! Ez jî hê bînanî te dilbikul û birîndar im. Tu gencekî zana yî. Tu bixwe dizanî ku, kekî li ser talanan hatiye kuştinê û wî bixwe jî bi destên xwe tola xwe vekirîye. Êdî hewce nîne ko ez û tu em li hizra tolvêkirina wî da bin.«

Silêmanî bersiv da:

»Ez jî dizanim, ko bavo li ser talanan hatiye kuştinê, lê bavo bi dexesî û xinizî û bi pîlan hatiye kuştinê. Ez dixwazim bizanibim, kanê kê ew pîlan ji bavo ra kişandibû?«

— Xudê ez jî bînanî te, bi min va jî reş e. Em dizanin ko dujminan havîtibûn ser keriyên me û dixwestin ko talanan bikişînin, û kekî li dû ketibû û talan zivirandibû û çend kes jî ji dujminan kuştibû û bixwe jî hatibû kuştinê. Êdî me hay bi pîlan û mîlanan nîne. Ya dîwanxanê jî ez bixwe te dişînim wê derê, da ko tu çavnas bibî. Xelkê û giregirana binasî. Di gel ridênsipî û mezînan rabî û rûnî. Eger car û baran qaweyekê jî di-

gerînî, ca malavayo mala xelkê ko nîne, mala xizmê meye.

Silêmanî serê xwe berdabû. Bi tûretî û li ser hev digot:

»Ez li vira namînîm. Ez nikarim li vira bimînîm. Ciyê ko ezê nikaribim bersiva zarekê jî bidim, ezê nikaribim li nav çavên zarokekê jî mêze bikim, ezê çawa bikaribim bimînîm. Na ya min û vî welatî li hev nagire. Ez nikarim qawegerîniya kesên dexes û gelxapîn û xiniz bikim.«

Silêman tûre bibû. Soromoro bibû. Te xencer lêdaya çipikek xûn jê nedihat Serçavên wî bibû sêleke sora sincirî. Hema wisan serberdayî, bû bilmebilma wî û ber bi aliyê malê çû.

Mamê wî jî wehimî. Kesereke sar rahêla û li ber lêva xwe da got:

»We diyar e, ko tiştek li ber guçkên wî xwendine! Ew waye li rê deranîne û li ser tirafan xistine.«

Bi vê gotinê ra bû nirçenirça wî û ber bi dîwanxana bûrayê xwe rê ket.

Siliv Beg, mîrekî gelhebîn û welatperwer û pir bi nav û deng bû. Seranserî Kurdistana bakûr, giştî êlên; Kîkan, Mîlan, Zîlan, Sîpikan, Mirdêsiyan, Şadikan, Şikakan, Reşkotan, Silivan, Xerzan Mihemdan û Beraziyan... li jêr femandariya Siliv Begi da bûn. Giştî xelkê Kurdistanê ji wî ra Mîr Siliv Beg digotin. Siliv Begi bi rewta û kiriyar û akar û gotarên xwe, xwe li dilê giştî gelê xwe da cî kiribû. Ew tim û tim li hizra rizgariya gel û felata welati da bû. Gelek caran ewî bi arîkariya şevirdarên xwe yê zana û dilsoj, şevrên şevane dadinî û giştî serokhoz û xêlbegên Kurdan li dîwana xwe da top dikir û li bara rewşa gel û welati da di gel wan diaxift û li dû rê û çareyekê digeriya, da ko gelê wî jî weke sedan gelên dî yê cîhanê bibe xudanê çarenivîsa xwe û welatê wî jî weke sedan welatên dî bibe welatekî serbixwe. Wî bi hizra rizgariya welati serî dadinî ser balgî û bi hîviya azadiya gelî çav li xewê vedikir. Ew her tim li wê hizrê dabû ko welatê xwe li jêr lekmên dagîrkeran derîne.

Du kurên Siliv Begi hebûn. Ji yê mezin ra digotin; Îsê Mîrî û ji yê biçûk ra jî digotin; Eliyê Mîrî.

Îsê nuxuriyê Mîrî bû. Mîrî li zaroyên xwe hemûyê gelektir hejî Îsê dikir. Çend berdestik û lele û mamosta û şevirdar danîbû ber destên Îsê. Mîrî Îsê bi naz û neimet perwerand û gîhand. Ta ko bû xortekî gihîştî. Ca çî xort!...Xortekî têgihêştî û toredar, cewanakî ciwan û nazenîn û dilhebîn. Xortekî wisan li wî derketibû, mirovî dil nedikir lê binêriya. Xortekî keşxeyî bejinziravî balaberz, li hindav da hilkişiyayî. Çavên reşbelek, birûyên kêşayî, eniya pan û vekirî, temorîka reş, bînanî perên reşdalaşan, dirijiya ser neitika kever. Vê rewşa wî bera her kesî li ser xwe da radikêşa. Simbêlê reşê qeytanî li jêr difina beranî da, te digot qey bi dest kêşane. Îsê her tim şal û şepikên Herikiyanî li xwe dikir. Kolozê Heyderanî dida serê xwe û şeira Amedê li dorê dialand. Rişiyên şeirê dirijiyane ser kosteka demjimêra zîvê kildayî. Gava ko xwe tev girêdida, mirovî hijmekar dima, li bejîn û bala wî binêre. Li seranserî welati da bi sedan kiçên xame bibûne

evîndarên Îsê Mîrî. Îsê xewa gelek canik û ciwanên nazenîn herimandibû. Bi sedan qiçên mîr û mîrekan bibûne evîndarên bejin û bal û rabûn û rûniştin û axiftin û ser û sukumê wî. Evîndarên wî li rêka destek û navxosîkeran peyam li ser peyamê ji wî ra dişandin:

- Bişîne xwazginî!
- Were min ji xwe ra birevîne!
- Xweziya min ji bûka bavê te hatî!
- Xwezî ez bûka bavê te bama!
- Xwezî ez bermaliya mala te bama!

Lê Îsê li nav wan hemû qiçên bedew û navdar da, bibû evîndarê Xecîcê. Xecîc xûşka Emeroki bû. Emerok serokê hozeke biçûka Kurdan bû. Xecîca xûşka wî kiçeke ne hind bi pesnan bû, û ne jî hind dizêw û nehez bû. Kiçeke kina gurover, lê pir jîr û jêhatî û xûnşîrîn bû. Kiçeke navincî bû. Lê birayê wê Emeroki, bibû leka rûyê wê. Digotin destê wî bi dewleta dagîrker ra heye. Digotin Emerok sîxurê dewletê ye. Bi sîxuriyê xwe xudan dike. Digotin pêwenda wî û karbidestên dewletê germe. Binî va hat û çûya dujmini dike. Digotin Emerok li hels û kewt û kiriyar û axiftinên Mîrî wêjaran ji karbedestên dewletê ra dişîne. Li ber vê gotegotê, kerbên hemûyan ji Emeroki vedibûn. Çi rêz û sengiya Emeroki li nav gel da tunebû. Te devê kê vekira, û pîrsa Emeroki jê bikira, digotin:

- Hey ewî sîxur!
 - Ew binî va arîkariya dujminan dike.
 - Wêjarnivîsê dewleta dagîrkere.
 - Ji dujmini ra dixebite.
 - Hey mala teyê, qet navê wî neyîne lo!
 - Mirovên ko ji gel û welatê xwe ra dexes û xiniz bin, hêjayî pûşekê jî nînin. Mirovên wisan tuf bikê û pişta xwe bidê.
 - Ew sîxurê bê nan û xoyê? Ewê bedemek?!
 - Mîrî ew ji devê dujmini deranî û kire alaka lingên xwe.
 - Xudê kem mişik her çend xweliyê bikole, he davêje nav çavên xwe. Sîxuriya wî jî he bednaviya wî ye. Ewê bi sîxuriyê çî bi Mîrî bike?
 - Mirovên dexes û xiniz serê wan zêr be jî, qûna wan asinê jengoriye.
 - Dexesê gel û xinizê welati, bedemeke bêbinyat e.
 - Kesê ko ji gel û welatê xwe ra dexesiyê bike, nemirove.
 - Qet hêjayî wê hindê nîne ko mirov li bara wî da biaxive jî.
- Bi kurtî her yekê tiştê li bara wî da, li dijî wî da radigehand. Xoşina kesî bi wî ra nedihat.

Di gel van hemû derdana Îsê jî bibû dillketiyê Xecîcê. Li ser Xecîcê dilikî bibû.

Mîr bi vê hindê hesiyabû. Ewî du, sê caran li rêka berdestik û berdevkan jê ra peyama rêkiribû, ka kiça kê dixwaze, em jê ra bişînin xwazginî. Lê Îsê di gel wê hindê ko li evîna Xecîcê da disot, her yek ji wan peyamnêrên Mîrî bi gotinekê ji ser serê xwe rêç dikir. Ew hê nediwêrî ya xwe û Xecîcê eşkere bike. Lê ji mêjve bû, ko mîr li rêka xebergerînên xwe bi evîna wî û Xecîcê hesiyabû. Mîrî dixwest pêşdestiyê ji wî bike û navbiriyê bide wî, berî wê hindê ko ji devê wî bixwe ra derkeve, kiçeke dî ji wî ra bixwaze. Lê bav û kur bi ya dilên hevdu hesiyabûn. Li kutaya kutayê da Îsê gotibû:

»Bêjin bavo, bila ji mi ra xûşka Emer axayi bixwaze.«

Gava ko mîrî navê Emeroki bi Emer axayi bihîstibû, keniya bû û gotibû:

»Hê her tişt li ciyê xwe da, ca bipirsin kanê ji kengê ve ra navê Emeroki bûye Emer axa!? Kê ew paşnava daye wî? kuro herin bêjin wî kurikî, xoşewîstê min, çavê min, jiyê min, em û Emeroki li hevdu nagirin. He ez herim ji te ra xûşka Emeroki bixwazim jî, gel napejirîne. Ezê çi bersiva vî gelê nîştimanperwer bidim? Qet yekê nebêje Mîr neferin ji te ra! Te çû xwe kire hevalê gelfiroş û sîxurekî dewleta dagîrkeri. Herin bêjinê, bila qet devê xwe jî bi wan navane pîs neke. Em û ewana qet li hevdu nagirin.«

Peyamberan peyama peyamhinêri digîhandin peyamgiri. Lê ewî herdu pî yên xwe kiribû solikeke teng da û digot, dibe Xecîce, nabe Xecîce.

Xelk pê dikenyan û digotin, Îsê dibêje:

Bila bûk çê be, bila kiça sê be!

Lê Mîrî digot:

»Qet vê xeberê ne hildin û ne jî danên. Rast e em hemû Kurd in û bi-rayên hevîn, lê kar û kiriyarên Emeroki ne kar û kiriyarên Kurdekî xudanşeref û namûs e. Dexesiya gel û xiniziya welati ne karê mêran û mirovan e. Kiriyarên Emeroki yên qîlêrîn ew ji me û komela me qetandiyê. Ew ne ji me ye. Em û Emerok ne ta û tûş û hevkuşên hevîn. Eger em Xecîcê bikin bûka xwe, gelê bêje, eva jî mîrê me. Me hemûyê çavên hîvî û umêdan kutabû Mîrî, Mîr jî çû bû xizmê welatfiroşekî wekî Emeroki. Ca hînga emê li ber çavên gelê xwe bikevin û buhayê me yê bibe du polikên qelp. Herwisian ez naxwazim ber û binemaleya xwe jî bilewitînim. Pêşyan gotine; »Xwarza ji xalan e, kurûk ji falan e.« Xwarzayên Emeroki jî dê wekî wî bin. Ez naxwazim li binemaleya min

da gelxor û welatfiroş rabin. Xelkê min biken nifrînnamê. Dê bêjin way lê gor bi gorî, ma kiç tunebûn, ma kulpa kiçan hatibû, te çû xwe kire hevalê Emerokê gelfiroş. Ez naxwazim kordûnda bim...«

Lê gava ko heval û hogirên Îsî li bara kiçikan û zemawend û ciwan û nehezan da diaxiftin û nerasterast bîr û hizrên wî li bara Xecîcê da dipirsîn, Îsê digot:

— Ne herê, »ciwan mişene, lê xûnşirîn kit kit hene.«

Lê hindê ji hevalên wî li bersivê da digotin:

Bahra evîne, ko hate coşê ,

Nabîne mirov li jêr serpoşê.

Ew midehek bû, ko Îsê li ber rûyê xwe da nediçû dîwanxanê û li rû Mîrî nediket. Da ko rojekê, ko dîwanxane vala bibû, Mîrî ji kelênê wec vergirtibû û bixwe li ber derê dîwanxanê bi du dangan gazî Îsê kiribû:

»Îsê!...kurê min ca were dîwanxanê!«

Îsê ne ji dil û bi neçarî li dû dengê bavê xwe ra çûbû dîwanxanê û li biniya dîwanxanê da serê xwe kiribû ber xwe û rûniştibû. Gava ko mîrî li reng û rûyê Îsî nihêribû. Bi tûretî weha gotibûyê:

»Kurê min ew çawa xeberin, ko tu li dû xwe dixî? Lawo em û Emerokê sîxur li hev nagirin. Ava me û wî li coyekê da naçe. Giştî gelê Kurdistanê wî gelfiroş û dexesê nekes ewî xinizê welatfiroş dinasin. Tu çima me dikî hevalê mirovên gelxor û welatfiroş?! Giştî ev welatê pan û berîn li jêr des-thelatdariya me da ye. Ka ji Xecîcê pêve tu kê dixwazî, ez heme, niha bişînim xwazginî. Kurê min, min temenek bi nav û namûs bihorandiye. Min li dirêjaya vî temenê xwe da çi caran li dijî pûşîka gel û welatê xwe da jî dexesî û xinizî nekiriye. Ez her û her li xizmeta gel û welatê xwe da bû me. Tu dixwazî li ser Xecokê van hemû xizmetên min, vî navê min ye baş bidî bayê?...«

Lê hindî Mîrî li ber Îsê xwendibû, Îsê serê xwe ji ber xwe dernexistibû. Paşî demeke xurt, ko mîr ji şîretan westiyabû, Îsê bêy bersiv ji dîwanxanê derketibû.

Îsê jî êdî qert bibû. Dema zewaca wî bû. Da ko şevêkê hawarî ji Mîrî ra anîbûn û gotibûn:

»Îsê Xecîca xûşîka Emeroki revandiye û avîtiye mala kardari.«

Bi bihîstina vê hawariyê ra, Mîr li ber kerban heftiyekê ketibû nava nivînan. Li her alî ridênsipî û nojdar û berdevk û berdestk li dora Mîrî berev bibûn. Yên li dorê geriyabûn. Yên avêş û derman jê ra amade kiribûn. Yên jê ra dua xwendibûn. Dema ko mîr kûşkê hatibû ser hemdê

xwe, ridênsipî û şêvirdaran gotibûnê:

»Mîr taze kar ji karan derbas bûye. Taze tiştê ko nedibû biba, bûye. Bêhna xwe fire bike! kurê teye, karekî pir nebaş jî kiriye, lê dîsan jî he ji gunehên wî bibihore! Çavan ji gunehên wî vepoşîne!»

Mîrî bi tûretî gotibû:

»Ewî gunehêk kire du gunehan. Çû Xecoka xûşka Emeroki revand, revand. Bila bi qurbanî we be. Lê Xecok bire avîte mala kardari. Vêca gereke em ridênsipiyan bişînin, bila hem serên xwe ji Emeroki ra xwar bikin, hem jî ustuxwar herin ber derê neyarên me. Ez ber xatirê we jê derbas dibim. Lê piyên Xecokê li mala min nakeve. Herin ji Îsê ra ha li biniya malan, li kolana xangevang da kuloxteyê kirê bikin û milê jinka wî ra bigirin û bavêjin wî kuloxteyî. Ez çî caran têkilî vî karî nabim. Ez evê jî îro li bal we hemûyê radigehînim. Ji îro şûn da, êdî Îsê kurê min nîne. Ez ewî ji kurtiya xwe derdixim. Ez naxwazim bi gelfiroşekî ra bibim xizim. Hûn hemû bibihên û guhdar û gowa bin, ko Îsê êdî kurê min nîne û çî xizminatiya min û Emeroki jî tune ye...«

Hindî ridênsipî û giregirên xwe avîtibûn ser dest û piyên Mîrî, Mîrî nepejirandibû.

Çend kes ji ridênsipî û giregirên bi neçarî çûbûn û qelenek dabûne Emeroki û Xecîc jî ji mala kardari siwar kiribûn û bêy dîlan û zemawend hanîbûn, çawa ko mîrî gotibû, li biniya malan da ji wan ra kuloxteyê kirê kiribûn û bûk û zava biribûn, li wî kuloxteyî da êwirandibûn.

Li dû wê qewimînê ra, Mîrî tewawî giregire û ridênsipiyan xwe berev kiribû û mêvandariyeke giran danîbû.

Pêş da xelkê we zanîbû, ko mîr dixwaze kewînaşîya kurê xwe bide. Lê piştî xwarin û vexwarinê, Mîrî dest bi axiftinê kiribû. Ewî li dû qisedaneke dûr û dirêj ra kurê xwe yê biçûk Elî kiribû cîgirê xwe. Êdî bi vî cureyî Îsê Mîrî li ser evîna Xecîcê, mîrtiya xwe jî ji dest dabû.

Hê du, sê salên Xecokê kuta nebibûn, ko mîr nexweş ketibû. Mîrî he li yekimîn roja nexweşîya xwe da gazî giregirên welatî kiribû û rasipardeya xwe ya seremergê bi wan dabû nivîsandinê û gotibû:

»Her çawa ko min pêş da jî ragehandiye, kurê minê biçûk Elî cîgirê min e. Min Îsê ji kurtiya xwe deraniye.«

Hindî giregire û ridênsipiyan lavayî jê kiribûn, Mîrî nepejirandibû.

Şêvirdar û nojdar lê berev bibûn û derman û avêşên cur be cur jê ra çêkiribûn. Lê bêçine bû. Mîrî piştî heftiyekê çavên xwe ji vî cîhana derewîn miçandibû û bi dilekî pir bi kul û birîn xatirê xwe ji gel û we-

lati xwestibû.

Li dû Mîrî ra li ser raspardeya wî ya seremergê, kurê wî yê biçûk Eliyê Mîrî kiribûn mîr û danîbûne dewsa wî.

Ca li dû mirina Mîrî ra li bara nexweşiya wî da, bi her cureyê diaxifitin. Hindekan digotin, Mîr dermanxwarî kirin. Hindekan digotin Mîr li ber kerban bieci. Hindekan digotin, pêpalê Xeco bû. Xeca pêpalreş! Hindekan digotin Mîr kefozikî bû. Mîrî ew kiriyara Îsê kire dilê xwe û kefogirî bû û da hinavan. Li wê bareyê da her yekê gotinek digotin û her yekê ji xwe ra bi curekî dipeyivî. Bi kurtî mirina mîrî bû benîştê devê komelê.

Eliyê Mîrî jî çi ji bav û birayê xwe nedima. Mêrekî xudanzaxûn û gelperwer û niştimaneyîn bû. Ew xortekî bi dest û pê û gir û beranî bû. Li bejin û bala wî û gevdê wî da çi kes li nava êla wan da tunebû. Xoşina Eliyê Mîrî pir bi hespan û rav û nêçîr û hewîsanên şeri ra dihat. Ew tim û tim li nêçîr û geşt û gerên çiyayi da bû. Gava ko ew kirin mîr û danîne dewsa bavê wî, ewî rav û nêçîr danî erdê û li dîwanxana bavê xwe da, li cîhê kal û bavan da rûnişt. Lê hê sala Eliyê Mîrî û mîrtiya wî kuta nebibû, ko berbangekê hawarî li wan daket. Eliyê Mîrî pêş hemûyê da li Şevrengi siwar bû û li dû hawariyê ra çû û berî hemûyê xwe bi hawariyê ra gîhand. Lê bi derd û daxên giran va, ta hawarî bi wî ra gihîşt, rastî termê wî yê bêgîyan hat.

Li dû kuştina Eliyê Mîrî ra, hê çilê wî kuta nebibû, ko rojekê siwarekî dewletê hate bajarokê wan û belavoka dîwanî bi vê naverokê belaw kir:

»Gelî hevvelatîyên hêja!

Pêdiviye ko hûn hemû bizanibin û agadar bin, ko ji îro şûn da Emer axa mîrê navçêye. Li ser fermana dewleta navendî, debê ko hûn hemû mîrtiya Emer axayi bêy firka û pêş bipejirînin. Her kesê ko dijî vê fermanê be, dê neyarê dewletê bête hejmartin û wekî dujminekî di gel bête reftar kirinê. Ji bona pêşketin û serferaziya dewleta navendî destên xwe bidin destên Emer axayi.

Serefraz û serketî be dewleta navendî!»

Destîne:

Kardarê dewletê Oxoz Beg

Di gel belawbûna vê belavokê, komelê weke deriyayeke tûre li ser hev û ber hev ra pêl veda. Hatin û çûn û berevî li nîveka ridênsipî û giregirên êlê da dest pê bû. Ridênsipiyan ro dikirin û dipîvan. Ta ko rêyekê li dijî vê fermana dewletê ra peyda bikin. Lê her yekê tiştek digotin û yekê bi ya

yê dî nedikir. Çendîn caran berevî û şêvir danîn, lê negehîştin çi akamê. Hemû carê bereviya wan bi şer û hingame jêk diweşiya. Ew çend sal bû, ko hema wisan bê serwêr û rêber mabûn. Emeroki jî hêdî hêdî ciyê piyên xwe vedikir. Li dû mirina mîrî ra li rex mala xwe serayek baş kirê kiribû û mala zavayê xwe jî biribû û li rex mala xwe di wê serayê da cîwar kiribû.

Her di wê demê da bû, ko dîsan hawarî li êla Siliv begi daket, ko dujminan havîtine ser talanan. De êla bê serwêr bû. Ta yekê got kurt û yê dî got dirêj û ta berevî ser hev bûn û li dû hawariyê ra çûn, çi tişt nedîtîn. Neyaran mala Mîrî dane ber kevirê reş û pûşikek jî ji mala Mîrî ra nehêlan. Mala Mîrî kete tengî û talî û nedariyeke sext û dijwar da.

Li dû ra Emerok jî bi destê dewletê li ser textê mîrtiya Siliv Begi rûnişt û bû hemûkareyê gel û welati. Ew komela ko xwe li ber mala Mîrî da ser jê dikirin jî, berebere li dora Emeroki, ko niha êdî bûye Emer axa , berev bûn. Ew komela ko amade bûn, xwe li ser mala Mîrî û Eliyê Mîrî bidin kuştinê, ji dor mala Mîrî belaw bûn û berebere li dor Emer axayî berev bûn. Ca roj bi rojê li hêz û desthelatdariya Emer axayî zêde û zêdetir dibû. Gava ko dengê axatiya Emer axayî û bi taybetî berevbûna êlê li dora wî belawî cîhanê bû, Sûsê nanopêja mala Mîrî xwe dabû ber derê kolika xwe û weha gotibû:

Her ko kize, mêşan li wir vizeviz e.

Her li ser vê gotinê paşî hefteyekê mala wê ji bajaroki dane barkirinê.

Emer axa jî ji bo wê hindê ko devê çirdirêjan girê bide, Îsê Mîrî kiribû berdevk û şêvirdarê xwe. Ca li nav xelkê da dida belaw kirinê, ko Axa bêy zavayê xwe avê jî venaxo. Îsê Mîrî jî hevparê axatiya Emer axayî ye.

Xeca jina Îsê, xûşka axayî jî, bibû serdara hemû jinan.

Şev li niviyê derbas bûye. Du par çûye, parek maye. Lê hê jî xew neketiye çavên Silêmanî da. Silêman biriyara xwe girtiye. Hêdîka ji nav nivînan derket. Cil û bergên xwe li ber kir. Kolozê xwe da serê xwe. Şeir û rişî li dora kulozi aland. Dolaqên xwe ko roja pêş da amade kiribû, li bin baligiyê xwe derêxist û li lingên xwe pêça. Çarixên xwe kire piyên xwe. Paşê xwar bû, hema wisan li tariyê da bendçarixên xwe bi ser û ber, gircî girêda û li dora panîyên xwe ra bir û anî û li pişt panîyên xwe da bi tew şidand û rabû ser xwe. Li dû ra şûtika xwe li pişt xwe aland. Xencera xwe ya tetikzîv li ber şûtika xwe ra kir. Tîr û kewanê xwe, ko darda kiribû hilanî. Kewanê xwe avîte milê xwe yê rastê. Tîrdanka xwe, avîte ser milê xwe yê çepê. Gurzê xwe da bin kewşê xwe. Hebana nanê xwe li pişt xwe girêda. Hêdî û hemmet derik vekir û li deriki ra derkete derê. Li ber deriki rawesta û li dor û berên xwe û li hewale nihêrî. Hewa ewirayî bû. Nîveka esmani qelişibû. Lê ewir weke deriyayeke pîrpêl li ser hev û ber hev ra dihatin û diçûn.

Rê ket. Li ber derê hewşê pişt xwe ra nihêrî. Bi hijmekarî li der û banan mêze kir. Destê wî ji mala kal û bavan nedibû. Lê nikarî li bin lome û seteman da bima. Gelek caran ji devê zarokan bihîstibû:

»Ewî bêxîret, nikare tola bavê xwe jî veke. Mirovên bêxîret bêbawer û dilreş in. Yezdan mirovên ko bona xweşî û hisyaneweya xwe ji xûna kal û bav û bira û kes û karên xwe, ko li rêka av û axê da hatibin gorîkirinê, derbas bibin, nabexşîne. Her kesê ko li xûneke weha derbas bibe, xêrê bike jî, wayê nabîne. Ewan bona xweşî û hisyaneweya xwe xûna mêrekî bînanî Eliyê Mîrî danîn bin piyên xwe. Xûna wî mêtî pêpes kirin...«

Bi van bîr û hizrane va ji devê hewşê ra derket û li dor û berên xwe nihêrî û li rê ket. Bi guj ber bi dervayî bajaroki lezand. Naweyeke wisan nedabû bajaroki, ko seh kir tişte, yan kesek li dû ra tê. Li pişt xwe ra mêze kir. Reşek dît. Gava ko baş nihêrî, nasî. Qafreş bû. Qafreşi seyê wî yê nêçîrê, dabû dû wî. Lê zivirî û hay lê kir. Lê dilê segi yê zivirînê tunebû.

Dûlka xwe hejand û xwe avîte ber piyên wî. Te digot qey seg pê ra hatiye zimani û bi zimanê bêzimanan pê ra xeber dide û dibêjê were neçe! Silêman were ji vê oxirê bizivire! Segi dûlka xwe dihejand û xwe davîte nav lingên wî û vî alî, wî alî dorê ra dihat û diçû û xwe li ber da diqelizand. Li dorê ra bibû turik. Te digot qey li ber digere. Lavayiyan lê dike. Lê dipare. Bi kûstekûst xwe davîte ber lingên wî. Silêmanî dîsan lê hilat û paydosî dayê. Lê hê li ber çavên segi ra nedihatîn. Hindî Silêmanî hay lê dikir û berdidayê, hind diçû ewî xwe diqelizand û xwe davîte li ber piyên wî. Silêman neçar ma, ne ji dil, hêdîka gurzek rakişandê. Bû kûstekûsta wî. Lê neçû. Silêmanî vê carê dîsan gurzekî dinê jî daniyê. Li vê demê da, li nav bajaroki dengê li ber guçkên Silêmanî ket. Li dû ra bû hêvirza san. Qafreş ji bal wî zivirî û ber bi wê hêvirzê çû. Silêmanî li derfendê wec vergirt û bi lez xwe li nepenî da wenda kir û ber bi rexê çemi şûlikî. Hê negihîstibû rex çemi, ko ew pirtîka esmanê sayî, ko li nîveka deriyaya ewiran ra dihate xûyanê, ew jî kete jêr desthelatdariya ewiran û hewa lap tarî bû.

Dema ko Silêman taze ji hundur derketibû, baş li ber piyên xwe nedidît. Gava ko bi rê va diçû, repetepeke neweke hev ji binê piyên wî dihat. Lê berebere piyên wî fêre bûn û çavên wî hîmî tariyê bûn. Êdî dev û dorên xwe baş didîtin.

Rojên seretaya buharê bûn. Belekî taze diketin pêşîra çiyayên beroji. Avên belekiyan tevî hev bibûn û ew çemê ko li rex bajaroki ra derbas dibû, rabibû. Çem li hev ketibû. Ta ko Silêmanî nêzikî bi çemi kir jî, dengê hêvirza kûçikan her wisan berdewam bû. Lê gava ko gihîste rex çemi, ji hurmehurma çemi pêve nikarî çî dengên dî bibihîsta. Gereke ji çemi derbas biba. Lê çem bibû xûn. Li wê şevreşê da nikarî xwe li çemi bida. Hêdî û hemmet ber bi pêpirîka bajaroki çû.

Kaniya bajarokê wan wî alî çemi bû. Xelkê bajaroki deh, panzde kevirên mezin, her yek hindî cendekê gamêşekî, rêz bi naweya gavekê dût ji hev, li nava avê da edilandibûn. Ew pira bajarokiyan bû. Qîz û bûkan gava ko ava vexwarinê ji kaniyê dihanîn, li ser wê pêpirîkê ra derbas dibûn. Çîmenê biniya pêpirîkê jî bibû komelgeha genc û lawên bajaroki, yên ko taze xwe nas dikirin. Xortên bajaroki li dema bêkariyê da, li wî çîmenî da berev dibûn û bi berhaneya leyztinê çavên xwe li qîzên bajaroki yên xame digerlandin. Qîzên bajaroki jî gava ko diçûne ava kaniyê, xwe dixemilandin. Bi gotina pîrejînan wan xwe tîtopîto dikirin û diçûn ser kaniyê. Fîstanên xwe yên here ciwan li xwe dikirin. Xavikên xwe yên herî xweşik û bi gulî û gulîfank û qotik û qontaz û yên rengrengî didane serên xwe.

Îca gava ko ji kaniyê dizivîrîn, cerên avê didane ser milên xwe û bi naz û meş ber bi çemi dihatin û li ser pêpirîkê ra derbas dibûn. Ya rastî hema mirovî dikarî bigota, ko pêpirîk bibû ezmûngeh. Lewranê eger kêmasiyek endamên kiçikan heba, gava ko li ser pêpirîkê ra derbas dibûn, dê diyar bikira. Eger piyên kiçikekê xewşdar ba, yan kêmasiyek di li endamên wê da heba, nikarî baş li ser pêpirîkê ra derbas biba. Yan jî eger kiçek hûsthûstokî ba, dîsan gava ko li ser pêpirîkê ra derbas dibû, diyar dikir. Gelek gencên bajarokî he li ser rêka kaniyê di gel kiçikan nasiyar dibûn. Çîmenê li rex pêpirîkê bibû meydana leyza lawan. Genc û law û zaroyan hemû rojan, bayê êvarê, ko dema bêkariyê bû, li wî çîmenî da dileystin. Leyzên weke holanê, qalanê, darçitan, qilçanê, topşeqanê, biranê û bi dehan leyzên di. Lê leyza ji hemûyê giringtir, ko gelek caran mêran jî ew leyza dikirin, guleşanê bû. Heftiyê rojekê ew çîmena dibû meydana guleşanê. Gencên giheştî li meydana da kom dibûn û carê yek ji wan di hate meydana û xenîmê meydana dixwest. Gencan li wê meydana da guja leşê xwe nîşanî hevdu didan. Silêman jî eva çend sale, ko ketiye nav koma guleşgiran da.

Silêman giheştibû rex pêpirîkê. Ew rojên ko wî li vê meydana da guleşanê digirt û giştî nişteciyên bajarokî bi jin, zar, kal, pîr, qîz û bûkên bajarokî va derdiketin temaşê, anî bîra xwe. Ew rojên ko Silêmanî xenîmên xwe li erdê didan û li vê leyzê da derdiket. Ew xweşî û gulşayiya bajarokiyên, hemû li ber çavên Silêmanî ra derbas bûn û Silêmanî bo demeke kurt her tişt ji bîr kir. Lê hurşehurşa ava çemi, ko bi guj li kevirên pêpirîkê diket û li ser ra davît, hevo û firêtên bîr û hizrên Silêmanî pizirand. Bera wî kete pêpirîkê. Avê li ser pêpirîkê ra avêtibû. Hurşehurşa avê bû, ko wekî dînan serê xwe vî alî, wî alî li kevir û kendalan dida û bi hawar û gazî rêya xwe vedikir û pêş da diçû. Tenê serê kevirêkî ji kevirên pêpirîkê di hate xûyanê, ko pêlên avê carê carekê lê didan û ew jî wunda dikirin. Silêmanî xwe ji xwe ra got:

»Çi nake ezê herim li ser pirê ra derbas bibim. Rêya min hindekî dûr dikeve, lê çî nake.«

Silêman kete rex çemi û hevraz ber bi pirê çû. Bajarokiyên hemû salê derbuharê, gava ko ava çemi radibû û pêpirîk li jêr avê da dima, du dar li rex hevdu da dadinîne ser kendalê fêza pêpirîkê û dikirin pire. Xelk li ser wan herdu darane ra derbasî wî alî çemi dibûn. Ta ko çemi didanî, dîsan ew herdu dar radikirin û dibirin. Zaroyên bajarokî ji wê pirê ra digotin; pira darîn.

Silêmanî xwe gîhande pira darîn û piyên xwe bi hemmet danî ser daran û li ser ra derbas bû. Dar li bin piyên wî da dihejikîn. Gava ko li çemi bihorî, berê wî kete girê pêşberî malan. Di bêhnekê da li ser hevrazê giriki ket. Gava ko gihîşte serê giriki, bêhemdê xwe zivirî, li bajaroki û li derbanan nihêrî. Bajarok bînanî termekî giran li bin reşatiya şevê da veleziyabû. Bi zorê karî li tariyê da reşê derbanên mala xwe û mala apê Îsi binase. Bixwe jî nizanî çima nikare çavên xwe ji wan cotên derbanan hilîne. Demekê mat ma. Hema wisan li tariyê da li derbanan nihêrî. Paşê bêhemdê xwe li pişt giriki da qulubî. Dema ko li pişt giriki da diqulibî, dîsan hêvirze kete nava seyên bajaroki. Bû zûrezûra wan. Te digot qey tiştê li bajaroki qewimiye. Dilê Silêmanî gelekî dixwest, ko bizivire, li bajaroki mêze bike û hegera wê hêvirzê bizanibe. Lê, berjêr li ser newalê da şûlikî. Li ser du, sê belekiyan ra derbas bû. Berf nerm û tenik bibû. Xişêna berfê bû, ko li ber piyên wî dişiqitî. Hê rêyeke wisan neçûbû, ewir û esmanên ko pêş da berevî ser hev bibûn, tarîtir bûn. Nermebayekî hênik vizandê û yekimîn berjenga baranê gepka rûmetê Silêmanî ramûsî.

Silêman ew çiya û gelî û newalane hemû bînanî kefa destê xwe nas dikir. Lê cîhan wisan reş û tarî bibû, ko mirovî nikarî baş li ber piyên xwe bidîta. Demekê rawesta û li dor û berên xwe mêze kir. Baranê dest pê kiribû. Bi guj dibarî. Nişkava hate bîra wî, ko li binê newalê, aliyê rastê, kûleyek heyê. Dibêjine vê kûlê, kolika Mîrzo Kizo. Ber bi kûlê zivirî. Barana guj, gujtir bibû. Silêman bi taw kete ser berjêrî û xwe li ber devê kûlê ra gîhand. Baran bînanî lûlka lûlehengan dibarî. Te digot qey pîrefelekê kûzkê ava xwe serberjêr kiriye. Gava ko giheşte ber derê kûlê, tirpetirpa dilê wî bû. Hewa hind reş û tarî bû, te digot qey dewsa avê qîra reş dibare. Erd û esman bi hev va hatibûn dirûnê. Li ber derê kûlê rawesta û li dilê xwe da got:

»Eva jî kolika Mîrzo Kizoyi.«

Gava ko navê kolikê û navê Mîrzo Kizoyi anî, sawê ew girt. Tirsê wekî kundekî kor penc li dilê wî da çikand. Hema wisan li ber derê kûlê ma. Nediwêrî daketa hundurê kûlê.

Ev kûla, cîhê kotiyên bû. Silêman li ber derê kûlê rawesta û kûr ponijî:

Erê, kotîbûn! Nexoşiya kotîbûnê bila nekeve nava çî mal û binemal û gel û welatekî da. Nexoşiya kotîbûnê nexoşiyek pir pîs bû. Rast e niha hindekî rehbiriyayî bûye, lê hê jî li nav hindek mal û binemal û hoz û gelan da maye...

Nexweşiya kotîbûnê nexweşiyeke vegir bû. Eger li bajarekî, yan li gun-

dekî, yan li malekê da yek kotî biba, li maweyeke kurt da nexweşî ya xwe berdida yên dî jî. Ca giştî xelkên wê malê, yan wî gundî û bajarî kotî dibûn. Hemûyê pîrzişkên zer derdixistin û ava zer ji wan diza. Gava ko yek li navça wan da, ba lê bigeriya, kotî biba û çî derman jê ra peyda neki-rana, neçar diman, ew nexweşa dihanîn, davîtin nava vê kûlê da, ta ko nexweşiya xwe bernede yên dî jî. Vêca dan bi dan xwerekê wî nexweşî dihanîn û didanîn ber derê kûlê û paş da dizivîrîn. Paşê ew nexweşa dihat û xwerekê xwe dibir. Eger havîn ba, mêş û moz li ser birînên wan nexweşana berev dibûn û li maweyeke kurt da, kurmî dibûn û zindî zindî ker ji leşê wan diketin. Gelek ji wan nexweşan du, sê mehan zêdetir tab nedihanîn û li binê kûlê da yan li ber tundbûna nexweşiyê, yan jî li ber kerb û bêhedûriyê dibiecîn û dimirin. Û paşê gundî û hevheşiyên paç û pîne li ser û guhên xwe dialandin û berdevk didane ber devên xwe û bi bêr û mer û tevir û paçan cenazê kurmîbûyî ji kûlê derdixistin û dibirin çal dikirin û dihatin.

Nexweşiya kotîbûnê nexweşiyêke pîr pîs e. He li ber wê hindêye ko pêşiyên şerên xwe bi xwetiye jî wekendine vê nexweşiyê û gotine: »Şerê xwe bi xwetiye, rîşa kotîbûnê ye.«

Nexweşên weha li wê navçê da gelek bûn. Yek ji wan jî Mîrzo Kizo bû. Mîrzo Kizo kotî bibû. Çunkû çî derman ji nexweşiya wî ra peyda nebibû, xizm û kesên wî neçar mabûn ew hanîbûn avîtibûn vê kûlê da. Berewajî hemû nexweşan Mîrzo Kizo çend salan li vê kûlê da mabû. Paşê lap qenc bibû û zivirîbû mala xwe. Hîngava navê vê kûlê kiribûn kolika Mîrzo Kizoyi. Mîrzo Kizo li binê kûlê da ji xwe ra bi keviran kolikeke biçûk çêkiribû. Pê pûş û pelaşan ji xwe ra doşikek serast kiribû, ko şev û roj li ser wê radiza. Digotin, Mîrzo Kizo hema wisan xorayî qenc nebibû ku. Ew li şevên buharê, li ber hîveronan derdikete derva û pincarên cur be cur berev dikir û hem ew pincaran dixwar, hem jî didanî ser birînên xwe. Digotin hema ev pincaran bûn heger, ko Mîrzo Kizo ji derdê kotîbûnê rizgar bibe.

Silêmanî li ber lêva xwe da got:

»A, ji derdê kotîbûnê ra jî derman peyda bûye, lê ji xiniziya me ra hê na...«

Li nava van bîr û hizrane da sawê ew girtinbû. Dilê wî bi tundî lêdida. Tîrpetirpa dilê xwe dibihîst. Her çend ko ew xortekî biwêr û dilêr bû, lê gava ko navê kotîbûnê û serhatiya kotiyên hate bîrê, lîzê ew girt û newêrî dakeve hundurê kûlê. Lê baranê ew pîr şepirze kiribû. Şureşura

avê bû, ko ji bejna wî dikişiya. Xwe ji xwe ra got:

»Tees! Min çî ra Qafreş bi xwe ra neanî. Xwazî min Qafreş bi xwe ra bianiya. Bêzimani bixwe dixwest bi min ra bê, lê min para berdayê...«

Kûle hind dûrî bajaroki nibû. Wakî hindî hêz û tawa wî hebû, bikira gazî, hema du, sê dengan gazî Qafreşi bikira, Qafreşê li peyê dengê wî ra bihata. Lê wakî gazî bike û dengê wî li ber guçkên apê wî bikeve, çî?

Hînga apê wî yê komek şopgerîn hilde û şopa wî bigerine û li dû ra bê û ewî peyda bike û bigre, bibe. Êdî ewê li nav gel û welati da bibe polekî bi pênc peran.

Li nav van hizrana da cûm bibû. Lê dîsan xwe ji xwe ra got:

»Eger li dû dengê mi ra bên jî, nikarin li vê şeverêşa birqetav da, min peyda bikin.«

Dil û cergê xwe kire pola û xwe da ser berê li ser devê kûlê û bi du, sê dengan hindî hêza wî hebû, gazî Qafreşi kir.

Baran jî hema wisan dibarî. Cilkên wî lap ter bibûn. Lê dîsan jî nediwêrî biçûya hundurê kûlê. Li ber derê kûlê xwe da ber pesêva kevirêkî û çavniherî Qafreşi ma. Li wê demê da, bû pirîna firindeyekê û li ber çavên wî ra firî. Serê baskê firindê hemmanê li difina wî ket. Diqewime ko baskê firindê li difina wî neketibe jî, lê ewî wisan seh kir. Careke dî jî hindî hêza wî hebû, gazî Qafreşi kir. Hê dengê wî li gewiriyê da bû, ko kûstekûsta Qafreşi li serê girê nîveka xwe û bajaroki da bihîst. Bi dengê Qafreşi ra giyan kete ber bedena Silêmanî. Hêdîka, li nava dev û lêvan da, du, sê dangên dî jî gazî Qafreşi kir.

Qafreş bi şelpetelp hat û li ber wî rawesta. Qafreş serdanpê li avê da cûm bibû. Diyar bû, ko xwe li çemi daye û baranê jî ser da lêkiriye. Gava ko gihîşte Silêmanî û çav bi Silêmanî ket, kire kûstîna û dêla xwe hejand û xwe bijbijand. Ava leşê Qafreşi tevî ava baranê bû û peşkiya ser çavên Silêmanî.

Bi hebûna Qafreşi ra, te digot qey Silêman bûye xudan û serokê leşkerekî girane çekdar. Bê tirs û saw li ber baranê, dakete kûlê. Hundurê kûlê hişk û zuha bû. Pala xwe da dîwarê kûlê. Bêhna xweliya hişk û pûş û pelaşên rizî ji hundurê kûlê dihat. Dîwarê kûlê tevizî bû. Li Silêmanî sar bû. Xwe li ber dîwarê kûlê hindekî wêda da. Şurîna avê bû, ji ser û kincên wî dikişiya ser kevirê nava kûlê. Hundurê kûlê wekî dojeheke sar, tarî û tevizî bû. Silêman demekê hema wisan li nava kûlê da rawesta. Nizanî yê çî bike. Derva baran bi guj dibarî. Bi pêxişik ji hundurê kûlê ber bi devê wê çû. Li ber devê kûlê kûşkê serê xwe derxiste derva û li baranê nihêrî.

Şingîna baranê bû. Derva hê ji hundur jî tarîtir bû. Baranê weke tayên reş, erd û esman bi hev va dirûbû. Cîhan bibû deryayeke reşe tarî. Dilê Silêmanî dişewitî. Dixwest xwe ra rûnê û di gel ewir û esmanan rondikan bibarîne. Lê quretiyê ew rêka nedida wî. Ji xwe, ji mêraniya xwe, ji navê xwe şerm dikir. Rast bû ko ew gencekî tazegiheştî bû. Lê ta roja îro kesî pişta wî danenîbû erdê. Ev e demanê çend salan e ko ne tenê genc û lawên hevtemenên wî, belkû mêrên qert jî, kesî ji xwe ra nedidît, di gel wî milmilanê bike. Ca mêrekî wisan, xortekî wisan, çawa dikare ji ber serhatî û qewimînên cur be cure cîhana xapxapok bigriya. Lê dîsan jî dilê wî dişewitî. Dixwest rûnê û têr bi dil û can rondikan bibarîne.

Teratiya cilikan da leşê wî. Sermayê lê kar kir. Dilê wî dixwest, ko leşê xwe bide ber agirekî gur û xwe têr germ bike. Lê li wê şeverşa birqetav da, yê ardû li kêderê bihaniya. Heste û kevirhestên wî li kûrika wî da bûn. Destê wî bêhemdê wî kete ser tetika xencerê. Xencera tetikzîv li ber piştê ra bû. Gelek caran gava ko diçû geliyî nêçîrê, bi vê xencera xwe gwînî diçîni. Her çend ko dizanî, derva bûye deriyayeke avê, lê dîsan jî bi van bîreweriyana ra, bi hîviya peydakirina ardû û hillkirina agirekî germ bi pêxişik ji kûlê derket. Derva hê ji hunduri jî tarîtir bû. Ber piyên xwe nedidît. Xwe bi dîwarê kûlê va girt û kûşkê pêş da çû.

Li ber derê kûlê lingê wî li tiştekeasê bû. Li ser da likumî. Hindik mabû deverû li erdê biketa. Lê xwe girt. Dîsan bi hemmet lingê xwe li wî tiştî da. Dirikên gwîniyî li lingê wî ra çûn. Gwînîreşeyekî mezinî bi reh û rîşal li ber derê kûlê li pesêva layê beroji da tûr vedabû. Bi peydakirina gwîniyî ra şa bû. Pê piyên xwe gwînî serobin kir. Dest avîte xencera xwe û xencer ji kalani kişand. Pê piyên xwe rexekî gwîniyî bi hemmet bilind kir û li ser da qet kir. Hêdîka li ser gwîniyî da xwar bû. Destê xwe yê çepê hêdî lepand û rîşala gwîniyî peyda kir û devê xencerê li gewriya gwîniyî hesikand. Piştî demekê gwînî li bini da birî. Ta ko gwînî birî, du, sê dirikên gwîniyî li pişta destê wî ra çûn. Li tariyê da destê xwe kire devê xwe û bi zimanê xwe li dirikên ko li pişta destê wî ra çûbûn, geriya. Dirik bi zimanê xwe peyda kir û bi didanên xwe ew yeko yeko ji pişta destê xwe deranî û danî ser zimanê xwe û tufî erdê kir. Paşê hema wisan gwînî danî erdê û xencera xwe dîsan li kalanê wê da cî kir û li dû ra pê kefa destê xwe yê çepê pişta destê xwe yê rastê mizda. Dewsa dirikan şewitî. Silêmanî li ber derê kûlê du, sê caran bi taw gwînî dakuta. Paşê gwînî hilda û bi pêxişik dakete nav devê kûlê û gwînî li nîveka devê kûlê da danî erdê û ew pêpes kir û li ser hev da civand. Lê gwînî gelekî ter bibû. Av jê dinuqutî. Tişteke kete bîra

Silêmanî. Silêman bi pêxişik hêdî hêdî ber bi binê kûlê şiqitî. Xwe bi dîwarê kûlê va girt û destê xwe leband. Xişêna pûş û pelaşên rizî li ber piyên wî hatê. Hêdîka xwar bû û hindek pûş ji erdê berev kir. Pûş û xwelî tevî hev bibûn. He karî tijî mista xwe pûşê rizî berev bike. Bêhna xweliya hişk û pûşên rizî da serê wî. Dîsan bi pêxişik ber bi devê kûlê layê gwîniyî çû. Gava ko zanî giheştiye gwîniyî, pûş danî erdê. Li dû ra destê xwe avîte kûrika xwe û hebanokek, ko devê wê pê bendeke helboqe girêdabû û serê bendiki jî avitibû doxîna xwe, ji kûrika xwe deranî. Helboqa derê hebanokê vekir. Du kevirê sipî û hindek pîşo jê deranî. Pîşo danî ser kevirê û bi kevirê dî hêdîka û bi hemmet lêda. Du, sê caran li ser hev kevirheste jenî. Xwe li ser kevirheste û pîşo da tewandibû. Wisan hemmet dikir, te digot qey kotirek li nav lepên wî da ye û naxwaze ew kotire li nav destên wî da derkeve û bifire hewa. Paşî du, sê caran ko kevirheste li ser pîşo li hevdu jenî, peşqelên hûr ji ber firîn. Li ber ronahiya peşqelan Silêmanî karî kevirhesteyan li nav destên xwe da bibîne. Gava ko peşqelan da nav çavên wî, xwazîka wî ji bo agirekî gur zêde û zêdetir bû. Bi gef û gur lê bi hemmet kevirheste jenî. Paşî çend caran di gel peşqelên kevirhesteyî dûkeleke şîne zirav ji ser pîşoyî rabû hewa. Dûkel çû çavên wî. Du, sê hêsirên zirav, ew hêsirên ko demekê berî niha dixwestin ji zindana çavên wî derkevin û ji wê rikeyê rizgar bibin, li ser tefeşa wî da şulikîn.

Li ser kevirhestê binî, li nav destên Silêmanî da koziyeke biçanok çê bibû. Silêmanî hêdî û li ser hemdê xwe, wisan ko pîşo ji cî neleqe, nermenerm pufî wê koziya biçûk kir. Kozî berebere geş bû. Paşê koziyê pê girt û gur bû û alaveke biçûk li ser kevirhestê binî çê bû. Silêmanî hêdî û hemmet, hema wisan ko li cî da rûniştibû, ew koziya biçûk danî bin pûş û pelaşên rizî. Alava biçûk li nav pûş û pelaşan geriya û bû qirçeqirça pûş û pelaşan. Pûşên rizî kozî girtin. Li dû ra Silêmanî gwîni jî danî ser pûşan û nermik nermik puf kirê. Paşê destê xwe avîtê û li binê hebanokê da hindek pîşoyên dî jî deranî û danî li ser pîşoyê kozigirtî. Dîsan hêdî hêdî puf kirê. Gurîkên pîşo li nav qetên pûşên rizî ra derbas bûn û xwe gîhandin çiqilên gwîniyî û hêdî hêdî li nav çiqilên gwîniyî ra jî derbas bûn. Dûkeleke zirav li nav qetên gwîniyî da lev geriya. Li dû ra dûkel hêdî hêdî bilind û bilindtir bû. Li jêr dûkelê ra alaveke zere zirav serê xwe ji nav dirîkên gwîniyî ra derxist. Alav berebere mezin û mezintir bû. Bû qirçeqirça gwîniyî. Gurî bilind û bilindtir bû, û bû guriyeke mezin. Layekî gwîniyî li ber pesêva kûlê da hindekî hişk mabû. Lê layê dî te digot qey li nav avê ra kişandine. Çizeçiz bi wî layê gwîniyî yê ter ket. Alavên agiri de-

ma ko li ser wî aliyê ter da diçûn, bi hêvirze paş da dizivirîn. Dibû çizeçiza avê û berdida alavan. Alav li ber avê direvîn û li ser layê dî da qet dibûn. Li wî rexê gwîniyî da leşkerên agiri li ber xoragiriya leşkerên avê paşekişe dikirin.

Silêmanî li ber xwe da got: »Lewranê pêşiyar gotine: Li hev bûne av û agir.

Alava gwîniyî bilind bû û da pêsîra kûlê. Nîvê kûlê ronahî kir. Silêmanî kevirheste û pîşo dîsan kire nav hebanokê. Derê hebanokê dîsan pê bendê wê helboqe girêda û hebanok dîsan kire kûrika xwe da. Şivanê wan Qicoyê Kalê, jê ra ev hebanoka pê kevilê berxeke virnî çêkiribû. Qico li çêkirina van hebanokan da hosta bû. Ewî bixwe ji van hebanokana ra kîsik digot. Lê çunkû ewî ew kîsikan bînanî hebanan çêdikir, xelkê ji wan kîsikan ra hebanok digotin. Belengazê Qico çar, pênc salan berî niha, hema li ber pezî birûskê lêda û kuşt. Ta hawarî pê ra gihîşt, Qico can dabû jî. Birûskê lédabû, rexekî serê wî, temorîka wî ya reşe qurûşkî kuzurandibû. Kalêyê bavê wî, nehîşt termê wî bînin nav goristana bajarokî da çal bikin. Ewî hema li cîhê ko birûskê li Qicoyî dabû, jê ra gorinek kolabû û ew li wê derê çal kiribû. Ewî digot: kurê min cangorî ye. Ca her sal durust li roja ko birûskê li kurê wî dabû, bi jin û zar û kes û karên xwe va diçû ser gorina kurê xwe û rojemerga wî bi bîr dihanî.

Silêman li nav van bîreweriyana da bû, ko li ber ronahiya agiri pirtepirote kete nav pelçermokên pêsîra kûlê û lev zivirîn. Agir lap geş û xweş bibû. Silêmanî pêş da pêsîr û navpêsîra xwe da ber agiri. Agiri da nav çavên wî û rûmetê wî yê sar bûyî germ kir. Silêmanî li dû ra kolozê xwe ji serê xwe rakir. Du, sê caran ew bi taw dakuta. Ava kolozî peşikiya ser agiri. Çizeçizeke tund ji agiri rabû. Li dû ra serê xwe li ser agiri da bijbijand. Porên xwe li ber agiri hişk kir. Paşê derlingên şalê xwe jî da ber guriyan. Li dû ra jî qasekê pişt û teniştên xwe li ber agiri germ kir.

Qafreş jî bînanî hevalekî li rex Silêmanî ketiye. Tu dibêjt qey ew jî li ber guriyên agiri xwe germ dike. Li ber agiri ketibû û serê xwe danibû li ser herdu lemên xwe û çavên xwe kutabûn nav çavên Silêmanî. Silêman jî dîna xwe didayê. Hema bînanî niha tê bîra Silêmanî, dema ko ev Qafreşa tûleyekî biçûk bû, wisan xweşkok û dilhebîn bû, ko te dil nedikir, tu çav jê hilînî. Hind cindî bû, mirovî dil hebû ew bikira nav dilê xwe da. Her kê ew bidîta, gavekê li ber radiwesta. Çavên xwe dikuta li nav çavên wî da û çûr dima lê mêze dikir. Nanpêja wan Sûsê, gava ko çav bi Qafreşi diket, pê ra şa dibû û digot:

»Ay Xudêyo çende xweşkok e, tu dibêjî hema nasirokê min e.«

Nanpêja wan ji Aranê bû. Nasirok navê nebiyê wê bû. Her sal havînan dema ko kar û bar pir dibû, Sûsê û kalemêrê wê Amû, Nasirok û zarên xwe yên dî hemû cî da dihêlan û dihatin bajaroki û li nav mala Mîrî da dixebitîn û payîzan jî barê rûn û penîr, keşk û jajî û elegez û sipîpincar û lûşê û tirşoya ga û pincarên cur be cure beyanî ji xwe ra dadigirtin û pêkve dizivirîne mala xwe. Da ko rojekê mêrê wê li şerekelanê da kete nav dest û piyên kelên hozîbûyî da û ta ko kelevanan ew li nav dest û piyên kelan da deranîn, li xûnê da mabû. Pîl û parxanên wî xişîbîbûn. Her çend şikestebendên bajaroki qîr û çekem û benîşt û hingivîn kişandin pîl û parxanên wî, lê bêtune bû. Da ko sibêdeyekê bi hawariya Sûsê ra komel rastî termê bêgîyane Amû hatin. Belengaza Sûsê bona kalemêrê xwe herdu lacankên xwe ta binçenê bi çengan dirandibû. Porên serê xwe ji bona mêrê xwe loç kiribû. Piştî mirina Amû Sûsê êdî nezivirî Aranê. Ewê hema serê xwe bi Tajdînê mîrav ra kire yek û bi wî ra zewicî. Tajdîn li wê demê da ko mîravê mala Mîrî bû, serwêriya hemû rêncberên mala Mîrî jî dikir. Piştî hînga Sûsê êdî he li nav mala Mîrî da ma. Daku Emer axa hate ser kari û mala wê belengazê jî he li ser yek gotina pêşîyan ji bajaroki, da barkirinê. Sûsêya ko kurên wê çendîn caran hatibûn peyê û neçûbû, vê carê bi destê zorê û bi neçarî, kor û poşman Tajdîn cî da hêla û li ser kurên xwe da zivirî.

Sûsê her dem Qafreş diwekende nebiyê xwe û digotê:

»Ay, qeda te li min keto, tu dibêjî hema Nasirokê mine. Çende ciwan e xudêyo! Weke Nasirokê min şîrîn e.«

Gelek caran jî gava ko Sûsê xwe û Qafreş tenê bidîta, dûrî çavên komelê ew dida bersîngê xwe û maçê dikir. Carekî Silêman li ser da çûbû, Sûsê jê pirsîbû:

»Heram nîne ne ?«

Silêman bersiv dabû:

»Ne, e!«

Ev e razeke mezinê siruştê ye. Biçûkên her ajalê weha dilhebîn û xweşkok û berdilan dibin. Têjkên pişikên, tûlên sagan, golikên çelekan, berx, kar, kudikên hirç û berazan, heylo têjkên kûsel û jûjîyan jî weha xweşik û dilrakêş dibin. Erê eva razeke sergirtî û mezinê siruştê ye. Siruştê ew ciwantî û balrakêşîya kiriye leşên van biçûk û têjikan da, da ko li saya vê ciwantiyê da evîn û hejîkê bîafîrîne û li saya wê evîn û hejîkê da jî ew biçûk û têjik û tûlana li her cure buve û hirêşên dirindane rizgar bibin.

Digel vê hindê dîsan jî, zor ajelên dirinde û herwisan jî hindek mirovên dilkevir hene, ko wan jî xwendeya xwe li ber wan dirindan vergirtine, van biçûk û têjikên xweşkok, her tenê ji bo têrkirina zikên xwe, yan jî ji bo pêxoşiya serkirdeyên xwe, dikojin û xûna wan dirijînin û tûşî vî gunehê mezin û nebihorandî dibin.

Qafreş jî hema bînanî hemû biçûkên giyanliberan gelekî ciwan û dilhebîn bû. Xoşina hemûyê lê dihat. Lê xoşina Sûsê û Silêmanî ji ya hemûyê gelektr bi wî ra dihat. Niha jî hema ew hejîkirina pêşîn di dilê Silêmanî da ma ye. Dema ko Qafreş tûle bû, Silêmanî bixwe dan bi dan xwerekê wî li dandûra wî da didayê. Sûsê jî her dem kûtê genimî û çivir ji wî ra dipat. A, gava ko Qafreş hê tûleyekî zor biçûk bû, taze çavên wî bişkivîbûn û taze bi rê va diçû, Silêmanî bixwe jê ra şîrê bizinan didot û berdida kodika wî da. Bixwe jî li ser ra radiwesta û li şîrçelpandina wî temaşe dikir. Gelek caran ewî Qafreş dida ber sîngê xwe û dibire nav hevalan û kîşkîşî hevalan dikir û ew hûreyî dirbûnê dikir. Niha jî Qafreş bi herdu çavên xwe yê zere zeytûnî, ko bînanî du matan li korika çavên wî da direqîsîn, li ber Silêmanî ketiye. Diqewime, ko ew jî wan rojana dîne bîra xwe û li wê bîreweriyê da dijî. Kê çî dizane? Gelek razên cîhanê hê sergirtî mane...

Silêman li kiriyarên xwe yê çend demhejmêrên berî niha poşman bû. Kastîna Qafreşî, dema ko Silêmanî ew da ber derbên gurzan, li guçkên Silêmanî da deng veda. Hêdîka li ber lêva xwe da navê wî anî û mûçandê. Reheke lavayîkerane li dengê Silêmanî da diyar dikir. Qafreşî dêla xwe hejand û serê xwe li ser herdu lemên xwe rakir û yek alî li Silêmanî nihêrî.

Bi qirçeqirça reh û rîşalên gwîniyî ra, hevo û firêtên bîr û hizrên Silêmanî ji hevdu pizirîn. Agir ber bi temirîne diçû. Li rex agiri rabû ser piyan û şalê xwe ji sotikên gwîniyî, ko peşkiyabûne ser da, dakuta. Li dor û berên xwe nihêrî. Her der tarî bû. Hebana xwe li ser sîngê xwe serast kir. Kewanê xwe avîte milê xwe. Tîrdanka xwe jî li ser milê xwe yê çepê da cî bi cî kir. Gurzê xwe da destê xwe û bi pêxişik ber bi devê kûlê çû. Derva hewa hê jî tarî bû. Pêş da nikarî baş li ber piyên xwe bidîta. Lê paşê berebere çavên wî hûre bûn û ji kûlê derkete derva.

Baran jî êdî bend bibû. Êdî ewiran xwe ji hev berdabûn. Nîveka esmani qelişibû. Tekoteko istêrên bêreng li wê navê da dibiriskîn. Istêran rengê xwe derdabûn.

Hêdî hêdî dakete binê geliyi. Şureşura avên belekiyan bû. Baranê lap vekiribû. Sira paşî baranê êm bibû. Bibû nermebayekî sar. Hurşehurşa

avê bû, ko bînanî dîneke sermest dihurmîcî û serê xwe li dar û ber û kevir û kendalan dida û ber bi binê geliyî diherikî. Hindî ko Silêman li geliyî da berjêr diçû, hind diçû ava geliyî zêde û zêdetir dibû. Ava geliyî hêdî hêdî rengê çemekî dida. Li her layan ra çok û cobar, li dere û tîşik û herd û newal û gelî û kendalan ra ber bi çemi dikişîyan. Li ber hurmehurm û hurşehurşa çemi, Silêmanî çî tişt nedibihîst. Hema serê wî di ber da bû. Bi lez û gef û gur pêngav dihilanî û di gel çemi berjêr dibû û pêş da diçû. Te digot qey li dû ketine û ew li ber kesekî direve. Hindî diçû rewta wî rengê helatinê dida. Qafreş jî hema wisan li dû wî ra diloqiya. Pişt xwe ra li Qafreşî nihêrî. Reşatiya li serçavên Qafreşî li tarîmariya şevê da pê va hate xûyanê. Bi wê yekê ra zanî, ko sibêde waye nêzik dibe. Serçavên Qafreşî bînanî kûtekî şewitî reş û qîmer bû. Hêleke reşe qîmer jî limozê wî ra dest pê dibû û li patika wî li navmilan ra, durust li ser mazîpiştika wî ra derbas dibû û ta serê dûlka wî didomand. Mirovî digot qey ew hêla bi dest kişandine. Hema li ber vê reşatiya serçavên wî bû, bona vî rengî bû, ko navê wî danîbûn Qafreş. Pirça Qafreşî wisan geş û hulo bû, te digot qey şe kirine. Dema ko leşê wî hişk ba, rewneq diketê pirça wî ya zerqîmer û difirî nav çavên mirovî.

Silêman li ser milê xwe yê çepê ra zivirî û li esmani nihêrî. Li aliyê rojhelatê da istêra sibêde du rîman bilind bibû. Bi wê hindê ra zanî, ko seûgura sibê ra hindik maye. Lap kete lezê. Êdî giheştibû binê geliyî.

Hewa berebere ronahî dibû. Keviyên berfê li pêşîra çîyan da dihatin xûyanê. Li ber barana şeva dî rengê berfê gewir bibû. Berf hişinokî bibû. Av her alî jî erdê dikişîya û tevî hev dibû û dibû çemekî mezin. Hurmehurma çemi bû, dinaliya û li nav hev da dişkêst û li ser hev ra diqulibî û pêş da li ser milê çepê da ber bi deşteke vekirî diçû. Çem wisan rabibû û lev ketibû, ko filan nedikarî xwe lê bidana.

Xwelî sist bibû. Hindek ciyan lingên Silêmanî ta gîzekan li erdê da diçûne xwarê. Li pêşberî wî deşteke vekirî ber va diçû. Hindî çavên wî qeter dikir, deşt û dar û bar, gund û avayî bûn. Cara yekê bû, ko Silêman dadikete vê deştê. Her der jê ra nenas û namo bû. Gehîştibû serê duriyanekê. Nizanî yê kî alî da here. Demekê li nav hişê xwe da çû. Paşê li ser milê xwe yê rastê da zivirî û dakete deştê.

Ronahiyê cîhan tijî kiribû. Esmen sayî bû. Te digot qey barana şeva dî rûyê esmani şûştiye, ko bînanî perûyekî şîne armûşîn diteyîsî. Wêkî benefşeyeke tere şîn rewneq diketê.

Yekimîn tirîşka tavê da qafên çiyayên bilind. Pêş da qûçên çîyan zer

kirin. Paşê ew zeratiya weke rûnê avandî nermenerm jor da ber bi sîng û pêsîrên çiyân, ber bi banî û bêlanan şûlikî. Hê riyeke wisan jî neçûbû, ko tavê li deştê jî da. Deşteke kesk û şîn bû. Her alî çêre, çirvan, keskatî û çîmen bûn. Daran taze dixwestin bişkoj bidin. Li hindek ciyan da, ko berf taze li ser erdê rabibû, gezîze, guleberf û rebenokên sipî weke leşkerên sipîpoş der û deşt dabûne ber xwe. Lê li bajarokê wan da hê taze belekî diketin berojan. Bi vê hindê ra diyar bû, ko riyeke baş hatiye. Vêderê êdî çiya û deşt ji hevdu diqetiyân. Çiya kuta dibûn û deştê dest pê dikir. Lê deşt deşta qontara çiyân bû. Berkêş bû. Lap li kutaya çiyân da, li qontara wan da, li bintara rê da li jêr tatekî mezen da kaniyeke gurover hildikeliya û gerînekek çê dikir. Tatê raserî kaniyê weke sîvankekê kepê xwe li ser kaniyê da daliqandibû. Silêman li ser wî tatî rûnişt. Hebana xwe ji milê xwe vekir. Kewanê xwe ji milê xwe derxist û danî binçoka xwe. Derê hebanê vekir û nanek ji hebanê deranî. Hindek penîr jî danî ser û dest bi xwarinê kir. Qafreş jî li kêlekê ketiye. Çavên xwe kutaye nav çavên wî. Silêmanî bînanî tiştê ko gunehêkî mezin kiribe, bi pelepê dest avîte hebanê û nanek bi hindek penîr va jê deranî û avîte ber Qafreşî. Qafreşî torintorin nan kire nîveka herdu lemên xwe û hûrihûrik lê ba ket. Silêman jî xerîkî xwarinê bû. Herduyan mirçe mirça devên hevdu dibihîstin.

Piştî xwarinê Silêman rabû kewanê xwe hema wisan da destê xwe û dakete biniya tati. Li ber kaniyê xwe deverû dirêj kir û qurûyî avê bû. Du bêhnên av hilçinî qafê xwe. Gelekî tîhnî bibû. Piştî wê hindê ko têr av wexwar, li ser kaniyê rabû şipê û pê dermilkê xwe devê xwe paqij kir. Pêsîra kurtikê wî bibû herî. Pê kefa destê xwe ew heriya paqîş kir û pêsîr û serçokên xwe dakuta. Dîsan bînanî caran derê hebana xwe bi rêk û pêkî girêda. Heban avîte milê xwe û li ser pişta xwe da ediland û bendê wê li ser sîngê xwe girêftik lêda. Kewanê xwe avîte milê xwe. Doxîn û dorlaqên xwe qîşt û rêk û pêk kir. Xwe saz kir û dakete serê rê.

Li wê navê da, Qafreşî jî, ko nanê xwe kuta kiribû, dakete ser kaniyê. Li rex kaniyê xwe li ser lemên xwe da avît û dest bi çelpandina avê kir. Têr av çelpanî û paşê bi zimanê xwe dora devê xwe alast û teviziye xwe rast kir. Silêmanî gazî kirê û tev li rê ketin.

Çiyân êdî xatirê xwe ji deştê xwestibûn. Lê li binê deştê layê çepê hindek kulot li ber çavan diketin. Kulotên vepoşiyayî li tûmên deven û qîfarên hişkbûyî. Ev kulotana angorî zemîn gir û bilind bûn. Lê layê rastê hindî çavan qeter dikirin, her deşteke ripe rast bû. Silêman û Qafreşî êdî

vaye daketine nav dilê deştê da.

Ev e çendîn roje ko wa bêy rawestan şev kirine roj û roj kirine şev û rê pîvane. Gelek deşt û gelî û çiya û newal li pişt serê xwe ra hêlane. Zor westiyane û ji weş ketine. Lê li ser xwe va nayînin.

Li nav hizran da bû, ko li binê girekî rastî keriyekî giran hat. Du şivan li dora keriyê ra dihatin û diçûn. Du, sê seyên wan yê hewikistûr jî hebûn. Gava ko seyên şivanî çav li wan ketin, hêriş anîne ser wan. Silêmanî gurzê xwe ji bin kewşê xwe deranî û xwe û Qafreş ji devên seqan parast. Bi rewterewta seqan ra sereşivani li dajoyî kire gazî:

»Kuro nehêle seqan ew rêvîngê han bilaw kirin!«

Dajoyî bi taw xwe bi seqan ra gîhand û bi zorê Silêman û Qafreş ji devê seqan deranî.

Silêmanî gazî kir:

»Şivano bereket be!«

— Li ser çavan ra hatî, bi xêr û xweşî!

Şivani li ser û sikomê Silêmanî nihêrî. Zanî ko ew ji ciyekî dûr ra hatiye. Jê pirsî:

»Erê bira pirsiyar bê xewş e, tu ji ko tê û tu dê kû da herî?«

— Ez ji ciyekî dûr têm.

— Ew ciyê dûr bênav e?

Şivani bi ken jê pirsî.

Lê Silêmanî li ser hemdê xwe û bi mijdahî got:

»Ez ji Zozanan têm.«

— Tê ta kê derê herî?

— Ta Şengarê.

— Heylo Şengar? Xudê xêr ke!

Silêmanî bi şerm û fedî bersiv da:

»Ez ji xwe ra li rênçberiyê digirim. Li şivantiyê digirim.«

— Ha, ha, navê Eliyê Siwaranî bihîstiye. Dixwaze here ba wan bibe şivan, ha ... Mala Eliyê Siwaranî niha li xaniyan da nemane, niha derketine warkozê.

Dema ko Silêmanî navê Eliyê Siwaranî bihîst, dilê wî lerizî. Jê we reng, ko ew nava pêş da jî ji devê kesekî dî bihîstiye. Seheke taybetî lê dest da. Seheke tevî tirs û xweşiyê. Silêmanî li ser hemdê xwe ji şivani pirsî:

»Bira Eliyê Siwaranî kiyê?«

Şivani bi gîrijîn bersiv da:

»Mala teyê, te çawa navê Eliyê Siwaranî nebihîstiye?! Ew serokê

hefthezar û heftsed malan e. Hefthezar û heftsed malên kurd û ereb li bin siya wî da dijîn. Xûlên hêştirên wî, keriyên pezên wî, garanên dewarên wî revoyên hesp û hêstirên wî der û deşt hilnagirin.«

Silêman û dajoyî bi axiftin xwe bi kerî û sereşivani ra gîhandin. Sereşivani jî serçavanî da Silêmanî.

Xelendor li ser kuçiki amade bû. Tatik raxistin û li ser tatikan rûniştin û xerîkî xwarinê bûn. Qafreş jî li rex wan ket. Şivanan kûtekî garisî avîtin ber wî. Qafreşê birsî kût kire nav herdu lemên xwe û lezelez lê ba ket. Piştî xwarinê Silêman rabû şipê û malavayî ji şivanan kir û hebana nanê xwe ko şivanan jê ra dagirtibûn avîte milê xwe û dakete ser wê rêya ko şivanan nîşanî wî dabûn.

Der û deşt, gelî û newal, dar û ber, gul û giya, çil û çiya, gedûk û geboz, herd û tîşik, zang û zinaran, hemûyê rengê xwe guhestibûn. Rûçikê hemû tiştî li ber baranê hatibû şoştinê.

Gul û giya li ber seqema paşî baranê pejmîrîbûn. Şextê li wan dabû. Hemûyan weke birîndaran serê xwe li ser ustuyê xwe da xwar kiribûn. Erd bibû herî. Heriyeke çivîr û zeliqok. Herî bi ling û derlingên Silêmanî va dizeliqî. Silêman li heriyê da mabû. Carcaran herî wisan bi çarixên wî va dizeliqî, ko nedikarî li ber giraniyê piyên xwe bavêje. Îca hînga neçar dibû, ko xwar bibe û ji erdê darikêkî, lîpekî, xîçekî hilde û pê binê çarixên xwe paqij bike. Yan jî xwe bi berekî ra, hîtekî ra bigehîne û binê çarixên xwe bide ser wî kevirî û çarixên xwe li ser bisû, da ko ew heriya ko bi binê çarixên wî va zeliqiye, li ser pişta wî kevirî bimîne.

Li ber lêva xwe da got:

»Way lê çol û hol bûyê! Eve jî ji ber hat û bextê min bû, ha! Gereke hema li van rojan da, ko ez bûme rêvîng, baran dest pê bike lo!.. Şeva pêşîn min her der nas dikir. Min xwe bi kûlê ra gîhand û li kolka Mîrzo Kizoyî da êwirîm. Lê şeva dî ezî belengazî nenas, ezê ko da biçûyama. Mîn ko çi der nedinasî...«

Xwe ji xwe ra diaxift û pêş da diçû.

Şeva dî dîsan bînanî şeva pêşîn baranê dest pê kiribû. Baraneke guj û giran û libgir. Li ber gujatiya baranê we hest dikir ku, libên baranê li vêderê ji libên barana navça wan girtirin. Li dû baranê ra sira pašnixteyê dest pê kiribû. Silêmanî ko çi cî nas nedikir, hema li ber baranê mabû. Vî alî, wî alî çavên xwe gerandibû. Li milê çepê dûr va çavên wî bi pilûçeberekî ketibû. Kevîrêkî pilûç li nîveka deşta ripe rast da bera wî li ser xwe da rakêşabû. Hema li ber barana guj, ber bi wî pilûçekvirî helatibû. Xwe avitibû ber pesêva wî kevirî. Lê pesêva wî kevirî pesêveke vekirî bû. Silêmanî çi çare nedîtibû. Hema ta sibêdê geh li ber pesêva wî kevirê pilûç li ber ba û baranê mabû, geh jî vî alî wî alî her li ber baranê pêgermok gerandibû. Yan jî hema carê rexekî xwe dabû ber pesêva kevirî.

Ta ew rexê wî kûşkê hişik bibû, rexê wî yê dî li ber baranê, li avê da mabû. Sira paşî baranê lê kar kiribû. Nanê wî jî mejîve bû, ko kuta bibû.

Wekî mirov birsî be, tendûra zikê mirovî vala be, sir ta kezeba mirovî, ta mejiyê hestikên mirovî kar dike. Wakî şeva dî Silêman neba û yekî dî ba, bêgotin yê li ber wî kevirê pilûç, li ber serma û birsîna can bida. Lê Silêman xoragîr û bi hêz û pêz bû. Ewî gelek şevên weha bihorandibû. Rast e, ko ew li dîwanxana bav û kalê xwe da mezin bibû. Piştî mirina kalkê wî û kuştina bavê wî û dayîna talanan û belawbûna dîwanxana bavê wî jî, ew li dîwanxana Emer axayê bûrayê Mamê Îsî da dima. Lê gelek caran wekî vê carê, dîwan û dîwanxane cî da hêlabû û di gel heval û hogîran tîr û kewan, şûr û rim û xencer tev girêdabû û çûbûn nêçîra pezkûviyan û şeveder mabûn.

Lê şeva dî şeveke cuda ji hemû şevan bû. Sir û sermaya şeva dî seqem û zemherîra danê zivistanê ya zozan û bêlanên bilind dihanî bîra mirovî. Seranserî şevê li ber wê seqemê, li ber wî bayî û wê baranê mabû. Ew jî bi zikê vala. Lê Sileman xortekî kirarî bû. Ewî hema wisan destgirêdayî xwe nesipartibû seqem û ba û baranê. Hema li ber baranê pêgermok lêdabû. Paşê, qasekê revîbû û dijî sir û sermayê têkoşibû. Şev gava ko sir û seqemê dest pê kiribû, û Silêmanî xwe li wê besta bê dê û bê bav da tenê dîtibû, serhatiya kurê Harisî ketibû bîrê. Serhatiya kurê Harisî gelek caran ji de- vê ridênsipî û çîrokbêjên dîwanxanê bihîstibû, ko digotin:

»Kurê Harisî şeveka çilê zivistanê şeveder dimîne û ba û bager jî dest pê dike. Ew penahê dibe ber kûleyekê. Lê hundurê kûlê hê ji derva jî sartir bûye. kurê Harisî li nava kûlê da kevirêkî dide piştî xwe û ta sibêdê ewî kevirî wekî barekî li ser piştî xwe digerrîne. Daku leşê wî li bin barê girane kevirî da germ bibe. Bi vî cureyî kurê Harisî dijî sir û sermayê li ber xwe dide, da ko sibêdê ra ewî li hundurê kûlê da peyda dikin û dibin malê...«

Ca çîrokbêjan çend pelg û çiqên ciwan jî li serhatiya kurê Harisî zêde dikirin. Ewan digotin:

»Gava ko şogerîr kurê Harisî peyda dikin û dihînin mala wî, dayîk û bab û jin û xizm û kes û karên wî hemû lê berev dibin û dibêjinê em şeva dî bona te ranezane. Em he li seranserî şevê da li derva mane. kurê Harisî ji wan dipirse: Başê hûn bona min ranezane, bêjin kanê şeva dî ta sibêdê esman çend caran bû ewrayî û dîsan bû sayî? Her yek tiştekedibêje. Lê maliya wî dibêje: Şeva dî esmani heft caran rengê xwe guhost. Heft caran bû ewrayî û dîsan vekir. Hînga kurê Harisî dibêje: Maliya şîrhelal û emekdar ji day û baban çêtir e. Diyar e tenê maliya min li xema min da

bûye û ji bona min xew li çavên wê neketiye. Rast e şeva dî ta sibêdê esman heft caran bû ewrayî û heft caran bû sayî...«

Silêmanî jî ji wê serhatiya kurê Harisi wêcê verdigre û ta sibêdê pêgermoka digerin. Lê ya rastî şeva dî kê li dewsa Silêmanî da ba, yê hema li ber pesêva wî berdepilûçî can bida. Canê wî yê li ber sir û sermayê, li ber seqema paşnixtê ji kalanê bedena wî bikişiya. Leşê wî yê sikî sar, yê li ber wî kevirî bima. Ca pêş da qirikan dê çavên wî derxistana. Paşê firindên berateyan, yên wekî sîsaark û dalaşan dê li ser leşê wî da peya bibana û leşê wî piroze bikirana û yê kelkelê wî yê vala li bestê bihiştana. Yan jî gurgekî birsî dê rastî leşê wî bihata û yê zikekî têr ji goştê mirovan bixwara. Lê Silêman ta sibêdê li ber xwe dabû.

Li her aliyê deştê da gundên bi dar û bar û ava û giran mil kutabûn hev. Lê Silêmanî hindî ji desti dihat, xwe ji gund û avayîyan dûr dikişand. We dihizirî, ko li van gundana da jî hemû wî ya dinasin.

A, Silêman gelek şevên wiha li derva mabû. Hemîn heftiyê carekê jî li meydana guleşanê ya bajarokî da, di gel heval û hogiran, di gel hevta û hevsal û hevtemenên xwe û heylo gelek caran di gel mêtên qert û navsalî jî cirîdanê, zoranê û milmilanê dikir. Ca ew li van kûreyên têkoşinê da pişiyabû, bibû pola. Vêca gereke wî dîwanxana ko tê da çi dilxoşiya wî tunebû, cî da bihêla û biçûya. Her rastî jî, qawegerandin jê ra şerm bû. Ew jî qawegerandin li dîwanxana kesekî da, ko sîxurê dewleta dagîrker bû û bi destê dewletê li ciyê kal û bavê wî da rûniştibû. Ew qawegerandina jê ra neng bû, neng. Qawegerandin ji kesekî ra ko ta bavê wî zindî bû, ji ber kar û kiriyarên xwe yên nerê û şermîn, rûyê wî nedigirt, biçûya dîwanxanê jî. Her rêya dîwanxanê jî nedidane wî. Gava ko xeber bihata ser xeberê, xelkê digotin: Gurg ji dest kiriyarên xwe nare avayan.

Ca qawegerandin li dîwanxana wî da, gelekî li zora Silêmanî dihat. Ew kesê ko piştî bavê wî, bi destê zorê û pîlanên neyaran li ciyê bavê wî da bibû mîr. Ew kesê ko piştî talanbûna dar û nedarên mala wan, piştî wê hindê ko mala wan ketibû tengî û taliya tunebûn û nedariyê da, êl ji ser wan bir kiribû û bibû axayê navçê. Niha gerek bû Silêman li dîwanxana wî da qawe bigeranda...

Silêmanî rê dipîva û ev hizrên aloz û tevî hev li nav serê wî da lev digeriyan.

Apê wî Îsê Mîrî bi tundî ketibû jêr desthelatdariya mîrê tazepêketî da. Wî ji tirsê jina xwe Xecîcê da, nediwêrî bigota, ko ez feleme yan êzdî, bisulmanim yan zerdoştî. Wî mêj va gema xwe dabû destê Xecîcê. Xecîcê

ew kî alî da bada, ew wî alî da diçû. Ca ewî qet li himber mîrê tazerabûyî da nedikarî xwe eşkere bikira.

Erê, gema wî li destê jina wî da bû. Jinkê bigotayê bimire, bimire. Bimîne, bimîne. Eva bû ko Îsê nediwêrî dijî mîrê ko niha bûye mîratxorê mîratiya bav û birayê wî, deng bikira.

Xelkê li bara desthelatdariya Xecîcê li ser Îsêyi da û fermanberiya Îsêyi ji Xecîcê ev gotina pêşînan digotin:

Sê tişt hene li rû dinê. Hersêk jî li hesabê mirinê. Mişkê li terazinê, berxa li ber bizinê, mêrê li xebera jinê.

Lê gava ko yekî dilşewitî xeberek li vê barê da li ber Îsê ra davît, Îsê digot, ma xewşa xwe çiyel? Silêman pêxember jî bi gotina Bilqîsê dikir. Ma xwe çi dibe, jin û mêr herdu jî mirovîn, herdu jî kerê leşekî ne.

Lê Silêmanî nedikarî ew hinda bipejiranda. Ewî dixwest here mîrê tazepêketî li ser texti bavêje û bixwe mîratiya kal û bavên bigre destê xwe. Xwe ji xwe ra li nav hişê xwe da diçû û digot:

»Erê eger ev şindoyê ko niha bûye mîr, hêjayî wê hindê ba, li zora min nedihat. Eger li xizmeta gel û welati da ba, eger ji me jêhatîtir û têgehîştîtir û şarezatir ba, dîsan jî li zora min nedihat. Lê ev şindoyê ko niha bûye mîr, ji bilî hêktûmariya neyar û dagîrkeran tişteke dî nizanê. Tu dibêjî qey ew hema ji bo xoşxanî û hêktûmariya dujminan hatiye afirandinê...«

Lê yê çî ji Îsê apê xwe bikira. Ne dikarî hema wisan li nava hezaran dost û dujminî da dijî apê xwe rabûya, ne jî dikarî li himber kir û kiriyarên wî da bêdeng bima. Eva bû, ko çî rê û çare nedîtibû û ketibû serê rê û dirban. Rast bû ko gotibû ezê herim Şengarê. Lê bixwe jî nedizanî Şengar li kû ye. Pê wa bû ko Şengar dûrtirîn cîhê cîhanê ye.

Li nava van bîr û hizrana da bû, ko rastî geliyekî kûr hat. Herdu layên geliyi bi kevirên reşe arso tik û dar û barên sêrek hatibûn vepoşandinê. Li serberjêrekî tund û lêj da berjêr bû û dakete binê geliyi. Qafreşi jî hema wisan dabû dû wî. Lê Qafreş ew Qafreşê caran nibû. Lawaz bibû. Daketibû. Weriyabû. Pîrça leşê wî li ber ba û baranê, li nava qur û gemarê da rengê xwe derdabû. Ew rewneq û teyîsîna pêşîn lê nemabû. Pîrça leşê wî rengê pîneyekî ko li ber tav û ba û baranê bimîne û reng guhestî bibe, dida. Her çend ko westiyayî û bîrsî bû jî, lê dîsan dûlka xwe dabû ser milên xwe. Lê ne wekî pêş da bû. Dûlka wî hindekî sist bibû. Hindekî daketibû li ser kulîmekan. Gava çavên Silêmanî pê ket, dilê wî pê şewitî. Ewan tev li ser kendalekî kûr ra, ko hurmehurma avê bû, tê ra derbas

dibû, banz dan. Av wisan bi guj diçû û deng vedida, ko li ber hurmicîna avê, guçkên mirovî ker dibû. Herdu layên kendali kevirên reşe arsofik bûn. Te digot qey hostayekî kirarî ew kevirên herdu layên çemi bi dest biriye û rê ji avê ra vekiriye. Avê dilê erdê dirandibû û kevirên herdu layên kendali birîbû, û bi hurmehurm tê ra derbas dibû. Avê wisan kendal teng birîbû, gava ko mirov kûşkê ji kendali dûr diket, avê û kendali bi mirovî va diyar nedikirin. Besta dora wê avê pêda li kevirên reşe arsofik hatibû veпоşandinê. Hindik kevir wisan tûj û birek bûn, ko gava piyên Silêmanî diketê ser, hindik dima weke kêrikê çarixên Silêmanî bibirin.

Berê wan kete ser nizarekî, ko taze berf li ser rabibû. Li pêşîra nizari da, pûş û pelaş lev aliyabûn. Pûş û pelaşên sala çûyî li ber berfê û sir û serma û germayê gewir bibûn. Çêreya taze jî ji bin wan pûşana ra dabû derê û rengê gewir û kesk tevî hev bibûn û rengêkî taybetî afirandibûn, ko kewî va dihingaft. Darên evrisi jî tektekî û dûrî hev li pêşîra nizari û li rex kevirên ko her yek wekî kêlikekê bilind û şûş rawestabûn, dihatin xûyanê. Kêlekeviran û darên xuriste pêkva dîmeneke sosret afirandibûn û dûr va weke siwareleşkereki, ko amadeyî hêrişê bibe, bera mirovî li ser xwe da radikêşan.

Qafreş li dora kendali ra ketibû çerxê û bîn digerland. Disimsimî û erd pêkol dikir. Li ser kolekî da mîst. Li dû ra bi bêhinvekêşk ber bi nizari simsimî. Paşê guçkên xwe mûç kir û çûr ma li pêşîra nizari nihêrî. Silêman li ser xo û xideyên wî ketibû. Dizanî ewî tişteki ditiye. Bêhna nêçîrekê kiriye. Lê kire mûçîn. Qafreş mirici. Silêman lap dilniya bû, ko Qafreşi nêçîrek ditiye. Çû li pişt wî rawesta. Li ditingeha wî nihêrî. Baş dîna xwe dayê. Çi tişt nedît. Dîsan çavên xwe kuskusand. Destê xwe ji çavên xwe ra kire sîvank. Bizorê karî li nav dar û beran da tişteki bibîne, ko hemmanê dilivî. Hêdîka hilkişiya ser soteberêki. Gava ko baş dîna xwe dayê, dît ko çend pezkûvî waye li nav dar û berên pêşîra nizari, li nav wan pûş û pelaşana da diçêrin. Berê pezkûviyan ketibû ber bi hevrazi û hêdî hêdî dixwestin, ko li ser hingivokê bikevin. Silêman bi hemmet li ser kevirî peya bû. Kewanê xwe ji milê xwe şiqitand. Pala xwe da kevirêki. Tîrek ji tîrdanka xwe deranî. Çoka xwe ya çepê ji milê xwe yê çepê ra kire palgeh û tîra xwe danî ser jehê kewanê û nîşange girt. Li wê navê da pezkûvî jî çêreçêre ber bi hêsûyê hildikişiyên. Silêmanî li nav bira pezkûviyan da kavireki sorî qelew, nîşan kir û tîra xwe bi gişt hêz û karîna xwe va ber bi sîngê kavirî berda. Di gel tîra wî, bû fitîna pêşengi û kalîn jî bi bira pezkûviyan ket û di çavgirtinekê da, pez li hêsûyê da qulibîn. Bi

havîtina tîrê ra Silêmanî nav bi Qafreşi da û Qafreş jî hema li dû tîra Silêmanî ra, da peyê pezkûviyan. Lê ta Silêman û Qafreş gihîştin pêsîra nizari, ji hindek xûnê pêve çî tişt nedîditin. Xûneke gevez, bînanî qey-taneke sore gircîgircî rijiyabû ser pûş û pelaşan. Silêmanî da dû rêça xûnê. Rêça xûnê ra girt û bi lez li ser milê ket. Hema bêhnekê da li ser milê ket. Hindik mabû, ko bêhna wî biçikiya. Gava ko li ser milê ket, rêç wenda kir. Hindî çavên xwe gerand û negerand, çî şûnewarek ji xûnê nedît. Gazî Qafreşi kir. Qafreş simsimî û bêhin kişand û bi rewterewt ber bi layê rastê, layê beroji zivirî. Silêman jî da dû wî. Aliyê rastê çiya hindav da hilkişiyabûn. Du, sê zinarên bilind wekî zêrevanan dest dabûne destên hev û li ser hêsûyê zincîrhol girtibûn. Qafreş bi rewterewt ber bi wan zinaran revî. Silêman jî bi helkehelk xwe bi Qafreşi ra gîhand. Qafreşi xwe dabû binê zinarekî bilind û direyî. Durust li binê zinarî da kaniyek hildikeliya. Destek av ji ber kaniyê dikişiya. Av bi hurşehurş li nav kevir û kuçikan ra derbas dibû û bi taw û guj ber bi jêr diherikî. Silêmanî çavên xwe kuta pêsîra zinarî. Dît ko du pezkûvî waye li pêsîra zinarî da serên xwe dane ber hev û zil mane li wan dinihêrin. Silêman dîsan qerefiska rûnişt û ew tîra ko hema wisan li desti da bû, danî ser jehê kewanê û nîşan girt û hindî hêza wî hebû, jehê kewanê li ser xwe da kişand û tîr durust ber bi wan herdu pezkûviyana berda. Tîra wî li zinarî ket û bû xuşîna hindek hûberdan û li ser wî da jorda rijyan. Bi havîtina tîrê ra kûviyekê ji wan herdu kûviyan li ser wî zinarî, banz da ser zinarê dî û li ber çavan bezir bû.. Lê kûviyê mayî kire kalekal û nikarî li ser wî zinarî banz da aliyê dinê. Hema wekî gêjan bi kalekal li dora xwe lev dizivirî. Zinar pir bilind bû. Silêman bona wê hindê ko hilkişe pêsîra zinarî, debiya, ko li pişta wî ra bizivirîya. Her çend ko pir westiyabû, lê dîsan jî bi taw ji cî rabû û bi helkehelk ber bi pişta zinarî hilkişiya. Li rêyeke weke pêlekanaan ra li ser zinarî ket û dakete pêsîra zinarî aliyê beroji û xwe bi kaviri ra gîhand kaviri rêya revê nedît. Silêmanî destê xwe li hiriya ser pişta wî da şe kir. Bû kalekala kaviri. Silêman bi piyên wî ra girt û ew li erdê da û piyekî xwe danî ser uskura wî û destê xwe bire ber pişta xwe û xencera xwe ya tetikzîv ji kalani deranî. Li wê demê da Silêmanî dîna xwe dayê, ko tîra wî hê jî waye li nîveka parastû yên kaviri da maye. Tîr ta nîvekê li parxanê kaviri yê fêza valaya newqa wî da çik bibû û serê tîrê layê dî ra hilavtîbû. Silêmanî dest avîte û ew ji cendeki kişande derê. Bû kalekala kaviri. Dewsa tîrê jêk tîş bû. Xûneke reş jê kişiya. Silêmanî bêy gîrobûn destê xwe avîte serê kavirê birîndar û xencer li hewka wî helsût. Bû fişqîna xûnê

û peşkiya pêsîra zinarî; kaviri dest û piyên xwe lev dan, pêş da bi lez lingên xwe li keviran disût. Lê paşê berebere sist bû. Berebere ew çirçirandina bû lerzeke sivik. Hêdî hêdî ew lerizîna jî kêmbû. Silêmanî hêdîka serê kaviri li ser piştê da tewand û xencer li îlika wî da. Îlika wî jenî. Gava ko xencer gihîtse îlika kaviri, kaviri xwe çirçirand. Lingên xwe li keviran sût. Silêmanî xwe li ser da avît. Lê kaviri dîsan jî xwe çirçirand. Hindik mabû, ko Silêman li ser seri li zinarî da jor da bihata. Bi lez kavir berda û xwe paş da kişand. Xûn hê jî li uskura kaviri ya jêkirî dikişiya. kaviri hê jî dest û piyên xwe lev disût. Silêman li pişt cendekê kaviri kundkî rûnişt û bêhna xwe berda û li candana kaviri nihêrî. Herçend ko kavir lap sar bibû jî, lê hê jî rehên uskura wî davîtin. Xûn hêdî û hindik ji wan rehana ra dikişyan.

Gava ko Silêmanî dît, êdî can li cendekê kaviri da nemaye, xwest ko ewî li ber xwe va bike û bibe ser kaniyê, lê cendekê kaviri gir û giran bû. Silêmanî nikarî ew li ber xwe va bikira û bibira binê zinarî. Bi neçarî hêdîka ew li zinarî da daliqand û bi hemmet jor da berda binê zinarî. Cendek bi du, sê teqlan girêlî binê zinarî bû. Silêman li rêka ko tê ra hatibû, li pişt zinarî ra zivirî û hate ser cendekê kaviri ra rawesta. Destên wî ta gêzekê bibûn xûn. Xencera wî jî hema wisan li desti da bû. Tavê li xencera xûnavî dida û xencerê sorîva dibiriqand.

Qafreş jî çû pêsîra zinarî û ew xûna rijiyayî bi dil û can alast. Paşê dûlka xwe da ser milên xwe û durust li wî cîhê ko Silêman tê ra peya bibû, jor da hate bal Silêmanî.

Silêmanî devê xencera xwe pê hiriya sîngê kaviri paqij kir. Milên xwe ta anîşkan veda. Dest avîte cendekê kaviri, ew ber bi avê kişand.

Silêmanî serê kaviri ji cendeki cuda kir. Paşê uskura kaviri da ber ava kaniyê û pak şoşt. Xûna kaviri têkelî ava kaniyê bû û berjêr ber bi binê newalê şûlikî. Li dû ra cendekê kaviri kûşkê ji kaniyê dûr xist û nikilê xencera xwe li sîngê kaviri ra kir û postê wî qelaşt. Postê kaviri çir bû. Bi zorê dihate guranê. Lê Silêmanê kirarî xencer li nîveka goşt û posti da çik kir û ew ta ser gunikan qelaşt. Piştî hînga bi serên tiliyên xwe post dest kir. Ta kavir kevil kir, li xûyê da vema. Bi her cureyî bû, kavir bi ser û ber û rêk û pêk gura. Nehîşt pirtiya nujguroyî li ser posti da here. Piştî wê hindê ko cendek lap ji kevilî cuda kir, kevil li bin cendeki da rast kir û pê nikilê xencera xwe zikê kaviri dirand. Bû fişîna hûrê kaviri avîte derva. Silêmanî bi hemmet dil û hinav û hûr û pizûrên kaviri ji nav zikê wî kişande derê. Wisan bi hemmet kişand, nehêla pirtiya kirs

û kewalê birije ser cendeki.

Qafreş jî li pêşberî wî li ser herdu leman ketibû. Çûr mabû li destên wî dinihêrî. Gava ko Silêmanî hûr û pizûr li nav zikê kaviri deranî, Qafreşi dora devê xwe alast û hêdîka kire kûstîn.

Silêmanî gotê:

»Bihêle, ezê niha para te jî bideme te.«

Îca paşê pê xencera xwe dil, herdu gurçik, cerg, pişik, patireşk, hûr û hindek jî ji rûdiya zirav ji yên di veqetand û danî layekî. Her çî yê mayî jî hema wisan bi gild û gemarê va avîte ber Qafreşi û gotê:

»Hanê eva ji te ra pêşxord, ca tu hê ava devê xwe birijîne, emê paşê jî te çav ra bikin.«

Qafreşi qîlên xwe li doran û pizûran da çik kir û ew wê da rakêşa. Silêmanî jî hêdîka pišta xencera xwe pê hindek pûş û pelaşan paqij kir. Pê xencerê zirav ji ser kezêbê hılanî û wê da avît. Hûr hilda û çend gavan wê-datir çû biniya avê. Pêş da bi destên xwe ew gild û gemar û ka û kuliyên ko diqewimî bi hûriki va zeliqîbin, paqij kir. Paşê devê hûriki hindekî fire kir û bi hemmet hûrik vacî kir û rêxa di hundirê hûriki da royî nav avê kir. Bêhna rêxa taze û çil û çirpî û gîhayên negewirandî, belawî hewa bû. Avê lê da ew rêx û gild û gemara hemû di gel xwe berjêr bir.

Silêmanî hûr vergerande derva. Wisan hêdî û hemmet vergerand, nehîşt ko pirtiya rêxê bikeve nava hûriki. Li dû ra hûrik temîz şoşt û hanî, danî rex xwe û got:

»Min paşê kar bi te heye.«

Silêman jî dil û can keyfxoş bû. Bi fitefit hat û li ser cendekê kûvî, yê gurayî ra rawesta. Kelîgoşt e. Mêjve ye, hindî ko ji malê derketiye, ne tenê dev li goştî nedaye, belkû xwerek a germ jî dest nexistiye. Cendekê gurayî hema wisan li ber hewayê mabû. Silêmanî li dor û berên xwe nihêrî. Gwînî û êzing û qirş û qalan her der dabûne ber xwe. Bi lez dest bi berevkirina qirşik û êzingan kir. Bi berevkirina qirş û qalan ra li ber lêva xwe da istirana Erezî jî digot:

Ha bi vî Erezî lo hurş e hay hurş e
Ha bi vî xopanî lo hurş e hay hurş e
Gel xwe wê tîne lo qalan û qirş e
Memkê tolê lo sêvkoka tirş e
Ha bi vî Erezî lo nale hay nal e
Ha bi vî xopanî lo nale hay nal e

Gel xwe wê tîne lo qirşan û qal e
Memkê kiçkokê lo sêvkoka tal e
Ha bi vî Erezî lo hurme hay hurm e
Ha bi vî xopanî lo hurme hay hurm e
Gel xwe wê tîne lo qalan û qurm e.

Bermilek mezin ji qal û qurm û qirşikan berev kir. Qal û qurm li rex cendeki bi ser û ber li ser hevdu da hilcinî. Agirek hil kir. Li nava êzingan da çend şivikên zirav, ko li ber berf û baran û tavê qalçik avîtibûn, pê xencera xwe baş verot. Her çî qalçik û reşatiya ko bi wan va mabû, renî. Ew bi ser û ber hilû kirin. Paşê serên wan weke serên şîşikên kebaban tûj kir. Çû li ber ava kaniyê selekî biçûk li nav selan da bijart û temîz şoşt û hanî danî rex cendeki. Li rex cendeki rûnişt û pêş da kezêb û pişik danî ser wî tatî û pê xencerê baş vexist û pirtî pirtî kir. Li dû ra ew pirtikana yekoyeko li şivikan xist. Pêş da şîşikên kezêbê danî ser agirê kozîgirtî. Xûnaveyek reş ji kezêbê dilopî ser agirê kozîgirtî kir û dûkelek çivir ji koziyê quloz bû. Silêmanî kolozê xwe da destê xwe û hêdîka bi kolozê xwe bayî agiri kir. Agir geş bû û çizeviz bi kezêbê ket. Li demekê da xûna wê mirçiqî. Kiz li ser ket û berebere sor bûn.

Silêmanî hebana xwe li erdê raxist û şîşkên kezêba sorbûyî li ser agiri rakir û serên wan yek alî danî ser hebanê û pê paniya destê xwe kezêba sorbûyî şiqitande ser hebanê. Bêhneke xweş ji patîlokan rabû. Bi gef û gur patîlok kişande ber arû û piriyan xwe. Li demeke kurt da ewan he wisan germegerm hulpuf kir. Piştî hepişandina patîlokan rabû û çend êzingên dî jî danî ser agiri û agir gur kir. Vêca şîşkên pişikê danî ser koziyê. Li ber guriyan koziyê av û kef li ser pişkê ket û berebere ava wê jî mirçiqî û hêdêhêdî rû girt û hişk bû. Dema ko pişik lap hişk bû, ew li ser koziyê rakir û dîsan wekî pêş da pê paniya destê xwe ew jî şiqitande ser hebanê û ew jî hepişand. Vêca dilik û herdu gurçik baş û bi ser û ber vexist û li şîşikan xist û danî ser koziya agiri. Patireşk ji hema nevexistî danî ser berekî û ber rakir û danî rex agiri. Herdu hêlikên kaviri jî vexist û danî rex patireşkê. Vêca dilik û gurçik vî alî, wî alî li ser agiri da vergerand. Pêş da avek tevî xûnê jê kişiya. Li dû ra don li ser ket. Don li ser koziyê da dinuqutî û dûkeleke çivir ji koziyê radibû. Li qasekê da dilik û gurçik jî baş sor bûn. Silêmanî ew jî bînanî cara pêşîn pê paniya destê xwe şiqitande ser hebanê û kişande ber didanên xwe. Silêmanî nivê dilkê xwaribû, taze pê hesiya, ko goşt keliye. Yê li wî çiyayî da xoyê ji kê

derê bihaniya. Xwe ji xwe ra got:

»Goştê peza kûvî hema şit e. Xwyê heba jî, hema ye dîsan şit ba.«

Li wê navê da Qafreş zivirî ba wî. Limbozê Qafreşi li xûnê û gemarê da mabû. Silêmanî nivê dilkê ew layê reh û pehan ko wisan baş nepijiyabû, avîte ber Qafreşi. Qafreşi dilka nîvpijiyayî hepişand. Li dû ra Silêmanî patireşk jî ko li ber agiri hişk bibû, nivê wê xwar û nivê dî jî avîte ber Qafreşi û pê pišta destê xwe devê xwe paqij kir. Herdu hêlik jî hê li ser kevirî, li rex agiri mabûn û rengê wan qimer bibûn. Silêmanî ewan jî li ser beri hilanî û danî ser hebanê û vî alî wî alî li ber hewayê xist, ta ko zû sar bibin. Dema ko hulmegulma wan kûşkê kêm bû, ewan jî hepişand û pêstik û reh û pehên wan jî avîte ber Qafreşi. Li dû ra rabû ber bi cendekê kavirî, ko hema wisan li ber hewayê servekirî mabû, çû. Tava buharê li goştî dabû û mirovî hemmanê dizanî, ko rûyê cendeki tişteke qerçimiye.

Silêmanî devê xencera xwe li kefa destê xwe sût. Te digot qey dixwaze pê kefa destê xwe xencera xwe tûj bike. Hema wisan ko xencer li destî da bû, bû fitefita wî û li ber cendeki rûnişt. Kevîl li jêr cendeki da baş vekir. Cendek bi xencerê tîştîşî kir. Hestiyên kavirî gir û bitew bûn. Pê xencerê nedihatîn îşkandinê. Silêmanî cendek hema li gehikan da hûr kir. berebere goştê gehkirî li ser kevilê kavirî bû qûç. Piştî geh gehî kirina cendeki, rabû hûrik hanî û li ber kevilê kavirî danî. Ew goştê gehkirî, yek bi yek li hûriki da cî kir. Pêş da bawer nedikir, ko ew gošta hemûyê di hûrkê kavirî da cî bibe. Lê hûrik bînanî lastîkê vedikişiya. Ji ser û pêpik û çend hestikên rûte pîl û parestûyan pêve, ko Silêmanî bi xencerê goştê wan jê simitandibû, tewawî cendeki li hûriki da cî bû. Silêmanî ew rûdiya zirav ko pêş da şoştibû û li ber dest hêlabû, ser xwe da kişand û rûdî weke kindirekî li dora devê hûriki aland û devê hûriki pê wê rûdiyê baş û bi ser û ber girêda û bi darikekî li jîkê da. Wisan li jîkê da, ko bêhin li be ra dervediket. Devê hûriki te digot qey hate piçêt kirinê. Hûrikê goştî danî ser xîzê û kevilê kavirî lê wer kir. Rabû çend kevir jî vî alî, wî alî danî ser kojên kevilî. Paşê teviziye xwe rast kir û li rex kevilî xwe li ser taqa piştê velezand. Danê nivro bû. Tava buharî zeliqandibûyê. Tav kete çavên wî. Destên xwe da ber çavên xwe. Hema wisan li ser piştê tiştekekurmas bû. Paşê bi qîjîna sîsark û qertelan ra çavên xwe vekir. Çend sîsark û qertelên gir û gevde li raserî serê wî ger lêdidan. Qertel û sîsarkan bêhna goştî kiribûn. Xwe ji xwe ra got:

»Hema rast e, ko dibêjin baldarên beratê li bin pîlên xwe dinihêrin û dizanin, ka li kêderê cendek heye. Evan çawa zanîn ko vê gavê li vê derê

cendek ketiye? Evan çawa bêhna goşt û xûnê dibêhnin lo!?»

Bawûşkek hatê. Teviziyên xwe rast kir. Bû qirpeqirpa parestûyên wî. Li erdê rabû. Li dewir û berên xwe mêze kir. Her alî tijî dar û êzing û qirş û qal bû. Dest pê kir êzing berev kir. Bermil bermil êzing li rex kevilê kaviri da komî ser hev kir. Bi berevkirina qurmikan ra istirana Qurmilê ket bîrê. Li ber lêva xwe da mizmizand:

Qurmil qurmilo darmilo
Darmil qurmilo qurmilo
Qurmil qurmikê van daran
Qurmil êzingê wan yaran
Qurmil qurmilo qurmilo
Darmil qurmilo qurmilo
Qurmil qurmikê kezvanan
Qurmil qurmilo qurmilo
Qurmil êzingê şivanan
Qurmil qurmilo qurmilo
Qurmil qurmikê wan gîzan
Qurmil qurmilo qurmilo
Darmil darmilê payîzan
Qurmil êzingê wan qîzan...

Li berojê himber, gwînî qolqolî bibûn. Gwînîzere, gwînîreşe, gwînîhespe û gwînîpişikên ko her yek wekî cendekê pezekî bûn. Silêmanî xwe gîhande beroji û li her celebê gwîniyan du, sêkek pê xencera xwe li binî da birî. Paşê gwînî danî ser hev û weke kişrê li dû xwe ra kirkaş kir û hanî li rex goştî weke gizreyekê li ser hevdu da hilcinî. Bêhna xwe veda. Li dû ra, li rex gwîniyan pê pozka xencera xwe korikek veda. Erd xîzêlan bû. Bi sanahî dihate kolanê. Korikek bi beratî û kûratiya sê, çar bihostan kola. Li nav tatên li rex zinarî da tatekî tenik angorî binê korikê bijart. Tat li binê korikê da ediland. Hûrikê goştî li bin kevilî deranî û danî ser tatê li binê korikê da. Wisan danî, ko nivê hûriki li erdê da û nivê dî jî li derva mabû. Li dû ra ew xîza ko li korikê deranîbû, rijande dora hûriki. Tatekî biçûk jî danî ser devê hûriki û kevirek jî danî ser wî tati û dîsan ew xîza ko jî korikê deranîbû, li dora hûriki berev kir û xîz li ser hûriki kire qûç. Wisan bi ser û ber xîz li dora hûriki berev kir, ko çi ciyê hûriki vekirî nema. Vêca pêş da gwînîreşeyek danî li ser devê hûriki yê bi xîzê vepoşandî

û li dû ra qirş û qal û qurm û êzing li ser wî gwîniyî da hilcinî û agirek hil kir. Li qasekê da alavan gwînîreşe nav hev da girtin û ber bi hewa bilind bûn. Silêmanî kelên ji dest xwe neda û berebere êzing li agiri zêde kir û wekî gizreyekê ardû li ser agiri hilcinî. Qîrçeçîrç bi ardûyan ketibû. Agir li hev siwar dibûn û guriyên wî du, sê rîman bilind dibûn. Gava ko agir baş gur bû, Silêman du, sê gezan dûrî agiri rawesta û xerîkî temaşa leyz û dîlana alavan bû. Bi bilindbûna guriyên agiri ra Silêmanî li ber lêva xwe da got:

»Ev jî agirê Newrozê. Ev jî agirê pîroz.«

Bi vî gotinê ra Sersal û Newroz û gurikên Sersalkê hatin bîra wî. Hemû salê bi gihîştina Newrozê ra, tevî giştî genc û law û ahil û cahilên gundi li qûça pêşberî malan agirê Newrozê hil dikir. Lê îsal li roja Newrozê da jî li mal da nemabû. Dizîva bi berhana nêçîrê ji mal derketibû. Ewî nexwestibû li wê roja pîroz da çavên wî bi şermezarî li nav çavên kes û karên wî bikeve. Heylo piştî vegeriyane jî qet li wê barê da çî tişt ji kesî nepirsîbû. Xwe ji xwe ra got:

»Gelo îsal jî agirê Newrozê wekî her sal hil kirin?«

Paşê bixwe bersiva xwe da:

»Bêguman! Agirê Newrozê nîşana me ya netewî ye. Bêgotin niha agir wekî her sal hil kirine. Kurd bêy Newroz û bêy agirê Newrozê neşên bi-jîn.«

Îca paşê dîlan û govenda genc û law û qîz û bûkan, ya li dora agirê Newrozê û geriyana gencên çav li xwe li ser banan û rijandina avê li ser kulekan, şayî û keyfxoşiya gel û komelê li wê roja pîroz da anî bîra xwe. Dilê wî şewitî. Lê guregura guriyan û qîrçeçîrça êzingan bala wî li ser xwe da rakişandin. Li alavan mêze kir. Alav li hevdu siwar dibûn û lev dialiyan û ber bi hewa quloz dibûn û dîsan li ser erdê da ditewiyan.

Tava derbuharê berebere ber bi rojava dişûlikî, ko agirê li ser hûriki ji gurî ket. Qurm û kotik û êzingan kozî girtibûn. Pilotên qurm û daran sor bibûn. Silêman ji cî rabû. Ew pilotane hemû li dora hûriki berevî ser hev kir. Bixwe jî li rex koziya agiri xwe li ser taqa piştê dirêj kir. Nermebayekî divizandê. Nermebayekî weke bayê bilûrê lêdida û ew pilotên kozîgirtî, geş dikir. Silêmanî tişteke xwe ber bi agiri rakêşa û guçkê xwe li agiri û li hûrikê goştî dagirt. Baş dibihîst. Qirmeqirma goştî bû, ko li hûriki da diqeliya. Te digot qey sîtelek zeng tijî goşt kirine û diqelînin. Piştî demeke xurt ji cî rabû. Pê darekî ew rejû û pilotên li ser hûriki, da aliyekî. Li dû ra pê gwînîpişikê ew argîn û xweliya li ser hûriki gêzî kir û baş vemalt.

Germayeke tund ji libên xîza daxbûyî radibû. Libên xîzê wekî pilotên agiri sor bibûn. Piştî demekê xîza li ser hûriki sar bû. Silêmanî ew xîz pê darekê bi hemmet li ser hûriki, da aliyekê. Hûrik li bin xîzê da sor bibû. Li dû ra ew kevir û selê li ser devê hûriki jî pê darikan rakir û vêda da. Paşê pê kojê şûtka xwe bi devê hûriki ra girt û du, sê caran hêdîka ew ji cî qilqiland. Gava ko hûrik ji cî leqiya, hêdîka hûrik ji nav xîzê da kişande derva. Hûrik req û hişk bibû. Destê wî şewitî. Zû hûrik danî erdê. Xwe rast kir. Li dora xwe nihêrî. Qafreş wêdatir li ser leman ketibû. Silêmanî li dora hûrik ra dest bi pêgermoka kir. Li dora hûriki ra bû turik. Hat û çû. Da ko zanî hûrik hindekî sar bûye, hate li rex hûriki kundkî rûnişt. Xencera xwe li ber piştta xwe ji kalani deranî. Pê xencerê rûdiya devê hûriki ko wekî kindirekî req bibû, birî. Gava ko rûdiya devê hûriki hate birînê, ew kaş kir û ji devê hûrik vekir, bi vebûna rûdiyê ra bû fişqîna don û rûn tevî hulmeke çivir ji devê hûriki ra avîte derva. Hindik mabû hulm û donê dax ser û çavên wî bişewitanda. Lê baş bû, ko bi vebûna devê hûriki ra serê xwe paşda da. Piştî kişiyana hulmê ji devê hûriki, hûrik kûşkê sar bû. Vêca Silêmanî bi destê xwe devê hûriki fire kir û xencera xwe li gehikeke goştê sorbûyî ra kir û bi rakêş ji hûriki kişande derva. Goşt li hûriki da baş qelîyabû û sor bibû. Dest bi xwarinê kir. Gehikên sorbûyî bi dilbijyaneke sosret û bi mirçemirç dida ber arû û piriyan û bi lez digemirand. Nîvê goştê di hûriki da xwar. Hindek jî avîte ber Qafreşi. Gava ko lap têt bû, dîsan derê hûriki girêda û kevilê kaviri kişande ser. Vêca ser û piyên kaviri hema wisan bi post va kire nav agiri. Bêhna kozûrekê axar da ber xwe. Dûkeleke çivir ji koziyê quloz bû.

Li ber koziya agiri hebana xwe da ber serê xwe û hema wisan servekirî xwe li ser taqa piştê dirêj kir. Nermebayekî sivik divizandê û pirûsk ji koziya agiri radikir. Çavên wî giran bûn û hêdî hêdî çûne ser hev. Baldara xewê ew ji vê cîhanê ber bi cîhana pan û berîn û bêsinore xewin û xiyalan rakêşa.

Hînga serê xwe rakir û dîna xwe dayê çî, istêrên esmani leplepî bûne. Her istêrek bînanî fenerekê dîteyîse. Hewa sar bûye. Cîhan wisan reş û tarî bûye, ko mirovî li ber piyên xwe nabîne. Pilotên rejûyê û koziya daran vemirîn e. Teviziyên xwe rast kir. Qolinca xwe îşkand. Qirpeqirp li piştta wî ket. Rabû ser piyan. Ser û pê li nav rejûya vemirî deranî. Ser û pê şewitîbûn. Bi dest jêrçena kaviri jev vekir. Pê xencerê zimanê kaviri jê kir. Hindek kire devê xwe. Lê xweş nehat. Ser û pêpikên şewitî hema wisan avîte ber Qafreşi. Qafreş li ser û pêpikan ba ket.

Silêman jî pişta xwe şidand. Dorlaqên xwe qîşt kirin. Çarixên xwe li piyên xwe da wî alî, vî alî birin û anîn û li piyên xwe da rast û qîşt kirin. Kewanê xwe avîte milê xwe. Tîrdanka xwe li ser milê xwe da ediland. Destê xwe avîte hûrîki û devê wî vekir. Paşê devê hebana xwe jî vekir. Çend gehikên goştî li hebana xwe da cî kir. Gehikekî mezin jî da destên xwe. Hema wisan ser piyan li gehiki ba ket û xerîkî xwarinê bû. Binê hûrik da hindek qelî mabû. Hûrik bi wê qeliyê va avîte ber Qafreşi. Qafreşi hûrik kişande nav lemên xwe û da ber qîlan û kirekir pê xist. Pêş da goşt vehêra. Li dû ra ew hestikên gehgehî kirî, da ber didanên xwe yên kursî û heçê kurûmîtkên ko pê va mabû jî, koşt. Kevilê kavirî jî li wê derê mabû. Silêman li ber lêva xwe da got:

»Ez çî bikim Sofî Xidir li vir nîne, ko ez posti bidimê bila ji xwe ra bidebixîne û hişk bike û bavêje milê xwe û xwe di postê kavirî da qude bike û li rex zomeyan bikeve...«

Bi hanîna navê Sofî Xidiri ra bejin û bala sofî û kiriyarên wî hate bîrê. Sofî Xidir sofiyek ji sofiyên bajarokê wan bû. Ew yekî heledirêjî, raçandî û rûku bû. Ridêna wî dadikete ser navqeda wî. Her dem postekî kûviyan davîte navmilê xwe û gava ko dibû dema nivêjê, post ji navmilê xwe vedikir û li bin xwe radixist û berê xwe dida qublê û dest pê dikir û ji xudayê xwe ra nivêjê dikir. Gava ko nivêja wî kuta dibû, tizbiyekî sed û yek lib ji berîka xwe derdixist û dest bi zikran dikir. Her çend ko sofî mirovîekî xudêtirs û bawermend bû, lê zaroyên wî berewajî wî hemû diz, quldur, rêbir, derewîn, komrevîn û hîlebaz bûn. Digotin kurên wî ne tenê nivêjkar û bawermend nînin, heylo diçin sexel û pezên xelkê jî didizin û dihînin li ber çavên sofî ser jê dikin û goştê wan dixwin. Pêş da sofî li wan qehirîbû. Lê berebere ewan sofî jî ji rê derxistibûn û kiribûn hevpişkê gunehên xwe. Digotin sofî dev li goştê diziyê nade, lê avegoşt û îşkêna qeliya pezê diziyê noşî giyan dike. Gava ko xelkê bigotana sofî; ne tu sofî û nivêjkar î! Ev çî yeke ko zaroyên te dikin? Sofî dest bi nifiran dikir û digot:

»Ez çî bikim Xudê belaya xwe bide wan mifirdiyên min. Ez pê nikarim, lê Xudê pê bikare.«

Xelkê jê dipirsîn:

»Başê sofî lê tu çima goştê pezên diziyê dixoy!?!«

Sofî dest bi sûnd û bersûndikan dikir û digot:

»Devê min bi goştê diziyê nakeve. Her tenê ez avegoştê vedixom. Ma hûnê avê jî ji min ra berbend bikin. Ava xudêye. Av ko naherime. Lê ma

ezê devê xwe girê bidim!? »

Bi vê bîreweriyê ra li ber lêva xwe da kenîya û postê kavirî cî da hêla. Her çend ko hewa tarî bû, lê li tarîtiyê da karê rê kir. Xwe tev pêça û gazî Qafreşî kir. Lê nizanîn yê kî alî da herin. Li hewa nihêrî. Hewa tarî, lê esman sayî û piristêr bû. Di wê demê da istêrek rijîya û bînanî şûrekî zîvîn sîngê esmanî qelaşt û li wî alî çîyan da li ber çavan bezir bû.

Silêmanî xwe ji xwe ra got:

»Gelo eva istêrka bextê kê bû rijîya?!«

Li dû gotina xwe ra xwest ko rê keve. Lê hewa hind tarî bû, ko li ber piyên xwe nedidît. Bîstekê rawesta. Çavên xwe kuskusand û guçkên xwe dagirt. Xuşîna avê bera wî li ser xwe da rakêşa. Xwe ber bi dengê avê kişand û di gel ava kaniyê jor da xwe ber bi binê newalê berda. Li serberjêri da bi pêxişk jorda diçû. Dengê aveke boş seha wî li ser xwe da rakêşa. We diyar bû ko ava kaniyê diçe tevî çemekî dibe. Terka ava kaniyê nekir û di gel wê li berjêri da şiqitî. Serberjêri gelekî kişand. Du, sê qelûnkêşan zêdetir kişand, ta ko gihîşte rastiye. Hindî ko nêzîkî bi rastiye fikir, hind diçû dengê avê bilind û bilindtir dibû. Ew û ava kaniyê tev giheştin rex çemekî giran Li her alî avên kanî û belekiyan tevî hev dibûn û dibûne çemekî boş. Li rex çemi ket û berjêr daket. Hurmehurma avê jê ra bibû rênîşander. Piştî demeke xurt seha tîhnîtiyê kir. Lê dizanî ko ev avana pişka zortir avên belekiyane. Avên şêlû û tevda gild û gemarin. Avên tev da lîl û herîn e. Avên lîlavîn e. Taze eger ev avan şêlo jî nebin, kêrî vexwarinê nayên. Tama lîl û heriyê ji wan tê. Bi hîviya peydakirina kaniyekê, kete rex çemi. Hurmîna çemi bû. Silêman hema wisan ketibû rex çemi û pêş da diçû.

Qafreş jî li rex çemi ra ketibû çerxê. Goştê nêçîrê dema wî jî saz kiribû. Vî alî, wî alî bêhin hildida û erd pêkol fikir û li ser tûm û qolan da dimîst. Qafreşî ko hema wisan bêhin digerland, dakete binê kendalekî. Paşê dengê çelpeçelpa wî bera Silêmanî li ser xwe da rakêşa. Silêman ber bi çelpeçelpa Qafreşî çû. Dîna xwe dayê Qafreş waye li binê kendali da li ser leman ketiye û avê diçelpîne. Gava ko baş dîna xwe dayê, dît ko kaniyek waye li binê kendali da hildikele. Dakete binê kendali. Bîne ya xwe di ava kaniyê da dît. Bîneyên istêran jî li binê kaniyê da çavên xwe li wî diqirpandin. Xwar bû. Pê destên xwe pêşîya kaniyê veda. Demekê rawesta. Hindek av ji kaniyê kişîya. Paşê xwe li ser herdu destên xwe da avît û li ser çokan li ber avê teliya. Qurûyî avê bû. Du bêhnên xurt av vexwar. Aveke sar û tevîzî bû. Li rex kaniyê kundkî rûnişt û bêhna xwe veda. Serê xwe

bilind kir û li esmani nihêrî. Esmen bînanî palaseke reş, ko pê gulmîrxên zîvîn neqîşandibin, diçilvilî. Gijegija şevê bû. Demeke xurt li ser kaniyê rûnişt. Gelek av vexwaribû. Giran bibû. Zikê wî perçifbû. Dixwest perça wî danê. Nizanî li kêderêye. Li bîr û hizran da cûm bibû. Geh li bara apê xwe da, geh li bara mîrê tazerabûyî da, geh li bara şivanê wê rojê û xelendorê wan û geh jî li bara nêçîra xwe ya duhî da dihizirî. Nişkava dengê kundekî hevo û firêtên bîr û hizrên wî jev pizirand. Ji cî rabû. Serçokên xwe dakuta û xwe qîşt û qivrax kir û li ser kendalî ket û guhê avê ra girt û gazî Qafreşi kir û di gel avê berjêr bû. Hurmehurma avê û girmegirma piyên wan tevî hev bûn û li reşatiya şevê da wenda bûn.

Kutaya meha Adarê ye. Her tenê li serê çiyayên bilind, kevî kevî berf maye. Berfê mêjve ye, ko xatirê xwe ji deştê ji banî û bêlanan xwestiye. Êdî vaye li banî û bêlanan da li cîhê berfê gul, giya, çiçek, kulîlk û pincarên cur be cur erd himêz kirine; kulîlkan li banî û bêlanan da dîlana buharê girtine. Silêmanî çiya hemû li pişt serê xwe ra hêlaye û daketiye deştê. Li dilê deştê da girikekî dombelî hilavîtiye. Silêman ber bi wî girikî şûlikî. Li ser giriki ket. Li bintara giriki da hindî çavan qeter dikir, deşteke vekirî bû, ko berve diçû. Silêman daliqiyayî daliqiyayî li ser giriki ra berjêr ber bi deştê şiqitî. Deşt bînanî mafûreke Hawşarê rengrengî diçilvilî. Çemekî zirav li panatiya deştê da weke marekî zivîn çivane dibû û ta çavan didît, li dilê deştê da lev digeriya û li binê deştê da li ber çavan wenda dibû. Nermabayekî divizandê û bêhina kulîlkên buharî belawî axaran dikir. Li ber bêhna kulîlkan mest û gêj bûye. Xwe li cîhaneke taze da dibîne. Li cîhana gul û sosin û kulîlkên rengareng da. Li cîhana reng û deng û saz û awazan da. Li her alî dengê qaz û quling û reşolekan, nalîna serkesk û şalûl û bilbilan, qebeqeba kewan û gimegima kotiran, qûtîna eluh û qîjîna qertel û nalîna dalaşan tê. Baldarên buharî refrefî bûne û li pêsîra deştê da, li rex avên kanî, gol, golmanc û rûbaran da lev digerin. Li bersîngê esmanê şîne bê binî da refên sîh û qaz û qulingan lev digerin û li nava gul û gîhayan da didanên û qolqolî dibin.

Silêman li ber deng û sedayên curbicur mest û gêj û xêv û serxweş bûye. Gavekî rawesta û li temaşa suruştê da noqim bû. Vir da wê da mêze dikir. Li ber piyên xwe nihêrî. Pincarên cur be cur li ber piyên wî lev aliyabûn.

Li damêna giriki li ser kevirêkî ko bînanî kevirê bêriyê bû, rûnişt. Kûşkê bêhna xwe veda. Tava şîrogerme buharî zeliqandibûyê. Demeke xurt li ber tavê rûnişt. Hebana wî mêjve bû, ko vala mabû. Hebana wî mêjve bû, ko li xwazîka hindek nanên ker û kût da dinaliya. Qurequra zikê wî bû. Rabû ser xwe, dest pê kir, bînanî ajelan xerîkî çêrîne bû. Her çi pincarên xwarinê ko nas dikir, li her yekê hindek çinî û xwar. Li dû ra dest avîtê, tîrek ji tîrdanka xwe deranî û li ser çokan ket û çend alekok çinî.

Alekokên gir û kizir. Alekokên ko çinîbû, yekoyeko danî ser keviyekî û bi keviyekî jî lêda û qalçikên wan jê vekir. Hindek alekok hema firix ji nav qalçikan derdiketin. Ev an alekokên giheştî bûn. Ev alekokana wekî çeqalokên badaman kizir bûn. Şîrekî sipî wekî şîrê mîhan jê dinuqutî. Li ber lêva xwe da got:

Alekokê pirçinê!
Berdilka dilê minê!
Min şuresur ketiye binê!
Hatime halê mirinê...

Îca bi xwendina vê helbestokê ra, li ber lêva xwe da keniya û got:

»Kurê berfê dest ji te nakişîne. Ewê dîsan karê zemawendê bike.«
Xwe ji xwe ra dipeyivî û li rewşa xwe dikeniya û pincar vedihêra.

Pîştî xwarina pincar û alekokan li nav gul û sosin û mêrg û çîmenan ra da rê. Li nav rengên curecure da pêş da çû. Ta roja îro ev hemû reng weha li ciyekî da li rex hevdu nedîtibû. Li temaşa gul û kulîlkan da cûm bibû. Bo demekê hemû tişt ji bîr kir. Giheşte terazinekê. Mamsosinan li nava terazinê da ustuyên xwe li ser hevdu da xwar kiribûn û li nava terazinê da bijiqîbûn pincarçinên navça wan hate bîrê. Dema buharê ko pincarçinên navça wan diçûne pincari, bêy mamsosin ji çolê nedizivirîn. Keç û bûkên pincarçin ev mamsosinan çepikçepikî girêdidan û li ber xavik û girdêla yan jî li ber şûtikên xwe da dadiçikandin. Yan jî li ber sîng û pêsiyên xwe ra dikirin. Bi van bîreweriyana ra dest pê kir, çend mamsosin çinî û da ber difina xwe û pir bi dil bêhn kir. Bêhna mamsosinan ew mest û gêj kir. Li nava gul û çiçek û giyayên levgeriyayî da lev digeriya, ko dengê seqan ew li nav deriyaya xewin û xiyalan da deranî. Qafreşi dêla xwe kiribû nav lingên xwe û xwe avitibû pişt wî. Silêmanî dîna xwe dayê çî, du, sê se bi rev, ber bi wan direyên û tîn. Seqan dêla xwe dabûne ser milên xwe û girmegirm ji binê piyên wan dihat. Silêmanî gurzê xwe ji bin kewşê xwe derxist. Lê dengêkî ko gazî seqan dikir, se li ser wan, da zivirandinê. Seqan erd pêkol kirin û bi rewterewt ber bi xûyê dengî zivirîn. Se li wan dûr diketin, ko dengedengê bera Silêmanî li ser xwe da rakêşa. Silêman li ser milê xwe yê rastê da zivirî. Kulotekî bînanî diwaran sûrmil kişandibû. Ber bi wî kulotî meşî, li ser wî kulotî ket. Gava ko li ser kulotî ket, dîna xwe dayê, zomeyê giran vaye li besta piştî kulotî da daniye û li binê bestê da berve çûye. Hejmara îstêrên esmanan heye, lê hejmara

xîvetan tuneje. Xîvet li ber hev ra bi rêk û pêkiyeke balrakêş li pêşîra deştê ra dest pê dibûn û ber bi binê rastiye diçûn. Ser û binê zomê bi hev va nedihate xûyanê konên reşe erebî û xîvetên sipîçil weke kuvarkan der û deşt dabûne ber xwe. Naweya li nîveka wî û konan da gelek bû. Li qasekê da ew naweya rapîva û xwe gîhande nêzîkiya konan. Seyên malan bi dîtina mirovekî nenas ra, ko seyekî ji weş ketî jî dabû dû xwe, hêriş birin ser wan. Seqan li qasekê da xwe bi wan ra gîhandin. Silêmanî dîsan weke caran gurzê xwe ji bin kewşê xwe deranî û xwe û Qafreş ji devên seqan parast. Dengê ji nav konan hat, ko gazî dikir:

»Kuro nehêlin! Seqan ew rêvîngê hane belaw kirin! »

Di gel wî dengî ra, du, sê kes bi hev ra ji nav konan derketin û xwe bi rêvîngî ra gîhandin û xwe dane pêşîya seqan û Silêman û Qafreş ji nav lep û çengên seqan rizgar kirin. Ew mirovane weha mat mabûn, li Silêmanî dinihêrîn. Xortekî bejînbilindî, navziravî, bi zend û bend, li timtêla pehlewana da, kewanak li milan, gurzê li binçengan, tîrdankek tîjî tîr li ser milê çepê bera wan mirovana li ser xwe da rakêşa û han dane seha kuncukoliya wan. Yekî ji wana ko kalemêrekî rûko bû, taba xwe nehanî û pirsî:

»Bira pirsiyar bê xewş e. Tu ji kû têtî û tu yê kû da herî?«

— Ez mêvan im apo.

— Ay li ser ser û herdu çavan!

— Bibexşîne ev zoma kêye? Silêmanî pirsî.

Wan her sê mirovana bi vê pirsiyara Silêmanî ra li nav çavên hevdu nihêrîn. Dîsan heman ewê ko jê pirsîbû, tu ji kû têtî û tu yê ko da herî, gotê:

»Ev zoma Eliyê Siwaraye.«

Bi bihîstina navê Eliyê Siwaran ra, rengê Silêmanî hate guherînê. Tiştêk li nav dilê wî da lev geriya. Lê li ser xwe va neanî û pirsî:

»Bibexşe apo mala Eliyê Siwaran kîjane?«

Dîsan ew mirovane sosretmayî li nav çavên hevdu nihêrîn û dîsan kalo bersiva wî da:

»A..., ew mala hanê, ko li serperê malane, mala Mîrî ye.«

Îca pê tiliya xwe ya amanalêsê mala Mîrî nişanî Silêmanî da û gote hevalekî xwe:

»Oro Zinar diyar e, ev ji rêyeke dûr ra hatiye. Nenas e. Were li pêşîye keve û ewî bibe mala Mîrî. Ev rengê teteran dide. Rengê teterên mîr û begleran. Diqewime ko hema teter be jî. Lê nizanim ew çawa seye pê ra?!«

Mirovek ji wan du, sêkana ko gencekî reşesmerî û qor bû, kete pêşîya

Silêmanî û ber bi mala Mîrî çûn. Ta ko giheştin serperê konan.

Kon wisan li ber hev û pişt hev ra rêz û serast hatibûn vegirtinê, te digot qey endaziyarekî kirarî, ko serê xwe li kêşana nexşeyên bajaran da sipî kiriye, nexşa vegirtina van konan kişandiye. Zome wekî sûk û bazaran kolan bi kolan û şeqam bi şeqam hatibû parvekirinê. Mirovî dikarî giştî şeqam û kolanên wê bihejmarta. Lê hejmartina wan hemû şeqam û kolanana jî dîsan he karê endaziyar û hejmarvanan bû.

Li rê da binasê wî jê pirsî:

»Erê bira te negot, ka tu teterê kîşk mîrî yî?«

Bi bihîstina navê teterê mîrî ra, dîwanxana bavê wî, hatina teterên mîr û began, teterên dewletên dereke bo dîwanxana bavê wî hate bîrê û kesereke kûr kişand û bersiv da:

»Teterê çi bira?«

— Bibexşîne, min got qey tu teterî. Lê tu ji ko têyî û karê te li mala Mîrî çi ye?«

— Ez ji xwe ra li rênçberiyê, li şivantiyê digirim.

Gava ko binasê wî navê rênçberiyê û şivantiyê bihîst, rawesta û zendegirtî pirsî:

»Birastî tu li rênçberiyê digerî?«

— Erê rastî. Ezê çima derewan bikim?

— De baş bû, ko te zûka got. Hindik mabû min tu bibiray xîveta Mîrî.

— Ma em biçûyana xîveta Mîrî, yê çi biba?

— Na birayê min. Her kes nikare here xîveta Mîrî. Tenê teterên mîr û mîrekên kurd û mêvanên bilinpaye diçin xîveta Mîrî. Cihê mêvanên di cuda ye.

Silêman li nav hişê xwe da çû. Dîwanxana bavê wî wisan nibû. Li cem bav û kalê wî hemû kes beranber bûn. Her kê bihata yeksere diçû dîwanxanê û bavê wî bixwe li ber mêvanan va radibû şipê û ta ko mêvan nerûniştana, ew nederûnişt. Silêman li nav van bîr û hizrana da bû, ko gihiştin ber derê konekî mezin; konekî reşî erebî li ser çendik û çend istûnan hatibû vegirtinê. Silêmanî karî hundurê konî bibîne. Hundurê konî bi perdeyên rengareng ji hev hatibûn veqetandinê. Li bintara wî konê mezin da, konekî biçuk jî vegirtibûn. Li panavka serê girî, durust li textê panavkê da xîveteke bi gupik û şurik dûrva bera mirovî li ser xwe da radikişand. Li bintara xîvetê kaniyeke kêzînkirî dihate xuyanê. Li lûlka kaniyê ra aveke zelal hindî lûlîka lûlehengêkî bi guj difişqande derva.

Pîrejineke tevgirêdayî û bi gêre û vêre derkete ber derê konê reşî mezin.

Pîrejinê pişteke rîse rengareng dabû pišta xwe. Kofiyeke qûç ko dorandorî wê çareke rengîn lê alandibû, dabû serê xwe. Pîrê hema wisan li ber derê konî rawestayî pirsî:

»Kuro Zinar ew kî ye?«

— Dadê dibêje, ez ji xwe ra li şivantiyê digirim.

— Şivantî?!

— Erê!

— A, bibe xîveta rênçberan!

Îca pê tiliya xwe xîveta reşe biçûk, ko li bintara konê reşî Erebi hatibû vegirtinê, nîşanî wan da û dîsan çû, kete hundurê konî. Silêman û Zinar jî tev çûne wê xîveta ko pîrê nîşanî wan dabû. Zinarî li goşeyeke xîvetê cî nîşanî Silêmanî da û bixwe jî xatirê xwe ji Silêmanî xwest û derkete derê. Silêmanî tîr û kewanê xwe ji milê xwe şiqitand û tik û tenê li goşeyeke xîvetê da rûnişt. Tîr û kewan û gurzê xwe jî danî kêleka xwe. Li hundurê xîvetê da çend tatikên rengorengo raxistibûn. Rast bû, ko xîvet tiştekekekin bibû, lê diyar bû, ko li demanê xwe da xîveteke giranbuha û bi xemil û çîç bûye. Diqewimî ko demanekê xîveta Mîrî ya zavatiyê bûbe. Lê niha ko kewin bûye, bûye xîveta rênçberan. Silêman li nav van hizrana da bû, ko pîrê hate ber derê xîvetê û hema wisan li ber derê xîvetê rawestayî, serçavanî da Silêmanî:

»Bi xêr hatî kurê min!«

Silêman bi dengê pîrê ra ji cî rabû û destê xwe da sîngê xwe û zor bi tore û li ser xwe bersiva pîrê da:

»Ez destên te radimûsim. Li nav xêran da bî dadê.«

— Rûne! Rûne! kurê min. Tu ji kê derê têtî?

— Ji Zozanan têm.

— Heylo ji Zozanan?! Çi qewimî? Li çi digerî?

— Ez ji xwe ra li şivantiyê digirim.

— Na lo!..Dema mercê şivanan jî hindekî derbas bûye. Rûnê! Rûnê!

Niha Ehmed Begî yê bê û te bibîne.

Pîrê ev yek bi dilekî şewat got û li ber derê xîvetê paş da zivirî.

Silêmanî hê cihê xwe germ nekiribû, ko du, sê kesên dî jî yek li dû yê dî ra hema wisan bêy axiftin û bêy silav û serçavanî hatin û her yek li goşeyek xîvetê da rûniştin. Çi kesî li gel yê dî nedixift. Bêdengiyeke rişt li xîvetê da fermanarî dikir. Demeke xurt li nîvro derbas bibû, ko rênçberên malê jî bi ken û henek daketin hundurê wê xîvetê. Nêzîkî neh, deh kesan bûn. Di gel hev yarî û henekên tund û rût dikirin. Kesî ji wan jî qet serça-

vanî nedane ewên tazehatî. Te digot qey evanê tazehatî, hatine li ser wan hevû. Dema ko rênçber hemû li xîvetê da rûniştin. Du, sê kesan sênîyên firavînê ji wan ra hanîn. Firavîn pilawsawar bû. Pilawsawar hema wisan berdabûne nav sênîyan û li her layekî sênîyan da jî çend nanên li ser hev da qetkirî danîbûn. Bo her pênc kesan sênîyeke firavînê hat. Sênîyek jî ji bo ewanê tazehatî hanîn. Rênçber bi dest û lepan li sawarê ba ketin. Nan, nanê sêlê bû. Nanê sêlê didane ber destên xwe û dikirin parî û li sawarê da badidan. Silêman jî zor birsî bibû. Parî li sawarê da badida û li ser sênîyê digivaşt û parî li dû pariyan ra ditemisande gepa xwe. Û hestikên goştî ko rûn jê dinuqutî, dikişande ber arû û pirûyan. Yekî heledirîjî rû bi xurî jî hema wisan li ser serê wan ra rawestabû û li xwarina wan dinihêrî. Ewê li ser serê wan ra rawestayî carê bi heceta ava vexwarinê, yan bi berhaneya wê hindê ko bizanibe, xwerek li ber kê heyê û li ber kê tune, dihat û diçû û dîna xwe dida xwerekxwarina wan. Te digot qey pariyên wan dihejmêre. Hevalên Silêmanî bi dîtina wî kesê ko li ser wan ra digeriya, fedî dikirin û bi şerm xwerekê xwe dixwarin. Lê Silêman gelekî birsî bibû. Êh li ber çavên wî ra nedihat, ko yek waye li ser serê wî ra rawesta ye û pariyên wî dihejmêre. Bi dil û can xerîkî xwarinê bû. Hemû li ser sênîyan paş da vekîşiyabûn, ko Silêmanî hê jî dixwar. Silêmanî hînga serê xwe li ser sênîyê hilda, ko li binê sênîyê da ji çend hestikên reqe rût pêve, çi tişt nemabû. Xûyeke zeliqokî li ser eniya wî rûniştibû. Pê piştta destê xwe eniya xwe paqij kir û piştta destê xwe li şûtika xwe sût û li ser sênîyê paş da vekîşiya. Yekî ji wanê ko tevî Silêmanî xwerek dixwar, berê xwe li ser da kir û gotê:

»Te têr xwar bira?»

Silêman soromoro bû, lê li ser xwe va neanî û got:

»Erê Yezdan zêde ke! Min têr xwar.«

Rênçberan sênîyên vala birin aliyê malê û bixwe jî çûne dû kar û barên xwe. Tenê Silêman û ew sê, çar kesên dî, ko ewana jî bînanî Silêmanî li rênçberiyê digeriyan, li xîvetê da man. Heman ew mêrkê heledirîjî rû bi xurî, ewê ko gava firawînê li ser serê wan ra sekinîbû, li aliyê malê hat û li ber derê xîvetê rûnişt. Wekî bikiran careke dî jî li wan kesên ko li xîvetê da rûniştibûn, mêze kir. Destê xwe li rûyê xwe gerand. Çena xwe xurand. Devê xwe temijand. Sîngê xwe paqij û dengê xwe xweş kir û got:

»Gelî rênçberno! Ehmed Begî dibêje hûn dereng hatine. Me rênçber hemû girtine. Me tenê du dajo divên. Yek dajoyê mihiyan û yê dî jî dajoyê pezên istewr. Niha li nav we pênc kesana da ezê her tenê du kesan

bibijêrim. Ez nizanim hûn deba vira dizanin, yan na? »

Îcar xwe ker kir, ta ko bersivekê bibihê. Lê deng ji çi kesî derneket. Diyar bû, ko çi kes ji wan mebesta mêrkê rû bi xurî nizane. Diqewimî ko bizanibiyana jî, lê çi kesî bersiva wî neda.

Mêrkê rû bi xurî peyê gotinên xwe ra girt û got:

»A..., diyar e ko hûn deba vira baş nizanin. Deba rêncbergirtina vira weha ye. Vira eger rêncberê nenas bigirin, pêş da sêniyeke xwerekê jê ra dînin. Yekî bînanî min jî li ser serê wan ra dibe fermanber û li xwreka wan dînehê re. Eger ew rêncberê nenas li xwreka xwe da jêhatî û devjîr be, bizane ko li kar û kirdarên xwe da jî jêhatî û çelenge.

Kalê rû bi xurî bi vê gotina xwe ra xwe kenand û pê ra jî qisedana xwe domand :

» Lew ra ez li ser serên we ra rawestabûm û min bi gottenî pariyên we dihejmart. We hemûyê bixwe jî didît, ko ew gencê hanê çawa xwerek dixwar. Çendê jî piştî we li ser sêniyê paş da vekîşiya.«

Îca pê tiliya xwe Silêman nîşanî wan da. Serî hemû li ser Silêmanî da zivirîn. Hemû mat mabûn li Silêmanî û li bejin û bal û timtêla wî dînehêrin. Te digot qey hema taze wî dibînin. Qet eva danekî rojê nîne, ko li bal hev, li bin xîvetekê da rûniştine. Silêman li wê demê da wekî pehlewana hate ber çavên wan. Yekî ji wan taba xwe neanî û got:

»Apo ev ne ji me ye. Ev rengê pehlewana dide. Qet rengê rêncberan li wî nakeve.«

Yekî dî jî hilda û got:

»He rastî jî ev pehlean e. Eva ne tê ye. Tu li gurzê wî. Tu li tîr û kewanê wî. Tu dibêjî qey yê here şerê Rostemê Zali!«

Yê dî got:

»Mamo vî ji nav me derîne! Ew ne tê ye. Ew mirovekî avarte ye. Ew li rêncberiyê nagere. Mirovî nizanê ew rêncbere, şervane, nêçîrvan e, pehlean e çi ye?«

Mêrkê rû bi xurî got:

»Na, na ... Ew bixwe waye dibêje, ko hatiye li rêncberiyê digere. Bixwe jî li we hemûyan çelengtir e. Ew dajoyê mihiyaye. Yê dî jî, a, ew gencê han e. Ew jî xwerekê bi ser û ber dixwar. De, bi xatirê we! Ez va çûm.«

Kalê rû bi xurî, bi vê gotinê ra ji ber derê xîvetê rabû û ber bi xîveta mêran çû. Ew her sê kesên bêkar mayî, bêy hemdê xwe ji cî rabûn. Patika xwe xurandin û bêy wê hindê ko xatirê xwe ji herdukên mayî bixwazin, ji xîvetê derketin. Silêman û gencek di xîvetê da man. Herdukan bi hev

ra xeber jî nedidan. Serê xwe xistibûn ber xwe û kûr diponijîn.

Piştî demeke xurt, xortekî bejinbilindî navziravî li hindav da hilkişiyayî ji xîveta mêran derket û ber bi xîveta rênçberan hat. Ew mêrkê heledirêjê rû bi xurî jî dabû dû wî. Mirovî dil nedida, li bejin û bal û timtêla xortî binêre. Destek şal û şapik lê bû, kulozekî sipîçîl bînanî keleşendê Kela Xoyê li serî bû. Çareke armûşîne reşe bi rişî li dora kulozî alandibû. Rişiyên çarê dadiketî ser kosteka demejmêrê. Şurikên kostekê daketibûn ser kemberê. Şûtikek armûşîne rengrengî li navqeda xwe alandibû. Xencerek tetikzîv li ber şûtikê ra bû. Cotek gîzmên reş di lingan da bûn. Gîzme ta binê çokên xwe hilkişandibû. Gîzmên wî dibiriqîn û rewneqa wan difirîn nav çavên mirovî. Xortê zirav hate ber derê xîveta rênçberan. Li ber derê xîvetê rawesta û serê xwe li derê xîvetê ra kire hundur û hema wisan li ber derî rawestayî ji mêrkê rû bi xurî pirsî:

»Ev herdu mane?«

— Belê ezbenî.

Li dû wê pirsê xwe ra hema li ber derî, bêy serçavanî, berê xwe li ser Silêman û hevalê wî da kir û got:

»Kemo yê heqê we ji we ra bêje. Hûn diçin ber pezî baş li xebardaniya sereşivanan da bin ha!«

Paşê berê xwe li ser Kemoyî da kir û gotê:

»Heqê wan ji wan ra bêje û herduyan jî bide Mihoyî, bila hema niha bibê bispêre sereşivanan«

Eva got û li ber derê xîvetê paş da zivirî. Silêman û hevalê wî li nav çavên hevdu nihêrîn û serê xwe kirin ber xwe da. Kemoyê rû bi xurî hate hundurê xîvetê û got:

»Ev Ehmed Begî kurê Mîrî yê mezin bû. Pirtûk û perok û hejmara keriyên li destê wî daye. Ew li ser şivan û rênçberan ra digere. Nizanim we hay jê heye, yan na? Vêderê heqê şivanan her pêş da hatiye birînê. Tişteke vebirî ye. Heqê dajoyê mihiyan ji bo merceke şeş mehî şeş berx û sê hiriyên mihiyan û destek cilkên nîvtaşe. Heqê dajoyê pezê istewir jî her merceke şeş mehî pênc berx û sê hiriyên kaviran û destek cilkên nîvtaş yê Mîrî yan jî yê kurên wî ye. Hemîn xwerin û vexwerina we jî li kîsê mala Mîrî daye. Gotinek we tune?«

Silêman û hevalê wî herduyan pêkve serê xwe hevraz avîtin û gotin:
»Ne,e!«

Kemo bi vê pirsiyarê ra ji xîvetê derket û gazî kir:

»Kuro Miho were van herdu dajoyana bibe bispêre sereşivanan û bizivire!«

Miho hat û li ber derê xîvetê rawesta û gote wanên ko li xîvetê da bûn:

»Hero xwe teyar bikin, emê rê kevin!«

Silêman û hevalê wî ji cî rabûn û xwe tev pêçan û pêkve ji xîvetê derketin derva. Çavên Silêmanî bi Qafreşi ket. Qafreş hema wisan li rex xîvetê li ser leman ketibû û xwe kiribû girê. Rêncberan hindêk nanên hûr avitibûn ber. Lê Qafreşi tirsê zomê ew nana he nîvxwarî hêlabû. Dema ko Qafreşi çav bi Silêmanî ket, ruh kete ber û rabû şîpê û kewûjekên xwe rast kir. Li dû ra dest pê kir ew hûrdenanên li erdê berev kir.

Silêman li ber rawesta, ta ko ewî giştî nanê li erdê xwar. Paşê bi dengê Kemoyî ra, ko gazî kir:

»Kuro Miho hûn hê rê neketine?« Her sêkan dane rê. Qafreşi jî da dû wan. Hindî ko li nav zomê derneketibûn, Qafreşi xwe lemisandibû. Dûlka xwe kiribû nav lingên xwe û xwe vî alî, wî alî davîte ber pesêva Silêmanî. Lê dema ko ji zomê dûr ketin, Qafreşi dîsan fenanî caran dûlka xwe da ser milên xwe û kete pêşiya wan û simsimî û bêhin gerand û erd pêkol kir.

Daketibûn rastiyê. Deşteke ripe rast li ber piyên wan berve diçû.. Hindî çavan qeter dikir, deştê li ber gulezerên pîzpîzkê zer û qîçîk dikir. Li nav gulezeran ra derbas bûn. Li milê çepê kulotên vegirtî ji halhalkan bera wan li ser xwe da rakêşa. Halhalkan weke mêzereke sore gevez ew kulotana vepoşandibûn. Li nav halhalkan ra derbas bûn û li ser kulotan ketin. Gava ko li nav halhalkan ra derbas dibûn, Mihoyî çirtikek avît û ev helbestoka bi teqil xwend:

Kiçkên xala

Çûn halhala

Zik tijî kir

Tûrik vala

Vêca bi xwendina helbestokê ra bi triplequtanê û tilîfistiqanê da çirtikan û xwe helavît. Herdu heval pê kenyan.

Best û kulotên halhalkan li dû xwe ra hêlan. Berê wan ketibû ser çîyan. Çîyan weke pêşmergên hevîrtî dest dabûne destên hev û ta çavan qeter dikirin, pêşve diçûn. Serê wan hê jî li berfa kever da sipî dikir. Hêdî hêdî ji deştê diqetiyên û digehestin damêna çîyan. Li qontara çîyan dîmen di-

hate guhestinê. Vira li cîhê halhalkan, beybûnên sipî ber û best dabûne ber xwe. Beybûnên sipî dawêna banî û bêlanan teqalteqalî bi rengê sipî neqîşandibûn. Li berpala kulotan gereke mezin bînanî guroverkeke bi dest kişandî, dihate xûyanê. Li nav wê gerê ra derbas bûn. Li naverasta gerê da xîdik û mendik li hev aliyabûn û dihavîtin ser serê wan. Silêman li dîtina wan dîmenên rengareng da mabû zendegirtî. Hindî li ber dava diya xwe ketibû, ciyekî weha xweş û rengareng nedîtibû. Hindî çavên xwe li cîhana ron vekiribû, ne li Aranê û ne jî li Zozanê cîhekî wiha xweş, dîmeneke wiha rengrengî nedîtibû. Rast bû ko zozanên wan zozanên bi nav û bang bûn, lê ev dera tiştekedî bû. Çêre û çirvan lev aliyabûn. Mêrg û çîmen tevî hevdu bibûn, kulîlkên sipî deşt û çiya bi hev va dirûbûn. Halhalkan xêliyeke sore gevez dabûne serê girik û kulotan.

Pêkve xwe dane berpalekê. Li pêşiya wan rizdeberekî sipî bînanî ke-layeke mêjîn û asê li hindav da hilkişiyabû. Li binê rizdeberan da kaniyeke ron weke çavên kewjalê, hildikeliya. Ava aşekî jî ber kaniyê dik-îşiya. Tavê li kaniyê dabû û rewneq diketê. Qijîna eluhan Silêman jî nav deriyaya hizran da deranî. Cotek eluh li ser serê wan ra ger lêdidan. Hemû tev rawestan û li eluhan mêze kirin. Eluhan durust li ser bilindtirîn qûça rizdeberan hêlûn danîbûn. Qirş û qal û pûş û pelaşên hêlûna wan dût va dihate xûyanê. Li bin rizdeberan ra derbas bûn. Gava ko giheştin binê rizdeberan, deng û heraya eluhan hindî çû zêdetir bû. Li binê rizdeberan li rex kaniyê rûniştin. Her yekê kulmek av avîtin serçavên xwe û kulmek jî vexwarin. Ava kaniyê bînanî teyrokê sar bû. Mihoyî gote wan:

»Vira ra dibêjin kaniya eluhan. «

Bîstekê li ser kaniyê rûniştin û bêhna xwe vedan. Hê jî qûtîna eluhan bû. Eluhan hêvirze danîbûn. Paşê Mihoyî got:

»Ev eluhane serê me birin. Rabin em rê kevin! Dereng e. Rêya me dût e. Çû êvareke dereng em bigîjin keriyên «

Bi gotina Mihoyî ra tev rabûn. Berê wan ketibû serhevrazekî bilind û bi xîstor. Li nav xîstoran ra derbas bûn. Bi helkehelk li ser xîstoran ketin û li pêşîra beroji ra qulibîn aliyê nizari. Vira erd pêrge bû. Ormexa kewn û taze lev aliyabû û bînanî tatiyekî lê hatibû. Mirovî nikarî xwe li ser ormexê bigrta. Kevî kevî berf jî hê li pêşîra nizari da mabû. Li serê qûçê rawestan. Li dû xwe ra li rêya ko tê ra hatibûn nihêrîn. Deştê dûtva weke perûyekî rengareng bi wan va xûya dikir. Zome gelekî dût mabû. Silêmanî bi zorê karî li nav leylana berî êvarê da kimê xîveteke sipî li pişt

girikekî ra bibîne. Piştî bîstekê dîsan dane rê. Li pêşberî wan çiyayekî serkever dihate xûyanê, ko li hindav da hilkişiyabû. Mihoyî gote wan:

»Ev çiyayê Hindiş e. Hindişa vî çiyayî zor bi nav û bange. Debê ko em li damêna Hindişî ra derbas bibin û xwe bigehînin aliyê dinê, kerî hemû niha gereke li piştî Hindişî da bin. Ji wî çiyayê hanê ra jî ko a..., serê wî bi zorê tê xûyanê, dibêjin çiyayê Zemherîrê.«

Li dûr va serê çiyayekî li nav mijê da bi zorê dihate xûyanê.

Silêman û hevalê wî çî deng nekirin. Tev bi pêxişik li pêşîra wî nizarî ra berwarkî daketin xwarê. Li şiverêykê ra derbas bûn û xwe dane pêşîra wî çiyayê bilind. Li ser çend keviyên berfê ra derbas bûn. Berf aviyabû û bibû roqav. Berf li ber çarixên wan dişiqitî. Piyên wan digihîşte erdê û çarixên wan li heriya binê berfa aviyayî da çik dibû. Hêdî hêdî berwarkî li ser sîngê Hindişî ra daketin û qulibîn aliyê dinê. Nişkava rastî geliyekî kûrî bêbinî hatin. Mîrovî nikarî binê geliyî bi başî bidîta. Lêre debiya jor da daketana binê geliyî. Hevalê Silêmanî bi dîtina geliyî ra rawesta û got:

»Peyî...! Çî geliyekî kûr e!«

Bi dengê wî ra Silêman û Miho jî rawestan. Mihoyî got:

»Ji vî geliyî ra dibêjin Geliyê Dojehderê.«

Li dû gotina wî ra Silêmanî got:

»Çî navekî rast û watedar e! Hema rastî jî Geliyê Dojehderê ye. Dojeh jî qet weha kûr nîne.«

Hersêk tev kenîyan. Mihoyî got:

»Gedeno, a... ewên hanê keriyên me ne. Em gereke li pêşîra vî nizarî ra dakevin û herin wî alî geliyî.«

Li ber devê belekiyan belgerêwas û mendê û gûlikê taze serê xwe li jêr axa ter da deranîbûn. Mihoyî got:

»Eva mendêya çû nêriya havînê biseride. Eva mendêya virnî ye. Rêvasên vira jî çûn berxbirê bigihîjin.«

Tev jor da şiqitîn. Bi dujwarî li serberjêri ra daketin. Giheştin panavekê. Wî alî geliyî du, sê kerî pez li pêşîra berojî da bijiqîbûn.

Bizorê dikarî xwe bigirin. Li ser berjêri da dişimitîn. Bi kul û halekî xwe gîhandin binê geliyî. Aveke boş li binê geliyî ra bi guj û taw berjêr dibû. Gava ko gihîştin binê geliyî, dengê xurîna avê bera wan li ser xwe da rakêşa. Li milê rastê şurikek bi bilindaya çend gezan bi hurşehurş û hurmehurm jor da dirijîya xwarê û li binê şurikê da av lev digeriya û gerînekek çêdikir. Li ser avê ra banz dan. Giheştibûn kuçê şivanan. Mihoyî du, sê dangan gazî kir:

»Xalê Kakil! Xalê Kakil! Nehêle seyên we me bilaw dikin!«

Bi dengê Mihoyi ra sê, çar se, her yek wekî şêrekî ji keriyi qetiyên û ber bi wan hatin. Her seyêk jî çengalek li ustuyên wan da bûn. Serê şîşikên çengalan bînanî serê sernêzan li nav pirça katara seqan ra avîtibûn derê. Mihoyi bi tirs û lerz navên seqan hanî:

»Gurêx., Bigêr, Çalê, Hirço!«

Şivanekî tatikê xwe avît û bi guj li ser berjêri da ber bi seqan hat û li seqan hilat. Qafreş pêş da kir ko hucûmî ser seqan bike, lê gava çavên wî bi gulta wan ket, dêla xwe kire nav lingên xwe û xwe avête ber pesêva Silêmanî. Şivani xwe bi wan ra gîhand. Para ber da seqan. Se bi rewterewt ber bi çengê keriyê dî çûn.

Mihoyî berî hemûyan got:

»Bereket be xalo!«

Herdu hevalên Mihoyî jî li dû wî ra gotin:

»Bereket be!«

Şivani bersiva hemûyê bi hevra da:

»Ser çavan!«

Mihoyî gotê:

»Xalo! Ehmed Begî ji te û ji sereşivanê pezê istewrî, her yekê ra, dajoyekî dî jî girtiye.«

Îca destê xwe dirêjî ser Silêmanî kir û got:

»Ev dajoyê te ye, ewê hanê jî dajoyê pezê istewir e.«

Bi gotin û axiftin xwe gîhandin keriyi. Gava gihîştin nava pezî, tarî ketibû erdê.

Hefthezar û heftsed mal li bin siya Eliyê Siwaranî da ne Ew serokê êleke giran e. Ew êl salê du caran li hilgêr û dagêrê da, li ser hev dadinên. Salê du caran weke deriyayê lev dikeve. Pêl vedide. Gava ko êl li ser hev dadinên, dibe dema dîtîn û vedîtîn û serlêdan û dîdaran. Xizm û kes û kar û heval û hogir û dost û yar li wê demê da dikarin bi sanahî hevdu bibînin.

Nava xîvetan li wan herdu demana da weke bajarekî pir gelhe lê dihat. Li ber hat û çû û deng û gazî û qûteqûtê, seqan xweyên xwe nas nedikirin. Komel wisan li ser hev û ber hev ra dihat û diçû, wisan hera û hêvirze çê dibû, ko bi gotinê hêştir bi barê xwe va û hêştirvan bi darê xwe va li nava wê hera û hingamê da wenda dibûn.

Her sal li hilgêr û dagêrê da xelkê êlê li ser Mîrî mêvandarî didanîn. Giregirên êlê her yek têdikoşî, berî yên dî li ser Mîrî û berdevk û pehlewaniyên wî mêvandariyê danên. Mîr her ko da biçûya, pehlewaniyê berdevkên xwe jî bi xwe ra dibir. Êla Eliyê Siwaranî li zozanan da dibû sedan zomeyên biçûk û mezin. Lê li arane da çend zome tevî hev dibûn û li ser gundekî dadinîn. Gelek salan eger zivistan xweş derbas biba û neba ba û bager û bagera zozanan derbasî wê derê jî nebûya, hema li xêvetan da diman. Lê hindêk salan ba û bakurofê kelên ji wan dibirand û ewan diketin xaniyan û pez û sexel û dewar û pêro û hêştir jî, yan diketin pûtiyê, yan jî diçûne beroj û axilan.

Li nav pehlewaniyên Mîrî da pehlewaniyê heye. Navê wî Hesê Dûdêye. Hesê Dûdê pehlewaniyê bi nav û deng e. Ew yekî çûrî çeçelî, çavhêşîn, navmilpan, çarşan, bi zend û bend û bilindbala û bi gevde ye. Ew li ser rêbaza kal û bavan, li ser rêbaza dapîr û bavpîran maye. Ew li ser dîne mêjîne Kurdistanê maye. Ew Êzdî ye. Yezdanperest e. Dujminên gel û welati pêş da Êzdî bi pîlanên cur be cur jêk dûr xistibûn. Piştî wê hindê ko ewana birbirî kiribûn, ca bi zora şûr ew kiribûn bisulman. Hemîn her kê neba bisulman jî, kuştina wî gorekî fitaya şêx û melayan helal bû. Mela û miftiyan her li ber xwe da, bêy wê hindê ko li Qurianê da tişteke wisan hatibe, ragehandibûn:

»Her kesê ko Êzdîyekî bikuje, yê bêy firk û pêş here bihiştê.«

Xelk jî nezan û nexandewar bûn. Çavgirtî wekekoreyan didane dû şêx û melayan û deste deste Kurdên Êzdî, hev xûn û hev welatîyên xwe, xûşk û birayên xwe bi şûrên dujminan ser jê dikirin. Yan jî bi zorê dikirin bisulman. Serekhozên kurd bi fermana şêx û melayan, ko ewaa jî her ji bo malê dunyayê bibûne berdestkên dujminî û ferman û destûr ji dewletên dagîrker verdigirtin, deste deste Êzdî dikuştin.

Herçend ko ewan bi pîlanan Hesê Dûdê jî, ji komela wî tek kiribûn, lê ta roja îro çî kesî, çî serekhoz û şêx û melayî ji xwe ra nedîtibûn, bêjin Hesê Dûdêyî jî, were bibe bisulman. Li şûrweşînî û rimbazî û mîlmilanê da çî kes nedibû xenîmê Hesê Dûdêyî. Ew pehlewana navdar bû. Nav û dengê wî belawî çar nîkarên cîhanê bibû. Bi bihistina navê Hesê Dûdêyî ra, gurzî li leşê Pehlewanên derekan ra diçû. Kesî ta roja îro newêrîbû rasterast li himber Hesê Dûdêyî da raweste. Hemû weke navê giyanistîni ji navê Hesê Dûdêyî ditirsyan.

Ev demanê çend sala ye, ko Hesê Dûdêyî ji komela xwe qetiyaye û hatiye ghiştiye Mîr Elî Siwaranî, û wekî pehlewnekî qerah li xizmeta wî daye. Mîr her kû da here, Hesêyî jî di gel xwe dibe. Çî mêvandarî bêy Hesêyî naçe serî. Mîr bi hebûna pehlewana wekî Hesêyî li ber xwe ra diçe. Xwe serferaz û bextiyar dibîne. Ya rastî hema Eliyê Siwaranî piştî Hesê Dûdêyî bibû Eliyê Siwaranî. Bi mêranî û pehlewantiya Hesê Dûdêyî bû, ko Eliyê Siwaranî karîbû, xwe li sînorên Erebb û Ecem û Romiyan da xudan bike. Êla Mîr Elî Siwaranî weke adeya heft deriyayan ketibû nîveka sê zilhezên zorbêj. Lê hindî Hesê Dûdêyî bibû serokpehlewana Mîrî, devê dujminan hindekî ji wan sar bibû. Rast bû, ko Eliyê Siwaranî serokhoz û mîr bû, lê nav û dengê wî her nav û dengê Hesê Dûdêyî bû. Li her kê derê navê Eliyê Siwaranî dihat, hema reng û rûçkê Hesê Dûdêyî û mêranî, mêrxasî, pehlewana û camêriya wî dihat ber çavên xelkê. Navê Eliyê Siwaranî têkelî navê Hesêyî bibû. Ya rastî hema herdu nav bibûne navekî. Ji bilî pehlewantiyê, gelek caran Hesê Dûdêyî Mîrzetiya Mîrî jî dikir. Dema ko mîr Elî Siwaranî bixwesta nameyek ji Mîrekî bîhanî ra binivîsiya, bi Hesê Dûdêyî dida nivîsandinê. Mîr Elî Siwaranî li jêr kartêkirina bîr û hizrên Hesê Dûdêyî yê kurdîniyê da, gelek caran li himber mîr û serokên neyî kurde hevhesî da, bi kurdîniya xwe dinazî. Gelek caran gava nameyek ji wan ra dişand, dida Hesê Dûdêyî bi rênivîsa êzdîkî û bi zimanê kurdî dinivîsî. Ewî bi vê yekê dixwest serxwebûn û dewlemendî û zengîniya zimanê Kurdî nîşanî wan

bide. Her cara ko nameyek kurdî bihata nivîsînê, Mîrî bi dengê berz û aza digot:

»Erê da Hesê Dûdêyî rast dibêje, bila xelk û hevhesiyên me bizanin, ko me jî zimanekî weha şîrîn û zengîn û rênivîseke xoyî heye.«

Melayê Mîrî bi van gotinana pir diêşiya. Lê li bal Hesê Dûdêyî nediwêrî deng bikira. Gava ko serê Hesê Dûdêyî wenda bikira, dest pê dikir, li dijî wê kiriyara Mîr û Hesêyî ajawegêrî dikir û digot:

»Na, na, bêje Mîrî, ka tu ji xelkê ra bi zimanê kurdî, ew jî pê rênivîsa erebî na, bi rênivîsa êzdîkî naman didî nivîsandinê, kî dikare bixûne!? Te zimanê Xudê û pêxemberan hêlaye, tu diçî bi zimanê kurdî û rênivîsa çar malên Êzdiyan, ko ew jî waye li ber kutabûn û rehbiryanêne, dinivîsî. Xudê kem gunehêkî giran e. Bi dîtina min ev yeke kifirî ye, kifirî...«

Mela her tenê li nepenî û pesêvan da, gava ko serê Mîrî û Hesêyî wenda bikira, yan jî li komela Melayan da bû, ko bi tundî dijî rêbaza Êzdiyan û rênivîsa wan diaxift. Lê li bal Mîrî û Hesêyî li ser xwe va nedianî. Melayek li nav melayan da hebû, digotinê Mela Hesen. Tenê ew dijî bîr û raya Mela Ehmedî, melayê Mîrî da bû. Mela Hesenî tim li berevî û kombûnên melayan da bi eşkeretî li dijî bîr û bawerên dijêzdiyane yê Mela Ehmedî da diaxift. Ewî digot: »Quran dîne her kesî ra rêz û hurmetê digre. Quran li dijî çî dînî nîne. Tenê Quran dijî bêdînyaye. Dijî bêxudêya ye. Êzdî xudêhebînin. Ewan Yezdan yanê xudayê tekî tenê dihebînin. Rêbaza wan ya ayîni jî, ji wan ra baş e. Ewan jî wekî hemû mirovên li ser rûbarê cîhanê mafê jîyanê hene. Qet Xudê û pêxemberan negotine, ko xûna Êzdiyan helal e...«

He li ser van bîr û bawerên Mela Hesenî bû, ko dîtir melayan ji wî ra digotin Mela Hesenê Êzdî. Hindî Mela Hesenî sûnd dixwar, ko Êzdî nîne, melayan dest jê nedikişandin. Gotegota melayan, ya xwe kiribû. Li nav tewawî êlê da ji Mela Hesenî ra digotin: »Mela Hesenê Êzdî.«

Beda pişka zorereqesofî û hişkebisulmanan ji Mela Hesenî dihat. Lê li ber Hesê Dûdêyî çî kesî nikarî çep li Mela Hesenî binihêriya. Kesî nikarî tiliya xwe dirêjî Mela Hesenî bikira. Hesê Dûdêyî jî hindî ko ev yeka bihîstibû, tim li berevî û komelan da li ber Mela Hesenî va radibû. Ew ji Mîr û Mela Hesenî pêve li ber çî kesî va ranedibû. Ev kiriyara Hesê Dûdêyî jî lap bîr û hizra xelkê li bara wê gotegotê da binecîtir dikir. Hindî Mela Hesenî daxwaz ji Hesêyî dikir, ko li ber va ranebe, Hesêyî nedipejirand.

Welatê li jêr destê Mîr Elî Siwaranî da bi saya serê Hesê Dûdêyî roj bi

rojê deng vedida. Hesê Dûdê ew pehlewane zori zorbe, ew mêrxasê navdar çendîn caran bi pehlewane neyaran ra, ko hatibûn hêrişî ser av û axa wan kiribûn û daxwaza bac û bêşan li wan kiribûn, guleş kiribû. Çendik û çend pehlewane bihaniyan bi destê wî, bi nêza wî, bi şûr û tîr û xencera wî, bi zerga wî ya xezebê ber bi dojhê şa bibûn. Ewî çend pehlewane romiyan li ser çokan xistibû. Li ber nav û dengê Hesê Dûdêyî roj bi rojê li desthelatdariya Mîr Elî Siwaranî zêde û zêdetir dibû. Roj bi rojê kewşenê Aran û Zozanê wî, sînore welatê wî berfiretir dibû. Evan hemû li saya serê Hesê Dûdêyî da bûn. Hesê Dûdêyî jî çî bigota Mîrî bêdiliya wî nedikir. Li ser daxwaza Hesê Dûdêyî Mîrî xwendebêjekî Êzdî anîbû. Zaroyên çend malên Êzdiyan ko li zoma Mîrî da bûn, li bal wî xwendebêjê Êzdî, bi zimanê kurdî û bi rênivîsa êzdîkî xwende dixwendin. Hesê Dûdêyî jî her gava ko serê wî ji kar û barên dîwanê û şer û şûrên dujminan vala biba, diçû alî xwendebêjê xwe û li Mishefa reş ji zarokan ra bi dengê bilind gotinên ayînî vedixwend û ji wan ra ji dîwana Şêx Adê bi deng û miqam helbestên ayînî dixwendin. Herwisan Hesê Dûdêyî heftiyê carekê jî bernama guleşanê danîbû. Ewî heftiyê carekê tewawî zaroyên zomê, genc û law û qîz û xort berev dikir û ewana fêrî fend û fêlên pehlewantî, şûrweşînî û nêzebaziye dikir.

Lê li himber wî da Mela Ehmedi jî xwendexaneyeke mezin vekiribû. Pişka zore zaroyên zomê diçûne bal wî û bi zimanê erebî dixwendin.

Heft kur û qîzeke Hesê Dûdêyî heye. Ewî ew heft kur û qîza xwe fêrî her cure fend û fêlên pehlewaniye kiriye. A, Gîha li ser rehên xwe şîn dibe. Têjikên maran bê jahr nabin. Tewawî zaroyên Hesê Dûdêyî jî wekî wî pehlewaniyan in. Hemû gir û beranîne. Li nav koma heval û hevtemenan da dûr va dihêne xûyanê. Hemêşe bihostekê li ser hevalan dikevin. Kîça Hesê Dûdêyî çarimîn biçûka malê ye. Navê wê Werdek e. Lê bi şîrînî dibêjinê Werdê. Rastî jî hema Werdê bînanî Werdekekê ciwan û wekî qazekê binaz û wekî eluhekê jîr û jêhatî, tîjçeng û zîx e. Hind ciwan e, nazê li erd û esmanan dike.. Dibêje tavê tu dernekeve, ezê derkevîm. Rûmetê wê yê soresipî parava tê xûyanê. Bejina wê bilind, sîngê wê bi ber û navtenga wê zirav e. Çavên wê şîn, tu dibêjî cotek oqyanosin. Bijangên reş û birûyên kêşayî bînanî perên reşdalaşan diteyisin. Biskên wê yê badayî dirijîn ser navqeda zirav. Gerdena wê bînanî gerdena sîh û qazan bilind û mermerîn e. Dema ko bi rêve diçe, weke mahîneke dêlgirêdayî girmegirm li binê piyên wê tê. Yeke bi zend û bend û tevkutayî û tevba-dayî ye.

Çi kesî nikarî xwe li ber ciwanî û bedewetiya wê ragirta. Ewê dilê gelekkan kiribû av. Werdê jî weke bav û her heft birayên xwe pehlewana e. Li ber destê bavê xwe hîmî her cure fend û fêlên pehlewantiyê bûye.

Li nav êla Mîr Elî Siwaranî da debe, ko mehê carekê genc û law û xurtên pêragiheştî, li meydana zoranê da berev dibin û milmilanê dikin. Li wê rojê da giştî xelkê êlê derdikevin temaşa zoranbazan. Mîr bixwe bi giregire û ridênsipî û berdevk û pehlewaniyê xwe va li rêza pêşîn li ser rûniştekan kevirîn rûdinên û li zoranbazan û çawaniya milmilanêya wan dinihêrîn. Li nav wan zoranbazana da, kê bibe berinde, ji layê Mîrî va tê xelat kirinê.

Eve sê, çar salin, ko Werdê jî ketiye nav gera milmilanê da. Ewê pêş da li gel kiçikan milmilanê dikir. Lê ewê giştî kiçikên êlê li milmilanê da şikandibû. Êdî li nav kiçikên êlê da çî kiçekê ji xwe ra nedidît, di gel Werdê milmilanê bike. Li ber wê hindê bû, ko Werdê ketibû nav gera kurikan da. Ewê pêş da bi birayên xwe ra milmilanê dikir. Ewê her sê birayên xwe yê mezî jî li meydana zoranê da li pêş çavên giştî temaşevanan da li erdê dabû. Piştî hînga li ser daxwaza bavê xwe û Mîrî bi xortên dî ra ketibû zoranbaziye. Ewê ew xortana jî îşkandibûn; berebere Werdê navê pehlewantiyê girtibû. Hemûyan digotinê Werda pehlewana. Êdî wisan lê hat, ko çî pehlewana û zorbeyên êlê jî ji xwe ra nedidît, ko bi Werdê ra milmilanê bikin. Nav û dengê pehlewaniya Werdê li çar nikarê Kurdistanê ra derbasî welatên dereke jî bibû. Nav û dengê wê li ber guçkên pehlewaniyê rom û ereb û eceman ketibû. Ewî navî her yek li xwazîkekê da şewitandibû. Navê Werdekê bibû pîrziya li ser zimanê xas û nasan. Werdê bibû xewîn û xiyala pehlewana. Êla Mîr Elî Siwaranî cîna bi serê Werdekê sûnd dixwarin.

Erê, Werdekê xewa gelek genc û xortên Mîr û began herimandibû. Gelek pehlewana li hejîk û evîna Werdekê da dişewitîn. Li her alî ji malên giregire û mîr û beg û şah û padişahan ra dihatin mala Hesê Dûdêyî xwazgîniyê Werdekê. Lê Werdekê mercek danî ye. Ewê gotiye, her kesê ko bikaribe li milmilanê da piştî wê li erdê bidê, dê wî ya bike. Lê eger kesek bi mebesta zewacê di gel wê milmilanê bike û neşê wê li erdê bide, dê li ber çavên hemû temaşevanan da bête sîza danê. Sizaya ewê torandî jî eweye, ko dê li pêş çavên giştî temaşevanan da, kulîmekên wî dax bikin.

Ta roja îro gelek kulîmek li ser Werdê hatibûn dax kirinê. Gelek dil jî ji bona Werdê bibûne patîlok, lê newêribûn li wê bareyê da devê xwe jî vekin. Evîna Werdekê li dilê wan da bibû derd û kul.

Werdekê pê kutaye bîst saliyê. Ta roja îro li her alî gelek kesên bi nav û deng hatine xwazginiyê Werdekê û xwestine wê bêy merc, lê bi barên zêr û zîvan bikin bermaliya mala xwe. Bikin bûka xwe. Lê Werdek kiçkiçanî li ser gotina xwe rawesta ye. Ewê destê xwe li sîngê xwe dida û digot:

»Ez ne ew qîza me ko ji bona malê cîhanê, li ser gotina xwe bizivirim. Ezê heta hetanî li ser gifta xwe rawestim. Ez ne ew qîza me ko ji bo malê cîhanê bixapim û ji mercê xwe çavpoşiyê bikim.«

Gelek pîrejin û porsipiyan bi destekî ew tek dikirin û digotînê:

»Kiçê! Were li kerê decali peya be! Kiça min mercê te pir giran e. Ka ew pehewanê ko bikaribe pişta te li erdê bide. Yezdan kem, tu yê hema wisan qîz bimînî. Heyfa te canika ciwan nîne, tu van zend û bendane, van çavên şîn ko tu dibêjî deryaya bêbine, çima bêçine pûç dikî?! Were xwesta kurê filan mîrî, yan filan padişahî bipejirîne...«

Lê her gava ko Werdekê gotin û bispartineke weha ji devê jinekê, ji devê destekê bibihîsta, ew jin yan ew desteke bê avirû dikir. Wisan lê dikir ko seqan nan ji destên wan nedigirtin. Li bersiva wan da digot:

»Ez ne ew kiça me, ko bona zêr û zîv û malê cîhanê nav û deng û averûya xwe bidim bayê. Ezê heta hetayî li ser gifta xwe rawestim.«

Bavê wê Hesê Dûdêyî jî qet quretiya dilê kiça xwe nedîşkand. Her kî bihata xwazginiyê Werdekê, digotê:

»Ez qet nikarim mercê kiça xwe bişkênim. Kiça min serbest e.«

Ya rastî qet dilê Hesê Dûdêyî jî nedixwest, ko keça wî, pehlewana wî li nav koma pehewanên wî da derkeve û here têkeve bin lepên xelkê.

Yek ji wan ên ko evîna Werdekê dil û cergên wî peritandibû, lê ji daxa kulîmekê ditirisiya, Ehmed Begê kurê Mîr Elî Siwaranî, bû. Dilê wî li evîna Werdekê da bibû patilok. Lê ji tîrsa daxa kulîmekê nediwêrî ew raza xwe li bal çi kesî servekira. Ew li evîna çavên Werdê yên şîn û bejin û bala wê ya bilind û li hemûyê giringtir li evîna pehlewantiya Werdekê da dişewitî. Dilê wî li ber agirê vê evîna maçol da bibû kizik. Şev û roj hewk û aram jê hatibû birînê. Ewî bona wê hindê ko çavên wî zû bi zû li Werdekê bikeve, gera mîlmilanêya genc û lawan li mehê carekê kiribû mehê du caran. Herdu heftiyan carekê bixwe li ser rênçberan ra radiwesta, meydana zoranê bi wan dida paqij kirinê û gera zoranê digerland. Li roja zoranê da ew her tim li rêza pêşîn rûdinişt û çavên xwe dikuta nîveka meydanê. Gelek caran jî li mîlmilanêya bi merc da, gava ko xwazginiyekî bitoranda, bixwe li ser serê celadan ra radiwesta û xwazginiyê torandî dida dax kirinê. Ewî dixwest bi vê hindê xwe li dilê

Werdekê da cî bike. Lê Werdeka malava qet avirekî sar jî nedidayê. Qet ji derman ra jî dîna xwe nedida wî.

Hindek caran avirekî sar, lênihêrîneke tevizî û bi xeşim, heylo dujûneke tund jî daxa dilê mirovî daxa dilê dilketiyan sar dike. Gelek caran bihîstina dujûneke tund û qilêrîn, ji layê dilberan bo dilketiyan derman e. Ehmed Beg hema li xwazîka avirekî tund û dujûneke qilêrîn da jî disot. Lê Werdek xatûnê qet ew li ber çî tiştî nedihejmart. A, evê hindê lap agir bi dil û hinavên Ehmed Begî dida û evîneke tevî kînê li dilê wî da cî dikir. Evîna tevî kînê pir dujwar e. Evîndarê derdgiran ne ewe ko dest ji evîna xwe bikişîne, ne jî ewe ko dijî evîna xwe bilive. Destê wî ji guliyên daran qetiya ye.

Erê dilê Ehmed Beg yê birîndar, a li vê evînê da diaviya û dibihuş. Berebere evîna serneketî cîhê xwe dida kerb û kînê.

Silêmanî gelek caran dema ko diçû zomê ciriya şivanan bîne, milmilanêya Werdekê û pehlewana bi çav didît. Gelek caran li çawaniya guleşgirtina wê hûr dibû. Êdî ew baş li ser fend û fêlên guleşanêya wê ketibû. Dizanî ew çawa xenîmên xwe li erdê dide. Herwisan gelek caran daxkirina kulîmekên pehlewana torandî ji bi çav dîtibû. Her dema ko li vê barê da dihizirî, gurzî li leşê wî ra diçûn. Wî zor caran xwe çirçirandin pehlewana, dest û pê kutana wan li jêr daxê da dîtibû. Dema ko rewşa pehlewana şikestxwarî, ew jî ji destê kiçekê, li jêr daxê da dihanî ber çavên xwe, mûyên leşê wî dibûn şûjin û derzî. Pîrça serê wî ji kolozê wî ra diavîte derva. Ew pehlewana ko nav û dengê wî û mêraniya wî belawî cihanê bibû, weke berxekî bixwe pê piyên xwe dihate ber kêra bikojan. Digotin, gelek ji wan pehlewana piştî daxê biçûn. Kêm pehlewana, ew jî pehlewana bêşerm û fedî, pehlewana kêr û fehêt piştî daxê zindî dima.

Zor dujwar e, gelekê sext e, mêrek bi destê kiçekê bête dax kirinê. Ew jî mêrê ko bi nav û deng be. Pehlewan be. Li meydana şeri da mêr û pehlewana kuştibe. Talan vergeran dibe. Bac û bêş bi zora şûrê xwe li neyaran stan dibe. Şikesta mêrekî weha ji destê kiçekê, her çend pehlewana be jî, pîr dujware. Mirina wî mêrî ji mayîna wî gelekî çêtir e. Mirin ji wî ra ji zêrên zer jî çêtir e. Bila bimre, qet nemîne. Evana hemû gotinên xelkê bûn. Ew mêra ew pehlewana eger li bin daxê da derkeve û cergê wî ker nebe jî, êdî rûmeta wî, avirûya wî, sengî û giraniya wî li nav komelê da namîne. Êdî li ber şerman neşê rû li gel û komelê bikeve. Ber şerman nikare li mal derkeve. Li siya xwe disilike. Li siya xwe şerm dike. Şermê ji navê xwe û hebûna xwe dike. Li ber şerman nikare li nav çavên kes û kar û xizm û dost û nasên xwe jî binêre. Êdî ew bûye serhevda serê mala xwe, malbata xwe, xêl û eşîreta xwe. Ne tenê ew bêavirû bûye, belkû malbata wî, kes û kar û xînamî û dost û yar û xêl û eşîreta wî jî bêavirû bûne.

Li ber vê hindê bû, ko pişka zore pehlewana ko dihatin dax kirinê, li ber şerm û kerban biçûn. Li ber şerman ji mal derneketibûn. Li bin

siyê da mabûn. Li bin siyê da zer û zerhimî bibûn û miribûn. Yan jî hema li yekimîn şeva şikestê da, xwe kuştibûn. Xwe li ser şûrê xwe da avîtibûn û şûrê wan li piştta wan ra derketibû. Xwe darda kiribûn. Xwe li ser nêza xwe da avîtibûn û nêzê li navmilê wan ra hilavîtibû. Çunkî dizanîn serhevda serê gelê xwe ne. Dizanîn ko mirina wan ji mayîna wan baştir e. Taze piştî mirina wan jî ew nava li ser malbat û xêl û eşîret û welatê wan ranedibû. Navê malbata wan, navê xêl û eşîret û gel û welatê wan dibû, xêla qûnbidaxan.

Silêman li van bîr û hizrana da cûm bibû. Xwe jî yêk ji wan pehlewanan dizanî. Xwe ji xwe ra dihizirî û digot:

»De kanê çi lê tê? He çi li ser eniya mirovî hatibe nivîsînê, ewê bê serê mirovî. Ez ko nizanim ka çi li ser eniya min hatiye nivîsînê. Ez ko ser-nivîsa xwe nizanim. Diqewime heye ez jî yêk ji wan bim, yên ko li jêr daxê da can didin.«

Lê berewajî van bîr û hizrana bejin û bala Werdê, rewta wê û pehle-wantiya wê, çavên wê yên şîn, qet çi caran li pêş çavên Silêmanî nedîçûn.

Ji wê hindê pêve ko Silêmanî gelek caran Werdek li meydana zoranê da dîtibû, pir caran ew di gel qîz û bûkên zomê jî, kuliyên hiriyê li zendan dihatin bêriyê. Gava ko bêrivan dihatin bêriyê, Werdek jî wekî por-sipiyekê li ser wan ra radiwesta û ferman dida wan. Hînga lap Silêmanî dikarî ewê li nêzîkva bibîne û evîna wê li nav peroka dilê kul da binitilîne.

Taze nîne, mêjve ye, ko Silêmanî Werdê bi çavan dîtî ye û bi dil û canan evandiyê. Mêjveye, ko kevotka evîna Werdekê li kûraniya dilê Silêmanî da hêlûn daniye. Mêjve ye, ko Silêman bûye evîndarekî dil-birîn.

Ev du salên xiştin, ko Silêman li ber pezê Mîr Elî Siwaraniye. Kêmtir ji du salan jî nîne ko evîne dilê wî peritandiyê. Kêmtir ji du salan nîne ko tîra evîna Werdekê dilê wî yê kul hingavtiye. Lê ji wî pêve ta roja îro çi kes bi wê raza nehîni û sergirtî nehesiya ye. Ew nawêre ewê raza xwe li bal çi kesî serveke.

Silêman niha bûye sereşivanê mihyan. Ca niha bilûrekê lédide, ko dengê bilûra wî li mejiyê hestikên mirovan da kar dike. Dengê bilûra wî dilê keviran nerm dike. Nêriyê xoyîdayî li ser avê verdigerîne.

Mehekî, dûyan berî niha revdeyek gur bi keriyê Silêmanî hewilîbûn. Lê Qafreşi her li şeva yêkê da gurekî mezin, angorî cendekê kerekî xendiqandibû. Îca Silêmanî pez bi hîviya dajoyan va hêlabû. Nêriyek ser-jêkiribû. Kiribû qurban. Cendekê nêriyî avîtibû ser piştta guhdirêja şî-

vanî. Cendekê gurgi jî danîbû rex û Qafreş dabû dû xwe û çûbû nava zomê. Gava ko xelkê zomê pê hesiyabûn, hûr û gir hemû hatibûn pêşewaza Silêmanî. Mîrî kurkê xwe yê Hezoyî ji milê xwe şiqitandibû û avîtibû milê Silêmanî. Werdekê jî bixwe bi destên xwe ji Qafreşi ra hevrîşk çêkiribû û danîbû ber Qafreşi. Mîrî zengilekî zeng, zengilê nêriyan bi destên xwe kiribû ustuyê Qafreşi da. Hînga bû ko Werdekê li nava qîz û bûkan da, li ber çavên hemûyan ji Silêmanî xwestibû, bonetî gurêxiya Qafreşi demekê ji wan ra li bilûrê bide. Ca Silêmanî jî kelên ji dest xwe dervedabû. Li derfendê wec wergirtibû, qiliftîva bi miqamê, Qaz Werdeka gola kûrîn li bilûrê dabû. Werdekê ta kutayê guhdariya bilûra Silêmanî kiribû, û pir keyfxweş bibû.

Silêmanî ew dîmena anî ber çavên xwe. Xwe ji xwe ra got:

»Gelo ma nabe, ko bilûrê dilê wê nerm kiribe?«

Silêmanî nikaribû raza dilê xwe servekira. Eger ew raza servekira, yê li nava êlê da biba polekî bi du peran. Qet ne tenê Werdekê û bav û birayên wê, ev yeka nedipejirandin, belkû xelkê jî qet nedipejirandin. Xelkê yê bigotana; Darik û dêre?! Hirç û gêre?! Hêştir û lelebî?! Reqe û xelîlî?! Ruvî û şaristan?! Gurg û eywan?! Şivan û dîwan?! Werdê û Silêman?!

Her cure bîr û hizran xwe li serê wî didan. Van rojana lap bêhewuk bûye. Bînanî tiştê ko dabe serê wî. Hema bixwe ji xwe ra xeber dide.

Taze danê bêriyê dest pê bibû. Qîz û bûk hemû rojê berî germegerma nivro satil û kodik û meşkên xwe dadinîne ser piştta guhdîrêjan û bi xwe jî her yekê kuliyeke hiriya mihiyan li zendên xwe dialandin û teşiyên xwe didane destên xwe û dihatin bêriyê. Gelek rojan Werdek jî bi wan ra dihat. Rojek ji rojên kutaya meha gulanê bû. Der û deşt li kulîlkên rengareng da diçilvilîn. Taze ewe heftiyek bû, ko guran Qafreşê Silêmanî xendiqandibûn. De pêşiyên gotine: Cerê avê, dê di riya da bişkê Qafreşê gurêx jî ko li dirêjaya mehekî duyan da çendîn gurg xendiqandibûn û ji layê Mîrî ve hatibû xelatkirinê, ew jî şevêkê kete gîra gurgan û bi dev û lekmên gurgan hate pirozekirinê.

Silêman hê ji şîna Qafreşi kuta nebibû. Ewî xwe dabû ser keviyekî pêşberî bêriyê û bilûra xwe dabû ser lêva xwe û bi miqamekî şewat ditûrande bilûrê. Durust li wê demê da bû, ko dîsan qîz û bûkên zomê weke her car teşiyên wan li destên wan da, bi ken û henek ber bi bêriyê dihatin. Her yekê çepikeke gulsosinan jî li rex kaniya serê rê çinîbûn û li ber serê xwe ra li ber girdêlên xwe ra kiribûn. Digotin û dikeniyên û ber bi bêriyê dihatin. Gava ko nêzikî bi keriyî kirin, Silêmanî dît ko Werdek

jî waye bi wan ra ye. Silêman ew miqamê şewat guhest û dest pê kir, dîsan heman miqamê »Qaz Werdeka gola kûrîn« lêda. Ta ko koma zeriyan pêra giheştin jî, ewî hema wisan li bilûrê dida.

Kerî ber bi mexel hat. Bêrîvanan jî teşî û kuliyên xwe danîn û satil û kodikên xwe hildan û daketin nava mihyan û xerîkî dotinê bûn. Werdek jî weke porsipiyekê li ser wan ra rawestayê û hem teşiyê dirîse, hem jî fermanê dide wan. Lê Silêman hê jî li ser kevîrê pêşberî bêriyê peya nebûye û bi gef û gur û bi dilekî birîn û dengêkî bilind li bilûrê dide. Mirovî peyv bi peyvên istiranê jî miqama bilûrê ra tédigihîşt, ko digot:

Qaz Werdeka gola kûrîn
Qaz Werdeka gola kûrîn
Te mêrkoja tipil bi xwîn
Çavhêşîna mêrxas bizdîn
Pehlewana kember zêrîn
Bavêzdîka Yezdanhebîn
Kurdîbêja ezman şîrîn
Cergê min sot dil kir birîn
Cergê min sot dil kir birîn
Dilkê kul kir cîkê evîn
Qaz Werdeka gola kûrîn...

Werdê soromoro bibû. Ew êdî lap bi nêta dilê wî hesiyabû. Êdî raza dilê Silêmanî bi wî miqamî li bal wê eşkere bibû. Bi hêrs li ser Silêmanî da setem kir û gotê:

»Tûretûra bilûra te serê me bir. Çî ye tu wekî kundekî li ser keviri rûniştîyî, tu nayê alî bêrîvanan? Were alî van!. Were bigre serê bizinan, bila bêrîvan zû kuta bikin.«

Lê Silêmanî du, sê carên dî jî li heman wî miqamî zivirîbû. Êdî dabû serê Silêmanî. Deriyaya evîné hatibû çoşê. Kel diçû. Fûrvedida û li ser ra diavît. Êdî Silêmanî nikarî berayîka xwe bigirta.

Li ser kevîrê ko lê rûniştîbû, rabû. Xwe dakuta. Bilûra xwe li ber piştê xwe ra kir. Dakete nav pezî û ber bi bêrîvanan çû. Gava ko gihîşte bal bêrîvanan, bi milê bêrîvanekê ra girt û ew tek kir û bû pistepista wî tişteke li guçê wê da got. Bêrîvan wehimî. Zendegirtî ma. Sist bû. Milê wê kete ber da. Li Silêmanî qetiya û tîrsetirs ber bi Werdekê çû. Bi wê rewşê ra bêrîvanên dî jî seha tişteke kirin. Ewan jî satil û kodikên xwe danîne erdê

û ber bi Werdekê çûn. Hemû li ser hev da quricîn. Ewê bêrîvan ko Slêmanî pê ra xeberdabû, gote Werdekê: »Sereşivan dibêje, bêje xatûna xwe bila min bike. Eger napejirîne bila were em guleşanê bikin. Eger kiça babê xweye, bila li ser mercê xwe raweste.«

Werdê soromoro bû û got:

»Çi nake kulîmekên wî jî daxan dixwazin.«

Bi vê gotina xwe ra gazî kir:

»Lolo sereşivano! Dibêje qey tu jî serê xwe li kendalan didî. We diyar e ko kulîmekên te jî daxan dixwazin. Xwe teyar ke, were meydanê. Ez li ser gotina xwe me.«

Îca Werdê teşî û kuliyên xwe danî erdê. Guhar û gerdenî û bercênîkên xwe vekir. Gustîl û bazin û tetikên xwe deranî. Xemla xwe şêland û xişlê xwe şiqitand. Şûtika xwe girêda û xwe qîşt kir û dakete meydanê.

Silêmanî jî tatikê xwe yê şivanîyê danî erdê. Kewanê xwe ji milê xwe jorda anî. Tîrdanka xwe ji milê xwe vekir. Xencera xwe li ber pişta xwe deranî. Pişta xwe şidand. Xwe amade kir û qîşt û qivrax dakete meydanê.

Bêrîvan û şivanan jî dest ji her karî kêşan û bi sosret û zendemayî çît girtin, dîna xwe dane herdu phelewanan.

Herdu phelewan bi gef û gur daketin meydanê. Dest li navtenga hevdu ra şe kirin û hevdu birin û anîn. Hevdu hevraz û berjêr kirkaş kirin. Gava ko taze destên wan gihîşte hev, dilê Silêmanî weke tifka asinkerana dikuta. Hema hindik mabû li destpêkê da xwe bi destê Werdekê va berda. Dilê wî ji tirsan nedilerizî, belkû ew lerz, lerza evînê bû. Hindik mabû ko bêhna wî bigre. Lê Silêmanî xwe berev kir û dilê xwe kire jêr desthelatdariya hişê xwe da.

Taze kerî hatibû bêriyê. Taze tav şîrîn bibû, ko herdukan bi hev girtin. Zorgivişk dane hev. Dewsa piyên wan weke dewsa kotanên werzigarên deşta Geverê, erdê bêriyê tîş tîşî dikirin. Erdê mexel li ber piyên wan hate cot kirinê. Bû nîvro. Tav hate raserî serê wan. Lê hê jî hema wisan yekbêhin hevdu hevraz û berjêr kirkaş dikirin. Zor didane hevdu. Hevdu pal didan. Navlinganî davîtin ber piyên hevdu. Hingê kelan û nixdên gamêşan didane hevdu. Taw li pişta hevdu dixistin. Sebeta sîngên hevdu bi gişt hêz û şivanên xwe va digivaştin. Qirpeqirpa pişt û pîlên wan bû. Helkehelk bi herduyan jî ketibû.

Dajoyan dil didane ber dilê sereşivanê xwe. Bêrîvanan jî han didane xatûna xwe:

»Werdê ha Werdê! Werdê ha Werdê! Ha şepala bêheval! Ha şêra sor!

Hay hay! Şêr şêr e, çi jine çi mêre. Werdê xwe bidê! Kiçê hindik maye. Xûyê li ser ra avîtiye. Qûna wî jî daxan dixwaze. De dayîka me Werdê. De Werdeka gola şîn! Dey xûşka heft birayan. Dey dey, pehlewana Yezdanhebîn! »

Dema ko Silêmanî navê daxê bihîst, cîhan li pêş çavên wî reş û tarî bû. Xwe berev kir û li vî serê meydanê ta serê hanê Werdek kire kirkaşê da. Di gel vê rewşê şivanan bi hev ra navê Silêmanî anîn:

»Silêman ha Silêman ! Ha şêrê sorî navmilpan! Hema hindik maye ha! Te baş navteng jê standiyê! Derfendê nedê! Zorgivişkan bidê! Silêman ha Silêman! Şêrê sorî navmilpan!..«

Vê carê Werdekê zorgivişkek da Silêmanî û li wî serê meydanê ko Silêmanî ew pal dabû, bi paldan û berxwedan Silêman paşopaşo ta naverasta meydanê pal da.

Bêrîvanan dîsan kirin gazî:

»Ha Werdeka gola şîn! Ha şepala çeng bi xwîn! Kiçê daxikan sor bikin! Hindik maye. Ezê bixwe pê destên xwe qûnka wî dax bikim. Qûna te daxan dixwaze kereşivano!..«

Bi bihîstina navê daxê ra xûna Silêmanî hate coşê. Hindî zor û şiyar li leşê wî da hebû, xwe dayê. Dîsan Werdek kire kirkaşê. Dîsan ew li serê meydanê ber bi binê meydanê pal da. Lingekî Werdekê li ber fistiqî. Werdek kûşkê xwaromaro bû. Lê bi dengê bêrîvanan ra xwe rast kir. Xwe kire binçengê Silêmanî û ew lev pêça. Hindik mabû ko Silêmanî li ser taqa piştê li erdê bide, lê Silêmanî derfend nedayê û navlinganî avîte ber lingê wê û li nîveka meydanê da ew werpêça û li ser taqa piştê li erdê da. Qîjîn bi bêrîvanan û qûtîn bi şivanan ket:

»Hay Silêmanî Werdê li erdê da. Hay Silêmanî Werdê danî erdê...«

Şivanan gazî berxvandan kirin. Bexvandan gazî golikvan û gavana kirin. Gavanan revîvan û kelevan û hêştirvan pê hesandin. Hêştirvanan gazî pale û pincarçinan kirin. Pale û pincarçinan malîvan pê agadar kirin.

Ev hawariya bînanî birûskê belayî axaran bû û berî zivirîna bêrîvanan gihîşte nava êlê. Hesê Dûdê bibû pilingekî dev bi xûn. Tûre bibû. Wekî nerekî hêçbûyî kef li ser devî ketibû. Li ber hêrsan simbêlê xwe dicût. Lêva xwe dikot. Ewî destê çendik û çend pehlewana û mîr û beg û şah û padişahan paş da zivirandibû. Îca niha gereke destê kiça xwe, destê wê pehlewana xwe ya navdar, ko bi dehan pehlewana bi destê wê şkestibûn, dehan pehlewana bi destê wê bi fermana wê hatibûn dax kirinê, bigre û têke nav destên şivanekî. Ew jî şivanekî bêkes û kar. Şivanekî ne ji êlê û

ne ji eşîrê. Qet kesî nizanî ka kurê kê ye û ji kû hatiye. Eva ji Hesê Dûdêyî ra şermeke mezin û serşoriyeke giran bû. Ewî êdî nikarî serê xwe li nav dost û dujminan da bilind bikira. Jê ra neng bû, neng.

Gava ko li nav êlê da bû dengî û gotin: »Îro hema li nav keriyi da, Werdekê û Silêmanî bi hev ra milmilanê kirine û Silêmanî Werdek li erdê daye...«

Her heft birayên Werdê, heylo birayê wê yê şeş heft salî jî xwe li çek û rihelên şeri da tev girêdabûn û gotibûn:

»Em napejîrînin. Emê serê Silêmanî bifîrînin. Emê wî şivanê bêkes û kar bikin xwerê eluh û dalaşan. Emê porê Werdekê kur bikin. Emê wana herduyan jî hincîhincî bikin. Em vê milmilanêya li nepenî da napejîrînin...«

Bi bihîstina vê hawariyê ra hêvirze ketibû nava êlê. Şîn li ser mala Hesê Dûdêyî da hatibû. Xelkê êlê her yekê tiştê digotin. Hindik şa dibûn û dikeniyên. Hindik jî posîde û xemgîn bûn.

Serê êvarê bû. Tavê xwe dabû serê çiyayên rojava, ko Werdek daketî, poraloz, posîde, bi şêl û şepêl, hevderketî, bi lêv û loper, daliqayî daliqayî bi koma bêrîvanan va gihîşte zomê. Jin û zar û pîr û kal hemû derketibûn ber devê xîvetan û li wan dinihêrîn. Hesê Dûdêyî li cil û bergên pehlewaniyê da, li çek û rihelên şeri da, bînanî şerekî birîndar xwe pêşiya bêrîvanan ra gîhand. Bi dengê tûre û lerizok li Werdekê pirsî:

»Kîçê ya ko min bihîstiye, rast e!?«

Werdê serê wê li ber da, porên wê rijiyayî li nav çavan, bêy hemdê xwe, li nava dev û lêvan da, wisan ko bîzorê dihate seh kirinê, got: »Erê.«

— Hey kîça min ! Te li kutaya temenê min da ez kirim hevalê şivanekî. Te li kutaya temenê min da ez bednav kirim.«

Werdê serê xwe kiribû ber xwe û nediakift.

Hesê Dûdêyî li ser da qûriya û gotê:

»Ez napejîrînim. Ez kîça xwe nadim şivanekî.«

Bi dengê wî ra çend mêr li xîveta Mîrî derketin û hatin bi milê wî ra girtin û ew ber bi dîwanxanê birin.

Werdê jî bi serê daketî û bi şêl û şepêl ber bi mal çû. Dayîka wê hat û bi milê wê ra girt û ew bire hundurê konî.

Ridênsipiyên Hesê birin hundurê dîwanxanê. Mîr li naverasta dîwanxanê da li ser doşekeke mexmerî bi palgî û berpala rûniştibû. Tevran simbelên wî nedibîrîn. Lamên wî dibiriqîn çavên wî dikeniyên. Li ber şabû-

na sêveke sor nediçû devê Mîrî.

Gava ko Hesê Dûdê dakete hundurê dîwanxanê, Mîr li ber va hilqedimî û ciyê rûniştinê nîşanî wî da. Bi rûniştina Hesêyi ra, weke her car qawegerînan qaweyek danîne ber Hesêyi. Mîrî ciyê xwe xweş kir û du, sê caran bi destê xwe yê rastê xaba mexmerê doşka xwe tûmar kir û berê xwe li ser Hesêyi da kir û bi dengêkî aram pirsî:

»Hero Hesê ew gotegota rast e?«

Hesê li wê demê da ko serê wî li ber da dervediket, bersiv da û got:

»Erê rast e. Lê ez napejirînim«

Dîwanxane li bédengiyeke sosret da cûm bibû. Bo qaseke xurt deng ji çî kesî derneket. Heylo qawegerînan jî dest ji karê xwe kêşabûn. Paşî demeke xurt Mîrî bédengiya dîwanxanê şkand û dîsan berê xwe li ser Hesêyi da kir û pirsî:

»Tu ji vê qewimînê ra çî dibêjî Hesê ?«

— Ez napejirînim.

— Tu çawa napejirîni? Eva mercê kiça te ye.

— Ez ewê milmilanêya li nepenî da napejirînim.

— Hesê şivan û bêrîvan hemû gowan in. Ew milmilanêya li roja ron û li ber çavên komeke mirovan da hatiye kirinê.

— Ez napejirînim Mîr. Ezê çawa rabim destê kiça xwe ra bigirim û têkim nav destên şivanekî bêkes û karî ne ji êlê û ne ji eşîrê.

Ehmed Beg ko li biniya dîwanxanê li ser çokan rûniştibû û li ber kerb û kînan erd û esmanan ew nedihebandin, banz da nav axiftinên Mîrî û Hesêyi û got:

»Bavo bibexşîne apê Hesê rast dibêje. Her ji me ra jî şerm e, ko pehlewana me here şivanekî bike.«

Mîrî sexera wî bir û gotê:

»Lawo şivan jî pehlewana e. Şivan bû, yê çî lê bê. Her kes ji me jî her şivanê mala xwe ye. Tu rûnê kesî daxwaza ridênsipîtiyê ji te nekiriye.«

Eva yekimîn car bû, ko mîrî weha, ew jî li dîwanxanê da, li ber çavên giştî rûniştîyên dîwanxanê sexera kurê xwe yê mezin dibir. Mîr keyfxoş bû, ko şivanê wî pehlewana derketiye. Lê hay ji kula dilê Ehmed Begî nibû. Nizanî ka Ehmed Beg çima weke qelîneka li ser sêlê natebite. Ew bi du hegeran keyfxoş bû. Yek ew bû, ko şivanê wî pehlewana derketiye. Ya duyê jî ew bû, ko bi vê zewacê ra pehlewana wî ya navdar, Werdeka mêrbizdîn dê li nav êl û zoma wî da bo hemêşe bima û neçûya neketa li bin destên pehlewana nayan da.

Bi dengê Mîrî ra Ehmed Begî serê xwe kire ber xwe û paşî qaseke kurt rabû û paşo paşo ji dîwanxanê derket.

Mîr tûre bibû. Teqla dengê wî hatibû guhestinê. Hema bi teqla tûre û hêrs berê xwe li ser Hesêyî da kir û gotê:

»Hesê eva mercê qîza teye. Qîza te bixwe bi şivanî ra milmilanê kiriye. Çi kesî ko bizorê qîza te nekişandiyê meydana milmilanê. Ev ya te dibê bêmercî. Ta niha he li ser wî mercê qîza te, bi dehan kes mirin e. Bê avirû bûne. Gelo wakî li çolê qîza te şivanê min li erdê bida, te yê li şivanê min biboranda? Te yê ew neda daxkirinê?«

Îca hîviya bersiva Hesêyî va nema û bixwe bersiva xwe da û got: »Na bi pîr û pêxemberan. Te dê şivanê min jî bêavirû bikira.«

Hesêyî serê xwe kiribû ber xwe û çî tişt nedigot. Mîrî dîsan jî jê pirsî:

»Ma wisan nîne Hesê? Tu bo bersiva min nadî?«

Paşî bîstekê Hesêyî ko kûr diponijî, serê xwe li ber xwe derxist û bi dengêkî duteqil ko rehên tûretî û fedîkirinê lê diyar dikirin, bersiv da:

»Ez ewê milmilanêya li pesêvan da napejirînim. Eger şivanê te rastî pehlewana e, bila careke dî li meydana zoranê da li pêş çavên giştî xelkê êlê bi Werdekê ra milmilanê bike. Ez dîsan jî li ser gotina xwe me. Lê Mîr evê jî bizanibe, ko ez li şivanê te derbas nabim. Eger şivanê te torand, ezê bixwe bi van destên xwe ewî dax bikim. Bila ji yên dî ra jî bibe nimûne û nemûş.«

Mîrî got:

»Baş e, lê ew milmilanêya li bêriyê da dê çî lê bê?«

Hesêyî got:

»Ew ne tê ye Mîrê min.«

Mîrî got:

»Em debê ko bîr û hizra Silêmanî jî bizanibin.«

Paşê berê xwe li ser dîwaniyan da kir û got:

»Hûn çî dibêjin, gelî ridênsipîno ?!«

Komelê ko ta niha têkilî bi gotinên Mîrî û Hesêyî nekiribûn, weke deriyayekê hurmicîn û her yekê bersivek da:

— Erê lê Mîr rast dibêje, Silêman jî gereke pê bihese.

— Erê erê, wisan e, Silêman jî debê ko li vê biriyara we agadar be.

— Erê lê ma hema wisan nabe ku.

— Erê lê ew jî pehlewana e.

— Lê lê pehlewana e.

— Silêman? Ew pehlewana xurte.

— Hero ta roja îro kesî pişta Werdekê li erdê nedabû, ewî li erdê da. Ew pehlewanakî qerah e.

Zimezim ketibû dîwanxanê. Her yekê tiştê digot. Lê hemûyan pesnê pehlewanî û mêrxasiya Silêmanî dikirin. Te digot qey ev çendik û çend sale ko ewan Silêmanî wek pehlewanakî qerah û navdar dinasin.

Tavê hê lênedabû. Taze hewa ronahî dibû, ko du teter şandin û Silêman li ber pezî anîne dîwanxanê.

Silêman li ber derê konî, li ser darê edebê rawestabû. Mîrî bi zorê ew da rûniştandinê. Li ser çokan rûnişt. Mîrî bi devken lê pirsî:

»Kurê min rast e, dibêjin te li milmilanê da Werda pehlewan li erdê daye?«

Silêman serê xwe kire ber xwe da û bi şerm û fedî got:

»Erê ez benî rast e.«

— Lê Hesê Dûdê napejirîne. Dibêje ez wê milmilanêya nepenî da napejirînim. Dibêje gereke careke dî, ser ji nû, li pêş çavên min milmilanê bête kirinê. Tu çi dibêjî?»

Silêmanî serê xwe kiribû ber xwe û li nav hizran da diçû.

Mîrî dîsan jê pirsî:

»Te çi got?«

Silêmanî he bi zorê karî bêje;

»Bilanê.«

— Wate tu amadeyî careke dî bi Werdeka pehlewan ra guleşê bigrî? Tu amadeyî? Tu ji xwe ra dibînî?«

— Erê.

Silêmanî nedikarî zêdetir biaxifta. Li ber şerman gewiriya wî hişk bibû. Xûyî dabû. Xûyî zipikzipik li ser eniya wî rûniştibû.

Lê sêveke sor nedîçû devê Mîrî. Mîrî sîngê xwe paqij kir û dengê xwe xweş kir û got:

»Ca yek ji we here, bêje mala Hesêyî, bila Werdek xwe amade bike. Pehlewanê min vaye amade ye.«

Peyayek ji xîvetê derket û ber bi mala Hesê Dûdêyî rêket. Li dû wî ra Mîrî ferman da, ko meydana zoranê avreşandî û paqij bikin û gazî bezadan bikin, bila li depa hawarê bidin.

Li dû vê fermana Mîrî ra, hê qelûnkêşek nebihorîbû, ko bû girmîna duholê û tûtîna zurnayê. Li dû dengê duhol û zurnayê ra komel weke

xezelên xezelwerê, libên barana buharê û xîzên çemên payîzê rijiyane dorra meydana zoranê. Pistepista wan bû, li guçkên hevdu da xeber didan. Lê li ber dengê duholê û hera û gaziya begzadan kesî dengê kesî nedibihîst. Mîr û Mela Ehmed bi koma ridênsipî û giregiran va Silêman dane nîveka xwe û anîne meydana zoranê. Serê Silêmanî hema wisan li ber da bû. Begzadan li dû miqamê hawarê ra li miqamê siwaran dan û li dû ra jî li miqamê şeri dan. Di gel miqamê şeri Silêman dakete nîveka meydanê. Bû fiqîna komelê û fitandin Silêmanî. Dengê Silêman Silêmana komelê li ser dengê duhol û zurnayê diket. Werdê li goşeyekî meydanê da rawesta bû. Serê wê li ber da bû. Weke her car serbilind û gulşa nibû. Şerm dikir. Li şikesta xwe şerm dikir. Kundê şermê li mala dilê wê da penc vedabû. Serşor bû. Li cîhaneke dî da bû. Eve yekimîn car bû ko li zoranê da pişta wê li erdê ketibû. Diponijî. Li nav hişê xwe da diçû. Taze navê Silêmanî li ser ketiye. Taze navê şikestê li ser ketiye. Bûye leke. Bûye dengî. Taze cîhan pê hesiya ye, ko şivanê Mîrî ew li zoranê da li erdê daye. Şivan û bêrîvanan hemûyê ew zoranêya wan bi çav dîtine. Taze eger vê carê bext bibe yarê wê û Silêmanî li erdê bide jî, bêçineye. Taze eger Silêmanî li ber çavên vê civatê, li ber çavên vê komelê hilde û li ser taqa piştê li erdê bide jî, bêçineye. Heta hebe jî, ew nava yê li ser ranebe. Nav li ser ketiye. Navê şikestê. Şikest ji şivanekî.

Tiştêke nehîni li nav da dil û canê Werdekê dixwar. Hêzekê li ser hemû hêzan ra ferman didayê; ko êdî kuta bû. Êdî şuxul şile kiçê. Dest ji zoranê bikêşe. Yan jî hema xwe bi destê wî va berde. Bila vê carê jî li ber çavên komelê, li ber çavên Mîrî, li ber çavên day û bab û her heft birayên te, li ber çavên êl û malbata te, te li erdê bide. Bila hemû bizanin û bibînin ko ew hêjayî wê hindêye, ko bibe xudanê sîng û berên te. Mafê wî heye, ko te ji xwe ra bi mêranî jî devê hezaran hût û lehengî da derîne û li pêş çavên wan li te bibe xudan. Erê evê hêza nedîtî û nebînayî, evê hêza dinyaya nadiyar, fermana cîhana nebînayî ferman didayê, ko bila vê carê jî Silêman te li erdê bide. Lê quretiya nav dilê wê, pehlewantiya wê, nav û dengê wê, ew li dijî vê fermanê radikir. Hêzeke nediyare dî ew han dida û digotê kiçê li ber xwe bide. Tu şerma serê bav û birayên xwe nakî? Tu şerma pehlewantiya xwe nakî, ko tu dixwazî dest ji ber xwe bikêşî û xwe bi destê şivanekî va berdî? Kiçê nehêle Silêman vê carê te li erdê bide. Nehêle şikest dupate bibe. Kiçê! Mirov li nîviya zirarê da jî bizivire kar e. Nehêle zirara te dupate bibe. Lê fermana dî hay lê dikir û digotê: kiçê zirara çî, halê çî?! Mêrik hêjayî wê hindêye ko li te bibe xudan.

Du hestên dijber û dijwar, du hestên hêzdar li hemberî hevdu da rawestabûn. Her yekê dijî ya dî ferman didayê. Gelo serê xwe ji kîjanê ra xwar bike, kara wê ye? Axo bi gotin û gura kîjanê bike? Kîjan ferman li ser berjewendiya wê diferime? Ber xwe bide, yan hema xwe li destê wî va berde? Li nav van bîr û hizrana da dipilpitî. Nizani û nikari biriyarê bigre.

Bi fitîna komelê ra serê xwe li ber xwe derxist û Silêmanê tevgirêdayî li hemberî xwe dît. Di gavekê da çavên herduyan li hevdu asê bûn.. Bi tirişka çavên Silêmanî ra tiştêk bînanî germayê li dilê Werdekê geriya. Bêhemdê xwe şa bû. Lê zû ji şabûna xwe poşman bû û serê wê dîsan kete ber da. Komelê diledilî Silêmanî didan. Silêman li ber Werdekê rawestabû. Dîsan çavê wî bi bejin û bala Werdekê, bi gerdena kêle mermerîn û zend û bendên sipî û tevkutayî û navqeda zirav ket. Lê daxa kulîmekan jî hate bîrê. Herduyan pêkve dest avîtin navtengên hevdu û hevdu birin û anîn. Taze tav şirîn bibû. Taze roj nêzeyekê bilind bibû, ko herdu pehlewana destopişkî hevdu bûn.

Mîrî gazî kir:

»Ha Silêmanê pehlewana! Kanê tu çi dikî ha?»

Bi dengê Mîrî ra hurmehurm kete komelê û hemûyê han dane Silêmanî:

— Ha Silêman! Ha pehlewana navmilpan!

— Ha pehlewana qupêz!

— Ha mêrê meydanê!

— Kuro xwe bidê!

— Aha! Aha!

— Hema vê carê!

— Aha, kuro derfendê nedê!

— Silêman ! Silêman !

— Xwe bidê hema hindik maye, ha!

— Hema kûşkê maye, ko tu heyfa pehlewana jê vekî!

— Ha gurbizê mêrana!

Lê li nava deng û hera û diledana da, ev dengana jî li ber guçkên mirovî diketin:

— Kuro Werdek jî qet fesalê nadê ha!

— A, ma yariye ewê bi dehan pehlewana bicandine.

Werdekê bi dil û can li ber xwe dida. Du, sê caran Silêman li vî serê meydanê bire serê hanê û hanî. Silêman kire kirkaşê. Zor da Silêmanî û

bi giştî hêza xwe va tawa xwe avîte ser Silêmanî. Hindik mabû, ko piştâ Silêmanî li ber tawa wê bitewiya. Lê dengê komelê ko han didane Silêmanî, ji Silêmanî ra bû hêz û şyan. Ji dilê Silêmanî ra bû istûn. Silêman li ber xwe da û bizorê karî xwe bigire.

Werdê ew kiribû jêr zorgivişkan. Hingên kelan didayê û ew li vî serê meydanê dibire serê hanê. Silêman he bi zorê bergiriya xwe dikir. He bi zorê li ber xwe dida. Lê li her alî tenê navê Silêmanî bû, ko li ber guçikan diket. Her tenê bav û bira û çend malên Êzdiyan navê Werdekê dianîn. Ew jî dengê wan li nav deryaya dengê komelê da bezir dibû.

Werdekê li dilê xwe da got:

»Ev komela durû! Ta duhûnê jî hemûyê diledilî min didan. Lê îro çima ko mîr diledilî min nade, hemûyê ez ji bîr ve kirime.«

Evê hindê qudûmê Werdekê sist dikirin. Werdek tûşî dudiliyê dikir û li ser bîr û mejiyê wê da kar dikir. Xwest hema xwe di gavê da bispêre destê Silêmanî û xwe li ber da bavêje erdê. Lê quretiya wê hate coşê. Dîsan zor da Silêmanî û ew du caran li vî serê meydanê bire serê din û anî. Silêman ketibû kirkaşê. Hindik mabû hema vê carê xwe li destê wê va berda. Hindik mabû, ko dest ji ber xwe bikişanda, lê gazî û qûtîna komelê ew hanî coşê û karî xwe li ser piyan bigre.

Li beriya nîvro da herdu pehlewana daketibûn meydanê û wisan yekbîn hevdu dibirin û dihanîn. Lê bi hevdu nikarîn. Nîvro dageriya jî her wisan hevdu dibirin û dihanîn. Komel jî he wisan hemû li dora meydanê rawestane û çit girtine û li pehlewana dinihêrin. Bû piştî nîvro jî, dîsan kesî bi kesî nikarî. Bû berî êvarê jî dîsan kesî bi kesî nikarî. Êvar pê ra gihîşt jî dîsan he herdukan hevdu hevraz û berjêr dikirin û hingên kelan li hevdu didan. Roj hêdî hêdî ber bi ava diçû. Tavê xwe bi çiyayên rojava va daliqand û maça malavayiyê da erdê jî, dîsan he herdu pehlewana hevdu dibirin û dihanîn. Sî dageriya. Siyê xwe da ser meydanê û nivê meydanê li siyê da wenda bû. Siyên Werdekê û Silêmanî bînanî du dêwên reş û dirêj lê hatin. Siyên wan lev dialiyan. Siyên wan pêkve dihejîkîn. Tevî hev dibûn. Jêk diqetiyan. Dîsan lev dialiyan; berebere siyê meydan bi giştî dagîr kir. Siyên Silêman û Werdekê êdî neman. Cîhan kete jêr desthelatdariya reşatiyê. Perda reşe şevê berebere xwe avîte ser meydanê. Bi fermana Mîrî çar nikarî meydanê pê agir û şemalkan ronahî kirin. Li dû hilbûna agir û şemalkan ra dîmena meydanê hate guhestinê. Alavên agir û ronahiyên şemalkan û dûkela agirê darên çamê têkelî hevdu bûn.

Bi fermana Ehmed Begî bi darên çamê koziyek hilkiribûn. Kozî gur

bibû û çend daxik jî kiribûn nava koziyê da. Daxik li nav koziyê da sor bibûn. Daxik bibûn piling. Ehmed Beg çavniher bû, ko dîsan weke her car bêhna kozûrekê li ser xelkê bixîne û bi wê yekê xwe li ber çavên Werdekê şîrîn bike.

Bêhna dükela darên çamê da serê Silêmanî. Daxa kulîmekê kete bîrê. Li ber xwe da û vê carê ewî kûşkê Werdek ji cî leqand. Li vê navberê da dîsan qûtîn bi komelê ket û navê Silêmanî dîsan kete ser zar û zimanan û hemûyê navê Silêmanî dihanîn. Bi vê qûteqûtê ra benda dilê Werdekê sist bû. Te digot qey dibêjinê kiçê êdî bes e. Kiçê xwe bi destên Silêmanî va berde. Kiçê me hemûyê pêxweş e. Hema rastî jî Werdekê seha tenêtiyê dikir û evê sehê jî li ser gîyanê wê da kar dikir. Tenê mabû. Silêmanî dîsan du caran ew ji cî leqand û vê carê ew li vî serê meydanê bire serê hanê û anî. Lê Werdekê li ber xwe da. Dîsan wekî çendîn carên di Silêmanî kire kirkaşê. Silêmanî li ber xwe da. Ewî giştî hêza leş û heşê xwe berev kir û Werdek lev pêça û li nîveka meydanê da, hindî zora wî hebû, da xwe û xwe li ser Werdekê da avît. Werdekê zorgivişk danê û piştî xwe rast kir û destên xwe li sebeta sîngê Silêmanî da werpêça. Hindî zora wê hebû, da xwe û sebeta sîngê Silêmanî guvaşt. Qirpeqirp bi piştî û pîlên Silêmanî ket. Silêmanî vê carê dîsan hindî zor û şiyana wî hebû da xwe û xwe bi giştî hêza xwe va li ser Werdekê da avît û ew hêdî hêdî li ser piştê da tewand. Qûtîn bi komelê ket:

- Ha hindik maye, ha!
- Ha Silêmanî bav û birayê min ha!
- Ha şêrê navmilpan, ha!
- Ha pehlewanê min, ha!

Ev dengê Mîrî bû, ko li ser hemû dengên ket û li guçkên Silêmanî û Werdekê da zingiya. Bi van dengana ra, Silêmanî dîsan zor da xwe û nehêla Werdek piştî xwe rast bike. Dîsan navlinganî avîte ber lingê Werdekê û ew xwaromaro kir. Hindî Werdekê li ber xwe da, nikarî vê carê piştî xwe rast bikira. Piştî wê hêdî hêdî tewiya û bejna wê weke bejna dara merxê ko ketibe ber hêrişê tevir û bivirên darbirên dilkevir, li ser erdê da xwar û mêl bû. Benda porên wê vebû û serê zulf û keziyên wê axa sar ramûsandin. Li dû ra lingên wê li ber fîstiqîn û hêdî hêdî piştî wê li nav destên Silêmanî da gihîşte erdê û bo cara duyê şan û pîlên wê bi destê Silêmanî di gel erdê sîkî sar nasiyar bûn.

Civatê pêkve bi deng û hera û qûtîn li çepikan dan û tevî tiplequtanê bû Silêmanî Silêmana wan:

- Bijî Silêman!
- Her hebî Silêman!
- Ser xwe bî Silêman!
- Bijîn Werdek û Silêman!
- Bijîn herduk!

Mîr li ciyê xwe rabû. Civat li ber tîş bû. Mîrî pê dana naverasta meydanê û destê Silêmanî kire nav destê xwe yê rastê û destê Werdekê jî kire nav destê xwe yê çepê. Destê Silêmanî bilind kir û nîşanî komelê da. Dîsan qûtîn bi komelê ket:

- Silêman!
- Silêman!
- Silêman!

Mîrî li naverasta meydanê da pêş da çavên Silêmanî û paşê jî neitika Werdekê ramûsî û destên herdukan ra girt û berê xwe li ser komelê da kir û got:

»Gelî komela hêja! Li îro şûn da Silêman kurê min û Werdek jî bûka min e. Sibê li ber derê mala min zemawenda Werdekê û Silêmanî ye.«

Deng û heraya şadiyê li ser komelê ket:

- Pîroz be!
- Pîroz be!

Vêca li nav deng û heraya komelê da Mîrî bi destên herdu pehlewên xwe ra girt û ew li meydanê deranîn. Li wê demê da dayika Werdekê jî nav komê derket û hat û destê wê ra girt û pişt û pîl û gurmik û kulîmekên wê ji ax û tozê dakuta û ew di gel xwe ber bi malê bir. Serê Werdekê li ber da bû.

Civat belaw dibû, ko mîrî gote car çîyan:

»Horo carê bikişînin û bêjin bila sibê çi kes li derekî da neçe. Sibê li ber derê mala min zemawenda Silêman û Werdekê ye. Ezê zemawenda wan bikim. »

Bû qûtîna carçîyan, û komel jî berebere jêk belaw dibûn.

Wê şevê li giştî malên êlê da gotin her li ser guleşa Silêman û Werdekê bû.

Taze tavê pencên xwe yên narincî kutabû serê qafên çiyayên bilind. Taze zeratiya tavê li ser qûçên kolozên bilindçiyayê dibiriqî, ko girmîn bi duholê û tûtîn bi zurnayê ket. Dengê duholê li piştta heft çiyayan ra derbas dibû û der û cîran hemû pê dihesand. Dengê duholê dikete çiyayê û deng vedida. Mirovê nenas yê bigota qey bi heft destan duholê dikutin. Qeroyê begzade hindî milê wî digirt, digurmande duholê. Xelk taze ji xew radibûn, ko dengê duholê û miqamê zurnayê kezîkên çokên wan lerizandin. Bi bihîstina dengê duholê ra, milmilanêya duhûnê hate bîra wan. Ca hemûyan karê dîlanê kirin. Mêr û jin û pîr û kal û mezin û biçûkan xwe tev xemilandin. Hemûyê bi hev ra digotin û dikenyan. Xemil û ken û şabûna wan ceşna Newrozê dihanî bîra mirovî. Xelk destê destêber bi mala Mîrî diçûn.

Mala Mîr Elî Siwaranî deh danzdeh kon û xîvet bi hev ve girêdabûn û kiribûn yekê. Mêrên Êlê gultegulte diçûne wê xîvetê û silav li Mîrî û li komelê dikirin û her kes li ciyê xwe da li ser kulav û doşik û bistirên ko bi berpâl û palgî û piştekan hirî û mafûr hatibûne rêkxistinê, rûdiniştin. Ta ko xîvet ji komelê pingirî. Vî alî, wî alî ta ber derê xîvetê koma mêran li rex hev rûniştibûn. Êdî li xîvetê da cî nemabû.

Mîr ko li serê jorê li ser doşika mexmerî rûniştibû û palgiyên per li ser serê wî ketibûn, ciyê xwe xweş kir û got:

»Gelî carçîno ca careke dî jî bikişînin, kanê çî kes nemaye?»

Carçî derketin serê girê pêş xîvetê û du, sê dengên dî jî gazî kirin:

»Hay Yezdan ji we xweş be, haaa...Mîr dibêje bila çî kes li mala xwe da nemîne. Hay...werin dîlanê ho...«

Li dû gaziya carçiyayê ra du, sê kesên dî jî hatin û li biniya xîvetê li ser çokan rûniştin.

Carçiyek zivirî hundur kon û got:

»Ezbenî ji bilî zarên mala Hesê Dûdêyî çî kes nemaye, hemû hatine.«

Mîr kenîya û got:

»Ka tu dibêjî em gazî Hesê Dûdêyî jî bikin!«

Pîrqîn kete komelê û hemû kenyan û hundur xîvetê weke deriyayeke pîrpêl hurmicî.

Êla Mîr Elî Siwaranî hefthezar û heftsed mal bû. Li serê malê mêrek hatibû zemawendê. Hefthezar û heftsed mêr li rex hev li xîveta bi hevva-girêdayî da rûniştibûn. Dûkela qelûnan li hundur xîvetê da weke mija çiyayê Elegezê lev digeriya. Yên ko digotin, yên ko dikenyan. Li ber axiftin û got û bêjê, kesî dengê kesî nedibihîst. Derva jî hemîn gurmîna duhol û tûtîna zurnayê bû. Qîz û xortan bi destên hev ra girtibûn û li ber miqamê duhol û zurnayê bi ger dîlan digerandin. Dengê şayî û herayê guçkên felekê ker dikir.

Paşî demeke xurt dengê duhol û zurnayê vetexirî. Bi vetexirîna dengê duhol û zurnayê ra Mîrî çav li berdestkan kir, ko xelatan bînin. Li dû fermâna Mîrî ra xelat li nav sêniyeke mezine zeng da anîne hundur. Satoreyê begzade ketibû pêşiya sêniya xelatan û bi miqamekî sivik li neyîkê dixist. Berdestkan sêniya xelatan li naverasta dîwanê da danîne ber Mîr û Mela Ehmedi. Satoreyê begzade hê jî li neyîkê dixist. Mîrî destê xwe avîte berîka xwe û pareyek deranî û raberî wî kir. Satore hema wisan ko neyîka wî li ser lêvan bû, ber bi Mîrî çû û serê xwe jê ra tewand û pare ji destê wî vegirt. Bi vegirtina pareyan ra dengê neyîka wî jî ker bû.

Mela Ehmedi berê xwe li ser wî berdestkê ko sênî anîbû, kir û jê pirsî:
»Bêje kanê xelatên we çine?«

Berdestk te digot qey li ber perokeke nivîsandî dixûne, hema wisan li ser piyan rawestayî dest pê kir:

»Du qol zêr, gerdeniyek, dotek, bercênîkek, kofî û gula qotikê, tasku-lawek, sê gustîlên almast, du bazinên gewhernîşan, cubeyekî gulavtûn, destek cil û bergên bûkîniyê, xêliyeke sor û zere kurdî û dusedhezar diraf pare.

Berî hemûyê Mela Ehmedi û paşê jî komelê hemûyê bi hev ra gotin:
»Pîroz bel! Mala te ava be Mîr!«

Zimezim ketibû hundurê xîvetê. Li nava deng û herayê da berî hemûyê Mela Ehmedi dest avîte berîka xwe. Kîsîkekî armûşîn li berîka xwe deranî. Helboqa derê kîsîki, ko bi bendekî rengarengê vehûnayî, girêftik lêdabû, vekir. Zêrekî zer jê deranî û avîte ser sêniya xelatan. Li dû wî ra komelê hemûyê dest avîtin kûrik û berîkên xwe û kîsîkên rengareng jê deranîn. Li berêkê da her yekê zêrek avîte ser sêniyê. Li qasekê da heft hezar û heftsed zêrên bi Kurdî tûrandî li ser sêniyê bûn qûç. Sênî û xelat li bin zêran da wenda bûn.

Li dû xelatan ra qawegerînan qawe gerandin Û piştî vexwarina qawê sênîyên firavîné li dû hev ra kişiyane hundurê xîvetê.

Li dû firawîné ra dengbêjan dest dane peleguhên xwe û dest pê kirin lawûje û stiranên evîndariyê û mêraniyê gotin.

Şeş roj û şeş şevan govend li ber derê mala Mîrî geriya. Dengê hoy şabaşoya begzadan carinan li ser dengê duhol û zurnayê diket:

»Hoy şabaşo hoy!...Malî ava !...Resoyi zêrek li ser serê kurê Dadoyi ra şabaş da. Malî ava! Şabaşo ho...y!

Malî ava! Kakoyi dused diraf li ser serê kiça baviki ra da! Malî ava Kako ! ho...y şabaşo!...«

Komelê li ser serê xoşewîstên hevdu ra şabaş didan. Begzadan carê li miqamekî didan. Li dû miqamên begzadan ra bû gereda dengbêjan. Du dengbêjan bi hev ra dest bi lawûjên govendê kirin. Yekê digot û yê dî lê dizivirand. Hindek caran jî li nîveka wan da şerebend çê dibû. Bend davîtin hev û bersiva hevdu didan. Li dû şerebendan ra Ehmedê dirêj ko zêdenav digotinê lawîjo, dest pê kir û şeşbendiyêke dûr û dirêj li bêhnekê da got. Li ber şeşbendiyê wî genc û lawan cergebez girtin. Qîz û xortan bi destên hev ra girtin û gera govendê fire kirin. Ser û binê govendê gîhabû hev.

Şeva heftan du, sê porsipî û çend jinên navsalî bi çend dengbêjan va çûne desthinekîrin û xemilandina bûkê. Xelatên bûkê kirin çend têrxurcan û avîtin ser milên cêrî û berdestkan û bi deng û dep û duhol ber bi mala Hesê Dûdêyî çûn.

Mala Hesêyî wisan ji mala Mîrî dûr nebû. Tenê deh danzdeh mal li nîveka wan da bûn. Gava ko berbûk gihîştin ber derê mala Hesêyî, hema wisan li derva li ber dengê dengbêjan govend girtin. Govend du, sê seriyên geriyabû, negeriyabû, ko Kewê, jina Hesêyî hate tevî govendiyan bû. Serçopiya guvendê ra girt û govend gerand. Hesê jî li dû ra hat û destê xwe kire berîka xwe û sêsed diraf li berîka xwe deranî û da dengbêjan. Li dû ra got:

»Fermûn hundur! Fermûn!...Fermûn!«

Govendê jev berda û komel tev ber bi jor çûn. Li ber derê xîveta mala Hesêyî dengbêjên mala Mîrî hev ra destên xwe dane peleguhên xwe û dest pê kirin lawijên evîndariyê û mêraniyê gotin.

Kurê Hesêyî yê nîvekê, ewê ko hevalpiştêkê Werdekê bû, ew jî dengbêjekî baş bû. Gava ko dengbêjên mala Mîrî dest pêkirin, ew jî hate pêşiya wan û li bersiva wane da, ewî jî qûrî stiranêke evîndariyê kir û

berpêlavka wan da.

Hemû tev bi ken û şayî daketin hundurê konî. Pêş da Hesêyi û li dû ra jinka wî serçavanî dane mêvanan.

Piştî xwarin û vexwarinê berbûkan destûra desthinekirina bûkê ji jina Hesêyi xwestin:

»Eger destûra we hebe, emê destê bûka xwe hine bikin?«

— Destûr li dest we bixwe daye. Fermûn !

— Yezdan ji we xweş be!

Li dû van teklîfane ra berbûkan derê têrxurcan vekirin û xelatên bûkê deranîn û xelat yekoyeko nîşanî rûniştîyan dan. Bi nîşandana her xelatê ra hemûyan bi hev ra digotin:

»Pîroz be! Sed car pîroz be! Mala we ava be! Mala Mîrî ava!«

Piştî nîşandana xelatan berbûka biçûk torbeyek hine ji xurcê deranî û hine kire avê da. Vêca hine danî ser sêniyekê û bi lawije ber bi bûkê çû û serê deh tipilên bûkê hine kirin. Gava tipilên bûkê hine kirin, berbûkan bi hev ra dane tilîliyan. Li dû ra berbûka biçûk ew hina li ber tewawî rûniştîyan gerand. Her yekê serê tipila xwe ya qilîşkê di hinê ra kirin û li dû ra bi gotina pîrozbayiyê, pare li berîk û quşên xwe derxistin û avîtin ser sêniya hinê. Li dû hinekirina destên bûkê ra berbûkan şîrînî û şerbet gerandin.

Hindî zemawend dest pê bûye, Silêman jî li mala Mela Heseni daye. Kurê Mela Heseni yê mezin ko dibêjinê Mîro, bûye birazava. Destek şal û şapikên nû li Silêmanî kirine. Silêman li ser doşikekê bi palgî û berpala rûniştîye. Koma genc û lawan dora Silêmanî ra girtine. Dibêjin û dikenin. Yên stiranana dibêjin. Yên laqirdî û henekan dikin. Yên qewlik û pêkenokan vedigêrin. Her yek tédikoşe bi curekî keyfa Silêmanî xweş bike. Di gel desthinekirina bûkê, li mala Mela Heseni da jî rê û şûna desthinekirina zavê dest pê bûye.

Roja heftan dengê duhol û zurnayê ji yê her roj bilindtir bû. Mîrî ferman da Begzadan û got:

»Kuro ca qasekê li miqamê siwaran bidin, bila komel demekê cirîdanê bikin.«

Bi fermana Mîrî ra begzadan duhol û zurnayên xwe hildan û xwe dane girê fêza malan û dane miqamê siwaran. Bi bihîstina dengê miqamê siwaran ra, her kesî banz da hesp û mehneqî û kehêlên xwe ji extirmexane û tewlexanan li ser tewil û bendan vekirin û zîn û pûsad kirin û daketin meydana cirîdanê.

Besta biniya malan bû meydana cirîdanê. Siwaran bi rêz dabûne dû hev û li besta biniya malan da guroverkek xir çêkiribûn. Meyteran bi fermana Mîrî mehnege Ehmed Begî jî jê ra zîn û pûsad kiribûn. Dizgîna wê ra girtibûn û hîviya Ehmed Begî bûn. Piştî wê hindê ko siwaran du, sê seriyane dane cirîdê, Ehmed Begî jî ne ji dil li mehnege xwe siwar bû û dakete meydanê û toz li ser siwaran xist. Hespê çî siwarî bi mehnege Ehmed Begî ra nedigihîşt. Mehnege ser û dêlên xwe kiribû yek. Siwarê xwe li nava ser û dêlan da, li nava dêl û bijiyane da wenda kiribû. Li meydana cirîdanê da siwaran rêz û guroverkî dabûne dû hev. Hindik mabû ko ser û binê gera cirîdanê bigîje hev. Te ko dûr va weha li gera cirîdanê mêze bikira, te yê bigota qey gustîleke, ko li nava tozê da cûm kirine. Hespê çî siwarî pêşiya mehnege Ehmed Begî nediket. Yan pê ra nedigihîştin. Yan jî nediwêrin li pêşiya wî bikevin. Yan jî diqewimî, ko rêz û ihtiram jê ra digirtin.

Piştî demeke xurt hesp li xûyê da man. Êdî begzade ji kutana duhol û jenîna zurnayê, siwar jî ji bezandinê û hesp jî ji bez ketin. Dengê duhol û zurnayê ker bû. Siwaran bi rêz dane dû Ehmed Begî û li biniya malan da li hespan peya bûn.

Meyteran banz dan û serê mehnege Ehmed Begî ra girtin û ew li dora xîvetan ra birin û anîn û gerandin, ta ko xûya wê sar bibe.

Li dû cirîdanê ra koma mêran bi komel daketin hundur xîvetê. Îro êdî dema wê hindêye, ko biçin û bûkê binin. Piştî wê hindê ko her kes li ciyê xwe da rûnişt, qawegerînan qawe gerandin. Li ber deng û axiftina bi komel li nava xîvetê da kesî dengê kesî nedibihîst. Ehmed Begî jî tevî komelê di hundurê xîvetê da rûniştibû. Herçend ko Ehmed Begî tédikoşî, xwe keyfxweş nîşan bide, lê li reng û rûyê wî ra diyar bû, ko kulek di dilê wî da heye. Rûçkê wî dûr va gazî dikir, ko tiştê li hundur da dilê wî dixo. Derdek li hundur da pencûrekan li hinavê wî dide û dil û kezeba wî vediroje. Rengê wî hatibû guhestinê. Carnan diroda xwe dikenand. Lê kena wî her li ser lêvên wî yên bizmirî da hişk dibû. Kena ne ji dil bi zîmanê bêzîmanan gazî dike. Ew kena tabloyeke, bîneyeke ji bîneya hunduranî, ko giştî penî û nepeniyên hundur dide derê. Neynûka bîr û hizrên veşartiyê. Her kê pêş da Ehmed Begî dîtibû, dê li reng û rûyê wî yê îro ra bizanibiya, ko tiştê hatiye serê wî. Dê bizanibiya, ko dema Ehmed Begî saz nîne. Yê bizanibiya, ew li ser hemdê xwe nîne. Dê bizanibiya ko tiştê li dilê wî da heye, lê naxwaze, yan nawêre eşkere bike. Nikare ewê razê ser ve bike.

Mîr Elî Siwaran ji cî hilqedimî. Ciyê xwe xoş kir û li dû ra du, sê caran xwe kuxand. Ev e duruşmeke taybete Mîr Elî Siwarani bû. Hemûyê wateya vê duruşmê dizanîn. Bi kuxiyana Mîrî ra, tu çawa berekî bavêjî gola beqan, civata di hundurê xîvetê da jî wisan bêdeng bû. Gava ko civat bêdeng bû, Mîrî got:

»Gelî ridênsipiyan em niha dixwazin herin û bûkê biguhozin. Lê hûn hemû dizanin ko em giştik nikarin weha herin mala Hesê Dûdêyî. Diqewime cîhê wan teng be. Nabe ko em hindek herin li mal da rûnên û hindek jî li derva rawestin. Ya baş ewe ko em tenê sî çil kesek herin û bûkê siwar bikin û bînin. Hûn hemû dizanin, ma Hesê xelik nîne ku. Bîhanî nîne, ko em herin birûşa xwe nîşanî wî bidin. Hûn çi dibêjin?«

Bi vê pîrsa Mîrî ra deh panzdeh ridênsipiyan bi hev ra gotin:

»Wisa ye ezbenî.«

Bi bersiva ridênsipiyan ra Mîr Elî ji cî rabû. Bi rabûna Mîrî ra gurîn kete komelê û hemû li ber Mîrî va rabûn şipê. Mîr derkete derva û sî çil kesî dane dû wî û ji xîvetê derketin. Li ber derê xîvetê li hev quicîn. Jina Mîrî ya mezin Gulav Xatûn jî bi xemil û xişilên xwe yên taybetî va, di gel çend berbûkên dî va hatin û tevî komelê bûn. Begzadan dane miqamê Siwaran. Hemû tev rêketin û ber bi mala Hesê Dûdêyî çûn. Meyterekî jî mehnegiyek bi zîn û pûsadê taybetî xemilandibû. Ew jî li mehnegê siwar bû û du, sê seriyên bezand û paşê da dû şoşmînan. Hêştirvanan jî heft hêştir bi hev ve girêdabûn û qeterek hêştiran serast kiribûn. Hêştirvanekî jî serê lokê pêşîn ra girtibû, dikişand û ber bi mala Hesêyî diçû.

Hemû tev giheştin ber derê mala Hesê Dûdêyî. Hesê bi koma xizim û kes û karên xwe va derkete pêşiya şoşmîn û berbûkan. Berî hemûyê Mîrî silav lê kir û li dû Mîrî ra yên dî her kesê hindava xwe da silav li Hesêyî kirin. Hesê silava hemûyê vegirt û berbirî duholvani çû û hindek pare ji kîskê xwe deranî û raberî wî girt. Duholvani serê xwe jê ra xwar kir û pare ji desti vergirt. Kewê ya jina Hesê Dûdêyî jî bi koma xwe va hate pêşiya berbûkan û rûyê berbûkan ramûsî û paşî xoşbêjiyê ewan ber bi xîveta Werdekê rênimûnî kir.

Hesê Dûdêyî giştî mêvanên xwe derbasî hundurê xîvetê kir û paşê li dû hemûyê ra kete hundur û hema wisan li ber deri rawestayî destê xwe da sîngê xwe û serçavanî da Mîrî û mêvanan:

»Mîrê min tu bi koma xwe va li ser çavên min ra hatî«

Tenê Mîrî li bersiva Hesêyî da got:

»Zor sipas Hesê! Her bijî!«

Genc û lawên mala Hesê Dûdêyî xerîkî pejirandinê bûn û qawe gerandin. Di gel vexwarin qawê Mîrî berê xwe li ser Hesêyi da, ko li ber derê konî rûniştibû, kir û gotê:

»Hesê hema rastî jî te vanrojana dîwanxane vik û vala kiriye. Her rastî me bîriya te kiribû.«

— Zor sipas! Ji dilovaniya te ye Mîrê min!

Paşî vexwarina qawê, Mîrî berê xwe li ser Gelhanê ridênsipî da kir û gotê:

»Gelhan qelenê Werdekê dane ber Hesêyi!«

Gelhan ji cî firîkî û xurcika qelenê Werdekê li bin qapûtê xwe deranî û rabû ser piyan û hema wisan xurcika zêran devgirêdayî danî ber Hesêyi û got:

»Pêncsed zêr e. Eger hindik be jî gelekî bizanibe!«

Li dû gotina wî ra, Hesê ji cî rabû û destê xwe da sîngê xwe û got:

»Mîrê min ez razî bi zehmeta we nînim. Werdek her kîça teye.«

Paşê gote kurê xwe yê mezin:

»Êzdîn! Ewê xurcîkê dane ber Mîrî!«

Kurê wî ji cî rabû û xurcika zêran li ber bavê xwe hilanî û li ber Mîrî danî.

Hesêyi got:

»Ezbenî we ji min ra anî, ez jî pêşkêşî we dikim.«

Lê Mîrî nepejirand û dîsan xurcika zêran da destê Gelhani û Gelhani xurcîk li ber Hesêyi danî. Hesê li cî da rûnişt û çav li kurê xwe kir û gotê:

»Ewê xurcîkê hilîne!«

Kurê wî xurcîk hilda û bire aliyê malê.

Li dû qelen ra ridênsipiyan hindekî yarî û laqirdî bi hev kirin. Paşê Mîrî berê xwe li ser Hesêyi da kir û gotê:

»Hesê destûrê bide, bila bûkê siwar bikin!«

— Ezbenî destûra me jî her li destê te daye. Werdek kîça teye.

— Serferaz bî Hesê!

— Her hebî Mîrê min!

Mîrî berê xwe li ser Gulî Dengbêj da kir û gotê:

»Here bêje berbûkan bila bûkê saz bikin, Hesêyi destûra me daye!«

Îca Mîr bi vê gotina xwe ra jî rabû ser piyan. Gava ko mîr rabû şîpê, komel jî pê ra rabûn û hemû tev derketin derva.

Li derva meyter û hêştirvanan cihêzê Werdekê bar dikirin. Cihêzê Werdekê kirin barê heft hêştiran. Hesêyi gote Mîrî:

»Mîrîm bibexşîne! Bêdem bû. Me cihêzekî wisan nekiriye.«

Mîrî gotê:

»Na, Hesê mala te ava be! Lap cihêzekî baş e.«

Li dû Mîrî ra şoşmînan bi hev ra gotin:

— Mala te ava be Hesê!

— Bijî Hesê!

— Malîava Hesê!

Dîsan dengê duhol û zurnayê der û deşt da ber xwe. Begzadan li miqamê Siwaran didan. Bi dengê duhol û zurnayê ra bû şingêşinga Siwaran û dîsan li besta biniya malan ketin cirîdê.

Bi dengê miqamê Siwaran ra du berbûkan bi milê Werdekê ra girtin û ew anîne derva. Werdek bi heft qeleman neqîşandibûn û xêlyeke sore zer avîtibûn ser serê wê. Li derva meyerê mala Mîrî li mehnegiyekê siwar bibû û li pêş xîveta Werdekê rawestabû. Gava ko bûk derxistin derva, du, sê ridênsipî jî çûn û bi milê bûkê ra girtin û ew du caran li dora mehnegiyê ra gerandin û cara sêyan meyer ji mehnegê peya bû û bûk li mehnegê siwar kirin. Bûka Hesêyi ya mezin tasek av li dû bûkê ra avêt û got:

»Ronakjîn bî! Dawî bi xêr û xweşî !«

Berbûk û şoşmînan xatirê xwe ji mala Hesêyi xwestin û ber bi mala Mîrî rêketin. Gava ko Siwaran dîtînan vaye bûk siwar kirine, bi cirîdanê hatin pêşiya bûkê. Werdekê jî dizgîna mehnegê berev kir û tevî Siwaran kete cirîdanê û sê çar seriyan bi Siwaran ra li vî serê meydanê ta serê hanê da meydanan.

Ji layê dî va birazava bi koma xwe va di gel Silêmanî li hespan siwar bûn û hatin pêşiya bûkê û şoşmînan ewan xwestin ko têkelî Siwaran bibin. Lê şoşmînan hêrişî ser wan kirin û nehêlan ko suwarên desta zavayi têkelî desta wan bibin. Suwarên desta zavayi du, sê seriyan li dora şoşmînan û bûk û berbûkan ra dane cirîdanê û li dû ra bi gultetî zivirîn ber derê xîveta zavayi. Silêman li nava koma birazava da, li wê damê da ko Mîroyê kurê mela Hesenî, birazavayê wî dara bûk û zavatiyê li ser serê wî ra girtibû, li ber derê xîveta bûk û zavatiyê li hîviya bûkê rawestan.

Suwar û peya û bûk û berbûk û şoşmînan tev gihîştin ber derê mala Mîrî. Berbûkan bi zengiya bûkê ra girtin û ew peya kirin. Li wê demê da Silêmanî sêvek virvirande bûkê. Sêva wî li ber koviya bûkê ra derbas bû û genc û lawan sêv li hewale girtin û li destên hevdu revandin. Mîroyî jî sêniya şekirok û pareyan reşande pêşayîka bûkê. Zarûyan

xwe avîtin şekirok û pareyan.

Gulîzer bûka Mîrî ya mezin, maliya Ehmed Begî, hate pêşiya bûkê û li ber bûkê bi qolanî leyist. Desteyek qîz û bûk jî di gel wê bi leyza qolanî milê bûkê ra girtin û ew ber bi xîveta wê ya taybetî birin. Li ber derê xîveta bûkê berdestkên mala Mîrî çendîn kasik, dîzik, kuloz, fîncan û feyfûrî li ber piyên bûkê îşkandin û bûk li ser kaxikên wan dîz û kuloz û fîncan û feyfûriyan ra derbas bû û kete hundurê xîveta taybete bûk û zavatiyê. Koma zavayi jî dîsan bi dara bûk û zavatiyê va zivirîn mala birazavayi.

Hê çilê bûkê û zavayi derneketiye. Hê hina bûk û zavatiyê li destên wan neçûye. Silêman li xîveta xwe ya taybetî da rûniştiye. Serê wî di ber daye û kûr diponije. Ketiye deriyaya kûre bîr û hizran da. Di dilê xwe da, xwe ji xw ra dibêje:

»Hey feleka pîr! Tu rojê leyzekî dileyzî. Geh rast dizivirî û geh jî çep. Gava ko tu rast dizivirî, hemû tişt rêk û pêkin. Her kes li ser kar û barên xwe û her tişt li ciyên xwe da rêkin. Lê Yezdan neke ko tu bi kesekî ra bikevî înk û kînê. Gava ko tu bi kesekî ra ketî înkê, giştî kar û barên wî yê rêk jî nerêk dibin. Giştî dost û heval û hogirên wî yên cancanî jî jê ra dibin dijminê xûnî û bavkuştî. Hingivînê destê wî belengazî dê jehriya marê serkesk derkeve. Penêrê li ber piyên hespê wî bibe kevir û sorgulê jê ra bibe dirka jehravî û bilbilên di baxçê wî da, yê bibin kundê korî bê wayîk.

Cîhana derewîn e. Pîra mirovixor û xortxapîne. Ta roja îro kesî nekariye, dûl û bayên wê rast bike. Ta roja îro çî kesî razên wê yên sergirtî ser venekiriye.

Erê kê dizanî? Çî kes nizanê kanê sibê dê çiyê bê serê wî. Em ko hemû tiştên nerêk davêjin ustuyê vê çerxa çepger, lê ya rastî ev çerxa pîr û hevderketî jî qet nizane kanê kê wê dizivirîne. Kê çerxa wê diçerixîne. Qet ew jî nizane kanê sibê dê çî yê bê serê wê bixwe jî. Gelo ewê heta hetayî bizivire, yan hema hindik maye ko ew jî li ser teberê bişiqite û li nav keyhana bê bin da jev belaw bibe û bibijiqe û pirtikên wê li hewaye be bin da bibin toz û gemar? Erê cîhan e! Kes nizane, ka li pişt perdê da kî heye? Çî heye û çî tuneye? Dibêjin çerxa felekê ye, ko Siwaran peya dike û peyayan siwar. Mîr û mîrizadan dike şivan. Dîsan şivanan dike mîr. Kes tişteke ji karê vê cîhanê nizane. Diqewime, tu ko niha li wêderê rawestayî, sibê qeziyayek wisan bê serê te, ko te li ser textê padişatiya te bavêjin û teyî li nava deriyaya xweşî û heyê da noqimbûyî, bikin golikvanê guhên gundan. Diqewime te bi golikvanî jî nepejirînin. Lew ra ko tuyî mîr û mîrizade golika beş û ya dêlbaz ji hevdu nanasî. Xelik şet nebûne, ko golikên xwe têkin ber te. Herçend ko tu pir zana û jêhatî bî jî, bilanê. Ew

yeke li destê te da ko nîne. Pêşyan gotine: »Jêhatbûnê nîne, lêhatbûnê ye.« Yan berewajî wê, teyî golikvan, ko tu ji golikan pêve çî tiştî nanasî, bikin şah û padişahê welatên pan û berîn. Bi milyonan civata çavgirêdayî bêy wê hindê, ko bizanibin tu kî yî û çî yî, serê xwe ji te ra bitewînin û li jêr fermana te da bin. Bêy wê hindê ko te binasin, gultegulte herin xwe ji bona yek gotina te bidin kuştinê. Zaroyên xwe ji te ra gorî bikin. Çunku çerxa felekê li wê demê da li ser bayê te dizivire. Lê wakî çerxa felekê li ser bayê te nezivire, pişikê te ya nêçîrvan dê diz û seyê te yê gurêx dê arode derkeve.

Erê cîhan! Tu çî dizanî, tu ko şev û roj dixebitî. Bi maran ra qalîk davêjî, çî yê bibe destvehata te? Tu çî dizanî kî yê keda destên te bixoye? Te hew dît ko tu ne ji gav da ji tik û pik ketî û malê te, ew malê ko te bi hezar û yek êş û cenceratê berev kiriye, li ber çavên te xêz û vêz û suxt û puxt bikin...«

Silêman li van hizirane da bû, ko Werdekê bang lê kir:

»Hero Silêmano! Te xêre tu wisan kûr diponijî? Gemiyên te di oqyanosan da noqim bûne?«

Silêmanî, te digot qay li xeweke kûr radibe, keserek rahêla û got:

»Qet, hema wisan.«

— Na, na bêje ka çî li dilê te ra derbas dibû!

— Herê Werdekê, ez li bara kar û barên cîhanê da, li bara gera vê feleka çepger da dihizirîm. Ev feleka pîr, mîr û mîrzadan dike şivan. Şivanan dîsan dike berdevkê mîr û padişahan. Kes nizane ka ev feleka pîr dixwaze çî bike.

— De rabe! Min jî got, ka tu li çî bareyê da dihizirî, lo!

— Ne, her hind. Ez her li wê barê da, li bara leyza hezar renga felekê da dihizirîm.

Li van got û bêjana da bûn, ko Mîroyê kurê Mela Heseni, birazavayê Silêmanî, bi gulşayî hate ber derê xîveta wan. Hê qisê nekirî, Silêmanî gazî kirê:

— Mîro ca were jor!

— Ez jî hema vaye têm.

Îca Mîro bi gotina xwe ra kete hundurê xîvetê. Silêman yek bi bejna xwe va li ber va rabû. Herduyan destên xwe dane hev û hevdu himêz kirin. Li dû ra Mîro silav li Werdekê jî kir. Tev li ser tatikan rûniştin. Li dû serçavanî û xoşbêjîyê ra Mîro weha pîrozbayî li Silêman û Werdekê kir:

— Pîroz be Silêman! Çavên te ronahî Werdek!

— Zor sipas Mîroyê xoşdevî!

— Bijî Mîrîoyê delal! Qet li dîwanxanê çi heye?

— Xweşiya te. Hemîn niha mamê Hesêyi bi hûrgilî ji te ra şirove kiriye.

Îro piştî firavînê rê û şûna helbijartina serekpehlewantiyê ye. Mamê Hesê û Mîrî biriyar girtine, te bikin serekpehewan. Mîrî şandiyê ji te ra destek cil û bergên pehlewantiyê ji Helebê înane. Îca ez hatim min got ka te karê xwe kiriye, em tev herin dîwanxanê.

Bi bihîstina van xeberana ra dilê Silêmanî weke cûncikekê li qefesa sîngê wî da perper lêda. Silêmanî ciyê xwe xoş kir û got:

»Erê zor sipas! Mamê Hesêyi şeva dî gote min.«

— Îca eger tu li ser karê xwe bî, rabe em tev herin. Niha Mîr bi koma ridênsîpî û pehewan û giregirana va li dîwanxanê da li bendî tene. Fermo em herin. Xwe giro neke!

— A, ez amade me.

— Dey fermo!

Herduk tev rabûn. Xatirê xwe ji Werdekê xwestin û ji xîvetê derketin. Werdek jî ta ber derê Xîvetê di gel wan hat. Silêmanî li pişt xwe ra li Werdekê nihêrî. Werdek pê ra keniya. Ewî jî bi bişîrîneke şîrîn bersiva lêvkena Werdekê da. Ta ko Mîro û Silêman çûn ketin hundurê dîwanxanê jî, Werdek hema wisan li ber derê xîvetê rawestabû û li bejin û bala Silêmanî, li rêveçûna wî, li havîtina pêngavên wî dinihêrî. Gava ko ewan li ber çavên wê wenda bûn, zivirî xîveta xwe. Dilê wê dikire tirpetirp. Dengê tirpetirpa dilê xwe bi başî dibihîst. Bi gulşayî xwe deverû avîte ser palgî. Rûmetê wê kete ser xabê mexmerê rûyê palgî. Rûmetê xwe lê sût. Xoşîna wê lê hat. Seha xweşî û gulşatiyê li giştî leşê wê geriya. Dîwanxane û koma pehewan û giregirana anî ber çavên xwe. Ew giregirên ko dixwestin ewê bi zora zêran ji bavê wê bixwazin. Ew pehewanên ko li evîn û xwazîka wê da dişewitîn, lê li ber mercê wê newêrîbûn derê sendoqa dilê xwe yê wargehê derd û kulan vekin.

Silêman û Mîro tev daketin hundurê xîveta dîwanxanê. Gava ko çûne jorê, Silêman li ber derî rawesta û destê xwe da sîngê xwe û silav li komelê kir. Hemûyê tev silava wî vegirtin. Ji nivê komelê zêdetir li ber wî va rabûn. Mîr Elî Siwaran jî bixwe ji ciyê xwe hilqedimî û bi dest cî nîşanî Silêmanî da. Silêman di gavekê da li ber şerman soromoro bû. Lê zû xwe kom kir û destê xwe da sîngê xwe û hema wisan li ber derê xîvetê rawestayî ma. Mîrî dîsan cî nîşanî wî da û vê carê bi dengê bilind, ko rehên

kêfxweşi û şabûnê têda bi başî diyar dikirin, got:

»Silêman fermo lêre! Fermo! Fermo! A lêre! A lêre!«

Silêmanî nepejirand û got:

»Ezbenî eger destûra we hebe, ezê hema a lêre birûnim.«

Lê Mîrî nepejirand û du, sê caran li ser hev bi dengê bilind gotê:

»A, were lêre! A, were lêre!«

Silêman bi neçarî hema wisan ko destê wî yê rastê li ser sîngê wî bû, ber bi ciyê ko mîrî nîşanî wî da bû, çû û li serfêza koma pehewan û xoşmêran, li bintara xezûrê xwe Hesê Dûdêyî da rûnişt. Gava ko Silêman rûnişt, ew nivê komelê yê mayî jî li ber wî va hilqedimîn. Silêman bi dengê lerizok got:

»Tikayê dikim! Fermon! Fermon!«

Komel her kes li ciyê xwe da rûniştin. Silêmanî li nava çav û birûyan da avirekî bikir li komelê gerand. Rêza mêrxas û pehlewana cuda bû. Rêza ridênsipyan cuda bû. Rêza giregire û serekhozan cuda bû. Bi dîtina vê komelê û dîwanxanê ra dîwanxana bavê xwe anî bîra xwe. Baş dihate bîrê, ko li dîwanxana bavê wî da jî gava ko karekî giring heba, giregire û mêrxas, ridênsipî û serekhoz, biwêr û pehewan weha kom dibûn. Dîwanxana bavê wî jî çî jî vê dîwanxanê nedima. Lê çî jê hat? Piştî mirina bavê wî, piştî wê hindê ko bavê wî li ser zivirandîna talanan û li ser parastina av û axa kal û bavan ji hêrişa neyaran, hate kuştinê, jêk belaw bû. Li dû ra careke dî jî cerdê avîte ser talanên wan û dar û nedarên wan birin. Mîrî jî destên wan hate derêxistinê û kete destê Emer axayî. Emer axayî jî her pêş da nexşa her tiştî kêşa bû. Ewî berî hînga xûşka xwe Xecîc avîtibû devê mamê Îsî û bi wê hindê devê Mamê Îsî girêdabû. Ewî bi arîkariya neyaran pêşbîniya her tiştî kiribû. Li kutayê da jî komela durû berebere ji dora wan revîn û ewan li tunebûnê da tenê hêlan. Lê Emer axayî karekî dî jî kiribû. Ewî Mamê Îsî kiribû berdevkê xwe, ta ko devê hindêk dilsojên mala Mîrî girêbide. Lê radeya dilsojan jî berebere kê mî û kêmtir dibû. Erê Sûsê çî baş digot; Her ko kize, mêşan li wir vizeviz e. Îca li ser hemû kul û derdan ra mamê wî ew kiribû qawegerîna dîwanxana Emer axayî. Ev serhatiyên tal bînanî perdeyekê li pêş çavên wî ra derbas bûn.

Dîsan berêkê da avirek da dîwanxanê û rûniştîyên wê. Ji koma pehlewana û desta giregirên hoz û qebîlan pêve, yên dî hemû keyfxoş bûn. Tenê koma pehewan û giregiran, te digot qay xwelî li ser da dabêtine. Gelek ji wan pehewan û giregirane li xwazîka destveînana Werdekê da

sotibûn. Lê newêribûn, ewê xwazîkê eşkere bikin. Tirsiyabûn. Ji daxê tirsiyabûn. Lê Silêmanê biwêr û pehlewana mêrmêran e li Werdekê bibû xudan. Werdek weke pariyekî çivir ji nav dest û lepên wan deranîbû. Bêgotin li nav wan pehlewana da yên ji Silêmanî zor û zorbetir jî hebûn, lê newêrek bûn. Ji ber tirsan newêribûn, xwazîka dilê xwe eşkere bikin. Lê êdî derbas bibû. kuta bibû. Dar ketibû û toz temirîbû. Werdek giheştibû xudanê xwe. Lê ka ew dilê ko vê hindê bipejirîne. Dil wargehê vîn û kîneye. Dilê ko kîna kesekê ketê, zor dijar e ko vîna wî jî di wî dilî da cîwar bibe. Kombûna du dijaran li ciyekî da ya bûnê nîne. Eger kîna kesekî di dilekî da cî bû, êdî zor dijar e, ko vîna wî jî li wî dilî da rê ji xwe ra peyda bike. Erê kîna Silêmanî ketibû dilê gelekê ji van pehlewana û giregire û mêrxasana da. Lê ka ew mêrê ko bikaribe deng bike û ewê kîne eşkere ke. Silêmanî ev hinda baş li çavên wana da dixwend.

Paşî vexwarina qawê û xwarina firavîne, Mîrî bi dengê aza gote bezadan:

»Ca li derva miqamekî şad û sivik lêdin, em jî vaye li dû we ra tên.«

Bi gotina Mîrî ra bezade derketin derva û li ber derê dîwanxanê dest pê kirin pêş da miqamekî şad û li dû ra jî miqamekî mêraniyê lêdan û bi lêdana miqami ber bi meydana zoranê çûn.

Di gel dengê duhol û zurnayê, Mîrî berê xwe li ser Mela Ehmedi da kir û gotê:

»Mela Ehmed fermo!<«

Mîr û Mela Ehmed tev ji cî rabûn û ketin pêşiya komelê û li dîwanxanê derketin. Li dû wan ra pirtêpirtê kete nav komelê û bi gultetî ji xîvetê derketin. Bi dengê duhol û zurnayê ra, gultegulte qîz û bûk û jin û zar ji xîvetan derketin û destê destê ber bi meydana zoranê meşîn. Komela mêr û jin û zaran pêkve giheştin meydana zoranê.

Destek cil û bergên pehlewaniyê li destê Remo pehlewani da bû, ko ber bi doşika naverasta meydana dibir. Gava ko Remo pehlewana gihişte rex wê doşikê, Mîrî bi wateya bêdengiyê dest li bezadan hejand. Di gel fermana Mîrî dengê duhol û zurnayê kerr bû. Li ber axiftin û got û bêja komelê gimegim ketibû meydana. Werdekê jî di gel Gulîzera bûka Mîrî û komek qîz û bûk va xwe dabû serperê koma jinana. Gava ko bezade bêdeng bûn, carçiyek derkete ser doşika nîveka meydana û bi du, sê dangan kire gazî :

»Gelî komelê tikaye bêdeng bin! Mamê Hesê dixwaze biaxive.«

Bi dengê wî ra komelê kerr bû. Di wê demê da Mîrî berê xwe li ser Hesê

Dûdêyî da kir û gotê:

Hesê fermo komelê gelekî çavniher nehê!

Li dû fermana Mîrî ra Hesê çû li ser wê doşikê şipêkî rawesta û weha dest bi axiftinê kir:

»Gelî komela birêz! Gelî ridensipî û giregirên hêja! Pehlewan û mêrxasên biwêr! Gelî jin û porsipiyên êlê! Hûn hemû dizanin û agadarin, ko ta roja îro me li ber vê ax û avê da, li ber xaka paka nîştimanê xwe da, çi xizmetên giring kirine. Hûn hemû li giştî qewimîn û serhatiyên me agadarin. Çar nîkarên me dijmin û neyarên çavnebar û çavçinok û xûnxwar in. Ta roja îro bi yarretî û arîkariya Yezdan û rênimûniya Mîrî û hevaltî û hevkarî û yêkatiya komela xwe, me çi derfend nedane van neyarên. Ne tenê li dirêjaya vê mêjûya ko em pêkve dixebitin, çi kesî newêriye avirekî çep bide nîştimanê me, belkû vê gavê hevhesiyên me yên başûr û yên rojava bêşa salane jî didine me û em jî wana li himber vê bêşê da, ji devê diz û gur û zorbêjan diparêzin. Lê her wekî hûn hemû rewşa min dibînin, ez êdî pîr bûme. Min temenek bihorandiye. Roja îro êdî gered, gereda genc û lawane, ko evê erka giring dest xwe va bigrin û rêça me bişopînin. Ez roja îro li vê bereviyê da dixwazim tiştezkor giring bigehînim agadariya we. Bi fermana Mîrî û rêdana ridensipiyan, ji îro şûn da ez erka xwe ya serekpewntiyê dispêrim zavayê xwe Silêmanê Eliyê Mîr Silîv Begê...«

Gava ko navê Silêmanî û bi taybetî navê kal û bavê wî, hate ragehandinê, dengedeng kete nav komelê. Bû pistepista wan û li guçkên hevdu da xeber dan. Mîr xwe kuxand û got:

»Gelî komelê tikaye bédeng bin! Bédeng bin kanê Hesê çi dibêje!«

Komel li cî da bédeng bû. Hesê dîsan li dû gotinên xwe ra girt û got:

»Ez îro li pêş çavên we vê erka giring dispêrim Silêmanî, lê ez daxwazê ji Silêmanî dikim, ko weke kurdekî dilsoj bixebite û çi gavan li çi hel û mercan da li beranber vî gelî û vê av û axê da serê wî jî biçe, kêmasî û xinizî û qelsî û dexesiyê neke. Niha ez daxwazê ji Silêmanî dikim ko ji bo rê û şûna vergirtina cil û bergên pehwantiyê û sûnda nîştimanperweriyê çavniherî fermana Mîrî be.«

Bi kutabûna axiftinên Hesêyi ra, komelê li çepikan dan û bû tiplequtanê û jinan tililandinê.

Li dû ra Mîr ber bi doşika nîveka meydana zoranê çû. Bi çûyîna Mîrî ra dîsan bilmebilm kete nav komelê. Gava ko mîr giheşte ser doşikê, hê jî bilmebilma komelê bû. Mîrî li ser doşikê du, sê caran vî alî û wî alî li do-

ra xwe, li komelê nihêrî. Li dû ra du, sê caran xwe kuxand. Bi kuxiyana Mîrî ra komel bêdeng bû. Mîr bi heyecan bû. Keyfxoş bû. Bi keyfxoşîyeke taybetî dest bi axiftinê kir:

»Gelî hevvelatîno! Gelî komela hêja! Xûşk û birayên birêz! Herwekî Hesêyi ragehand, me li ser dîtina giregire û ridênsipiyên gelê xwe, Silêmanê Eliyê Mîr Silîv Begê, ko we hemûyan mêranî û pihlewantiya wî dîtiye û hûn bi hêza milê wî hesiyane, bo erka giringe ya serekpehlewanîyê helbijartî ye. Roja îro em li vê derê berev bûne, ko li ser rê û şûna kal û bavan, li ser rê û şûna pêşiyên xwe, ew pêşiyên ko bi xûna xwe ev av û axa ji me ra parastine, evê erka giring li pêş çavên we hemûyan bisperin destê Silêmanî. Ji îro şûn da Hesê Dûdêyi, ko temenekî dûr û dirêj li ber vî gelî û li ber vê av û axê da xizmetên giring kirine, karvenîş dibe û Silêmanê Silîv li ciyê wî da dibe serekpehlewan. Remoyê pehlewan jî dîsan dê wekî pêş da, cîgirê serekpehlewanî be. Ez li hindav xwe da zor sipasê ji xizmetdarî û dilsojiya Hesê Dûdêyi dikim û temenekî dûr û dirêj, temenekî bi serferazî û tendurustî jê ra daxwaz dikim. Her wisan ez vê erka giring pîrozbayî dibêjime Silêmanî û daxwazê ji Silêmanî dikim, ko bo rê û şûna vepoşîna cil û bergan û sûnda niştimanperweriyê were ser serkoyê.«

Bi vê gotina Mîrî ra şîrqîn kete komelê û hemûyê bi hev ra navê Silêmanî anîn û li çepikan dan.

Mîr jî li ser serkoyê peya bû û ber bi ciyê xwe yê pêş da çû.

Bi dengê komelê ra Silêman ber bi serkoyê çû. Remo pehlewan jî hema wisan cil û bergên serekpehlewanîyê li ser destaye û li rex serkoyê rawesta ye. Gava ko Silêman gihîtse ser serkoyê, dîsan şîrqîn bi komelê ket û bû Silêman, Silêmana wan û li çepikan dan.

Silêman ko hilkişiyabû ser serkoyê, destên xwe bi wateya sipasbêjiyê ji komelê ra hejand û berê xwe li ser komelê da kir û destê xwe da sîngê xwe û serê xwe ji komelê ra xwar kir. Di vê demê da Remo pehlewan jî bi buxçika kincikan va hilkişiya ser serkoyê. Derê buxçikê vekir. Destek cilkên çerm li nav buxçikê da bû. Remoyi pêş da kurtikekî çermîn ji buxçikê deranî û gote Silêmanî kurtikê xwe bêxe. Silêmanî kurtikê xwe şiqitand. Remoyi bi milê kurtikê çermîn ra girt û Silêmanî milê xwe tê ra kir, û bixwe bizmikên kurtiki ji davê ta binçênê li hev ra derbas kir û li bin çena xwe da girêda. Bi vergirtina kurtiki ra, komelê li çepikan dan:

— Pîroz be! Sed car pîroz û bimbarek be! Her bijî Silêman!

Li dû ra Remo pehlewanî şapikê çermîn jî da destê Silêmanî. Silêmanî

şapik jî li xwe kir.

Dîsan qûtîn bi komelê ket:

— Pîroz be! Pîroz be!

Li dû ra Remoyi kembera çermîn da destê Silêmanî. Silêmanî bi hosta-tiyek tam sermilê kemberê avîte ser milê xwe û serê wê li azûmê ra derbas kir û bi ser û ber li navtenga xwe va qîşt girêda.

Dîsan dengê şayî û pîrozbayiya komelê cergê asîmanan kerr û guçkên felekê kerr kir.

Li dû ra Silêmanî gîzma çermîn jî, ko Remo pehlewanî danîbû rex wî, rakir û kişande piyên xwe. Gîzme ta bin çokên wî hatin. Komelê bi hev ra gazî kirin:

— Li ser çavên dijmin û neyaran ra be!

Li dû gîzman ra Remo pehlewanî bi berestûya zirêxê pehlewantiyê ra girt û Silêmanî milên xwe tê ra kir û Remoyi alî wî kir, ta ko çarbaskên zirêxi li piş xwe ra li hevdu ra derbas kir.

Dîsan qûtîn bi komelê ket:

— Pîroz be! Sed car bimbarek û pîroz be!

Remoyi kulavqot jî da destê Silêmanî. Silêmanî kulavqot da serê xwe û çarbaskên wî li bin çena xwe da li hev ra derbas kir. Dîsan jî dengê komelê bilind bû:

— Pîroz be! Pîroz be!

Li dû ra Remo herdu zendane raberî Silêmanî kirin. Silêman herdu zendane jî kişande zendên xwe û kespikên wan li nav hevdu ra derbas kirin. Li dû ra Remoyi şûr bi kalani va da destê Silêmanî. Silêmanî şûr jî ji destên wî stand û kembera kalanê şûri avîte navtenga xwe û li ser newqa xwe da ediland û şûr li ser kêleka xwe ya çepê va girêda.

Dengê komelê bilind bû:

— Pê serê dijminî bifirînî!

Li dû ra xencer ji destê Remoyi vegirt û li ber kembera xwe ra kir.

Dîsan komelê dane hawaran:

— Pê zikê dijminan bidirînî!

Remoyi mertalê polayîn û nêza çar gezî jî raberî wî girt. Silêmanî ewan jî ji destê Remoyi vergirt û nêze li destekî û mertal jî li destê dî da şûş li ser serkoyê li pêşberî komelê gij rawesta.

Komelê dane hawaran:

— Pê cergê neyaran kon konî bikî!

Remo jî hema wisan li bin piya serkoyê li rex wî rawestayê. Bo demeke

kurt Silêman hema wisan rawestayî ma û li komelê nihêrî. Bi hezaran kesî, çav kutabûn nav çavên Silêmanî û çavnihêr bûn, kanê Silêmanê çî bêje. Silêmanî giraniya hezaran çavî li ser leşê xwe da seh kir. Hindik mabû li jêr tirîşkên çavan da biwehimiya. Lê zû xwe berev kir. Tama devê xwe xweş kir. Tûka xwe qurtve kir. Vî alî, wî alî li dor xwe nihêrî û weha dest bi axiftinê kir:

»Mîrê birêz! Pehlewanên hêja! Giregirên giranbuha! Serejin û por-sipiyên dilovan! Xûşik û birayên xoşewîst! Komela xoşdevî! Ez berî her tiştî sipasê li Mîr û li xalê Heswêyi dikim, ko ez hêjayî vê erka giring dîtim û ev erka sipartin min. Ez îro li ser vê cayîgeha pîroz û li pêşberî we hevniştimanên hêja da, gift û erêkirinê dikim, ta roja ko zindî bim, bi can û dil ji bo parastina welatê xwe û serferaziya gelê xwe têbikoşim. Ez li beranber we û niştimanê xwe da sûnd dixom, ko çî caran li parastina gel û niştimanê xwe li hember hêriş û destdirîjîkirinên neyaran da xinizî, qelsî, dexesî û kêmasiyan nekim. Ez sûnd dixom bi Yezdan, ko sêrê min dê di oxîra gel û welatê min da be û hindî ez hebim, ezê li vê erka pîroz da, bi dil û can ji bo gel û welatê xwe bixebitim û wec û karên gel û welatî dê li ser hemû kar û barên dî ra bigirim. Li kutayê da ez ji Yezdan dixwazim, ko li vê erka pîroz da arîkariya min bike.«

Lêre da Silêman bêdeng bû. Berî hemûyê Mîrî û li dû wî ra jî komelê li çepikan dan. Silêman li nav çepikên komelê da li ser serkoyê peya bû. Li dû peyabûna Silêmanî ra, qawegerîn û berdestkan bi fermana Mîrî ra şîrînî û şerbet û mêwe û çerez li komelê belaw krin. Dîsan bû ringîna duhol û zurnayê. Vê carê begzadan li miqamê govendê dan. Werdek û Gulîzerê bi destên hev ra girtin û daketin gera dîlanê. Qîz û bûk û genc û lawan dîlan girtin. Govend giran bû. Werdekê serçopiya govendê ra girtibû. Xêliya xwe ya bûkîniyê kiribû destmala serçopiyê û bi hejandina xêliyê ra, xwe çep û rast dişkand. Qîz û bûkan li tilîliyan didan. Genc û lawan difiqandin govendê ta êvarê li meydana zorane da geriya.

Xebera guleşanêya Silêman û Werdekê, zemawenda wan, serekpehlewaniya Silêmanî bûn dengî û li dû hev ra belavî cîhanê bûn. Hindî ko Silêman û Werdek û Hesê Dûdûyi û her heft kurên wî yê pêhlewaniyê yek, roj bi rojê ji hejmara neyarên Mîr Elî Siwarani kêr û li hejmara dost û hogirên wî zêde û zêdetir dibûn. Ew çend hozên gerok yê li başûra welatî jî, ko pêşda car û baran bi reşedizî dadiketî kulfîna Mîrî û ji xwe ra çend kût direvandî, ewan jî bi şandîna pêşkêşiyê û dayîna bêşên salan e, dositaniya xwe bo Mîrî ragehandî û bi kiriyar jî ew dositanî didane diyar kirî. Serokên çend hozên hevheşî û hevkeşên Mîr Elî Siwarani yê rojavayî jî di gel ridensîpiyên xwe hatibûn dîtina Mîrî û gift kiribûn, ko li hember hêrişên neyaran da, alîkariya kurdan bikin. Her wisan bêşên salane bidin Mîrî. Û li hember vê bêşê da jî Mîr debê, ko wana ji hêrişên diz û cerde û çeteyan biparêze. Li dû ra jî çend hozên Ereban ji beriyê hatibûn û gihîştibûn mala Mîrî û li navêla Mîrî da diman. her li ber wê hindê bû, ko gelek caran ji Mîrî ra Mîrê ereban jî digotin.

Mîr Elî Siwaran, herçend ko temenê wî li ser çil û pênc saliyê ra bû, lê hindî ko Werdek û Silêman zewicîne, roj bi rojê genc û gencîr dibû. Hindî ko Silêman bûye serekpehlewaniya, roj bi rojê li karî û şîyan û nav û bangê Mîrî zêde û zêdetir dibû. Lê berewajî wî, Ehmed Beg roj bi rojê pîrtir dihate xûyanê. Serçavên wî qerçimîbûn. Hind ponijîbû, ko girêyek hindî nîskeke nekelok li nîveka herdu birûyên wî da ji xwe ra cî vekiribû. Mîr gorekî kewneşopên kurdî pir zû zewicîbû, kurê wî yê mezin Ehmed Beg bîst û pênc salî bû. Lê yê nenas we dihizirîn ko ew birayê Mîrî ye. Ew Ehmed Begê ko mirovî sawa kulê jê dikir, tewiyabû. Ler û lawaz bibû. Daketibû. Tim posîde û bêmede bû. Kêr dihate dîwanxanê. Pir kêr li ber çavan diket. Zor caran xwe dida goşeyekê û pûşîkek dida destê xwe û erd vedida. Tim û tim li hizrên kûr da bû.

Rojekê dîsan Ehmed Beg weke caran li goşeyekê da dûr ji çavan tik û tenê rûniştibû û kûr diponijî, ko Remo pehlewaniya lê derket. Silav lê kir û gotê:

»Ehmed Beg bibihorîne, ez pirsekê ji te bikim, tu dilê xwe nakî?«

— Na! Bêje ka tu yê çi bipirsî?

— Van rojana tu çima weha posîdeyî û tim li hizran da yî?

— Qet Remo tu nahêlî xelk ji xwe ra bihizire jî!

— Na ezbenî, wisan nîne. Lê hizirîn heye ta ko hizirîn.

— Yanê çi Remo?

— Ezbenî çend rengên hizirîne hene. Ev hizirîna te rengê wê hindê dide, ko Yezdan nekirî, gîrodariyek ji bo te hatibe pêş. Bi serê Mîrî eger gîrodariyeke te hebe, ez bi can û mal va li ber te rawesta me. Giyanekî min heye, ezê ewî jî li rêka te da bext bikim.

— Na, Remo, zor sipas! Min çi gîrodarî çine ye.

— Tu bi serê Mîrî, tu ji min veneşêre!

— Kuro Remo gîrodariya çi! Mirov debê bîr û hizran bike. Biponije. Nexşan bikişîne. Li bara jiyana xwe û gel û welatê xwe da bihizire.

— A, ezbenî te baş got. Mirov debê nexşan bikişîne.

— Remo nexşa çi?

— Ezbenî nexşa paşerojê, nexşa jînê, ya jinê.

Gava ko Remo pehlewanî ev risteya got, çûr ma li nav çavên Ehmed Begî nihêrî.

Ehmed Begî jî li wî mêze kir. Çavên wan kete nav hev. Ehmed Begî serê xwe hejand û xwe kenand û jê pirsî:

— Kuro Remo jina çi? Tu ko dizanî ez zewicîme.

— Erê ezbenî, ez dizanim tu zewiciyî. Lê ...

— Lê û çi?

Ehmed Beg û Remo pehlewan li biçûktiyê da, bi hev ra bûn. Di gel hev mezin bibûn. Hevlezy û hevtemen bûn. Li ser xû û xide û reftar û akarên hevdu ketibûn. Ya dilên hevdu dizanîn. Nîveka wan pir xweş bû. Razên xwe yên sergirtî jî ji hev venedîştartin. Her çi heba Ehmed Begî ji Remo ra digot. Lê vê carê ev raza xwe ji wî vedîştart. Hindî Remo kunckolî dikir û ew hildikola, hind diçû Ehmed Beg rijdtir dibû. Lê Remoyî dest jê nekîşand. Her bir û anî û qîseyek li vir û yek li wê dihanî, ta ko xeberan ji bin zimanê Ehmed Begî bikişîne. Lê Ehmed Begî jî dixwest ko Remo bixwe wê razê ser veke.

Remoyî dîsan çavên xwe kutan nav çavên Ehmed Begî û gotê:

»Ez nizanim tu çi ra ya rast nabêjî min?«

Ehmed Begî diroda teqla dengê xwe guhest û kûşkê xwe tûre kir û got:

»Ezê çi ji te veşêrim Remo!«

Lê Remo pehlewan baş li ser xû û xideyên wî ketibû. Ewî dizanî, gava ko Ehmed Beg bixwaze raza dilê xwe eşkere bike, pêş da xwe hêrs dike û paşê bi yarî û laqirdiyekê nerm û êm dibe û bi êminatî derê sendoqa dilê xwe li ber mirovî vedike. Ev e bû, ko Remoyi êdî dest jê nekişand û gotê:

»Ezbenî were ya dilê xwe ji min ra bêje! Were navê wê bêje min! Were ka kî li dilê te da ye. Were ji min ra bêje!«

— Tu çi dibêjî Remo? Ez çi serederiyê ji gotinên te nakim.

— Tu baş serederiyê ji gotinên min dikî, lê tu xwe li ser va dibî. Ez ya çavhêşin dibêjim. Ewa ko şev û roj dilê te li nav hev da digivêşe. Ewa ko te bi dil û can çav berdayê. Ez wê dibêjim.

— Hey lê mala te jî ava bûyî! Tu radizêy erdên kaş, dibînî xewnên şaş Ya çavhêşin êdî jina mêrê xwe ye.

— Ez jî dizanim êdî ew ya mêrê xwe ye, lê wekî...

Lê xeber li dêvî da ma. Zimanê wî giran bû. Tûk li hewkê da zuha bû. Bi zorê karî tûka xwe qurtva bike.

— Lê wekî çi?

— Lê wekî nexşeyek hebe.

— Nexşeyek çawa?

— Ne te bixwe jî hema hêca basa nexşan dikir.

— Diqewime nexşa min tişteke dî be, tu nexşa xwe bêje!

Remoyê pehlewan dengê xwe nizim kir û serê xwe kûşkê xwar kir û xwe ber bi Ehmed Begî kişand û gotê.

— Were em jê ra telbendekê danin. Gîrekê jê ra venên û ewî li ser rêka xwe hilînin. Me ko ew li ser rêka xwe hilda, ya çavhêşin ji te ra, û serekpehlewanî jî ji min ra.

— Gîreke çawa Remo?

— Divê em li ser bihizirin û jê ra gîreke baş venên.

— Ewê ko ez dinasim, nakeve çi gîr û telbendan. her rastî jî mêrik mêrekî çeleng e.

— Telbenda ko ez danim û gîra ko ez venêm, çi çeleng û çabûk nikarin jê bifilitin.

— De bêje kanê tu yê gîreke çawa jê ra venî?

— Tu bixwe ji min baştir dizanî. Rewşa jiyana sereşivanê mihyan pir aloz e. Belengazî komek zarokên wî hene. Nikare baş xudan bike. Em gereke arîkariya wî bikin.

— Sereşivanê mihyan?!

— Erê. Ew jî kerbên wî li Silo vedibin. Tu tenê ji min ra bêje kanê nîve-

ka we çawa ye?

— Kuro tişteke nîne, çawa te hêca got, emê tişteke li devê wî xin, sim-
bêlê wî çivir kin. Ew nikare li xebirdaniya min derkeve. Îca bêje kanê
emê çawa li gel wî helêxin.

— Vira nabe Beg! Fermo em herin mala me û bi hûrgilî li ser vê dozê
biaxivin.

Herdu ji cî rabûn. Bi pêgermok li biniya malan ra ber bi mala Remoyi
çûn. Daketin hundurê xîveta Remoyi. Jinka Remoyi ji wan ra qaweyek
amade kir. Li dû qawê ra, Remoyi jinka xwe şande mendêya zozanî Ew û
Ehmed Beg tenê li xîvetê da man.

Ewan ta nêzîkiya rojava ro kirin û pîvan. Berî êvarê bû, ko Ehmed Beg
ji mala Remoyi derket. Vê carê li fêza malan ra derbas bû û bi berhaneya
serlêdana revoyê bi pêgermok ber bi pawana hespan û tewlgeha revoyê
çû.

Seretaya havînê bû. Malan li zozanan danîbûn. Pez derbasî mexelê aliyê nizarî bibû. Rêya mexelî li nîveka zangeke bilind ra, ko herdu aliyên wê weke kelayan li hindav da hilkişiyabûn, derbas dibû. Ava aşekî li nîveka wê zangê ra dikişiya. Avê li çiyayên aliyê mexel serekenî digirt û li berjêrên zozanê ra bitaw li nava kevir, kuçik û tatan ra derbas dibû, ta ko digihîşte serê zangê. Li gewiriya zangê ra li bilindayiyeke angorî heft heşt gezan ra jor da dadikete binê zangê û şurikeke ciwan saz dikir. Ava şurikê lûle digirt û weke sûleya aşekî bi guj dirijiya binê zangê. Îca li binê zangê da dirijiya ser tatekî pan û berîn û bi rijiyânê ra çendîn gezan dipeşikiya axaran. Paşê li ser tati ra dikişiya û dadikete xwarê û li binê tati da lev digeriya û gerînekeke kûr çêdikir. Xuşîna ava şurikê dikete zangê û dengê wê deh beranber bilind û bilindtir dibû. Gava ko mirovî dikete hundurê zangê, te digot qay te pê daniye cîhaneke nû. Nişkêv da dibû xurîna avê. Deng dikete zangê. Ca gava ko mirovî nêzîkî bi şurikê dikir, deng hindî diçû guj û gujtir dibû. Tu ko digiheştî rex şurikê, te çi tişt ji bilî dengê şurêna avê nedibihîst. Eger li rex te sed top jî agir bikirana te dengê wan nedibihîst. Li seretaya buharê dema ko berfa zozanan diaviya, ev şurika lap dibû şurikeke bi hêz û taw. Ava wê bi guj li pêşîra zangê ra dirijiya binê wê û lev digeriya û kef li ser diket û bi hurmehurm û hurşehurş li binê zangê da berjêr dikişiya. Ev av ta duwemîn meha havînê jî her li ser wê hêz û guja xwe dima. Lê li danê payîzê da ava wê kêmtir û kêmtir dibû. Ew dengê ko guçkê felekê li ber kerr dibû, veditexirî. Aweke zirav hindî destekê jê dikişiya. Lê zivistanê dîmena vê şurikê dibû tiştekedî. Ew ava şurikê ko jorda dihat, hema wisan li pêşîra zangê va diqerisî. Îcar rojê destek qeşaya taze lê zêde dibû. Zemzelîkên gircîgircî û badayî weke şurikan pêva darda dibûn. Ew gerîneka wê ya kûr dibû telteyek qeşaya şîn. Durust hînga bû, ko zaroyên gundên dewir û ber deste destedihatin, li ser wê qeşayê xişikanê dileystin. Her yekê ji wan kewneçarixek pê dikirin. Li serê gerînekê durust li binê şurikê ra li ser wê qeşaya teltegirtî ra ta binê zangê, ew cîhê ko ava şurikê tevî çemê mezin dibû, xwe dişim- itandin. Dîsan yê biziviriyana û ser ji nû ji binê zangê ra ta lêvara çemî xwe bişimitandana. Gelek caran zaro wisan li binê wê zangê da berev

dibûn, ko li ber zaroyan binê zangê weke mozelanekê lê dihat. Vêca gelek caran her li ser gereda xişikanê zaroyan li hev didan û golên xûnê li ber hevdu dimeyandin. Vêca li ser şerê zaroyan mezinan jî li hev didan. Gelek caran her li ser vê geredê du hozên giran li ber hev vedipelişin û şerekî dujwar diqewimî. Her li ber vê hindê navê wê zangê kiribûn zanga xûnê. Lê ji çepa wê ra çepa bexlecî digotin.

Rêya mexel li rex wê avê ra dest pê dibû û li gewiriya zangê ya aliye nizarî ra ko serhevraz ketibû ber bi çiyayê hildikişiya. Ew ciyê ko zangê dixwest kuta bibe, durust li serê hingivokê, rê wisan teng dibû ko siwarek tenê dikarî tê ra derbas biba. Ew dera wisan asê bû, ko eger du siwar li wê çepê da rastî hev bihatana, yek ji wan neçar dibû, peya ba, û rê ji yê dî ra vekira. Li ser vê rêvekirinê, ta roja îro çendik û çend kes hatine kuştinê. Çunkî dema ko du siwar li wê çepê da rastî hev dihatin, ewê li serfêzê digote yê li bintarê tu peya be, ezê derbas bibim. Yê li bintarê jî digotê na ezê çima peya bibim, lawo tu rast dibêjî, tu peya bibe! Eger tu mirovekî rastgo û rêzanî, tu çima peya nabî!? Ca yek ji vî û yek ji yê dî, qisên wan li hev xweş nidihatîn û rikêfî ser hevdu dikirin. Eger nêze ba, eger şûr ba, eger xencer ba, dirêjî hevdu dikirin û yekê yê dî dikuşt û simbêlê xwe badida û li ser cendekê wî ra derbas dibû, û bi vî cureyî mêraniya xwe nîşanî komelê dida. Hindek caran jî her herduyan pêkve hêrişî ser hev dikirin û çeka herduyan jî digehîşte hev û herduyan hev dikuştin. Ca were ew hespên bêzar û ziman li wê çepê da bê xwedî û xudan diman. Herdu leş jî diketin serê rê. Ta ko xelk pê dihesiyan û dihatin bi wawîlok û stiranên mêraniyê ew herdu mêrxasên biwêr, ko yek amade nebibû ji yê dî ra serê xwe xwar bike, didane ser darbestan û dibirin disipartin axa sike sar û pişta xwe didanê û diçûne malên xwe.

Li wê çepê da ta roja îro bi hezaran karwanî hatine şelandinê. Li wê çepê da du kesan dikarî karwanekî giran rût û ordiyekê jî bişêlînin. Her tenê pêdivî bû, ko paşî û pêşiyên çepê bigirtana. Êdî ne riya revê hebû, û ne jî dest radibû ko mirov li ber xwe bide. Ca gelek caran jî rêbir û çeteyan li şeweyek dî wec werdigirtin. Rêbiran li danê payîzê da ko xelkên zozanan diçûne karê zivistanê dikirin. Li çiyayê fêza wê çepê da şarge digirtin. Gava ko karwanî dihatin, diketin hundurê wê zangê, komek ji rêgirên xwe didane serfêzê û koma dî jî xwe didane bintarê û du desteyan jî li jor da vî alî, wî alî pangewêr li ser karwaniyan da girêl dikirin. Her pangewêrek hindî leşê beranekî li serê zangê ra girêl dibûn û li ser karwaniyan da dibarî. Îca deng û heraya mirovan û şîhîna hespan û oreora

gayên barbir, ko bi pangewêran birîndar dibûn, tevî xuşîna avê dibû. Karwaniyan yan li ber xwe didan û dihatin kuştinê, yan jî bi dayîna bêşa rê, di gel rêgiran pêk dihatin.

Ehmed Begê Mîrî suwarê komeytê kapreş li binê wê zangê ra li rex wê avê ra bi taw derbas bû û xwe gîhande gewiriya çepa bexlecî. Hurmêna avê jî nedikarî serê wî li nav dêl û bijiyên hespê da derxista. Li wê demê da Ehmed Beg her tenê li bîra tişteke da bû. Tenê li ser tişteke zor giran û giring da dihizirî. Gava ko gihîşte serê çepê, dizgîna hespê xwe ragirt. Serê hespê xwe zivirand û li dû xwe ra li çepê nihêrî. Baş lê hûr bû. Paşê dehî komeytê kapreş kir û bi xaran ber bi mexel çû. Şivanan kerrî li serê girikekî bilind, ko digotinê girê mexelê başokan dabûne mexelê. Dajo li çengê pêz rûniştibû bilûra xwe dabû ser lêva xwe û nalîna bilûra wî bû. Sereşivan jî li ser tatikê şivanî li ber tavê li ser taqa piştê velezziyabû û hema wisan servekirî xew ra çûbû. Gava ko seyên şivanî dîtî suwarek waye bi xaran ber bi keriyî tê, bû rewterewta wan û hêriş birin ser Ehmed Begî. Dajo çawa ko dengê seqan bihîst, li cî hilpekiya û xwe bi Ehmed Begî ra gîhand û para berda seqan. Seqan rikêfî ser Ehmed Begî û hespê wî dikirin. Ehmed Begî navên seqan îna. Lê seqan vî alî, wî alî rikêfî ser wî dikirin. Bi dengê seqan û dajo ra sereşivan bi pelepel ji xew hilpekiya û ji cî rabû û berbirî Ehmed Begî çû. Ewî jî hay li seqan kir. Seqan dûlka xwe kirin nav lingên xwe û her yek li aliyekî da li talana xwe da ketin. Sereşivani bi serê hespê Ehmed Begî ra girt. Ehmed Begî gotê:

»Bereket be Kakil!«

— Ay tu li ser çavên min ra hatî, beg!

— Tu raza bûy?

— Na razana çî! Min taze dixwest ez çavên xwe gerim bikim.

Û bi vê gotinê ra bû kuxtekuxta wî. Bi kuxiyanê ra xizexiz ji sîngê wî dihat. Destê xwe dabû ber devê xwe kuxikê nedihîşt ew xeber bide. Ehmed Begî bi laqirdî, lê bi dengê ko setem jê dibarî, gotê:

— Tutûna te kamaşe Kakil?

— Serê te nizanîm sirê li min daye, çawa?

Îca bi vê gotinê ra bi zengiya Ehmed Begî ra girt û Ehmed Beg ji komeytê kapreş peya bû. Gava ko Ehmed Beg peya bû, Kakilî gema hespê wî ra girt û gote dajoyî:

»Were hespê Begî bibe, a... li sirtê hanê ber bi ba tewil bide!«

Lê Ehmed Begî gotê:

— Na, na, hespê tewil nede. Hema li destê xwe da, a... li rex kaniya han

biçêrîne! Dajo dizgîna hespê ji destê Kakilî vegirt û hesp ber bi kaniyê bir.

Ehmed Beg û Kakil jî ber bi ciyê çarberiyê çûn. Kakilî got: Erê bi serê Mîrî, ez pîs dikuxum beg.

— Na ,na Kakil şev sarin lewra. Te xwe daye sirê. Yekê jî Kakil êdî tu kal bûyî. Ma wisan nîne ?

Îca bi gotina xwe ra keniya. Kena wî keneke çêkirok û qestîka bû. Îca bi vê kena xwe ra li nav çavên Kakilî nihêrî.

— Erê Xwedê êdî kalbûnê li min kar kiriye. her rastî jî ka kiyê heval û hevtemenê min dibin şivan? Rûyê nedariyê reş bibe! Ez çî bikim. Koma kulfetan ustuyê min xwar kiriye.

— Xudê tu rast dibêjî. Kesekî hevtemenê te nikare şivantiyê bike. Tu jî gereke xwe li sir û sermayê biparêzî. Êdî dema wê hindêye ko tu li mal da bimînî û Kinê ji te ra xizmetê bike. Êdî gereke tu şeveder nemînî.

Ev cara yekê bû, ko Ehmed Begî weha li dema Kakilî dipirsî û weha bi xomalî bi wî ra xeber dida û laqirdî dikir. Kakil li vê rewşa Ehmed Begî û axiftinên wî yên dilovanane ra kete gumanan û di dilê xwe da got: Gurgên kîjan çiyayî mirine ko dilê Ehmed Begî bi min dişewite? Li nav hizran da çû û got:

— Erê Xwedê Ehmed Beg, dema min û vehisiyanê ye. Lê ez çî bikim nedarî ye. Tu jî ko yarmetiya me nakî!

— Çima, çima ewê jî bibe.

Kakilî nizanî ka yê çawa bibe. Çi serederî ji wê rewşa Ehmed Begî nekir. Patika xwe xurand û tatikê şivantiyê ko li ser da razabû, ji erdê hilanî û dakuta û ser ji nû tatik raxist û gote Ehmed Begî:

»Fermo Beg!«

Beg çarmêrkî li ser tatikê şivanî rûnişt û got:

»Ê... Kakil te got ko em arîkariya te nakin!«

— Na, na ezbenî min yarî kir. Me çî hebe jî, ji dewlet serê te û Mîriye. Xudê bila me ji te û Mîrî ra gorî bike!

— Herê Kakil ev dajoyê te çawa ye?

— Kurekî aram û li bera xwe da ye.

— Ew jî naxwaze bibe serekpehlewani?

Îca bi vê pîrsa xwe ra bi tirane keniya.

— Ew jî li siya serê te û Mîrî da ye, ko şivanên we jî dibin mêrxas û pehlewani.

— Herê rastî nîveka te û Silo çawa bû?

Vêca gava ko navê Siloyî anî, didanên xwe lê çirikand.

Kakilî zanî ko tişteke heye û li derfendê wec vergirt û got:

— Silo? Ew êdî nabêje ez Silo me. Ew êdî serekpehlewan û zavayê serekpehlewan û mêrê pehlewanê ye.

Ew jî weke Ehmed Begî li navê Siloyi keniya.

Li vê demê da Ehmed Begî kûşkê xwe xûz kir û dengê xwe nizimand û gote Kakilî:

— Erê Kakil, karekî min ketiye aliyê te.

Kakil bi zendeman lê nihêrî û got:

»Ezbenî, ez li xizmeta te dame. Tu bêje ez zaroyên xwe li ber lingê te û Mîrî da ser jê bikim.«

Kakil bi van teklîfên xwe ra guhên xwe mûç û çavên xwe zil kirin û li nav çavên Begî nihêrî.

Ehmed Begî tûka xwe daqurtand û got:

— Lê divê ko çi kes pê nizanibe ha!

Kakilî bi saw û sosret pirsî: .

— Çiye ezbenî?

— Siloyi...

Lê nikarî gotina xwe bidomanda. Di gel anîna navê Siloyi dest avîte berîka xwe û kîsikek zêr deranî û danî ber Kakilî û gotê:

— Hanê hilde û saleke dî êdî nebe şivan!

Kakilî kîskê zêran hilanî û li destê xwe da hilteqiland û bi wateyek pirsîyarane li nav çavên Begî nihêrî.

Beg gotê:

— Serê Siloyî giraniyê li leşê wî dike.

Kakilî kîsik li jêr qerpalên xwe da veşart û pirsî:

— Ezbenî çi kar ji destên min tê?

— Gelek kar ji destên te tên, Kakil.

Ehmed Begî kûşkê xwe li ser tatiki ber bi Kakilî şiqitand û herdu nêzîkî hev bûn û bi hûrgilî bi hev ra ketin gift û goyê. Dajo ji dûrva tenê hej û livên wan û destên wan didît.

Êdî gift û goya wan kuta bibû. Ehmed Beg rabû şipê. Kakilî gazî dajoyî kir:

Kuro hespê Begî bîne!

Dajo hespê Begî anî. Kakilî li zengiya Begî ra girt û Beg li komeytê kapreş siwar bû û xatirê xwe ji wan xwest û dîsan ber bi çepa Bexlecî û Zanga Xûnê kudand.

Baranên havînî yê ser û binê hîvê, li zozanan da baranên pir bi guj û pir buvedar û bi nav û deng in. Ev baranan gava ko dest pê dikin, rojekê û du rojan nadomînin, belkû heftiyekê û heylo du heftiyên jî dikişînin. Ca gava ko ev baranana dest pê dikin, tu dibêjî qay erd û esman pêkve li deriyayeke reşe bêbinî da cûm kirine. Baran hemû rojê li berbanga sibê ra dest pê dibe û ta nivê şevê didomîne. Li berbanga sibetirê ra dîsan ser ji nû dest pê dibe. Ca tu dibêjî qay nîveka esmanî kon bûye û av weke lûlikên lûlehengan jor da dirije. Vêca cîhana zozanan li tofana Nûhi da noqim dibe. Ca gelek caran eger hewa sar bibe, baran dibe teyrok û her libek teyrokê wekî hêkeke kotiran jor da tîn. Li berojan lêvî û lêmişt ber bi geliyan dikişin. Avên çeman radibin. Eger ew barana ser û binê hîvê piştî pezbirê dest pê bike, rewşa terşdaran pir aloz dibe. Layekî gur û diz derdikevin û layê dî jî pez li ber serma û teyrok û şiliyê diqeflin. Li şevên weha da lot lota gurgan û kêf kêfa dizane. Pêşiyên gotine: Gurg dûmanê û reşediz jî şeverêşan xweş divên.

Êla Mîr Elî Siwarani li çendîn zomeyên biçûk û mezin da li zozanan da danîbûn. Her zomeyekê li panvkekê da, li rex kanî û cobarekê, li pêşîra girik û berpalekê, li pesêva topikekê da danîbûn. Zoma Mîr Elî Siwarani jî weke her sal li wargê gola hevirmûşî li textana bintara berezîvan li rex kaniya sarincê da danîbûn. Xîvet û konan li ber baranê lêvên xwe daxistibûn.

Şeverêşên ser û binê hîvê di gel barana havînê ya zozanan dest pê kiribû. Ew heftiyek bû, ko baran şev û roj li ser hev û bê nawe dibarî. Avên çeman rabibûn. Li ber ava baranê li her dol û newalekê çemek av dikişiya. Avên dol û newalan tevî hev bibûn û ber û best dabûne ber xwe û giştî rêk û şiverêkên ko weke şahdemaran gund û zome bi hev ve girêdidan li jêr avê û qurê da hêlabûn. Hat û çû ji vê zomê bo zomeya han, ji vî gundî bo gundê han, heylo ji vê malê bo mala han, bibû karekî pir dijwar. Binê çarixan li ser heriyê dişimitîn. Mîrov nikarî baş bi rêve here. Li gelek ciyan da lingên mirovî ta gîzekan li qurê da çik dibû. Terşdar pir şepirze bibûn.

Rewşa ajel û sexelan pir aloz bû. Şivanan rojê çend cendek û çend berate dihanîn. Yê ko li ber tîpiyê qefilîbûn, yê ko gurgan bilaw kiribûn.

Baranê li sibêdê da dabûyê û ta serşivan domandibû. Rast bû ko baranê taze vekiribû, lê hewa her wisan ewrayî û bi mij û moran bû. Şevereşa paşnixtê perda reşe tarî kişandibû ser çavên erdê. Şevereşeke wisan bû, ko te tiliya xwe li çavên hevalê xwe ra bikira, hevalê te tu nedidîtî. Birqetaveke wisan bû, ko mirovî li ber piyên xwe nedidît. Çavan çav nedidîtin. Te digot qay erd û esman bi tayên reş bi hev va hatine dirûnê. Cihan bibû deriyayeke reşe tarî. Heyî û neyên li ser rûbarê vê cihanê li reşatiya şeva bi ba û baran da noqim bibû. Şev wekî rûyê reşe reşkaran lê hatibû. Cihan wisan reş û tarî bibû, te digot qay çerxa felekê bi gunehêkî giran rûyê xwe reş kiriye. Erê pêşyan gotine: Xudê şev da ji dilê dizî ra. Li şevên weha da cîran hay ji cîranan nabe. Ji şevên weha reş û tarî ra şûrê Xudê dibêin. Li şevên weha reş û tarî da kêmkî kes ji malên xwe derdikevin. Şevên weha ra şevên xûndaran dibêjin. Lê şevên weha ji bedkar û xûndaran ra bext û hate. Ji bo şeveke weha Xudê Xudê ya şevger û reşedizan e. Te digot qay giştî reşatiya cihanê li vê şevê da berevî ser hev bibûn û hêrişî ser êla Mîr Elî Siwarani kiribûn. Şevê cihan li xwe da wenda kiribû. Cihan qîrbaran kiribû. Lê ew hemû reşatiya wa tund û bi hêz, ew hemû reşatiya çir nikarî ew ronahiyên zer, ko li ber şemalkên kon û xîvetan diçirûsîn, wenda bikira. Mom û şemalkên malan li tariya şevê da weke çavên gurgan diteyîsîn; keriyê Kakilê sereşivani li reşatiya şevê da cûm bibû. Demeke dûr û dirêj bû, ko Ehmed Beg û Remo pehewan û Kakilê sereşivan şeveke weha çavra dikirin û li xazîka şeveke weha da rojhejmêrî dikirin.

Kakilî bangî dajoyan dikir:

»Lo lo! Li ser hemdê xwe bin ha! Îşev şeva reşedizan e. Li şevên weha da diz dikarin xwe li pişt mirovî da jî veşêrin. Dikarin xwe bidin bin çengê mirovî û bi navê hevalekî mirovi, bi mirovî ra bipeyvin. her pêdiviye, ko ew diza kûşkê kirarî be û bikare dengê xwe weke dangê hevalê mirovî derîne. Bînanî hevalê mirovî xeber bide. Êdî tu ko rengê wî nabînî. Tenê denge, ko li ber guçkên te dikeve û tu we dizanî, ko ew dizê kirarî hevalê te ye. Rojên bi dûman rojên gurgane û şevereşên bi ba û baran jî şevên reşedizan e. Li rojên bi dûman da gurg dikarin xwe li ber pesêva bişkulekê veşêrin. Li şevên weha reş da jî diz dikarin her di gel te, bi navê hevalekî te kerrî hevraz û berjêr bikin...«

Kakil ev gotinane ji şivanan ra şirove dikir, ko seyêkî şivanî her carekê

tenê kire rewîn. Kakil li vê derfendê wec vergirt û bangî dajoyan kir:

»Kuro zû hawariyê bidin êlê cerdê kerrî bir.«

Bi gotina Kakilî ra bû çirpîna dajoyekî û li nav keriyî derket û ber bi êlê helat. Çavên wî hîmî tarîtiyê bibûn. Wisan direvî, te digot qay bayê bezêye. Du, sê caran lingên wî li qolên gwîniyan û li koç û beran asê bû û li ser kele li erdê ket. Li erdê gulomilo bû, teqil veda û dîsan ji cî rabû.

Li wê şereşê û li wê dema hawariyê da kê agah ji êş û birînan dibe. Her cara ko diket, bi lez ji cî radibû û dîsan dibezî. Piştî du, sê hels û kewtan bi helkehelk xwe bi serê girê fêza Zanga Xûnê ra gîhand û gazî kir:

»Hay... dizan pez bir ha... dizan ... dizan, dizan ... pez bir h....a.....y... cerdê avêtiye ser keriyî h....a.....y...«

Zomeyên êla Mîr Elî Siwarani, her yek bînanî esmanekî pir stêr li dûr va dihatin xûyanê. Bi dengê hawariyê ra zûrîn bi seyên zoma Mîr ket. Mêrên zomê ji konan derketin û gazî kirin û pîrsîn :

— Hero ew çawa denge!?

— Kuro ew çawa sedaye?

— Hero ca nehêle se bizûrin, kanê ew çawa seda ye?

— Ca paydosî wan segane bikin!

— Kute kute!

— Kire! Kire!

— Talano ca bédeng be!

— Kuro ca wan segane bédeng bikin lo!

Li demekê da seqan xwe kir kirin. Deng vê carê lap bi sanahî û bi zip û zelalî dihate bihîstinê:

— H...a...y... dizan pez bir ... hay cerdê avêtiye ser keriyî hay... hay zû bikin h...a...y...

Pirtêpirtê kete nav êlê û bû hawarî:

— Dibêjin cerdê avîtiye ser keriyî..

— Kuro zû bikin hespan zîn bikin!

— Xwe tev girêdin!

— Ha zû bikin, ha!

Mîr bixwe derkete ber devê xîvetê û gazî kir:

»Kuro bêjin pehlewanan bila xwe tev girêdin. Zû bikin xwe bi wan reşedizana ra bigehînin! Ez ji we divê, ko hûn wan ji mi ra dîl bigirin û bînin. Em debê bizanin kanê ev reşedizana kî ne? Bi fermana kê hatine, dixwazin lekeyan li me bidin?«

Gotegot û gazegazê êl dabû ber xwe. Kesî dengê kesî nedibihîst. Komel

ser hev û ber hev ra dihatin û dihelatin. Yên ko hespên xwe zîn dikirin. Yên ko çekên xwe girêdidan.

He taze hawarî daketibû, ko bû çirpeçirpa siwar û peyayan û ji nav êlê derketin û li reşatiya şevê da gum bûn. Norenora hespan û firefira kihêlan û gazî û qûtîna mêran bû. Repetepa lingên peyayan û girmegirma lingên mehnegiyan tevî hev bûn. Her kes li hindavî xwe da, yê siwarî, yê peyatî ji zomê derdiketin û diçûne hawariyê.

Bi yekimîn gaziya hawariyê ra Silêman bêy pelepel û li ser hemdê xwe rabû. Cil û bergên xwe yê pehlewantiyê bo cara yekê piştî helbijartina serekpehlewantiyê li xwe kir. Zirêxê xwe avête ber pêşîra xwe. Werdek jî hate bal û alî wî çarbaskên zirêxi li pişt wî da li hev ra derbas kir. Silêmanî kulavqotê xwe da serê xwe. Şûrê xwe li kembera xwe va girêda. Xencera xwe li ber pišta xwe ra kir. Nêza xwe ya çargezî rakir. Serê nêzê çar tilikan li jahrê ra kir. Ta Silêmanî çekên xwe girêda, Werdekê mahîna wî ya seglavî ko Hesê pêşkêşî zavayê xwe kiribû, bi zîn û pûsadan va li ber derê xîvetê amade kir. Silêman çû alî û pêkve bergustuwan avîtin pêşîra seglaviyê. Werdekê zengiya Silêmanî dagirt û Silêman lingê xwe kire zengiyê û li ser pišta seglaviyê ket û xatirê xwe ji Werdekê xwest û tajank li ser seglaviyê da hejand û ber bi hawariyê rê ket.

Hesê Dûdêyî li dû Silêmanî ra gazî kir:

»Silêman hêdî bajo, ta ko zaro jî bi te ra giheştin.«

Lê taze seglavî li rê ketibû û her di gavê da li reşatiya şevê da li ber çavan wenda bû. Her şeş kurên Hesê Dûdêyî jî dane dû Silêmanî. Lê seglaviyê mêjve bû, ko siwarê xwe li reşatiya şevê da li ber çavên zarên Hesê Dûdêyî wenda kiribû.

Hesê destê kurê xwe yê biçûk ra girt û ber bi mala mîrî çû. Ew û Mîr û Mela Ehmed û çend ridênsipî û kalemêr li xîveta Mîrî da rûniştin û çavniherî akama hawariyê bûn.

Jin û zaro hemû li ber derê xîvetan komkomî bibûn û ser û guhên wan li ser hawariyê bû. Li her alî li ber derê konan agir hate hilkirinê. Nava zomê li ber guriyên agiri weke rojê ronahî bibû. Jinan li dora agiri helboqe girtibûn. Zarû jî destedesteyî bibûn û li ber ronahiya agiri leyza pezkoguro û cerdanê dileystin.

Ehmed Beg her tim li şevên hawarî û gaziyan da li Şepala şînboz siwar dibû. Şepal mahîneke şînboze erebî bû. Rengê kirasê wê te digot pîroze ye. Şînekî vekirî û birqonekî, gava ko meyeran ew tûmar dikirin, kirasê wê rewneq diketê. Ehmed Beg li nav giştî hesp û kehlanan da keyf bi wê

mehnegê dihat. Heftiyê carekê bixwe li ser meyteran ra radiwesta, û Şepala şinboz dida şal kirinê. Meyteran wisan ew baş û xawên xudan dikirin, te digot bûkeke xemilandî ye. Gava ko meyteran ew ji Ehmed Begî ra zîn û pûsad dikirin, û berî wê hindê ko Ehmed beg lê siwar bibe, Ehmed Begî destmala xwe ya çiftexas ji berîka xwe derdixist û destmal li piştta guçkên wê disût, eger kûşkê rengê destmalê bihata guhorînê, yan lekeyekê bi destmalê va bigirta, taze ew meytera ji hemû mafên meyteriyê bê pişik dibû qet, lê gelek caran jî eger Mîr li mal neba, hutikeke bi don jî ji destên Ehmed Begî noşî giyan dikir. Ehmed Begî digot li şevên gazî û hawariyan da hespên nêr bi bêhna mahînan ra dişîhin û diz û cerde û dijmin hem zû mirovî nas dikin. Hem jî zû dizanin ka mirov li kî aliye û dixwaze li kî alî da here.

Lewra ew tim li hawarî û gaziyan da li Şepala Şinboz siwar dibû.

Bi dengê hawariyê ra sê siwaran berî hemûyan xwe gîhandibûne çepa Bexlecî. Fîrefîra difinên mehnegiyên wan bû. Li zangê ra li rex şurikê ra derbas bûn û xwe gîhandin Kevirê Hirçê, Çepa Bexlecî. Ehmed Beg li binê zangê da şarge girt û Remo pehlewan û Mihoyê berdestik jî xwe dane devê neqeba çepê û li ber pesêva hingivoka li pişt Kevirê Hirçê da kemîn girtin. Ewan taze şarge digirtin, ko siwarekî tenê berî hemû Siwaran dakete nîveka zangê. Dengê şingêşinga zirêxê wî tevî dengê şurikê bû. Kemîndaran hejyare dane hevdu, ko nêçîr hat. Durust gava ko ew siwarê tenê kete zanboqê û dixwest li ser hingivoka çepa Bexlecî bikeve, para û pêra kete ber hêrişan. Ewanê pêşiyê xirên bi zirêxê wî xistin. Derbên wan li zirêxî asê dibû û li ser wan da dizivirî. Lê ewê para pîs fesal ji zirêxdarî standibû. Her li dû hev ra derb li ser derbê li navmîla zirêxdarî dihejmart. Zirêxdarî nêza çargezî carê dirêjî sîngê yekê dikir. Şîhîna hespan û hîrîna mehnegiyên tevî nalenala mêran û hurşehurşa şurikê bibûn. Du siwarên pêşiyê li ser piştta hespan ketin erdê. Zirêxdarî û ewê ko pişt li wî standibû, serê sernêzan li hev asê kirin, piştî demeke kin ew herdûk jî her pêkve li ser xanê zînan jor da hatin.

Mahîna seglavî û sê hesp û kehlanên dî, bêy siwar li ser zomê da zivirîn. Hawarî ber bi guhera pezî diçû, ko li zanboqa Kevirê Hirçê da rastî sosreteke giran hatin. Çend term ketibûn serê rê. Bi qûtîna Elo Xerdele ra, hawarî li ser terman berev bû. Li tariyê da term nedinasîn. Du term li binê Kevirê Hirçê û du termên dî jî li pişt Kevirê Hirçê da, li ser hevdu da ketibûn. Siwar û peya li ser terman berev bûn. Kevirheste û pîşo li berîkên xwe deranîn û li ber ronahiya agirê pîşoyan li terman nihêrîn.

Berî hemûyê termên Silêmanî û Ehmed Begî ko li rex hev ketibûn serê rê, nasîn. Li dû ra termên Remo pehlewani û Mihoyê berdestik ji nas kirin. Bû wêlewêla siwar û peyayan. Desteyek ber bi keriyê çûn û desta dinê ji bo her termê çend nêze bi hev ve girêdan û darbest çêkirin û term danîne ser darbestan û bi wawîlok û şîn û girîn li ser zomê da zivirîn.

Werdek li nava koma jin û qîzan da, nehecimti vî alî, wî alî pêgermok digeland. Guçkên wê li ser akama hawariyê bû, ko şîhîna seglaviya Silêmanî ew vecinîqand. Seglaviya Silêmanî bêy siwar li ser êlê da zivirîbû. Gava ko seglaviyê Werdek dît, careke di şîhiya. Werdekê dizgîna wê ra girt û ew ber bi devê xîvetê anî û vî alî, wî alî li zîn û pûsadê wê nihêrî. Bi şîhîna seglaviyê ra zaroyan dest ji leyza xwe kişandin û ber bi wê hatin. Jin û zar hemû li dora seglaviyê berev bûn. Werdekê destên xwe li bijiyên wê gerand. Destên wê ter bûn. Bi dengêki ko rehên tirsê jê diyar bû, bangî dayîka xwe kir:

»Dadê dêranê! seglaviya Silêmanî bêy siwar ziviriye... Ca were kanê! Dadê!..«

Bi dengê Werdekê ra zarên mala Mîr û Hesê Dûdêyî Kewê, Gulav Xatûn, Gulîzer bi koma kalemêr û ridênsipiyani va li hawariya Werdekê da hatin. Hesê bixwe mom li desti da berî hemûyan xwe bi Werdekê ra gîhand:

»Çi ye Werdek? Çi bûye?«

— Bavo seglaviya Silêmanî bêy siwar ziviriye.

— Seglaviya Silêmanî!?

— Way la çavên dayîka te rijiyayê!

Eva dengê dayîka Werdekê bû. Mom anîn û li ber momê li seglaviya Silêmanî nihêrîn. Bijiyên seglaviyê, qaş û terkîya zînê wê li xûnê da mabû. Gava ko Werdekê ew xûna dît, bi lez pê xwe kire zengiyê û li seglaviya Silêmanî siwar bû û berê xwe da hawariyê. Hesê Dûdêyî li dû ra gazî kirê:

»Kîça min hêdî bajo ta ko ez ji bi te ra giheştim.«

Hê qîsa Hesêyî li devi da bû, ko Werdek li tariya şevê da gum bû. Li dû Werdekê ra Hesê Dûdê û çend siwarên di ji ber bi hawariyê çûn. Deng û gaziya nava zomê û hawarî û şîn û girîna siwarên ko termên kuştîyan dihanîn tevî hev bûn. Werdek li nîviya rê da rastî siwarên hawariyê hat. Siwar hemû peya bibûn û çar term danîbûne ser darbestan, digotin û dilorandin û kor û poşman ber bi zomê dizivirîn. Gava ko Werdekê ew dîmena dît. Bêy şîn û girîn zengî li seglaviya Silêmanî da û xwest ber bi

hawariyê here. Lê mêrên hawariyê xwe avîtin pêşiya Werdekê û gotin:

— Kes nemaye. Hemû revîne, çûne. her hatibûn van xweşmêrên me bikojin û herin. Her ji van xweşmêrane ra tele danîbûn. Hatîn ya xwe bi me kirin û çûn.

— Lê qet kesek ji dijmini nehatiye kuştinê?!

— Eger hatiban kuştinê, me yê termên wan bidîtana.

— Li wê şereşê da term li kû dihatin dîtînê.

— Bêguman niha hatine kuştinê.

— Eger hatibin kuştinê jî termên xwe revandine.

— Silêman bêy tole namire.

— Bêy gotin niha Silêmanî tola xwe bi destên xwe vekiriye.

— Na, Xudê bi me va reş e.

— Xudê kem her çar pehlewên me jî bêy tole çûn.

Komelê her yekê xeberek digot. Bi şîn û gazî û wawîlok her çar term anîn û li ber derê mala Mîrî li rex hev rêz danîn. Hewa jî berebere gewir dibû. Mîrî destmal dabû ber çavên xwe û digiriya. Mela Ehmed jî li dora Mîrî ra dihat û diçû, hindek tişt bi erebî li ber lêva xwe da dixwend.

Şînek giran li ser êlê da hatibû. Êla Mîr Elî Siwarani çar mêrxas, çar pehewan û serekpehewan ji dest dabûn. Hê hewa baş ronahî nebibû, ko gultegulte siwar û peya ji zomeyên dî li hawariya Mîrî da hatin. Lê taze çî tişt li kari nedihat. Ne kesî bikujên van çar pehlewana nas dikirin û ne jî kesî dizanî ka ev cerda cerda kêye, ko weha necamêrane li wê şereşê da ev sosreta giran anîbûne serê wan, ta ko biçûyana û tola çar pehlewana ji wan vekirana. Hemû kor û poşman wekî pezên gêj li dor hevdu digeriyan. Gava ko hewa lap baş ronahî bû, Mela Ehmedî ferman da mirîşoyan, ko kuştîyan rût bikin û bişon. Mirîşoyan pêş da bi çend sel û hindek gul û giyayan çar teneşo rêz li kêleka hevdu da çêkirin û her çar term rêz danîne ser teneşoyan û paşê çeperek li dora teneşoyan vegirtin. Berî hemûyê Mîr û Hesê û Mela Ehmedî û li dû wan ra jî komelê dîna xwe dane birînên kuştîyan. Birînên Ehmed Beg û Remo û Mihoyî li pêş va li ser sîng û zikên wan bûn. Lê birînên Silêmanî hem li ser sîngê wî bûn û hem jî li navmilê bûn. Birînên ser sîngê wî her bizorê diyar dikirin. Lê birînên li navmilê devên xwe jev vekiribûn. Ev birînana bi zimanê bêzimanan bi mirovî ra xeber didan. Birîna Silêmanî dûr va gazî dikir, ko li pişt va, bi dexesî û nemêranî lêdane. Pirtêpirtê kete nava komelê:

— Birîna wî para va ye.

— Pêş va pê nikarîne.

— Bi xinizî û dexesî lédane.

— Birîn li piştêye.

— Li navmilêye.

— Zirêxi nehêlaye, ko pêş va derbên neyaran li singê Silêmanî kar bikin.

— Dizî va li para va lédane.

Her yekê tiştek digot.

Jinên êlê li dora Gulavtûn û Gulîzer û Kewê û Werdekê berev bibûn, digotin û digiriyan. Li nav koma jinikan da dengê vê wawîlokê li ser hemû dangan diket:

Şeva dinê şevereşa şev nemayî,

Hawarîkê hatibû ne bi xoşî, ne bi şayî ,

De digotin cerdê avît ser qiranê pezê zomê bi teveyî,

Silêmanê Silîv, zavangê taze ji mal derket, şûr û xencer girêdayî,

Dêranê wezê, porkurê wezê, seqlaviya Silêmanê min î mêrxas, zivirî na-
va malan li xûna sor da wê verdayî,

Poşmanê wezê hawarî anîn digotin termê Silêmanê Silîv, zavangê taze,
maye li serê rê û dirban bêxudan û de bêxwedî,

De digotin wan necamêran derbekê bi dexesî li navmîla Silêmanê min
vedayî,

Gulîbirê Werdek, Silêmanê te yê çawa sala îsal bi mirazê xwe şa nebû bi
gulşayî,

De dêranê Werdê, bûka taze li xîveta bûkîniyê da tenê mayî,

Îca bi wê wawîlokê ra jinikan porên xwe dirûçikandin û xwelî li serê
xwe dikirin û digiriyan. Li dû wê wawîlokê ra Gulendama qîza Mîrî dest
pê kir:

Gulîbirê Gulîzer, dêranê Werdê îşev êvar da li êla mala bavê min
porkurê kirin şevîxûne,

De wan necamêran derbên dexesiyê li berî bedena çar mêrxasan dane,
li ser pişta mehnegiyan da kirin sernixûne,

Na Xudê li Zanga Xûnê li mala bavê mi porkurê dikirin qetl û xûn e

De dema ko li van çar mêran dibû dexesî, bila lê derketa Hesê Dûdê bi
koma kuran va wekî gurgên dev bi xûn e,

De heyfa minê nayê li tu heyfan, heyfa minê têye li wê heyfê, îro biko-
jê van çar mêran bêser û şûn e,

Dengê şîn û girîna jinikan li ser hemû dangan diket. Ne ji gav da pîre-
jineke porsipî, ko porên wê yê kever ji bin çarika gewir da derketibû der-

va, li koma şîngêran derket. Pîrê porên xwe dirûçikand û ser û çavên xwe dida ber pencerûskan. Ser û çavên pîrê li xûna sore gevez da mabû. Pîrê ber bi mirîşoyan çû û bû lawo lawo ya wê. Çend mêran bi destên wê ra girtin û nehêlan ew li xwe bide. Pîrê li ber wan geriya û got:

Hûn û Yezdan ca bihêlin hema ez birîna Mihoyê xwe bibînim paşê. Her wisan ko mêran bi destê wê ra girtibûn, ewê serê xwe li ser çepera mirîşoyan ra bilind kir û li cenazê kurê xwe nihêrî û bû lawo lawoya wê. Dengê wê wisan pir şewat bû, ko dilê keviran diavand:

Bêmirazo Miho! Bêkeso Miho! Te çawa ez tenê hêlam! Te çawa porê min kur kir.

Li dû wîlewîla pîrê ra, dengêkî şewat ev wawîloka lorand:

Weylo lo weylo, weylo lo weylo, weylo lo weylo...

Gulavtûn qirkê Gulîzer dêran, dibêjin cerd derketî, cerda şevê, şev bi xûn in.

Serekpehewan û mêrxasên mala bavê mi dêranê li dû cerdê dikevin, şopa wan digerin.

Şevereş e şev tarî ye, ew mêrxasan tiştêkê li ber çavên xwe nabînin.

De porkurê dibêjin cerdê xwe daye Zanga Xûnê, Kevirê Hirçê, li Çepa Bexleciyê berê şîn in.

Necamêran destên xwe li tetika şûr û sûngiyên dilepînin.

Na Xudê bi dexesî devê şûr û nêzan li ser sîngê wan mêrxasan digerin.

Çar mêrxasan bi hev ra li ser piştê mehnegiyan da verdigerînin.

Mehnegiyan bê xwedî û xudan li ser êlê da ew dişînin.

Komek ji komelê bi tewir û mere û kulingan va ber bi goristana zomê, ko li serê çarêyana êle bû, çûn. Pêkve çar gorin li rex hevdu da, kulan. Ta gorkolan gor kolan, mirîşoya şoştina terman kuta kiribûn. Mela Ehmed û Mela Hesên herduyan bi arîkariya hev kefenê sipî li kuştiyan werkirin. Piştî kutabûna kefen, komelê bi hev ra her çar term, termên çar pehlewana, çar mêrxasan, çar çakmêran dane ser darbestan û bi şîn û girîn ber bi goristanê birin. Bi dengê şîn û girînê ra jin û zar û pîr û kal, giştî xelkê êla Mîr Elî Siwarani weke deriyayeke pir pêl ber bi goristanê kişiyên. Te derzî bavîta li ber komelê li erdê nediket. Li perê goristanê, li rex wan çar gorinên ko taze kulabûn, her çar term danîne erdê.

Mela Ehmed pêş da li ber serê her çar terman rawesta û nivêja wan kir. Li dû nivêjê ra ferman da, ko terman çal bikin. Pêş da termê Ehmed Begê Mîrî rakirin û li şamiyê da edilandin. Li dû ra kevirê serîne danîn ser şamiyê û paşê gor bi tev selbend kirin. Li dû selbendan ra, bi meran xwalî

tijî ser keviran kirin û xwalî li ser gorina Ehmed Begî bû qûç. Mela Ehmed li ber serê gorina Ehmed Begî rawesta û telqîna wî pêş da bi Erebi û paşê jî bi kurdî weha dayê:

»Hey Ehmed Begê kurê Gulavtûnê! Yê mirî tu yî! Bersiva xwe baş bide! Xudê raste. Pêxemberê wî rast e. Bihîşt û dojeh hemû rast in. Yê mirî tu yî...«

Li dû telqîna Ehmed Begî ra, her sê termên dî jî veşartin. Mela Ehmedi telqîna wan jî dayê. Û li dû telqînê ra mela Ehmed navê her çar kuştiyan cuda cuda anî û ji komelê daxwaz kir, ko eger dilê kesekî ji wan mabe, bila ji wan xweş bin. Komelê hemûyê bi hev ra gotin:

Em ji wana xweş dibin, xwedê jî ji wana xweş be!

Li dû ra komel li dora goristanê zincîrqol rawestan û fatiheyek xwendin. Paşê hema wisan bi gultetî li ser gorinan zivirîn û çûne ber derê mala Mîrî û li ber derê mala wan rawestan û hema wisan li ser piyan fatiheyek xwendin û gotin:

— Mîr bila canê te xweş be!

— Serê te xweş!

— Yezdan jê xweş be!

Li dû ra çûne ber derê mala Hesê Dûdêyî û li wê derê jî hema wisan li ser piyan rawestayî man û gotin:

— Hesê bila canê te û her heft kurên te xweş be!

— Serê te xweş, Apê Hesê!

— Ciyê çûyî Yezdan lê nede şermê!

— Yezdan jê xweş be!

Li dû ra çûne ber derê mala Remo pehlewani û Mihoyi jî. Li wê derê jî serexweşî dane wan û tev bi gultetî zivirîn diwanxanê.

Şîneke giran li ser êla Mîr Elî Siwarani da hatibû. Êl tev da reşpoş bibû. Mêran xavikên reş dabûne serên xwe û kirasên reş ber kiribûn. Giştî jinên êlê serdanpê reş girtibûn. Te ko weha li ser kanî û devên çeman dinihêrî, te digot qay qijikin, ko li rex avê ra hevraz û berjêr dibin. Şîneke reş û giran li ser wan da hatibû. Kiç û bûk û zerî û xanim û xatûn hind li şîna xoşewîstan da giryabûn, ko çav li serê wan da bibûn golên xûnê.

Li derekan deste destesiar û peya dihatin hawarî û serexoşiya mala Mîr û Hesê Dûdêyî.

Mala Mîrî çend xîvet bi hav ve girêdabûn û Mîr û Mela Ehmed û Mela Hesen û Hesê Dûdê bi koma ridênsipî û giregrên êlê va li xîvetê da rûniştibûn û komel deste destedihatin, fatiheyek dixwendin û serexoşî didane Mîr û êla wî û qaweyek vedixwarin û diçûn.

Mîrî gote Tajdînê Dengbêj:

»Tajdîn min ji te divê, ko tu ji Ehmed Beg û Silêmanî ra cotek kotel girêdî.«

Tajdîn li xîvetê derket û gazî meyteran kir û got:

»Kuro seglaviya Silêman û mehnegiya Ehmed Begî ji tewlexanan derînin û bînin. Emê ji wan ra kotelan girê bidin.«

Meyteran herdu mahîn ji tewlexanan deranîn û anîn ba Tajdînê Dengbêj. Tajdînê pêş da kotela Silêmanî girêda. Ewî seglaviya Silêmanî pêş da zîn û pûsad kir. Li dû ra cil û bergên Silêmanî yên serekphelewantiyê, ko hema xûn wisan pêva hişk bibû, bi hev va girêda û avête ser qaşa zînê seglaviyê. Li dû ra şûrê wî bi layeke terkiya zîni va girêda û nêza wî jî bi layê dî va. Mertal û zirêxê Silêmanî jî durust li ser qaşa zînê da ediland û bi zînebendan ew li ser zîni bi tew girêda.

Îca li dû ra kotela Ehmed Begî jî girêda.

Ew komela dereke ko dihatin serexoşiyê, gava ko bihîstin mala Mîrî kotelên kuştîyên xwe girêdane, ewan jî gava ko dihatin serexoşiyê, bi kotel dihatin.

Ca dema ko gultên suwarên serexoşiyê ji dûr va dihatin xûyanê,

Tajdinî herdu kotel hêdî hêdî ber bi wan dihajot. Li pêşberî malan kotelên mala Mîrî û kotelên serexoşîvanan digihîştin hev. Îca gava ko kotel digihîştin hev, Tajdinî destê xwe li ber hev ra dikir û bi dengêkî pir şewat dilorand. Bi wawîloka Tajdinî ra serexoşîvanan jî dest pê dikirn û wawîlokek li ser teqil û miqamê wawîloka Tajdinî da digotin.

Herdu kotel wisan girêdayî li tewlexanan da bûn. Danê berî nivro bû, ko meyteran gazî Tajdinî kirin û gotinê waye desteyek siwar ji zozanên Dîzgirêlan ber bi malan tên.

Tajdinî fenanî caran rabû, herdu kotel da destên meyteran û bixwe jî kete pêşiyê û ber bi gulta siwarên ko dihatin serexoşiyê çû. Herdu deste li bintara mala Mîrî da giheştin hev. Bi dîtina kotelê ra siwar hemû peya bûn. Tajdinî destên xwe li ber hev ra kir û weha qêr kirê:

Hane li me hane...hane li me hane...li me hane...

Ji derdê me ra peyda nabe, çi dermane...

Birano derdê me giran e, hevalno dedrê me giran e...

Îro ji me kuştine bi dexesî û necamêrî du cot serok û serokpehlewane...

Na Xudê serokê pehlewane êla Mîrê ereban canpolat Silêman e...

De dibê dema li ser serê Silêmanê Silîv dibû kulpa mêran, bila lê derketa her heft lawên Hesê Dûdê bînanî gurên devbixûnî, na Xudê revda wan şêran e...

De dêranê Werdê, gulîbirê Gulavtûn, qirikê Gulîzer, çawa îro Çepa Bexlecî, Zanga Xûnê dijmin li me kiriye qesasbxane...

Heyfa min nayê ji kuştina van xoşmêran e...

Heyfa min tê ji wê heyfê, îro dijmin û neyarên me yê nediyar û nexûyan e...

Eger me yê bizaniya reşkujên me kî û di kîjane...

Me yê li ser serê wan girêda beraşên aşan, serê wan bihêra bi derbên topizan û bi devê wan şûran e...

Me yê terş û talanên wan bikişanda bi zora xencer û serê sernêzan e...

Birano derdê me girane...

Na Xudê li ber derdên me aciz in, gişt hekîm û de loqman e...

Were emê destên hev ra bigirin peyda bikin reşkuj û van dizan e...

Hane li me hane ..hane li me hane...li me hane...

Vêca li desta pêşber li nav serexoşîvanan da dengbêjekî wan destê xwe hejand û li bersiva Tajdinî da weha got:

Wey li mino lo Silêmano, wey li mino lo Silêmano...

Canpolato, serekpehlewano...

Rûmeta rûyê me kurdano...

Çomaqê nav çavên neyarano...

Bikojê dexes û dijminano...

Te yê çawa koma pehlewanan hêlaye bê xayî û bêxudano...

Li min lolo, li min lolo...Li min lo lo, li min lolo...

Hawarîkê hatî ji me kurdan ra hawarîka ne bi xêr e...

De êla Mîrê ereban îro li şîna xweşmêran da zêrezêr e...

Li wan hatiye kuştinê bi dexesî serekpehlewani û sê xasmêr e...

Yê yekê Silêman e, serokpehlewani e, seriyani difirîne, cendekan paş da davêje, aşê serê dijminani e, na Xudê dijminhêr e...

Yê dinê Ehmed Beg e, serekê Siwaran, berdilka dilê Gulavtûnê, kilê çavên Gulîzerê, suwarê şepala şînbaz, qudûmê çokên Mîrê ereban çi xoşmêr e...

Ewê dinê Remoyê pehlewani, Xudê kem pehlewani zorî zorbeyî çi navdêr e...

Yê dinê Mihoyê berdestkê mala Mîr e, dayîka wîna kor be jê re...

Li min lolo...li min lolo...li min lolo...

Vêca bi dengê wan herdu dengbêjana ra bû zêrezêra komelê û li ser hev da giriyan. Jinekê destek dudu cilik li himêzê da hate pêşiya serexoşivanan û ewan ber bi konê aliyê malê bir. Komel hemû li konê aliyê malê da berev bûn û li ser kincikan da giriyan. Hindekan li xwe didan, hindekan porên xwe dirûçikandin.

Cilkên Silêmanî bi xêliya Werdekê ya sor û zer xemilandibûn. Werdekê herdu guliyên xwe yên gevezên nû hine kirî li ser Silêmanî birîbûn. Ca herdu guliyên birî bi xêliya sore zere bûkîniyê va li pêşira kurîkê Silêmanî va dirûbûn. Lê bi kincikên Ehmed Begî va heşt kite gulî darda kiribûn. Cotên xûşkan û dayîka wî û maliya wî Gulîzerê her yekê cotek guliyên xwe li ser wî da birîbûn. Cilkên wan hema wisan bi xûnê va hişk kirî mabû.

Komel piştî girînê tev rabûn û çûne dîwanxanê û li dîwanxanê da hemûyê bi dengê Mela Ehmed ra fatihyek xwendin. Li dû fatihê ra qawegerînan qawe gerandin.

Serexoşiya mala Mîr û Hesê Dûdêyî nêzîkiya mehekî kişand. Li çilê kuştîyan da Mîrî gote carçîyan:

»Bikin gazî, bila êl ji reşîkê derkeve! »

Carçiyân kirin gazî. Êl ji reşikê derket. Hemûyan kincên xwe guhorîn. Reşên xwe rakirin. Her tenê Werdek ma. Hindî kirin û nekirin, Werdekê kincên xwe neguhest. Hema wisan li şîna Silêmanî da reşpoş ma.

Digotin eger mehek li ser ra derbas bibe, ava reşê bê çavên Werdekê. Şev û roj hema karê wê bûye şîn û hêsirîn. Xwerê wê bûye rondik û girîn. Hindî dayîka wê dibêjê Werdek ji serê bav û birayên xwe şermê bike, bese negirî! Lê rondikên wê weke barana ewirê nîsanê jor da dibarin. Li alî bav û birayên xwe jî hema wisan pîngepînga wê ye, dibêje û dilorîne.

Komel her yek li bara wê da tişteke dibêjin:

— Dayîka wê kor be jê re.

— Neyaran nehîştin hema salek li ser zemawenda wan ra derbas bibe.

— Nehêlan hema du meh li ser zavatiya Silêmanî ra derbas bibe.

— Yezdan wan bêmiraz bikuje. Ewan Werdek û Silêman bêmiraz kirin. Çawa nehîştin ew herdu pehlewanan bi mirazên xwe şa bibin.

— Werdeka belengaz yê xwe bikuje.

— Kiçê yê li derdê Silêmanî da bibiece.

— Destên wê bi hinê va ma.

— Belengazê duhalaye jî.

— Yezdan wan poşman bike !

— Ez gazî şems û şêxan dikim, xudêyê wan kor û kotî bike! Derdê kotîbûnê li wan derîne û kerrê kotîbûnê ji wan bixîne!

— Şems wan ji ronahîka çavan bêpar û pişk bihêle!

— Belengazê çawa zarika wê bû paşbavî!

— Kiçê belengazê wekî negirî û nelorîne, yê bibiece.

— A, a. yê diq bike.

— Ew bi şîn û girînê kula dilê xwe sar dike.

— Dibêjin sûnd xwariye, ko piştî Silêmanî çi mêran neke.

— Yezdan kem mafê wê heye.

— Erê, erê, ew jineke xudanemek e.

— Werdek? Ew piştî Silêmanî çi mêran nake...

Komelê li bara wê û li ser rewşa wê da bi her cureyî diaxiftin.

Hê du meh li ser wê qewimîna reş ra derbas nebibû, ko rojekê Hesê û kurê xwe yê mezin û Mela Hesen ne li demê dîwanê da, çûne bal Mîrî. Hesê xeberek vir da anî, yêk li dera han, ta ko gihîste ser rewşa mala Silêmanî û çawaniya Werdekê û tenêmana wê.

Mîrî got:

»Hesê ev qewimîna reşe giran li ser me hemûyê da hatiye. Em hemû jî her dilbirîndarin. Bi Yezdan kem Hesê min Silêman li ser kurên xwe ra digirt. Pêkêşka Silêmanî li bal min, ji ya Ehmed Begî girantir bû. Bila roja îro ew her sê kurên min yên dî jî bimirana, ne ko mûyek ji serê Silêmanê Silivî kêmbiba.«

Îca bi înana navê Silêmanî ra keserek kûr kişand.

Hesê got:

»Mîr Yezdan kurên te ji te ra bihêle. Ma Silêmanê Silivî gelekî ji Ehmed Begî xoşdevîtir bû. Ma li qewimîna giran da Silêman tenê hatiye kuştinê. Mêr li ber av û axa xwe da tîn kuştinê. Kuştina mêran li rêka welatî da şayiya gel e. Gel bi xwe dinaze, ko mêrxasên wan li ber wan da, li ber av û axa wan da li ber talanên wan da xwe dane kuştinê, xwe gorî kirine. Tenê tişta ko em hemû li ber da bê hewkin, eve ye ko mêrxasên me bi reşkujî jî holê rabûne. Em nizanin, ka kê ev yeka bi serê me kir. Dena her berxa nêr, ji bo kêrê ye. Lê Mîrîm ya Werdekê, gotin pêdivî nîne. Werdek dîsan jî her bûka te ye. Tenê me got eger destûra te hebe, em xiveta wê hema wisan bi xemil û rewşa wê va bibin li rex mala me vegirin. Em naxwazin ko rewşa mala Silêmanî xerab bikin. Lê hûn bixwe ji me çêtir dizanin, xiveta Werdekê li rex mal me, ko ew jî her mala we bixwe ye, li nêzikê dayîka wê be, baştir e. Werdek dîsan jî her bûka te ye.«

Serê Mîrî li ber da bû û guhdarî gotinên Hesêyi dikir. Piştî demeke xurt, Mîrî serê xwe ji ber xwe derxist. Çavên wî tijî bibûn. Bi kesereke kûr bersiva Hesêyi da:

»Hesê Yezdan dizanê, ko min ji Silêmanî û Werdekê ra nexşên jiyaneke serferaz û domdirêj kişandibû. Lê bi dax û derdên giran va neyaran ne-

hîştin. Rast e ko min Werdek wekî bûka xwe ji mala te siwar kir û anî û li rex mala xwe ji wan ra xîvet da vegirtinê. Her wekî te gotî, dîsan jî her ez Werdekê ji xwe ra bûk dizanim. Lê ez jî hema li ser hizra te me. Xîveta Werdekê roja îro li rex mala te be çêtir e. Her çawa hebe tu bavê Werdekê yî. Xûşka Kewê dikare baştir lê agadar be. Baş bû, ko te bixwe ev yeka hilxist. Her niha ezê bêjim rênçberan, bila alî zaroyên we xîveta Werdekê rakin û bibin li rex mala we danên. Em dîsan jî her xizmin.«

Hesêyi got:

»Zor sipas Mîrîê min!«

— Sipas xweş Hesê!

Mela Heseni ko ta niha qet peyvek jî neaxiftibû, rabû şipê û destê xwe da sîngê û got:

»Yezdan te payedar bike Mîr! Xudê siya te li ser serê me kême neke! Xudê tifaq û yêkatiya me ragire!«

— Xudê ji te xoş be Mela Heseni!

Li dû van teklîfana ra Hesê û Mela Heseni xatirê xwe ji Mîrî xwestin û ji dîwanxanê derketin.

Hê bîstek li ser ra nebihorîbû, ko kurên Hesê Dûdêyî bi arîkariya Mîro û çend rênçber û berdestkan va, navmala Werdekê berev kirin û istûna xîveta Silêmanî li ber xîvetê hilanîn. Destên Werdekê li çi tiştî nedigeriya. Werdekê destên xwe li ber hev ra kiribû û li pêşber xîvetê li ser rûniştekek kevirîn rûniştibû û posîde posîde li kavilbûna hêlûna xwe û Silêmanî ya çend mehî dinihêrî.

Gava ko xîveta Silêmanî ji cî leqiya. Gulavtûn û Gulîzer û Gulendam û Gulindar, bi koma jin û bûk û qîzan va hatin û destên xwe li ustuyê Werdekê ra birin û hema wisan li derva şînek giran danîn. Piştî qaseke xurt ridênsipiyek ji xîvetê derket û hate bal wan û gote Gulavtûnê:

»Gulavtûn xatûn tikaye êdî bese! Negirîn! Nehêle ew zarûyana wisan bizarin. Mîr dibêje bila nehêlin Werdek bê hewik bibe!«

Bi vê gotina ridênsipiyan ra Gulavtûnê çavên xwe ji hêsiran paqij kir û gote Werdekê û yên dî:

»Lawo êdî bes e! Em çendê bigirîn jî, dilê me hêsayî nabe. Rabin! Rabin!«

Li dû gotina Gulavtûnê ra hemû ji cî rabûn. Lê kela Werdekê sar nedibû. Werdek her wisan kul diçû. Gulîzerê destên xwe uskura Werdekê ra biribû û herdu tev digiriyan. Gulavtûn hat û li ber wan geriya û bi zorê ew herdu kir kirin.

Li demeke kurt da xîvet jêk weşiya û mal hate berev kirinê û bargiranî li heştiran hate bar kirinê û li ber derê mala Hesê Dûdêyî hate danînê. Werdekê jî destên xwe li ber hev ra kirî, bi pîngepîng da dû mal û xîveta Silêmanî. Du, sê bûk û zeriye mala Mîrî jî di gel wê rê ketin.

Xîveta Silêmanî li rex mala Hesê Dûdêyî hate vegirtinê. Dayîka Werdekê hate bal kurên xwe û gote wan:

»Lawo tikaye, xîveta Silêmanî ji pergal mexin! Dîsan her wekî berê bixemilînin.«

Û gazî Werdekê jî kir û gotê:

»Lawo were! Were dîsan mala xwe wekî berê bixemilîne!«

Li dû gotina Kewê ra, Werdek û ewanên ko di gel wê hatibûn jî, hatin alî kuran. Werdekê dîsan hundurê xîvetê bi pirêza xwe, wekî berê bi xemil û pergal kir. Cil û bergên Silêmanî yê zavatiyê bi ustûna nîveka xîvetê va darda kir û kincên serekpêhlewantiyê jî bi ustûneke dî va darda kir. Xencera wî li ber kemberê ra kir. Şûr û nêzeya wî jî siparte ber wê ustûnê.

Werdekê bi dîtina wan cil û berg û wan çekên Silêmanî ra seha dilxweşiyê dikir. Gava ko çavên wê li wan diket, we dihizirî ko Silêman zindî ye.

Eve du, sê heftiyê, ko rewşa Werdekê hatiye guhertinê. Dilê wê tevî hev dibe. Serê wê gêj dibe. Berşojkî dibe. Hilqên vereşandinê tênê. Hindek caran jî her vedireşe û aveke zer û qîçik ji devî tê. Çavên wê reş û tarî dibin. Dilê wê dixerike. Xwazî dibe. Pîrxor bûye. Dilê wê xwerekên cur be cur dixwaze. Dilê wê xwerekên wisan dixwaze, ko dem û danê wê xwerekê nîne. Rojê dilê wê dibije xwerekê. Hindek xwerekan jî nikare bixwe. Bi dîtina hindek xwerekan ra hilq tênê. Dayîka wê dibêje:

Werdek nebîraniya dikişîne.

Her çî ya ko dilê Werdekê bixwesta, li ber perê asîmanan ba jî, lawên Hesê Dûdêyî jê ra dihanîn. Werdekê şîrê firindan jî bixwesta, her heft birayên wê jê ra peyda dikirin. Her didanekî Werdekê tamedê dixwar.

Werdek roj bi rojê giran û girantir dibû. Zikê wê roj bi rojê berve diçû û roj bi rojê mezin û mezintir dibû. Werdek xewar bibû. Hema li ko ra digihîşt serê xwe dadinî û xew ra diçû. Hind razabû, ko çavên wê werimibûn. Piştî wê diêşiya. Pê we bû, ko li bin barekî giran da ye. Carinan birûskê digirtê, û li cî da rûdinişt û nikarî ji cî bilive. Li ber çik û birûskan xwe dikire girê û li cî da rûdinişt. Çavên wê reşvetarî dibûn. Serê wê gêj dibû. Topa cîhanê li dora serê wê ra dibû zivirok. Li demên weha da dayî-

ka wê li hawariya wê da dihat. Ewê hêdî û bi hemmet pêş da pişta wê û li dû ra teniştên wê hêdî mist dida û bi aramî destên xwe li ser zîkê wê digrand. Paşî qasekê birûskê ew berdida û Werdek dîsan radibû ser xwe.

Neh meh û neh roj û neh şev û neh demjimêr li ser zemawenda Werdekê û Silêmanî ra bihorîbûn. Sê, çar jinikan Werdek li nav hev ra kiribûn. Du, sê porsipî lê berev bibûn. Pêş da birûskên hûrik hatin Werdekê. Xûyeke zeliqokî li ser eniya Werdekê rûnişt. Paşê berebere çîk û birûsk tund û tundtir bûn. Werdekê berê li ber xwe da. Xwe ragirt. Tenê li ber êşê serê xwe dihejand û lêva xwe dikot û li ber lêva xwe da dikire ofeof. Lê berebere çîk û birûskan ew li nav hev da pêçan û hêza li ber xwedanê jê standin. Pêş da Werdekê hêdîka û bi şerm û fedî dikire îş û of. Lê hêdî hêdî dengê wê bilind û bilindtir bû û nalenala wê bû qareqar û qîjeqîj. Dengê qareqara Werdekê li ser êlê ket. Zome hejikand. Êl li ser serê wan da hanî. Dayîka wê xwe lê hêrs kir û gotê:

»Kiçê te xêr e! Te êl û zome li ser serê me da hanî! Qirikê şermê bike! Te em rusva kirin. Ne qaşoka tu pehlewani!?!«

Werdek hem diqîjîya û hem jî bersiva dayîka xwe dida:

»Dadê reben ma canê pehlewanan can nîne? Ma pehlewana êşê nizanin? Ma çêlekan pehlewana înanê?«

Bi qîjeqîj û zarezara Werdekê ra pîrekan ew li ser çokan danîbûn. Du, sêkan pê ra girtibûn. Pîreka mezin ko li ser serê wan ra rawestabû û destûr dida wan, li ser Werdekê da qîjîya û gotê:

»Ha Werdeka pehlewana! Ha hingekê dî! Ha xwe vê carê jî bidê! Ha hêzeke dî! Ha hingek dî! Hema hindik maye ha! Dey dey... Aha kutabû...«

Bi vê gotina pîreka porsipî ra weirêna zarekê hundur tijî kir. Dengê zarokê ji xîvetê derket û belawî axaran bû.

Pîreka porsipî xwar bû û li nav lingê biçûkê nihêrî û kire gazî:

»Sipas ji Yezdanî ra, kur e, kur. Mizginiyê bidin kalkê wî! Bêjinê Yezdan kurek daye Werdekê. Sipas ji Xudê ra, ko Silêman bêdûnda nema.«

Werdek hema wisan li ser çokan mabû û li nava xûnê û xûyê da mewicîbû. Bo demeke kurt Werdekê seha hisiyane wê kir. Lê dîsan birûsk hatinê. Pîrekan destê Werdekê ra girtin û xwestin ewê ji cî rakin. Lê Werdekê got:

»Dîsan birûsk têne min.«

Her yekê ji pîrekan tişteke gotin:

— Çi nake hevalbiçûk e.

— Xwe nede hêzan bila bixwe bikeve.

— Eger tu xwe bidî hêzan malzarka te yê jor da dakeve.

Lê Werdekê xwe li ber êşê ranegirt û dîsan li ser çokan ket û dîsan hêz dane xwe.

Pîreka porsipî destê xwe da zikê wê û got:

»Aha! Yekî dî jî. Xwe bide hêzan! Hêdî, hêdî!

— Ha dayîka min Werdek! Xwe bide ser çokan!

— Xwe bidê!

— Ha hingek dî!

— Hema vê carê!

— Dey, dey!

— Aha serê zarokê hat!

— Hema vê carê, hema vê carê!

Weirîneke dî jî li ser kon û xîvetan ket, porsipiyê dîsan jî li nav lingên biçûkê nihêrî û dîsan gazî kir:

»Eva jî kur e. Eva jî kur e.«

Dengê şayî û keyfxoşiya jinikan li hundurê xîveta Werdekê zoma Mîr Elî Siwarani hejikand. Vê carê Besê ya porsipî bixwe, xwe bi devê xîveta Hesê Dûdêyî ra gîhand û got:

»Mizgîniya min bide Hesê! Yezdan cotek kur daye Werdekê.«

Bi mizgîniya Besê ra şîrqîn kete hundurê xîveta Hesê Dûdêyî û bû virevira zêr û pareyan li ser Besê da barî.

Hesê pirsî Werdek çawaye?

— Sipas ji Yezdan ra, dema wê jî, ya herdu kurikan jî saze. Çi cîhê nihêranyê tune ye.

Besê zêr û pareyên xwe li quşa xwe da cî kir û bi keyfxoşî ber bi xîveta Werdekê zivirî û li dora Werdekê ra bû turik. Pêş da serê wê îşkeîşk girêda. Paşê piştê wê şidand û li dû ra ferman da pîrekên dî, ko ji Werdekê ra karê jajerûnê bikin.

Li dû Besê ra tabetî nehate Hesêyî. Hesê ji xîveta xwe derket û hate ber devê xîveta Werdekê rawesta û bangî jinka xwe kir û gotê:

»Çavên te ronahî Kewê!«

— Çavên te jî ronahî Hesê!

— Pêdivî bû, ko yekê şûr û nêza Silêmanî hilda.

— Sipas ji Yezdan ra li cîhê yekê Werdek bû xudanê du kuran.

Jinên êla Eliyê Siwarani deste destebi înanan xanan dihatin sera

Werdekê. Taze heftê Werdekê kuta bibû, ko komek ji xizm û kes û karên mala Hesê Dûdêyî li xîveta wan da kom bûn.

Hesêyi gote Kewê:

»Keçê bêje bila herdu zarokan bînin. Bila Werdek jî bê.«

Li dû fermana Hesêyi ra, herdu zarok li nava pêçikan da hanîn xîveta Hesêyi. Kewê û Werdek û pîrikên zaroyan jî dane dû herdu pêçikan û li biniya xîvetê da rûniştin. Werdekê serê xwe kiribû ber xwe. Şerm dikir. Komelê herdu zarok li ser destan gerandin û nîşanê hev dan. Li dû ra Hesê kolozê xwe li serê xwe deranî û berê xwe li ser koma xwe da kir û got:

»Gelî xizm û kesên hêja! Îro roja navlêkirina zarokan e. Her yek ji we du navên ko hûn hêjayî Werdekê û Silêmanî dizanin, binivîsin û bavêjin nav kolozê min. Lê tikayê ji we dikim, ko tenê navên kurdî binivîsin. Em kurd in. Pêdiviyê, em navê kurdî li zarokên xwe bikin. Êdî em navên erebî û romî û ecemî li biçûkên xwe nakin. Her gelekî navên xwe yên taybetî hene. Eger em gelê kurd jî xwe gelekî serbixwe dizanin, debê ko em jî navên kurdî li zaroyên xwe bikin. Her gel û bereyekê navên xwe yên taybetî hene. Zimanê kurdî jî li vê barê da zimanekî pir zengîn e. Êdî nabe ko em navên neyî Kurdî li zarokên xwe bikin. Navên nîştimanî nîvek ji serxwebûnêye.«

Li dû fermana Hesêyi ra bû çîreçîra qeleman li ser kaxetan geriya. Her kesê gorî wîst û pêxoşî û zanîna xwe cotek nav nivîsîn û avîtin nav kolozê Hesêyi. Hesê berê xwe li ser Werdekê da kir û gotê:

»Lawo lê tu çima nanivîsî!?!«

Îca li dû gotina xwe ra qelem û kaxeta xwe dirêjî layê Werdekê kir. Werdekê qelem û kaxeta bavê xwe hilda û du nav li ser nivîsî û avîte nav kolozê Hesêyi. Li dû ra koloz dane destê Pêşengê nebiyê Hesê û gotinê:

Pêşeng li nav wan kaxetan da tenê kaxetekî hilîne.

Pêşengî kaxetek li nav kaxetan hilgirt û da destê Hesêyi. Hesê qetê kaxetê jev vekir û weha xwend:

Ker û Kulik!

Şîrqîn kete komelê û hemûyê bi hev ra pîrozbayî li Hesê û Kewê û Werdekê kirin:

— Pîroz be!

— Nav li cîhanê bin!

— Navdêr bin!

— Mêrxas bin!

- Şûrê bavê xwe hildin!
- Nêza bavê xwe hildin!
- Bi kal û pîr mezin bin!
- Gurzê bavpîrê xwe hildin!
- Wek day û bab û kal û pîrên xwe bin!

Li dû navan ra dengê neyîkê û gerandina şîrînî û şerbetan tevî hev bû. Satoreyê begzade neyîka xwe bi miqamekî şad û sivik anî nalînê. Jinikan tilîlandinê. Méran fiqandinê û rê û risma navlêkirina herdu kurên Werdekê bi şayî û keyfxoşî kuta bû.

Ker û Kulik roj bi rojê weke du karên xezalan, weke cotek berxên nêr diberidîn. Du pêçikên dirêj û raçandî. Du zarên bi gevde û gir û beranî. Yek rojiyê da weke yek heyviyan, yek heyviyê da weke yek saliyan, yek saliye da weke heft saliyan dihatin xûyanê. Roj bi rojê mezin û meztir dibûn. Bejin vedidan û bala her kesî li ser xwe da radikişandin.

Dara sipîndarê eger li ciyekî avî da şîn bibe, reh û rîşalan davêje erdê û roj bi rojê azad û serbest bejin vedide. Şûşmanî dibe û ber bi asîmanan hildikişe. Tûkilê wê sipîndara li erdê avî da hêşîn bûyî, wisan saf û hilo dibe, ko rewneq dikevê û diçilvile û difire nav çavên mirovi. Li du saliye da çiq û pelgan davêje û dibe dareke qert. Kerr û Kulik jî wekî cotek sipîndarên avî bejin vedidan. Şûşmanî dibûn û hevraz hildikişayan.

Werdekê herdu zarên xwe jî bi şîrê xwe dimêjand. Nedihîşt şîrê ajelan bidene wan. Dayîka wê kiribû û nekiribû, nehîştibû, yekê ji wan bidin dayînan bimêjînin. Ewê zaroyên xwe bi sînga xwe, bi şîrê berên xwe, bi şîreya gîranê xwe mêjand. Şev û roj bonetî herdu zarên xwe hisiyane ji xwe herimand. Yek dimêjand û radizand, îca yê dî dida ber çîçikên xwe. Ew jî têr dikir û li rex yê dî radizand. Carinan jî hema herdu pêkve didana li ser çokên xwe û bi wan ra dileyst û hewka dilê xwe bi wan dianî. Bêhna wê gelekî bi van biçûkana derdiket.

Carinan herdu kurên xwe dida ser çokên xwe û bi wan dileyst û ev helbestoka ji wan ra bi teqil û miqam dixwend:

Sipas bo te xudêyo!
Te cotek kur daye hirçêyo!
Bêhna hêrçê pê bêyo!...

Hindî bibû dayîk, lap Silêman ji bîr kiribû. Her cara ko Silêman dikete bîrê, xwe ji xwe ra digot:

»Sipas ji Yezdanî ra, ko bê dûnda nema. Dîsan başe du kur, du mêt, du fêriz li dewsa xwe hîşt. Sipas ji te ra Yezdano!«

Ker û Kulik şev û roj li ser çokên kalikê xwe, li ser ustuyên xalên xwe, li ber sîngê dapîra xwe û li paşela Werdekê da mezin dibûn. Kalikê wan Hesê Dûdêyî hema li zarotiyê da ew herduk fêrî fend û fêlên pehlewantiyê dikir. Ji her yekê ra nêzeyeke biçûk û şûrekî kûşke dabû girêdanê. Heftiyê carekê ewan li pêş konan berdidane pêsîra hev û ewan hîmî şûrweşînî û nêzebaziye dikir. Ew herdu bînanî du kelokên şeri berdida pêsîra hev. Dema ko ewan ji şûrweşînî û nêzebaziye têr dibûn û diwestiyan, îca ew herdu berdida milmilanê. Herduk weke du kelçekan diketin zoranê. Herduyan bersînganê digirtin û bînanî du kelçekan, du kelçekên cewan û ciwan û pirçîn, du kelên qelew û hulû bi qelûnkêşan hevdu hevraz û berjêr dikirin. Îca evê hewîsanê li ser leşe wan kar dikir. Roj bi rojê gir û gevde û bi hêz û pêz dibûn. Her çiya ko kalikê wan jî ji bîr bikira, ewan li ber destên Werdekê û her heft xalên xwe hîm dibûn. Gelek caran jî Werdekê tenê ewan her li hundurê xîveta Silêmanî da dida rûniştandinê û ewan bi hûrgilî li fend û fêl û çep û çûrên nêzebazi û şûrweşîniyê agadar dikirin. Ev herdu zarok seretaya jîna xwe bi milmilanê û zoranê, bi şûrweşîniyê û nêzebaziye û xenceranê dest pê kirin. jiyana ko bi pehlewantiyê dest pê bibe, dê bi pehlewantiyê jî bidome û kuta bibe.

Ji bilî fêrkariyên pehlewantiyê û hewîsanê, kalikê wan Hesê Dûdêyî rojê danekî ji wana ra ji Mishefa reş, ji dîwana şêx Adê helbest û xwendeyên ayînî bi teqil û miqam dixwend û ewan fêrî elifbêtikên Êzdîkî dikir. Kerr û Kulik roj bo rojê baş li ser elifbêtikên Êzdîkî diketin û berebere dikarîn bi elifbêtikên Êzdîkî navên xwe, navê dayîka xwe û navê kalikê xwe binivîsin. Her yekê ji wan jî çend rêzehelbest ji dîwana şêx Adêyî li ber kiribûn û bînanî kalikê xwe bi miqam dixwendin. ewan jî çav dabûne xalên xwe, her ji Hesê ra digotin bavo. ewan her Hesê bavê xwe dizanîn. Zaroyên paşbavî bûn. Nizanîn ka bav kî ye û kalik kî ye. Werdekê jî nedixwest zaroyên wê li temenê biçûktiyê da bi sewilîkbûna xwe bihesin. Nedixwest zaroyên wê li wê barê da tişteke bizanibin û li ber sewilîkbûnê li ber xwe bikevin. Ewê hê nedixwest ya bavê wan ji wan ra gilî bike. Zaroyan jî her we dizanîn ko Hesê bavê wanaye jî.

Hesê gelek caran her bixwe li gel wan dikete nêzebazi û şûrweşîniyê. Îca gelek caran qestîka li ber wan şikest dida xwe û bi wan şa dibû. Hindek caran jî Hesê Kerr û xalê wî ye biçûk berdida şerî û bixwe jî li ber radiwesta û eger şaşiyek kerrî heba, nîşanî wî dida. Hindek caran jî Hesê nav li xalê wî dida û ew şîret dikir, ko qestîka xwe li ber kerrî bişkênîne. kerrî jî her bawer dikir ko şikest daye xalê xwe. Ca bi vê hindê li ber xwe ra

diçû. Xalê wî yê biçûk şeş heft salan ji wî mezintir bû. Lê kerr wisan givirokî bibû, hema hindik mabû hindî wî lê bê. Zor caran li milmilanê da her rastî jî kerrî zora xalê xwe dibir û piştta wî ditewand, lê hê baş pê nikarî. Xalê wî li ser gotina Hesêyi gelek caran xwe li ber da davîte erdê û yan jî li ber direvî û bi wî dida selimandinê ko li ber şikest xwariye. Ca hînga kerr bi wê hindê li ber pişikta xwe ra diçû. Şa dibû. Per vedida. Li ser xwe diçû.

Ker û Kulik bi vî cureyî li jêr destên kalikê xwe û dayîka xwe da perwerde dibûn. ewan li çar, pênc saliya xwe da li ser pişka zore fend û fêlên pehlewantiyê ketibûn.

Êdî kerr û Kulik mezin bibûn û tenê dikarî bi serên xwe herin nav zarûyên êlê û bileyzin. Ewan hemû rojê li danê leyzê da diçûne nav heval û hevtemenên xwe û dileystin. Leyzên cur be cur, yên weke; kabanê, melanê, holanê, pîtanê, matanê, gîzanê, cirîdanê, hestikêşevê, meydanê, cerdanê, dizgiranê, şeranê, çavşêrkanê, elanê û sedan leyzên dî. Lê kerr û Kulikên ko li ber destên dayîka xwe û kalik û her heft xalên xwe bi serbestî û xoşewîstî mezin bibûn, ser li ber çi zaroyan danedinîn û zor li hemûyan dikirin. Hewk û arama zaroyên êlê ji destên herdu birayan da nemabû. Navê kerr û Kuliki dihat, zaroyên êlê xwe vedişartin. Roj nebû ko kerr û Kulik serê zareke zomê neşkênin, milê yekê ji cî dernexin. Kerr û Kuliki çi bigotana zarok li xeberdaniya wan dernediketin. Komelê jî li ber Hesê Dûdêyî û li ber Werdeka dilişkêstî deng nedikirin. Digotin zaron e çi nakin. Tênağîjin.

Li leyza malkomalkoyê da her dem kerr li nexşa malîvan û sermezîne malê da dileyst. Kulik jî li gel kulîlka nebiya Mîrî, ko ew jî weke kerr û Kuliki paşbavî bû, bibû hevleyiz. Zaroyan kulîlk ji Kuliki ra siwar dikirin û li ber perda bûkîniyê peya dikirin. Kulîlk jî weke kerr û Kuliki xoşewîsta kalikê xwe bû. Xoşîna komelê jî pir bi wê ra dihat. Lê berebere kulîlkê û Kuliki her rastî keyf bi hevdu dihatin. her di gel hevdu digeriyan û ji hevdu cuda nedibûn. Cîhana zarotiyê cîhaneke pir cuda ye. Herduyan dest li ustuyên hev ra dibirin û lali Hesê û Werdekê wan, hevdu radimûsan. Ca bi vê kiriyara wan hemû bi wan dikeniyên û pê xweş dibûn.

Ker û Kulik roj bi rojê mezin dibûn. Hindî roj li ser wan ra derbas dibû, hind diçûn dirtir û netirstir dibûn. Zaroyên êlê ji destên wan da hatibûn zarê. Roja ko ev herduyan xûn li ser zarekî nexistana, ew roj roja wan nibû. Êdî te digot qay ev herdu gurgana fêrî xûnê bûne. Devên wan bî-

nanî gurgên derbuharî li xûnê ketibûn. Êdî berebere kiriyarên wan li rade û receyê derket û xelik ji destên wan werez bûn û hemû rojê gazindên wan dihanîn ba kalikê wan Hesêyi. Sikalaya wan dibirin bal Mîrî û ji destên wan gazinde dikirin. Lê dilê Mîrî li ber zaroyan dernediket û her demê digot:

»Çi nake, zaro ne, zaro bînanî seqanin. Rojê heft caran hevdu digevizînin û dîsan tîn û pêkve li ser dandûrekî dixon û vedixon.«

Mîrî her yek bi curekî li ser serê xwe rêç dikir. Hesê jî herwekî Mîrî gazindekir her yek bi zimanekî nerm û lûs li ser serê xwe dûr dixist. Lê çî kesî tişteke nedigote biçûkan. Ta ko rojekê Kerrî kevirek avit û çavê zarekê rijand. Kevir hema durust li bîbika çavê wî zarikî ketibû û çavê wî bilqijandibû. Li wê demê da bavê wî zarokî, gava ko ew sosreta giran bi çav dît, tûre bû, û li teberê derket û xwe bi Kerrî ra gîhand û du sîlên tûj li bineguha Kerrî da lêda û gotê:

»Gor bi gorê bavê we jî hema bînanî we nehecimti bû, heta ko gihîşte mafê xwe û lêdan cergên wî kunkunî kirin.«

Li ser vê gotinê çend kes li ser zaroyên Silêmanî sil bûn û bi tundî bersiva wî dan û xeberên wan li hevdu xweş nehat û pêş da devojenî hevdu bûn û li dû ra dujînên krêt bi hev dan û li peyê ra hêriş dane hev û bi pêşira hevdu ra girtin. Ca bi destopişkbûna wan ra, ji her alî mêr û jin daketin herafê meydanê û her di gavekê da şer dest pê bû. Dutîretî kete nav êlê û herdu desteyên êlê li ber hev pelişîn û şer giran bû. Ta ko mîr û Mela Ehmed û Mela Hesen û Hesê Dûdêyi xwe pê ra gîhandin, ji her aliyên neh, deh serî û sî çil mil û parxan şkestin. dijminatî û dutîretiyeke mezin kete nava êla Mîr Elî Siwarani da.

Li dû vî şerê giran ra Mîr û Hesê û Mela Ehmed şêvir danîn û ro kirin û pîvan, ta ko hatin ser wê biriyarê, ko zaroyan bişînin ba mala apanên wan. Ta ko bi şandina wan ew dijminatî û dutîretiya li nîveka êlê da ji holê rabe û bi wê hindê avekî li ser wî agirî da bikin. Lê hê şêvra dîwanxanê kuta nebibû, ko Kerr û Kulîki xwe bi dayîka xwe ra gîhandin û jê pirsîn:

» Werdê ma bavê me kî ye?«

— Bavê we Hesê ye.

— Na Werdê, bavê te nabe bavê me.

— Hesê bavê te ye, ne bavê me ye. Ya rast ji me ra bêje!

Werdekê dîna xwe dayê taze kar ji karî bihorî ye. Taze neşê veşêre. Zaro pê hesiyan e. Ya baş ew e, ko ya rastî ji wan ra bêje. Werdekê bi neçarî

destê xwe da bin çena xwe û serbihoriya xwe û Silêmanî û kuştina Silêmanî ji biçûkan ra şirove kir:

Kerr û Kuliki ta kutayê guçkên xwe li gotinên Werdekê dagirtin. Qewimîn û serhatiya serên day û bavê wan weke perdeyekê li pêş çavên wan ra derbas bû, û herdukan pêkve gotin:

»Dadê dilê xwe neke, êdî em li vira namînin. Karê xwe bike, emê herin bigîjin babistînen xwe. Emê herin bigîjin malbata xwe. Em êdî li bin tûmê xelkê da namînin.«

— Karê çi kurên min.

— Na dadê em êdî nikarin li vira bimînin.

— Em nikarin li bin tûmê xelkê da bimînin.

— Kurên min kîjan xelk? Xelkê çi? Hûn vaye li mala kalikê xwe da dimînin. Heft xalên we hene.

— Rast e ko heft xalên me hene. Kalikê me heye. Lê xal û kalik ji me ra nabin bab û babistîn.

— Kurên min babistînen we niha her we nas nakin. Ev e çendik û çend salin, ko bavê we ji wan qetiya ye. Her kesek li dû bavê we ra jî nehat. Hûn niha herin jî çi kes we nas nake. Çûyîna we bêçine ye.

Li vê got û bêjê da bûn, ko Hesê li wan derket. Hesê jî hatibû ko bi zimanekî Werdekê serwest bike, da ko karê xwe bike û herdu kurên xwe hilde û here bigîje tigelanên xwe. Ta ko bi çûyîna wê û zarokan ra avek li ser agirê dijminatî û dutîretiya ko li nîveka êla Mîrî da çê bibû, bê rijandinê.

Gava ko Hesê hate jorê, Werdekê serê xwe kire ber xwe da. Herdu kurikan jî serên xwe daxistin. Kerrî lêva xwe dikot û li binî va li kalikê xwe dinihêrî.

Hesê pirsî:

»Çî ye we şêvir danî ye? Çî ye Werdek?!«

Werdê li wê demê da ko derdikete derva, got:

»Bavo tu bixwe di gel wan biaxive, belkû te karî, tu wan serwest bikî.«

Hesê li nav çavên herdu nebiyên xwe nihêrî û pirsî:

»Çî ye lawên min? Bêjin ka we xêr e?«

Keri got:

»Bavo em dixwazin tu me bişînî mala bavê me. Em dixwazin herin bigîjin babistînen xwe.«

Her çend ko Hesê tişteke wisan ji Xudê dixwest, lê gava ko navê mala bavê û babistînan bihîst, soromoro bû û li cî da rûnişt. Te şûrek li Hesêyi

bida, çipika xûnê jê nedihat. Guçkên wî, peleguhên wî, difina wî, eniya wî, uskura wî, wisan sor bibûn, te digot qay xûn e. Li dilê xwe da got: her rast gotine, ko golikên xelkê golikben bi dest mirovî va dimîne.

Ker rabû ber bi wî çû û qesta destê wî kir.

Hesêyi nehîşt, ko Kerr destê wî maç bike û gotê:

»Lawo ez taze ji Laleşî nazivirim, ko tu destê min maçê dikî!? Bêjin ka we xêre? Kê çep li ber guçkên we xwendiyê?«

Her çend ko Hesêyi tiştekwisan ji Yezdanê xwe dixwest, lê li ber kiça xwe nedixwest, ko şevira dîwanxanê li bal wan ser veke. Ewî dixwest hema istirînan bi destên wan derîne û wana bike destikê kêrê.

Dîsan Kerrî bersiva wî da:

»Bavo êdî em bi hemû tiştî hesiyar e. Werdekê piştî şerê îro hemû tişt ji me ra ser vekir. Êdî em nikarin li vê derê bimînin.«

Di gel vê gotinê kela giriyê da qirika Kerrî û bû kûrîna wî û giriya. Bi girîna wî ra îskeîsk bi Kuliki jî ket. Li dû wî ra Hesê jî taba xwe neanî û ew jî giriya. Bi dengê girîna wan ra Kewê û Werdekê cil û bergên Silêmanî yên xûnavî anîn û dest bi girîne kirin û şîr danîn. Bi dengê şîrê ra deste deste jin û mêr û kal û pîr li mala Hesêyi da berev bûn û piştî çend salan, ser ji nû şîra Silêmanî taze kirin.

Nîveya dûyê, ya duwemîn meha havînê bû. Hîvê şîv xwaribû. Der û deşt, kor û kend, çî û gelî, ger û newal, herd û dol, zang û şîkêr li ber ronahiya hîvê hatibûn nûrbarankirinê. Heyva çardê bînanî gemiyeke zîvîn, gemiyeke giran û tîjî, pir û serêj li nava deriyaya şîne esmanî da, bi aramî dilemiya û pêş da diçû. Te digot qay hajoyê wê xew lê ketiye û dihênije, yan li ber giraniya barî li ser sîngê deriyaya şîn da ditiltile. Hej û liv û tiltîlîna wê bi çav dihate xûyanê. Hindek caran te digot qay li ser şepêlên tund ra derbas dibe û wekî taseke tîjî şîr diçelqiya. Li rex û kojên esmanî da tek û tûk stêrên bêreng dûr va diçirûsîn.

Şev dageriyabû. Sê çarêkên şevê bihorîbûn, çarêkek mabû. Heşt hêştîrên qenterkirî; du ner, du lok, du buxur, nermeyayek û mecîyek li ber derê mala Hesêyi yêx bibûn. Zaroyên mala Hesêyi xerîk bûn mala Silêmanî bar dikirin. Navmalî û cihaz û şîkartên Werdekê, konekî çarstûnî û xîveta Silêmanî ya taybetî tevî çekên Silêmanî û Werdekê yên pehlewantiyê li hêştîran kirin. Taze stêra sibêdê li aliyê rojhelatê da nêzeyekê bilind bibû, ko heft siwar bi Werdekê ra li ber derê mala Hesêyi siwar bûn. Sê birayên Werdekê, Tajdînê dengbêj, Mîroyê kurê Mela Heseni, Kerr û Kulik tev siwar bûn. Bi suwarbûna wan ra, bû oreora hêştîran û şîhîna hesp û mehnegiyan. Ca bi wan dengana ra dengê şîn û girînê li ser mala Hesêyi ket. Bi dengê şînê ra komela zomê li ber derê mala apê Hesêyi berev bûn. Şîna mala Hesêyi kete nava êlê da jî. Malên hevhesî yekê li dû yê dî gazî hevdu kirin û hevdu bi barkirina mala Werdekê hesandin. Li maweyê kurt da civata mêt û jin û qîz û xort û kal û pîrên zomê li ber derê mala Hesêyi li dora qentera hêştîran û suwarên ko li ser oxirê bûn, çît girtin. Komela zomê bonetî Werdekê û cotên karxezalan xûn digiriyan. Pîngepînga Hesêyi bû, destmal dabû ber çavên xwe û digiriya. Te digot qay taze şîna Silêman û Ehmed Begiye. Dengên got û bêj û şîn û girînê tevî hev bibûn. Werdek ko hema wisan li ser piştê hespê xwe çik rawestabû, bi dengê ko rehê girînê bi başî tê da diyar dikir, got:

»Gelî civata hêja! Ez pir sipasê ji we dikim, ko hûn li vê şevê da bonetî min lêre berev bûne. Ez tikayê ji we dikim, ko li gerdena min aza bikin. Ez neçar im. Li min negirin. Ezê dîsan jî bêm û sera we bidim. Ez seriyên ji ser we naqetînim. Ezê herdu zaroyan jî car û bar bişînim xizmeta hewe. Li gerdena min belî bikin. Dey bi xatirê we. Malîava komela birêz!»

Werdekê bi vê gotinê ra dehî hespê xwe kir û komel li ber tîş bû û jê ra rê vekirin. Qentera hêştiran bi heft Siwaran va dane dû Werdekê û li nava zomê derketin û di gel gemiya zîvîne hîva çaredesêvî li nava heyveronê da cûm bûn û ber bi mala tûgelanê Werdekê rêketin. Werdek li seqlaviya Silêmanî siwar bibû. Seglaviya Silêmanî lap pîr bibû. Limozên wê gewr dikirin. Bijiyên wê lev aliyabûn. Piştî kuştina Silêmanî, ev e cara yekê bû, ko ling li ser piştê wê diket. Seglaviyê pêş da toratî kir. Lê Werdeka pehlewana dizgîna wê berev kir û zengiyek lêda. Seglaviyê xwe berv kir û da rê.

Hindî ko Werdek û hevalên wê bi komela zomê va dihatin xûyanê, komel hema wisan li ber derê mala Hesêyi rawestabûn û li koça Werdekê dinihêrin. Werdek jî geh diçû û geh jî dizivirî û li dû xwe ra li zomê dinihêrî. Bi her pêngava seqlaviya xwe ra dilê wê giran û girantir dibû. Te digot qay çengan li dilê wê didin. Dilê wê dişewitî. Destê Werdekê ji malbava wê, ji civata wê, ji heval û hogir û av û ax û welatê wê nedibû. Dil nedikir ji êl û xizm û kes û karên xwe cuda bibe. Dilê wê pir birîn bû. Ketibû nîveka nal û bizmaran da. Dest ji malbaba xwe bikêşe, yan dest ji zaroyên xwe? Ew waye malbaba xwe di gel hezaran bîreweriyên tal û şîrîn, cî da dihêle û ber bi çiyekî nenas, çiyekî ko li xewina şevan da jî nedîtiye, diçe. Lê berewajî wê Kerr û Kulik keyfxweş bûn. Li ber şabûna dil hebûn fir bidana.

Werdek li pêşiyê û heft siwar û heşt hêştirên qenterkirî jî li dû, daketin hundurê Zanga Xûnê. Hîveronê der û deşt tijî kiribû. Gava ko daketin hundurê zangê li ber hurşehurşa ava şurikê bo demeke kurt çî tişt nebihîstin. Li rêka rex avê ra derbas bûn û giheştin zanboqa zangê. Li zanboqê ra bi rêz bihorîn û xwe dane devê hingivokê. Gava ko Werdek li ser hingivokê ket, li rex Kevirê Hirçê, li rê derket û rê jî siwarên li dû xwe ra û jî hêştiran ra vekir. Gava ko her heft siwar û qentera hêştiran li ber ra derbas bûn, Werdekê got:

»Lêre rawestin!»

Dengê Werdekê hatibû guhestinê. Gava ko siwar û qentera hêştiran rawestan, Werdekê berê xwe li ser herdu kurên xwe da kir û gote wan:

»Lawo! A, ev dera Kevirê Hirçê ye. Zanboqa Zanga Xûnê jî hemîn hûn

divê binasin, ev dera ye. A, bavê we û Ehmed Begê Mîr û Miho û Remo pehlewan li vê derê bi dexesî û xinizî hatin kuştinê. Ta roja îro jî kes nizanê, kanê kîj dexesî ev sosreta giran li ser me da anî.«

Ker û Kuliki nizanîn yê çi bersiva dayîka xwe bidin. Zaroyan ustuyên xwe xwar kiribûn û bi çavên zil, çûr mabûn li kuştinê xwe bavê xwe dinî-hêrîn û nizanîn yê çi bikin.. Tajdînê dengbêj berê xwe li ser Werdekê da kir û gotê:

»Werdek tu çima wan zaroyana nevehisîyayî dikî? Divê ya ko te qet ew yeka li ser vê oxirê negota wan.«

Lê Werdekê got:

»Na mamê Tajdîn, zaro gereke bizanbin, ka çi hatiye serê bavê wan û bavê wan li kî derê û bi destên kê hatiye kuştinê.«

Tajdînê bersiva wê da:

»Tu rast dibêjî, lê li vê dema şevê da, li ser vê oxirê, divê te negota wan. Te dikarî paşê ji wan ra bigota.«

Lê Werdekê nepejirand û got:

»Na mirovî debê zaroyan bi her tiştî bihesîne.«

Îca bi gotina xwe ra dehî seglawîya xwe kir û kete ser rê. Siwaran dane dû Werdekê. Werdekê berê seglavîyê ber bi milê çepê, ber bi geliyî zivirand. Jor da li ser geliyî da şiqitîn. Heyveronê bi meqesa reş û ron gelî kiribû du pirtikan. Sîbera çiyayên milê çepê daketibû ser geliyî û nivê geliyî di sîberê da cûm bibû. Koça Werdekê hêdî hêdî li ber sîtavkê dakete jêr siya reşe çiyayên milê çepê. Gava ko daketin hundurê geliyî, nermabayekî vizandê. Eva bayê sibêdê bû. Aveke zirav li nîveka geliyî ra berjêr dişûlikî. Dengê zengilê nerê Pêşeng, tevî tembûra dengê avê bibû. Rêbwar hemû tev jor da daketin biniya geliyî. Geliyekî kûrî dûr, hindî hesp û hêştir dikudandîn û pêş da diçûn, gelî kuta nedibû. Barê hêştiran li ser piştê wan bînanî hêlikanan dihejikîn. Bi seûgura sibê ra, gelî li piştê xwe ra hêlan û bi ronahiya berbangê ra daketin deşteke vekirî. Hindî çavan didît, deşt ber va diçû.

Li rê da hindî ko Werdekê çil û çî, newal û gelî, herd û dol, girik û topik, herde û kulot, raz û rewêz, zang û zaxe, kevir û kuçik, der û deşt, banî û bêlan, kêş û berkêş nas dikir, ewan bi herdu kurên xwe ra dinasand û şirove dikir:

A, ew çiyayên hanê çiyayên Çirîşê ye. Ew kevîrên hanê, ko serên wan li pişt çiyayê Çirîşê ra tê xûyanê, şargên Qulduran e. Ew pêş da şargê rêbiran bûn. Rêbiran dihatin karwanî dişêlandin û li dû ra diçûn li wan rizde-

berane da şarge digirtin. Lê kalkê we Hesê bi çend pehlewani mala Mîrî ve şevê li ser wan da girtin û ew hemû dil kirin û anîn diwana Mîrî. Li dû ra hemûyê li ber destê Mîr û Mela sûnd xwarin, ko êdî dizî û rêbiriyê nekin. Mîr jî ewan hemû aza kirin. Li dû wê hindê ra, ta roja îro êdî kesî li van rêkana da rêbir nedîtine.

A, ew rewezên hane bilind, ko serên wan bizorê tene xûyanê, ew jî mexelên pezkûviyan e. A ji wê besta li bintara çiyayê Çirîşi ra jî, besta dirîreşkan dibêjin.

Bi vî cureyî ewê zaroyên xwe di gel erdê welatê wan nasiyar dikir. Werdekê digot:

»Zor pêdiviyê ko mirovî erdê welatê xwe bi başî nas bike. Welat dayîk e. Mirovên bê welat bêdayîkin. Her kesê ko welatê xwe baş nas neke, qet bila dayîka xwe jî nas neke. Her kesê ko welatê xwe xoş nevé, bila dayîka xwe jî xoş nevé.«

Koça Werdekê ber bi mala tûgalanê wê dikudand û êwir bi êwir li rê da li ser kaniyan, yan li guherên ko kûşkê dûrî rêyan bûn, dadinîn û bêhna xwe distandin.

Êdî ewan cî û warên nas li pişt xwe ra hêlabûn. Ketibûn besteke nenas. Lê li rê dernediketin û gewriya rê ra girtibûn û dikudandin. Werdekê li her derfendê wec werdigirt û li rêvîng û rêbwaran, ji kariwanî û şivan û gavan û revîvanan pirsiyara rê û dirban dikir. Werdekê digot: Mirov bi pirsiyaran digîhêje cî û waran.

Pişt çendîn êwirgehane şeqî û mandî li toz û gemarê da vemayî, xwe bi zozanên bilind ra gîhandin. Li devê geliyekî kûr da rastî karwanekî hatin. Karwanekî giran, pêk hatî ji dused, sêsed gayên barbir û hesp û hêstir û hêstiran. Werdekê seqlaviya xwe zengî kir û ber bi wî karwanî çû. Silav li serekê karwanî kir û paşî xoşbêjiyê, pirsiyara mala Emer axayî jê kir.

Serekkarwanî du, sê caran navê Emer axayî li ber xwe da anî û ridêna xwe xurand û got:

»Hûn divê ko li wî geliyê hêstirkoji ra derbas bibin û li çiyayê hanê ra, a... ew çiyayê hanê serkever ra ko dibêjinê karwanbizdîn, derbas bibin. Li pişt wî çiyayî deşteke vekirî ye. Hûn ko daketin deştê, hûnê rastî çemekî boş bèn. Hûn ko li çemi ra derbas bûn, wî alî çemi kewşenê êla Emer axayîye. Lê debê hûn xwe li gêdûka wî çiyayî, çiyayê karwanbizdîn baş bi-parêzin. Bagera wî çiyayî havîn û zivistan her berdewam e...«

Werdek û serekê karwanî li axiftinê da bûn ko pêroyên herdu destê li hev asê bûn û li hev qelibîn. Hindik mabû, ko koça Werdekê li nav xûlê

hêştir û revoyên hesp û hêstiran da bezir bibin. Tajdînê dengbêj bi hevalan va xwe dane pêşiya koçê, ta ko kariwan li ber wan ra kişiyên û kuta bû, paşê ewan daketin ser rê.

Rê li hundurê geliyî ra derbas dibû. Li ber devê geliyî rê zirav û teng dibû. Bintara rê kendalekî kûr bû, ko lêkendê lê dabû qelaştibû û deh, danzdeh gazan kûr kiribû. Binê kendalî tijî bû li hestikên hesp û hêstiran. Li fêza rê da jî durust li hemberî wî kendalî zinarekî bilind bi bilindaya bîst sî gazan ber bi pêrê esmanî hilkişiyabû. Kevirê wî zinarî kevîrên reş pîrxonekî bûn. Li ber ba û baranê, carê kevîrek jê diqoqilî û girêlî binê gêliyî dibû. Ca eger li wê demê da rêvîngêk yan kariwanek li wir ra derbas biba, li derbên pangewêran rizgar nedibûn. Koça Werdekê bi hemmet li binê zinarê reş ra ketin hundurê geliyê hêstirkuj. Berî nîvro bû, ko berê xwe dane geliyê hêstirkujî, êvarê ra li ser geliyî ketin û li pêşra çiyayê kariwanbizdîni ra derbas bûn. Rêka pêşra çiyayê karwanbizdêni wekî pêlekenan bû. Werdek kete pêşiyê û yên dî dane dû wê û li ser kevîrên pêlekenkî ra bi hemmet derbas bûn. Gava ko gihîştin serê qûça çiyayê kariwanbizdînî, ba û bagerê dest pê kir. Bayekî hind tund divizandê, ko dil hebû Siwaran ji xana zîni rake û bavêje erdê. Bi lez û bez li serê qûçê ra daketin aliyê dî. Her alî çiyayên bilind û serkever dihatin xûyanê. Li nava rizdeberekî şîn ra derbas bûn û berê wan kete serberjêrekî tund. Bi hezar êş û azaran va li wî berjêrî ra daketin binê deştê. Çemekî giran li naverasta deştê da bi çivane weke marekî birîndar li ba dibû û ber bi binê deştê layê rastê dişûlikî. Tarî ketibû erdê, ko xwe gihandin rex wî çemî. Li wî alî çemî êleke giran, ko çî ji êla Mîr Elî Siwarani nedima danîbû.

Koça Werdekê wê şevê li rex çemî ewîrîn û herdu birayên Werdekê yên mezin wê şevê ta sibêdê bi gered zêrewanî kirin.

Bi lédana tavê ra, Tajdîn û Mîro û her sê birayên Werdekê, mala wê li hêstiran bar kirin û ew û cotên kuran va ta ber devê çemî anîn û li wê derê bi çavên şil û dilên kul malavayî ji hev kirin. Çunku Mîr Elî Siwarani li ber kuştina Silêmanî, sipartibû wan, ko neçin nava êla Emer axayî. Hevalên Werdekê piştî malavayiyê dîsan ew riya ko tê ra hatibûn, dane ber xwe.

Koça Werdekê jî ji çemi derbas bû û ber bi êla Emer axayî lipitî. Tav şîrîn bibû, ko koça Werdekê xwe da biniya malan. Koç hêdî hêdî û melûl melûl ber bi konan diçû. Werdek li pêşiyê bû û Kerr û Kulikî jî xwe dabûne dû qentera hêstiran. Koçê nêzikî bi êlê kiribû, ko mirovik ji nav konan derket û hate pêşiya wan û pirsî:

»Xûşkê pirsiyar bêxewşe. Hûn ji kû tèn û hûnê kû da herin?»

— Eva mala Silêmanê Silîvi ye. Ew herdu yên hanê jî kurên wîne. Em hatine bigîjin Emer axa û Mamê Îsi.

— Mala Silêmanê Silîvi?!

— Erê, mala Silêmanê Silîvi.

Peya bi guj ji bal wan ber bi mala Emer axayî zivirî.

Koçê xwe dabû nav malan. Werdek li ber serê nerê Pêşeng rawestabû, ko gultegulte xelkê zoma Emer axayî li ser serê wan da berev bûn.

— Kuro dibêje mala Silêmanê Silîvi ye.

— Kuro zû mizginiyê bidin Mamê Îsi, bêjinê zû were Silêman hat.

— Kuro lê Silêman ta niha li kêderê bû?

— Kuro me cîhan têk da, me ew nedît. Dîsan baş e waye bixwe hatiye.

Werdê jî hema wisan bêdeng û seda li pêşiya hêştiran rawestabû, û nedihîşt hêştir pêş da herin. Kerr û Kulik jî li ser pišta hespan li dû koçê rawestabûn.

Kalemêrekî pişthoçik serqut û pêxwas ew civata ko dora koça Werdekê ra çît girtibûn, jêk tîş kir û bi pelepê pirsî:

— Ka Silêman? Ka Silêman?

Werdekê, hema wisan li pêşiya hêştiran rawesta yî, got:

— Ez xîzana wî me. Ew herduyên hanê jî kurên wî ne.

— Lê ka Silêman?

— Ew herduyên hanê kurên Silêman in.

Li wê demê da Kerr û Kulik li nava koma mirovan da, ji hespan peya bûn. Mamê Îsi xwe bi wan ra gîhand û herdu kurik himêz kir û ramûsî û pirsî:

— Lê ka bavê we? Lê ka Silêman?

Herdu zarok bêdeng man. Mamê Îsi li ser Werdekê da zivirî û bi pelepê pirsî:

— Lê ka Silêman ? Lê ka Silêman?

Serê Werdekê li ber da, got;

— Serhatî dût û dirêj e. Ezê ji we ra bi hûrgilî şirove bikim.

Li dû wê gotina Werdekê ra Mamê Îsi li pêşiya wan ket û tev çûne nav malan. Çend mêran rahêlan hêştiran û hêştir yêx kirin û barê wan vekirin. Werdek û Kerr û Kulik tevî gulta mêr û jinan çûne mala Mamê Îsi. Li gavekê da hundurê konê mala Mamê Îsi ji komelê pingirî. Werdekê keserek kûr rahêla û serhatiya xwe û Silêman û cotên kuran bi hûrgilî ji wan ra şirove kir. Pîngepîng kete hundurê konê mala Mamê Îsi.

Şîn û şayî tevî hev bibû .
Mala Werdekê li rex mala Mamê Îsi danîn û konê çarstûnî û çadira
Silêmanî ya taybetî li rex hev vegirtin.
Şîn û serexoşî taze kirin. Dîtin û serlêdan dest pê bû.

Îsê Mîrî, mamê Silêmanî lap kal bûye. Ridîna wî ya çîle kever dadikeve ser çokan. Pišta wî xwar bûye, bûye gopal. Êdî ew gencê ko dilê qîz û bûk û zeriyan li ser dixeriqî, bûye kalemêrekî pişthoçik. Yek kiriye du, du kiriye sê. Dûr nêzik kiriye. Guçik lê giran bûne. Gelek caran gava ko bixwaze ji cî rabe, bixwe nikarê, gereke bi milên wî ra bigirin û ewî ji cî rakin. Ew bejin û bala şûşman bûye gopal. Çemiyaye. Ridîna wî tu dibêjî qay lûfikek pemboyê veçirandî ye. Cotên birûyên wî ko li dema lawîniyê da weke perên reş dalaşan dityêşîn, niha weke du kuliyên berfê lê hatine. Ew gelekî zû pîr bibû. Pîrbûneke ne li demê da lê ser dabû. Hindekan digotin, ko mamê Îsi kula bav û bira û biraziyê xwe kire dilê xwe, lewra weha zû pîr bû. Hindekan jî digotin, ko jinka wî Xecîc li xeberdaniya wî da nîne, lew ra. Her yekê tişteke digotin. Îsê Mîrî li temenekî hindik da bibû kalekî helêlî. Lê berewajî wî Emer axa roj bi rojê genc û gencir dibû.

Di gel vî halî dîsan çawa be, gereke Îsê Mîrî rojê danekî here dîwanxana Emer axayî. Qet nebe hema rojê danekî, here ber derê dîwanxanê û li ser piyan ji Emer axayî bipirse, ka çi kar pê tune ye û paşê bizivire mala xwe. Emer axa wisan nîşanî komelê dide, ko giştî kar û barên dîwanxanê bêy şevra Îsê Mîrî nabe û naqede, û ew li xeberdaniya Mamê Îsi dernameve. Lê ya rastî tiştekedî bû.

Ji layekî dî va Emer axayî kurê Mamê Îsi, Neimet ko xwarziyê wî ye, ji xwe ra kiriye berdestk. Neimetê Îsi tim û tim li dîwanxanê da ye. Giştî karên dîwanxanê, ji nanê mêvanan bigire ta qawe û cî û nivîn û pejirandîna giştî û hat û çûya mêvanên derekeyî li destê Neimetî da ye. Bi kurtî ew bûye berpîrsê kar û barên dîwanxanê yê pejirandinê.

Neimetê Îsi li nav mala Emer axayî da destûrdayî ye. Ew xwarzayê axayî ye û mehremê mala wî ye. Her tenê ew dikare here aliyê malê, nava jin û zaran. Ew dikare destûra xwerekê bide. Ew dikare çavên xwe li heremseraya Emer axayî bigerîne. Gel heremên wî bi axive û heylo yarî û laqirdiyan jî bike.

Neimetê Îsi sî salên xişt li pişt serê xwe ra hêla ye. Ew yekî pixtikî,

kudûz û bejinbihostî ye. Çi kes salixan nade, ko yekî li bejin û bala wî da, li qeyafetê wî da, li nav binemala wan da hebûye. Ustuyê wî wisan kurt e, mirov dibêje qay serê wî li nîveka herdu milên wî da gîr kiriye û nivê wî maye û hê derneketiye. Cotek çavên zeregir li bin eniya wî ya gocgoce da bera mirovî li ser xwe da radikişîne. Cotek çavên zeregir, tu dibêjî qay cotek çavên kundane, ko bi dest di korika çavên wî da çandîn e. Li ser wê kudûzî û bejinbihostiya xwe ra, yekî çarşanî, qelewî bi zend û bende jî. Her tipileke wî weke çiqileke pîredarên palûtê kurt û stur û hişkolekîne.

Li ser vê demê ra Neimetê Îsî mêrê du jinan e jî. Lê ewî bixwe her dem li bereviya heval û hevtemenên xwe da digot, ko herdu jin jî bi dilê wî nînin. Yek hê ew gencekî tazegiheştî bû, hê tiştêk ji zewacê nedizanî, bavê wî jê ra xwestibû. Ya dî jî Emer axayî li wî bar kiribû. Emer axayî gotibû: Neimet! Here min kiça Evdalî da te. Êdî ewî jî, neşiyabû bédiliya Emer axayî bike. Nekarîbû gotinekê li ser gotina Emer axayî ra bêje. Eger bigota na xalo, ez naxwazim, dê li ber çavên xalo biketa. Dê li ber çavên Emer axayî reş biba. Êdî destên wî yê ji guliyên daran biqetiya. Êdî piyên wî yê ji dîwanxanê û heremserayê bihata birînê. her bi gotina Emer axayî ra şandibû xazginî û kiça Evdalî ji kîsî xalê xwe ji xwe ra anîbû. Lê her li yekimîn şeva zewacê da, her li şeva zavatiyê da, ava wî û Seyrê li cowekê da neçû ko neçû. Her li şeva zavatiyê da bibû gêra wî û Seyrana Evdalî. Ca xelkê li vê barê da gelek gotinên cur be cur digotin.

Hindî ko neimetê Îsî bibû mêrê du jinan, kêr diçû mala xwe. Gelek şevan bi hecetên cur be cur li dîwanxanê da dima û li bal qawegerînan li goşeyek dîwanxanê da carcimek li serê xwe dialand û radiza. Îca li ber rûyê xwe da digot, wakî ez li bal qawegerînan nemînim, qawegerînan neşên baş kar û barên dîwanxanê û amadekirina qawê cî bi cî bikin. Ez neçarim li bal wan bimînim.

Lê xelkê li bara wî da hindêk tiştên dî digotin. Digotin, ko jinên wî serî li ber dananên. Jê ditirsin. Şev neşên di gel da bihewin. Ji qeyafetê wî ditirsin. Ji bejina wî ya kudûz û ji çavên wî yên bûmîkî ditirsin. Her yekê li bara wî da gotinek digot. Pişka zore wan gotinan jî dijî hevdu bûn. Her çend ko Neimetê Îsî li panzdeh saliyê da zewicîbû, lê ta roja îro hê jî nebibû xudanê biçûkekê. Ew bê ewled û bê tewled bû. Li ber vê hindê Neimet dîsan jî her çavên xwe li jinikan digerand. Dîsan jî her li hizra jinînanê da bû, da ko kurdûnda nebe.

Lê devê xelkê doxîna şalê mirovî nîne, ko mirov girê bide. Xelkê li bara bêzarûtiya Neimetê Îsî da jî hindêk tiştên dî digotin. Ewan digotin

Neimet xurgun e. Hegera bêdûndatiya wî, her ji wî bixwe ye. Ji Neimet bixweye, ko biçûkê wî nabe. Çawa heba, hema ji du jinan yekê ber bigirta, yekê pê bima. Li herdu jinikan her yekê duhala biba. Guneh li stuyê gotiyan be, hindekan jî digotin, ko herdu jinên wî jî hê kiçin. Digotin eva jina wî ya mezin, Xemê gotibû. Heylo wê salê, dema ko bibû şerê Neimet û Xemê, û Neimeti li Xemê dabû, serê Xemê li du cıyan da şkandibû, Xemê bi xûna serê xwe va, li wê demê da ko xûn bi xavik û fistanên wê va rêz bibû, bi dujûn û kirêtiyên ne li rê, ji mala wî derketibû û xwestibû here mala bavê xwe. Hînga Xemê gotibûyê, tu çima mêrî. Wekî tu mêr bay, çima ez ta niha kiç dimam.

Dema ko Neimeti ev gotinana ji devê Xemê bihîstibû, dabû xencera xwe û rikêfî ser Xemê kiribû, ko bikuje. Lê navmalî û berdestkan xwe avitibûn nîvekê û nehêlabûn. Xemê jî qet ji ber wî nerevîbû. Hema wisan li ber rawestabû û dujûn û gotinên ne li rê li wî bar kiribû. Neimeti xwe li nav destên rêncber û berdestikan da çirçirandibû. Lê nekarîbû xwe li nav destên wan da derîne. Ta ko hawarî dabûn Mamê Îsi, û Mamê Îsi xwe pê ra gîhandibû, sexera Neimeti biribû û li ber Xemê geriyabû û ew aş kiribû. Mamê Îsi bi milê Xemê ra girtibû, û ew biribû xîveta xwe û bi destên xwe pîşo çêkiribû û danîbû ser birînên serê Xemê. Li dû ra xeka şekiri li ser pîşo reşandibû û serê Xemê dabû girêdanê û ew li xîveta xwe da razandibû.

Hindî ko ew şera qewimiye, Neimet gelekî kêm diçe mala xwe. Êdî ewî kîna Xemê kiriye dilê xwe. Gava ko xeber tê li ser xeberê, dibêje:

»Xemê jineke zarçors û xebersar û zimanreq e. Ez hejî wê nakim. Seyran jineke baş û bi toreye. Jineke ziman qend û zarşirîne. Jineke dilhebîne.«

Lê xelkê digotin:

»Qet Seyran jî çi rûyî nade Neimeti. Ew jî ji Neimeti direve. Jê ditirse. Keyf pê nayê. Lê herdu jî darên şkestî e. Nikarin tişteke bikin. Ne dikarin xwe bidin berdanê, ne jî dikarin li dijî deb û şopên heyî bilivin. Neçarin hema temenekê li wî agirî da bimînin û bişewitin.«

Lê hindek jî dibêjin ko Neimeti li mala xalê xwe da tişteke diye, lewranê dil nade ji mala xalê xwe dûr bikeve. Erê li mala Emer axayî da, li pişt çît û perdan da, li heremseraya taybetî da, kiçek heye. Ca kiç, çi kiçe! Kiç wekî hûrî û periyane. Ev kiça ciwan û xweşik, ev canika nazenîn, ko dibêje hîvê tu dernekeve, ezê derkevim, tavê tu dernekeve, ezê derkevim, kiça Emer axayî ye. Navê wê Perîşan e. Perîşan bînanî çirayekê vêdikeve.

Xanimeke ji xwe zêde ye. Perîşan hê nebûye çarde salî, hê zaro tê hejmarê, lê nav û deng belavî cîhanê kiriye. Li ser bedewetiya Perîşanê ra kiç nehatine cîhanê. Ca di gel vê ciwanetiyê Perîşan kiçeke pir toredar û têgî-heştiye jî. Qewlî gotî xeber bi misqalê ji devê Perîşanê ra derdikeve. Perîşan ko dimeşe, tu dibêjî çîlkewa çiyayê Elegezê ye. Mirov dil nade çavên xwe li ser wê û rewta wê hilîne. Bejina wê bilind û navtenga wê bihostek û çar tilî ye. Çavên wê weke qetrana Kewanê Qîrê reş û zîlin. Birûyên kewanî, eniya meydanî, sûretê sore sipî li para va têne xûyanê. Xaleke angorî nîskeke jî li ser hinarikê rûyê wê yê aliyê çepê da ye. Xal wisan sore, tu dibêjî çipika xûnê ye. Perîşan wisan nazik û nazenîne, ko av li gerdenê da û mejî li tiliyan da tê xûyanê. Tu dibêjî qay Xudê giştî bedewetî û ciwantiya li ser rûyê cîhanê kiriye du paran, parek daye giştî cîhaniyan, û parek jî daye Perîşanê tenê. Kê dibîne, hişê xwe ji dest dide û mit û mat dimîne û li wê û ciwantiya wê dinê re. Ta hînga gelek xort li ser bedewetiya Perîşanê dîn û şet û şeyda bibûn. Lê newêribûn ewê li bavê wê bixwazin. Emer axa êdî bibû Mîrê navçê. Tenê Mîran dikarî dawa kiça wî bikirana. Nav û dengê Perîşanê balavî axarê cîhanê bibû. Navê wê bibû pirzika li ser zimanê gelek xortên tazegiheştî.

Hindî ko Perîşanê nav û deng belavî cîhanê kiriye, Neimet zêdetir diçe aliyê malê. Carê bi berhaneya tiştekdîçe aliyê malê. Carê kêmasiyeke qawexana dîwanxanê dike berhane û diçe heremseraya xalê xwe. Kilîdên kîler û qotiyên xwarebarê hemû li destê Perîşanê da ye. Neimet her gava ko diçe aliyê malê tişteke bîne, du tiştan ji bîr ve dike û dîsan dizivire aliyê malê. Li ber Perîşanê radiweste û bi zimanekî pelte û lalome pê ra xeber dide û kêmasiyên qawexana dîwanxanê jê dixwaze. Şekir, qend, qawe, fîncan û feyfûrî, karê şîv û firavîna mêvanan...

Lê Perîşan qet aviran jî nade wî. Dike pêkenîkê keniz û kulfet û berdestikan. Hindî ko Perîşan bi wê rewşa Neimetê Îsi, kurmetê xwe, hesiya ye, nav li kenizan da ye, wî ya dikin tirane. Yên ko kumê wî direvînin. Yên ko piştî wî dişiqitînin. Yên ko devên xwe lê xwar dikin. Yên ko tiştan davêjin ber piyên wî û ewî li ser kelle li erdê didin. Li demên weha da, Perîşan diroda xwe li carî û kinizan tûre dike û dibêje, çi karên we bi Neimetê metê neketibe.

Hindî dem li ser ra derbas dibe, Neimet zêde û zêdetir evîna Perîşanê li nav dilê xwe yê pir kul û birîn da dinitilîne. Ta ko rojekê taba xwe nayîne û dibêje kenizekê:

»Bêje xanima xwe bila min bike!«

Bi vê gotinê ra keniz hemû lê berev dibin. Komê wî direvînin. Şalê wî dişiqitînin. Şûtika wî vedişêrin. Neimet bi neçarî serqot û bêşûtik dizivire mala xwe û kumê xwe yê dî dide serê xwe û şûtika xwe ya dî girêdide û dizivire diwanxanê.

Dû vê kiriyara kenizan ra, Neimet êdî ji Perîşanê bêhîvî dibe. Çunku dibîne, ev e reftara kenizan bû, lê xanimê çi bîne serê wî? Xwe ji xwe ra dihizire û digîje wê akamê, ko qet li wê bareyê da çi tiştî ne bêje û ne jî tiştêkê helêxe. Êdî piştî hînga ne Perîşanê rû dida Neimeti, ne jî rûyê Neimeti digirt, here aliyê malê . Ew zor kêr diçû heremseraya xalê xwe. Ta Emer axa ew neşanda aliyê malê, ew bixwe nedîçû. Ewî êdî gizên xwe ji Perîşanê zîtibû. Lê di gel wê hindê dîsan jî her evîna Perîşanê li kûraniya dilê wî yê pir kul û birîn da mabû.

Hindî ko mala Werdekê hatibû, li rex mala wan danîbû, ewî dest ji Perîşanê kêşabû û teşî li ser Werdekê da dirîst. Werdek ji wî ra pariyekî germ û nerm bû. Bi zewaca di gel Werdekê ra ewî dikarî cotên kurên wê jî bikira berdestkên xwe û çawa dilê wî bixwasta, wecê ji wan herdu kurikana vergirta. Her cara ko ber bi Werdekê diçû, xwe dikenand û didanên xwe beş dikir. Gava ko çav li Werdekê diket, xwe dibişirand. Lê Werdekê her li yekimîn carê da, ko Neimeti bi wate lê nihêribû, avirekî wisan tûj dabû Neimeti, ko hindik mabû Neimet derpiyê xwe zer bike. Lê Neimeti dîsan jî dest ji Werdekê nekişandibû. her şev û roj li wê hizrê da bû, ko çawan li Werdekê bibe xudan?

Dîtîn û serlêdan, şîn û girîn, şayî û keyfxweşî, serexweşî û hawariya mala Silêmanî mehekî zêdetir kişand. Ta du, sê mehan mala Silêmanî mêvan dihate hejmarê. Giştî êla Emer axayî bi gered li ser zarên Silêmanî mêvandarî danîn. Piştî hemûyê mala Emer axayî jî gazî Werdekê û herdu kurên wê kirin. Werdek tevî jinan çû aliyê malê. Kerr û Kulik jî dane dû Mamê Îsi û çûne dîwanxanê. Mamê Îs gopalê wî li desti da, dakete hundurê dîwanxanê û li ser deba Kurdî ya mêjîn, bi zimanê kal û bavan weha wîştande komelê:

»Ij we ra wîşt gelî komela hêja!«

Bi dengê Mamê Îsi ra bû gurîna hemûyê ji ber wî va rabûn. Berê Emer axayî û li dû wî ra jî komelê bi hev ra li Mamê Îsi zivirandin:

»Wîšta te li ser wîştê be, day û babên te li bihîştê be!«

Emer axa hate pêşiya Mamê Îsi û bi milê wî ra girt û ew bir û li rex xwe da rûniştandinê. Kerr û Kulik jî li rex Mamê Îsi li ser çokan rûniştin. Pêş da Emer axa serçawanî da Mamê Îsi û li dû ra jî komelê hemûyê bi wateya rêzlêgirtinê destên xwe ji Mamê Îsi ra bilind kirin.

Dîwanxana Emer axayî hê li ser dîwanxana Mîrê ereban ra bû. konekî reşî Erebi li ser çil ustûnan vegirtibûn. Ustûnên konî hemû gircîkarîkirî bûn. Bîneyên karxezal û balindên cur be cur li ser ustûnan nitilandin. Nava koni, li vî serî ta serê hanê bi kulavên Xurestanî hatibû raxistinê. Bîneyên şêr û piling û bebiran li ser kulavan kişandibûn. Dorandorî kulavan palgî û bistir û beralên rengrengî li ber hev da hilcinîbûn. Nîveka konî li ber deri ta serê jorê li rêzekê da curinên mermerîn danîbûn. Kevirên curnan ji mermera sipî bû. Her curnek hindî coniyekî bû. Bertiraşan nîveka wan hindî beroşekê kolabûn. Kerr û Kuliki taze curin didîtin. Kuliki li nav çavên Kerrî nihêrî. Kerr çav li Kuliki kir, ko xwe li ser va nebe. Bi hejyareya Kerrî ra Kuliki serê xwe kire ber xwe.

Emer axa li ser doşikek taybetî, ko bi mexmerkî pîrozeyî hatibû rûkirinê û dorandorî wê jî bi qeytanên gulavtûne rişîdar hatibû kobe kirinê, rûniştibû. Doşeka wî du bihostan li ser doşk û kulavên dî diket.

Komelê li her bareyê da diaxiftin. Ta ko xeber hate ser Kerr û Kuliki.

Emer axayî ji Mamê Îsi pirsî:

»Ev herduyane nebiyên ten e?«

— Erê, xulamên ten e.«

— Yezdan ji te ra bihêle.

— Zor sipas!

— Çend salî ne?

— Îsal pê dikotin neh salîtiyê.

Herduk jî?

— Erê herduk jî.

— Aha bêje, da, hevalcêvî ne!

— Erê hevalcêvî ne.

— Çavê Xudê li wan be! Çi gir û gevde ne jî!

— A, kişandine dayîk û babên xwe.

Bi wê pirsiyara Emer axayî ra qur û pist kete nava komela dîwanxanê da û hemûyê zendegirtî li Kerr û Kuliki nihêrîn. Li dû ra Emer axayî dîsan got:

— Te baş kir, ko te ewan jî di gel xwe îna dîwanxanê.

— Erê min got, bila bên û çavnasî dîwanxanê bibin.

— Nebiyên te çi karî dizanin?

— Xudê zor zîx in. Bi min wereng her kar ji destên wan tê. Lê hindî ko hatine vira her bêkar mane. Bi dîtina min divê, ko destên wan bi tiştekeva bend bikin. Genc in, bila bêkar nemînin. Helbet dewlet serê te, rewşa wan pir baş e. Pirêze û pergala mala wan zor bi ser û ber e. Çi tiştên wan kêr nîne. Lê herwekî min got divê em destên wan bi tiştekeva bend bikin. Bila bi tiştekeva xerîk bin û bêkar nemînin.

Emer axayî ko ta niha bi wan herdu gencana ra xeber nedabû, serê xwe li ser wan da kir û pirsî:

— Hûn çi karî dizanin.

Keri bersiv da :

— Tu çi bêjî.

Mamê Îsi xwe kenand û got:

— Rast dibêje, bi Xudê kem her kar ji destên wan tê. Lê xoşina wan zor bi hespan ra tê.

Emer axayî got:

— De wisan be, lap baş e.

Paşê serê xwe li ser herdu lawan da kir û pirsî:

— Hûnê bikaribin revoya hespan biçêrînin?

Keri bersiv da:

— A, emê bikaribin.

— De baş e karê xwe bikin û hema sibê herin ber revoya hespan. Kanê hûn çawa hespan diçêrînin?

Keri li nav çavên Kuliki nihêrî û herduyan bi hev ra gotin:

— Baş e! Emê sibê herin ber revoya hespan.

Li dû got û bêjê ra qawegerînan qawe gerandin. Komelê jî li her alî di-axiftin. Digotin û dikeniyên. Li dû qawê ra firavîn hat. Berdestikan sênîyên sawarê dabûne ser destên xwe û li dû hev ra hatin hundurê konî û sawara dax berdane nav curnan û zexmên goştên karikan danîne ser sawarê û her curnekî jî şeşek nan danîn ser û kûzikek dewê tîrş bi çend kasikan va jî danîne rex wan û paş da vekîşiyên. Hulmeke germ wekî armûşî ji sawarê dikîşiya. Berî hemûyê Emer axa hate ser curnê pêşberî xwe û li dû ra teklîfatî bi komelê da. Komelê weke pezên bêxwedî kişiyane ser curnan. Mamê Îsi niqande Kerr û Kuliki. Bi niqandina wî ra Kerr û Kulik tev rabûn û hatin li rex curnê pêşberî xwe rûniştin. Ewan û Mamê Îsi pêkve li rex curnî rûniştin û xerîkî xwarinê bûn. Kerr û Kuliki bêpakî, bi dest û pencên xwe goştê karikan hincîhincî dikirin û davîtin ser sawarê û parî lê badidan û dixwarin. Hindî pirtiya goştî li binê curnan da mabû, xwarin. Komelê xwerekî xwe li bédengiyê da xwarin. Piştî wê hindê ko hemû ji ser curnan vekîşiyên, berdestikan legenî û lûleheng li ber komelê girtin. Hindekan destên xwe şostin û hindekan jî neşuştin. Li dû destûştinê ra berdestikan pêş da ew xwerekî ko li binê curnan da mabû, derînan û paşê binê curnan temîz şostin û bi perû yê taybetî binê wan hişk û paqij kirin. Li dû ra dîsan qawe gerandin.

Piştî xwarin û vexwarinê Mamê Îsi malavayî ji Emer axa û rûniştîyên dîwanxanê kir û ji dîwanxanê derket. Kerr û Kuliki jî dane dû wî. Vê carê Mamê Îsi rêka xwe nêzik kir û li piştî dîwanxanê ra li ber derê konê aliyê malê ra zivirî. Perîşan bi koma kenizên xwe va li ber derê konî rawestabû. Gava ko çavên Perîşanê bi Mamê Îsi ket, berbirî wî hat. Mamê Îsi serçavanî û keyfxweşî dayê û gotê:

»Tu çawayî kiça min? Başî ?«

Perîşanê destê xwe yê rastê da sîngê xwe û zor li ser hemdê xwe bersiva wî da:

»Ez keniza te me. Destên te radimûsim.«

— Meta te wan çûne, yan hê li malê ne ?

— Ewan jî her taze çûn.

Ker û Kulik jî li rex Mamê Îsi rawestabûn. Li wê navê da her carekê tenê çavên Kerr û Perîşanê li hevdu asê bûn. Tirîşka çavên Kerrî weke birûskekê li nav çavên Perîşanê ket. Perîşana ko pakî ji kulê jî nedigirt, bêy hemdê wê serê wê kete ber da. Rehekî sor li binçena wê ra dest pê kir û ta ser hinarkên rûyê wê liviyan. Germayeke taybetî li seranserî leşê wê geriya. Rengê wê sor bû. Kerr jî soromoro bû û serê xwe berda. Êdî Perîşanê nikarî gotinên xwe bidomanda, ji wan veqetiya û xwe avête hundurê koni. Mamê Îsi jî herdu genc di gel xwe ta ber derê xîveta wan anî û li ber derê xîvetê bangî Werdekê kir û doza revoyê ji Werdekê ra jî helêxist. Werdekê jî ew babeta pejirand. Ewê jî nedixwest zaroyên wê bêkar li nava zomê da arode bigerin. Ew ji dupatebûna şerê li nav êla Mîrê erebani ditirsiya. Digot cotek mêr in bila herin hem ji xwe ra xerîk bin û hem jî hîmî çil û çiya û ber û bestan bibin. Yê çî bînanî qîza kor li mal da bimînin. Eger li mal da bimînin, yê dîsan teşqeleyan derînin.

Seûgora sibê bû, ko Werdekê herdu lawên xwe ji xewê rakir. Hebana nanê wan da destên wan û ewan ber bi mala Emer axayî rê kir. Kerr û Kulik ew herdu gencên nûriste, ew herdu şênekurên zîx, ew herdu xortên çeleng di seûgora sibê da, di gewratiya berbangê da, di şefeqa siherê da, ji konê xwe derketin û ber bi mala Emer axayî çûn. Werdek jî li ber derê konî rawestabû, li herdu kurên xwe, li herdu xortên tazegiheştî, li herdu fidanên nûriste, li herdu şimşadên serferaz mêze fikir û li ber xwe ra diçû û şa dibû, ko dayîka cotek kurên weha çeleng e. Werdekê li ber derê konî destê xwe ji wan ra hejand û got:

»Herin min hûn siparitine Yezdanê mezin. Destê Xudê li ser serê we be. Şems agehdar û piştewanê we be. Mîrê mezin we ji aşîtên nedîtî biparêze. Herin!«

Her çend ko Werdek pehlewana ke jîr û jêhatî û bêtîrs bû, lê pir di xema cotên kuran da bû. Pir li wan û li paşeroja wan û bûyerên buvedar ditirsiya.

Herdu xortan bi hev ra bersiva dayîka xwe dan û gotin:

»Bi xatirê te dadê! Nihêranî me nebe!«

Ta herdu zaroyên wê pê va dihatin xûyanê, Werdek hema wisan li ber derê konî rawestabû û li wan dinihêrî. Da ko Kerr û Kulik giheştin ber derê mala Emer axayî, paşê Werdek çû kete hundurê xîveta xwe.

Ker û Kulik gihîştin ber derê mala Emer axayî û meyeran alî wan kirin û derê extirmexanê vekirin.

Bi darên çamê perjîneke mezin ji hespan ra çêkiribûn. Deriyek jî pê qamûşan girêdabûn û li ber dergê extirmexanê dabûn. Gava ko meyeran derê extirmexanê vekirin, bû firefira hespan û hevdu paldan û xwe lêk dan û hevdu dane ber çifte û refes û qerpan û bi gultetî li derê extirmexanê ra derketin derva. Bi derketina hespan ra bêhna tersan da hewayê. Bû hîrehîr û şilheşîha wan. Meyterekî alî Kerr û Kuliki kir û revo ber bi lew-ergehê rast kir û pawana hespan nîşanî wan da û got:

»A, ew mila hanê hindî ko bi we va tê xûyanê, ta binê geliyê pêşberî we

qorixa hespaye. Hûn dikarin her roj revoyê li wê milê ta biniya geliyê bilewerîn. Lê nebî, nebî ku, hûn li wî girê reş derbas bibin. Piştî wî girê êdî kewşenê me nîne. Ew derana kewşenê êla Denizê diz e. Van salana nîveka me û wana xweş nîne. We hew dît, hatin û revo berev kirin û birin. Wî alî da neçin ha! Min gote we ha, hûn wî alî da herin, hûnê hew bibîn, ko cerda Denizê diz avîte ser revoyê û hûn jî dîl girtin û birin. Bila qet li rûyê we da şer û gêre çênebe. Baş agadariyê li hespan bikin. Hemû êvaran, ko hûn hespan tînin extirmexanê, wana bihejmêrin. A, ew mahîna hanê, ewa şînboz, mahîna Emer axayî bixwe ye. Navê wê Şemlê ye. Şemlê mahîna hawarî û gaziyan e. Emer axa li hawarî û gaziyan şevane da li wê siwar dibe. A, ewa hanê jî, ewa hane reşboz e bilind jî mahîna Barxane ye. Ev herdu mahînan li ber dilê Emer axayî pir şîrîn in. Revo hemû aliyekî û ew herdu jî aliyekî ne.»

Bi arîkariya meyteri revo gîhandin lewgergehê. Revo li lewgergehê da bi-jiqî û Kerr û Kulikî jî her yekê xwe dane çengekî revoyê.

Şemlê û mahîna Barxane her dem li rex hev diçeriyen. Herdu jî li nava revoyê da dûr va dihatin xûyanê. Şemlê li ber rengê kirasê xwe yê taybetî, lê mahîna Barxane li ber girbûn û gevdetiya xwe. Mahîna Barxane mahîneke reşboz bû. Ew wisan bilind bû, ko çî hesp û mahînen dî li ser wê nediket. Li nava revoyê da li dûr va dihaten xûyanê. Navtenga wê wekî navtenga karxezalan zirav û herdu saxiriyên wê weke cotek hêkên qazan, têr û tijî û pir û hulo bûn. Guçkên wê mûç, ustuyê wê zirav û dirêj, simên wê bilind û kodikî, sîngê wê pan û vekirî, çîpên wê dirêj û raçandî bûn. Kirasê wê wisan temîz bû, ko te dikarî tu xalên li se leşê wê bihejmêrî. Rewneq dikete pirça leşê wê. Te dil nedikir tu bi herdu çavan li mahîna Barxane binihêrî. Emer axa li rê û rêbwarîyan dûr da barxana xwe ya taybetî li wê dikir. her li ber wê hindê bû, ko navê wê kiribûn mahîna barxane. Ca Kerr û Kulikî jî ratib û cil û tatikên xwe her li mahîna Barxane dikirin û ew bi xwe ra digerandin û gelek çaran li destên xwe da li rex mêrg û zevî û bengeyan da diçerandin û her şev jî jê ra şîvehesp diçin û ew cuda li hespên dinê li ber derê konê xwe şîv dikirin.

Çend buhar û havîn derbas bûn. Çend çaran aran û zozan kirin. Êdî Kerr û Kulikî der û deşt bînanî kefa destên xwe nas dikirin. Herdu jî roj bi rojê mezin dibûn û bejin vedidan. Berê simbelên herduyan jî xuyî dabûn. Bibûn cotek xortên tazegihîştî. Du xortên bi milên hev ra. Du xortên bi zend û bend û bilindbala û tevkutayî. Zewêlekên destên wan badayî û bitew, navmilên wan pan û sîngên wan bilind û biber hêtanpê-

tanî û gir û gevde bibûn.

Hemû şevan revo dihanîn extirmexanê û hemû sibêdeyan jî revo ji extirmexanê derdixistin û dibirin lewergehê. Du canî li dû mahîna Barxane bûn. Canî mahîneke biriye û canî hespekî şîr e. Ew herdu caniyana jî kişandibûn maka xwe. Du caniyên tor û çeleng. Du caniyên hûştûştokî û hişiyar.

Li nav giştî revoyê da xoşina Kerr û Kuliki bi mahîna Barxane û herdu caniyên wê ra dihat. Rojên germe havînê, her roj mahîna Barxane û herdu caniyên wê li ber avên çem û kaniyan, li ber avên şorik û gol û golmancan dişoştin. Li danê zivistanê jî, rojên ko hewa sar dibû, ew her sêk cil dikirin. Kerr û Kuliki ew her sêk jî hîmî ser destan kiribûn. Her caniyek jî navek lê kiribûn. Navê canîmahîne kiribûn Sosik. Navê canîhespi jî kiribûn Nijdî. Ev herdu caniyana ji Kerr û Kuliki pêve, çî kes û çî tiştên dî nedihebandin. Gava ko Kerr û Kuliki navên wan caniyana dihanîn, herduk di gavê da li ber wan amade dibûn. Yan jî gava ko bi du dangan biftandana, ew herdu canî bi rêka fersexan jî ji wan dûr bana, bi bayê bez û birûskê ra xwe bi Kerr û Kuliki ra digîhandin.

Sosik canîmahîneke reşboz bû. Kişandibû maka xwe. Ew û maka xwe te digot letên sêvekêne, ko li ber hev Kerr kirine. Sosik canîmahîneke pir hişiyar û hûştûştokî bû. Durust weke xezaleke sil bû. Bi xiştînekê ra serê xwe bilind û guçkên xwe mûç dikir û li dor û berên xwe dinihêrî û bînfişk vedida û dibû firefira wê û li dora revoyê ra dikete çerxê. Îca hînga Nijdî jî çav didayê û dikete dû wê û herdu li dora revoyê ra diketin cirîdanê. Nijdî canîhespekî reşî zîl bû. Wîsan reş bû, te digot qay şebeye. Li ber reşatiyê kirasê wî diteyîsî. Leşê wî bînanî şebeyeke reşe zîl wîsan saf û hulo bû, mirovî nikarî xwe li ser piştê wî ya şimitok bigirta.

Kerri her dem digot:

»Ew hespê şeverêşa ye. Mirovî li şeverêşan da destek cilkên reş li xwe bike û li Nijdiyî siwar bibe û here nijdê.«

Ewana her li ber vê hindê navê wî danîbûn Nijdî. Digotin Nijdî hespê nijdê ye. Lê dayîka wan, Werdekê digote wan:

»Lawên min, hespên ko ji Necda Erebestanê tînen, ji wan ra Necdî dibêjn.«

Lê Kerr û Kuliki nedipejirandin û digotin:

»Dadê Nijdî yanê hespê nijde û cerdê.«

Kuliki digot:

Xwazî Nijdî jî canîmahîna ba. Çunku mahîna li şeverêşan da, nahîrin û

naşîhin. Lê eger hesip şev bêhna mahînekê bibêhnin, bînanî birûskeke dihîrin. Li agirê mahîne da dişewitin û durust weke ewrê derbuharê dihîrin. Îca bi yekimîn dengî ra dijmin bi mirovî dihesin û ya xwe bi mirovî dikin.

Keri digot :

»Ew jî hêsan e. Zor sanahî ye. Rêka wê jî heye.«

— Rêka wê çî ye?

— Pêdiviye, mirovî hespên hîrhîrokî bike yexte.

— Te got yexte! Mala te nekeve, destên te çawa diçe Nijdiyî tu dibêjî mirov Nijdiyî bike yexte. Hespê ko bû yexte, êdî ji şak dikeve. Hem jî hespek eger bû yexte, êdî zêde nake. Bejin venade. Pêş da naçe û bi gevde nabe. Dipitixe. Hema li ser bejna xwe ya pêşîn dimîne. Dikevgire û pix-tikî dibe û şûşman nabe.

— Erê Yezdan kem tu rast dibêjî, heyfa Nijdiye, mirov Nijdiyî bike yexte.

— Tu li me binêre, lo! Tu dibêjî qay Nijdî hespê me ye, em ji xwe ra, li bal xwe navan lê dikin. Dikin yexte...

— Hey tu ji Xudê ra çî dibêjî, hema me Nijdî ji Emer axayî stand, stand.

— Erê da, ma yê xêra bavê xwe bide?!

— Erê da, ma em xulamên bavê wî ne. Eva çend merce em diçin ber revoyê wî. Ma yê xêra bavê xwe bide.

— Erê Yezdan kem tu rast dibêjî, emê li dewsa heqê xwe Nijdiyi jê bistînin.

— Te Sosik jî hema ji bîr ve kir, ha! Emê Sosik û Nijdiyi herduyan jî jê bistînin.

— Erê emê herduyan jî jê bistînin.

— Ya repetepa lingên hespan li şeverşan da jî hêsane ha, tu dizanî?

— Na, çî ye?

— Eger şev tu çûyî nijdê û cerdekê û te nexwest, ko dijmin dengê lingê hespê te bibihê, pêdiviye, tu her çar simên hespê xwe kulav bikî.

— Çawa ?!

— Qet pir sanahiye. Bi her simekî hespê xwe va ta xirtika lingan Kerrekulavekî bi ser û ber bialîne û li dû ra pê arşûjineke mûyê bizinan baş bidirû. Vêca li şeverşan da li peleguha dijmini ra jî derbas bibî, dengê simê hespê te nabihîze. Eger mirov wî kulavî baş û bi ser û ber bidirû, ew solikên kulavîn têra riya heft rojan dike. Dadê digot carekê kalkê Hesê

wisan çûbû, avîtîbû ser rêbiran û rêbir di şarga wan da dîl girtîbû, û hanîbû dîwanxana mîrê ereban. Digot, ta ko kalkê Hesê li ser wan da girtîbû, paşê bi xwe hesiyabûn.

Kerr û Kulîki li her derî diaxiftin û her cure bîr û hizir dikete serê wan.

Her şev gava ko Kerr û Kulik li ber revoyê dizivirîn, Werdek weke cûncikekê li dora wan ra dihat û diçû. Çarix û goreyên wan diguhest. Xwerekê wan bi ser û ber bi wan dida xwarinê û li dû xwerekê ra ji çawaniya hespan û lewergêh û rewşa Sosik û Nijdî û mahîna Barxane pirsîyar dikir û ji wan dixwest, ko bi roj li çolê çî dîtine û çî bihîstine ji dayîka xwe ra jî bêjin. Piştî gotin û axiftinê gereda hewîsanê dihat. Her şev demek xurt piştî şivan, berî razanê, Werdekê her di hundurê konî da herdu pehlewên xwe berdida guleşê. Li dû guleşê ra fend û fêlên cur be cure zoranê ji wan ra şirove dikir.

Şevêkî piştî şivan, Werdekê gazî herdu kurên xwe kir û gote wan:

»Kurên min hûn êdî mezin bûne. Eva midehekî dûr û dirêje jî, we hewîsana pehlewntiyê di çek û rextan da nekirine. Ez ditirsim, ko hûn çawaniya bikarbirina çekan ji bîr bikin. Lawo em xudan neyar û dijmin in. Divê we şev û roj hay ji xwe hebe. Eva demeke dûr û dirêje, ko çek û rextên min û babê we waye hema wisan li perê stêri da ma ye. Were ezê îşev wan çek û rextana li nîveka we da pişk bavêjim. Kanê çek û rextên min ji kê ra dikeve û yê babê we ji kê ra. Êdî vir ha şûn da destevala neçin ber revoyê. Her dem çek û rextên xwe bi xwe ra bibin.«

Îca Werdekê bi vê gotina xwe ra banzda, çû li perê stêri du dest çek û rext deranî. Ewê çek û rext bi ser û ber li nava cil û cihazên hêştiran da pêçabû û danîbû perê stêri. Du sîngî, du zergên xezebê, du şûr, du kewan, du tîrdankên tijî tîr, du xencer, du mertal, du nêze, du cot zendane, du zirêx, du kulavqot li nava cil û cihazan deranî. Jêk cuda kir û kire du deste û got:

»Evana çek û rextên bavê we ne, ewanê hanê jî çek û rextên min in. Ez êdî pîr bûme. Êdî çek û rext bi karê min nayê. Ji min ra li vêderê çek û rext dest nade. Kes li vira nizanê, ko ez pehlewên im. Bila qet kes nezanibe jî.«

Werdekê li dû van gotinên xwe ra gote cotên kurên xwe:

»Yek ji we pişta xwe bide min û bixeyîde, ta ko em van çekana pişk

bavêjin.«

Kerr pişta xwe da wan û got:

»Hanê ez xeyîdîm.«

Werdekê qelema xwe li berîka xwe deranî û navê Kerrî li ser kaxetekê û yê Kuliki jî li ser kaxetêke dî nivîsî û li ser hev da qet kir û gote Kerrî:

»Ker were van herdu kaxetana, her yekê bavêje ser pişkekê!«

Kerr li ser wan da zivirî û kaxet li nav destê dayîka xwe hilanî û her yek avîte ser pişkekê. Werdek xwar bû, kaxeta li ser çek û rextên Silêmanî hilda û jêk vekir û xwend:

»Kerr.«

Îca destên xwe lev da û da çepikan û got:

»Pîroz be! Çekên bavê we ji Kerrî ra ket û çekên min jî ji Kuliki ra. Li we herduyan jî pîroz û bimbarek be! Her bijîn kurên baş! Li vê gavê şûn da îca hûn êdî mêt û pehewan in. Haya we herduyan jî bi hev hebe. Her roj gava ko hûn hespan tînin mozirganiyê, çek û rihtên xwe girê bidin û li çolê demekê hewîsanê bikin. Bila fend û fêlên çekdariyê ji bîra we neçe. Lê li ber çavên xelkê çekên xwe li xwe nekin. Xelk çavnebar in.«

Kerr û Kuliki destê dayîka xwe ramûsîn û li dû ra çek û rextên xwe girêdan. Û wekî du pehewanan li ber hev ra hatin û çûn. Werdekê gote wan:

»Zor pîroz be! Îca hûn westiyan e. Çekên xwe bişiqitînin û razên! Derenge, hûnê sibê zû biçin ber revoyê. Hemîn hûnê li çolê hewîsanên xwe bikin.«

Kerr û Kuliki çek û rextên xwe şiqitandin û xirpişîn nav nivînan. Lê li ber şabûna çek û rextan ta sibêdê xew li çavên yekê ji wan jî neket. Sibêdê gelekî zûtir ji demên her roj ji nav nivînan derketin û çûn mahîna Barxane înan û çek û rextên xwe, ko li nava tatik û cil û cihuran da pêçabûn, dane ser pişta wê û revo berdan û ber bi pawan hespan rê ketin.

Êdî ji wê rojê şûn da Kerr û Kuliki çek û rextên xwe bi xwe ra dibirin çolê û li ser bisparteya dayîka xwe heftiyê sê, çar caran, gava ko hesp didane mozirganiyê, xwe li çek û rextan da tev girêdidan û xerîkî hewîsanê dibûn. Milmilanê, nêzebazî, kewandarî, nîşanbazî, şûrweşînî, xenceranê, zerganê û her cur û celebên hunura şervaniyê da hewîsan dikirin. Li zoranê û rimbaziyê da Kerrî bi Kuliki nedikarî. Kulik ew ditewand. Lê li şûrweşînî û nîşanbaziyê da Kuliki nedikarî dest û lepan li ber Kerrî hilîne. Ewan ji bilî hewîsana çekdariyê hewîsana siwariyê jî dikirin. Rojê danekî xwe li çek û rextan da dipêçan û li Sosik û Nijdiyî siwar dibûn û li dora revoyê ra diketin çerx û cirîdanê. Ewan herdukan jî bixwe Sosik û Nijdî

hîm kiribûn. Sosik qedem û Nijdî jî orxe hîn kiribûn. Sosik li ber para Kerrî û Nijdî jî li ber para Kuliki ketibû. Suwariya Nijdî pir xweş bû. Nijdî siwarê xwe li ser pişta xwe nedileqand. Lê bi çifta Sosikê ra nedigêhîşt. Rast bû ko Sosik orxe nibû, lê di çiftê da Nijdî bi toza wê ra jî nedigêhîşt. Ca gava ko Kerr û Kulik derdiketin hewîsana siwariyê, hespên xwe fêrî her cure tewil û bazan dikirin. ewan li ser kevir û kendalan ra didane banzdanê. Li serhevrazan da li yek bînê da ew radiqetandin û li serberjêrên pir nişîv da bi xar û mêl dajotin. Li rastiyan da gava ko herdu hesp bi guj dajotin, xwe bi tengên wan va digirtin û li ser pişta wan ra dadiketin binzîkên wana û çendîn seriyên wisan hema li binzîkên hespan da xwe li ber çavên dijminên gumaneyî vedişartin. Li vê hewîsanê da Kulik ji Kerrî jêhatîtir bû. Kerr giran bû. Nikarî baş xwe bi tenga Sosikê va bigre û Sosikê li wê rewşê da bibeziîne, lê Kulik çendîn seriyên ji Kerrî zêdetir ew hewîsana didomand. Kerrî berhane ji Kuliki digirt û digotê, Nijdî orxe ye, lew ra tu dikarî baş li binzîkê wî da xwe ragirî. Lê Sosik hem qedeme, hem jî gavrapîv e. Siwarê xwe li binzîka xwe da dihejîne û diçelqîne. Kuliki digotê de were li ser pişta Nijdiyî xwe biceribîne. Lê Kerrî nedipejirand.

Rojeke buharê ya meha cotanê bû. Danê nivro bû. Tavê zeliqandibûyê. Kerr û Kuliki revo ber bi mozirganiyê top kirin û dîsan fenanî caran xwe li çek û rextan da pêçan û xwe tevgirêdan. Taze dixwestin dest bi hewîsanê bikin, ko nişkêva Kuliki dît, revdeyek siwar li wan hingavt. Berê we hizirî, ko rêvîngin, lê li dû ra dîna xwe dayê neherê, evan waye bûne du desteyan û herdu deste jî waye durust ber bi wan dajon. Kuliki li Kerrî kire gazî:

»Kuro cerdê em girtin!«

Kerr pê keniya û gotê:

»Çiye ziravê te qetiya!? Cerda çi! Mêrkan waye li riya xwe da diçin. Tu nahêlî xelk li riya xwe da jî here?!«

— Kuro Kero rêya çi! Rêvîngê çi! Mala te nekeve ca çavên xwe veke û dîna xwe bidê, evana waye hemû çekdarin û waye rast ber bi me dajon.«

Bi vê gotina Kuliki ra, Kerr li siwaran hûr bû û got:

»Yezdan kem tu rast dibêjî, kuro li ser hemdê xwe be ha. Emê ji mirinê ra lêdin û ta dilopek xûn jî li bedena me da mabe, emê li ber xwe bidin.«

Bi vê gotinê ra her yek ber bi hespê xwe bezîn.

Ta ewan li hespên xwe siwar bûn û xwe dane çengê revoyê, Siwaran xwe bi wan ra gîhandin.

Kerrî li siwaran heyband:

»Lolo hûn kî ne?«

— Kir be, kurê dêlê, dena ezê cergên te bînime derê.

— Kurê dêlê jî, kurê sê jî. Li nav hespan derkevin!

Lê siwaran bêpakî dakutane nav revoyê û revo kirin du tîşan û tîşek ber bi binê geliyî hajotin û tîşek jî ji Kerr û Kuliki ra hêlan.

Vê carê Kuliki li cerdê heyband:

»Kuro lawo li nav revoyê derkevin û nebin bikujên serê xwe.«

Siwarekî cerdê got:

»Kuro tu li min û vî boncî yî! Dibêjî qay serê te giraniyê li leşê te dike.«

Ca bi gotina xwe ra rikêfî ser Kuliki kir:

»Kuro em dibêjin hûn rênçber in. kurên xelkêne. Gunehê me li we tê. Eva çend salin hûn bi ferman Emerokî kewşenê me diçêrînin, qey hûn nabêjin evî kewşenî xudan heye? Kir be, dena emê we jî tevî revoyê bikin.«

Kuliki gotê:

»Boncî tu bixwey î, lawo, bixwe paşê bişêkirîne. Li nav revoyê derkevin! Bi Yezdan ta hûn li ser leşê me ra derbas nebin, em nahêlin hûn mûyekî ji revoyê kêmbikin.«

— Lawo zirtan neke! Em dibêjin hûn law in, ber bi mirazin. Em naxwazin mirazên we li çavên we da bihêlin. Hûn çima xwe li ber revoyê Emerok i da didine kuştinê?

— Her çî ji destên we tê, xwe jê nehêvişînin!

Bi vê gotina Kerrî ra siwarekî hirçanpirçanî, wekî kirtanekî tevkutayî, sungiyeke çargezî li destî da, firefira hespê wî bû, kef li ser devî ketibû û li bin suwarê xwe da neditebitî, dizgîna hespê xwe li ser Kerrî da zivirand û ferman da suwarên dî:

»Gedeno dest û piyên herduyan jî girêdin û bavêjin terkiya hespan. Evan ne mirovên qencyê ne, ko mirov qencyê bi wan bike. »

Çar pênc Siwaran bi hev ra hêriş birin ser Kerr û Kuliki.

Ker û Kuliki bi hev ra dest avîtin darê sîngiyan û rikêfî ser wan siwaran kirin. Bû şîrqîna sîngiyan û firefira kehlân û mehnegiyan. her li yekimîn hêrişê da sê siwar li xanên zînan ketin erdê û du suwarên dî jî li ber xwe dan, lê berxwedana wan jî hind nekişand. Li hêrişa duyê da, ew herdu jî ji xanên zînan da jor da ketin û sê hesp û du hesp li revoyê zêde bûn. Kerr û Kulik li dora revoyê ra çerixandin û navbirî dane cerdê û revo topî ser hev kirin. Serokê cerdê ewê hirçanpirçanî ferman da cerdê:

»Kuro bi hev ra rikêfî ser wan herdu zolemiraran bikin!«

Bi fermana serekcerdî ra siwar li dora Kerr û Kuliki werhatin. Li ser serê lawên Werdekê bû şîrqîna şûran û şingîna nêzan û teqêna darên sîngiyan. Lawên Werdekê bînanî du pehlewaniyên bi ezmûn, mertalên xwe dane ber xwe. Bi bergirî ji xwe şer domandin. Şer giran bû. Bêhna xûnê dabû serên lawên Werdekê. Du gencên zîx û zorbe bînanî du pilîngên çiya û du gurgên dev bi xûn ketin nav suwarên cerdê. Bi hev ra nêze jorda dihanîn. Carê qîjîn bi suwarekî diket û li erdê wedileziya. Şivan û gavan û berxewanan hawarî li zoma Emer axayî daxistin, ko cerdê avîtiye ser revoyê.

Di germegerma şeri da, serekcerdî bi kel û bîn xwe bi Kerrî ra gîhand û sîngiya çargezî dirêjî Kerrî kir. Kerrî mertalê polayîn da ber sîngiya wî. Gijêna mertalê Kerrî der û deşt hejikand. Zingîn kete geliyî. Vê carê Kerrî derfend ji suwarê hirçanpirçanî istand û serê sîngiyê ber bi depa sîngê wî dirêj kir. Suwari xwe li ber sîngiyê revand, lê serê sîngiyê li girka milê wî da çik bû û girka milê wî qelaşt. Bû fişqîna xûnê li milê wî ra hilavît û vê carê Kerrî sîngiyeke dî jî dirêj kirê. Suwari zengî li hespê xwe da û bi bez xwe li hêrişê sîngiyê dûr xist. Sîngiyê vê carê zikê hespê wî qelaşt û hûr û pizûrên hespi rijiyane nava dest û piyên wî û bi dar û devenan va aliyan. Her li gavê da bû şîhîna hespî û li bin siwarê xwe da li erdê velezî ya. Li wê demê da pêşiya hawariya zomê li girê pêşberî pawana hespan ra li wan derket. siwar û peyayên êla Emer axayî bînanî kuliyên payîzê li ser cerdê da barîn. Gava ko cerdê ew dîmena dît. Pirtê pirtê kete nav wan û her yek li aliyekî da helatin û way li wî ko giyanê xwe rizgar nekirî û nehelatî. Her kes kete hizra giyanê xwe da. Kerr û Kulik tev ber bi suwarê gorînî kudandin. Lê ta ko Kerr û Kuliki xwe bi suwari ra gîhandin, siwar ji erdê rabû. Sîngiya wî li desti ketibû. Ta dest avîte şûrê xwe, ko ji kalani derfîne, Kerrî nêza xwe da binçena wî û gotê:

»Nelive! Tu hema bilivî, ezê te hincîhinciyî bikim.«

Kuliki xwe pê ra gîhand û destên wî li piştê da bi arşûjineke mûyîn bitew girêda.

Hawarî pê ra giheştibû. Emer axa bixwe jî li nav hawariyê da bû. Paşiya hewariyê hê jî dikişiya. siwar û peya bûn, ko dihatin. Revo berev kirin. Emer axa hat û li ser terman ra rawesta. Pênc term li ser hevdu da nixilîbûn. Gola xûnê li ber wan meyîbû. Çavên wan vekirî mabûn û zil li mirovan dinihêrin. Poşmanî jî çavên wan dibarî. Te digot qay ji mirovan ra xeber didin û dibêjin: Li me bibihorin. Me nizanî. Me şaşiyek mezin

kir. Me nezanî kir. Em bêguneh bûn. Em bi destûra serekcerdî hatine...

Lê êdî çî tişt para nemabû. Çî tişt ji dest çî kesî nedihat. Giyanê ji kalani derketî, çî kes neşê bizivirîne. Emer axa berbirî Kerr û Kuliki hat. Kerr û Kuliki xwe li cil û bergên pehlewaniyê da pêçabûn. Emer axayî pêş da ewan nenasî. Paşê ko baş bera xwe dayê, dît ko ewan Kerr û Kulik in. Kerr û Kuliki destên serekcerdî li piştê girêdabûn û ew dîl kiribûn û dabûne pêşiya xwe, jor da dihanîn. Emer axa gihîşte wan. Xûn li ser dîli ketibû. Nalenal û îş û ofa wî bû. Emer axayî serekcerde her di gavê da nasî. Ew kurê Deniz Begî bû. Hatibû ko lekeyekê li wan xîne. Lê pênc kuştî danîbû ser û bixwe jî dîl hatibû girtinê. Hatibû heyfa bavo, lê dadê jî li ser da derdabû. Gava ko Emer axa rastî wê bûyerê hat, ji hespê xwe peya bû. Eniya Kerr û Kuliki ramûsî û gazî siwarekî kir û got:

»Kuro zûka evî birîndarî bigehînin êlê. Bêjin bila zû Baylozi bînin û ewî derman bikin. Bêjin Baylozi bila wî ya baş derman ke, ha!«

Bi gotina Emer axayî ra suwarek ji nav Siwaran derket û hate bal birîndarî. Du, sê kesan alî hev kirin û birîndarê dîl li terkiya wî suwarî kirin û ew bi siwarî va baş girêdan û şandin nav êlê. Birîndarî xwe diçirçirand. Du, sê caran li ser piştê hespi, hindik mabû, siwar jor da bixista, lê suwar, sauwarekî kirarî bû. Gîr nedidayê û hey ew şîret dikir û hey jî gef lê dixwar.

Suwar û peyayên hawariyê revo berev kirin û li ser êlê da hajotin. Emer axayî ferman da û got:

»Bêjin bila şivan û berxevan û gavan giştî pez û dewaran bajon, herin kewşenê pêş malan, da ko dijmin tên termên xwe dikişînin.«

Şivan û berxevan û gavan û revîvan û kelevanan hemûyan pêkve Kerrî û garan û revo top kirin û dane pêşiya xwe û ber bi kewşenê pêş malan hajotin. Kalekal û barebar û oreor û deng û gazî tevî hev bibûn.

Birîndar gîhandin nav malan. Werdek li ber derê konî rawestabû. Êh li ber çavên wê ra nedihat. Dayîkên rênçberên dî digotin û digiryan û her kê dihat, nas û nenas pirsiyara zarên xwe ji wan dikirin. Lê Werdekê te digot qay çî kesê wê li çolê û li meydana şeri da nîne, xwe dabû ber derê konê xwe û li komelê û hat û çû û deng û hawariyê dinihêrî. Ew suwarê ko birîndarê dîl kirî hanî, bi dengekî bilind gazî jin û zarên ko digiryan û bêtabî dikirin, kir û got:

»Na, na hûn çî digirîn! Hûn qirik bin li ser jinaniya xwe da. Hûn jî dibêjin em dayîkin û me ji komela xwe ra kur mezin kirine, mêr perwerandine, Werdek jî dibêje min kur mezin kirine û mêr perwerandine.

Lawên Werdekê lédane pênc diz kuştine û ev jî serekê cerdê ye, ko birîndar kirine û dîl girtine. Bixwe jî sipas ji Xwedê ra qet difina wan jî xûn nebû ye. Suwari di gel vê gotina xwe dîl gîhande ber derê mala Emer axayî û ew li pişt xwe vekir û peya kir û gazî berdestkekî kir û gotê were zû li hespê min siwar be û here pey Baylozî. Bêjê Emer axayî gotiye, bila bi bayê bezê were. Rewşa birîndari baş nîne. Berdestik li hespê wî siwar bû û hesp da ber zengiyar û bi xaran ber bi mala Baylozî çû.

Perîşan jî bi koma qîz û bûk û keniz û kulfetan va li ber derê xîveta xwe rawestayê û guçkên wê li ser hawariyê ye. Perîşan neditebitî. Diçû xîveta xwe û derdiket û dihate bal qîz û bûkan. Bi bihîstina navê Kerrî ra, he-man ew pirûska ko du, sê salan berî niha li ber derê konî dilê wê lerizandibû, dilê wê dîsan weke hêlikanekê hejikand. Dilê wê bi tundî lêdida. Bêhna wê diçikiya. Nedihecimî. Ketibû ta û têlê. Gotegot ketibû nava xelkê êlê û ev gotinan ji devên hev direvandin:

— Kerr û Kulikê Silêmanî pehlewan in.

— Mêrxas in.

— Kiçê pênc mêr kuştine û serekê cerdê jî birîndar û dîl kirine.

— Hema bi destên vala?

— Na ha, herduk jî li çek û rextên pehlewantiyê da bûne.

— Mêrikan mala wan her li berê da mêr in.

— Bera mêran, mêr jê radibin.

— Kiçê herdûk jî li cil û bergên asinîn da bûne.

— Kiçê bi şûr û mertal û sûngî û zirêx in!

— Kiçê Xudê herdu jî pehlewan in.

— Erê, erê Yezdan kem, herdu jî pehlewan in.

— Kiçê herdu jî pehlewan in, lê yê mezin çavê Xudê lê be, ji xwe ra pirtîkek agir e. Bizot e, bizot.

— Na Xudê herdu jî li ser hevdu ra nin.

— Yek ji yekî zêdetir nîne.

— Herdu jî ji xwe zêde ne.

— Na, na, birayê mezin destê Yezdanî li ser serî be, her pirtîka agirê birûskê ye.

— Kiçê Xudê birûsk li ber çavên wî difire.

Hindekan qet Kerr û Kulik nas jî nedikirin û qet nedîtibûn jî, lê li ber wê hindê ko ji xelkê paş da nemînin, ewan jî dest pê dikirin û pesnên wan herdu pehlewanan didan.

Guçkê Perîşanê li van gotin û pesnan bû. Evan gotin û pesnana dilê wê

dilerizandin. Ew pirûska caranî dîsan dihat û li nav çavên wê digeriya û dilê wê ser û binî hev dikir. Ew keyfxoş bû. Digot û dikeniya. Li ber şabûna hinarkên rûmetê wê sor û geş bibûn. Kerrê delal talanê bavê wê zivirandibû. dijminê bavê wê dil girtibû, birîndar kiribû. Neditebitû. Diçû xiveta xwe û tişteke digot û dîsan bi ken û gulşayî dizivirî nav hevalan. Li ber xwe da li nava dev û lêvan da tişteke digot. Lêvên wê yên sore gêlasî diricifîn. Tişteke bînanî lawijeyan li ber xwe da digot. Bi tilîlî çû aliyê heremserayê. Çû kete xiveta xwe. Erê lawije bû, ko digot. Bi dengê germ û nerm û dilhebîn, hêdîka lîlandê. Gava ko giheşte xiveta xwe, kûşkê dengê xwe bilind kir û got:

Cerd derketî, cerda roye. Cerd derketî cerda ro ye.

Avîtiye ser revoyê hespên di bavo ye.

Hawarîkê hatiye bi şayî û xweşî, bi lolo ye.

De dibêjin yê ko mêran dikuje, terş û talanan dizivirîne, lawê Werdekê, kurê Silêmanî, mêrxasê mêran, na Xudê berdilka dilê min evdalê navê wî Kerro ye.

Hay ji serê xwe nemabû. Agirê evîne pêti dida. Leşê wê germ bibû. Bêhna xwe taze kir û dîsan lîlandê:

De berdê, berdê, berdê, lawiko berdê.

Berdilka dilê min evdalê berdê.

De mêrxaso berdê, çapûku berdê.

Palewano berdê, xoşewîsto berdê, dilrevîno berdê.

Tu yê ji dilê min evdalê kuta bike, êş û kul û evê derdê.

De tu yê seriyên jê bike leşan bavêje erdê

De dibêjin yê ko pênc mêran dikuje, dil dike serekê cerdê.

Ew berdilka dilê min evdala Xudê Kerrê delal lawê Werdê...

De lawiko berdê, berdê, berdê, berdê, berdê, berdê,...

Li pişt serê xwe ra mêze kir, dîna xwe dayê, berdestka wê Macana Cano li pişt wê rawesta ye. Çavên wan li nav çavên hevdu ket, Perîşanê serê xwe kire ber xwe. Macanê gotê:

Xoşdeviya min çi zû dilê te ketê!

— Macanê taze nîne ku!

— Lê kengê ve raye!?

— Tê bîra te, hê wê salê dema ko di gel Mamê Îsî hatibûn dîwanxanê ha, gava ko em li ber derê konî rastî wan hatin ha, hê hînga va ewî dilê

min revandiye. Şûşa dilê min bi avirên birûskasa derizandiye. Qirikê hema gava ko çavên min li nav çavên wî ket, serê bavo pirûsk ji çavên wî barîn. Bi Yezdan kem agir ji ber çavên wî firîn. Min hema rastî jî du mû yên giyanistîni li nav çavên wî da dîtîn. Serê bavo her cara ko ez navê wî tînim, yan dema ko ew roja tê bîra min, ew pirûska çavên wî tê li nav çavên min da dirûnê û dilê min dilerizîne.

Perîşanê li ser hev û bi kel û bîn diaxift. Vêca bi gotinên xwe ra destên xwe li skura Macana Cano ra bir û ew têr maç kir û gotê:

— Macanê ji kesî ra nebêje ha!

— Na, na dilniya be! Ez ji çi kesî ra nabêjim. Lê te çima ta niha ji min ra nedigot?

— Xudê rûyê min nedigirt.

— Na, na te ji min ra bigota, ha.

— Macanê bila hê çi kes ji min û te pêve, pê nezaniye, ha! Kanê dûmaya karên me tê li ko asê dibe. Bila li ber guçkên bavo nekeve ha, bavo bibihê, yê porên min kur bike.

— Na, na ji solika xwe ra bêje. Xudê te ta niha ji min ra bigota, niha min mêtve destên we kiribûn nav destên hevdu da.

— Macanê dîsan jî dereng nîne.

— Hay hay, li ser ser û herdu çavên xûşka te.

Bayloz kalemêrekî bejinbilindî, navziravî, li hindav da hilkişyayî bû. Temenê wî li ser nud û neh salan ra bû. Ew hind baş li ser xwe mabû, gava ko piştta wî biketa mirovî, mirovî we hizir fikir, ko ew xortekî çarde-salî ye. Lê gava ko berê wî dikete mirovî, çavên mirovî bi simbêlê wî yê kever û cotên birû yên sipîçil diket, mirovî dizanî, a, ew mêrekî li nav salan da çûyiye. Baylozi simbêlekî qeytanî dadinî. Simbêl û birûyên wî te digot her yek lûfikek pembo ye, ko te bi dest bi ser çavên wî va zeliqandî ye. Birûyên wî li ser çavan da qet bibûn û ji çavên wî ra bibûne sîvank. Li dar û nedarên cîhanê da, tenê hespekî bayloz û têrxorckeke wî û odayek wî tijî gul û gîha û pincarên dermanî hebû.

Gava ko dibû buhar, Bayloz li hespê xwe siwar dibû û serê xwe hildida û dikete çil û çîyan. Ew tim li zang û tatistan û beroj û kaş û beyaran digeriya. Ewî bi hezaran gul û giyyayên berojan, bi nav û nîşan dinasî. Li her gîha û gulê nimûneyek li têrxurca Baylozî da hebû. Ca ewî bi wan gul û gîhana dermanên cur be cur çêdikir. Baylozî ne tenê ji derdên mirovan ra derman çêdikir, belkû ewî derdên ajelan, bi taybetî derdên hespan jî baş nas dikir. Her kêderê nexweşek heba, birîndarek heba, hespekê nexweşiyek bigirta, dişandin peyê Baylozî. Bayloz bêy wê hindê ko xwe gîro bike, bi lez û bez li hawara nexweş, yan birîndaran da diçû.

Bayloz mirovekî gerîde û cîhandîtî bû. Ewî giştî êl û eşîretên Kurdistanê bi nav û cî nas dikir. Xelkê welatî jî hemûyê ji hûr û giran Baylozê nojdar bi nav û deng û reng nas dikirin. Lê di gel wê hindê jî kesê nedizanî, ka Bayloz xelkê kêderê bûye û ji kêderê hatiye. Rast bû ko ew li navça jêrdesthelatdariya Emer Axayî da dima, lê kesî nizanî, ew li ko hatiye û pêşda xelkê kêderê bûye. Herwisan kesî nizanî ka Baylozi navê van hemû gul û gîha û pincaran jî kê û li kêderê hîn bûye.

Gelek caran li rêkên pir dûr ra dihatin dû wî û ew di gel xwe dibirin sera nexoşan. Baylozî li himber vê xizmeta giring da destmizda xwe çî tişt nedistand. Ca evê hindê jî lap rêz û sengiya wî li nav gelî da biribû serê. Li giştî berevî û dîwanxanan da Bayloz tim li serê jorê, li rex axa û beg û

mîran rûdinişt. Gava ko derî li komelekê vekira, giştî komelê bi cahil û ahilan va li ber piyên wî radibûn. Dema ko navê Baylozî bihata, komelê bi giraniyeke taybetî, bi pîrozî navê wî dihanîn. Baylozî ciyê xwe li nava tewawî dilan da vekiribû. Heylo dilreş û çavnebaran jî rêz ji wî ra digirtin. Mala Baylozî bibû nexweşxana giştî û dermangeha tebayî. Odeyeke wî ya taybetî hebû, gava ko derê odê vedikir, bêhna gul û gîhayên beyanî mirov mest û gêj dikir. Tûrik tûrik gul û gîhayên cur be cur bi dîwarê wê odê va darda kiribû, û navê her yekê û çawaniya bikarbirina wan û cîhê ko ew gul yan gîha û pincarana lê hêşîn dibû, li ser nivîsîbû. Gîhagewrik, gîhamamedik. Gîhabend, tolik, pelgeno, rezkêrûvî, ronas, heliz, guh-bizink, guhançêlek, qanok, çavêga, tîjtîjok, mijmijok, gezgezok, qaşim, so, û bi sedan gîhayên cur be cure dî.

Bayloz wekî her car li odeya xwe ya taybetî da bû, ko suwarekî bi bayê bezê xwe li der mala wî ra gîhand. Bi dengê simên hespi ra Baylozî mêvanê xwe nasî û zanî dîsan weke her car, birîndarekî birînkûr hewceyî arîkariya wî ye. Hê siwar li hespê peya nebibû, ko Baylozi postalên xwe kişande piyên xwe û ji mal derket û pirsî:

»Xêre?»

— A, a, xêr e. Ciyê nihêraniyê tune ye. Cerdê avîtiye ser revoyê mala Axayî. Revîvanan lédane serekcerd birîndar kirine. Axayî ez şandime...«

Bayloz nehîşt ew gotinên xwe kuta bike. Bixwe banz da tewlexanê û hespê xwe ko xurcika dermanan li terkiyê va girêdayî bû, kişande derva û lê siwar bû û di gel wî siwarî bi xaran ber bi mala Emer Axayî kudand û li meydanekê da xwe gîhande mala Emer Axayî.

Li dîwanxana mala Emer Axayî da hêvirze û deng û hera bû. siwar û peya hemû ji hawariyê zivirîbûn û li hundurê dîwanxanê da li ser mêranî û mêrxasiya Kerr û Kulikê Silêmanî diaxiftin.

— Kuro Yezdan kem mêr li ser Kerrî ra nehatiye. Mîn bixwe bi çavên xwe dît, ko ewî çawa şûrek li tera stuyê suwarê pêşîn da êda û ew li ser xana zînî da jor da anî.

— Bi Xudê min jî dît, ko çawa şûr diweşand.

— Na, na kuro şûr nibû, sûngî bû, sûngî.

— Kuro evan ew çek û rextana li kêderê înane?

— Axayî ji wan ra daye girêdanê.

— Na, na çek û rextên bavê wan ne.

— Bi serê heft kuran mirov digot qay her yek ejdehayeke.

— Hero ewan zirêxên pehlewanan li xwe kiribûn.

— A,a, mêrikan pehlewan în.

— Be, ev karê pehlewanane. Du genc li hember sî, çil suwarên tev girêdayî da li ber xwe bidin. Pênc mêran bikujin. Pênc hespan li revoyê zêde bikin. Serekerdî jî birîndar bikin û dîl bigirin û difina wan jî xwîn nebe.

— Erê Xudê kem herdu jî pehlewan în.

Li nava vê hêvirze û dengê dengê da, Baylozi derî li wan vekir. Bi têçûna Baylozî ra, komel tev da li ber Baylozi va rabûn. Êdî deng û hera vetexirî. Li dû ra dengê nalenala birîndarî li ser hemû dengan ket. Bayloz hat û li ber serê birîndari rûnişt. Destê xwe da ser eniya wî. Birîndar li xwînê û xûyê da mewicîbû. Li ber Kerrban reş hilgeriyabû. Baylozî ferman da cilkên wî jê şiqitandin. Kincên wî li xwînê da mabû. Xwîn bi kincên vî va meyîbû û kincên wî bi leşê wî va zeliqîbûn. Birîneke kûr li ser girkê milê wî yê rastê devê xwe jev vekiribû. Hemmanê xwîneke reş lê dikişiya. Baylozî ferman da:

»Jî min ra du tasik û hindek nivîşkê palaftî û hindek cabê nû bînin! Taseke rûn jî biqijilînin!«

Îca li dû gotina xwe ra destên xwe avîte xurcika xwe û du, sê kîsik giyayên hişikkirî deranî. Du, sê cure giya li kîsikan deranî û bi destên xwe ewan li nava hev da pişaft. Xişexîşa giyayan bû, li nav tiliyên Baylozî yên pîr û dirêj ra vî alî wî alî dişûlikîn. Baylozî ewan baş û bi ser û ber pixirand û pişaft. Jê ra nivîşk, du tasik û hindek cabê nû jî anîbûn. Ewî ew giyaha li hev da û ber da nav tasikê. Li dû ra pêkutekî birûş li xurcika xwe deranî û hindek nivîşk berda ser wî giyahê pişaftî û bi ser û ber ew giyaha kuta û miz da. Wisan kuta û miz da, ko merhemeke baş lê durust bû. Li dû ra Baylozî ferman da û gote birîndari:

»Lawê min, xwe li ser piştê dirêj ke!«

Birîndarî xwe li ser piştê dirêj kir. Baylozî dev û dorên birîna wî pê nivîşki şûşt û paqij kir. Li dû ra Baylozî berê xwe li ser komelê da, ko hemûyê xwe kir kiribûn û çarçavî mabûn û li destên Baylozî mêze dikirin, kir û got:

»Du kes ji we destên birîndari ra bigirin. Yek jî li ser sîngê wî rûnê, du kes jî bila baş bi piyên wî ra bigirin.«

Pênc mêrên bi dest û pê li nav komelê rabûn û hatin rex birîndarî. Dûyan destên wî ra girtin. Yek li ser sîngê wî rûnişt. Dûyan jî bitew bi herdu lingên wî ra girtin. Li wê demê da rûnê daxkirî, ko qijeqija wî bû, anîn û li ber destên Baylozî da danîn erdê. Baylozî berdestikek da ber destên xwe û gote birîndarî:

»Tu amadeyî lawê min?«

Birîndarî bi nalenal got:

»A, apo ez amademe.«

Her di wê demê da Baylozî got:

»Yek, du, sê!«

Bi hejmara sêye ra Baylozî devê tasika rûnê qijilandî li ser devê birîna li ser girkê milê birîndari da kir û gulpek rûnê qijilandî durust li ser devê birînê da kir. Qajîn bi birîndarî ket. Bû qijêna rûnê qijilandî û li ser devê birînê geriya. Qajeqaja birîndari bû. Dengê wî bi rêka fersexan rê pîva. Bi dengê wî ra zome tev hejikî û ber bi dengî hatin. Birîndarî xwe li bin pênc kesan da hildavît. Lê nikarî li bin wan da rabûya. Ewî gelekî xwe çirçirand, lê li dû ra ji tik û pik ket. Rûnê qijilandî sergirka milê birîndarî kire patilokeke sor. Baylozî piştî kewandina birînê hindek nivîşk danî ser devê birînê û li dû ra ew merhema ko çêkiribû, bi hemet û hêdika li birînê sût. Paşê Baylozî birîn bi cabê nû baş û ser û ber pêça. Cab li ser girkê milê wî ra bir û li binçenga wî ra derbas kir û li ser sîngê wî herdu serên parçe bi hev ve îşkêşk girêda. Birîndar nehiş ketibû. Li dû ra Baylozî got:

»Birîndarî rakin û danên nav nivînan. Çar pênc mêran birîndar li nav hev ra kirin û wekî termekî rakirin û danîn nav nivînan. Destek nivînê baş û paqij ji birîndarî ra danîbûn. Gava ko birîndar danîn nav nivînan, hê jî birîndar nehatibû ser hişê xwe. Qawegerînan lûlehengekî zeng, tijî av bi legenyekê va anîn, li ber Baylozî girtin û Baylozî pêş wê hindê da ko destên xwe bişo, destmalek ter kir û danî ser eniya birîndari. Bû îskeiska birîndarî û hate ser hişê xwe. Birîndar pêş da bi çavên beloqbûyî li dor û berên xwe nihêrî. Lê paşê xûyeke sar li ser ra avît û bû nalenala wî. Emer Axa hat û li ber serê wî rawesta û gotê:

»Li ber xwe bide kurê baş! Êdî kuta bû. Apê Baylozî tu rizgar kirî. Êdî tu ji mirinê filitî. Çi hizrên nebaş jî neke. Tu mêvanê vê malêyî. Ta ko birîna te baş qenc nebe, em nahêlin tu herî. Hemîn apê Baylozi jî dê seriyân li ser te neqetîne.«

Birîndarî xwe nehişiyê avitibû. Çi bersiva Emer Axayî nedida. Emer Axa zivirî ser ciyê xwe. Li wê navê da Baylozi jî destên xwe pak şoşt û hat û li rex Emer Axayî rûnişt.

Deng û rengê êla Emer Axayî hatibû guhestinê. Te digot qay zemawendeke giran li nav êlê da dest pê bûye. Komel hemû keyfxoş û demsaz bûn. Du, sê roj li ser wê bûyerê ra bihorî bû, ko şivan hatin û gotin:

»Dijminan hê nehatine, termên kuştiyên xwe nebirine. Bêhina genî

ketiye terman û term hemû kurmî bûne.«

Emer Axa hate ber serê birîndari û gotê:

»Em dizanin ko tu serekcerdî. Ev çend roj li ser ra bihorîne, lê hê kesek ji êla we nehatine û termên kuştîyên we nebirine. Term hemû li ber germayê xerab bûne. Lawo em hevhesîne. Hevhêsiyan her li berê da mêr ji hevdu kuştine. Eger destûra te hebe, bila çend kes herin û termên kuştîyên we bînin û hema li nav goristana me da çal bikin. Bila her terman li vir bispêrin axê.«

Birîndarî çavên xwe da ser hev û serê xwe zivirand û got:

»Hûn bixwe dizanin. Hûn çawa dikin, bikin.«

Îca bi wê gotinê ra lihêf kişande ser çavên xwe û serê xwe kire bin lihêfê da.

Emer Axa ferman da û got:

»Sî, çil siwar û peya herin, wan termana bidin ser darbestan û bînin li nav goristana me da bispêrin axê!«

He di gavê da, sî, çil siwar û peya bi hev ketin û ber bi geliyî çûn. Bêhin ketibû terman. Bêhnê bi fersexan rê dipîva. Mirov li ber bêhnê nedîşiya li ser terman bikeve. Mêş û moz li ser terman berev bibûn. Du, sê term jî kurmî bibûn. Qilevila kurman bûn li nav hev da digeriyan. Komelê darbest girêdan û term danîne ser darbestan û ber bi zoma Emer Axayî zivirîn. Darbestên kuştîyan hema yeksere birin û li nav goristanê danîn erdê. Pêş da xwestin wan hema wisan neşoştî bi cilikan va çal bikin. Lê Mela Osman, melayê zomê nehîşt. Bi gotina Mela, kuştî rût kirin. Mela li ser mirîşoyan ra rawesta û kuştî bi ser û ber bi wan da şûştinê. Term hilhilbûn. Nedihatin şûştinê. Mirîşoyan bi zor û zehmet kuştî şûştin û her yekê kefenek li serê wana werkirin û ewan rêz li rex hev li goristana zomê da çal kirin û pišta xwe danê û zivirîn û hatin dîwanxanê.

Dema birîndari roj bi rojê baştir dibû. Ji wî ra çadirek cuda li rex konê dîwanxanê vegirtibûn û du nobedar jî dabûn ber derê çadirê. Baylozi du rojan carekê dihat û birîna wî vedikir, bi nivîşkê palaftî birîn dişoşt û ser ji nû destek destnermik dadinî ser birînê û ew dîsan weke her car bi ser û ber girê dida.

Sê heftiyên xişt li ser roja cerdê ra derbas bibû, ko çar pênc siwarên nenas hajotin ber derê mala Emer Axayî. Du melayên şaşikkever jî li nav wan Siwarana da dihatin xûyanê. Meyteran banz dan û serên hespan ra girtin û hesip birin tewlexanê. Neimetê Îsi jî weke her car li pêşiya mêvanan ket û ewan ber bi dîwanxanê rênimûnî kir.

Mêvan li ber derê dîwanxanê rawestan û silav dane komelê. Emer Axayî silava mêvanan vergirt û ciyê rûniştinê nîşanî wan da. Mêvan rêz li rex hev rûniştin. Emer Axayî serçavanî da mêvanan. Mêvanan zor bi tore û li ser xwe bersiva serçavaniya Emer Axayî dan.

Mela Osman melayê êla Emer Axayî, herdu melayên mêvan bi nav nas dikir. Yek ji wan Xoce Demir, pêşnivêjê êla Deniz Begî bû. Mela Osmanî çav li Emer Axayî kir û Emer Axayî hilda. Paştî vexwarina qaweyekê, Emer Axayî berê xwe li ser Xoce Demir da kir û jê pirsî:

Dey Xoce bêje ka çi heye? Çi tune? Ha bi xêr ji kîve?

— Ezbenî xweşiya canê te. Tiştekwisan tune ye.

Lê neşiya gotinên xwe bidomîne. Destên xwe miz da û çokên xwe guhest û ciyê xwe xweş kir. Rûyê wî nedigirt bêje ka ji ko tê. Serê xwe kire ber xwe da û paşê herwisan ko serê wî li ber da bû û li erdê dinihêrî, got:

»Ezbenî, Deniz Begî em rê kirine xizmeta we. Deniz Begî gelekî hûn silav dikirin û digot cahilan nezaniyek kirine, bala bi mezinaya xwe bibexşîne. Bila li gunehê Îldirim Begî bibihore...«

Emer Axayî got:

»Xizmet pêdivî nîne! Cerda xwe dişîne, talanan dikişîne û li ser da dişîne daxwazî û bexşîşan. Belke cerda we nêzeyek li revîvanê min bidana. Kurê xelkê bû, minê çi bersiva el û xizm û kes û karên wan bida. Ca eger ev bûyera berewajî biba, axo Deniz Begî dê dîsan jî bişanda daxwaziyê?«

Emer Axa tûre bibû. Dengê wî li dîwanxanê derdiket û belawî nava zomê dibû.

Xoce Demirî got:

»Ezbenî tu rast dibêji. Ez jî mafî dideme te. Lê taze kareke qewimiye. Evê kêmasî û nezanîna cahilan li me bibihore. Kareke debiya nebûya, taze ko bûye û qewimî ye, ji me bibihorîne. Ji gunehên Îldirim Begî derbas be! «

— Xoce yarî nîne, pênc mêt hatine kuştinê. Xwîna pênc mêtan rijîya ye. Ez çi carê evê hindê napejirînim. Me Îldirim Begî jî nedîtiye. »

Xoce li nava birû û bijangan da avirek da komelê û got:

— Ezbenî em bo çi tiştî nehatine. Tenê hegera hatina me eveye, ko em peyama aşitiya Deniz Begî ragehînin xizmeta te. Sî cuzû Quran kem, ruha Deniz Begî jî hay ji vî karî nebûye. Roja qewimînê ez û Deniz beg em herdu jî li mal nebûn. Em herdu jî çûbûne bajari. Bi sedan kesî em li bajari da dîtine. Hemû gowane ko em li roja bûyerê da li mal nebûne.

Cahilan bêy agadariya me ev karê hanî ne li rê kirine.

— Xoce tu biçûkan şîret nakî, ku! Ro nîro sî, çil kes ji nav zoma mirovî bi çek û rextên şeri va siwar bibin û rikêfî ser terş û talanên xelkê bikin, mirov agah pê nabe? Taze kurê wî yê mezin jî serekcerde. Xoce niha eger pûşikek ji êla min ji cî bileqe, ez pê dihesim. Ew çawa hay ji vê bûyerê nebûye.

— Ezbenî xuda bixwe gowa ye. Min çawa hêşka erzî xizmeta we kir, li roja bûyerê da ne ez, ne jî Deniz beg, yek ji me jî li mal da nebûye.

Mela Osmanî jî li ser bayê Xoce axift û got:

»Axa taze kareke bûye, bi mezinaya xwe evê hindê bide seb xatirê mêvanan. Ez daxwazê ji we dikim. Kareke taze qewimî ye. Her bide seb xatirê van mêvanan û vê komela xwe û ji gunehên Îldirim Begî derbas be!«

Mamê Îs û du, sê ridênsipiyên dî jî hatin alî Mela Osmanî û li ber Emer Axayî geriyar. Gelekî li ber hevdu dan. Emer Axayî nedipejirand. Gencek li nav rêza mêvanan rabû û hate destê Emer Axayî û got:

»Evê nezanîne ji me bibihore!«

Emer Axayî nehîşt ew genca destên wî maçê bike. Destên xwe paş da revand û got:

»Taze hûn hemû dibêjin, ez vê carê ji gunehên Deniz Begî û Îldirimî derbas dibim. Lê careke dî ev bûyera biqewume, ez çî carê napejirînim. Eva ya cînaretiyê nîne. Em cînarên hevin...«

Piştî demeke xurt ko Emer Axayî hêrsa xwe rijand, berê xwe li ser Xoce da kir û li wê demê da ko destên wî derva nîşan dîda, got:

»Îldirim, waye li çadira han daye hûn dikarin pê ra biaxivin.«

Xoce destê xwe da sîngê xwe û got:

Zor sipas û bi gotina xwe ra ji cî rabû û çend kes ji mêvanan jî bi wî ra rabûn û li dîwanxanê derketin û Neimetê Îsi li pêşiya wan ket û çûne çadira Îldirimî.

Îldirim li nav nivînan da diqilqilî. Xoce li be serê wî rûnişt û lihêf li ser çavên wî rakir. Ew nerazabû. Xwe xew ra avitibû. Gava ko Xoce lihêf li ser çavên wî avit, çavên xwe kuta nav çavên Xoce. Xoce xwar bû û pêşeniya wî maç kir û li rewşa wî pirsî:

»Tu çawa yî? Tu li ber birîna xwe aciz nînî?«

Îldirim ji cî hilqedimî û bersiva Xoce da:

— Na Xoce efendî Emer Axayî barekî giran danî ser stuyê me. Birîna min lap qenc bûye.«

Li dû ra hevalên Xoceyi jî yekoyeko hatin û çûn li ber nivînê Îldirimî û ew maç kirin. Îldirim li nav nivînan da hilqedimî û li ser xwe rûnişt. Paşî bîstekî Xoce û hevalên wî zivirîn dîwanxanê û bi destûra Emer Axayî Îldirim jî di gel wan hat û li rex Xoce rûnişt.

Li dû ra firavîn hat. Dîsan wekî her car firavîn berdane nav curinan. Vê carê birinc û zexmegoşt û dûvê beranan li nav curinan da bûn qûç. Komel kişiyane ser curnan.

Paşî xwarin û vexwarinê, Xoceyî berê xwe li ser Emer Axayî da kir û got.

»Emer Axa te barekî giran danî ser stuyê me. Niha eger destûra we hebe, emê ji xizmeta we murexes bin.«

Emer Axayî li bersiva wî da got:

»Tikaye Xoce! Her gava dilê we bixwaze hûn dikarin herin. Lê bi min wereng birîna Îldirimî hê baş qenc nebûye. Nojdarên we hene, yan na?

— Erê ezbenî nojdarên me hene, lê ya rastî, nojdarên me destê Baylozi nagirin.

— Başe, çi nake. Ezê bêjim bila Bayloz jî heftiyê carekê bê û li birîna Îldirimî binêre.

Xoce rabû, qesda destê Emer Axayî kir. Emer Axa yek bi bejna xwe va li ber Xoce va rabû û nehîşt ew destên wî maçê bike. Li dû Xoceyî ra Îldirim jî rabû û xwe avîte ser dest û piyên Emer Axayî. Lê Emer Axayî nehîşt ew jî destên wî maçê bike. Milê Îldirimî yê rastê pêva darda bibû. Hê baş nikarî milê xwe rakira. Emer Axayî hemû li ciyên wan da, da rûniştandinê. Bi lêniqandina Emer Axayî ra Neimetê Îsi destek cilikên nû li nav buxçikekê da anî û li ber Îldirimî danî. Xoce û hevalên wî alî hev kirin û cilkên nû li Îldirimî kirin. li dû ra Emer Axayî gote seyîsan:

»Hespên mêvanan amade bikin!«

Li dû gotina Emer Axayî ra Xoce û hevalên wî û Îldirim ji cî rabûn. Emer Axa û komela dîwanxanê jî bi wan ra rabûn. Xoceyi got:

»Emer Axa te barekî giran da ustuyê me. Em ta mirinê jî nikarin ji ber vê qenciya te derkevin. Vêca bi xatirê we. Tikaye fermon, rûnên.«

Îca bi vê gotina xwe ra ber bi derê dîwanxanê çû. Emer Axa û komela xwe jî pê ra derketin derva. Li ber derê dîwanxanê, ji hespên mêvanan pêve, şeş hespên dî jî bi zîn û pûsadan va amade bûn. Yek ji wan şeş hespana hespek bû, ko Emer Axayî jî Îldirimî ra dabû zîn kirinê. Lê pênc hespên dî, yên kuştîyan bûn. Bi destûra Emer Axayî cil û bergên kuştîyan hema wisan bi xwîvê va li nav buxçikan da girêdabûn û havîtîbûn terkiya hespên wan. Mêvan li hespên xwe siwar bûn û hespên kuştîyan jî kirin

êrdeka hespên xwe û malavayî ji Emer Axa û koma wî kirin û zengî li hespên xwe dan û çûn.

Piştî heyvekê teteran bîst beran anîn der mala Emer Axayî û gotin, ko Deniz begê sibê bê gerdenezayiyê ji Emer Axayî bixwaze û li ciyê dijminatîyê da dostaniyê danê.

Piştî çûyîna mêvanan û dostaniya herdu gelan, Emer Axa giştî giregire û ridênsipiyên êla xwe gazî kir û mêvandariyeke giran li ser Kerr û Kuliki danî. Kerr û Kulik li jorî dîwanxanê li rex Mamê Îsi rûniştibûn.

Du genc, du fêriz, du lawên tazegiheştî, taze bejinvedayî, du xortên taze berê simbêlên wan xûyî dayî, du pehlewên bi milên hev ra, li serê dîwanxanê, li ser perê koma giregiran mil kutabûn hevdu û li ser darê edebê li ser çokan rûniştibûn. Di dîwanxanê da bi hezaran çav, li ser bejn û bala wan, zend û bendên wan, li ser tefeşa wan da direqisîn. Giştî dîwaniyan çav kutabûn wan herduyan. Kerr û Kuliki xwe li jêr giraniya hezaran çavî da didîtin û giraniya hezaran çavî li ser leşên xwe seh dikirin. Herduyan jî serê xwe kiribûn di ber xwe da.

Li nav êla Emer Axayî da deb bû, ko eger rê û şûneke taybetî haba, jinan jî dikarîn li pişt perde û çîtên dîwanxanê da rawestin û li wê rê û şûnê, yan li wê bereviyê mêze bikin û axifinên wan guhdarî bikin. Ca gava ko li nava zomê da bû dengî, ko îro mala Emer Axayî bonetî mêranî û mêrxasiya Kerr û Kulikê lawên Werdekê li ser wan mêvandarî daniye, û Emer Axa dixwaze wan herdu gencana bi pehlewantî bi komelê bide nasînê, û rêzgiriya mêraniya wan bike, koma jin û qîz û bûkan li pişt perde û çîtên dîwanxanê da lev civiyan.

Piştî firavînê, Emer Axayî ciyê xwe guhest. Çarmêrkî rûnişt û pala xwe da palgî û berpala. Du, sê caran bi dengê bilind xwe kuxand û gewriya xwe paqîş kir û got:

»Gelî komela hêja û giranbuha! Gelo hûn dizanin ko min roja îro çima hûn gazî kirine?«

Îca hêviya bersivê va nema û bixwe bersiva xwe da:

»Min roja îro hûn li vê bereviyê da top kirine, ko hûn di gel cotek pehlewên min î xoşdevî nasiyar bibin. Min ev mêvandariya bonetî van herdu gencana daniye.«

Îca bi tiliya xwe ya amanalês herdu bira nîşanî komelê da. Mamê Îsi hêdîka gote Kerr û Kuliki:

»Rabin şipê! Rabin şipê!«

Kerr û Kulik bi gotina Mamê Îsi ra rabûne ser xwe. Bi hezaran kesî çav kutane ser Kerr û Kulikê Silêmanî. Hezaran çavî hêrişî ser çavên wan kirin. ewan hêrişa hezaran çavî bi hev ra li ser çavên xwe seh kirin û serê xwe kirin ber xwe da. Te digot qay çavên wan dîwaniyan ji wana ra bar nagire. Çavan çavên wan dixwarin. Erê çav xenîmên xwe nas dikin. Kerr û Kuliki li çavên wan da dixwendin, ko her yek ji xudanê wan çavana di dilê xwe da digotin:

»Xeta meta nebû, ko ev herdu revîvanana du, sê diz birîndar kirin. De îca Emer Axa Xudê ji babê te xweş nebe, dar li kewê neket, kew li darî ket û ev herdu kurikana, dizek birîndar kirin. Vêca ev hemû mizaxtin û mes-refa giran ji bo çiyê? Ma ta niha qet çi revîvanî diz dil negirtine, terş û talan nezivirandine, îca te çima hema li ser van herdu kurikana mêvandarî giran kir?«

Ev gotinan li nav gelek seriyan da digeriya û gelek çavan gowayiya wê hindê didan. Lê kanê kê diwêre, ya di dilê xwe da derxîne eşkeretiyê. Kê dikare li tirsê Emer Axayî da evê raza dilê xwe ser veke? Ev xeberana ji devê kê ra derkeve, Axa yê zimanê wî di qulqulikê da bibire. Yê zimanê wî li patika wî ra bide derêxistinê. Komelê hemûyê xwe keyfxoş nîşan didan.

Li dema ko Emer Axa diaxift, Koma qîz û bûk û jinan jî, li pişt perde û çîten dîwanxanê rawestabûn û li qelşên çîtan ra, li celxên konan ra, derva dîna xwe didane hundurê dîwanxanê û Kerr û Kulik bi tiliyan nîşanî hev didan. Yek ji wan qîz û jinên ko li pişt perdên dîwanxanê ra dîna xwe dida Kerr û Kuliki, Perîşana qîza Emer Axayî bû. Perîşan di gel dayîka xwe û keniza xwe Macana Cano rawestabûn û li dîwanî û dîwanxanê dini-hêrîn. Li demekê da Perîşan û Macanê hev girtin û bi ken û yarî û henek kûşkê ji komê dûr ketin. Macanê gote Perîşanê:

Li wî alî, rûmetê Kerrî ketiye ber sîberê, em wî alî baş nabînin. Were em li qelşa pêşberî Kerr û Kuliki ra dîna xwe bidine wan! »

Perîşanê lê zivirand û gotê:

»Qirikê! Porên te kur nebe, bavo yê me bibîne.«

— Na, na, Axa waye bi komelê ra diaxive. Em ko tenê nînin, waye jinên êlê hemû dîna xwe didine wan.

— De were, em herin.

— Ka kî alî da rûmetê wî baş tê xûyanê?

— A, li vêderê ra. A, li vê qelşa konî ra berê wî ketiye me.

Keri nişkava dît ko celxa konî ya pêşberî wî fire bû û ronahiyê bînanî

şûrekî, durust weke şûrekî tûj tarîtiya nîveka konî birî û kete ser çavên wî. Li dû ra reşekê xwe da ber wê ronahiyê. Çavên Kerrî li qelşa konî ra li nav çavên Perîşanê ket. Heman ew berqa ko sê, çar salan berî niha gava ko Kerr û Kulik bo cara yekê hatibûn dîwanxanê û li ber derê konê aliyê malê rastî Perîşanê hatibûn, dîsan li bîbika çavên Kerrî firî û li nav çavên Perîşanê da rûnişt. Ewê berqa caranî leşê wî jî dagirt. Dilê wî lerizand. Serê wî bêy hemdê wî kete ber da.

Gava ko çavên Perîşanê li celxa konî ra li nav çavên Kerrî ket, dilê wê jî lerizî. Hema bi berqa çavên Kerrî ra zûka qelşa konî da hev û hema wisan li cî da rawesta û guhên xwe li dîwanxanê dagirt.

Emer Axayî hê bi gef û gur diaxift û digot:

»Ji îro şûn da êdî ev herdu gencana, ev herdu zilamana revîvan nînin. Ewan hêjayî wê hindêne ko di dîwanxanê da rûnên û çokên xwe bidin çokên ridênsipî û mêrxas û giregiran. ewan êdî ji îro şûn da pehlewênê êla me têne hejmarê.«

Emer Axayî li dû ra berê xwe li ser herdu gencan da, ko hema wisan li ser piyan rawestabûn, kir û got:

»We herdu birayan serê me li nav komelê da, li nava dost û dijminan da bilind kir. We em serferaz û serbilind kirin. Ev komela min îro hemû bi mêraniya ko we kiriye, dizanin. Ew hunurê ko we kiriye, ta roja îro kesî nekiriye. We serekcerdekî wekî Îldirimî, ko gerdenistûriya giştî hoz û êlên navçê dikir, tewand û we ew li ser çokan xist. Hûn bûn hokarê wê hindê ko Deniz were li dîwanxana min da li pêş çavên heft, heşt hozên navidar da, xwe bavêje ser dest û piyên min û dawaya lêbihorînê ji min bike. We herdu birayan serê me li nav giştî welati da bilind kir. Ji îro şûn da hûn dikarin bi navê pehlewênê û mêrxasên êla min, serbest bêne dîwanxanê û tevaya giştî berevî û şêvrên me yên ramiyarî û dîwanî bibin.«

Gava ko Perîşanê ev gotinane li pesna Kerr û Kuliki da ji devê bavê xwe dibihîst, dil hebû per deraniya û bifiriya. Te digot qay bi van qisana giştî cîhana pan û berî pêşkêşî Perîşanê dikan.

Li dû axiftinên Emer Axayî ra, Kerr destê xwe da sîngê xwe û got:

»Ezbenî me xizmeteke wisan giring nekiriye, ko hêjayî van hemû dilovanî û pesinana be. Her tenê me erka li ser milên xwe bi cî aniyê. Me li himber hêrişên neyaran da bergiriya xwe kiriye.«

Emer Axayî ew herdu dane rûniştandinê. Û li dû ra got:

»Na, hûn ji wê hindê jî zêdetirin. We şîrhelaliya xwe nîşanî komelê da. We bi mêraniya xwe ji min û ji vê komelê ra binecî kir, ko hûn hêjayî

pehlewantî û şêvirdariya dîwanxanêne.«

Gimegim kete dîwanxanê:

— Şîrên wan helal e.

— Mêrikan emekdarin.

— Ji maleke xerab nînin.

— Erê, erê nebiyên Eliyê Mîr in.

— Gîha li ser rehê xwe şîn dibe.

— Yê bikişînin kal û bavên xwe.

— Mêrikan xalanên wan jî hemû pehlewana û zor û zorbe ne.

— Xalanên wan kî ne?

— Lawên Hesê Dûdêyîne.

— A, Hesê Dûdêyê Êzdî?

— A, a, mêrikan hemû mêrxas in.

Xarzî ji xalane, kurûk ji falane.

Li hundurê konî da, dengê gotegot û pêkenîn û yarî û laqirdiyan têkelî hev bibûn. Îca deng lev siwar dibû û wekî pêlên deriyayeke pir pêl û şepêl deng vedida û dengê mêran dikete çil û çiyana. Kesî dengê kesî nedibihîst. Êla Emer Axa pêk dihat ji heşt hozên mezin. Ku her hozek zêdetir ji hezar malî bû. Li wê rojê Emer Axa giştî mêrên heşt hozên êla xwe li ser Kerr û Kuliki da mêvan kiribû. Serê malê mêrek li dîwanxanê da top bibûn. Ji heşt hezar mêran zêdetir li dîwanê da berev bibûn. Her yek eger carekê bikuxiya, dibû heşt hezar car. Her yek carekê bikeniya dibû heşt hezar car. Komelê her yek bi curekî keyfxoşiya xwe nîşan didan. Lê pişka zore wan her diro da û li ser dilê Emer Axayî da diaxiftin. Pişka zore wan gotinana her bi teqil û ahenga xwe va diyar bûn, ko ji ciyekî vikî vala derdikevin. Deng û hera û gotegot li hevdu siwar dibûn û zimezim dikete dîwanxanê. Ken û gotin û kuxiyan û bînjîn û şabûn û xem û Kerr û kîn û evîn û pesin û laqirdî û yarî û pirs û pirsiyar têkelî hev bibûn. Deng vedidan. Ser hev û ber hev ra diçûn. Pêl vedidan û ji dîwanxanê derdiketin û belawî axaran dibûn.

Emer Axayî weke caran xwe kuxand û berê xwe li ser komelê da kir û got:

»Gelî komela hêja tikaye bêdeng bin!«

Te digot qay keviyek avîtin nav gola req û beqan. Hemû tev kir bûn. Emer Axayî berê xwe li ser Kerr û Kuliki da kir û got:

»Gencên hêja! Bêjin kanê daxwaz û mirazên we çine? Ez dixwazim li vê bereviyê da ji bo wê mêraniya ko we kiriye, we herdu birayan xelat bikim.

Lê hûn herdu serpişkin. We çî xwest, bi gowayiya vê bereviyê ez xwe ji daxwaza we nahêvişînim. Hûn dilbixwazin.»

Keri bersiv da:

»Ezbenî, me erka xwe qedandiye. Em canxweşiya we dixwazin. Li saya serê te û Mamê Îsi û vê bereviya hêja da, em hewcedarê çî tiştî nînin. Daxwaza me her serferazî û xweşiya te û gel û komelê û pêşdaçûna welatiye.«

Lê Emer Axayî nepejirand û got:

»Na ya bûyîne nîne. Debê ko hûn tişteke ji min bixwazin. Bêy xelat nabe. Min pêxweşe ez ji devê we bibihêm.«

Birûskan Neimetê Îsi avîtibûn nav hev û di dilê xwe da digot, ma nabe hema ev herdu sewlikana bikin nemerdî û bêjin em Perîşanê dixwazin.

Neimet li ciyê xwe da neditebitî. Carê carekê radibû, ciyê xwe diguhest û dîsan dihat û li ciyê xwe da rûdinişt. Eger ji Emer Axayî netirsiya û ji komelê şerm nekira, yê bigota de îca Emer Axa Xudê ji miriyên te xweş nebe! Ev herdu revîvanana hêjayî xelat melatan nînin. Te serê komelê gêj kir. Du revîvanin. Ma çî kirine, ko tu hind bi bejin û balaya wan heldibêjî!? Xudê ew mirî hêjayî vê şîne nîne. Lê ji xwe ra nedidît.

Kuliki hêdîka li ber lêva xwe da gote Kerrî:

»Kuro mahîna Barxane û herdu caniyên jê bixwaze!«

Emer Axayî dîsan berê xwe li ser wan da kir û got:

»Şermê nekin, lawên delal! Ka daxwaza we çî ye, bêjin. Hûn ji bo çî şermê dikin?«

Kerr dîsan rabû ser piyan û destê xwe da sîngê xwe û got:

»Her çend ko em hewceyî tişteke nînin jî, lê çunku Emer Axa hinde pêkutaniyê dike, eger ya bûyîne be, em mahîna Barxane û herdu caniyên wê dixwazin.«

Emer Axayî got:

»He hind! Wakî we nexwesta jî, minê ew her sêkana pêşkêşî we bikira. Bila li we pîroz û bimbarek be!«

Bi gotina Emer Axayî ra şîrqîn kete komelê û hemûyê pêkve gotin :

— Pîroz be!

— Bimbarek be!

— Xudê mirazên we pê bike!

Birûskên li ber dilê Neimeti sar bûn. Ewî jî li ser hev digot:

Pîroz be! Pîroz be!

Taze cîhan li ronahiya tavê û li germaya tirîşkên wê da noqim dibû, ko meyteran mahîna Barxane zîn û pûsad kirî, bi cotên caniyên va, anîn ber derê mala Werdekê. Mahîna Barxane, bi cotên caniyên va hefsarê wan li destên meyteran da li ber derê mala Werdekê wekî birûskeke şîhiya û be-
 ra xelkê êlê hemûyê li ser xwe da rakêşa. Jin û zar û pîr û kal hemû ji hundêre konan derketin temaşa wan. Mahîna Barxane ser û dêlên xwe kiribû yek. Herdu caniyên jî weke du karên xezalan dabûne dû wê. Herdu canî êdî qert bibûn. Sosik dêlberdayî bû. Taze enam lédida. Lê Nijdî pê kutabû sê saliyê. Ew caniyekî nozîn bû. Kuliki taze wê salê ew hîmandibû. Sê, çar heyvan berî cerdê bû, ko Kuliki toratiya wî derxistibû. Nijdî salekê ji Sosikê biçûktir bû, lê hindik mabû li ser Sosikê biketa. Ew li Sosikê bi dest û pêtir bû. Sosik mahîneke nazik û navzirav û nazenîn bû. Durust bînanî xezaleke sil û revok, tîjbal û rehwan bû. Çîpên wê zirav û qelemî, saxiriyên wê pir û qelew, bejna wê bilin û raçandî bû. Maka wan mahîna Barxane kehêleke erebî bû. Emer Axayî bixwe ew li bazara Helebê bi pênc kîs zêrên zer kiribû. Hespên weke mahîna Barxane kêm peyda dibûn. Her kesî nikarî mahînen weke wê bikiriyana. Lê pênc kîs zêrê zer ji Emer Axayî ra weke pênc dirafan bû. Eger kes yan kesaneke bixwesta mahîneke weke mahîna Barxane bikiriyana, debiya ko çend heval peyda bikiran. Kesekî tenê nikarî mahîneke kehlan bikiriyana. Bo nimûne çar kes dibûne heval û serê kesê kîsek zêr didanîn û mahînek dikirîn. Bi gotina wan bixwe her yekê lingekî mahîne dikirîn. Her lingê wê bi kîsekî sed zêrî. Îca ew çar kesan ew mahînen weke qîzeke kezî li pişt çît û perdan da xudan dikirin. Mafê kesî tunebû li wê mahîne siwar biba. Ew mahînen tenê ji bo wê hindê dihate kirînê, ko caniyên li ber bigirin. Li kêderê hespekî bi nav û deng heba, bi rêka heftiyên rê dipîvan û nêrî û beran pêşkêşî xudanê wî hespî dikirin, ta ko destûrê bide, mahîna kehlan li ber hespê wî bidine kişandinê. Ca bi vî cureyî salê caniyek li ber wê mahîne digirtin. Li yekimîn heftiya caniyê da ew pişk davîtin. Ew canî ji kê ra derketa, ew ji cêrga pişkavîtinê derdiket. Lê wê salê dibû berpîrsê

xudankirina mahîn û caniyê. Bi vî cureyî ta çar zikan her yek dibûn xudanê caniyêke kehlan, yan hespekî erebî, mehnegyekê, seglaviyekê. Ca li dû ra ew mahîn dibirin bazara beytaran û buhayê wê didane diyar kirinê û yekê ji wan ji xwe ra hildida û parên ewanên dî didayê. Yan jî hema li bazarê da difirotin û parê wê parve dikirin. Lê ewê ko dibû binpişk lap li xwe da dişewitî. Gerek bû sê salên xişt zikê xwe miz bida û çavnehêrî pişka xwe ba û li sala çarê da jî dîsan gereke bendewar bima. Vêca ta ko mahîne fal bigirta, duwanzdeh mehan canî li zikê xwe da xudan bikira, piştî duwanzdeh meh û duwanzdeh şeverojan û danzdeh demijmêran firk biba, canî mezin biba û biba caniyekî şîre, ewê serpişk, li hespê xwe yê erebî siwar dibû jî. Ewê binpişk debiya sê salên dî jî bêhinfiretî bikira, sê salên dî jî zikê xwe miz bida, xwîna dilê xwe bixwara, canî bi xwîna dil û ronaya çavan xudan bikira, da ko caniyê wî, yan caniya wî mezin biba, biba şîre. Li şîretiyê derketa biba biriyê. Li biriyetiyê derketa biba nozîn û dêlberdayî û ji suwarî û hîmkirinê ra amade bibûya. Ewê binpişk li ser hev gerek bû, heft salan rawesta. Heft salên xişt bêhinfiretî bikira, ta ko dibû xudanê hespekî erebî, yan mahîneke kehlan.

Ew jî bext û hate. Sûcên hevalên wî yên dî di vî karî da tune. Bila bextê wî jî lêda û yekimîn canî ji wî ra derketa. Kesî ko kum nedabû serê wî. Ew ji nehatiya wî bû, ko bibû binpişk. Ew rê û şûneke giştî bû. Kes nikarî ji wê rêkê derketa.

Erê her kesî nikarî li hespên wisan yan li mahînen wisan siwar bibana. Her tenê xan û beg û serokhoz û mîr û mîrekan dikarin li hespên wisan, li mehnegi û seglaviyên wisan siwar bibana. Pêşyan gotine: Hespê çê miraz e. Lê hespên wekî mahîna Barxane û Sosik û Nijdiyan mirazê li ser mirazan ra bûn. Ji hespên wisan ra bayê bezê digotin. Pêdivî bû ko mirov bişya li ser biketa. Lingên xwe li zengiya wan da cî bikira. her piyên mirovî li ser pišta wan biketa, êdî mirov giheştibû miraz û mebestan. Mexseda te her kê der dibû bilanê. Şam, Heleb, binê Beriyê, çiyayê Şengarê, Têhran, Tewrêz, Istenbol, Enqere, Mûsil, Bexda, her ciyê ko te miraz bikira. her pêdivî bû ko te berê wan bida oxirê. Êdî tu li demê da giheştibûyî mebesta xwe. Te heval û hevrê hemû li dû xwe ra hêlabûn û tu li pêş hemûyê ketibûyî. Mebesta te li binê cihanê da jî ba, xema te tunebû. Suwarên van cure hespana li nav komela giştî da jî xudan rû û avirû û rêz û sengiyêke taybetî bûn.

Eger li komela niha da, li çawaniya cil û berg û timtêl û pûs û ereba mirovî dinêrin û rêza mirovî gorekî solika piyên mirovi, gorekî şal û şapik

û kum û kulavê serê mirovî, yan tûmika mirovî ya şe kirî û kiravata mirovî ya keşxe û ereba mirovî ya nûmodêl digirin. Berê rêz û sengiya mirovî gorekî hespa li bin mirovî da digirtin. Tu her kî dibûyî, bibayî. Li te û navê te û zanîn û zanist, agadarî û jêhatbûna te nedînêrîn. Li ser û dêlê hespê te, li zîn û pûsadê hespî, li timtêl û rewşa hespê te û temîzî û bereya wî yan wê mêze dikirin û paşê gorekî rewşa hespê te rêz li te digirtin. Nanê suwarên kihêl û mehneğî û seglaviyan, tim û tim li nava rûnî da bû. Suwarên wisa li ber derê mala kê peya biba, bêy wê hindê ko nas bikirana û bizaniyana, ji ko tê û kuda diçe, jê ra kar û berx û golik û elok ser jê dikirin. Lê wakî tu begê êleke giran nebûya, tu kurê şah û padişahan jî bûyay. Tu pehlewaneke navidar û mêrxasekî biwêr bû. Baldaran bi bihîstina navê te per biweşanda. Şêr û pilingan bi dengê te ra pûtr biwerandana. Tu zanayekî navdar û naskirî bûya. Tu Eflatonê demanê û Calînos û Loqman jî bûya, lê tu suwarê bergîrekî bibay, çi kesî rêz û sengiya te nedizanî û çi kesî rêz li te nedigirt. Eger tu suwarê hespek neçê bay, kesî tu li ber tişteke nedihejmartî. Te bajota li ber derê mala kê, yê gorekî rewşa hespê te, gorekî timtêla zîn û pûsadê hespê te rêz ji te ra bigirtana. Pişka zor li ber vê hindê bû, ko buhayê hespên çê gelekî li jor bû. Û her kesî nedikarî biba xudanê hespên çê. Lê Kerr û Kuliki bi mêranî û mêrxasiya xwe ne tenê bibûn xudanê sê hespên bijare, belkû nav û dengê xwe jî belavî axaran kiribûn.

Li dû wê mêvandariya Emer Axayî ra, êdî ewan neçûn ber revoyê. Revîvanên di girtin. Kerr û Kulik êdî bûn dîwanî û tevayî li şêvrên giranên dîwanxanê kirin. Her roja ko şêvireke giran heba, Emer Axayî dişande dû wan herdu birayane jî.

Êdî karê Kerr û Kuliki bû şêvirdarî û rav û nêçîr. Her roja ko şêvra dîwanxanê tuneba, li berbanga sibêdê da herdu birayan pêkve xwe tev girêdidan û berî tav lêdanê, li Sosik û Nijdiyî siwar dibûn û berê xwe didane nêçîrgehan. Lê şêvra giştîya dîwanxana Emer Axayî her bîzorê salê carekî heba û tuneba. Her çi şêvrên giran heba, her çi karên giring û nehîni heba, Emer Axa di gel maliya xwe Eyšanê û xwarzayê xwe Neimetê Îsi hildixist û dijarî û gîr û girftên xwe bi arîkariya wana vediçirand.

Hemû rojan sibêdeyan, cotek siwar ji zoma Emer Axayî derdiketin. Bi şingîna Siwaran ra yê xewar ji xew radibûn. Êdî wisan lê hatibû, ko hemû rojê xelkê zoma Emer Axayî bi dengê lingên Sosik û Nijdiyî ra, bi şingîna Siwaran ra ji xew radibûn. Êdî karê wan yê rojane bibû rav û nêçîr. Çi rojan destvala ji nêçîrgehê nedizivirîn. Roja ko destvala

biziviriyana malê, ew roj, ne roja wan bû. Rojê cendekêk diçû ber derê mala Emer Axayî, yek diçû ber derê mala Mamê Îsi û yek jî dihate ber derê mala Werdekê. Pezkûviyek, Kerrkûviyek, xezalek, kêrûşkek, qazek, werdekek, çirgek, qet neba hema qurebeyteyek, yan çend kew nêçîr dikirin.

Ev cotên Siwaran her roj sibêdan diçûn û êvaran dihatin. Hemû rojê jî, sibêde û êvaran, berî çûyîn û hatina wan, bejneke bilind û şûşmanî, bejneke bi gêre û wêre, şox û şeng, şatirşûmanî, bejneke şûş û tenik, kembereke zirav, cotek çavên reşbelek, cotek birû yên kêşayî, eniyeke pan û kever, tefeşeke gurover, li ber derê mala Emer Axayî radiwesta û hatin û çûyîna Kerr û Kuliki raçav dikir. Hemû rojê du caran berqeke dilbizvîn û leşimîn, berqeke bi soj û şewat, birûskeke agirîn, li nîveka du dil û çar çavan ra derbas dibû û bêy wê hindê ko deng ji kesî derkeve, du leş li ber tirîşkên wê berqê agirdadayî dibûn û dişewitîn.

Perîşan hemû rojê sibêdeyan, berî her kesî, ji xew radibû. Şitabek dida bejna xwe ya şox û şeng. Xwe bi heft qeleman dinitiland. Kofiya zêran dida ber eniya kever. Fîstanên rengareng li xwe dikir. Kembera zîvîn li navtenga zirav girêdida. kondera Amedê dikire piyên xwe, li ber pesêva koni, li serê rêka Kerr û Kuliki radiwesta û li suwariya wan, beza hespên wan, çek û rext û tevgirêdana wan mêze dikir. Êvaran jî berî hatina wan dîsan hema li wê derê radiwesta û rêka wan çav ra dikir. Eger rojekê Kerr û Kulik dereng bihatana, li nêçîrgehê da gîro bibana, erd û esmanan Perîşan nediheward. Dibû tawûk. Xurpîn li binê dilê wê diket. Dilê wê dilerizî. Neditebitî. Dihate û diçû. Li demên weha da keniza wê Macana Cano li hawariya wê da dihat. Dildarî dida ber dilê wê û ew vediheward û ew dida axiftinê. Rojekê dîsan Kerr û Kulik pir gîro bûn. Perîşan li ber pesêva konî da rawestabû û tirpetirpa dilê wê bû, ko Macanê xwe pê ra gîhand:

— Hema hindik maye bên. Bêgotin îro dîsan nêçîra wan giran e, lew ra gîro bûn.

— Ha, tu dibêjî qeziyayek nehatibe serê wan?

— Qeziyayên çî? Qet kul jî bi wan nikare. Mêrê mirinê ji wan direve.

— Tu Xudê kî, devê te çawa digere, tu ji wan ra wisan dibêjî?

— Perîşanê, ez pesnên wan dikim. Xudê ruhstîn jî ji wan ditirse. Du mûyên ruhstînî di nav çavên wan da ye. Ma te nedîtîye? Çavên wan çawa dipirûsin. Agir çawa li ber çavên wan difûre. Mirov ji wê pirûska çavên wan ditirse.

- Erê Xudê tu rast dibêjî. Pirûska çavên wan dilê mirovî disimîne.
- Leşê mirovî dilerizîne.
- Benda dilê mirovî dipizirîne.
- Mirovî ditirsîne.
- Bi pirûska çavên wan ra germayeke tund seranserî leşê mirovî dadigre.
- Mirov xwe bezir dike.
- Dilê mirovî bi tundî lédide û tişteke li binê dilê mirovî da dişkê. Tişteke germ û dax. Tişteke sincirî. Xwazî me bikarîba hema carekê di gel wan biaxifta. Hema carekê min bi wî ra xeber bida, diqewimî agirê dilê min kûşkê sar biba. Lê ev Neimetoke ji me ra bûye milozim. Em kuda diçin, me dipê. Hema nahêle em ji dûr va ra jî li bejin û bala wan mêze bikin. Tu dîna xwe nadî wî, ew jî van rojana sibêdeyan zû radibe. Te duhûnê dît çawa qîlên xwe beş dikir. Ew bi tirane li me dikeniya. Bi min wereng ew ji tişteke hesiya ye. Ew ji her tiştî hesiya ye.
- Îca pê hesiya, yê çi şaşyan bike. Gotina me jî heye.
- Gotina me çiye Macanê?
- Eger ewî li vê barê da tişteke li ber guçkên Axayî xist, emê bêjin ew derewan dike. Ew bixwe li dû me digere.
- A, tu rast dibêjî. Hema rastî jî ew li dû me digere. Ma derew e. Demekê xwe kir kirin, paşê Macanê pirsî:
- Herê Perîşanê, tu dixwazî rojekê bi wî ra xeber bidî?
- Bi kî ra?
- Bi Kerrî ra.
- A, ez ji Xudê dixwazim. Lê çawa? Li kû? Kêderê?
- Qet, ew li destê xûşka te da bînanî fireke avê ye. Zor hêsan e.
- Çawa?
- Em ko nêçîrgeha wan nas dikin. Rojekê emê bi berhaneya pincarî, yan bi berhaneya bindarûkê derkevin derva û herin nêçîrgeha wan û li newalekê da, yan li pesêva keviyekê da wana bibînin. Û tu dikarî bi dilê xwe bi wî ra xeber bidî.
- Porkurê lê wakî bavo bi me bihese çi?! Xudê yê porên me herduyan jî kur bike.
- Na, na. Emê wisan bikin, bila çi kes bi me nehese. Hemîn her sal jî li van deman da, em derdikevin bindarûkê. Emê îsal cîhê bindarûka xwe biguherin. Emê herin ser riya nêçîrgeha wan bindarûkê.
- Kiçê nêçîrgeha wan gelekî dû re. Ewan suwarî diçin. Em peyan e.

Peyatî rêka rojekê ye.

— Em ko naçin dernakevin nêçîrgeha wan! Emê herin serê riya wan, ji xwe ra bindarûkê danên. Her çawa hebe, ewanê me bibînin û bi heji-yareyên xodîkê jî mabe, ezê wan pê bihesînim.

— Xudê ez pir ditirsim.

— Ew tîrsa li ber şabûnê ye.

Herdu tev kenîyan û çûne hundurê koni. Dîna xwe danê Neimet waye hatiye hundurê konê aliyê malê û kêmasiyên qawexanê dixwaze. Perîşanê pêdawîstiyên qawexanê dane Neimetî. Neimet çû dîwanxanê û ewan dîsan zivîrîn ber pesêva koni. Perîşanê ji Macanê pirsî:

— Kînga em dikarin herin bindarûkê?

— Hema sibê.

— Erê hema sibê karê me bike û emê tev herin serê riya wan. Lê Xudê dilê min pîs dikute. Ez pir ditirsim.

— Na herê, ji ber şabûnaye. Ezê hema niha herim û bêjim dayîka Eyšan. Bila destûra me bide, em sibê herin bindarûkê.

— A, hema niha here bêjê, kanê çî dibêje?

Macanê bi şîrînî ji Eyšanê ra digot, dayîka Eyšê. Macanê xwe li aliyê malê bi Eyšanê ra gîhand û xwe li ber qelizand û gotê:

— Dayîka Eyšê, lê tu qet îsal me naşînî bindarûkê. Van rojana dilê min wisan tijî bûye.

— Lawo kînga dilê we dixwaze herin. Perîşan jî hema van rojana gelekî li ber xwe ketiye. Tîfalê hind li jêr siya konî da maye, zer û zerhimî bûye. Reng li rûçîkê wê da nema ye. Bila, her kînga dilê we dixwaze tev destê girêdîn û herin ji xwe ra bigerin.

— Eger destûra te hebe, em dixwazin hema sibê herin.

— Başê lawo, herin karê xwe bikin û bêjin heval û hogirên xwe jî û sibê tev herin ji xwe ra geriyanê.

— Ez destên te radimûsim, dayîka Eyšê.

— De herin karê xwe bikin. Lê lawo gelekî dûr neçin ha!

— Saya serê Axayî, kî dikare çep li me binêre.

— Na, na lawo hûn mêjve ji malê derneketine. Hûnê xam bibin, lew ra ez dibêjim dûr neçin.

— Başê, dadê. Zor sipas. Ez destên te radimûsim.

Macan bi gulşayî çû bal Perîşanê û gotê:

— Dadê destûra me da. Karê xwe bike, emê sibê herin bindarûkê.

Perîşanê li ber şabûna dil hebû fir bida. Li êvarê da karê xwe kirin.

Heval û hogirên xwe pê hesandin. Perîşanê nizanî li ber şabûna çi dike û çi nake. He, rastî kê dihat, pê ra dikeniya.

Roj kuta bû û tav qulubî. Herdu suwarên gorînê hatin. Dîsan birûska du çavan li ser cotek çavên reşbelek da spêne kir. Dîsan agir berbû cotek dilên pak û alavên evînê dîsan du leş li nav xwe da werpêçan.

Şev dakete erdê. Cîhan reş û tarî bû. Hemûyan şîv xwarin. Lê şîv li gewriya Perîşanê da neçû. Bû dema razanê. Hemû razan. Bû hoke hoka nobedaran. Lê xew li çavên Perîşanê nediket. Perîşan ketibû nav nivînan. Lê nivîn lê bibû gurê har. Kêç ketibûn kurkê wê. Neditebitî. Li nav nivînan derdiket û diçû ber derê xîveta xwe û li esmanî dinihêrî. Istêrên esmanî leplepî bibûn û hevdu himêz kiribûn. Çavên xwe li hevdu diniqandin. Car caran jî stêrek ji nav koma istêrên ko hevdu himêz kiribûn, dirijiya. Bi rijiyana stêran ra lertzê dilê Perîşanê digirt. Dizivirî û dîsan dihat û dikete nav nivînan. Lê pê wereng bû, ko hê taze seretaya şevê ye. Şevê lenger avîtibû erdê û nediçû.

— Ay xudêyo çi şeveke dirêj û gêje. Tu dibêjî qay, qet naxwaze ji cî bileqe.

Dîsan ji nav nivînan derdiket û diçû ber derê xîveta xwe. Macan jî dihat û li rex disekinî. Ji Macanê dipirsî:

— Lê ev şeva qet ji cî nalive. Lê kengê sibêde yê bê?

— Bêhna xwe fire bike! Hê nivê şevê ye. A, ewa han, ewa hane sorgeş, ew stêra karwankuj e. Hê ji sibêde ra gelek maye. Were razê tu yê sibê li çolê xew ra herî ha! Were bikeve nav nivînen xwe!

Bi gotina Macanê ra dihat û dikete nav nivînan, lê dîsan hê ciyê xwe germ nekirî, li nav nivînan derdiket û diçû ber derê xîvetê. Lingekî wê li derva bû û yek li hundur. Piştî çendik û çend caran ko çû derva û hate hundurî, Macanê gotê:

»A, ewa hanê, ewa ko taze li ber girê serê riya nêçîrgehê ra derdikeve, a, ewa hane geş, ew stêra sibêde ye. Istêra sibêde waye ser dide. Ji sibêde ra êdî hindik maye.

Bi vê gotina Macanê ra Perîşan êdî nekete nav nivînan. Cil û bergên xwe yê taybetî bindarûkê li xwe kir. Xwe bi ser û ber xemiland. Macanê jî karê maşikanê kir. Kasik û kodik û dîzik û kefçik û giştî karên maşikanê kirin têrxurcekê û li hêstirekê kirin û li nav konan derketin. Taze berê sibêde gewr dibû, ko koma qîz û bûkan li girê pêşberî malan ra diqulibîn. Perîşan û Macanê heval û hogirên xwe pê hesandibûn ko diçin bindarûkê. Hevalên wan jî hevalên xwe pê agadar kiribûn. Ca her

hevalekê jî çendîn hevalên dî hebûn. Bi rê ketina Perîşan û Macanê ra bi sedan qîz û bûk ji konan derketin û dane dû wan. Taze Perîşan û Macan li girê pêşberî malan da diqulibîn, ko cotek siwar li wan fitilîn. Bû firefira cotek hesp û li ber wan ra derbas bûn. Bi bihîstina dengê simê hespan ra, bi dîtina hespan ra, Perîşan hema li cî da çik rawesta û li Siwaran nihêrî. Dîsan ew berqa caranî li nîveka çar çav û du dilan ra hate veguhestinê. Dîsan pirûska çar çavan, lerizîna du dilan, tevizîna du leşan, gêj bûna du seriyên, wekî bayê bezê li ser wan ra derbas bû. her di gel lêkguhostina aviran ra Kerr û Kuliki zengî li Nijdî û Sosikê dan û bi taw li ber wan ra derbas bûn. Koma qîz û bûkan li dû Perîşan û Macanê ra tev hejikin û dane dû herdu Siwaran. Lê êdî ji toz û dûmana li ber simên hespan pêve, çî şûnewar ji Siwaran nedihate xûyanê. Êdî cotê Siwaran li ber çavên wan wenda bibûn.

Qîz û bûkan rêka xwe domandin. Nîvro ra hindik mabû, ko xwe bi kaniya Rihanê ra gîhandin. Pese û pûse, kevçî û kodik û dîzik û kûzik bar û barxanên xwe li rex kaniya Rihanê danîne erdê. kanî bînanî neynûkekê diçilvilî û aveke zelal li ber dikişiya û ber jêr diçû û li nava gul û sosinan da wenda dibû. Libên xîzê li binê kaniyê da li ber tava danê berî nîvro wekî mircan û mirwariyan dîtêyîsîn. Tavê zeliqandibûyê. Hulmeke sivik ji gul û gîha û kanî û cok û cobaran, ji mêrg û çîmen û dar û devenan ber bi hewa quloz dibû. Hulmeke nazik û tenik, ko bi zorê dihate xûyanê. Ev hulma dûrva wekî xumamekê dihate xûyanê. Dûr va li binê deştê da dibû leylaneke şîn.

Qîz û bûk birbirî bûn. Hindik li ser kaniyê man û dest bi karê kuçik danîn û maşikanê û firavîne kirin. Hindik jî li nav mêrg û çîmenan da bi-jiqîn. Yê ko gul û sosin diçirpandin. Yê ko pincar diçînîn. Yê ko pêgermok lêdidan. Her yek xerîkî tiştêkê bûn.

Besta biniya kaniyê, dorandorî ava wê, ta çavan qeter dikir, masosinan mil kutabûn hev û ber va diçûn.

Mamsosin guleke zor ciwan û bêhinxoş e.

Mamsosin tim li cîhên avzêm û terazin li rex kanî û cobarên sivik diruskin. Li seretaya buharê da pêş da çend pelgên wê yê kesk li bin axa ter û girane terazinan da derdikevin. Pelgên wê her li ser rîşa wê da, bi erdê va dimînin. Hevraz naçin. Li dû ra nîveka wan pelgana navnêrî dide. Pelg li erdê dimînin û navnêrî ko heman bistikê gulêye bilind dibe. Bistikên masosinê lap yê bilin û dirêj bi zorê bihostek û çar tiliyan bilind dibin. Bistikên wê rût û bêy pelgin. Rengê bistikên mamsosinê rengêkî

zerî zêrine. Tu dibêjî qay bistikên wê ji zêrê xurû hatiye darêştinê. Bistikên kizir û qirpok û birqonekî. Tenê her bistikek wê li ser çend pelgên kesk diruskin û hevraz diçin. Bi serê her bistikek mamsosinê va guşiyek gulên şîn, diruskin. Gulên hûrik û pêncperkî. Rengê van gulên hûrik hişnekî esmaniyê. Lê ne esmaniyekî vekirî, belkû esmaniyekî tûte. Esmaniyekî pîrozeyî. Reng difire nav çavên mirovi. Nav pêncperkên van gulên şîn da, ew ciyên ko paşê porik didin û tov digirin, qîçike. Qîçikekî teyîsok. Durust li rengê tava demsala havînê ya danê nivro daye. Tu dibêjî li nava her guşiyê mamsosinê da çendîn tav bi dest danîne. Rengê zer û şîn tevî hev dibin. Rengê esman û tavê. Lê tişt ko taybetmendiyê sera û seratiyê taybetî daye gula mamsosinê, bêhna wê ye. Bêhna wê weke bêhna sorgulê ye, lê bêhna sorgulê tunde, mirov zû ji bêhna sorgulê têr dibe. Lê hindî mirov mamsosinê bêhin dike, hind diçe dilê mirovî dixwaze ko mirov careke dî jî ewê bide ber bêfila xwe û pir bi dil sebada sîngê xwe ji bêhna wê ya sivik û dilveker û canhebîn dagre. Bêhna wê ne bêhneke hind tunde, ko li mirovî bide, ne jî bêhneke revoke. Bêhna wê bêhneke sivik û dilveker û berdewame. Eger mirov çepikek ji gula mamsosinê biçine û bi dîwarê oda xwe va darda bike, ta meheke xişt ew bêhna wê ya sivik û dilveker ji oda mirovî dernakeve. Hezaran gulavên bi nav û deng bila bi qurbanî tek gulbergek mamsosinê bin. Koçer û gundiyên terşdar, gulên mamsosinê berî wê hindê ko porik bidin, diçinin û gulbergên wê her wisan tereter tevî giviyên penîri dikin. Di gel penîrî digivêşin û di dilê serkepenîran da cî dikin. Serkepenîran yan dikin nav xoyşoravê, yan jî rûyê wan jajî dikin û wana dikin nav iyar û pêstikan da. Yan jî dikin kûpikan û ji danê zivistanê ra çal dikin. Îca zivistanê gava ko van serkepenîrana hûr dikin, gulbergên mamsosinê yên şîn hema wisan li ser reng û bêhna xwe li nav qetên penîrî da derdikevin. Mamsosin bêhna xwe dide penîrî û penîrê mamsosinê dibe penîrekî dî. Sifra ko penîrê mamsosinê li ser be, dibe sifreyê gulavîn û bêhnxoş.

Macanê li rex ava kaniya Rihanê çepikek mamsosin çinî. Qemtiyek piltan û çepikek rihan jî da ber û pê giyareşeyekî ewan tev girêda û kire qemtî û li ber kofiya Perîşanê ra kir û qemtiyek jî li ber girdêla serê xwe da daçikand. Ê milê xwe li milê Perîşanê da û ew ber bi girê piştê kaniyê tek kir û gotê:

»Ewan niha yan li binê geliyê pezkûviyan da nin, yan jî niha li besta Xwalîşorkê da xerîkî nêçîrê ne. Ca were em li ser vî girî bikevin û binêrin kanê gelo emê bikaribin wana bibînin, yan na.«

Li ser girikî ketin. Piştá girikî besteke vekirî hindî çavan qeter dikir, ber vedabû. Deşteke rip û rast. Ji vê bestê ra besta Xwalîşorkê digotin. Xweliya vê bestê xweliyeke kewrek û beyar bû. Hindî mirov berjêr diçû xwalî kewrek û kewrektir dibû. Gava ko nermebaranek bibariya, best tev da dibû herî. Lê hema du roj li ser ra derbas biba, bi bêhna bayê bilûrê ra toz û dûman li ser bestê diket. Havîn û zivistan ew besta rût bû. Tenê qolqolî ew jî gelekî tenik û sêrek û dûrî hev devdîş û barevînk li wê bestê da hêşîn dibûn. Devdîş stirîneke gewrik e. Bilindaya her quleke devdîşê hindek ciyan da digîje gezekî. Xezal û pezkûvî li ber siya van devdîşan da dizên. Berx û karên wan li ber siya wan devdîşana da mexel tên. Barevîn jî cureyek Kerrkorka bestan e. her li rengê Kerrkorkê da ye, lê şaxên wê ji şaxên Kerrkorkê teniktir û sêrektir û ziravtir in. Li duwemîn meha buharê da barevînk bejin vedide. Rengê barevînkê keskekî tût û xizik e. Bêhna wê zor tund û pîs e. Weke bêhna dermanê kêça ye. Lê bêhna barevînkê ji bêhna Kerrkorkê tişteke siviktir e. Dibêjin hesp û Kerr û hêstir Kerrkork û barevînkê naxon. Eger zor birsî bimînin û bi neçarî bixon jî, herdu çavên wan kor dibin. Lew ra navê vî gîhayî kirine Kerrkork. Lê kar û weceke vî gîhayî ya zor giring jî heye. Dibêjin mar û cir û canewerên jehrîn ji vî gîhayî direvin. Diqewime her li ber vê hindê be, ko pezkûvî û xezal li ber siya vî gîhayî da dizên û biçûkên xwe li dema virnîtiyê da li ber siya wan radigirin, ko li hêrişên wan canewerên jehirdar biparêzin. Li seretaya havînê da bere bere rengê barevînkê gewir dibe, ta ko li seretaya duwemîn meha havînê da hişk dibe û ew rengê wê yê kesk dibe rengêkî sipîçil. Şaxên wê hişk û rîşala wê sist û pilposekî dibe. Ca hînga eger bayek, her nermebayek jî rabe, barevînk ji rîşal va ji erdê derdikeve û di gel bayê hevraz û berjêr dibe.

Perîşan û Macan li ser girikî rûniştin. Çavên xwe li deştê gerandin. Ji bilî tûmên barevînk û devdîşan çî tişt li bestê da nedihate xûyanê. Li aliyê çepê xilxilan mil kutabûn hev. Mirovî ko weha li xilxilan dinihêrî, mirovî digot qay xilxile suwareleşkereke ko li raserî deştê mil kutane hev û cêrge girtine û çavnihêrî fermana fermanderê xwe ne, ko hêrişê bidin ser deştê. Ji van xilxilana ra banzda kûviyan digotin. Li bintara wan xilxilana da jî rêzek xilxilên dî dest pê dibû. Ev xilxilana ji yêdî kinktir bûn. Ji van xilxilana ra jî rizdê reş digotin. Perîşan û Macanê li deştê da çî tişt nedîtin. Çavên xwe li ser deştê rakirin û li nav xilxilan gerandin. Li nav xilxilan da jî çî tişt li ber çavên wan neket. Destên xwe ji çavên xwe ra kirin sîvank û li binê deştê nihêrîn. Li binê deştê ew cîhê ko bizorê bi wan va dihate

xûyanê, lemelema leylanê bû. Li bintara xweliya kewrek, hemmanê tozek nerm bînanî dûkela qelûnekê dihate xûyanê. Paşê ew toza zirav ber bi xilxilan kişiya. Bû wekî qeytanekê. Qeytaneke gewre zirav. Qeytaneke dûkellî. Dûkela ko gewrîva dihingavt. Li bintara rizdê reş da ew dûkela gewir bû du çiqan. Çiqek ber bi milê rastê bilind bû û çiq a dî ber bi milê çepê çû. Herdu çiqan dor lêdan. Gurover bûn. Lev zivirîn. Dîsan bûne çiqekê. Dîsan jêk cuda bûn. Du çiqên tozê bûne sê çiqan. Çiq a pêşiyê tozek nerm û zirav bû. Lê herdu çiqên li dû ra stûrtir bûn. Nişkava çiq a pêşîn rawesta. Lev aliya. Li cî da bilind bû, bû xaleke gewir û paşê temirî. Li dû ra herdu çiqên dî pê ra gihîştin. Herdu çiq tevî hevdu bûn. Rawestan. Toz rabû hewa. Li hewale ewrekî kûşke serast kir. Paşê lev bela bû. Li dû ra dîsan du çiqên tozê, lê vê carê du çiqên nermik û sivik hêdî hêdî li ser wan da zivirîn. Hêdî hêdî karîn du reşan li jêr wê toza zirav da bibînin.. Herdu reş jî durust ber bi wan dihatin. Durust li tanga wan da pêş da dihatin. Reş bere bere mezin û mezintir bûn û bûn du Siwaran. Macanê gote Perîşanê:

- Perîşan ewan bixwe ne.
- Erê ewin.
- Waye her rast li ser me da tîn.
- Erê her yekê waye nêçîrek jî li terkiya wan va ye.
- Erê nêçîra wan îro baş e.

Perîşan keniya û bi yarî tepek li Macanê da. Herdu pêkve kenian. Perîşanê got:

- De kanê nêçîrvanên çawanin?

Macanê got:

- Ca ka kes me nabîne?
- Çima ?
- Ezê neynûkê bavêjime wan.
- Kiçê şerm e.
- Na de şerma çî.
- De wisan bike, bila kes me nebîne, ha.
- Na, na. Çi kes me nabîne, lê.

Macanê xwe da ber pesêva Perîşanê û neynûk avîte wan cotê Siwaran.

Rewneqa neynûkê tevî rewneqa zêrên li ber eniya kever bûn û di gel tirîşkên tavê dane nav çavên Kerr û Kuliki. Kerrî dizgîna Sosikê hilkişand û li cî da rawesta û bi destê çepê dizgîna Sosikê ra girt û destê xwe yê rastê jî ji çavên xwe ra kire sîvank û li girikî nihêrî. Seranserî girikî li gul û

çiçekan da hatibûn vepošînê. Lê du gulên ji rengê gulan, du gulên ji gulan bedewtir û mezintir jî li nav gulan da rûniştibûn. Du sorgulên bijar e. Kerrî Perîşan û Macan nasî. Berê xwe li ser Kuliki da kir û gotê:

— Hero Kulik eva Perîşane hatiye bindarûkê.

— Bi me çi bila ji xwe ra bigerin.

Ker û Kulik ketin axiftinê. Perîşanê dîna xwe dayê ko du, sê kiçkên dî jî li ser girikî ketin û berbirî wan hatin. Yek ji wan jî kiçmeta wê Ciwan bû. Ne ji gav da tiştek bînanî tirsê li dilê Perîşanê ra derbas bû. Berê xwe li ser Macanê da kir û gotê:

— Macan! Ciwan jî waye hat.

Vêca bi hatina wan kiçikane ra herduyan xwe li çirpandina gul û çiçekan da mijûl kirin. Gava ko ew kiçikana hatin û gihîştin wan, Macanê ji Ciwanê pirsî:

— Herê firavîn amade nebûye?

— Xudê ez nizamim.

— Lê tu nizanî û ez nizamim, be kê bide av û nanim?

Herduk tev kenyan. Macanê bi milê wê ra girt û gotê:

— Xudê tu yê bêy û emê pêkve firavînê amade bikin. Perîşan dibêje destpêja kiçmeta min pir xweş e. De were em herin kanê destpêja te çawaye?

Herduk bi ken û yarî ji yên dî veqetiyar û ber bi kaniyê çûn. Perîşan bi çend kiçikên dî va li serê giriki man. Kiçên ko mirovî dikarî pişta xwe bi wan va girê bida. Kerrî dîsan destê xwe da ber çavên xwe. Herdukan lap baş hevdu didîtin. Dîsan ew birûska caranî hat û li nawenda du dilan da rûnişt û du leş kelijand û du ser ji hiş û hendîşeyan vala kirin. Keri gote Kuliki:

— Rabe em li ser wan da herin.

— Na, ji nav û dengê me ra baş nîne, Kerro.

— Kuro karê kê bi me ketiye?

— Çawa karê kê bi me ketiye. Niha wira tijî qîz û bûkin. Yê nebêjin, hûn li vira çi dikin!

— De ka em hema bi berhaneya avê herin ser kaniyê.

— Na ewna waye li ser kaniyê danîne. Ma tu dûkela kuçikê wan nabînî? Ji boy avê be, emê herin a, li ser wê coka hanê danên. Ew jî hema ava wê kaniyê ye. Eger tu herî ser kaniyê, yê sibê li nava êlê da bibe dengî, ko herdu kurên Silêmanî li ser kaniya Rihanê təkeliya qîz û bûkan kirine. Vêca hînga emê bêaverû bibin. Emê bibin du polikên qelp. Were em her

li ser vê cokê kuçikê xwe danên û çend kebaban bipijînin û bixon û a, li rêka hanê ra jî herin malê.

Keri bi neçarî pejirand û got:

— De çi nake, bila bi ya te be.

Hema li ser dîwarê cokê li hespan peya bûn. Nêçîrên xwe li terkiyên hespan vekirin. Hespên xwe qeyd kirin û rastî nav çayîr û çîmenan kirin û bixwe jî xerîkî karê kuçikî bûn.

Perîşan jî hê li serê girikî li nava gul û çîçekan da, di gel du, sê kiçikan rûniştî ye. Agirê evîne daye dil û cergên wê. Waye tiştêkê bînanî lawujeyan li ber lêvên xwe da dibêje. Perikên difîna wê dilerizin. Deng hêdî hêdî bilind û bilindtir bû. Bû weke vizeviza mozan. Paşê hêdî hêdî deng rabû. Aza bû. Li qefesa sîngan derket. Li zîndana gewriyê rizgar bû. Deng kete çil û çîyan. Bînanî dengê zengilekî çîngiya. Weke dengê du çengan teqil û aheng girt û bû lawuje:

De lolo cano, cano, cano, cano, cano...

Te lawiko nêçîrvano...

Dilhebîno, dilovano...

Şûrweşîno, palewano...

Bejinbilindo, navmilpano...

Te ronahiya van çavano...

Ji min ra qend û şekir, ji xelkê ra kul û keser êş û jano...

Evîna te yê dilê min evdala Xudê kirî kul û tev kovano...

De lawiko eger tu hez dikî şevêkê ji min ra bibe tu mêvano...

Mêvano, mêvano, nêçîrvano, serêm gorî dil heyrano.....

Dengê wê ew naveya li nîveka girik û cokê da pîva û li nav mejiyê Kerrî da deng veda. Çîngîn bi mejiyê Kerrî ket. Êdî felekê jî nikarîbû, pêşiya Kerrî bigirta. Li ser cokê rabû. Xwe bi wî berê ko li fêza cokê bû, ra gîhand. Li ser berî rûnişt û destê xwe da peleguha xwe û qîrandê:

Delê lê canê, canê, canê, canê, canê...

Wez heyranê Perîşanê...

Bi nav û bi nîşanê...

Heyva di çardanê...

Hûrî û periya asîmanê...

Çavbelekê çavciwanê...

Gulîzerê gulnîşanê...
Birûreşê, wek qetranê...
Enîberê wek meydanê...
Sûret sêva li dukanê...
Sîng keviya di zozanê...
Memik xirê wek fincanê...
Navziravê wek rihanê...
Bejinbilindê wek fidanê...
Ji min ra şîrînê wek şerbeta li îskanê...

Her gava ko tu hez bikî, wezê ji sîng û berên te ra bibim mêvan na xudê
mêvanê pašivanê,
Lê lê canê, canê canê...

Bi dengê Kerrî ra dilê Perîşanê li nav da heriff. Dilê wê lerizî. Cergê wê şe-
witî. Agir berbibû dil û hinavên wê. Ji berê bilind û Kerrê ko li ser
rûniştiye pêve, çi tişteke dî li ber çavan ra nedihate xûyanê. Te digot qay
kulekên çavên wê li her alî da xitimandine. Her tenê ew berê bilind didît
û Kerrê ko li ser rûniştibû û diqîrandê. Dilê wê hilkeliya û dîsan dest pê
kir:

Lawiko heyran îşev şev e, şev leyranî...
Tu yê ji sîng û berên min ra hem mêvan î, hem xudan î...
Tu yê bêy li ber derê mala babê min dêranê, bi ramiyarî û bi rêzanî...
Wezê li ber te vekem cotek memkên di fincanî
Heger nobedaran pirsî ew kî ye, wezê bêjim ma hûn korin lawikê min
e hatiye bi mêvanî...

Hê dengê perîşanê kuta nebibû, ko Kerr li ser kevirî jorda daket û ber bi
Sosikê çû. Qeyd û bendên wê vekir. Lê siwar bû û hate raserî serê Kuliki
ra rawesta û bi dengê ko rehên evîna tevî hêrsê tê ra diyar dikirin, gote
Kuliki:

- Zû dil û hinavan bide!
- Tu yê çî ji dil û hinavan bikî?
- Ezê bibim, bila Perîşan vê navrojê ji xwe ra biqelîne.
- Kuro avirûya me nebe, sibê Emer Axa yê pê bihese. Nebaşiye çê be.
- Gelekî neaxive! Zû dil û hinavan bide! Taze dengê me belawî cîhanê

bû. Hezar kesî dengên me bihîstin. her Emer Axa niha pê hesiya ye jî.

Rûmetê Kerrî sorpiliqî bibû. Xwînê xwe dabû dora çavên wî. Perikên difina wî direqîsîn. Kuliki dîna xwe dayê neherê birayê wî li ser hemdê xwe nîne û nikare berayîka wî bigire. Dil û hinavên herdu nêçîran deranî û hema wisan bi xwînê va da destên wî. Kerrî xwe xwar kir û bi lez dil û hinav ji destên Kuliki vegirt û zengî li Sosikê da. Sosik bû ba û birûsk. Bi bayê bezê ra xwe bi kaniya Rihanê ra gîhand. Li ser kaniyê giheşte koma qîz û bûkan. Koma qîz û bûkan ji ber wî va rabûn û pişta xwe danê. Kerrî dil û hinav raberî Perîşanê girt û gotê:

— Hanê eva jî maşikanêya we!

— Fermo, firavîna me amade ye!

— Na, zor sipas!

Birûska caranî dîsan du dil kelijand.

Êdî herduyan jî nikarîn xeber bidana. Kerrî dizgîna Sosikê zivirand û bi gotin û lîlandina vê stiranê, li ber çavên koma qîz û bûkan bezir bû:

Te keçika Mîrê milî, te keçika Mîrê milî...

Tu yê ji min evdalê Xudê ra hem sosên î, hem jî gul î...

Te yê vê sibêdê xwe daye li ser kanîka li serê milî...

Tu yê li nava mêrg û çîmenan weke gulê dinitilî...

Dengê te canikê li mejiyê hestikê min da kar kir, na Xudê li ser giyanê min fitilî...

Tu yê ji min nêçîrvanî ra şewqa jînê, hewasa manê, na Xudê evîna li ber vî dilî...

Xeber û axiftinên te yê ji min ra dermanê derdê dilan, na bi Yezdan kem avêşa hemû kulî

Ezê ji bejn û bala te ra evîndar im dinalim, dikalim, wek bilbilî...

Wek bilbilî, wek bilibilî...

Evê benda kutayê li nav serê Perîşanê da dikire zingîn:

Wek bilbilî, wek bilbilî... Rengê Perîşanê soromoro bibû. Serê wê kete ber da. Qîz û bûkan di gavekê da dil û hinavên nêçîran sor kirin û ji destên hevdu revandin. Ciwan, kiçmeta wê ji hemûyan zêdetir ketibû peyê pirs û pirsiyaran. Di gavekê da ev xeberane li ser zarên qîz û bûkan da belav bûn:

— Ji leşên du nêçîran çima hema dil û hinav tenê anîbû?

— Erê, ew jî dil û hinavên konkoni.

- Dil û hinavên kerkerî.
- Dil û hinavên peritî.
- Dil û hinavên xwînavî.
- Ew jî nîşaneke ha.
- Wate te dilê min peritandiye.
- Te kezeba min hincîhincî kiriye.
- Dilê min li evîna te da bûye gola xwîné.
- Xudê Emer Axa Perîşanê nade wî.

Her yekê li wê bareyê da xeberek digotin. Taze roj dageriyabû, ko koma qîz û bûkan bi gotin û axiftin û yarî û henek ji ser kaniyê ber bi zomê li rê ketin. Perîşanê lavayî ji hemûyan kir, ko raza wê veşartî bihêlin. Hemûyê erêkirin dane Perîşanê, ko li wê barê da çî tişt ji devê kesî ra dernekeve.

Berî êvarê bû, ko koma qîz û bûkan mandî û şeqî giheştin zomê û bînanî keriyekî karxezalan belawî nava zomê bûn û her kes çûne malên xwe. Li dû wan ra Ker û Kulik jî bi cotên nêçîran va li girê pêşberî malan da jor da hatin. Dîsan weke her car cendekek çû ber derê mala Emer Axayî.

Her ro Kulikî cendek dibir. Lê vê carê Kerrî cendekê nêçîrê bir û li ber derê konê navmalê danî û li piştî konî da fitilî. Macan li ber ra derbas bû û hêdîka li ber lêva xwe da gotê:

»Îşev were mala me! Perîşan jî tê.«

Vêca bi tiliya xwe çatorê dayîka xwe nîşanî Kerrî da û li ber konî ra duta bû.

Hewa ewrayî bû. Şevê çarşeveke reş kişandibû ser êla Emer Axayî. Cîhan wisan tarî bû, te digot qay her tiştên li ser rûyê vê cîhanê da heyî li qîra reş ra kirine. Dar û ber, kevir û kuçik, çol û çîmen, der û deşt, çadir û xîvet, kon û çator, keriyên pezî, xûlên hêştiran, revoyên hesp û hêştiran, garanên ga û mange û kel û gamêşan hemû, êl cînva li reşatî û bêdengiya şevê da cûm bibûn. Çi tişt, li tariyê da li ber çavan nediket. Çira û momên malan yek li dû ya dî ra temirîn. Dengê rewterewta seqan vetexirî. Çi deng li ber guçikan nediket. Her tenê car û baran dengê zengilê stuyê ner û lok û nêriyan, yan pişkîna bizinekê bêdengiya şevê dişkandin. Berjengên baranê hêdî hêdî direşand. Giştî xelkê êla Emer Axayî razabûn. Tenê nobedarên zomê hişiyar mabûn û ji tîrsa reşedizan hokehoka wan bû. Ker li nav nivînan da neditebitî. Lihêf û doşik lê bibûn gurên har. Lê bibûn şûjin û derzî. Serê xwe ji bin lihêfê ra derxist. Werdek xew ra çûbû. Mişîna xewa wê bû. Kulik jî mêjve bû, ko se biribû avê. Ker hêdîka li nav nivînan derket. Kincên xwe li tariyê da li xwe kir. Xencera xwe li ber xwe ra kir. Hêdîka teletel ji konî derket. Baran nermik nermik dibarî. Baraneke hind hûr û nerm dibarî, eger nemnema wê neba, ser û rûmetên mirovî ter nekira, mirovî nedizanî, ko baran dibare. Hêdî hêdî ji konî dûr ket. Fîrîna hespekê hat. Ker li cî da rawesta. Baş guhdarî kir. Sosik bû, çav dabû wî, difriya. Teletel ber bi mala dapîra Macanê şiqitî. Pêş da li tariyê da, çatorê dapîra Macanê nas nekir. Li nîveka du xîvetan da rawesta. Li dilê xwe da got: kuro xwe şaş nekim û nekevim malê xelkê. Îca yê sibê bêjin; kurê Silêmanî hatibû diziyê. Îca ezê li nav êlê da ruswa bibim.

Çavên xwe kuskusand. Baş lê hûr bû. Çatorê dayîka Macanê li tariyê da nas kir. Ber bi çatorî çû. Gilheşte ber derê çatori. Derê çatorî vekir. Li hundur çatorî da çî tişt nedihate xûyanê. Li ber derê çatorî bû, ko ne ji gav da, li aliyê başûrê, durust li sûya pêşberî malan da, birûskê veda. Birûskê wisan deng veda, ko erd û esman li ber hejikîn. Bi dengê birûskê ra der û deşt, çil û çiya, kon û xîvet, hewş û extirmexane, êl cînva li ron-

ahiyeke sosret da cûm bûn. Li çavqirpandinekê da her der wekî rojê ronahî bû, û hema di wê çavqirpandinê da dîsan jî cîhan li wê tarîtiya pêş da cûm bû. Ker li ber wê ronahiyê karî hundurê çatorê dapîrê bibîne. Kete hundurê çatorî. Macan hate pêşiyê û hêdîka, wisan hêdî ko Kerrî bi zorê jê fam dikir, ji Kerrî pirsî:

— Tu hatî?

— Erê.

— Tu lêre be, ez herim Perîşanê pê bihesînim.

Macan ji çatorê xwe derket. Lemelem û teletel ber bi konê mala Emer Axayî firikî. Hokehoka nobedaran bû. Nav li seqan didan û qestîka ji tirsarêşedizan dengê xwe bilind dikirin û bi hev ra xeber didan. Macan li rex wan ra derbasî hundurê xîveta Perîşanê bû. Bi xişêna wê ra Perîşan rabû ser piyan. Perîşan hema wisan bi cilikan va ketibû nav nivînan. Ji Macanê pirsî:

— Hatiye? Kesî tu nedîtî?

— Na, lê nobedar hişiyarin.

— Hêdî were! Çi nake.

— Huşşş!

Her du li tariyê da bûne yekê. Eger li wê tarîtiyê da kesekî ew herdu bidîtana jî, yê we bizaniya ko her mirovek tenê ye. Eger bidîtana jî, Macanê dikarî bêpakî û serbest navê xwe bihaniya û bigota ez taze ji xîveta Perîşanê têm û ezê herim mala dapîra xwe.

Milên hevdu ra girtin, bi pêxişik ber bi derê çatorê dapîrê xişikîn. Sebeta sîngên herduyan li tirsan da weke tufka asinkera radibû û rûdinişt. Çi kesî ewan nedîtin. Tev daketin hundurê çatorî. Bi têtêna wan ra Ker bi helkehelk hate pêşiya wan û tevî wan bû. Macanê ew her duk tenê hêla û derkete derva û çû kulînê lalayi dapîra xwe.

Perîşanê got:

— Ker!

— Perîşan!

— Tu hatî ez bi qurban!

— Erê ez bi gorî!

— Tu çima wisan dereng hatî?

— Kulik xew ra nediçû.

— Ez bi gorî Ker!

— Ez heyranê Perîşan!

Du leşan li tariyê da hevdu himêz kirin. Bû helkehelka wan. Du dil, dil

hebûn li rikeya sîngan derkevin. Du leş tev lerizîn. Lerza şabûnê. Du alav, du gurî, du pilotên agirî li ser du lêvan gihîştin hevdu. Du bizot têkelî hev bûn, gurî dan. Dest listuyên hev ra birin. Germaya leşên wan tevî hev bûn. Du guriyên agirî bûn guriyekê. Bûn pilotekê. Du tîhniyên dilşewutî giheştibûn ser kaniyeke zelal û ronî; kaniyeke pak û tevizî. De niha hilneçine, lê kengê hilçine. Ramûsanana rê nedidane hev. Dev kiribûn nav devên hevdu û av li kaniya lêvan dimêtin. Alavek germ û sincirî ji leşên wan radibû. Tev ketin nav nivînan. Du leş bûne leşekî.

Dest hêdî hêdî li gerdenê şiqitîn û ber bi sîng û beran dirêj bûn. Ber bi mil û navmilan çûn. Ker gêj bibû. Nizanî yê çî bike û çî neke. Ji ramûsanana têr nedibûn. Dest çû nav baxê sêvên suruşî. Du, sêvên kal. Du berên hişk. Du lîmoyên ter û gir û hulo. Serên lîmoyan taze bişkoj dabûn. Lîmo li nav destên Kerrî da hilnedihatîn. Devê Kerrî li ser lêvên gêlasî berjêr şiqitî. Kete ser çenê. Xala çenê mêt. Dakete ser jêrçenê. Xewxewka weke şeftalûyekê kire devê xwe. Lê têr nebû. Berjêr dakete ser gerdenê. Gerdena blorîn bêhin kir, mêt û jorda şiqitî nav baxê sêv û hêvan. Li ber bêhina baxê hêvan xêv û mest û gêj bû. Perîşanê weke tuştûrekê xwe dabû ber sîngê wî; ji hevdu têr nedibûn. Perîşanê jî ramûsan li dû ramûsanana ji devê Kerrî hildida. Wekî du kotirên dilketî û evîndar dimkên xwe kirin nav dimkên hevdu. Leşê wan dikelijî. Xûyê li ser wan ra davît. Xûya leşên wan hişik dibû, û dîsan ser ji nû careke dî xûyî diherikî. Xûya leşên wan weke cobareke herik têkelî hev dibûn û tev li ser leşên wan da dişûlikîn. Hevdu tund himêz kiribûn. Ji hevdu têr nedibûn. Dîsan ramûsan dest pê bûn. Paşî demeke xurt bêhna nermexûyê da serê wan. Demeke xurt hema wisan bêdeng xerîkî hevdu bûn. Bêdengiyêke sosret li ser wan da desthelatdarî dikir. Perîşanê ew bêdengiyê şkand û got:

- Şev dereng e, min berde ez herim!
- Tu her taze hatî. Tu yê kî va biçî?
- Ez ditirsim!
- Ji kî!?
- Bavo yê bi me bihese.
- Ê, hesiya, hesiya. Dê çî lê bê?
- Na, şerm e!
- Şerma çî?! Tu ya min î ha!
- Erê, ez bimirim ya erdê me, bimînim jî, ya te me.
- Ê, tu çî ra ditirsî?

— Bavo !

Êdî Perîşanê nikarî xebera xwe kuta bikira. Kerrî gotê:

— Ez çavên te yên belek bixom! Tu ji çi ditirsî!? Xoşdeviya min! Ezê bişînim xazginiyê te û te ji bavo bixwazim.

— Erê, ez bi gorî Kerr!

— Ez bi qurbanê Perîşan!

Hûrikhûrik ketin axiftinên şirîn. Hewa sar bibû. Şev tevîzîbû. Hulmegulma leşên wan sar bû. Perîşanê xwe nedişirand. Gote Kerrî:

— Em rabin!

— Hê zû ye lê!

— Na, derenge!

— Ka em taze bi hev ra diaxivin.

— Tu ko têr nabî!

— Nee, Yezdan kem salekî jî van lêvên gêlasî bimêjim, jê têr nabim.

— Baxê te bixwe ye.

— Zor sipas xoşewîsta min!

Perîşan dilerizî. Didanên wê li hev diketin. Kerrî ew da ber sîngê xwe û li nav herdu milên xwe da givaşt û ramûsî û jê pirsî:

— Li te sar e?

— A, ez dilerizim. Min berde ez herim!

— Hê zû ye te çi leze?!

— Erê li te zû ye, li min dereng e.

— Erê rastî dengê te pir xweş bû. Dengê te bînanî du çengan lev diket.

— Dengê te jî. Rastî Ker tu dengbêjekî başî ha!

— Tu jî Perîşan!

Perîşanê xwe li nav destên wî derxist û gotê:

— De destûra min bide, ez herim!

Kerrî ne ji dil ew berda û gotê:

— Şevêk dî dîsan jî were ha!

— Baş e!

Dema ko serên Ker û Perîşanê germ bibû, Macan jî li tariyê da hatibû, li ber serê wan li qunçikê çatori da lihêf li serê xwe alandibû, li bin lihêfê ra dîna xwe dabû wan. Guçkên xwe li wan dagirtibû. Bi got û bêja Ker û Perîşanê ra xwe kuxand û got:

— Sibe waye temîz dibe, hûnê kengê ji hevdu têr bin?

Bi dengê Macanê ra Perîşanê xwe tev pêça û xatirê xwe ji Kerrî xwest û ew û Macan tev ji çatori derketin. Şingîna baranê bû. Kerrî li dû wan ra

serê xwe li qetê çatorî ra deranî û li dû ra li Perîşan û Macanê nihêrî. Ewan li nav baran û tarîtiyê da wenda bûn. Hê jî hokehoka nobedaran bû, kon û xîvet li avê da mabûn. Li rişiyên dora çatorî ra av şurik dirijîya. Ji dengê nobedaran û şurîna avê pêve çî dengên dî li ber guçikan nediketin. Hêdîka ji çatorî derket. Li bin baranê da teletel, bi pêxişk ber bi xîveta xwe çû. Li nêzîkiya xîvetê dengê li ber guçkên wî ket. Li dû ra bû şîhîna Nijdî. Xişenek jî li hundur xîvetê hat. Kerrî zanî li mala wan da pê hesiyan e. Çû extirmexanê. Sosik û Nijdî û mahîna Barxane li avê da mabûn. Te digot qay her sê hesp şoştine. Çû bi kuxtekuxt li nav cil û cihazan da sê cilhespe deranî û bire extirmexanê. Her cilek li hespekî kir. Teng û berên wan şidand û aza aza zivirî hundurê xîvetê. Dîna xwe dayê Kulik waye lihêf avîtiye navmilê xwe û li nav ciyan da rûniştiye. Gava ko Ker dakete hundurê xîvetê, Kulikî jê pirsî:

— Tu ko da çûbû? Te ez kuştim!

— Baraneke wisan dibore, tu dibêjî kûzkê derneqot kiriye. Hesp li ber baranê mabûn. Ez çûm min her sêk cil kirin.

— Erêka!

Kerrî bersiv neda û hema wisan bi cilikan va xirpişî nava nivînan. Xewa wî herimî bû. Xew li çavan nediket. Lê Kuliki lihêf kişande ser serê xwe û dîsan xew ra çû. Kerr li nav nivînan da xwe vî alî wî alî difirikand. Dîmena dîtî li ber çavên wî ra derbas dibû. Lê serê wî jî hêdî hêdî gêj bû. Serê wî giran bû. Te digot qay topa cîhanê li dora serê wî ra digerin. Çavên wî guhan kirin. Hêdî hêdî çavên wî çûne ser hev û kêrûşka xewê xwe di landa çavên wî da cî kir. Xurîn lê ket û xew ra çû.

Tava paşî baranê tijî cîhanê bibû, hê jî Ker li xewa şîrîn da bû.

Destkêşan ji hindek kar û kiriyaran pir dijware. Hindek kiriyar hene, ko hema carekê da ji mirovî ra dibin xû û xide. Wisan dibin xû û xide, ko çî hêz û şîyan neşên mirovî ji kirina wan kiriyarana dûr bêxe. Ew kiriyaran a ji mirovî ra dibin akarên ji bîrnebûyî. Gava ko mirov bû xûgirtiyê tişteke, êdî pir dijwar e ko mirov bişê dest jê bikêşe. Yek ji wan kiriyarên ko mirov ji mirinê ra jî neşê dest jê bikêşe, dîtina yar û evandina dildaran e. Çî hêz û şîyan, heylo hêzên sererayî suruşte jî nikarin evandina du layenî, evandina ko li binê du dilan da penc vedabe, ji nav bibe. Eger mirov carekî li ciyekî da dilhebînek dît û çend ramûsan li nîveka mirovî da hatin lêkghostinê, êdî mirov bêy hemdê xwe hemû rojê di heman dema ko mirovî cara yekê ramûsan lêkghostiye, tê wî ciyê gorînê. Mirov we dihizire ko ew kes her şev û roj li wê derê rawestayê û li bendî mirovî ye, ta ko dîsan, careke dî ewê kiriyarê ser ji nû zindî bike. Li destê mirovî bixwe da nîne. Mirovî pal didin. Li cîhaneka nediyar ra bangî mirovî dikin û dibêjin: hoy dem ji deman bihorî. Yara te wa li bendî te ye.

A, eger çar çav fêrî hevdiînê, çar dest fêrî hevdivişînê, du dil fêrî hev hebîne bûn, êdî nikarin dest ji hevdu bikişînin.

Eger xortekî tazegiheştî û kiçeka xame fêrî hevdu bûn, bêhna hevdu hildan, çavên wan li nav çavên hevdu ket, destên wan giheşte destên hev, dilên wan hevdu heband, evîna wan gul vedide. Evîn li nav dil û hinavên wan da bînanî tûmekê tûr vedide. Reh û rîşalan li dil û hinavan da çik dîke û êdî çî tişt, çî kes, çî hêz nikare reh û rîşalên wê evîne, ewê evîna paka asimanî, evîna ko şûnewarê wê li seranserî leşên evîndaran da, li rêveçûn û axiftin û kenîn û girîn û rabûn û rûniştina wan da xwe bi eşkeretî dinivîne, ji dilên wan da derîne. Çî şîyan neşê reh û rîşala wê evîne li binî va hilqetîne. Heylo merg û mirin jî nikare agirê ewê evîne bitemirîne. Evîndarên weha eger bimirin jî, li gorinê da, li cîhana nadiyar da digîjin hev. Pirikên giyanên wan digîjin hevdu.

A, evîna Ker û Perîşanê jî ew evîna rasteqîne bû. Evîna asimanî bû. Ker û Perîşan êdî fêrî hevdu bibûn. Dilên wan weke du baldarên evîndar

penc kutabûn nav hevdu da. Ewan bîneyên hevdu li her tiştên ciwan da, li avê da, li tavê da, li gul û çiçekan da, li xodîka dilan da, didîtî. Bejn û bala her duyan tim û tim li ber çavên yektir bûn. Ewan dengên hevdu li nalîna bilbilan, li kalîna şalûlan, li qûtîna qulingan li qîjîna eluhan, û li zarîna bazan da dibihîstin. Eger rojekê hevdu nedîtana, şêt û şeyda dibûn. Êdî destên herduyan li hev ketibû. Bêhna wan têkelî hevdu bibû. Leşên wan giheştibûn hevdu. Xûya leşê wan tevî hev bibû, tev bibûn co-barekê û li nav hevdu da herikîbûn. Hulma bedena wan têkelî hevdu bibû. Êdî ev kiriyarana hemû fêrî hevdu bibûn. Şeva ko du xûyên wan tevî hev neba, destên wan negehîştana hevdu, ew şev êdî şeva wan nebû.

Kerr û Perîşan bûne evîndarên hev. Ev gotina li ser zarên komelê ketibû. Rojê bi sedan kesî ev risteya dirîst û ev hevoka vedihûna. Ewan hejî hevdu dikin. Xoşîna wan li hevdu tê.

Van rojana hema li her kîderê du kesan pêkve biaxifta, bêygotin li bara wê evîn û evînbaziyê da diaxiftin. Li her alî piçepiça keçikan bû. Pistepista kurikan bû. Bilmebilma pîrejinan bû. Bolebola kalemêran bû. Gimegima gencan bû. Li wan rojan heval û hogiran, ewanê ko razên xwe yê sergirtî li bal hevdu servedikirin, ji hevdu ra weha digotin:

- Ker û Perîşan bûne evîndarên hev.
- Dilê Kerrî ketiye Perîşanê.
- Dilê Perîşanê jî ketiye Kerrî.
- Herdu jî hejî hevdu dikin.
- Hevdu evandîne.
- A, du dil û çar çavan hevdu evandin e.
- Evîna weha asimanî ye.
- Dibêjin her şev hevdu dibînin.
- Li kîderê hevdu dibînin?
- Li mala dapîrê da hevdu dibînin.
- Li mala dapîra Macana Cano da hevdu dibînin.
- Kê dîtîye?
- Dibêjin nobedaran dîtîye.
- Nobedaran şev Ker nas kirine.
- Perîşan jî nas kirine.
- Çawa nobedaran nekîrine dengî?
- Kuro nobedar newêrin li ser siya Kerrî bikevin.
- Erê nawêrin.
- Na, na newêrîna çi! Li ber Emer Axayî şerm dikin.

- A, naxwazin kiça axayî biçinge.
- Erê yeka dî ba niha zû va servekiribû.
- Erê hema nobedar li ber du hegeran ewê hindê tepis dikin. Yek ji Kerrî ditirsin. Ya dî jî ji Emer Axayî şermê dikin.
- Kiçê li mala dapîrê da?
- Çi ciyekî baş dîtine.
- Dibêjin her şev li wêderê hevdu dibînin.
- A, ev demanekî xurt e ko Kulik tenê diçe nêçîrê.
- Dibêjin Ker bi şev xew li çavan nakeve, ta sibêdê digel Perîşanêye û bi roj jî radizê.
- Herduk jî bûne dilda yî!
- Erê derdên dilan bila kevir û kuçik nebîne.
- Kevir jî li ber derdên dilan diavin.
- Bila Xudê derdên dilan nîşanî dar û beran jî nede.
- De yezdan mirazên wan bi hevdu bike.
- Çi ? Xudê kem eger Emer Axa kiça xwe bide wî.
- Na, rast dibêje. Emer Axa yê çawa kiça xwe bide revîvanekî!
- Kiçê revîvanê çi?! Mêrik pehlewane. Nebiyê Eliyê Mîrî ye.
- A, a, rast dibêje, Ker kurê Silêmanê Eliyê Mîriye.

Her yekê li bara evîndariya Ker û Perîşanê da tiştê digotin. Ev gotinana hemû, ev xeberana gijik li ber guçkên Neimetê Îsi jî ket. Neimetê Îsi şabûna dil dikir fir bida. Şa dibû, ko raza wan tepis nebûye. Raza wan derketiyê eşkeretiyê. Şa dibû ko xelik hemû pê hesiyane. Lê her gava ko evîndariya wan dihanî pêş çavên xwe. Ramûsanên wan, evînbaziya wan, dest li gerdembûna wan, bîneya wan herduyan dihanî ber çavên xwe, agirê çavnebariyê li dilê wî da gur dibû. Agirî li dilê wî da gurî digirt. Pêtî vedida û can û cendekê wî dişewitand. Li dilê xwe da, li cîhana xwe da xwe gelekî li ser Kerrî ra digirt û xwe ji xwe ra digot. Hema pêşyan rast gotine ha: Gîhayê hewşê tale. Mirîşka xelkê qaze. Ez kurmetê wê me, lew ra keyfa wê bi min nayê. Devê xwe bi min xwar dike. Lê şev diçe dikeve paşela kurê jinebiyê da. Revîvanekî li ser min ra digire. Ez berdevkê bavê wê me. Hemû kar û barên dîwanxanê li destê min da ye. Ez xarzayê axayekî bînanî Emer Axa me. Qet kes nizane ka Hesê Dûdê çi tebaye. Min napejirîne, diçe dilê wê dikeve revîvanê bavê wê da. Kuro hema rast dibêjin ha hişê jinê hişê qijalkê ye. Bilabe ezê niha wê evîndarî û evînbaziya wan li pozê wan ra bînim. Ezê wê dilketinê li ber wan da bihêlim. Ca tu hê dîna xwe bidê, ka îca ez çi dînim serê wan. Ezê wê keyfa wan ya

şevane piçik piçik li difina wan ra derînim. Ezê bihişta wan bikim dogeh. Ezê giştî wan henek û laqirdî û evîndariya we bikim êş û jan. Ezê şayiya we bikim şîn. Vîna we bikim kîn. Ca tu bihêle hê...

Danê piştî nîvro bû. Dîwanî kes li dîwanxanê da nemabûn. Tenê Heso Rîspî û çend qawegerî li dîwanxanê da mabûn. Tava danê piştî nîvro zeliqandibûyê. Tavê li qelşê kon û celxê çitan ra dabû ser kulavên sore xurestanî. Nava konî tîştîşî bi wê tavê hatibû nûrbaran kirinê. Li her celxekê ra qeytaneke zêrîne tavê dabû hundur. Te digot qay hindek hûrikên zêrî bi dest li ser kulavan reşandine. Ta tu li ser kulavan nerûniştay, te nedizanî ev qeytanan, tirîşkên tavên e.

Emer Axa weke caran li ser dema xwe bû. Li ciyê xwe yê hemêşeyî, pala xwe dabû palgî û berpalan û li ser doşeka mexmere gulavtûnkirî lemîsîbû. Destê xwe yê çepê dabû binçena xwe û bi tipilên xwe yên destê rastê li ser çoka xwe miqamekî şad dijenî. Her dema ko keyfa wî saz ba, wisan dikir. Îro jî dema wî saz bû. Hay ji bayê felekê nibû. Te digot qay cîhan hemû ya wî ye. Hema wisan bû jî. Cîhana ko ewî nas dikir hemû jî her ya wî bû. Eşîrên heşt hozên mezin bi destiyariya dewleta nawendî ketibû jêr desthelatdariya wî; êlek giran li bin destê wî da bû. Hemû li xeberdaniya wî da bûn. Kesî tirsar va, bêy gotina wî av jî nedixwar. Kes bêy ferman û destûra wî nediwêrî biçûya ser avê jî. Emer Axayî bigota bimore, bimore. Bijî, bijî. Li nav êla heşt eşîran da kesî bêy destûra wî nedikarî kiça xwe bide mêr û ne jî dikarî kurê xwe bi jin bike. Debiya pêş da li bara wê doza giring da di gel axayî biaxifta, paşê ew yeka han bikira xeberdanî. Eger kur û kiçek bibana evîndarên hev jî, hejî hev bikirana, ji dil û can keyf bi hevdu bihata jî, erêkirin ji hevdu ra bidana jî, lê axayî nepejiranda, ew yek çî caran nedibû. Eger axayî nepejiranda, ew kurik û kiçkên evîndar bi fermana axayî jêk cuda dibûn. Her yek bi zorê didane destên yekî nedîtî û neevandî. Ewan xazîka evîna xwe bi xwe ra dibirin gorê. Lê berewajî wê eger kur û kiçekê hejî hevdu nekirana, kerbên wan li hevdu bihata, lê axayî bigota erê, êdî kuta bibû. Ew herdukên dijî hev bi destên zorê û bi fermana axayî lêk mare dikirin û temenekî dûr û dirêj du kesên ko dijî hev bûn, ava wan li cowekê da nediçû, bi destên zorê li ser axurekî girêdidan.

Li nav seranserî êlê da eger şayiyek heba, pêş da debiya ji axayî ra bigotana, destûr ji axayî bixwastana, paşê karê şayiyê bikirana. Diviya pêş da ew yeka digel axayî helêxistana û dîtina axayî bizanibana paşê ew yeka bikirana xeberdan. Axayî bigota erê, erê, na, na. Kê dikarî bi xeberdaniya

axayî nekira!? Eger yekê li wê barê da her kûşkê pirçûkê xwe jî bikira, axa yê ew li nav êlê raqetanda. Yê para berda wî, ew bê mal û war bikira. Ew belengaz bikira. Her şayî û zemawenda ko biba li herdu layan, hem ji mala babê zavayi, hem jî ji mala babê bûkê ji mala axayî ra nêrî û beranên bijare dişandin. Îca niha karê felekê binêre. Ker û Perîşan bêy destûra axayî evîndarî û evînbaziyê dikin.

Neimet dîn û hêç bibû. Li dervayî dîwanxanê pêgermok digerland û nexşe dikişand. Gava ko zanî komel hemû ji dîwanxanê derketine û xalê wî tenê maye, xulkê xwe şîn û kotî kir. Lêva xwe daxist. Pirçûkê xwe kir û bi bîr û hizrên xêrnexwazane va dakete hundurê dîwanxanê. Gava ko Neimetê Îsi dakete hundurê dîwanxanê, axayî li nava birû û bijangan da lê mêze kir. Bi xulkê wî yê şîn ra zanî ko tişteke heye. Bi hejiyareya birûyan jê pirsî:

— Çi heye xarzi?

Neimetî bi wî xulkê xwe yê kotî birûyên xwe lev asê kir û lêvên xwe wajî kir. Wate ez çi zanim.

Emer Axa li ser xû û xideyên Neimetî ketibû. Zanî dîsan tişteke giring heye ko Neimet dixwaze jê ra bêje. Zanî dîsan Neimetî wêjareke giring li ser kesekî jê ra amade kiriye. Zanî ko Neimetê xwarzî dîsan hatiye razeke giring ji wî ra serveke.

Berê xwe li ser qawegerînan da kir û gote wan:

— Herin paqijîya qawexanê bikin!

Qawegerînan zanîn ko dîsan şevreke wî û Neimetî heye. Li dû fermana axayî ra li dîwanxanê derketin. Emer Axa û Neimet, xal û xwarzî tenê li dîwanxanê da man. Neimet li ciyê xwe rabû. Li dora xwe nihêrî. Emer Axayî gotê:

— Were kanê te çi bihîstiye?

Neimet çû li rex wî, li kêleka doşeka wî li ser çokan rûnişt. Serê xwe xwar kir. Lê nekarî gotinên xwe bêje. Dîsan tirsitirs, bi hemet li dora xwe nihêrî. Paşê bizerê karî bêje:

— Xalo Kerrî.

— Çi kiriye?

— Ez şerm dikim.

— Tu çima şerm dikî? Gotinên xwe bêje!

— Xalo rûyê min li bin piyê te be! Kero...

— De bêje tu çima dimizmizîni?

— Xalo Kero û Perîşan...

Rengê axayî soromoro bû. Xûnê xwe da nav çavên axayî. Gepkên wî hêdî hêdî reng guhestî bûn û bînanî leteka xûnê sor bûn. Perikên difîna wî reqisîn. Bi tûreyî got:

— De bêje ka çi bûye!?

— Hejî hev dikin.

— Kê dibêje!?

— Hemû dibêjin. Hemûyan dîtine.

— Kî dibêje? Çi dîtine?

— Xalo hemûyan dîtine. Em rusva bûn.

— Te bixwe çi bihîstiye ?

— Xalo Kero gelekî lingên xwe li guçkên xwe dixwe. Zêdezêde diaxive.

Gelekî ji xwe mezintir diaxive.

— Çi gotiye?

Dengê axayî xitimî bû. Te digot qay fetisiye.

— Kero gotiye eger axa Perîşanê nede min, ezê birevînim. Ezê bi zora darê dar rimê jê bistînim.

— Gotiye kê?

— Komel hemû dibêjin. Xalo ewan her şev hevdu dibînin.

— Hevdu dibînin?

Axa tûre bibû. Dengê wî bilind bibû. Rabû li ser çokan rûnişt û pirsî:

— Li kêderê ? Li kîjan cehnemderê da?

— Li mala dapîrê da.

— Kê dîtî ye?

— Nobedaran dîtine.

Axayî gazî kir: kuro kî li wê derê ye?

Çar dangan bi hev ra bersiv dan û gotin: belê ezbenî!

— Ca yek ji we were vira!

Derî vebû. Êxoyê File hate hundur û got:

— Fermo ezbenî!

— Here gazî Şemoyî bike!

— Baş e ezbenî.

Êxo bi gotina xwe ra ji dîwanxanê derket. Repetepa piyê wî li pişt dîwanxanê da wenda bû. Xal û xwarzî tenê man û dîsan bû pistepista wan. Paşî demekê Şemo nobedar, diyxew, çav li serî da perçivî bi bawûşk hate hundur û silav li axayî kir. Lê axayî bersiva silava wî neda û gotê were vira rûnê. Êxo tu jî here ser karê xwe. Şemo li reng û rûçikê axayî nihêrî. Agir li nav çavên axayî difirî. Êxo ewan tenê hêla û ji dîwanxanê derket.

Emer Axayî xwe li ser Şemoyi da pert kir û gotê:

— Bê emekê kurê bê emek! Bê nan û xoyê! Şîrheramê kurê şîrheraman!
Lawo ez dar û nedarên xwe, mal û halê xwe, namûsa xwe hîviya te va di-
hêlim, ko tu xinizî û dexesiyê li min bikî? Dexesê kurê dexesan!

Şemo xwe berev kir û got:

— Ezbenî çi bûye? Min çi kiriye? Dexesiya çi? Çi bûye? Bi gotinên wî
ra ridêna wî ya riştebirincî dilerizî.

— Te van şevana çi dîtî ye?

— Min çi tişt nedîtî ye ezbenî!

— Te çi tişt nedîtî ye? Tu korî?

— Na ezbenî min çi tişt nedîtî ye. Ma çi kêm e?

— Tu min li ser da dixarînî?

— Axa bi serê te ez nizanim kanê tu li bara çi da diaxivî.

Dest û çokên wî tev dilerizîn. Axayî dîsan bi dengêkî bilind û tûretir li
pêş da jê pirsî:

— Van şevan çi reş û meş li dora konan li ber çavên te neketiye?

— Reş? Reşê çi?

— Tu çima xwe gêl dikî? Reşê merivan!

— Reş? Na min reş nedîtine. Reş ? Na . Erê.

— Erê ew reşa kê bû?

— Him?

— Him û zehremar... dexesê kurê dexesan!

— Ezbenî min hema carekê tenê reşek dît.

— Ew reşa kî bû?

— Rengê Kerrî dida.

— Te li kîderê dît.

— Li nîveka konê Werdekê û dapîrê da.

— Ezbenî min ew nas kir. Ew hatibû sera hespan.

— Ha, we dest daye hevdu? Te taze digot min kes nedîtiye. Niha jî tu
dibêjî Kerro hatibû sera hespan bide. Dexesê dola dexesan.

Bi vê gotina xwe ra rabû ser piyan û Şemo avîte nav tajankan. Qareqar
bi Şemoyi ket. Dengê Şemoyi li dîwanxanê da lev geriya û ji dîwanxanê
derket û giheşte nav konê aliyê malê. Li konê aliyê malê derbas bû û be-
layî nav zomê bû. Jin û zarên mala Emer Axayî hatin li ber derê dîwanx-
anê. Lê kesî newêrî navcîtî bikira. Axayî bi dilê xwe Şemo kuta. Hê jî
qareqara Şemoyi bû, ko li nav destên wî da wî alî wî alî direvî û hawar
hawara wî bû. Eysanê koma keniz û kulfetan paş da da û bixwe dakete

hundurê dîwanxanê û bi zorê Şemo li nav dest û piyên axayî da deranî. Axayî dujûn didane erd û asimanan. Dijûn didane Eyšan û Perîşan û Macanê. Li nav hawar û gaziyên Şemoyi da çend tajank jî dawêşande Eyšanê. Şemo bi arîkariya Eyšanê, xwe li nav destên axayî da deranî û bi ser û guhên xûnavî, daliqiyayî daliqiyayî ji dîwanxanê derket û topal topal xwe bi konê xwe ra gîhand.

Eyšanê bi lavayî û pariyanan ji axayî pirsî:

— Çi bûye malava te êl li ser serê me da anî?!

— Tişt nebûye, mifirdiya te...

— Axa me rusva neke!

— Taze em rusva bûne.

— Axo çi bûye ji me ra jî bêje!

Axayî bînfişk vedidan û netebitî pêgermok lêdidan û dejûn didan Şemo û Ker û Werdek û Perîşan û Macanê. Eyšanê destê mêrê xwe kire nav destên xwe û ew bi zimanekî li ser doşikê da rûniştandinê û gotê:

— Bêhna xwe fire bike evdê Xudê!

Axayî bînfişk veda û gazî kir:

— Kuro Êxo here gazî kurê Werdo bike, bila bê vira!

Bû repetepa lingê Êxo û bêy wê hindê ko bersiva axayî bide, ber bi mala Werdekê revî. Lê paşî demeke kurt zivirî û hate ber derê dîwanxanê û got:

— Axa li mal da nîne, çûye ravê.

— Dema ko ji ravê zivirî, bêje bila bê bal min.

— Başe ezbenî.

Neimet mêjve bû ko axa li dîwanxanê da tenê hêla bû. Hê gava ko Êxo çû peyê Şemoyi, hînga ew jî ji dîwanxanê derketibû.

Hê hêrsa axayî nedanîbû. Hê li nava dîwanxanê da bi bînfişk pêgermok lêdida, ko cotên fêriz û pehlewanan li girê pêşberî malan ra li êlê fitilîn. Her yekê jî cendekekî nêçîrê li terkiya wan bû. Kerrî dîsan bînanî caran, serê Sosikê li ser mala axayî da zivirand. Hat û li ber derê konê aliyê malê rawesta. Cendek ji terkiya Sosikê vekir. Bû şîrpîna cendekê karxezalekê û kete erdê. Xulam û xizmetkar hatin û cendek li nav hev ra kirin û birin aliyê malê. Kerrî pîçekê xwe gêzirand û çavên xwe gerand. Lê ne Perîşan, ne jî Macan yek jî li ber çavan neket. Kerrî qestîka zîn û pûsadê Sosikê serast kir û toza rê ji zîne wê weşand, ko Êxo pê ra gihîşt û gotê:

— Axa gazî te dike.

Kerrî hefsarê Sosikê da destê Êxoyi û hema wisan bi çek û rextên nêçîr-

vaniyê va dakete hundurê Dîwanxanê. Dîwanxane vik û vala bû. Axa tenê bi lêv û loper li ser doşeka xwe rûniştibû û herdu destên xwe li patika xwe da şe kiri bû, diponijî.. Gava ko Kerrî derî lê vekir, xwe berev kir. Kerrî silav lê kir. Lê bersiva silava Kerrî neda û gotê:

— Were vira nêzik rûnê!

Ker hat û pêşberî wî rûnişt. Axayî lê pirsî:

— Tu li kêderê bû yî?

Ca bi vê pirsiyarê ra çavên wî li Ker û çek û rextên wî ket. Berqa nêza Kerrî da nav çavên wî û benda dilê wî lerizî û hindekî sist bû. Kerrî bersiv da:

— Çûbûme nêçîrê, ezbenî.

Tûretî ji ser û çavên axayî dibarî. Rehên uskura wî rabibûn. Berê xwe li ser Kerrî da kir û gotê:

— Lawo dema ko hûn li bal malxalana xwe hatin, hûn du sewlikên bê ser û pa bûn. Şapik jî li ber we da tune bû. Min hûn xudan kirin. Gîhandin. Ji xêra day û babê xwe ra hûn bi nan û av kirin. Hûn kirin dîwanî û palewan ko hûn li kutayê da təkeliya min bikin. Hûn dijî min bilivin. Hûn dexesiyê li min li namûsa min bikin? Lawo tu seyê kîderêyî, ko tu şev tê yî li dora mala min disimsimî? Ezê bidim bila te ji çavan ra biguron û postê te tijî ka bikin.

Ker soromoro bû. Ta roja îro çî kesî weha dijûn nedabûne wî. Ker ta roja îro ew dijûnan ji çî kesî nepejirandibû. Cinekî digotê hema rabe û nêzeyekê li sîngan ra bike, bila li navmilan ra derkeve. Lê dîsan bi zorê pêşayî ka xwe girt û serê xwe kire ber xwe da û xwe ji xwe ra hizirî û di dilê xwe da got:

Doza namûsê ye. Pê hesiya ye. Ker di van hizrana da bû, ko axayî xwe lê tûre kir:

— Li îro şûn da êdî ez naxwazim rûçkê we bibînim. Seb xatirê Mamê Îsi nebûya, minê tu bidaya berdebaran kirinê. Minê tu bidaya ricim kirinê. Rabe biteqize here û mala xwe li nav zoma min bar bike! Tu kû da diçî here. Diçî kîj cehnemderê here!

Îca bi vê gotinê ra ji ciyê xwe rabû û derkete derva. Eger Ker tevgirêdayî neba, eger çek û rextên nêçîrvaniyê li Kerrî neba, Emer Axa yê ew jî wekî Şemoyî bavîta nav tajankan. Yê ew bavîta nav paînan. Yê xwe li wî biceribanda. Lê gava ko Ker hate hundur dîwanxanê, berqa serê nêza wî li nav çavên Emer Axayî da rûnişt û çavên wî tirsand. Destkê xencera wî li nav kalanî da çilvilî û dilê axayî lerizand.

Li nav deng û dujînên Emer Axayî da Ker hêdika derê dîwanxanê ra derkete derva. Dizgîna Sosikê ji destê Êxoyî stand û lê siwar bû û ber bi mala xwe çû. Rûçkê wî bibû rûçkê sîrfiroşan. Lêv û loperên wî daketibûn. Gava ko çû malê, Werdek jî li mal bû. Werdek li kujekî konî da rûniştibû û dihizirî. Mêj ve bû ko Werdek bi gerdeka Kerrî hesiyabû. Lê gava ko Emer Axayî Şemo avitibû nav tajankan, giştî êl jî pê hesiyan. Ker hêdika û bêy axiftin çû li ciyê xwe yê hemêşeyî da rûnişt.

Gava ko Emer Axayî dît ko nikare li Kerrî bide, dest ji Kerrî kişand û çû aliyê malê. Porên Perîşan û Macanê bi hev va girêda û ew herdu da ber tajankan. Dîsan Eysanê xwe avîte nîvekê û navcîtî kir. Kef li ser devê Emer Axayî ketibû. Dijûn dida erd û esmanan. Kûrekûra herdu kişikan bû, digiriyan. Carî û keniz û kulfetên dî hemûyê xwe veşartibûn. Eysanê xwe avîte ser dest û piyên wî. Lingê wî kire devê xwe û gotê:

— Bide bo xatirê Xudê me rusva neke. Kiça me li nav eşîrên heşt bavan da neçingîne!

Axayî çend tajank jî li wê dan û gotê:

Kiç teşiya dayîkê dirîse.

Îca bi vê gotinê ra ji mal derket û çû aliyê dîwanxanê. Dîwanxane tijî ridênsipî û giregirên êlê bibûn. Hatibûn, wekî her şev rûnên û bêjin û bikenin. Lê wakî dîna xwe dane rûçkê Emer Axayî, dîtin ko hewa ewrayiye, yekoyeko ji dîwanxanê derketin û dîwanxane ji axayî ra hêlan û gîyanê xwe rizgar kirin. Kes li dîwanxanê da nema. Emer Axa tenê ma. Wê şevê ta sibêdê xew li çavên wî neket. Ji bilî serê wî, wê şevê gelek serên dî jî neçûne ser palgîyan. Gelek çav wê şevê bê xew man. Çavên axayî li ber kerb û kînê, çavên Kerrî li ber nedîtina yarê û evînê, çavên Şemoyî li ber êşa birînê, çavên Macan û Perîşanê li ber şîn û girînê, çavên Neimetê Îsi jî li ber şabûn û pêkenînê. Wê şevê li her maleke êlê da bas basa qewumîna rojê û bûyerên şevê bû. Tûrebûna Emer Axayî, hutikxwarina Şemoyî, bi hev va girêdana Macan û Perîşanê, ji nav êlê raqetandina mala Werdekê bû çîroka şevê.

Şev da, mala Werdekê dane bar kirinê. Mala Werdekê ji nav malan raqetandin. Berdanê li nav zomê deranîn. Mala pehlewanan kirin barê çend hêştiran û ji nav malan rakirin û berê wan dane pişta milê. Werdekê di gel kuran, mala xwe li ser kaniya Rihanê, li pêşberî besta şoreketa nêçîrgehê vegirtin, konekî çar istûnî û xîveteke sipiye du kesî mil kutane hev. Werdek pir posîde û nevehsiyayî bibû. Destên xwe li ber hev ra kiribû, kûr diponijî. Dilê wê li ber hêrs û tûretiyê bînanî germava dermanavayê hildikeliya. Dil hebû çek û rextên xwe tev girêbide û bi cotên kurên xwe va hêrişî ser zoma Emer Axayî bike. Jê ra sivikatiyeke mezin hatibû kirinê. Mala wê bi destê zorê dabûne bar kirinê. Lê gava ku, di-hizirî kurê xwe sûcdar didît. Li ser gotina pîrejinên êlê, kurê wê nanê xelkê xwaribû, kujê sifrika wan jî jêkiribû. Lê Werdekê li bersiva wan da digot:

Ma yê kiça xwe bidin kurekî ji kurê min çêtir!? Ez qet mûyekî leşê kurê xwe bi sed kiçên weke Perîşanê ra naguherim. Bila hê ewan lavayan bikin ko ez kiça wan ji kurê xwe ra bixwazim.

Werdekê ev gotinan lalî xelkê digot. Lê li dilê xwe da digot: Xudê kem, bi şêx û şemsan herduk jî her hevkuftî hev in. Ma ne, her pêş da jî xizmi-natiya wan hebûye. Ma jina Mamê Îsi xûşka Emer Axayî nîne?! Ker kî ye? Ma birazayê Mamê Îsi nîne? Lê çima wisan dûrî xwe lûle dikin?! Ez dizanim Emer Axa çima tûre bûye. Xebergerînan li bal wî dijî me axif-tine. Xeber li bin kewşên xwe deranîne. Gotine Axayî Ker her şev diçe diziya kiça te. Çima dizî ye?! Herduyan hejî hev kirine. Kebîna du evîndaran li esmanê heftê hatiye birînê. Diviya Emer Axayî ji min ra bigota. Yan jî hema min gereke pêşdestî li wan bikira û bişanda xazginî. Wekî min bişanda xazginî Emer Axayî nedigot na. Lê xebergerînan kar aloz kirin. Evîndariya wan kirin leka rûyê Emer Axayî. Êdî ketiye stuyê Emer Axayî. Êdî kar pir dijwar bûye.

Werdekê xwe ji xwe ra ev xeberan li dilê xwe da digot û dihizirî.

Roja paştirê malên li ser kaniya Rihanê bûne du mal. Mala dapîrê jî bi

destê zorê dane barkirinê û ew jî li ser Werdekê da şandin.

Piştî barkirina mala Werdekê, hat û çûyeke neasayî ketibû nava êla Emer Axayî. Mirovên vê zomê diçûne zoma han, yê zoma han dihatin vê zomê. Êl ser û binî hevdu bibû. Li her zomê da li malekê yan li du malan da qur û pistek hebû. Hindekan hejyareyên taybetî didane hev. Li guçkên hevdu da diaxiftin. Ewan ko hay jê tunebûn, we dihizirîn ko ew hat û çû, ew got û bêj û hejyarana li ser evîndariya Ker û Perîşanêye. Lê ya rastî ew hej û kel û hat û çûya tişteke dî bû.

Li nav êla Emer Axayî da, li nav hozên heşt bavan da, hindek malên dereke û ne ji hoz û bereya êlê jî li nav êlê da hebûn ko hejmara wan ji hezar û pêncsed malê zêdetir bû. Emer Axa û dîtir serekhoz û serekzomeyên êlê gelekî zor û zordarî bi van malan dikirin. Ewan didane cenceratê û bêgarî û seraneyên zêdepar bêş û bacên neasayî ji wan distandin. Gava ko ev malan pê hesiyan ko Emer Axayî mala cotên pehlewana ji nav êlê raqetandiyê, tev ketin şêvr û got û bêjê. Ridênsipiyên wan lev berev bûn û şêvir giran kirin û ro kirin û pîvan li kutayê da hatin ser wê biriyarê ko ew jî malên xwe li şev da bar bikin û herin û bigîjin mala Werdekê û ewan ji xwe ra bikin serok û pêkve bi serokatiya Kerrî hozekê çê bikin. Rîsipiyên wan gotin:

Nabe ko em vê derfendê ji dest xwe derdin. Gereke ko em li helê wêcê vegirin û wan xasmêrên han tenê nehêlin. Evana mêrên rojên tengî û taliyê ne. Emê Ker û Kulîki ji rojekê ra xudan bikin. Mirovîên zana û hişiyar mêrên weha ji dest xwe naken. Werin em hemû dest bidin destên hev û li dijî zor û zulma Emer Axayî rabin şîpê û li hember êla wî da, ji xwe ra êlekê saz bikin û ji bin destên evî zalim derkevin. Rabin em hemû, em gîjik dest bidin destên hevdu û ji malên ji hev belav bûyî û bijiqî êleke hevgirtî çê bikin. Eger em hemû dest bidin destên hev, emê êleke ji êla Emer Axayî girantir û bitewtir jî serast bikin. Li bin va xeberê bidin hemû malên ney ji êlê, bila îşev hemû bar bikin. Emê îşev li jêr destê Emer Axayî derkevin û herin bigîjin Werdekê û cotên pehlewana.

Taze tarî dikete erdê, ko li her zomeyeke êla Emer Axayî da çendîn kon bi hevra ketin. Bû şîrp û tîrpa stûnên kon û xîvetan. Mal li hesp û hêstir û hêstiran kirin û pez û dewar û hesp û hêstirên xwe dane pêşiya xwe û ber bi kaniya Rihanê rêketin. Hemû li nîviya rê da gihîştin hev. Ridênsipiyên wan gotin:

Malê pezekê û tejek kon bînin. Malê pezek, hezar û pêncsed pez. Malê tejek kon, hezar û pêncsed teję koni. Keriyê pezi dane pêşiya xwe û bi

deng û hera û duruşm ber bi mala Werdekê rê ketin. Hê hewa gewir nebibû ko Werdek bi kurên xwe va, bi dengê duruşman û kalekala pezî ji xew rabûn. Hezar û pêncsed malî dor li konê Werdekê girtin. Ker hate pêşiya wan. Ridênsipiyan bûyer ji Kerrî ra şirove kirin. Ker hawarî da dayîka xwe. Werdek bi wê hawariyê pir şa bû.

Werdek hate pêşiya wan û bixêrhatinî û serçavanî da wan û got:

Hûn gelekê bixêr û xweşî hatine. Li ser serê Werdekê û cotên kuran ra hatine. Hûn hemû jî bînanî kurên min, wekî Ker û Kulikin...

Dengê Werdekê li nav dengên mirovan da, li nav gazî û qûtîna şivan û gavan û malîvanan da, li nav kalekala pezan, barebara bizinan, oreora dewaran, norenora hêştiran, şîhîna hespan, qîrîna mirîşk û kelokan, rewterewta seqan û girîna zaran da bezir bû.

Komelê dest pê kirin. Tejên konî bi hev va dirûn. Li qasekê da konekî hezar û pêncsed teji dirûn û amade kirin, bû ringeringa mêkutan û kon li ser kaniyê vegirtin. Yêkatî, arîkarî, yarmetî, zibare, hevdestî, hevratî, tifaq mirovî digehîne hemû miraz û daxwazan. Komelê bi yêkatî û arîkarî di gavekê da konekî taze ji kurên Werdekê ra vegirtin. Konê kurên Werdekê, bû bîna mija li rûyê erdê.

Hê sibêde baş temîz nebibû, ko konekî çilistûnî li ser kaniya Rihanê hate vegirtinê û keriyekî hezar û pêncsed pezî li besta binya kaniyê da bi se û şivan xerîkî lewerînê bû. Li dû ra bû ringeringa mêkut û sîngan û komelê dest pê kirin, konên xwe jî li rex konê Werdekê vegirtin. Êla kurê Werdekê der û deşt da ber xwe û per veda û ber va çû. Hezar û pêncsed malî mil kutane hev; konan li dora konê kurên Werdekê da ger lêdabû û konê kurên Werdekê bînanî qaşeke gustîlê li nav hev da girtibûn. Lokoyê begzade û Elikê mitrib ringandin duholê û tûtandin zurnayê. Miqamê şayê lêdan. Dengê duholê kete çil û çîyan û xewa êla Emer Axayî ya berbangê herimand. Xelkê êlê ji çadir û xîvetan derketin û guhdarî li dengê duholê û zurnayê kirin. Begzadan li miqamê hind xweş lêdidan, hema hindik mabû ko xelkê êla Emer Axayî jî li ber wî miqamê şa destên hev ra bigirtana û dîlan bigerandana. Emer Axa bi dengê duholê û gazî û heraya komelê ra ji xew rabû û pirsî:

Kuro ew dengê wê duholê ji ko tê!?

— Ezbenî ji ber derê mala kurên Werdekê tê.

— A, bila ji xwe ra mirtibiya xwe bikin.

Piştî demeke xurt hawarî ji Emer Axayî ra hanîn, ko êleke giran li ser mala kurên Werdekê daniye.

Emer Axa tûre bû û gazî kir:

Ca çend kes ji we herin û bizanin kanê ew çawa êle?!

Bixwe jî tabetî nehatê û gazî kir:

— Kiçê Perîşan ca ewê dûrbînê ji min ra bîne kanê.

Perîşanê dûrbîn jê ra anî. Te digot qay xwelî li ser Perîşanê da dabêtine. Pîrçûk dabû. Reng li rûçikê wê da nemabû. Lêvên wê yên gêlasî bizmirî bûn. Çavên wê yên belek kor da daketibûn. Lemisî bû. Bînanî pişîkeke pelûr li ser da rijiyayî lê hatibû. Şikestibû. Serê wê di ber da ji bavê xwe ra dûrbîn anî. Gava ko dûrbîn da destên bavê xwe jî, serê xwe li ber xwe dernexist. Li nav çavên bavê xwe mêze nekir. Bavê wê li nav birû û bijangan ra avirek dayê. Avira bavê xwe nedît.

Emer Axa dûrbîn li desti da, ji nav malan derket û xwe da girê pêşberî malan û dûrbîn da ber çavên xwe û li ser kaniya Rihanê gerand. Dîna xwe dayê çî! Êleke giran li ser kaniyê daniye, konekî hê ji konê wî yê dîwanxanê mezintir li nîveka êlê daye. Dûrbîn li ser xelkê ko li nava êlê da dihatin û diçûn gerand. A, ewa hanê Zerdê ye. A, ewê hanê Heskeçel e. Ewkê hanê jî Remo Rûto ye. A, ewê hanê ko ber bi wî konê giran diçe, ew jî Kajo ye. Emer Axa ew hemû nas kirin û li ber xwe da hurmicî û pîrsî kuro lê ev çima çûne, lo?!

Li van bîr û hizrana da bû ko Neimetê Îsi xwe pê ra gîhand:

— Xalo Kero ya xwe bi me kir. Leke li me da û li ser da jî êl li ser me bir kir. Nîvê êlê xwe dane ser wî. A, ew konê reşî erebî, ewê hanê mezin jî hevheşiyên wî jê ra berev kirine. Ew keriyê hanê ko li biniya kaniya Rihanê diçêre, ew jî keriyê wiye. Ew jî dîsan hevheşiyên wî jê ra dane hev. Ew Kero ji xwe ra kirine serok. Te dît, her li roja roj da gereke te ev êtîmana ev sewlikana xudan nekira. Te evan mezin kir, ko roja îro hem em bêabûr kirin, hem jî êl li ser te bir kir. Hê li ser da jî Kero gotiye, ezê axatiyê ji Emer Axayî bistînim. Axatî berê li binemala me da bûye. Ezê hema van rojana herim ba kardarên dewletê û qeyd û qoçanên kalkê xwe derxim.

Çokên Emer Axayî sist bûn. Qudûmên wî îşkestin. Hema li ciyê xwe da rûnişt. Neimet kete bin milan û ew li girikî ber bi malê anî.

Li bal axa û serokhozan birkirina êlê bi wateya ragehandina serxwebûna bindestan û tunekirina axayan bû. Birkirina êlê ji kuştina mêran û ji zorpeskirina cî û waran, heylo ji doza namûsê jî girantir bû.

Hawariya êl birkirina Keroyî, mezinatiya konê wî, keriyê pezên wî, serokatiya wî bînanî birûskê li nav êlê da teqiya û li qasekê da komel

hemû pê hesiyan. Şîn li ser êlê da hatibû. Êl bibû, du êlan. Dutîretî ketibû nav êlê. Hemûyan meidê xwe kiribûn. Wanên ko pê xweş bûn jî, derew da pirçûkên xwe kiribûn.

Her tenê li nav êla Emer Axayî da mirovek tenê, tek mirovek keyfxweş bû. Çavên wê yên belek dikeniyên. Tilîlî dihatinê. Dilê wê xweş û beşera wê geş bibû. Ew jî Perîşana giraviya Kero bû. Pêş da posîde bû, lê dema ko bihîst, berdilka dilê wê êl bir kiriye û bûye serokê êlê û xudanê konê çilistûnî, êdî tilîlî hatinê. Perîşanê êdî li ser xwe ra avîtibû. Êdî şerma wê şkestibû. Gava ko navê Kerrî dihat. Keyfxweş dibû. Şa dibû. Dikeniya. Dema wê saz dibû.

Emer Axa û Neimetê Îsi xwe gîhandin dîwanxanê. Neimeti gotê :

— Xalo tevbîr!

— Pîlan, Neimet pîlanekê çê ke! Bi pîlan nebe, em bi kurê Werdo nikarin.

Xal û xwarzî tenê di hundurê dîwnxanê da şêvir giran kirin.

Hindî cîhan ava bûye. Hindî ko topa cîhanê ketiye ser tebera xwe û geriyana wê rêk ketiye. Hindî ko mirov li ser rûyê vê topê peyda bûne. Hindî ko jiyane li ser vê topê dest pê kiriye. Mirovan bi hiş û zanîn û karîn û şîyan û viyana xwe gelek astengên giringe jiyana komelariyê ji holê rakirine. Li dijî her cure gîrodarî û tengî û taliyên jiyane çareyek peyda kirine. Ji her nexoşiyekê ra avêşek, ji her kulekê ra merhemek, ji her derdekî ra dermanek peyda kirine. Hindî ko cîhanê gera xwe rêk kiriye, mirovan bi hiş û têkoşîna xwe her çi xwastine kirine. Roja îro li saya wê têkoşîn û hişiyariyê da mirovî dikare ji balindan baştir fir bide. Ji masiyan çêtir somekariyê bike. Li saya wî hişî da dikare ava ko tim û tim serberjêr herikiye serhevraz biherikîne. Hêkekê danê rojhalatê û ya dî danê rojava û li yek çavlêdanê da herdu hêkan bi hevra bibîne. Li vî serê cîhanê digel wî serê cîhanê biaxive. Hîv û îstêran dagîr bike. Koşk û saxtumanan li ser îstêrkan ji xwe ra ava bike. Li dilê avê da agiri derbîne. Li vî serê cîhanê rûnê, rojnama ko li wî serê cîhanê tê diweşandinê, di gavê da heylo berî wê hindê ko ew rojnama giheştibe destên şênîyên wî welatî, bixûne. Lê ta roja îro tenê çare û dermanek ji mirinê ra peyda nekirine. Ra li her tiştî kirine, tenê ra li mirinê nekirine. Ta roja îro gelek tenemên xwe li vê rêkê da pûç kirne. Li dû ava jiyane û gîhayê hermanê geriyane. Gelek Kelgamêşan û Xizir û Îskender û Îsfendiyan canê xwe li vê rêkê da ji dest dane, lê bêakam û bêçine bûye. Kesî neşiyaye, pêşiya mirinê bigire. Mirin rastiyeke tal e. Her tişt bivê û nevê dê rojekê şerbeta mirinê tam bike. Her tiştê ko jiya be, dê rojekê jî bimire. Çi kesî ta roja îro neşiyaye berayîka mirinê bigre. Gelo rojekê bê ko mirov bişê evê pîrhepokê jî devgem bike û ji wê ra jî çare û dermanekî peyda bike? Bêgotin hiş û karîna mirovan bê sînor e. Dê rojekê bê ko dermanê vî derdê bêderman jî peyda bibe.

Sereşivanê mihîyên Mîr Elî Siwaran, Mîrê Ereban, Kakilê mêrê Kinê, ev demanekî dirêj e ketiye nav nivînan. Kuxtekuxta wî ye, dikuxe û xûn vedireşe. Ridêna wî ya sipîçîl bizbîzî bûye û li bin lihêfê da derketiye der-

va. Li sebedê dide û kûr dinale. Nalîna wî ji ciyekî kûr tê. Lê malçola kuxikê nahêle ko belengazî ji dil û can binale jî. Her cara ko kuxka wî tê neşê rûnê. Li nav nivînan derdikeve, qûnkî rûdinê. Li dû hev dibe kux-tekuxta wî, gelek caran jî bêhna wî digire û neşê bikuxe jî. Di demên weha da, rengê wî reş û şîn dibe. Li dest û piyan dide. Destên xwe dide ber devê xwe û lal dibe.

Zaroyên wî lê berev bûne. Li kûraniya çavên Kakîlî da nihêraniyeke sosret diyar dike. Çavên wî yên kûr da daketî, dibêjin mirovan ko dixwazin tiştêkê bêjin, lê nawêrin. Li dev û dorên xwe dinihêre. Çavên xwe li mirovan digêrin. Carinan eger yekî nenas bibîne, wisan kûr û hûr lê dinêre, tu dibêjî qay dê wî mirovî bikire. Bi çavekî bikir û sosret û zendemayî û demeke pirsiyarkerane li mirovan dinêre. Piştî lênihêrîneke dûr û dirêj, lênihêrîneke tirsêner û bi saw serê xwe dike ber xwe da. Serê wî wisan dikeve ber da, tu dibêjî li wê lênihêrîne şerm dike. Poşman dibe. Serê wî şor dibe. Serê xwe bi nîşana nebawerî û poşmaniyê wî alî û vî alî dihejîne û li dû ra eger kuxik derfendê bidê da, kûr diponije.

Jina wî, Kinê li ber seri rûniştiye û lê dipirse:

— Kakil tu çima serê xwe wisan dihejîni? Tu çi dixwazî? Kîdera te diêşe?

— Bişînin peyê.

— Peyê kê?

— Peyê...

Lê kuxika malçol molê nadê. Li ser hev dikuxe û li dû kuxikê ra dinale û li sebedê dide.

— Em bişînin peyê kê Kakil?

— Bişînin peyê...

Lê dîsan kûr dikuxe û li ber kuxikê reş û hişin dibe.

Zaroyên wî hemû li dorê kom dibin. Bi girîna Kinê ra, kûrîn bi zaroyan jî dikeve. Kûkekûk dikeve mala Kakîlî da. Bi girîna zaroyan ra, hêsireke zirav li korika çavên Kakîlî derdikeve û li ser rûmetê wî yê qerçimî ra dişûlike û ber bi cengela ridêna wî ya kever diherike û li nav ridêna wî da winda dibe.

— Herin peyê...

Lê dîsan jî kuxik nahêle gotina xwe kuta bike.

— peyê kê?

Radibe û li ser xwe dirûnê. Pê dermilkê kirasê xwe xûn û gilêza ko li ser devi ketiye, paqîş dike:

— Bişîne peyê Hesê Dûdêyî û Mela Ehmedî.

Dîsan dibe kuxtekuxta wî û vê carê deverû dikeve ser nivînên xwe. Jinka wî kûr diponije. Başe Mela Ehmed yê bê li ser da yasîne bixûne, lê ew çima dibêje bişîne pê Hesê Dûdêyî?! Kengê xêr û şera Kakilî û Hesê Dûdêyî pêkve hebûye? Tevaya Hesê Dûdê û Kakilî weke tevaya fil û fincanê ye. Ew palewanê êlê. Bavê heşt palewanan. Xezûrê palewanê gorbi-hîşt Silêmanî. Ev şivanekî guhê gundan?! Gelo çi karê wî bi Hesêyî ketî ye?!

Kinê peş da we hizirî ko mêrê wê li ber bestan diaxive. Lê li ber bestan nebû. Mêrê wê hişiyar bû. Got qay li ber nehişiya mirinê ye. Dîsan devê xwe bire ber guçkê Kakilî û lê pirsî:

— Te got bişînim pê kê?

Kakil bi tûretî dupate kir:

Peyê Hesê û Mela Ehmedî!

Jinkê nizanî li ber çi dişîne peyê Hesêyî. Di gavekî da hezaran bîr û hizrên aloz li nav serê wê da geriyan. Pê kujê xavika xwe paşiya çavên xwe paqij kir û zarekyê xwe şande peyê Mela û yek jî şande peyê Hesêyî:

— Kuro Temo tu here peyê Mela Ehmedî û bêjê bavê min li ber nezia ruhe, Mela dixwaze. Bila were xêra Xudê ra yasînekê li ser da bixûne. Kuro Lemo tu jî here peyê Hesê Dûdêyî û bêjê bavê min li ber giyandanê ye, te dixwaze. Bêjê gotiye karekî minî zor giring pê heye de zû herin kurên baş!

Vêca bixwe jî li ber serê mêrê xwe yê hişveçûyî rûnişt û hûrik hûrik hêsir barand.

Lemo xwe bi mala apê Hesê Dûdêyî ra gîhand û li ber derê konî gazî kir:

— Apê Hesê! Apê Hesê! Bavo li ber mirinê ye. Dibêje bila Apê Hesê bê serekî li min bide. Dibêje bila zû bê.

Hesê li nav hişê xwe da çû. Axo li nav vê êla giran ewî çima li sere-merga xwe da şandiye dû min? Hindî Hesêyî ro kir û pîva, hegera wê hindê nizanî. Bi hizirîn apinciyê xwe avîte milê xwe û destên xwe avîte stûna koni, xwe bi stûnê va girt û gopalê xwe xwast. Zaroyan solikên wî danîn û gopalê wî dane destî. Hesê topaltopal ji mal derket. Heyî dinyayê fenayê! Eva Hesê Dûdê ye. Navê wî dihat pilingan tûk diwerandin. Serê palewanên rom û ereb û eceman vedihêra. Vêca niha bi gopalî digere. Xwe bi dîwar û stûnan va digire. Gava ko bixwaze rabe, bi destî ra digirin. Hey cîhana xortxapîn! Hey yara derewîn! Hezar

qeziya bêne te derewîna bêy paşbend!

Hesê hêdî hêdî bi yarmetiya gopalî di gejl hezar cure hizir û xiyalan ber bi mala Kakîlî hejiya. Ta roja îro qet carekê jî digel Kakîlî rû be rû nebûye. Tenê car caran gava ko Kakil dihate ciriya şivanî, dûr va qiyafetê wî didît.

Li nêzîkiya mala Kakîlî Hesê rastî Mela Ehmedî hat. Ewî û Mela Ehmedî silav dane hev û piştî xoşbêjiyê, Mela Ehmedî ji Hesêyi pirsî:

- Weha bi lez kî ve?
- Kakîlî şandiye dû min.
- Şandiye dû min jî.

Tev rê ketin û pêkve gihîştin ber derê mala Kakîlî. Dengê şînê û girînê ji mala wî dihat. Çatorê Kakîlî li biniya malan, li ser du stûnan, li ber bayê wekî mêjokan dihejîkî. Mela Ehmed û Apê Hesê çûne jor. Kakil linav destek nivînê qirênc da ketibû. Nalenal û kuxtekuxtê. Keriyeke zarên hûr jî xwe dabûne dora cî û nivînên wî. Çavên hemûyê şil û stuyên wan jî xwar bû. Mela Ehmed û Apê Hesê li rex wî rûniştin. Her dûyan jî ji dema wî pirsîn. Kakîlî bi dest û dev bersiva wan da. Apê Hesê jê pirsî Kakil Xudê xêr ke, te çima şandiye dû min. Kakîlî bi kuxtekuxt û nalenal giştî qewumîna şeva hawariyê û pîlanên Ehmed Begî û kuştina Silêmanî hemû ji Apê Hesê û Mela Ehmedî ra deve bi derziyê va kir û got:

Apê Hesê li gerdena min belî bike, ez hatim xapandinê. Bi vê gotinê ra li jêr qerpalê xwe da kîsîkek zêr deranî û rabeî Hesê û Mela kir û di gel wê serê wî li ser stu da leq bû, kîskê zêran ji destî ket Apê Hesê gotê min li gerdena te aza kir. Bû kûrekûra zarên. Mela Ehmedî jî dest bi xwendina Quranê kir:

Yasîn, welquranelhekîm...

Dengê wî li ser hemû dangan ket.

Kinê bi şîn û girîn lingên mêrê xwe rast kir û ew ber bi quble kir û çavên wî bi destên xwe damîçandin.

Bi dengê yasîna Mela û şîn û girîna jin û zaroyan ra, yekê xwe da fêza malan û gazî kir:

— Hay yezdan ji miriyên we xweş be! Kakil cûye ber dilovaniya Xudê. Herin goristanê.

Gotinên ko ji devê Kakîlî ra derketibûn, her di rojê da li nav êlê belaw bû. Li seranserê êlê da jink û kurik û kiçik û ahil û cahilan ev xeberana ji devên hevdu direvandin:

— Ehmed Beg û Remo pehlewanî li Silêmanî dane. Silêmanî jî li wan daye.

— Her sê pehlewanan hevdu kuştine.

— Kaku gotiye, hawarî derew bûye. Ehmed Beg û Remo pehlewan ji Silêmanî ra telbend venîbûne. Ewan xwesitibûne Silêmanî bikujin. Bixwe jî ketine wê telbendê.

— Erê da mirov ji hevalê xwe ra gorê bikole, bixwe jî dikeve wê gorê da.

— Gorkol her dem li binê gorê daye.

— Belengazî Silêman !

— Ew çavnebaran çawa nehîştin hema salek li ser zemawenda wî ra derbas bibe.

— Çawa bêmiraz çû.

— Kuro mêrxasekî çawa bû, bixwe tola xwe vekir, paşê mir.

— A, li batî xwe du mêr kuşt, paşê mir.

— Sê mêr. Lê tu Miho mêr nahesibînî!?

— Erê kuro rast dibêje sê mêr li ber xwe da kuşt û paşê mir.

Ev xeberana dev bi dev li nav êlê da digeriyan. Vêca jinikan her lalî xwe ra hindek pelg û çiq lê zêde dikirin:

— Kakîlî gotiye, Silêmanî hema li pilekê da hersêk kuştiye.

— A, hersêkan bi hev ra para va li Silêmanî dane. Silêman birîndar birîndar li wan ziviriye û hema di pilekê da hersêk kuştiye.

— Na, na, hespê Silêmanî silikiye, Silêman li erdê ketiye, paşê ewan hema wisan li erdê li Silêmanî ba ketine. Hema li erdê li Silêmanî dane.

— Na, na Silêman li ser çepa bexlecî da li vî alî banz daye alî yê dî, hespê wî banz neqedandiye. Ew û hesp tev ketine binê zanga xûnê û paşê ewên dî lédane.

— Na, na qirikê ewan li hev dane, her sêkan bi hev ra li Silêmanî dane. Silêman birîndar bûye. Birîna wî kûr bûye, lê dîsan jî li ber xwe daye û birîndar birîndar her sêk dijminê xwe kuştiye, paşê li hespê da ketiye ser termên neyarên xwe.

— Qirikê dibêjin Kako gotiye, gava ko ewan li hev didan, ew jî li fêza kevirê hirçê rawestayê û li şerê wan temaşe kiriye.

— Way lê gor bi gorî!

— Serê sebebên ew bû.

— Way lê li gora xwe da nesitiriyî!

Piştî servebûna raza kuştina Silêmanî, dilgiraniyeke mezin kete nîveka mala Mîrê Ereban û Hesê Dûdêyî da. Mala Hesê li nav malan bar kir û

berên xwe dane Erebiştanê. Mîrê Ereban bi jin û zaran va çûn xwe avîtin Hesê Dûdêyî û nehîştin Hesê here Beriyê. Lê Hesê nepejirand. Mala xwe du sê êvirgehane dûrî mala Mîrê Ereban danî. Li dû barkirina mala Hesêyî ra her çî Êzdî li nav êlê da hebûn ewan jî malên xwe bar kirin û çûn gi-hîştin mala Hesêyî. Têv bûn êleke giran.

Êl li ser Mîrê Ereban hatibû birkirinê. Hem jî bi wê qewimînê Mîrê Ereban komek mêrxas û pehlewanên navidar û bi taybet her heft kurên Hesê Dûdêyî ji destê xwe dabû. Mîr herdem ridênsipî û giregirên êlê berev dikir û bi wan ra şevîr dadinî, da ko rêyekê peyda bikin û dilê Hesê Dûdê û kuran vekire. Lê Hesê Dûdêyî nedipejirand.

Bi veqetiyana Hesê Dûdêyî ra ji êla Mîrê Ereban, dijmin û neyaran serê xwe lê rakirin. Êla Ereben Hunus ko ewa çendîn sal bû, bêşdar û ser-anagerê êla Mîrê Ereban bû, ji dayîna bêşê û seraneya salan e, serbadanî kirin. Hevhêsiyên wan yê rojavayî dest pê kirin kewşenên wan zorpes kirin. Roj bi roj ji desthelardariya Mîrê Ereban kêr û kêmtir dibû.

Hê sala veqetiyana mala Hesê Dûdêyî ji êla Mîrê Ereban kuta nebibû, ko Hesê jî çû ber dilovaniya Xudê. Hesê li bisparteya seremergê da gotibû kurên xwe.

Rasiparda min li we be, hindî ko hûn hene, serê xwe li ber axa û xanan da xwar nekin. Lê gava ko we dît welatê we ji aliyê neyar û dijminan da dikeve ber bûveya nemanê, li her kî alî welat da be, herin bergiriya welatê xwe bikin. Ya mala Mîrê Ereban jî hindî ji dest we tê, tevaya wan nekin, lê nebî nebî hûn wan li rojên qawmeqûtên giran da, li ber hêrişên neyar û bîhaniyan da tenê bihêlin. Me û ewan tev nan û xoyê xwariye. Eger ewan hawariya xwe li we daxistin, lawo rasparda min li we be, li hawariya wan da herin, lê serê xwe jî li ber wan danenên. Şerê wan jî nekin. Tevaya wan jî nekin.

Buharan dema ko erd li gul û çîçekan da dixemile û çil û çî, deşt û banî, mil û bêlan li kulîlkên rengareng da winda dibin, xêlat û koçer bînanî kuliyan hêrişê didene çîyan û xîvet û kon û çadirên xwe li ser kanî û rex cok û cobaran vedigirin. Hê xêlatan bêhna xwe venedane ko deste dest-edîwane û derwêş û begzade keşkûl û defîk û neyîk û duhol û zurnayên xwe hildidin û ber bi zomeyên xêlat û koçeran rê dikevin û ji vê zomê bo zomeya han, ji vê êlê bo êla han digerin û dikevin rêza malan û para xwe dixwazin.

Gava ko derwêş û dîwane digîjin biniya malan, telbik û defîkên xwe didin ser destên xwe û ji komelê ra bi teqil li telbik û defîkê didin. Pişka zore derwêş û dîwaneyan bi miqamê telbikê ra bi aheng beytan jî dixûnin. Beytên wekî; beyta Hespê reş, beyta Memo û Zîné, beyta Xecê û Siyamendî, beyta Ferx û Sitiyê, beyta Şêxê Senianî, beyta Dimdimî, beyta Zembîlfiroşî û bi dehan beytên dî. Hindek ji wan jî helbestên evîndariyê ji dîwanên Melayê Cizîrî, Eliyê Herîrî, Feqiyê Teyran, Ehmedê Xanî û Axayokê Bêdarî û Siyapoşî bi ahenga difîkê dixwînin. Li nav giştî helbestên ko ew dixwînin, helbesta; Dil ji min bir, dil ji min. ya Melayê Cizîrî ji hemûyê xweştir û bi nav û bangtir e. Bi bihîstina wê helbestê ra bi sedan genc û law û evîndar li dora dîwaneyên beytbêj berev dibin. Ca li dû xwendina beyt û helbestan ra dîwane dikevin rêza malan û keşkûla xwe berev dikirin.

Hê derwêş û dîwaneyan zome û êl cî da nehêlayî, ko begzade dest-edeste, siwarê hêstir û guhdirêjan dikevin nav zomeyan. Begzade pêş da xwe didine biniya malan. Miqamekî şad lê didin. Qîz û xort, law û ciwan li dora wan berev dibin. Dilîzin û xwe heldavêjin. Li dû leystin û helperkê û dîlanê ra, begzade dikevin rêza malan û mal bi mal digieran. Her mal tiştêkê didenê. Begzade li gelek malan da jî, li malên ko li ser gotina wan av jê germ bibe, rûdinên û ji şênîyên malê ra li neyîkê didin.

Bi vî cureyî begzade û derwêş û dîwane zome bi zome digieran. Xelkê keyfxweş û demsaz dikin û bixwe jî berîk û berpişt û tûrik û kîsik û

keşkûlên xwe dadigrin.

Emer Axa û Neimetê Îsi hê li dîwanxanê da rûniştine û kûr li ser hevdu da diponijin. Dengê duhol û zurnaya Elo û Deloyê begzade jî nikarî ewan li nav deriyaya hizr û ponijîna kûr derîne. Eve demeke xurt e, ko ro dikin û dipîvin. Nexşe û pîlanan dikişînin û gîran dadirêjin û telbendan radiçînin. Teleyan vedihunin. Lê tişteke li ser tişteke naxin. Dikin û nakin nikarin ji lawên Werdekê ra teleyekê venên. Her nexşeya ko dikêşin, li ser nagire. Hemû ponj û hizirînên wan pûç derdikeve. Di vê demê da Elo û Deloyê begzade bi def û duhol û zurna û neyîkên xwe va derê dîwanxanê li ser xal û xwarziyan da ve dikin û weha silavê li wan dikin:

— Ji we ra wîşt!

Neimet û Emer Axa weke çawa ji xeweke giran hilpekin, serê xwe rakirin. Emer Axa weha bersiva begzadan da:

— Wîştta we li ser wîştê be! Day û babên we li bihîştê be!

Emer Axa bi dîtina begzadan ra, ew jî begzadên weke Elo û Delo cîhanger ra xwe keyfxweş nîşan da û weke her car bi devken û yarî digel wan dest bi axiftinê kir:

— Fermon! Fermon! Begên xoşewîst! A, werin li dera han rûnên! Hûn zor zor bi xêr û xweşî hatine.

Lê her çend ko Emer Axa têkoşî ko nevehesiyana xwe veşêre, nikarî. Begzadên diniyadîtî û gerîde her li yekimîn avirê da zanîn ko bûyerek heye, lê nezanîn çî ye.

Elo begzade, begzadeyekî bi zar û ziman, xeberxweş, zimanşirîn û mêrxapîn û pesinbêj û berîkvalaker bû. Biçûya dîwanxana kê, hind pesnê wî dikir ko ew bixwe jî li xwe gumandar dibû. Ca Elo begzade bi vê hunura xwe berîkên xan û axa û beg û mîr û mîrekan bi sanahî li ser xwe da vala dikir. Ew begzadeyekî cîhandîtî û gerîde û çavvekirî û bi dev û çene û neyjenekî hosta û dengbêjekî bi nav û deng bû. Li dîwana kê da rûništa, dora axiftin û qisedanê nedida çî kesî. Ew seranserî Kurdistanê peyatî geriyabû. Ewî giştî serokhoz, axa, xan, beg, mîr, mîrek û serdarên Kurdistanê bi nav û nîşan di gel navên jin û kiç û kurên wan va dizanî. Li kîşk dîwanê da rûništa, rêya qisedanê nedida çî kesî. Bi qewlik û çîrok û stiran û serhatiyên dîwanxane şên dikir. Gelek caran ewî wek pisporekî kirarî û rewannasekî lêzan wisan li reha mirina serokhoz û beg û mîran ra digirt ko ew bi tundî diketin jêr kartêkirina gotinên wî; xeberên wî bi tundî li wan kar dikir. Ewî wisan bi ser û ber û bi hostatî xeberên xwe lev

dihanî, ko gotinên wî weke moriyekê dikete guçkên wan. Ewî gotinên xwe weke moriyan pê va dikir. Ewî zor caran bi hostatî li vê hunera xwe wêc verdigirt. Li kutaya gotinên xwe da gelek caran jî destê xwe dida peleguha xwe û stiranek yan li pesnê mazûvanê xwe da, yan jî li pesnê ax-ayekî dî da digot. Gelek caran li stiranên xwe da dihavîte reşê neyar û dil-nexwazên mazûvanê xwe. Pişka zore serokhoz û karbidestên gel tê dikoşîn ko bi dayîna xelatên zor giranbuha dilê Elo Begzade bikirin û ewî her dem li xwe razî ragirin.

Elo û Delo begzade li ciyê ko Emer Axayî nîşanî wan dabû, rûniştin.

Emer Axa bi lêvken berê xwe li ser Elo da kir û gotê:

»Çi heye çi tune ye begzadê delal?«

Elo begzade her bi pirsiyara Axayî ra dest bi pesn û pêhelagotina wî kir:

»Axa yê me her dem serferaz û serbilind be! Begê me ji me û ji gelê me ra bijî! Bijî xanê xanan, axayê li ser axayan ra, bijî begê began! Bijî Emer Axa! Emer Axa em her bi nav û dengê te dijîn. Serê me her bi navê te bilind e. Em her li saya serê te da dijîn. Navê te ji me û ji gelê me ra hegera serbilindî û şanaziyê ye. Li seranserî Kurdistanê da li ser te ra mêr nehatin û ne jî tîn. Dayîka felekê jî êdî neşê mêrekî wekî te bîne. Mêranî û mêratî û axatî bila her li te pîroz be. Navê te li seranserî Kurdistanê da belaw bûye. Nav û dengê te li çar nîkarê Kurdistanê derbas bûye û belavî nav dinyayê bûye. Yek te, yek jî Mîrê Ereban, Mîr Elî Siwarani, we herduyan serê me li nava giştî gelên cîhanê da, li nava dost û dijminan da, li nava bîhanî û derekeyan da bilind kirine. Ca li we çêtir nebe, Mîr Elî Siwarani jî mêr li ser xwe ra nedîtiye. Mîrekî bi nav û deng e. Mîrekî ji xwe zêde ye. Hefthezar û heftsed malên kurd û ereb li jêr siya wî da dijîn. Lê mirov di-
vê ko emekê şêran û mêran jî ji bir neke. Rast e ko mîrê ereban nav li cîhanê da deranî ye û deng veda ye, lê giştî nav û deng û hêz û şiyana wî, berfirebûna kewşenê wî hemû li saya serê Hesê Dûdê û her heft kurên wî yên weke şêr û pilingên çeng bi xûn dabû. Hesê Dûdê mîrekî bilindî, çepildirêjî, navmilpanî, çûrî çavhêşîn bû. Ew pehlewaneke bi nav û deng bû. Ewî bi mêranî û mêrxasiya xwe, bi zora milê xwe, bi hêza şûr û nêza xwe, çendik û çend pehlewane rom û ereb û eceman li ser çokan êxistiye. Li saya serê Hesê Dûdê û her heft kurên wî da bû ko çendîn êlê Ereban, çend gund û bajarên romiyan bac û xeraca salane didane Mîrê ereban. Lê piştî wê hindê ko raza kuştina zavayê Hesêyi derkete eşkeretiyê, Hesê Dûdêyî êl li ser Mîrî bir kir û ji xwe ra êl û zomeyêke dî serast kir. Lê mixabin salek li ser ra derbas nebû, ko Hesê çû heqiya xwe.

Gelekan digotin Hesê bi pîlan ji holê rabû. Ya rastî Hesê êdî pîr bibû. Hesê berî mirina xwe, li rasipardeya seremergê da, sipartiye kurên xwe ko ne serî li ber Mîrê ereban danên û ne jî li dijî wî bilivin. Lê rasipardeya wî ya here giring ji kurên wî ra ew e bû ko li demên şeri da, gava ko bîhaniyekê hêrişt ser mala Mîrê ereban kir, şûrkêşiya Mîrê ereban bikin. Ca li ser rasipardeya Hesêyi ya seremergê, her gava ko talanekî mala Mîrî tê kişandinê, yan cerd davêje ser talanên wan, her heft kurên Hesê Dûdêyi xwe tev girê didin û li hawariya mala Mîrî da diçin. Talanan dizivîrînin û dîsan dizivîrin mala xwe.

Ca axa yê min mala Mîrê Ereban bi nav tê gotinê. Maleke giran û pîr zengîn e. Xûlên hêştirên wî, revoyên hespên wî, keriyên pezên wî, garanên dewarên wî der û deşt hilnade. Eger mirov zêr û zeyneta mala Mîrê Ereban bike çeman, çemên li ber bimirçiqin. Lê ev giştî mal û heyî û dar û nedarê Mîrê Ereban aliyekê ye, axa yê min, Bilîcan jî aliyekê ye. Mirov dibêje Xudê mirov qet ne bixwe û ne vexwe hema li Bilîcanê binêre.

Emer Axayî xwe ranegirt û pirsî:

Begê delal Bilîcan çi ye? Navê qîza wî ye?

— Na, axa yê min! Te çawa navê Bilîcanê nebihîstiyel? Bilîcan mahîna Mîrî ya taybetî ye. Bilîcan mahîneke şînbaz e. Xaleke sipî li ser gurçika wê ya rastêye. Mahîn bînanî qîzeke xame ye. Heft meyster li berin. Rojê sê caran Bilîcan tê tûmar kirinê. Bilîcan hind temîz e, kirasê wê difire nav çavên mirovî. Eger mirov parçeyekî çiftexas li ser leşê wê bigerîne, parçe leke nagre. Xarê Bilîcanê kakil û kuncî ye. Bilîcan tim û tim kiras kiriye. Kirasê wê çarbask kirî ye. Lingên wê qeyd kiriye. Qeyda wê kilîd kirî ye. Kilîda qeydê li ber piştê nebiya Mîrê ereban Kulîk xatûnê da ye. Tenê rojên eyniya ji bo ko mahîn xam nebe, ewê derdixin derva û digerin. Rojê du caran Bilîcanê av didin. Ava wê bi hoqe û pêkêşkên taybetî didinê. Ev mahîna heft êlên Ereban li ber xeracên heft salan va dane Mîrê ereban. Bilîcan axa yê min yanê ji bilî can tu çi pê bidî tîne. Yanê ji bilî can hêjayî her tiştî ye. Lê ta roja îro gelekan canê xwe li ser Bilîcanê dane. Hatine Bilîcanê bidizin, lê bi destên kurên Hesê Dûdêyi canê xwe li ser Bilîcanê ji dest dane. Ta roja îro gelek çete û cerde û serekcerdeyan canê xwe ji bo Bilîcanê ji dest dane. Hatine Bilîcanê bibin, lê hawariya kurên Hesê Dûdêyi pê ra giheştiye û Bilîcan ji nav dest û lepên wan deraniye. Mêrikan hema rastî jî mêrxas in. Gurên dev bixûn in. Mêrvehêr in. Pehlewan in. Mêr li ser pozê xwe ra nedîtine û nabînin jî. A, ji dilê min

ra xwazî roja îro mahînek weke Bilîcana Mîrê Ereban li ber derê te ba, ca hînga çi kêmasiyên mala te tunebû. Mala te yê hînga li ser mala Mîrê Ereban ra ba.

Emer Axayî jê pirsî :

Herê te negot, kê zavayê Hesê Dûdêyî kuştibû?

Axayê min çîroka wê dût û dirêj e. Kurê Mîrê Ereban yê mezin Ehmed beg dil ketibû, Werdeka qîza Hesê Dûdêyî, lê şivanê wan li se mercê Werdekê bi Werdekê ra guleş kir û Werdek ji hemûyê istand. Ehmed Begî jî ji şivani ra tele danî û şivan kuşt û bixwe jî hate kuştinê.

Emer Axa û Neimetê Îsî li nav çavên hevdu nihêrîn. Bi van gotinane ra Emer Axa kete ponijîna kûr û balinda hizrên dût û dirêj ew ber bi êla Mîrê Ereban û Bilîcanê û lawên Hesê Dûdê û lawên Werdekê rakişand. Begzadan jî dest avîtin neyîka xwe û miqamekî bi şewat lêdan. Dengê pirsoje neyîkê têkelî nav û dengê Mîrê Ereban û navê Bilîcanê û lawên Hesê Dûdê û lawên Werdekê û têkeliya Kero û Perîşanê bûn û li nav serê Emer Axayî da deng vedan û serê wî gêj kirin. Serêşiyeke tund bi Emer Axayî girt.

Eyşanê ko ta niha li pişt perdê guhdariy axiftinên Elo Begzade dikir, li pişt perdê derket û hate hundurê dîwanxanê û paşî serçavaniyê destê xwe bire ber piştê xwe û qotiyêke zîvê kildayî li ber piştê xwe deranî. Devê qotiyê vekir. Bo her begzadeyî zêrek deranî û gote wan zor sipas begzadên delal dema xewa Axayî ya paşnîvro ye, eger gotinên we kuta bûbin, Axa dixwaze hindêkê vehese. Bi gotinên Eyşanê ra begzadan pese û pûsê xwe berev kirin û xatirê xwe xwastin û ji dîwanxanê derketin. Neimet û Eyşan jî xwe dane binmilê Emer Axayî û ew ber bi aliyê malê birin. Axa li ser hemdê xwe nibû. Eyşanê cî û nivînê wî bi keniz û kulfetan da rêkxistin û Axa danîne nav nivînan. Kenizan av û legenî anîn û Eyşanê lingên Axayî kire nav avê û bixwe jî destmalek ter kir û danî ser eniya Axayî. Paşî demekê Axayî çavên xwe vekirin û pirsî:

— Kanê begzade?

— Çûne nav êlê.

— Nav êla ko Kero li ser min bir kiriye. Êla ko kurê Werdo li ser min bir kiriye. Ew êla ?

Eyşanê destê Axayî kire nav destên xwe û li ber dilê wî va hat û ji bo wê hindê ko dilê Axayî veke, jê ra stiranek weha got:

Axayo rabe ji xewê ye...
Delalo rabe ji xewê ye...
Derkeve ji nava nivînê ye...
Vexo çayê û qawê ye...
Apincî bavêje navmilê ye...
Gîzma bikişîne binçokê ye...
Milê xwe bide milê min zeriye ye...
Bike serwêriya vê êlê ye...
Êlê bêxayî nehêle li erdê ye...
Li ber çî negre karê kurên di Werdê ye...

Delalo rabe ji xewê ye...
Axayo rabe ji xewê ye...
Êlê bêxayî nehêle hîviya di xelkê ye...
Axa li nav nivînan hilqedimî. Bi destmalê kujê çavên xwe paqij kir. Pala
xwe da palgî û li bersiva Eyšanê da weha got:

Eyšanê dilê min birîn e...
Delalê dilê min birîn e...
Serê dilê min bi kul û nava dilê min bi xwîn e
Tu rabe li derva konê kurên Werdê bi çav bibîn e...
Tu dibêjî mija asîmanan li rû zemîn e...
Bûye serdarê êlê, êlê li bindestê xwe digerîn e.
Tîrsa min ji wê tîrsê ye ko axatîyê ji min bistîne...
Êdî buhayê min li ser rûyê vê cîhanê qet namîne ...
Delalê dilê min birîn e...
Eyšanê dilê min birîn e...
Serê dilê min bi kul e, nava dilê min bi xwîn e...

Li dû stirana Axayî ra, vêca Eyšanê destê xwe da bin peleguha kever û ji
dilê xwe ra weha qîr kirê:

Axayo rabe ji xewê ye...
Delalo rabe ji xewê ye...
Vexwe çayê û di qawê ye...
Bikişîne nexşe û pîlanê ye...
Lêxe duhola hawarê ye...
Sed û bêst û pênc pehlewana bîne aliyê dîwanê ye...
Fîncana feyfûrî danê li ser zêfê ye...

Zerfê danê li ser telbê ye...
Telbê danê li ser masê ye...
Bêje her kê here beriya Şengarê ye...
Ji min ra bîne Bilîcanê bi zora darê dar rimê ye...
Ezê bidemê Perîşana qîza xwe bi helaliya Xudêye...
Her dû kurên Werdê bixapîne, bînanî rûviyan têke di telê ye...
Bi gef bişîne ser êla malxalê ye...
Çûyîn li dest wan e, hatin di dest Xudê ye...
Bila herin rêka hat, nehata vê qedê ye...
Bila konê wan bimîne hîviya di xelkê ye...

Vêca Eyšanê devkî weha ji Emer Axayî ra got:

— Min giştî gotinên begzadeyan gudarî kir. Ezê teleyek wisan ji Ker û Kuliki ra venêm ko wisan herin, hindek bêjin hebûn û hindek bêjin qet tunebûn. Bila wisan tîl herin, qet kes çîroka wan jî venegêre.

Neimetê Îsi guçkên xwe biliqand û berî Axayî pirsî:

— Çawa xalojinê?

— Hûn dizanin ko Ker bûye evîndarê Perîşanê. Ew li evîna Perîşanê da dişewite. Dibêjin hindî çûye, li qiracê hanê daniye, tebata wî bona Perîşanê tune ye. Êdî nêçîr û nêçîrgeh hemû ji bîr kiriye. Bînanî qîza kor ketiye bin çatorê xwe û şev û roj diponije. Roj bi roj zer û zerhimî dibe. Şev û roj xew li çavan nakeve. Ezê ji wî ra pîlaneke wisan bikişînim ko ew here û neyê. Kero li seb xatirê Perîşanê amade ye, serê birayê xwe jî bibire. Emê li duhola hawarê bidin. Bila tewawî giregire û serekhoz û bokeberan û mêrxas û pehlewên heşt bavên Kurmancan li dîwanxanê da berev bibin. Emê qaweya mercan bidin kelandinê û bêjin her kesê ko vê qawê vexwe, yê here beriya Şengarê Bilîcana Mîrê Ereban, bi şer û mêranî, bi zora darê dar rîman bîne û emê qîza xwe Perîşanê bi helaliya xwedê bidinê. Ca hemîn çî kes li tîrsa lawên Hesê Dûdêyî da newêrin. Kê dixwaze bi destên xwe, xwe bide kuştinê. Tenê Kerro ye ko evîndar e. Evîndar li merg û mirina xwe natirsin. Kerro yê were û fîncana qaweya mercan hilîne û yê here û neyê. Ca gava ko ew çûn û nehatin. Êla ko xwe dane ser wan jî yan yê bîn û bigîjin me, yan jî dê jev bibijiqin. Ca hînga jî dilê me ji kê ra xwast, emê qîza xwe bidinê.

Emer Axa li nav hişê xwe da çû. Kûr ponijî. Te digot qay ji xeweke giran radibe, li nav nivînan derket. Nîveka çavên Eyšanê ramûsî û gotê:

Tele ji vê telê baştir nabin. Lê emê bêjin ko çunku Mîrê Ereban bi dex-

esî Silêmanê Silêv biraziyê Îsê mîrî kuştiye, em jî dixwazin ko lekeyekî lêdin û tola xwe ji wî vekin. Hînga gava ko navê bavê wan li ber guhê wan bikeve û bibihên ko xelk dixwazin herin li dewsa wan tola bavê wan vekin, lap yê bêne coşê û hişê di serê wan da nemîne û yê herin heyfa bavo û dadê jî danên ser. Lê tişteke giring heye. Debê ko em Werdekê ji wan biqetînin. Ta Werdek li bal wan be, ew naxapin. Rêka wê jî ez dizanim. Vêca berê xwe li ser Neimeti da kir û gotê:

Neimet tu yê sibê herî mala meta xwe Rewşê. Ji rewşê ra bêje ko Mamê Îsi ez şandime. Gotiye bila çend rojan Werdekê gazî bike mêvandarî. Bêjê Îsê gotiye bila Werdekê serwext bike, ko nehêle kurên wê li ser şîrîta dijmini bileyze. Em berê da xizmên hev in. Kurên Werdekê li xeberdaniya wê dernakevin. Eger Werdek dil bike, dikare wan bîne rê. Eger Werdek hez bike, Emer Axa dîsan jî dixwaze mala wan bîne û bigehîne xwe. Ya êlbirkirinê jî jê ra bêje! Ji bîra te neçe ha bêjê Îsê ez şandime. Sibê zû here li Caniya Xezalê siwar bibe û here. He ezê ewê caniyê bidim te. Ew caniya ji te ra.

Hê steyr li esmanan hebû ko Neimetê Îsi li Caniya Xezalê siwar bû û berê caniyê da zozanên Sardewaran. Yekbîn dajot û dikudand. Caniya Xezalê li ser herd û berd û kor û kendalan ra banz dida. Dil hebû fir bida. Bînanî bayê bezê diçû. Toz û dûman li ser rê xistibû. Toza li ber piyên wê bînanî hêlekê li hewale, li ser sîngê asimanî ra dihate kişandinê. Caniya xezal caniya Emer Axayî ya taybetî bû. Emer Axa li şayî û bereviyên dîwanî da li wê siwar dibû. Wî Caniya Xezalê ji nefsa xwe ra dida xudan kirinê. Navê Emer Axayî li ser Caniya Xezalê bû. Sê çar meyer li ber Caniya Xezalê bûn. Ta roja îro ji bilî Emer Axayî çî kesî piyên xwe neavîtibû ser pişta wê. Lê îro waye, Neimetê Îs, kûsela pîs li Caniya Xezalê siwar bibû. Kûsela pîs zêdenavê Neimetê Îsi bû. Dema ko Neimet biçûk bû, heval û hevtemenên wî ev navnûçika lê kiribûn. Dema ko kûşkê li Neimeti biêşiyana, digotonê; Neimetê Îs, kûsela pîs. Vêca gava ko Neimeti ev navnûçikana dibihîst, xwe li erdê digevizand. Dil hebû zikê xwe bidiranda. Lê zaro yek û du nebûn, komek bûn. Îca li demên weha da zaro dibûne du desteyan deng didane hevdu. Desteyekê digotin; Neimetê Îs. Desta dî digotin; Kûsela pîs. Li ber koma zaroyan çî ji destê Neimeti nedihat. Tenê dikarî ji destên zaroyan xwe li erde vegevizîne. Lê dayîka wî, Xecîc Xatûn, xûşka Emer Axayî li zaroyan derdiket. Bi hatina Xecîc Xatûnê ra her zaroyek li aliyekî da direvîn û Neimet tenê dima. Lê êdî Neimet ne ew Neimeta ye. Bûye şêvirdarê taybete Emer Axayî. Girtin û berdana nivê dîwanxanê li destê wî da ye.

Erê îro yekimîn care ko Caniya Xezal, ji bilî Emer Axayî Siwarekî dî li ser pişta xwe dibîne. Caniyê pêşda dizgîn neda Neimeti. Lê Neimeti xwe îşkeîşk bi qaşa zînî va girt û ew du seriyan hevraz û berjêr bezand û daxiste terqa rê û da xaran, dakû berebere leşê caniyê germ bû û berê guhên wê xuyî dan û hêdî hêdî êm bû.

Erê vaye Neimetê Îsi li Caniya Xezalê siwar bûye û ewê bi dilê xwe ra dibezîne. Dide xarana. Êdî Caniy Xezalê bûye caniya wî. Li dilê xwe da dibêje:

He dem hatiye. He van rojana xalo çawa Caniy Xezalê daye min, yê wisan jî rojekê li kerba kurên Werdo da, bêje: Neimetê delal here min Perîşan jî da te.

Bîr û hizr e. Bêdawa û xurayî ye. Ne kes bêşa bîr û hizran li mirovî dixwaze, ne jî kes dikare berayîka hizirîna mirovî bigire. Neimet jî waye ji xwe ra li cîhana bîr û hizran da, bêtune û bêdawa li Perîşanê dibe xudan. Li ber evîna yekaliya xwe û Perîşanê li cîhana bîr û hizran da, westan û mandîbûn nakeve bîra Neimetî. Dajo û dikudîne. Li nav serê xwe da nexşeyên cur be cur dikişîne. Ker û Kuliki dide kuştinê. Paşê li Perîşanê dibe xudan. Li dû ra dilê wî bi Werdekê jî dişewite. Jinmama xwe jî, ji bo wê hindê ko bêxayî û xudan nemîne hîviya xelkê va, li xwe mare dike. Çi bend û girê li serê rêka wî tune ye. Li dîne îslamê da, her mêrek dikare çar jinan mare bike. Di gavekî da bibe xudanê çar jinan. Neimet jî mêt e. Ma Neimet ji mêtên dî kurt û kêmbertir e. Ew jî dikare bibe mêtê çar jinan.

A, bîr û hizir bê kewşen û bê sînor in. Hizir li ser her bend û her sînorî ra banz dide. Pirika hizirîne dikare li çavgirtinekê da giştî topa cîhanê lev bide, per lêde û seranserî cîhanê li jêr per û baskên xwe ra derbas bike. Li ser her sînorên dirikdar ra difire û diçe wî alî dirik û bor û bendan.

Neimet pêş da Perîşan dixwast û paşê jî Werdek dihanî û didanî ber mala xwe. Ewî Perîşan bi heyt û hût, bi duhol û zurna li der mala xwe peya dikir. Perîşan li cil û bergên bûkîniyê da li pêşber xwe didît. Xwe û Perîşan tenê li pişt perda bûk û zavatiyê da dît. Vêca devê xwe dikire hi-narkên rûyan.

Neimet li nav van hizr û bîrana da, bînanî bayê bezê dajot û dikudand. Hê siya êvarê baş danegeriyabû, taze berodanên zomê digehîştin nav malan, ko Neimetê Îs Siwarê caniya Xezalê, xwe gîhande zozanên Sardewaran.

Naweya nîveka zozanên Berdezêran, zozanên Emer Axayî ta zozanên Sardewaran, siwarî rêya roj û danekê bû. Lê Neimetê Îsî li evîna Perîşanê û xazîka siwariya caniya Xezalê da, per deranîbî. Bibû firinde û ew naweya li danekî rojê da pîvabû.

Neimet hînga serê xwe li nav dêl û bijiyên caniya Xezalê da deranî, ko xwe li himber êleke reş û giran da dît, konên reşe erebî li pêşîra çiyayekî bilindî serkever da mil kutabûn hev. Te digot qay çiyayî kolozê kal û bavan daye serê xwe û koloz ta ser birû û bijangan daxistiye. Her alî xoşîna avên çem û kanî û cok û cobaran bûn. Xuşîna avê tevî dengê bilûrê bilûr-

vanan dibû û nalenale dikire dilê çiya û zang û zaxeyan. Çendîn zomeyan li nêzikî hev danibûn, konan deste deste li pêşira çiyar da mil kutabûn hev. Hebin avitibûn hebinan, kon zor û zewend, mişe û gelek bînanî stêrên asîmani û xîzên rûbaran xezelên xezelwerê bûn. Her alî zome bûn ko li rex hevdu hatibûn vegirtinê. Zome nedihatî hejmarê. Çavên mirovî li ber pîrbûna konan reş û tarî dibû. Neimet nizanî yê here kîjan zomeyê. Eva cara yekê bû, ko ew dihate zozanên Sardewaran. Her tişt ji wî ra taze bû. Li biniye konan rastî peyayekî hat. Paşî silav û serçawaniyê jê pirsî:

Erê bira pirsiyar bêxewş e, zoma mala Husên Paşa kîjane?

Peya bi hejiyareya tipila xwe zoma here jorîn nîşanî wî da û gotê:

A, ewa hane serper, ewa ko li ser kaniya Teyrokê daniye, ew zoma mala Husên Paşayi ye.

Neimeti ber bi wê zomê hajot. Husên Paşa, mêrê meta wî, Rewşê xatûnê bû. Neimet ji zomeya yekê bihorî û gihîşte zoma dûyê. Caniya Xezalê li xûyê da sipî çîl dikir. Her çend ko ew cara yekê bû, Neimet dihate wê zomê, lê ewî rast hajote ber derê mala Husên Paşayî. Lew ra ko ewî dizanî, mala serekzomeyan tim li serê jorê didanên û konên wan jî ji giştî konên dî mezintir e. Li ber derê konekî reşî giran li caniya Xezalê peya bû. Meyteran serê hespa wî ra girtin û qasekê hespa wî li ber derê konî hevraz û berjêr gerandin. Jinek navsalî, lê bi gêre û vêre, bi xeml û xişl û rihel ji konî derket û ber bi mêvani hat. Gava ko jinikê nêzikî bi wî kir, ew nasî û got:

Ay! Eve Neimeti!

Îca bi gotina xwe ra hate bal Neimeti û destên xwe li uskura wî ra bir mirçemirç çû rûyê wî. Neimeti jî destê wê kire devê xwe û maç kir. Rewşê pêş Neimeti ket û ew bire xîveta xwe. Pirs û pirsiyaran dest pê kirin:

— Dey Neimet tu li ser serê meta xwe ra hatî.

— Zor sipas! Ez destên te radimûsim.

— Dayîka te û bavê te wan, êl û zome û xizm û kes û kar hemû başin?

— Erê sipas ji yezdani ra, hamû başin. Bavo û dadê jî hemûyê tu silav dikirin.

— Ser seran û ser çavan. Silav ji yên ko şandiye û ji yê ko înaye ra jî. Dey bêje Neimet, gurgên kîj çiyayî mirin ko te meta xwe kiriye bîra xwe û tu hatî sera me? Xo nihêranî çineye?

— Na ciyê çi nihêraniyê çinîne. Hemû baş in.

Lêre da Neimeti tûka xwe qurt va kir û serê xwe berda.

Meta wî lê kete gumanan û pirsî:

— Ya rast bêje ha, ka çi neqewimiye?

— Na, çi neqewimiye, lê...

— Lê çi? Te ziravê min qetand. Bêje ka çi heye?

— Xudê tişteke hind girîng tune ye, lê eva demaneke ko herdu kurapên min, Ker û Kuliki alozî kirine nava êlê da ?

— Aloziya çi?

— Xudê herdu kurapên min, êl li ser xalo bir kirine. Niha nêzikiya hezar malî li êla xalo cuda bûne û xwe dane ser Ker û Kuliki. Ker û Kuliki jî bi hewaye wan malan niha karê şerê mala xalo dikin. Kerrî gotiye, ezê axatiyê ji Emer Axayî bistînim. Axatî her berê da ber para mala me ketî ye. Ca niha hema herdu deste jî li ber hev teliyan e. Em jî mane li nîveka nal û bizmaran da. Hevraz mêze dikin simbel e, berjêr mêze dikin rû ye. Li tayê Ker û Kuliki biaxivin, Emer Axa li me sil dibe. Li tayê Emer Axayî biaxivin, Ker û Kuliki dibêjin hûn piştî xizmê xwe digirin. Bavo ez şandim. Got meta xwe gelekî silav bike û bêjê, bila Werdekê gazî bike û li wê derê ew û Husên Paşa li ber Werdekê bixûnin û belkî Werdekê serwext dikin, da ko kurên Werdekê wan keviran li pêşa xwe davêjin. Bavo her çend kir û nekir kesî bi gotina wî nekir. Niha bavo li herdu layan jî sil bûye. Bavo digot li bextê we û Xudê dame, zû dest hilînin û nehêlin ev şerê hanê biqewime. Şerê xwe bi xwetiye rîşa kotîbûnê ye. Bila Werdekê bibin û li wê derê ewê serwext bikin û avekî li ser vî agirî da bikin. Rastî jî eger şerek biqewime çemê xûnê yê bikişe. He rastî em jî her li hewale mane. Em nizanin ka emê çi bikin. Piştî Emer Axayî bigirin, xelkê keviran dane ser pêşa me. Piştî Ker û Kuliki bigirin, nabe. He rastî em ho dikin dê dimire, ha dikin bav dimire.

Rewşê serê xwe bi wateyê derdedariyê hejand û got:

»Lawo eger xudatî be, Ker û Kulik mafdar in. Çavên min ji Elî û Silêmanê bêmiraz ra birijel! Ker û Kulik rast dibêjin. Axatî her berê da ya mala bavê min bû. Lawo tu gencî nayê bîra te. Kuştina Elî hema bînanî niha tê bîr min. Elî bi pîlan hate kuştinê.«

Bi anîna navê Elî ra keserka kûr kişand û hêsireke zirav li çavên wê hat û li ser rûmetê wê da xingilî. Pê kujê xavika xwe çavê xwe paqij kir û gotinên xwe domand.

»Lawo axatî berê di destê mala me da bû. Çîroka wê dirêje. Piştî mirina bavo û kuştina Elî, xalê te çû dîwana dewletê û axatî zivirande ser navê xwe. Lê êdî derbas bûye. Niha komek kulfetê me û Emer Axayî di nav

hev da heye. Xûna me t kel  hev b ye. Xud  pakiya min ji  i kes  tune ye. Eger ev xizminatiya me neba, seb xatirê v  xizminatiy  neba, min  bixwe j  pi ta law n Sil man  bigirta. Min  bigota bila Hus n Pa a li d wana dewletê da j , li ser kar  wan bixebitiya   qeyd   qo an n wan deraniya. L  ez  i bikim. Ev  xizminatiy  destên min gir daye. Per   baskên min j  kiriye. Nah le ez bifirim. Neimet lawo! bila dil  te ji min nem ne. Xud  kem Ker   Kuliki  i bikin j  maf  wan heye. L  ez qirika d ran nikarim li xeberdaniya  s  j  derkevim. Bila be, lawo ez   var  b jim Hus n Pa a, bila  end siwaran bi  ne   Werdek  b ne.  er  xwe bi xwetiy , mala me hem y  kavi    w ran kiriye. Gereke em hem  li hindav xwe da bi her curey  ko ji dest  me t  p  ay ka  er  xwe bi xwetiy , v  ri ala kot b n  bi-girin. Deb  em hem  sereray  gi t  kar   destvehat n c han , ri ala  er  xwe bi xwetiy  ji bin  va hilqet nin...«

Li v  navey  da ki kek siniyeke qaw  li ser destan hate hundur. Hulmek germ   sivik ji qaw  quloz dib . Ki k  p   da sin  li ber Rew     li d  ra j  li ber Neimeti girt. Neimet   Rew   qaweya xwe li b dengiy  da vexwarin. Li d  ra Rew   rab    gote Neimeti:

»Tu rabe here d wan ! Ez  her ti t  c  bi c  bikim. Hind  ji dest n min b  ez nah lim  er  xwe bi xwetiy  bikeve nava me Kurdan da.«

Pîlana Emer Axa û Eyšê û Neimeti jê girt. Ewan Werdek ji lawên Silêmanî qetandin. Werdek li serê rêya wan da bendeke giran û kevirêkî mezin bû. Niha ew kevirê giran û ew benda bitew li serê rêya wan hatibû rakirinê. Vêca ewan dikarîn bi sanahî nexşeyên xwe bi kar bînin. Bi nexşe û pîlanan Ker û Kuliki li serê rêya xwe rakin. Ewanê ko êl li ser wan bir kiribûn, wanên ko destdirêjiyî namûsa wan kiribûn û li hemûyê giringtir wanên ko dawa axatîyê kiribûn, gereke ji holê bihatana rakirinê. Gereke li ser topa vê cîhana xapxapok rabana. Li ber çavên Emer Axayî wenda bibana.

Vaye Emer Axa û Eyšê û Neimet tenê li xîveta taybetî da şêvir danîne. Şêvir giran kirine. Ro dikin û dipîvin. Giştî rêkên ji holê rakirina wan vediçirin. Piştî got û bêjeke dûr û dirêj Emer Axayî serê xwe bilind kir û bi du dangan gazî kir:

»Kuro Hevrê!«

Bû repetepa lingên Hevrê û li ber derê xîvetê rawesta û got:

»Ez benî fermo!«

— Here gazî Mîrza Qadirî bike!

Hevrê qawegerîne xîveta Emer Axayî ya taybetî bû. Her wisan ew peyayê hawarî û gaziyan bû. Li kî derê karekî bi lez heba, ew dişandinê. Ji Hevrê ra digotin peyayê sivik.

Bi gotina Emer Axayî ra Hevrê li ber derê xîvetê ber bi mala Mîrza Qadirî helat. Li demeke kurt da, Hevrê û Mîrza Qadir tev giheştin xîveta taybetî. Mîrza Qadirî silav da rûniştîyên xîvetê û bi hejiyareya Emer Axayî ra li pêşberî wan rûnişt. Piştî silav û serçavaniyê, Emer Axayî got:

»Mîrza Qadir nameyekê ji tewawî giregire û mêrxas û pehewan û xoşmêr û bokeberanên her heşt hozên; Kîkan, Mîlan, Zîlan, Sîpikan, Mirdêsiyan, Şadîkan, Reşkotan û Silîvan ra binivîse. Bila hemû roja çarê mehê li dîwanxanê da top bibin. Binivîse berevî bereviyeke zor giring û dîwaniye.«

Li dû gotinên Emer Axayî ra Mîrza Qadirî qumqumkê cohera xwe

danî ber xwe. Qelem û kaxetên xwe deranî û devê qumqumkî vekir û bû çîreçîra qelesa wî li ser kaxetan geriya.

Eva çar şev û çar roj in, ko Mîrza Qadir li ser çokan rûniştiye û nameyan dinivîse. Ew her nama ko dinivîse, carekê dixûne. Li dû ra mohra Emer Axayî li binê namê dide. Nameyan weke nivîştan li ser hev da sênişik qet dike û dide destê Emer Axayî.

Evan ji mêrxasên êla Zîlan ra hatine nivîsînê.

Evan jî bo pehlewanên êla Şadikan e.

Evan jî yên bokeberanên êla Sîpikan e...

Peyak û teterên sivik li ber derê dîwanxanê rawestan e. Emer Axa bi xwe nameyan yek bi yek dide destên wan û wana ber bi êl û hozên ko Mîrza Qadirî name bo wan nivîsiye, dişîne. Peyak û teter nameyên nivîştî li ber qetê kum û koloz û şeir û rişyan da dadînin û her yek dikevin rêyekê û her yek li aliyekî da diçin. Her yek berê xwe didin êl û zome û hoz û tîre û malbat û bavikekê. Li kê derê mêrxasek heye, kubkubeyek heye, bokeberanek heye, pehlewanek heye, Emer Axa ji wan ra nameyan dişîne.

Di gel namenivîsîna Mîrza Qadirî ra, Emer Axa gazî Êxoyê file kir û gotê:

»Êxo were vira!«

— Belê ezbenî!

Êxo li binêşe û bereya xwe da Ermenî bû. Ew her li zarotiya xwe da, li nav mala Emer Axayî da mezin bibû. Êxo hem dengbêjê dîwanxana Emer Axayî bû, hem jî hosta û bînekêşê êlê bû. Êxo çek û rext, tîr û kewan, nêze û sîngî, şûr û xencerê êlê çê dikir. Vêca her kê bixwasta, Êxo navê wan jî li ser tetika çeka wan dinitiland. Yan jî eger bixwastana, Êxo biyên wan, yan jî bîneyên hezkirî û dilberên wan li ser tetika şûr, xencer yan jî nêza wan dinitiland. Êxo bînekêşekî kirarî û hostayekî bêhevta bû. Gava ko dilê wî bixwasta, bîneya mirovî wisan dikişand, ko li gel mirovî mû lê nedida. Lê wakî dilê wî ji yekî ra nexwasta, devê bîneyê xwar dikîşand. Yan jî çavekî bîneyê şaş dikir.

Emer Axayî fîncaneke feyfûrî, di gel telbeyeke zêr da destê Êxoyî û gotê:

»Bîneya Perîşanê li ser herduyan baş bikişîne!«

Êxo fîncan û telbe ji destê Emer Axayî vergirt û kelmelên xwe yên bînekêşanê helgirt û çû li ser kaniya biniya malan li ber tavê rûnişt. Pêş da pê qelesa xwe ya pola bîneya Perîşanê li ser telbeya zêrî nitiland. Li dû ra torbe û tûrik û debikên rengan di gel pirçeyên cur be cur li ber xwe rêz kir

û bîneya Perîşanê li ser herdu aliyên fîncanê da kişand. Êxo wisan bîne ciwan kişandibû, kê dîna xwe didayê, devê wan vekirî dima. Te digot qay hema Perîşan bixwe ye, ko li ser dîwarê fîncana feyfûrî destê xwe daye newqa xwe û xwe ra qudequde li wê derê rûniştiye.

Vêca bi fermana Emer Axayî fîncan danîn ser payê, paye danîn ser telbê, telbe danîn ser masê û mase danine nîveka dîwanxanê. Mirovî ko weha li fîncanê mêze dikir, mirov hizir dikir ko Perîşan bixwe ye, waye li nîveka dîwanxanê da li ser masê rûniştiye.

Roja çarê mehê hê taze tav tijî cîhanê dibû, ko Emer Axayî gazî Ūso û Edoyê begzade kir û gote wan:

»Begzadên delal xwe bidin girê pêş malan û li duhola hawarê bidin!«

Bi gotina Emer Axayî ra her du begzadên dîwanê xwe dane girê pêşberî malan û bi miqamê hawarê ringandin duhol û zirçandin zurnayê. Bi dengê duhol û zurnaya hawarê ra li her alî mirovan siwar û peya, berên xwe dane dîwanxana Emer Axayî. Hawarî bû. Gazî bû. Hengame û oxilme bû. Te xwalî bavîta, li ber mirovan nedikete erdê. Her kes têdikoşî berî yê dî xwe bi derê dîwanxaneyê ra bigihîne û li ber çavên Emer Axayî xwe şîrîn bike. Komel bi tevayî li ber derê mala Emer Axayî kom bûn. Li dû komelê ra bû şingîna siwaran. Pehlewan û bokeberanên heşt hozên giran yek li dû yê dî ra li dîwanxana Emer Axayî da berevî ser hev bûn. Berebere dîwanxane li egîd û pehlewan û xoşmêr û kubkûbe û serokhoz û bokeberanan pingirî. Dîwanxane wisan tijî bû, ko derzî li ber mêvanan nedikete erdê.

Emer Axa weke caran li serê jorê li ser doşeka xwe ya taybetî, bi palgî û berpala rûniştiye. Gava ko dîna xwe dayê vaye êdî li dîwanxanê da ciyê rûniştinê nemaye, ciyê xwe guhest. Du sê caran kuxiya. Dengê xwe xoş û sîngê xwe paqij kir û berê xwe li ser koma pehlewan û xoşmêran da kir û got:

»Gelî komela hêja, gelî pehlewan û egîd û xoşmêrên xoşewîst! Gelo hûn dizanin ko min çima ev mêvandariya giran daniye? Ev duhola hawarê ya çî ye?«

Deng ji çî kesî derneket.

Emer Axayî dû gotinên xwe ra girt û got:

»Bêy gotin niha we hemûyê jî navê Eliyê Siwarani bihîstiye.«

Gimegim kete nav dîwanê. Dengedeng û gotegot tevî hev bûn. Deng li hevdu siwar bûn û wateya erênîyê ji giştî dengan dihat.

Emer Axayî dengê xwe bilind kir û got:

»Gelo hûn hemû dizanin ko eva demanê çend salan e, Eliyê siwarani pismamê me Silêmanê Siliv Begî ko ji mamê Îsi xeyîdîbû û çûbû gi-hîştîbû wî, bi dexesî daye kuştinê û li ser da jî çend gund û navçên ko berê li jêr destê me da bû, zorpes kiriye. Min jê ra peyama aşitiyê rê kiribû. Lê li bersiva peyama min da gotiye, her çî ji destên wî tê bila xwe jê nehêvişîne.

Eva bersiva Eliyê Siwarani li himber peyama min ya aşitiyê daye. Ew roja îro bi her heft kurên Hesê Dûdêyî difire...«

Gava ko navê her heft kurên Hesê Dûdêyî hat, dîsan komela di hundurê dîwanxanê da weke deriyayekê hurmicî. Kêye ko navê lawên Hesê Dûdêyî nebihîstibe!?

Emer Axayî kûşkê teqla dengê xwe bilind kir. Li dengê wî da rehên tûretiyê bi eşkeretî diyar bûn:

»Ez ewê yekê ji wî ra nahêlim. Ez roja îro divê ko li ciyê wê bersiva wî da lekeyekê li wî bidim. Divê ez kepê wî bidim mizdanê. Bila êdî vir û sûn da hizrên wisan nekeve serê kesekî dî û çî kes pê li guçkên xwe neke.«

Li dû ra kûşkê teqla dengê Emer Axayî nizim bû. Bînanî tiştê ko şermê lê dest dabe, rengê wî soromoro bû û destê xwe li ser wê maseya ko fîncana feyfûrî li ser bû, dirêj kir û got:

»Hûn hemû dizanin qîzeke min heye, navê wê Perîşane.«

Gava ko navê Perîşanê hat, bokeberan û mêrxasan xwe gij kirin. Ciyên xwe guhestin. Kolozên xwe li serê xwe da edilandin. Rişiyên şeirên xwe badan û li ser kostekên demhejmêran da berdan. Kumên xwe tele danîn. Simbêlên xwe badan. Xwe pir kirin. Xewxewkên xwe daxistin. Devên xwe beş kirin.

Emer Axayî li nava birû û bijangan da avirek da komelê û dîsan gotinên xwe domand:

»Belê hûn hemû wê fîncana feyfûrî ko bîneya Perîşanê li ser hatiye kişandinê dibînin. Ew fîncana ya qaweya mercê ye.«

Hemûyan çavên xwe kutane fîncana feyfûrî. Lê hê kesî nizanî kanê Emer Axa yê çî bêje.

Emer Axayî kûşkê dengê xwe bilindtir kir. Serî hemû li ser wî da zivirîn:

»Hûn hemû dizanin, ko Eliyê Siwarani mîrekî pir dewlemend û zengîn e. Lê dibêjin mahîneke wî heye ko navê wê Bilîcan e. Giştî dar û nedarên wî aliyekê ye û ew mahîna wî jî aliyekê. Her kes ji we xoşmêran îro li vê dîwanê da, qaweya mercê li fîncana feyfûrî da vexwe, yê here li beriya Şengarê bi zora şûr û nêzeyê xwe, bi şer û lêdan, ne ko bi reşedizî, Bilîcana

Mîrê Ereban li nav çeng û lepên her heft kurên Hesê Dûdêyî da, ko mêrikan her rastî jî pehlewên qerah û xûnxwarin, derîne û ji min ra bîne, ezê Perîşana Qîza xwe bi helaliya Xudê bidemê.»

Emer Axayî gava ko navê kurên Hesê Dûdêyî îna, qestîka pesnê wan kir û xwest, ewanên ko navê Perîşanê hişê wan revandiye, bila bizanin kanê yê ji bo anîna Bilîcanê di gel kê rûberû bibin û şerê kê bikin.

Gava ko navê lawên Hesê Dûdêyî hat, pûrta serê pehlewên û xoşmêrên dîwanxana Emer Axayî bîzbîzî bû û li koloz û kumên wan ra avît. Gurzî li leşên wan ra çû. Dilê wan lerizî. Lawên Hesê Dûdêyî bi nav dihatin gotinê. Wan bi mêrxasî û pehlewani û xûnxoriya xwe va li seranserî Kurdistanê da deng vedabûn. Ta wê rojê çî kesî navekî wisan dest nexistibû. Navê wan dilê her pehlewên û biwêrî dilerizand. Çî kesî li tirsê wan da nediwêrî, aviran bide ser beriya Şengarê.

Emer Axayî li dû qisedana xwe ra bi çav û birûyan hejyare da qawegerînan, ko qaweya mercan bigerînin.

Qawegerînan fîncana feyfûrî tijî qaweya zengî kirin. Fîncan danîne ser payeya zîvîn, payeya zîvîn danîne ser telbeya zêrîn û li berekê da li serê dîwanê ta binê dîwanê qawe gerandin. Lê li tirsê lawên Hesê Dûdêyî da çî kesî avir jî neda fîncana feyfûrî û heylo newêrîn li bîneya Perîşanê jî binêrin. Bîneya Perîşanê li pêş çavên wan bibû ziyayekî û devê xwe jê vekiribû, dil hebû ewan daqurtanda.

Ew heft şev û heft roj bû ko li ber derê dîwanxana Emer Axayî du destan duhol û zurna dikutan û lêdidan. Ew heft şev û heft roj bû ko aşpêjan rojê sî, çil beranxês û dirmaz li nav kerîyan dihanîn û ji mêvanan ra ser jê dikirin. Ew heft şev û heft roj bû ko qawegerînan li dû hev ra qawa mercan li dîwanxanê da digerandin, lê çî kesî avir jî nedida fîncanê. Emer Axa li rûva pîr nerehet û aloz bibû, lê li bin va, li binê dilê xwe da zor keyfxoş bû ko çî kesî fîncana qaweya mercan hilnedaye û fîncan hîviya xudanî va maye. Pîlana wî hêdî hêdî lê digirt. Gava ko qawegerînan qawe digerandin, giştî bokeberanan serê xwe dikirin ber xwe. Kolozên wan dikete nava birû û bijangan. Dest davîtinê xwe di qelûn û qederên xwe da dixapandin. Li ber şerman xûyî didan û li xûyê da rêş dibûn. Hemûyê kep daxistibû ser simbêlan. Hundurê konî li ber dûkela qelûnan û hulma xûyê rêş û tarî bibû. Hulmê û dûkelê bînanî boriyên sobeyan li qelş û qet û derê konî ra dikişiya hewa. Bokeberanan li ber nerehetiyê xwe vî alî wî alî difirikandin û xwe li ser konî da davîtin. Dibû çirteçirta hebinê konî û carê aliyekî hebinê konî diqetiya. Deh danzdeh

kesan hema xwe dabûne ber konî û paşbend û pêşbendên konî dişindandin û hebinên qetiyayî girêdidan.

Piştî heft şev û heft rojan qawegerînan mizgînî dane Perîşanê û gotinê:

»Li tirsawê Hesê Dûdêyî da kes nawêre aviran jî bide fîncana feyfûrî. Bêje Eysan xanimê bila bêje Emer Axayî bişînin peyê Kerrî. Ma ko Ker bê û fîncanê jî destê me vegire. Milên me qerimîn, hindî ko fîncan li ser destên me maye.

Perîşanê got:

»Eger Ker bê û fîncanê hilde jî, ez nahêlim ew here beriya Şengarê. Ev tele ye, ko jî wî ra danîne. Ev rêya hat û nehatê ye. He bila evanên ko li dîwanxanê da rûnişîne, carekê na deh caran jî fîncana mercan jî destên we bistînin jî, ez dîsan jî evê mercê napejirînim. Ez jî Kerrî pêve çî kesî nastînim. Dilê min li ser Kerrî ra çî dilan nahebîne. Ez bimirim ez ya erdême, ez bimînim jî ez ya Kerrîm.

Eysanê guhdarî li dengê Perîşanê û qawegerînan dikir. Gava ko bihîst, kes nawêre qawa mercan vexwe, li dilê xwe da pir şa bû. Tilîlî hatinê. Lê li rû va xwe nerehet û aciz nîşan da. Meidekirî û pîrçûkdayî xwe li ber derê dîwanxanê ra gîhand û serê xwe li derê dîwanxanê ra bire jor û got:

»Emer Axa te kiça me çîngand jî, kesekî jî pehlewaniyê te newêrî fîncana feyfûrî li ser telba zêrî hilîne. Ewan çîma pehlewaniyê in. Navê lawên Hesê Dûdêyî tê, ewan dest û piyên xwe wenda dikin. Vêca yê bi vê rewşê herin û jî te ra lekeyekê li dijminê te bidin û tola te jî dijmini bistînin û jî te ra Bilîcana Mîrê Ereban bînin. Te ewana hemû gazî kiriye. Lê te pehlewaniyê rastî jî bîr kiriye. Te çîma neşandiyê peyê lawên Werdekê. Du peyakan bişîne dû herdu pehlewaniyan bila ewan bînin û qaweya mercan vexon û herin jî te ra Bilîcana Mîrê Ereban bînin.«

Gava ko navê Ker û Kulîkî hat, dîwanîyan hemûyan li nav çavên hev nihêrîn. Hemûyan nav û dengê wan bihîstibûn. Lê hemû jî pê hesiyabûn, ko Ker û Kulîkî êl li ser Emer Axayî bir kirine. Çend ridên-sîpiyan jî gotinên Eysanê rast derêxistin û gotin:

Emer Axa, Eysan xatûn rast dibêje. Bişîne peyê wan jî bila bînin.

Emer Axayî xwe nerehet kir û got:

»Ew herdu arodeyana kî ne, ko ez bişînim peyê wan?! Ez qet rêya mala xwe jî nadim mirovên weke wana.«

Ridên-sîpiyan dîsan lavayî jî Emer Axayî kirin. Emer Axayî ew yeka jî Xudê dixwast, lê li rû va xwe tûre kir û got: He ewan jî eger bînin, yê çav li we bikin û li ser fîncana feyfûrî da neçin.

Lê ridênsipiyan gotin:

»Tu bişîne peyê wan, bila ew bên û em bizanin kanê ew mêrên çawanin.«

— Êh Kero yê here ji min ra Bilîcanê bîne û tola bavê xwe veke. De hûn hinde dibêjin, du peyakan bişînin dû wan jî.

Du peyakan nameyek hildan û li zoma Emer Axayî ber bi zoma Werdekê rê ketin. Gava ko gihîştin nava zomê, rast çûne ber derê mala Werdekê. Li ber derê xîvetê dîna xwe danê ko Ker raza ye û Kuliki jî xwe daye ber derê konî. Peyakan nama Emer Axayî dane destên Kuliki. Kuliki name xwend û gote peyakan:

»Herin bêjin Emer Axa, ew çi zaro marûne li dîwanxana xwe da top kiriye. Wan navê mêran jî herimandin. Eva heft şev û heft roje ew qawê li ber wan digerînin, kes li ser qawê da naçe. Bêjê Kuliki gotiye, hemîn ewî qîza xwe avêtiye heracê û li heracê da jî kes li ser qîza wî da neçûye. Werdek li mal nîne. Kes li ber mala me tune ye. Bila Perîşanê bi bûkanî bixemilîne û ji birayê min ra bişîne, paşê emê bên û qawa wî vexon.«

Peyak destevala li ser zoma Emer Axayî da zivirîn û xwe dane ber derê dîwanxanê û gotin:

— Axayê me xweş be! Em çûn Ker li xewa engorî da bû. Kuliki jî got, bêje Emer Axayî bila Perîşanê bi bûkanî ji birayê min ra bixemilîne û bişîne, paşê emê bên.

Emer Axayî got:

Ne min baş dizanî, ko ew jî ne mêrên wê hindêne ko bên û qaweya mercan vexon. Ca li ber rûyê xwe berhanên zarokane digirin.

Neimetê Îs ko li ber derê dîwanxanê li rex solikan rûniştibû, got:

Kuro we çima name nedaye destên Kerrî, we name biriye daye destên Kuliki. Kulik li ber çi nîne. Namê biherin û bidin destê Kerrî. Tewawî dîwaniyan gotinên Neimetê Îsi rast deranîn û gotin:

Namê biherin bidin destê Kerrî.

Peyak li dîwanê derdiketin ko herin zoma Werdekê, Eyşanê gazî wan kir û çend zêr dane wan û gote wan: Evan zêrana hildin. Herin nav zoma wan. Dibêjin niha Zerdêya Şengo bûye berdestka Werdekê. Ew li nav mala wan da serbest e. Herin mala Zerdê û van zêran bidine Zerdê û bila ew arîkariya we bike û namê diziv va bigehîne destê Kerrî. Gava çavên Kerrî bi namê bikeve û navê Perîşanê bibihis, li çi ciyan bend nabe û dê bê.

Peyak rê ketin û li zoma Werdekê da xwe bi Zerdê ra gîhandin. Gava

ko peyakan name û zêr nişanî Zerdê dan. Zerdê gote wan:

»Ya we lêhat ko Kulik îro çûye nêçîrê, zû bikin, hê ko ew ji nêçîrê neziviriye, em xwe bi Kerrî ra bigehînin.«

Vêca Zerdê her di gavê da peyak dane dû xwe û xwe bi mala Werdekê ra gîhand û peyak derbasî hundurê çadira Kerrî kirin. Ker hê jî di xewa engorî da bû. Peyakan name danîne ber serê Kerrî .

Dibêjin dê û bavên mirovî çawa bin, mirov dikişîne wan. Xûyekî mala Hesê Dûdêyî hebû. Gava ko bitingjiyana, diketin xewa engorî. Wate gava ko li himber dijiwariyekê da gîr bikirana, yan bixwestana karekî pir girîng û bovedar bikirana, yan li kesekî tûre bibana, berî êvarê, li engora êvarê da diketin xewê. Ca gava diketin wê xewa engorî, şeş şev û şeş rojan li nav nivînan dervediketin. Roja heftan ji xew radibûn. Serê xwe dişoştin. Xwe taze û amade dikirin û dadiketin meydanê û ew dijiwariya li ser rêka xwe bi zora milan, yan jî bi hêza hizirînê ji holê radikirin. Gava ko dengê duhol û zurnaya hawarê li ser mala Emer Axayî ket, hawarî her di gavê da ji Ker û Kuliki ra hat, ko Emer Axayî qîza xwe avîtiye mazadê. Ker li ber kerban dil hebû biteqîya. Çawa Emer Axa dikare ji dilketiya wî ra, ji giraviya wî ra, ji berdilka dilê wî ra, wê sivikatiyê bike. Li Sosikê siwar bibû, berê xwe dabû zoma Emer Axayî. Lê Kuliki bi çend ridên-sipiyên zoma Werdekê va xwe avîtibûn pêşiyê û li ber geriyabûn û gotibûnê hê raweste, kanê dûmaya karî tê ser çi? Ker bi neçarî zivirîbû mala xwe û li ber kerb û tûretiyê ketibû xewa engorî.

Gava ko peyakan bi arîkariya Zerdê name danîn ber serê Kerrî, ew şeş roj û şeş şevên nivistina Kerrî kuta bibû û roj bibû roja heftan. Danê piştînivro bû ko Kerrî bi vebûna devê xîvetê ra çavên xwe vekir û bawîşk hatê. Teviziyê xwe rast kir. Li wê demê da çavên wî bi peyakan ket.

Bi tûretî pirsî hûn kî ne?

Peyakan nama Emer Axayî ko danîbûn ber serê wî, nişanî wî dan. Kerrî name vekir û dest bi xwendinê kir.

Hê Kerrî name kuta nekiribû ko Kulik li ber derê çadira Kerrî ji Nijdî peya bû. Kuliki derê xîvetê vekir û dîna xwe dayê ko herdu peyakên Emer Axayî waye li rex Kerrî rawestane û name dane destên Kerrî û ew waye namê dixûne. Kuliki çavên xwe li peyakan bada. Lê Kerrî got:

Kulik te çi bi teteran neketibe.

Vêca li teteran pirsî gereyan çi ye? Ca bi hûrgilî ji min ra şirove bikin, kanê çi heye û çi tune ye.

Teterekê destê xwe da peleguha xwe û bi stiran weha bersiva Kerrî da:

»Hey wî wî...hey wî wî hey wî wî...
 Dîcivîne, dîcivîne, Emer Axa dîcivîne...
 Şêvreke giran li mala xwe da wê datîne...
 Li duhola hawarê dixîne...
 Giştî giregirên heşt hozan li mala xwe da dîcivîne...
 Fîncana feyfûrî ew hiltîne...
 Bi sê dangan li Êxoyê file diheytîne...
 Êxo bîneya Perîşanê li ser fîncanê dikişîne
 Fîncana feyfûrî li ser telba zêrî datîne...
 Telba zêrî li ser masê diedilîne...
 Mîrza kaxetekê dinivîse li rex datîne...
 Qawegerîn fîncanê li nava dîwanê digerîne...
 Dîbêje her kesê fîncana feyfûrî li ser telba zêrî hilîne...
 Yê here beriya Şengarê Qîracê Daran, Gola Eynolhayê, deşta berî û
 berîstanê li nava hefthezâr û heftsed malên Eliyê Siwarani, bi zora darê
 dar rimê Bilîcanê ji min ra bîne...
 Bi helaliya Xudê Perîşanê ji xwe ra bistîne...
 Hey wî wî ...hey wî wî hey wî wî...«

Peyaki bêhna xwe veda û difina xwe hilkişand û devê xwe mirçand û
 dîsan dest pê kir:

Hey wî wî...hey wî wî hey wî wî...
 Eva heft şev û heft roj in def û dohola dikutînin...
 Peyakan dişînin, li nava berangelan, rojê sî çil beranan dînin...
 Her sî çilan li rojê da ser jê dikin, li sîtil û mencelan da dikelînin...
 Li nîveka dîwanê li nava curnan da wê datînin...
 Birincê qereçamê û dûvê beranan li ser dihirşînin...
 Îsot û zehferanê lê direşînin...
 Pehlewan û xoşmêran lê dîcivînin...
 Li dû ra şîrînî û şerbetan digerînin...
 Hey wî wî hey wî wî...
 Denge, heraye, hawariye, giştî bokeberanan li nava dîwanê da
 rûniştînin...
 Ev heft şev û heft roj in qawegerîn qaweya mercan li ber wan di-
 gerînin...
 Li tîrsa lawên Hesê Dûdêyî da, bokeberan wê fîncanê nahilînin...

Xoşmêr û pehlewânên heşt hozan li ber şerman serên xwe li ber xwe naderînin...

Kep daxistin ser simbêlan, kûr diponijin, diporînin...

Dest davêjin qeder û qelûnan dikişînin...

Xwe li kêşana qeder û qelûnan da dixapînin...

Li ber dûkelê li hundurê dîwanxanê da hevdu nabînin...

Dema bîneya Perîşanê li ser fîncana feyfûrî ew dibînin...

Kûr keseran dikişînin...

Li xûya şermê da ew dimînin...

Xûyê li ser tefeşên xwe vedimalînin...

Xwe li ser kulavan da difirikînin...

Li ser konî da xwe davêjin, hebinê konî li ser sûngan da dişiqitînin...

Çarde peyak li ber konî sekinînin...

Mêkut û sûng û hebin li destên wan da ye, pêşbend û paşbendên konî dişidînin...

Hey wî wî hey wî...

Emer Axa em şandine dibêje Kero zû bike zû bilezîne...

Xwe bi dîwana min ra bigehîne...

Fîncana feyfûrî li ser telba zêrî hilîne...

Nav û dengê xwe li cîhanê bixîne...

Here beriya Şengarê Bilîcana Mîrê Ereban ji min ra bîne..

Na Xudê tola bavê xwe hilîne...

Perîşana qîza min bi helaliya Xudê ji min bistîne...

Hey wî wî heywî hey wî...

Vêca Kerrî li bersiva peyakan da destê xwe da peleguha xwe û weha qîr kirê:

Hey wî wî hey wî wî...

Ez Kerrîm, Kerê Silêmin im..

Lawê werdeka dîn im...

Nebiyê Silîv beg û Hesê Dûdê şêrê piştêşin im...

Axa û beg im, ji çi began qet namînim...

Ez hevalê pehlewânên wî yên tirsênok nîn im...

Herin bêjinê bila Perîşanê bişîne ber mala min, paşê ezê bêm û fîncana qawê li ser masê wî hilînim...

Li dû vê stiranê ra, Kerrî devkî gote peyakan:

»Herin bêjin Emer Axayî, eva heft şev û heft roj in ko te giştî pehlewan û bokeberanên xwe yên navdar li dîwana xwe da top kiriye, dengê duhol û zurnaya we der û deşt hejand. Ew pehlewan nînin, birek golik in ewî top kiriye û mêvandariyê li ser wan datîne. Kesî newêrî fîncanê hilîne, lewra tu li me poşman bûyî û taze tu dişînî peyê me. Herin bêjinê ev heşt, neh roj in ko meta Rewşê, Werdek gazî kiriye. Mala me bê bermalî maye. Bila Perîşana qîza xwe bi bûkanî ji min ra bixemilîne û bişîne ber mala min, ezê paşê bême dîwanxana wî û qaweya wî vexom.«

Ker li ber hêrsan sorpiliqî bibû. Ew şeş şev û heft roj bûn, ko ketibû xewa engorî. Çav li serî da perçivîbûn. Navê Perîşanê hiş û hedam û aqil û sewda ji serê wî deranîbû. Li nav nivînan derket û karê şoştin û veşoştina xwe kir.

Peyakan jî patika xwe xurandin û ber bi zoma Emer Axayî zivirîn.

Li dû çûyîna peyakan ra, Kuliki gote Kerrî:

»Ker tu çî dihizirî. Ev telbend e Emer Axayî wê ji me ra daniye. He em neçin beriya Şengarê jî, ezê bi zora darê dar rimê, Perîşanê ji te ra ji Emer Axayî bistînim. Ew li destê me da bînanî fireka avê ye. Emê peyamê ji Perîşanê ra bişînin û bila ew bi berhaneya seyran û bindarûkê li mal derkeve û emê herin bigrin çingilê wê û ewê hildin û bînin. Piştî hînga ridênsipî û giregirên êlê dê bikevin nîveka me û me pêk bînin.«

— Na Kulik, wisan nîne. Em sibê herin li bindarûkê da Perîşanê bînin, xelkê bêje Emer Axayî ew hemkûfî xwe nizanî û qîza xwe neda wan, lewra ew çûn Perîşan revandin. Ez dixwazim bi mêranî, bi zora şûr û hêza nêza xwe Perîşanê ji Emer Axayî bistînim û nav û dengê xwe belayî cîhanê bikim. Ez serê xwe li ber Emer Axa û yên dî natewînim. Revandina qîzan û dizîya kulînan wekî hev in. Ez ne diz im. Ez mêrxasîm û dixwazim bi mêrxasî Perîşanê ji xwe ra bixwazim. Ezê wisan bikim ko Emer Axa bixwe qîza xwe ji min ra siwar bike û bişîne ber derê mala min. Waye ev heftiyeke, mêvandarî daniye. Dengê duhol û zurnaya wî, dengê mêvandariya wî û fîncana wî ya feyfûrî balavî nav cîhanê bûye. Nîvê Kurdistanê bi wê zirhazirê hesiyan e. Hemû pê agadar bûne, ko Emer Axayî qîza xwe bona mahînekê avîtiye mazadê. Taze ketiye stuyê wî da. Kes jî newêre fîncanê hilîne. He li ber wê hindê neçar maye, lewra şandiyê peyê me. Em jî naçin ta kû ew Perîşanê neşîne ber mala me. Eger îro ew mêvandariya wî hema wisan bê akam bimîne û pehlewanên wî bêy wê hindê ko jê ra karekî bikin, jev belaw bibe, êdî ew nikare serê xwe li nav dost û dijminan da derîne. Taze dijminê li hêza wî agadar bin û li

patika wî siwar bin. Ew bimre jî naxwaze ew mêvandariya wî bêçine belaw bibe. Giştî dijminan guçkên xwe lê beliqandine. Eger em neçin, kiçik qet, yê bixwe jî şev da were xwe bavêje ser dest û piyên me.«

— Kerê bira, mirov dibêje te, tu zîz dibî. Xoşevîstê min, ma xudanê Bilîcanê raza ye, tu herî hema wisan sanahî Bilîcanê hildî û bînî!? Emer Axayî gotiye, gereke Bilîcan bi şer û lêdan, ne bi dizî bête ber derê min. Ca ez dibêjim eva telike ewî ji me ra daniye.«

Kerrî xwe li Kuliki tûre kir û gotê:

— Te xê re? Tu li niha da her biciyî!?! Netirse eger tu nexwazî, ez te bi xwe ra nabim. Tu nayê neyê. Ezê her tenê herim beriya Şengarê.

Hindî Kuliki kurt got, Kerrî dirêj kir. Ker bi tûretî ji cî rabû, û gazî meyteran kir û got:

»Kuro hespan zîn bikin! He hindik maye ko Emer Axa bi xwe bê, yan jî Perîşanê bişîne.«

Peyakên Emer Axayî stuxwar û destevala li ber derê dîwanxanê rawest-abûn û rûyê wan nedigirt, herin hundur.

Dengek ji hundurê dîwanxanê hat:

— Kuro ka hûn hatin? Lê kanî Kerr û Kulik? Ne min zanî ko ew jî mêrên wê hindê nînin. Ca werin bêjin kanê çi ji xwe ra kirin berhane?

Herdû peyak jî lalomalo bûn. Zimanên wan lev aliyan. Yekî ji wan bi zorê karî bêje:

»Ezbenî Kerrî digot... digot, ta Emer Axa Perîşanê bi bûkîni nexemilîne, û neşîne ber mala min, ez nayême dîwana wî.«

Peyakê dî jî zimanê wî vebû û got:

»Ezbenî Kerrî dida xeberan û digot, ew çi golikmolikin ewî li dîwana xwe da berev kiriye? Îro roja mêraye, ne qorixa golikaye.«

Emer Axa lê helat û gotê:

»Bes e! Bes e! Seyê mirar!«

Bi axiftina peyakan ra, giştî dîwaniyan serê xwe xistin ber xwe. Te digot qay xwelî li ser dîwanî û dîwanxanê da reşandine. Bû kuştekuştî qelûn û qederên wan û rûmetên xwe li nav dûkela qelûn û qedera da veşartin. Kesî serê xwe li ber xwe dernexist û li hevalê xwe mêze nekîr. Nîveka dîwanxanê li ber dûkelê nedihate xûyanê. Çavên Emer Axayî reş û tarî bûn. Bi zorê karî li dîwanxanê derkeve derva û ber bi aliyê malê here. Gava ko Emer Axa li dîwanxanê derdiket, Eyaşan bi koma keniz û kulfe-tan va hatin pêşiyê û ketin bin milên wî û ew birin xîveta taybetî.

Emer Axa xwe li nîveka xîveta taybetî da avîte erdê û naliya û got:

»Te dît heçê avirûya me jî mabû, ji dest me çû. Em pak bê avirû bûn. Lê emê niha çawa bikin. Kero gotiye, ta Perîşanê bi bûkanî nexemilîne û ji min ra neşîne ez nayê dîwanxana wî...«

— Qet dilê xwe neke. Ezê wê rêkê jî li wî bibirim. Vaye nexşa me lê digire. Emê rabin Perîşanê bixemilînin û li ser kurên Werdekê da bişînin. Dema ko çavên wî li Perîşanê bikeve, hiş û hedamên wî yê li serî da nemînin. Yê bê dîwanxanê û qehweya mercan vexo û emê wî ya ber bi

beriya Şengarê bişînin. Yê here û êdî neyê. Emê jî herin û destên kiça xwe ra bigirin û hildin û bînin. Tu rabe here bal mêvanan, ezê Perîşanê serwext bikim.

Vêca bi gotina xwe ra li xîveta Emer Axayî derket û ber bi xîveta Perîşanê çû. Perîşan li xewa paşînîvro da bû. Lê xwe xew ra avîtibû. Ew demaneke dirêj bû ko xew li çavên wê neketibû. Reng li rûçikê wê da nemabû. Hindî ko destê zorê destê wê û Kerrî jev qetandibûn, erd û esmanan ew nediheband. Pêşîra çî evîndarî ra dernekeve. Agirê evîne dema ko gur bû, çî av neşê wî agirî bitemirîne. Agirê evîne jî agirê her arakê gur-tire. Eve demaneke ko Perîşan li agirê dûriya Kerrî da dişewute û li ber evîna wî bûye bengîn û her xwe dide goşeyekî konî û li ber xwe da stiranekê dibêje û dilorîne. Pêş da şerm dikir, ewê stirana xwe bêje, lê berebere rûyê wê vebû, hema li bal her kesî destê xwe dida peleguha xwe û hêdî û hûrik qîr dikirê û digot:

Hey wî wî, hey wî wî...

Gelî gundîn û cîrno, ezê nifirekê bikim, hûnê bêjin amîne...

Heçê kesê nîveka du dil û çar çavan lev dixîne...

Bi destê zorê destên du dildar û evîndaran lev diqetîne...

Bila xêrê bike, wayê qet nebîne...

Bila ava reş bête çavan, tiliyênê felekê çavên wî derîne...

Êşa zirav bigrê, sîh û mîlakên wî bihelîne...

Bila penceşêra mirinê dil û hinavên wî biqetîne...

Ava zer jê bizê, kotîbûn keran jê bixîne...

Bila stûna mala wî bişkê, li bin ax û awerê da ew bimîne...

Hey wî wî, hey wî wî...

Gelî komelê ezê nifirekê bikim, hûnê bêjin amîne...

Bila bavê minê xêrê bike wayê qet nebîne...

Çawa destê min evdala Xudê ra negirt, wezê nedame Kerê dîn e...

Îsal heft sal e dilê min tê da min dihbîne...

Ez dibêjim ew dijmin e, qet bav nîne...

Delalê dilkê min evdalê, li nav komê radiqetîne...

Îro li ber kerb û kînan nexşe û pîlanan dijî lawkê min dikşîne...

Giregira ji xwe ra li nava heşt hozên bavan da dicivîne...

Min porkurê, min dêranê li nava hozên heşt bavan da diçingîne...

Min porkurê li ber çavên delalê dilkê min dixîne...

Hey wî wî, hey wî wî...

Dayîka wê çû li ber serê wê rûnişt. Perîşan xurmaş bibû. Lêvên wê diliviyên. Te digot qay li ber bestan jî ewê stirana xwe dibêje. Eysê xwe da ber serê wê. Destên wê kire nav destên xwe. Perîşanê çavên xwe vekirin. Eysanê jê ra bendek weha li hev anî û bi dengekî zîz jê ra weha got:

Herê lê lê Perîşanê...
Bi navê bi nîşanê...
Heyva di çardanê...
Dayîka te qurbanê...
Berdilka dilê me hemiyanê...
Ca rabe ji xewê ye...
Girê bide bejnê û balê ye...
Vexo çayê û qawê ye...
Xwe bixemilîne bi heft qelemê ye...
seyrika sibê ra here mala kurên di Werdê ye...
Emê herduyan bixapînin, têkin di telê ye...
Bi gef bişînin ser êla di xalê ye...
Şandin li dest meye, hatin li dest Xudê ye...
Emê tola xwe lê vekin, li ser rûkê vê dinê ye...
Bila konên wan mîrate bimînin hêviya di xelkê ye...

Perîşanê li nav çavên dayîka xwe nihêrî. Serê xwe li ser palgî û serînan rakir. Bi gotinên dayîkê ra agir li serê wê ket. Agiro kê tu gur kirî. Êdî şermê dav û derling hildabûn. Ev dayîka wê bû ko ji evîndarê wê ra, ji berdilka dilê wê ra, ji kilê çavên wê ra, ji qudûmê çokên wê ra weha nexşên dexesiyê dikişîne û dil heye bi destê wê xoşdeviyê wê bişîne mala mirinê. Destê xwe da peleguha xwe û weha bersiva dayîka xwe da:

Dayîkê dêranê ez ranabim ji xewê ye...
Girê nadim bejnê û balê ye...
Venaxom çayê û qawê ye...
Xwe naxemilînim bi çi qelemê ye...
seyrika sibê ra naçim mala kurên di Werdê ye...
Naxwazim xwe bikim destiyê di kêrê ye...
Naxwazim kêm be tûkek ji serê kurên di Werdê ye...
Dayê dêranê Kero berdilka dilê vê keçkê ye...
Ez Kerê delal ça car nadim bi bav û bi birê ye...

Dayîka wê çavên wê ramûsî û li ber dilê wê ra çû. Li ber geriya û gotê:
»Lawo rabe avirûya bavê te li gireva çûyîna te da ye. Tu neçî, êdî buhayê bavê te li nava komelê da ji pûşikek kaya rizî jî kêmtir dibe. Rabe bo xatirê nav û dengê bavê xwe, here zoma werdekê, belkî bavê te dikare li nav xelkê da serê xwe bilind bike û bêje mêrxasekî bînanî Kero li nav êla min da heye.«

Perîşan jî li derdê dûriya Kerrî da şewitî ye. Dilê wê bona dîtina Ker bînanî cûncika li devê pişikê da pirtepirta wê ye. Dilê wê dixwaze here û Kerrî bibîne. Li dilê xwe da got: Bilanê, ezê rabim û herim û evê pîlana bi dexesî ji wan ra eşkere bikim û nehêlim wan bèn mala bavê min û ez jî êdî qet nazivirim vê çolbûyê.

Li ber gotinên dayîka xwe serê xwe kire ber xwe û bêdeng ma.

Dayîkê zanî ko dilê Perîşanê jî dixwaze here, Kerrî bibîne. Gazî keniz û kulfet û berdestk û xemlîneran kir û Perîşan da destê wan û got:

»Hûnê îşev di êvar da li ber Perîşanê rûnên û jê ra bêjin û bikenin. Bila dema wê saz bibe. Hûnê ewê bi heft qeleman bineqîşînin û bi heft rengan bixemilînin. Bila sibê dilê kurê Werdekê bilerizîne û ewî li ser dîwanxanê da bişîne.«

Eyşanê ev got û li bal wan derket û çû xîveta xwe ya taybetî. Keniz û berdestik û xemlîneran ta nêzîkiya sibêdê ji Perîşanê ra gotin û keniyana û yarî û henek kirin; tev xwarin û vexwarin. Berî seûgura sibê ew bi heft qeleman neqîşandin û bi heft rengan xemilandin. Hê berê sibêdê gewr nebîbû ko Eyşan hate ber derê xîveta Perîşanê û ew bi komek qîz û bûk va, bi cêrî û kenizên wê va, rê kire ser konê kurê Werdê.

A, ev mak e, ew sake.

Mak dilreş e, sak dilpak e

Makê sakê bixapîne li rê ke

Yê xemla wê lê ke.

Bejna wê çê ke.

Wê li ser kurên Werdekê da bi kîn rê ke.

Agiri li mala kurên di Werdekê ke.

Her çend ko Perîşanê ji Xudê dixwast çavên wê dîsan li nav çavên Kerrî bikeve, lê dilê wê li wê çûyînê xweş nebû. Dil agah li her tiştî ye. Dilê wê dilerizî. Bi neçarî, bi dilê kul û çavên şil bera xwe da zoma Werdekê. Hê taze zeratiya sibêdê dabû serê çiyana ko Perîşanê xwe bi konê kurên

Werdekê ra gêhand. Kerr hêştâ li xewa sibêdê ranebûye. Lê Kulik waye li ser seyîsan ra rawesta ye, û hespan bi wan dide tûmar kirinê. Kuliki dîna xwe dayê Perîşan waye bi gulteyek qîz û bûk va li ber derê mala wan rawesta ye. Kuliki di dilê xwe da got: Xudê kem ewan waye Perîşan şandin, Werdek li mal nîne, ewan yê Kerrî bixapînin, û bişînin beriya Şengarê. Ez herim çend giliyan ji Perîşanê ra bêjim û ewê bizivîrînim. Bila Ker qet pê nehese û ev aşîta bêy derdeser li der mala me rêç bibe.

Ewî seyîs sergermî tîmara hespan kir û bixwe tenê hate pêşîya Perîşanê û bi stiran ji Perîşanê ra got:

Hey wîwî, hey wî wî...

Perîşanê xayîngê dilê min kîne kîn e...

Bide xatirê Xudê û peyxemberan û qurana mubîne...

Minê îşev êvar da xewnên xerab dîne...

Minê didît du didan li devê min firîne...

Hatina te ya şerê ye, ya xêrê nîne...

Tikaye, bizivire, here, Kero palda ye, Werdê li mal nîne...

Here bila çi kes li te nehese te nebîne...

Bide xatirê Xudê bila konê me mîrate bi hîviya xelkê va nemîne...

Hey wî wî...

Perîşanê serê xwe kire ber xwe û weha bersiva Kuliki da:

Hey wîwî...

Kuliko dîno deştâ heranê darên bîne...

Dilê min evdala Xudê kîne kîn e...

Serê dilê min kul e, binê dilê min birîn e...

Kezeba minê pirtî pirtî bûye, hinavê min peritîn e...

Ev yeka bi destê min evdala Xudê nîne...

Ev pîlanê bavê minê ji birayê te ra wê dikişîne...

Na Xudê tele ye ji we ra wê datîne...

Wisana dike hûnê herin bêne kuştin, konê we yê bêxwedî hîviya xelkê va bimîne...

Birayo rastî çî ye, ji bo Xudê ew dimîne...

Meriv zeriyan li der mala xwe kor û poşman desteval nazivîrîne..

Ez hatime, du gotinên min heye, ezê ji Kerrî ra bêjim, bila dilê we ji min nemîne...

Neçin venexon qawa mercan, bila ew li ser masê her bimîne...

Kuluki dîna xwe dayê Perîşan waye hatiye Kerrî şîret bike û nehêle ew here beriya Şengarê. Li dilê xwe da got: de bila here belkû ewê Ker serwext kir. Eger ewê Ker serwext kir û nehîşt Ker here, her bila li mala me da bimîne û Emer Axa êdî nikare ewê ji nav lepên me derîne. Emê ridên-sipî û giregiran bişînin mala wî û li kutayê da her pêkhatin û aşitiyê çê bibe. Bi van hizran Kuliki xîveta Kerrî nîşanî Perîşanê da û gotê:

A, ewa hanê xîveta Kerrî ye. Here ji xew rake û li ber da bixûne, belkû te ew serwext kir.

Perîşan bi koma qîz û bûkan va ber bi xîveta Kerrî çû û Kulik jî dîsa çû bal meyteran.

Perîşanê devê çadirê vekir û bi gulta qîz û bûkan va dakete hundurê çadirê. Dîna xwe dayê ko Ker waye li xewa şîrîn daye û mişîna xewa wî ye. Pêş da dil neda ewî ji xew rake. Lê paşê çû li ber serê wî rûnişt û destê wî kire nav destên xwe û hêdîka miz da. Seheke xweş û dilkêş giştî leşê wê ricifand. Germayê dilê wê kelijand. Keniz û kulfet û heval û hogirên wê jî hemû li ser serê wan ra rawestane û li wan dînihêrin. Ker li nava nivînan da qilqilî û kêleka xwe guhest. Hêdîka çavên wî ji hev vebûn. Pêş da we hizir kir ko xewnan dibîne. Lê paşê dengê Perîşanê ew li ser hemdê xwe da anî. Perîşanê hêdî û hûrik bi dengê xwe yî zîzî zelal weha ji Kerrî ra digot:

Hey wî wî....

Kero rabe ji xewê ye...

Delalo rabe ji xewê ye...

Girê bide şeir û rîşî kolozê kal û di bavê ye...

Pev xe şûr û nêze û xencerê ye...

Agaha te hebe li karê vê dinê ye...

Bavê min lêdaye defa hawarê ye...

Sed û bîst û pênc bokeberan berev kiriye aliye dîwanê ye...

Fîncana feyfûrî daniye ser payê ye...

Paye daniye ser telbêye, telbe daniye ser masê ye...

Li ser fîncanê kişandiye bîneya min zeriye ye...

Kaxetek nivîsiye daniye rex fîncanê ye...

Dibêje kê hilde fîncanê li ser masê ye...

Ewê here bîne Bilîcana Mîrê Ereban bi zora darê dar rimê ye...

Ezê bidemê da, Perîşana qîza xwe bi helaliya Xudê ye...

Xudê kem ew te dixapîne te bi şer dişîne li ser êla di xalêye...

Konê weyê mîrate bimîne hîviya di xelkê ye...
Sibê min nekin destiyê di kêrê ye...

Bi dengê Perîşanê ra, serê Kerrî gêj bû. Topa cîhanê li dora serê wî ra zivirî. Destê xwe li gerdena perîşanê ra bir û ramûsanek jê istand û weha bersiva wê da:

Perîşanê dilê min kîne kîn e...
Delalê dilê min kîne kîn e...
Xoşewîstê dilê min kîne kîn e...
Mêr ewe li ser gift û bextê xwe bimîne...
Min du gotin ji bavê ta ra wê şandîne...
Ew jî mêmêrane gotinên min dipejirîne, te ji min ra wa dişîn e...
Wekî ez neçim buhayê mêraniyê ji min ra nîn e...
De tu bibe bermaliya mala giran, li ber malê wê bimîne...
Ezê herim kanê çî heye û çî çunîne...

Ker rabû kincên xwe yê pehlewaniyê li xwe kir. Şûr û xencer tev girêda. Nêza xwe da destê xwe. Zirêxê xwe avîte pêsîra xwe. Topizê xwe li bin kewşê xwe danî. Kulavqotê xwe da serê xwe. Mortalê xwe ra kir û gazî Kuliki kir:

»Kulik ! bêje meyeran bila hespan amade bikin!«

Kuliki destê xwe li çoka xwe xist û di dilê xwe da got:

Xudê kiçkê eva xapand û ewê here û me şepirze bike û destên me û xalên me têxe hev. Kuliki bi dengê şewat ko rehê tûretiyê tê da diyar dîkir, li Kerrî qûriya û weha gotê:

Kero mala te şewitiyo, dilê min kîne kîn e...
Bide xatirê yezdan û şêx Şemdîne...
Were destan ji vê yekê tu hilîne...
Ev davike Emer Axa ji te ra wê dikişîne...
Dixwaze bi vê yekê te li ser rêka xwe hilîne...
Na Xudê dil bi kul e dixwaze tol û heyfan ji te bistîne...
Te bi şer li ser xalan da wê dişîne...
Şerê xal û xwarziyan bînanî rîşa kotîbûnê derman jê ra qet tunîne...
Tu dizanî dayîka Werdek li mal nîne...
Were emê bişînin peyê Werdekê bila Werdek were me bibîne...

Şîrê sipî da ye me, bila li gerdena me aza bike, belkû Xudê karê me lev tîne...

Nifirên Werdekê li dû me nexe, nifirên day û baban li dû meriyan bikeve, xêra meriyan qet tunîne...

Li dû ra Kuliki devkî ji Kerrî ra got:

Kero bira, dayîka me li mal nîne. Bihêle em bişînin peyê dayîka xwe û bila bê, kanê ew çî dibêje, paşê. Mala te kavi nebe, dayîka meye, şîrê sipî daye me. Em li tehlî û tengiyan da xudan kirine. He bihêle bila were, em xatirê xwe jê bixwazin, paşê. Ma tu yê herî nêçîra pezkûviyan, te serê xwe xistiye ber xwe û tu diçî. Tu dixwazî herî beriya Şengarê. Eva şer û lêdan û kuştin û girtin têda ye.

Ker tûre bû û got:

»Kulik! Min daxwaz û peyama xwe ji wî ra şand. Ewî jî waye mêmêranî daxwaza min pejrandiye û Perîşan ji min ra şandiye. Wakî ez neçim, buhayê mêmariyê ji min ra namîne. Buhayê min dibe buhayê pûşekî çolê. Niha xweşmêr û bokeberanên heşt bavan li dîwana Emer Axayî da rûniştine û çav li riya menin. Eger em neçin yê bêjin, ta niha nediwêrîn bihatana, îca berhane digirtin. Niha ko Emer Axayî mêmêrane kiça xwe jî şandiye hîviyê, vêca bînanî rûviyan xwe vedîşêrin. Dîna xwe bidinê çend mêmêrên bê bext û bê gift û peyman in. Navê mêmêran li wan heram be.«

Vêca berê xwe li ser meyeran da kir û got:

»Kuro Sosikê ji min ra zîn bikin. Ezê hema tenê herim. Bila Kulikê bira li ber malê be. Ew ji kevçiya xûna xwe ditirse.«

Kulik li ber geriya û gotê:

»Bira wisan nîne. Her tişteke rêka xwe heye. Bihêle em bişînin bila Werdek bê, paşê tu çawa bêjî ezê wisan bikim.«

Li wê naweyê da meyeran Sosik bi zîn û pûsad va li ber Kerrî amade kirin û zengiya wî dagirtin. Ker siwar bû û li rê ket. Kuliki jî bi lez xwe tev girêda û li nijdî siwar bû û kete dû wî. Her dû pêkve gehîştin ber derê mala Emer Axayî. Meyteran serê hespên wan girtin. Ker û Kuliki dadane hundur. Silav li komelê kirin. Çi kesî silava wan venegirt. Kulik tevgirê-dayî sîngî li desti da, li ber derê dîwanxanê rawesta. Kerrî komel pêpes kir û dada ser fîncanê. Fîncana feyfûrî li ser telba zêrî hilanî û li ser simbelê palikî da kir û fîncan kire berîka xwe û li dîwanxanê derket. Li hundur dîwanxanê da ew bokeberan û xweşmêrên ko eva heft şev û heft roj

bûn, fîncana qawê li ber wan mabû, kesî nediwêrî ser da biçûya, devojenî hevdu bûn û ser û guhên hevdu girtin û li hevdu ba ketin.

Ewî digot min li ber te hilneda. Yê dî digot min li ber filankesê hilneda. Her yekê sûcê hilnedana fîncanê dikirin stuyê ewê dî da û li hundurê dîwanxanê da bû şingîna şûr û sîngiyân. Bokeberan li hev baketin. Xûnê dîwanxane hilda. Emer Axa li nav wan derket û got:

»Kuro bila li hev bidin. Çi kes nekeve navcîtiyê. Eva hefteyeke hemû kor bibûn. Taze ko pehlewane min ew hemû pêpes kirin, li xwe hesiyane.«

Vêca xwe bi Ker û Kuliki ra gîhand û gote wan:

»Her bijîn! We serê min li nav xelkê da bilind kir. Herin karê xwe bikin û sibê zû li rê bikevin. Ka we çî pêdivê jî, em ji we ra amade bikin. Eger hûn hez dikin, ezê jî çend siwaran bi we ra danêm.«

Ker û Kuliki pejirandin û li hespên xwe siwar bûn û zivirîn zoma xwe. Emer Axa jî çû aliyê xîveta xwe ya taybetî.

Bokeberan û mêrxasan jî hind li hevdu dabûn, ko pirtik li ser hevdu xistibûn. Yên ko li hespên xwe siwar dibûn û direvîn. Yên ko termên kuştiyên xwe hildidan. Yên ko birînên xwe girêdidan. Dengê duhol û zurnayê jî ji mêjve vetexirîbû. Dîwanxane li qasekê da vik û vala ma.

Emer Axayî gazî Eyšanê kir û gotê :

»Eyšan were xîvetê! Gazî Neimeti jî bike, bila bê!«

Emer Axa û Eyšan û Neimet dîsan bînaî caran li xîveta taybetî da berev bûn û şevîr giran kirin. Emer Axayî got:

»Ez ditirsim Ker û Kulik herin û dîsan bi tendurustî bizivirin. Eger ew vê carê bizivirin, êdî ez qet nkarim li ber wan deng bikim û ew her li zivirandinê da de axatiyê jî ji min bistînin. Kero gotiye axatî ya kalkê min bûye, Emer Axayî lê istandiye. Em debê karekî wisan bikin, ko êdî ew ji vê rêbwariyê tendurust nezivirin. Weren em tevîrekê bikin û mirazê wan li çavên wan da bihêlin. Bi dîtina min em gereke destekî li nav cerda kurên Werdekê da çê bikin. Destekî wisan ko li para va xencerê li wan bide.«

— Erê Emer Axa tu rast dibêji. Bi dîtina te em kê digel wan bişînin, başe?

— Neimet çî ye! Lê Neimet xwarziyê me û çî rojê ye?!

— Ez li xizmeta we da hme. Lê çî ji destên min tê?

— Çawa çî ji destên te nayê! Gelek kar ji destên te tê. Ma wisan nîne Eyšan?

— Erê Xudê kem, her karekî ko tu bêjî ji destên Neimetê xwarzî tê.

Vêca Emer Axayî berê xwe li ser Neimeti da kir û gotê :

— Ezê sibê Êxoyê file jî bi heceta tûjkirina şûr û rimên wan, bi wan ra danêm. Tu û Êxo pişta xwe bidin hev û pêkve devê şûrên wan vergerînin. Sûngiyên wan xirek bikin. Êdî ma hûn ko zaro nînin ez we şîret bikim. Her hela ko ji we ra helket, wêcê jê vegirin.

— Bilanê, her çiya ko ji destên me bê, em xwe lê nahêvişînin.

— Ez dizanim tu xwarziyekî emek helal î.

Eyşanê çavên xwe li Emer Axayî ra qirpand û berê xwe li ser Neimeti da kir û gotê:

— Hemîn mara kurmet û kiçxalan jî her li ber perên asimani hatiye birînê.

Neimet girijî û serê xwe kire ber xwe da.

Emer Axayî jî got:

— He ya rast û durust jî ew e. Eger Ker û Kulik tendurust venegerin, Perîşan bimire ya erdêye. Bimîne jî ya Neimetê delal e. Ca Emer Axa bi vê gotina xwe ra, li xîveta taybetî derket û li derva dest bi pêgermoka kir. Şevê jî hêdî hêdî perçema xwe ya reş dikişande ser tefeşa rojê û hewa hêdî hêdî tarî dikir.

Şevê cîhan dagîr kiriye. Her tiştên ko li ser rûyê vê cîhanê da heye, li reşatiya şevê da noqim bûne. Emer Axa dîsan fenanî caran li dîwanxanê da rûniştiye. Li nava palgî û berpala da cûm bûye û lemisî ye. Kolozê wî daketiye ser birû û bijangan. Desdtên xwe li pişt serê xwe ra lev şe kiriye. Lingên xwe dirêj kiriye û li ser hev ra avîti ye. Dîwanxane taze bilaw bûye. Kes li dîwanxanê da nema ye. Bêhna dûkela qelûnan, germaya leşê mirovan û xûnê hê jî li dîwanxanê da lev digere. Hê bêhna hulma keserên bokeberanan bona Perîşanê li dîwanxanê da maye.

Emer Axayî destên xwe li pişt serê xwe hilanî. Lingên xwe kişande ber xwe. Kolozê xwe serast kir û toza cilkê xwe dakuta û çarmêrkî rûnişt û gazî kir:

— Kê li wê derê ye.

Du sê dengan bi hev ra bersiv dan: Fermo ezbenî!

— Hevrê ca were vira! Bêje qawegerînên dî jî bila herin û razên! Ewan ev çend şeverojin nerazane.

— Fermo ezbenî!

— Qawegerînên dî hemû çûn?

— A, ezbenî waye diçin.

— Were!

Hevrê li ber deri rawesta û got:

— Fermo ezbenî!

Ewî dizanî dîsan fermanberiyeka wî ya giring heye. Lê nedizanî çî ye.

Emer Axayî li nav çavên wî nihêrî û pê ra girijî û gotê:

Here gazî Mîrza Qadiri bike, bila bêy gîrobûn bê dîwanxanê. Bêjê bila kaxet û qelemên xwe jî bîne.

— Baş e ezbenî.

Hevrê bi lez ji konî derket. Bû repetepa piyên wî. Li dû ra rewterewta çend seqan li ber guhan ket. Lê dengê seqan zû vetexirî.

Mîrza Qadir tena kiras û derpiyên caw derkete ber hêşiya konê xwe û pirsî :

— Ew kî ye?

— Ez im mîrza!

Mîrza li tariyê da dengê peyakê sivik nasî. Li dilê xwe da got: Evana nahêlin mirov şev jî li mala xwe da biêwire. Pîrsî:

— Xêr e Hevrê ?

Hevrê nêzîkî bi wî kir û hêdîka gotê:

— Emer Axayî digot bila zû bê. Digot bila kaxet û qelemên xwe jî bîne.

Mîrza Qadirî li ber lêva xwe da, wisan ko mirovî her bîzorê jê seh dikir, got:

Îca vê nîveşevê çî qewumiye? Name bû, minê sibê binivîsiya.

— Emer Axayî digot bila lezê bike, min karekî giring pê heye.

Mîrza Qadir çû hunduri û şapik û kurtikê xwe li xwe kir û kaxet û qelemên xwe hilgirt û ew û Hevrê tev ber bi dîwanxanê leziyan. Tev giheştin ber derê dîwanxanê. Hewa tarî û tarîstan bû. Ronahiya hundurê dîwanxanê dabû besta biniya malan û best ronahî kiribû. Mîrza Qadir kete hundurê dîwanxanê û Hevrê jî li ber deri rawesta.

Mîrza silav kir. Emer Axayî bi germî silava wî vegirt û ciyê rûniştinê nîşanî wî da û gote Hevrê :

Qaweyekê ji Mîrza ra amade bike!

Hindî Mîrza pêkutanî kir û got ko qawê navexwe, Emer Axayî nepeji-rand û destûra qaweyek taybet da.

Mîrza li ser çokan li pêşberî Emer Axayî rûnişt û kaxet û qelemên xwe danî ber xwe û li nav çavên Emer Axayî nihêrî. Emer Axayî tama devê xwe xweş kir û got:

Mîrza tu yê nameyek nehînî ji min ra binivîsî! Tikaye ji devê te ra dernekeve. Nîveka min û te da berê Xudê û paşê jî ev xencera.

Vêca destê xwe li tetika xencera xwe da. Tetika xencera wî li ber ronahiya çirayê çilvilî û tirîşkên wê li nav çavên Mîrzayî da rûniştin.

Emer Axayî qisên xwe domand û got:

»Li devê te ra dernekeve ha! Tu yê evê namê ji Mîrê Ereban, Mîr Elî siwarani ra binivîsî.«

— Başe ezbenî. Fermû, ka ezê çî binivîsim?

— Binivîse! Birayê delal û ezîz... na, na, wisan nabe.

Mîrza Qadir hê tiştek nenivîsîbû.

»Binivîse, Begê bi nav û deng, mîrê mîran, mîrê kurdan û Ereban, Mîr Elî Siwaranê hêja! »

Te nivîsî?

Bû çîreçîra qelema Mîrzey[^] û li ser kaxetê da hevraz û berjêr û rast û çep û qîloqaco bû.

— Fermo ezbenî!

» Binivîse. Ez gelekî te silav dikim! Destên te yê nêzîkî bi germî digivêsim û li ser serê xwe datînim. Rast e ko ta niha ew bextewariya nebûye para min ko ez li nêzîkî da bigîjim xizmeta we, lê min nav û dengê we bi-hîstîye. Xudê lêxoşbûyên bavê min û bavê te her tim li oxira Istembolê da bi hevra diçûne dîwana dewletê. Berê da hat û çûya wan hebû.

Vaye ez digel vê namê diyariyeke biçûk ji we ra dişînim. Hîvîdarim bibe çîhê pejirandina we...«

Te nivîsî?

— Erê ezbenî.

Binivîse! »Min bihîstîye ev demaneke ko lawên Hesê Dûdêyî bêemekiya we dikin û çend mal dane dû xwe û ji êla we qetiyane. Li xwe bayî bûne û pozên xwe quloz kirine û we dihizirin ko mêr li ser wan ra nehatiye. Vê derê jî xwarzayên wan li bêemekiyê da kişandine wan. Ew jî çend malên wekî xwe dane ser xwe û vira wekî xalanên xwe dawa axatîyê dikin û dijî me rawestan e. Eger ev yeka li van xal û xwarzîyana bimeşe, yê li nava giştî hoz û êlên dî da jî teşene bike û êdî ne axatî dimîne û ne jî mîrtî.

Li vêderê Emer Axayî serê xwe xurand û ji Mîrza Qadirî pirsî: Te ta vira nivîsî?

— Erê ezbenî vaye dinivîsim.

— Erê binivîse.... te çî nivîsî?

— Êdî ne axatî dimîne û ne jî mîrtî.

Erê binivîse! Binivîse! »Min li vê derê jî wan ra teleyek veniye. Ez wan li ser te da dişînim. Min ji wan xwestîye ko eger mihîna Bilîcan bi şer û lêdan ji min ra bînin, ezê qîza xwe bidime wan. Tu jî li wê derê curekî bike, xalanên wan bi şer berde pêsîra wan û belkû herdu deste li hev bidin û bixwe xwe bi destên hevdu bêne kuştinê û li serê rêya me radibin. Vêca hînga ez jî rizgar dibim û tu jî vedihisî û êdî kesekî dî nikare li dijî berjewendiyên me biqilqile. Ez her dem li xizmeta te da me.«

Birayê te yê biçûk Emer Axa

Te nivîsî?

— Erê ezbenî.

— Ca carekê li serî da ji min ra bixûne.

Mîrza Qadirî li serê namê ra dest pê kir û her çî nivîsîbû, ji axayî ra

xwend. Emer Axayî bi nîşana pêxweşbûnê serê xwe hejand. Mîrza Qadir jî dîsan çavek li ser û binê namê gerand û rabû ser piyan û name da destê Emer Axayî. Emer Axayî jî li ser û binê namê nihêrî û destê xwe kire ber şûtika xwe û tûrikekî biçûkî çermîn deranî. Helboqa derê tûrikî vekir û mohreka zer lê deranî û da destê Mîrza Qadiri û gotê :

— Hanê mohra min jî lê de û bi ser û ber nivîştî bipêçe.

Mîrzayî mohr û name ji destê wî vegirt û binê namê mohr kir û mohir dîsan da destê Emer Axayî û name jî bi ser û ber nivîştî pêça û ew jî da destê wî.

Emer Axayî gotê zor sipas. Destên te neêşin. Lê Mîrza wekî min gote te ha, ji devê te ra dernekeve!

— Nexêr ezbenî, ji solika xwe ra bêje!

— Kuro Hevrê! Be qawa te amade nebû?!

Hevrê sêniya qawê li ser destan hate hundurî. Pêş da sêniya qawê li ber Emer Axayî girt û li dû ra jî li ber Mîrza Qadirî. Mîrza Qadirî bi lez çend fir li qawa xwe da û rabû ser piyan. Serê xwe xwar kir û destê xwe da sîngê xwe:

— Ezbenî we çi xizmetên dî çineye?

— Na, zor sipas! Kuro Hevrê Mîrza derbas bike! Pê ra ta ber derê wan here û bizivire were vira!

— Baş e ezbenî!

Hevrê û Mîrza li konî derketin. Derva hewa lap tarî bibû. Li ber piyên xwe nedidîtin. Korekor û bi pêxişik ber bi mala Mîrzayî xişikîn. Piştî demeke kurt Hevrê zivirî hundurê dîwanxanê û li ber deri rawesta û got:

Fermû ezbenî!

Emer Axayî nama nivîştî li nav destên xwe da hevraz û berjêr dikir û pê dilîst. Dema ko çavên wî bi Hevrêyî ket, gotê:

— Were vira! A, were li vêderê rûnê û baş guhdariya min bike, kanê ez ji te ra çi dibêjim. Tu dê sibê zû, hê istêrka sibêdê ser nedayî li hespê qule siwar bibî û rê bikevî. Evê namê tu yê li ber qeta kolozê xwe da veşêrî û ber bi beriya Şengarê bikudî. Her ciyên ko te rê nenasî jî, tu yê ji rêvî û rêbwaran bipirsî. Li Kurdîstana jêrîn hemû Mîr Elî Siwarani dinasin. He tu navê wî bînî, yek na, dehikê nav û nîşanên rê ji te ra bêjin. Tu yê rojê bêxî şevê û şevê jî bêxî rojê. Divê ko tu li nava mehekî da xwe bi mala Mîr Elî Siwarani ra bigehîni û evê namê bidî destê wî. Tu li rê da giro bibî, ez dizanim û tu. Wekî caran bibe rêvîngekî sivik û ber bi beriya Şengarê bikudîne.

Hevrê destê xwe dirêj kir û name ji destên Emer Axayî vegirt û li ber qetên kolozê xwe da veşart.

Vêca Emer Axayî destê xwe kire kûrika xwe û kîsikek tijî pare deranî û raberî Hevrê kir û gotê:

— Van jî hilde li rê da pêdivî dibe. Xurcika xwe jî li nan û pêxwarinê dagire. De here, hê stêra sibêdê ser nedayî li rê bikeve. Wisan bike, bila kesek jî bi te nehese, ha!

Hevrê kîsikê paran jî ji destê wî vegir û ji cî rabû û xatirê xwe ji wî xwest û li derê dîwanxanê ra derkete derva.

Emer Axayî li dû ra gazî kirê:

— Hê stêra sibêdê li ser nedayî ha!

Dengê Hevrê li derva hat:

— Bilanê ezbenî! Dilniya be!

Li ber derê mala Werdekê bû girmîna duhol û zirçîna zurnayê. Qîz û bûkan bi destên hev ra girtin û ketin dîlanê û govend giran kirin. Ker û Kuliki giştî ridênsipî û giregirên êla xwe li konê xwe da top kirine. Mêvandariyeke giran danîne. Lokoyê Begzade û Elikê Mirtiv bi dengê duhol û zurnayê bûk û qîz û xortan didin leystinê. Li ber derê mala Werdekê deng û hera ye. Helperkê û dîlan e. Giştî komela zoma Werdekê demsaz û keyfxweş bûne. Emer Axayî serê xwe ji xwasta serekzomeyên wan ra xwar kiriye. Ewî bixwe bi destên xwe qîza xwe ji serekzomeyê wan ra şanî diye. Ev yeka ji wan ra serefrazî û şanaziyeke pire mezin û bayexdar e. Her yekê bi kiriyarekê keyfxweşiya xwe radigehandin.

Giştî ridênsipî û konemêran berev bûne û li bara çûyîna Ker û Kuliki da, li bara rê û dirban da, diaxivin. Ker li serê jorê rûniştiye. Tevir simbêlê wî nabire. Qudetiyê lê dest daye. Xwe pîp kirî ye. Li nava bokeberanên hozên heşt bavan da kesî newêrî fîncana feyfûrî li ser masê hilîne. Ewî hilanîbû. Li hemûyê giringtir Emer Axa neçar mabû, serê xwe ji daxwaza wî ra xwar bike û qîza xwe jê ra bi bûkîni bixemilîne û bişîne mala wî.

Waye koma konemêran çek û rextên Ker û Kuliki raxistine nîveka konî û li çawaniya wan dinêrin. Kêmasiyên wan ji la dibin. Her yek tişteke dibêje:

- Devê vî şûrî mirov dibêje qay tiştekepaxsê xwe avîtiyê.
- Ev sûngiya kûşkê giran e.
- Ev rima li destan xweş nîne. Ewa han baxweştir e.
- Ev nêzeya mirov dibêje qay hemmanê tewiya ye.
- Tîrên we kêm nînin?
- Hûnê xwarebarê çi ji xwe ra biherin.
- Hûnê hema tenê herin?

Her yekê pirsiyarek dikir û her yekê dîtîna û peşniyazek radigehand. Gava ko pîrsa xwarebar û hevalan hilket, Kerrî kolozê xwe tele danî û got: Emê barê heft hêştiran xwarebarê bi xwe ra bibin. Ya hevalan jî her

çend ko dilê min dixwast, ez bi heyt û hût û bi leşker û esker biçûyama, lê rê dûre û demsal jî havîn e. Havîna beriyê jî pir germ e. Ezê her sê çar hevalan di gel xwe bibim bese. Ezê Lokoyê begzade, Elikê Mirtiv, Hasûxan û Pasûxanê Êzdî, Buxdo û Êxoyê file û yek jî Evdurehmanê Terikî di gel xwe bibim. Herdu begzade ji bona duhola hawarê û miqamê şerine. Li meydana şerî da bila ji me ra li miqamên mêraniyê bidin. Evdurehmanê Terikî jî ji bo aşpêjîyê. Ew berpîrsê xwarebarêye. Hemîn Hasûxan û Pasûxanê Êzdî jî meyterin. Ewan li ser xû û xideyên hespan ketine û bila ewan jî digel me bên. Buxdo nalbend û beytare. Êxo jî hosta ye. Li rê da şûrek, tîrek pêdiviyî me dibe. Du, sê siwaran jî Emer Axayî got, ko ezê li gel we danêm. Dîsan jî dilê kê dixwaze, bila li gel me bê.

Gava ko Kerrî got, dilê kê dixwaze bila li gel me bê. Kiztîn ji çî kesî nehat. Hemûyan lalome girtin û serên xwe kirin ber xwe da. Hemûyan kumên xwe ber bi asimani diavîtin, ko Kerrî navê wana neaniye. Hemûyan dizanîn ko ew rêka, rêka hat û nehatê ye.

Piştî şîvan bereviya Kerrî belav bû. Ker û Kulik, Evdurehmanê Terikî, Lokoyê Begzade, Elikê Mirtiv, Hasûxan û Pasûxan tenê li konî da man. Kerrî berpîrsiyariya her kesî destnîşan kir.

Şev dageriyabû. Her yek hema li goşeyek konî da servekirî velezîyan. Ker jî li ber evîna Perîşanê erd û esman wî ya nahebîne. Hindî ko berevî belaw bûye, eve sê çar car e ko Macan hatiye ber derê konî û hejyare daye wî, ko Perîşan li xîveta taybete bûkîniyê da bendewarî wî ye. Li cara sêyan da Ker bi neçarî jî konî derket û çû xîveta taybetî. Keniz û cêriyan cî û nivînên taybete bûk û zavatiyê ji wan ra danîbûn. Hemûyê bi tilîlî Ker ber bi xîvetê birin û piştî xwe dane wan û ewan tenê li xîvetê da hêlan.

Perîşan li ber şabûna evîne dilerize. Ber bi Kerrî hat û xwest ko destên xwe li gerdena Ker werîne. Lê Kerrî gotê:

— Perîşan! Roja îro tu li mala min da weke bisparteyekêyî. Min ji bavê te ra gift kiriye ko divê ez jê ra Bilîcanê bînim, paşê qîza wî bi helalî bixwazim. Vêca şûrê xwe li ber xwe kişand û danî nav nivînan û got: Li nîveka min û te da ev şûra bend û bersivdar e.

Hindî Perîşanê xwe li ber da qelizand û xwe nazand, Kerrî nepejirand û kete nav nivînan û şûr li nîveka wî û Perîşanê da, piştî xwe dayê û kete xewê. Perîşanê jî hindî xwe vî alî, wî alî firikand, dîna xwe dayê ne herê Ker ew mêra nîne ko li ser gifta xwe bizivire. Ewê jî bi neçarî piştî xwe da Kerrî. Lê ta sibêdê xew li çavan neket. He seranserî şevê li bara çûyîna wî da, li bara buvedariya wê rêkê û wê telbenda ko bavê wê ji berdilkê wê ra

venîbû, hizirî.

Hê stêra sibêdê ser nedabû ko Lokoyê Begzade û Elikê Mirtiv li duhola hawarê dan. Bi dengê duholê ra, cotên pehlewana di gel heval û hevrêyên xwe, xwe tev girêdan. Perîşan jî bi koma keniz û heval û hogirên xwe va li ber derê xîveta xwe rawestabûn û li koça herdu pehlewana dinihêrîn. Barê heft hêştiran xwarebar dagirtibûn. Kelmelên dî jî li du hêştiran kiribûn. Gava ko barên hêştir û hêştiran hate lêkirinê, Ker û Kulik tevî hevrêyên xwe li hespên xwe siwar bûn. Perîşanê bi çavên hêsir li dû wan ra gazî kir:

»Ji we ra oxir be! Banê bilind piştewanê we be! Ker zû bizivirin ha! Çavên me li rêka xwe neqerimînin! Me çav li rê nehêlin!«

Kerrî bi hevalan va bersiva Perîşanê weha dan:

»Bi xatirê we! Bimînin di xweşiyê da!«

Koça kurên Werdekê bi dengê duhola hawarê ra ji zoma Werdekê ber bi zoma Emer Axayî rê ket. Hê berê sibêdê gewir nebibû, ko bi mala Emer Axayî ra giheştin. Emer Axa û Eysan Xatûn jî rabibûn û li ber derê konî rawestabûn û çavniherî hatina kurên Werdekê bûn. Gava ko Ker û Kulik giheştin ber derê dîwanxana wî, Emer Axayî gazî kir:

»Ji we ra oxir be! Vaye hevalekî we jî li vir e. Neimetê kurmamê we xwe amade kiriye. Duhûnê va, ji bona we netebitiye. Dibêje ezê jî kurmamên xwe ra herim. Neimet mêrekî bi xîret e. Şûrkêşê we ye. Li Neimeti miqat bin ha.«

— Baş e! Baş e!

Bi dengê duhola begzadan ra, tev li rê ketin.

Eysanê li dû wan ra got.

Ca dîna xwe bidê! Tu dibêjî koça qereçaye. Yê bi vê qûnê here ji me ra Bilîcanê bîne. De herin, çûyîn ya we be, hatin ne ya we be!

Îca milê xwe li milê Emer Axayî da û tev çûne xîvta xwe ya taybetî.

Hê koça kurên Werdekê li ber çavên Perîşanê wenda nebibû, ko Perîşanê nameyek ji Werdekê ra nivîst:

Dayîka Werdek!

Porên serên min û te tev da kur bin! Tu li zozana Sardewaran çi dikî? Bavê min herdu kurên te xapandin û bi şer li ser xalan da şandin. Zû bike û bilezîne xwe bi cotên kuran ra bigehîne û wan li ser vê oxira ne bi xêr bizivirîne. Ez destên te radimûsim.

Bûka te Perîşana Emer Axayî.

Perîşanê name weke nivîstekê pêça û rûyekî mûşîma lê wer kir û ew kire nivîst û çend morî û çavhişink jî pê va kir û kire skura Macanê. Destek cilkên mêran li Macanê kir û ew li Şînê Xalxalî siwar kir û bi gef û gur ber bi zoma Husên Paşayî şand.

Macan bû ba û birûsk û berî êvarê xwe bi zozanên Sardewaran ra gehand û nama Perîşanê da destên Werdekê.

Taze tav tijî cîhanê bibû ko Werdekê wekî hirçeke birîndar xwe bi zoma kaniya Rihanê ra gîhand. Dîna xwe dayê kurên çî! Halê çî! Mêj va ye ko Ker û Kuliki zome cî da hêlane û bêt xatirxwastina wê ber bi beriya Şengarê çûne jî. Perîşanê jî weke bermaliyeke kirarî xwe daye ber malê. Rikêfî ser Perîşanê kir. Perîşanê xwe avîte ser dest û piyên wê û gereyan jê ra bi hûrgilî şirove kir û ew ji pîlanên bavê xwe dijî cotên kurên wê agadar kir. Werdekê taze zanî, ko ew mêvandariya wê jî, her pîlanek bûye.

Gava ko Werdek giheşte mala xwe û bi gereyanê agadar bû, zû ferman da, ko jê ra mahîna Barxane zîn bikin.

Gotinê:

— Tu qirik nebî, her gava ko kurên te li rê ketin, Emer Axayî siwarên xwe şand, hatin dar û nedarên te, keriyên pezên te, revoyên hespên te, bi berhana wê hindê ko malêm zavayê wî bêtudan nemîne, top kirin û kişandin birin ser mala Emer Axayî.. Werdek li ber kerb û hêrsan va hindik mabû ko şet bibe. Bi gef û gur hajote ber derê mala Emer Axayî.

Hey wî wî hey wî wî ...

Werdek dike dilezîne...

Wekî hirça birîndar e, li ser kudikan dilorîne û dizarîne...
 Bi gef û gur xwe li der mala Emer Axayî ra digehîne...
 Li ser Emer Axayî da dike gazî û qûtîne...
 Dibêje Emer Axa tu yê xêrê bikî, wayê qet nebînî...
 Tu yê kirikê sor biçînî, ziyana tal li dewsê hilînî...
 Tu yê çî caran dergûşa kurîn li himbêza xwe nebînî...
 Kê li dewr û demanan dîtiye, mirov berxên sawa li kozikê derîne...
 Bi şer li ser qerteberanan da bişîne...
 Kê dîtî ye, mirov xwarziyan bixapîne...
 Bi dexesî li ser xalan da, bi şer bişîne...
 Şerê xal û xwarziyan wisane, bînanî rîşa kotîbûnê, derman jê ra qet
 tunîne...
 Dexeso! Nekeso! Xinizo, xayîno, tu nemînî,..
 Zû bike zû bilezîne...
 Ji min ra mahîna Barxane bîne...
 Werdeka porkur dike here cotên kuran li ser vê oxira ne bi xêrê
 bizivirîne...
 Hey wî wî hey wî wî... şêrên min nezanin...
 Nezanên neguhdar in, pir cewan in...hey wî wî...

Bi qûtîna Werdekê ra Emer Axa derkete ber derê dîwanxanê û pirsî:

Kuro ew kî ye? Çi dibêje?

Gotinê:

— Werdek e. Bi şer hatiye û mahîna Barxane dixwaze. Dibêje ezê dû
 kurên xwe bikevim.

Emer Axayî got:

Kuro çî dixwaze bidinê bila ew jî here û neyê.

Meyteran di gavê da mahîna Barxane ji Werdekê ra amade kirin.
 Werdek li mahîna Barxane siwar bû û bînanî bayê bezê li dû kuran ket.

Ew du roj bûn ko koça Ker û Kuliki yekbîn dajot. Roja sêyê nîveka
 nîvro û êvarê bû ko Kuliki dîna xwe dayê dûmanek waye li ser rê ketiye.
 Reşek waye bînanî bayê bezê li dû wan ra tê. He destî niqitî dilê wî ko
 Werdeke li peyê wan ketiye. Ker ko li pêşiya koçê bi gef û gur dajot û hay
 ji bayê felekê nibû, Kuliki bi deng weha lê qûtand:

Lolo Kero malşewtiyo, deşta Heranê darên bîne...

Birayo hêdî bajo nelezîne...

Ca gavekê dizgîna Sosikê hilkişîne...
Hemet bajo, lezê neke, nekudîne...
Li pişt serê xwe ra mêze bike, wê dûmana han bibîne
Bi min wereng ew dûmana hanê ko ketiye terqa rê ye...
Ne baye, ne babirûske, birayo Xudê kem pîra dê ye...
Neçe bila şîrê xwe li me helal bike, ji mer ra bide salixê rêye...
Kero bira bêdiliya Werdekê neke, bila felek û oxirên me lev bê ye...

Ker ko ji bilî beriya Şengarê û hanîna Bilîcanê û evîna Perîşanê li bara çi tiştên dî da nedihizirî û ji bilî wan çi tiştên dî li ber çavan ra nedihat û nedîçû, xwe li Kuliki pert kir û gotê:

»Birayo niha da çavên te reşkopeşko lê didin. Ka reşê çi! Dûmana çi!? He Xudê Werdek be jî, ez narawestim. Xudê neke Werdek be. Eger Werdek bê, dê me gîro bike û nehêle em rêka xwe bidomînin. Eger ew be, dê bê li ber me bixûne û bêje neçin. Xudê dilê te jî naxwaze tu digel min bêy. Min pêş da jî gotiye te. Eger tu hez nakî, bizivire here mal. Ezê her tenê herim Beriya Şengarê.«

Vêca devkî neçû serî û bi stiran weha gote Kuliki:

Lolo Kuliko, deşta Heranê darên bîne...
Min pêdivî bi te û biratiya te çunîne...
Kuro tu niha da bicê, dil û gurçikên te peritîne...
Tu qet dola Silêmanî nînî, kê dizane ka Werdek te ji kû tîne...
Kuro biteqize here li mal da tu bimîne...
Weke kûrê kurmî li ber tendûrê rûnê kûtan bixo, bişêkirîne...
Ezê tenê herim beriya Şengarê, talaşa min ji kesî nîne...
Bi van dujînên Kerrî ra, Kulik bi tundî sincirî û weha bersiva Kerrî da:
Kero bira deşta Heranê darên bîne...
Meriv van kevîran li birayê xwe naxîne...
Kuro day û bavê me yekin, cudayiya me tunîne...
Dema ko em daketin herafê meydanê tu yê bi çavên serê xwe bibînî ka kê ji me diçe, kê dimîne...
Birayo qudetiyê tu girtî, te yê agah ji bayê felekê nîne...
Ev tel e û telbend û davik û pîlan e, Emer Axa ji me ra wê datîne...
Ruhistîn bi rex te ketiye, dema te kuta bûye, ez ditirsm bûka dest bi hine, bêxwedî li mal da wê bimîne...

Ker û Kulik bi stiran devojenî hev bibûn ko Werdek li toz û dûmanê da werdayî li ber wan rawesta. Gijik li ser serê Werdekê ketibû. Tozê xwe avitibû zulf û biskên wê. Porên wê yê riştebirincî li tozê da boz dikir. Mahîna Barxane li xûyê da sipî çil bibû. Kef li ser saxiriyên wê ketibû. Bi hatina Werdekê ra Hasûxan û Pasûxan, pêşiya hêştiran rawestan. Koça kurên Werdekê li serê rê bo cara yekê bêhna xwe veda. Hemû çit rawest-abûn û guhdarî li got û bêja Werdekê û kurên wê dikirin. Hêştir û hêstir û hesp bi siwaran va hemûyan berê xwe zivirandin û li Werdekê û mahîna Barxane nihêrîn. Gava ko Sosik û Nijdî mahîna Barxane dîtîn, tev şîhiyan. Te digot qay bi dîtina pîremaka xwe şa bûn. Mahîna Barxane jî weke birûskekê şîhiya. Hêştiran bi çavên beloq û nihêran li Werdekê û mahîna Barxane mêze dikirin. Ev sê roj û sê şeve, yekbîn rê hatine. Bi rawestandîna ra, pêroyan hemûyan ava xwe rijandin.

Werdekê li Ker û Kulik heytand û gote wan:

Lawo dilê min qubar nagire ez bêjim we, emekên berên min, li berê çavên we bigire. Şîrê min li we haram be. Kurên min eva yeka çi bû we kir. Hûn çima li ser şîrta nemerdan dilîzin. Hûn çima li ber bayê Emer Axayî ketin û bi wî xapiyan. Ev tele ye, ko ewê dexes ji we ra daniye. Lawo her min dikarî yan bi zor, yan jî bi qelen, Perîşan ji te ra bixwesta. Ez li mal nebûm, we bêy min çû ev yeka han kir. Lê lawo we qet negot, pîredayîkek me haye, bihêle em bişînin peyê wê , bila ew bê, em şêvrê pê bikin paşê. Ew jî hê qet. We bêy min çû xwe kire telika Emer Axayî da, her we teterek bişanda peyê min û xatirê xwe ji min bixwesta, paşê hûn rê ketana. Kurên min! Ma Bilîcan bergîreke bêxudan e, hûn ketine ser hullikên Emer Axayî, hûn herin ewê bi şer û lêdan ji Emer Axayî ra bînin. Werin bi gotina dayîka xwe bikin û li vê oxirê bizivirin.

Kerrî bi istiran ji dayîka xwe ra weha got:

Dayê nabe, Xudê kem nabe...

Vegeza me li nîviya rê da çi car nabe...

Tîra ko ji kevanî derket, dîsan li ser jehî da nazivire, ra lê nabe...

Eger em li nîviya rê da bizivirin, xelkê bêjin, Keroyî tirsenoqe, Kulikî tişt pê nabe...

Êdî serê me yê li nava xelkê da qet ne rabe...

Hînga îca dostê bikevgirin, dijminê li me şabe...

Dayê nabe, çi car nabe, xebera xwe zehî neke, vegeza me li nîviya rê da çi car nabe...

Vêca li dû ra bi ken û devkî gote Werdekê:

»Dadê min li nava hozên heşt bavan da rusva neke. Min taze qawa mercan vexwariye. Ez ji kuştinê ra jî li ser vê oxirê nazivirim. Tikaye me gîro neke, rêka me dûr e. Ka eger gotinên te yên dî tunebin, emê rê bikevin.«

Werdekê xû û xideyên kurê xwe dizanî. Dizanî gava ko Kerrî zîn li bizinê kir, cîhan tev jî biheje, nikare ewî li ser mebesta wî bizivirîne. Serê xwe kire ber xwe û got:

»Kero niha ko te herdu lingên xwe kiriye solikeke teng da, ez dizanim, tu yê her bi ya xwe bikî. Lawo her layê kêr rawest e ez çend şîretan li we bikim û salixên rê û dirban ji we ra bidim paşê herin. Lawo eger we şîretên min kirin guçkên xwe da, hûnê li vê oxira xwe da li ser bikevin. Lê wakî we pê li dînê min kir û we gotinên min pêpes kir, Xudê kem hûnê tendurust herin û nivîşkan bizivirin.

Kerrî got:

»De bêje ka tu yê çî bêjî?!«

Werdekê bi dilekî kul weha ji kurên xwe ra got:

Hey wî wî...hey wî wî...

Lawo hûnê herin li çiyayê qilîç, niha koçer derketine li wan zozanan...

Xweş tê dengê şivan û bexvan û wan gavanan...

Tê kalîna berx û mîh û barîna kar û bizin dengê berodanan...

Galegala pincarçîn û bêrîvanan...

Zarezara dengbêj û bilûrvanan...

Nalanala dilbirîn û evîndaran...

Hokehoka revîvan û hêştirvanan...

Lawo hêştirên koçeran belav dibin li wan beyaran...

Li peyê hêştiran digerin kudikên şîrmij weke zaran

Hûn û Xudê û habînan, kudikên hêştiran ser jê nekin hûn çî caran...

Lawo hêştir timî tim li nava qîfaran da ew dimînin...

Li nava qîfaran da, qîfarên jahrî wê hêşînin...

Qîfarên jahrî yê li hêt û saxiriyên hespên we ra herin, tê da wê bimînin...

Yê paşê kêr û edab bigire, bibe kewnebirîn, jehrê li bedena hespên we bigerînin...

Hespên we yê zarincî bin, hûnê li nava xelkê da peya wê bimînin...

Lawo li dû kudikan nekevin hespên xwe newestînin...

Kudik guneh in, wan çî caran ser jê nekin, neêşînin...

Çi caran kudikan ji makan hûn neistînin...
 Hûn û Xudê çî caran destên mak û kudikan ji hev neqetînin...
 Çawa ko Emer Axa û Eyšan destê min û we jev diqetînin...
 We xeşîman bi şer li ser xalan da wê dişînin...
 Hey wî wî.....şêrên min nezan in, neguhdar in hey wî wî..
 Kerrî got:
 »Dayê ev yek!«
 Werdekê dest pê kir benda duyê weha ji wan ra got:
 Hey wî wî
 Lawo hûnê herin beriya Şengarê germ e germistane...
 Besta bê ave, xîze xîzistan e...
 Xîza hûre li ser çîpên wan hespan e...
 Tûmên hewşanê tek û tûkan li dûr va tèn xûyan e...
 Hey wî wî hey wî wî...
 Lawo hûnê herin berî evaran bakê li we rabe...
 Tûmên hewşanê dê li ber babe...
 Dê bibe şingîna kara xezalê li ber rabe...
 Lawo bila şîretên min pîredayê li guhên we da be...
 Li dû karên xezalan nekevin, karên xezalan bêwayîkin, li dû kuştina
 karên xezalan ra kes mirazê xwe şa nabe...
 Hey wî wî hey wî wî...
 Kero lawo wa nabe, delalo wa nabe, Xudê kem qet wa nabe...
 Her çend ko hespên we bezan e, kara xezalê li ber xelas nabe..
 Lê kara xezalê dê besta xîzê xelas bike, ber bi kevirên çeçmaqan da ew
 duta be...
 Kevirên çeçmaqan tûj in, nalwejen in, simên hespan dibirin, bi zede
 dikin, simê wana çî caran serast nabe...
 Hûn û tîra rojê, hûnê li peyê karên xezalan nekevin, simên hespên we
 yê zede bigirin, li rojên qawimeqûtên giran da, li meydanên şeran da, li
 hawarî û gaziyan da, yê we li erdê bihêlin, dostê bigirîn, dijminê li we şa
 bin...
 Hey wî wî hey wî wî...
 Kerrî got:
 Dayê ev e dudu!
 Werdekê dîsan dest pê kir, şîreta sêyan weha li wan kir:
 Hey wî wî hey wî wî...
 Lawo dil û cergê minê pir bi kul û tev birîn in...

Hûnê herin kaniya rêvînga, li ser gola Eynolhayê şev bimînin...
Hûnê bikevin xewê, xew û xewnên westiyayan pir şîrîn in...
Nijdî û Sosikê qeyd û bendan biqetînin...
Ewanê pê avên golegeniyên wê bimînin...
Îca hûnê li nava dijminan da peya bimînin...
Hûnê dilên dostan biêşînin, dijminan bi xwe bikenînin...
Hey wî wî hey wî wî...

Gava ko Werdekê navê gola Eynolhayê û kaniya rêvîngan û golegeniyên hanî, Neimeti guçkên xwe beliqandin û gotinên Werdekê li ber xwe da dupate kirin: Golegenî, golegenî. Gola Eynolhayê, Gola Eynolhayê...

Werdekê her sê şîret li kurên xwe kir û dizgîna mahîna Barxane zivirand. Kuliki gazî kirê dayê tu û Xudê ca neçê! Dema ko em li mala xalên xwe hatin, em zaro bûn. Baş nayê bîra me. Hînga malên wan li Şengarê bû. Gelo niha jî malên wan li wir danîne yan warên xwe guhestin e. Yek jî ev a demanekî pir dirêj e me xalên xwe nedîtine. Me reng û rûyên xalên xwe jî bîr kirine. Ca bi dilovaniya xwe nîşanên xalên me wargêhê wan ji me ra bêje, paşê here!

Werdekê serê mahîna Barxane li ser wan da zivirand û dîsan her bi stîran ji wan ra weha nîşanên xalên wan şirove kir:

Hey wî wî

Lawo ezê ji te ra bêjim nîşanên xalan baş li bîra xwe da tu hilîne...
Êla Eliyê Siwaran hefthezâr û heftsed mal e, li ber çemê Mûsilê ew datîne...

Konên xalên we heft hebin, dûrî wan li girê kolotan da wê vegirtîne...

Her tim li ber derên konan ew rûniştîne...

Serguhên wan li ser hawarî û gaziyan wê dimîne...

Mehnegiyên wan bozên xalxalîn e....

Zîn kirî û amade li hêşiyên konan da tewldayî ne...

Rimên wan li jehriya marên reş da kildayî ne...

Li ber derê konan da şelandî ne...

Lawo kumên xalên we kolozên zopin, tîfîkî ne...

Şeirên reşî şivî şivî li dorê alandî ne...

Kurkên wan merezên Hezoyî ne...

Her serikek qelûnên wan doxek tutûna Mûşê wê hiltîne...

Gava ko hûn çûn Gola Eynolhayê, Qîracê daran, besta berî û berîstanê, wan pê bihesîne...

Xwe bi wan dengî bikin, bila pişta we bimîne...

Zedeya we li destên wan da nebe, talaşa we ji êla Mîrê Ereban qet tunîne...

Evê gotina Werdekê li tengala Kerrî girt û Ker ji dil êşiya û gote Werdekê:

»Dayê me bi xalên me netirsîne. Golikên malê ji gayên malê natirsin. Ez ne talaşê ji êla Mîrê Ereban digirim, ne jî ji heft birayên te. Ez çî caran serê xwe ji birayên te ra xwar nakim û çî caran jî xwe bi wan nadim nasandinê. Tu wisan dikî bila sibê birayên te bêjin, em nebana herdu kurên Silêmanî tenê nikarîn bihatana beriya Şengarê û ev mêraniya biki-rana û mahîna Bilîcan bibirana. Xudê tu lap dilniya be, ez ne xwe bi wan didim nasandinê û ne jî dihêlim Kulik xeberekê li ser wan da rê ke. Tu hê bitirse ko ez bi wan ra hev nexim jî.

Dilê Werdekê ji vê bersiva Kerrî êşiya. Werdek sincirî. Xûnê xwe da serê wê. Çavên wê reş û tarî bûn. Cîhan lê bû çêrmê cûncikê. Serê wê gêj bû, li ber hêrs û tûretî yê weha bi tan û niç li Kerrî zivirand:

Hey wî wî hey wî wî ...

Lawo her heft xalên we eluh û di laçîn in...

Sorên çavhêşîn in...

Kurdên bavêzdîn in...

Mêrxasin del û dîn in...

Xudanên zergê xezebîn in...

Xweyê xencerên devpane tetik zîvîn in...

Bi şûr û mertal û kulavqotên asinîn in...

Serê rimên wana çar tilîkan li jehrê da kildayîn in...

Serîkî rimên wan li erdêye, serê dî li ber perê asimîn in...

Çî mêran li ser xwe ra nahebîn in...

Li ristan diniqînîn, li çepan derdixîn in...

Suwarên mehnegiyên bozên xalxalîn in...

Dêlên mehnegiyên wana qamçîkîn in...

Çîpên wan qulingîn in...

Hêtên wan sebedîn in...

Simên wan kodîkîn in...

Nalên wan zêrîn in...

Mixên wan zîvîn in...
Guhê wan kevçîkîn in...
Pozên wan zerikîn in...
Sîngên wan defên derwêşîn in...
Piştên wan zînkîn in...
Navtengên wan tajîkîn in...
Derejoran dimeşîn in...
Serhevrazan dihejîn in...
Meriyên li heft newal û heft nepeniyên digêrîn...
Eger tu xwe bi wan nedî nasîn, ewê heft zergan li navmilên te bixînin...
Yê şîrê min dêranê ji pozê te ra bînin...
Dema bi xatirê we lawo sax bimînin...
Hey wî wî, hey wî wî...

Ker li van pesin û tirsên ko dayîka wî lê da, pir nerhet bû. Li ser dayîka xwe da qîriya û gotê:

Dayê ez Kerr îm, Kerê dîn im...
Mija rû erdê û asimîn im...
Nebiyê Silîv begê kurê Silêmin im...
Ez lawê te Werdeka dîn im...
Ji maleka xerab nîn im...
Çi mêran li ser xwe ra nahebînim...
Ji bilî Perîşanê çi kiçan ez nastînim...
Ezê şeş xalên xwe bikujim, giyanê şîrîn ji wan bistînim...
Didanê yê biçûk hemûyê bikişînim...
Ewî dîl bikim, ji te ra bînim...
Tu nikarî bi du pirsan min bixapînî...
Xwarziyan ji xalan bitirsînî...
Li nîviya rê da min bizivîrînî...
Dost û dijminan bi min bikenînî...
Dayê xatirê te sax bimîne...
Bûka dest bi hine li hîviya te va dimîne
Bizivire li rêka xwe nemîne...

Kuliki dîna xwe dayê Ker bi tundî bersiva dayîka xwe dide. Banzda nav stirana Kerrî û dengê xwe li ser dengê Kerrî xist û li ser teqil û kêşa stirana

wî da weha ji dayîka xwe ra got:

Dayê tu bikî bi xatirê Yezdanê mezin, mishefa reş û şêx Şemdîn e...

Bila dilê te ji kurên te nemîne..

Tenê ji me ra bide salixê Bilîcanê, kanê ew çawa mihîn e...

Rengê wê çawa ye, li kû dimîne...

Belkî Ker here ewê ji Emer Axayî ra bîne...

Perîşanê bi helaliya Xudê jê distîne

Dayê bi xatirê te sax bimîne...

Here li ber malê, bûka ser bi xêlî li hîviya te dimîne...

Werdekê keserek kûr rakişand û li bersiva Kuliki da weha got:

Hey wî wî, hey wî wî...

Lawo dilê minê kîn e kîn e...

Serê dilê min kul e, binê dilê min birîn e...

Lawo Bilîcan mahîneke bozeşîn e...

Minê nav û dengên wê li meyeran bihîstîne...

Dibêjin xaleke sipî li ser gurçika wê ya rastê dimîne...

Rojê heft, heşt nobedar li ber sekinîne...

Tenê rojên eyniyan meyer ewê li axura wê dertîne...

Li ser bîra biniya malan, av dide, demekê digerrîne...

Lawo ta kû Kero xwe bi xalan nehesîne...

Ker patika xwe dibîne, Bilîcanê bi çavên serê xwe nabîne...

lawo de bi xatirê te sax bimîne...

hey wî wî hey wî wî....

Ker kenîya û got:

»Dayê ez destên te radimûsim, ko te salixê Bilîcanê ji me ra da. De bi xatirê te.«

Vêca bi vê gotinê ra li Hasûxan û Pasûxan heytand û got:

Kuro pêşiya pêroyan berdîn. Dereng e. Em gelekî giro bûn. Îca digel gotina xwe serê Sosikê ber bi oxir kir. Werdekê jî kor û poşman patika xwe xurand û serê mahîna Barxane li ser rêka xwe da zivirand. Mahîna Barxane dil nedikir, li cotên caniyên xwe biqete. Werdekê mahmizek lêda û ew ber bi rê zivirand. Bû şihîna mahîna Barxane û kete rê. Li dû ra herdu caniyên wê jî şihîyan. Hê koça Ker û Kuliki rasterê nebibû ko Werdek li nava toz û dûmanê da li ber çavan wenda bû jî.

Werdek bi dilekî kul û serekî pir bi dûman li cotên kuran qetiya. Agir li serê wê ketibû. Çi tişt li dest wê nedihat. Der û deşt û çil û çiya ji xwe ra dijim û neyar dizanî. Eger bikarîba, yê hema niha yeksera bajota ber derê mala Emer Axayî û hêrişt ser wî bikira û ew bida ber şûran. Lê her çend ko bi hêza mil û baskên xwe va qerah bû jî, tenê bû. Pêşyan gotine destê tenê bédeng e. Siwarek tenê tozê ranake. Bi xaran dajot. Çavên wê li ber kerb û kînê reş û tarî bibûn. Li ber piyên xwe nedidît. Li cîhana bîr û hizrên aloz da bû. Meydana şerê xwe bi xwetiye bi çavên serê xwe didît. Dihate ber çavên wê ko kurên wê û birayên wê çawa li ber hevdu vedipelişin. Çawa li çiyekî bêtune, li ser tûyî tune xûna hevdu dirijînin û meydanê ji Emer Axayî û yên wekî wî ra fire dikin. Şerê xal û xwarziyan, şerê xwe bi xwetiye, rîşala kotîbûnê, kula neman û ji navçûnê bi çav didît û ji dil dinalî.

Şingîna rîman, xuşîna şûran, givegîva tîran, nalenala birîndaran li nav serê wê da deng vedida. Xûna sor li ser herdu kurên wê û her heft birayên wê ketibû. Termên xal û xwarziyan li meydana şeri da rêz li ber hev didît. Nizanî yê pêş da li ser kîjanê bigirî. Li ser termên cotên kuran, yan li ser termên her heft birayan. Ev term ji bo çî ketine. Ji bona çî ev hemû mîrên me, ev hemû kurên me, ev hemû birayên me bi destên hevdu tîne kuştinê. Her tenê ji bo berjewendiya dijminê gel û welat e. Ji bo wê hindêye ko axa û begên weke Emer Axa ko bi destên bîhaniyan hatine li ser skura gel siwar bûne, bi sanahî û li xweşiyê da bijîn. Rastî Ker û Kulikê wê ji bo çî ketibûn rê. Axo bona evîna Perîşanê bû. Ne Perîşan wa hatibû li mala wê da rûniştibû. Bêhişiya kurên wê bibû heger, ko Emer Axa bikare ji wan behre û kara ne li cî da vegire. Ewan wekî bûkilan li destên xwe da bireqîsîne. Li rêyekî digeriya ko vê gîrodariya mala xwe çareser bike. Lê çî rê û çare nedihatî bîrê. Yê ko da biçûya û gazindên xwe bi kê bikira. Hindî dihate bîrê her temenê wê û kal û bavên wê û mîrê wê li şer û cengên xwe bi xwetî yê da bêçine bihorîbû. Bixwe ji devê Xudêlêxweşbûyê Silêmanî bihistibû ko bavê wî Eliyê Silîv begê bi destên

dexesan hatibû kuştinê. Hindî dihate bîrê û hindî ko mezinan ji wê ra salix dabûn, her mêt û mêrxasên wan bi destên hev, bi pîlanên dijminan hatibûn kuştinê. Şer her şerê xwe bi xwetiye bû. Kijan rûper ji mêjûya gel û welatê xwe vedikir, rastî pîlanên neyaran û şerên xwe bi xwetiye û hevdu kuştina kal û bavan dihat. Bixwe jî bibû hegera mirina gelek pehlewana û xweşmêran. Gelek pehlewana jî li bin daxên wê da derneketibûn. Gava ko ev yekana hate bîra wê, beda wê ji xwe û ji hemû kesên ko dibin hegera şerên xwe bi xwetiye hat. Lê nizanî yê çi bike. Çi tişt li destên wê nedihat.

Li cîhana bîrên tal û aloz da bû, ko deng li ber guçkên wê ket. Dîna xwe dayê, ko dîwane Cindî waye Postekî pezkûviyan avîtiye navmilên xwe. Keşkûla wî li mili da, telbika wî li desti da, siwarê qure bergîrê xwe bûye û beyta Las û Xezalê dixûne û bi miqamê wê ra li telbikê dide û ber bi wê tê

Dîwane Cindî yekî reşî qirtîş, çîlaçîzkî, qorî qoq û bejinbuhostî bû. Ridîna wî ya reşe zîl ta ser sîngê wî dihat. Ewî her dem porên serê xwe bînanî kezîyên jinan vedihûna û li dora serê xwe dialand. Mirovî ko li dûr va lê mêze bikira, mirovê bigota qay xavikeke reşe gircîgircî daye serê xwe. Gava ko çavên dîwaneyî bi Werdekê ket. Li serê rêya Werdekê rawesta û dengê zikirxana xwe bilindtir kir. Dema ko Werdekê dîwane dît, serê mahîna Barxane berev kir û dizgîna wê hilkişand. Li ber serê bergîrê dîwane rawesta. Destê xwe li ber piştê xwe gerand, xwest ko keşkûla dîwane bidê û pê ra jî gote dîwane:

— Dîwanê xoşdevî ji te ra oxir be!

— Oxira xêrê be Werdeka pehlewana!

— Dîwanê hêja tu yê weha bi oxir kû da herî?

— Werdek dema zozanan e. Ez li nav êlan digerim û keşkûla xwe berev dikim. Ezê her weha li berekê da bikevimê ta Şengarê herim.

Gava ko dîwane got ezê ta Şengarê herim, hizrek weke çîrûskekê li nava serê Werdekê da vêket. Pisrî:

— Heylo ta Şengarê!?

— Erê ez her sal jî her ji Sîpanê Xelatê ra dest pê dikim û ta Şengarê diçim.

— Xudê dîwane tu jî xweş digerî. Gelo tu li Şengarê diçî mala zarên Hesê Dûdêyî jî? Gelo tu wan dinasî?

— A, a, ez her sal diçime mala wan. Kê heye ko her sal li nav êl û hozên kurdan bigere û nav û dengên kurên Hesê Dûdêyî, nav û dengên her heft pehlewana navdar nebihîze? Ez her sal diçime mala Êzdîn û birayên wî.

— Dîwanê delal li her oxirê da çend dibe destvehata te?

— Bi yezdan kem qet ez jî nizamim. He Xudê her çi kiribe pişka me. Ya me seyrana cîhanê ye, ne malê dinyayê.

— Baş e dîwanê delal, li her oxirê da bîst zêrekî tu berev dikî?

— Na bi yezdan kem!

— Dîwanê delal, ezê çil zêrî bidim te, bi wî mercî ko tu li çi derî gîro nebî û rast herî Şengarê. Nameyek min heye li wê derê bigehîne destê Êzdînî.

Gava ko dîwane navê çil zêrî bihîst, hindik mabû xwe bezir bikira. Çil zêr pareyekî hindik nibû. Keşkûla dîwane ya çar pênc salan jî zêdetir bû. Dîwane bi dengêkî nebawerane got:

— Bilanê! Ser çavan!

Dîwane û Werdek herdu li ser rê derketin û li rex rê Werdek li mahîna Barxane peya bû û dizgîna wê da destê dîwane Dîwane jî hema wisan li ser pişta bergîrê xwe ye. Vêca Werdekê destê xwe kirê ber şala xwe û kaxet û qelem deranî û ev nameya ji birayên xwe ra nivîsî:

Birayê minî xoşdevî Êzdînê delal!

Ez li rêka dûr û li welatê xerîb û bêkesiyê da te ji dil û can silav dikim û destên te radimûsim. Eva demanekî pir dirêje, me agah ji hevdu nîne. Ez dizanim hegera wê hindê çi ye. Şerên hozgelî û eşretiyê, şerên xwe bi xwetiye bûye heger ko li dirêjaya vî demanî da em neşên hevdu bibîn. Heger hûn dixwazin li rewşa min agadar bin, sipas ji yezdani ra, ko ez başim. Her dû xulamên we jî êdî mezin bûne û bûne cotek xortên gihîştî. Rûyê min li bin piyên te be! Vira dilê Kerrî ketiye qîza Emer Axa yê Milî. Emer Axa jî hez dike. Lê qelenê qîza xwe Bilîcana Mîrê Ereban xwestî ye. Eve du sê roj in ko Ker û Kulik ber bi zomeyên we rê ketine. Ez ditirsim ewan bên, li wê derê û cewantî û nezantiye bikin. Ez tikayê ji te dikim, bi her cureyî ko dibe, Bilîcanê ji Mîrê Ereban bistîne bide herdu xwarzayên xwe bila ji Emer Axayî ra bînin. Da kû mirazê wan li nivîya rê da nemîne.

Ez giştî zarên binemalê silav dikim. Destên mezinan û çavên biçûkan radimûsim. Ez bendî arîkarî û bersiva te me.

Xûşka te Werdek

Werdekê destîneya xwe avîte binê namê û name nivîşkî qet kir û ew da destê dîwane û li dû ra dest avîte ber pişta xwe û kîsikekî çil zêrî li ber pişta xwe derxist û da destê dîwane û gotê:

— Hanê ev jî bexşîşa te! Tikaye dîwanê delal şevê bike roj û rojê jî bike şev û li çi ciyan raneweste. Îsal keşkûlê berev neke. Tu ko li bal mala bi-

rayê min zivirî ezê dîsan jî pişka te bidime te. Ez dîsan jî daxwazê ji te dikim, tu bi bextê pîrê xwe bikî, li çî deran giro nebe û rast here mala Êzdîni.

— Bêy gotin. Tu lap dilniya bibe. Ezê her niha da rê bikevim.

Dîwane û Werdekê xatirê xwe ji hev xwestin. Bergîrê dîwane her weş lê diket. Gava ko Werdekê li rewşa bergîrê dîwane nihêrî, li dilê xwe da got: Yezdan kem ev bi wî bergîrî qet salekê jî nikare here beriya Şengarê û bizivire. Li dû dîwaneyî ra kire gazî:

— Dîwanê delal! Dîwanê delal!

Bi dengê Werdekê ra dîwane wehimî û dizgîna bergîrê xwe hilkişand û bi nihêranî bersiv da:

— Fermo Werdek!

Dîwane we hizirî ko Werdek ji bexşîşa xwe poşman bûye. Ustuyê xwe xwar kir û li ser Werdekê da zivirî. Werdekê gotê:

— Dîwane ez dîna xwe didimê hespê te bêkêr e. Were em hespên xwe lêk biguherin. Ev hespê te yê ta beriy Şengarê te dernexe. Tu li mahîna Barxane siwar be û ezê jî li hespê te. Lê tu bixwe dizanî mahîna Barxane maka Sosik û Nijdî ye, haya te baş lê be ha! Eger tu bi xêr û xweşî zivirî, ezê dîsan jî bexşîşa te bidim.

Dîwane bawer nedikir. We hizirî ko Werdek wiya dixapîne û bi serê wî dikene. Lê nizanî ko bona kuran agir bi serê wê ketiye. Mahîna Barxane ko çî tişt nîne, eger dîwane konê çil stunî jî bixwaze Werdek nabêje na.

Hespên xwe lêk guhorîn. Devê dîwane li ber şabûna vekirî mabû. Werdekê dîsan xatirê xwe ji dîwane Cindiyî xwest û ber bi mala xwe zivirî.

Dîwane xwe li ser pişta mahîna Barxane nedigirt. Hindik mabû mahîne ew birevanda. Lê dîwane bi zorê xwe li ser pişta wê bi qaşa zînê va girt û dizgîna wê berev kir.

Pêşya gotine : kurmên şîrî, her ta pîrî. Hindek kar ji bo mirovan dibin xû û xide. Çî hêz û çî şîyan û viyan neşê karên wisan ko kirina wan li mejiyê hestikên mirovî da rûniştine, derîne. Eger kesek fêrî kiriyarekî bû. Eger kiriyrek ji kesekî ra bû kiriyarên rojane, êdî neşê dest ji wî karî bikîşîne. Her çend bixwaze jî, lê li destên wî bixwe da nîne. Hêzek serayî hemû hêzan mirovên xûgirtî bi gişt hêza xwe va ber bi kirina wî kiriyarî pal dide. Xudanê kiriyarên weha her çend bi giştî hêza leş û heşê xwe dixwaze dest ji wî karî bikişîne, lê li ser nakeve qet, belkû ji bo kirina wî karî ji berê tamarezûtir jî dibe.

Dîwane Cindî jî li dirêjaya temenê xwe da, fêrî geriyana nava êl û zome û gundan bibû. Sala ko dîwane neketa rêza zome û gundan, nexweş diket. Serêşiyê digirt. Dermanê wê serêşiya wî geriyana bû. Bixwe her dem digot: Geriyana dermane, qismet li ser piyane. Gera bi telbik û postê pezkûviyan û keşkûlê ji dîwane Cindî ra bibû xû û xideyê her salî. Dîwane nikarî terka wî xideyê xwe bikira. Nanê deriyana ketibû zikê wî. Ew fêrî nanê muftê bibû. Fêrî seyran û geriyana û telbiklêdan û beyt û helbestxwendinê bibû.

Gava ko ji Werdekê qetiya, biriyar girt ko çawa Werdekê sipartibûyê, şevê bike roj û rojê bike şev û xwe zû bi mala Êzdîn pehlewan ra bigehîne û nameya xûşka wî bigehîne destî. Lê hê du çivaneya rê neçûbû, ko dengê pezên koçeran li ber guhên wî ket û dilê wî ji bo seyranan nav zomê û xwendina çend beyt û helbestan lerizî. Dilekî gotê ca here serekî li vê zomê bide, paşê. Dilekî jî gotê na, Werdekê sipartiy min ko zû herim. Dilê wî tijî xuşoşe bû. Herim yan na? Na neçim. Ezê herim çi? Lê dîsan li dilê xwe da got: Hê zû ye, ca bihêle ez serekî jî li vê zomê bidim, paşê. Mahîna Barxane li bin min da ye. Ezê herdu heftiyana da xwe bi beriya Şengarê ra bigehînim. Dîwane serê mahîna Barxane li ser zomê da zivirand. Li biniya malan peya bû. Dizgîna mahîna Barxane ra girt û helbesteke evîndariyê bi miqamekî şad xwend û pê ra dest pê kir li telbikê da. Piştî helbestê xelkê zomê li dorê berev bûn. Her kesî jê ra tiştêk dihanî. Çend kesan jî mahîna Baxane nas kirin:

— Dîwane te ev mahîna ji kêderê haniye?

— Pîrê min gîhand.

Dîwane li wê zomê ber bi zomeyêke dî. Li zoma dî ber bi yeke dî çû û kete rêza zomeyan. Da kû li zomeyêke da bikirrek ji mahîna Barxane ra peyda bû.

Erê kurro ez û mahîna Barxane? Hemû vê mihînê nas dikin, yê bêjin ka min diziyê, çawa! He ya baş ew e ko ji xwe ra bifiroşim. Werdekê he bixwe jî gotiyê min eger te nama min gîhande destê birayê min û tu zivirî ezê pêşkêş û bexşîşekê dî jî bideme te. Ezê he herim û nama wê jî bidim birayê wê. Îca Werdekê çi li min bike. Dîwane bi van hizran mahîna ko her piyekî wê bi sed zêrran bû, bi deh zêrran û bergîrêkî ra guherî. Suwarê bergîrê xwe bû û weke hersal kete rêza zomeyan û li evîna gerriyan û keşkûlberevkiyê da, nama Werdekê û bisparteya wê jî lap ji bîr kir.

Ev demanê çend rojan e ko koça kurên Werdekê li rê ketiye. Hindî berjêr diçin, hind diçe, rê û dirb, çil û çiya ji wan ra nenasiyar tên. Daketine besteke nenas.

Koç li rê ketiye. Karwanî li rê da nin. Lawên Werdekê ber bi beriyê rê ketine, lê ev çendik û çend roj in hê çiyayên ser bilind kuta nekirine. Çiyayekî li pişt serên xwe ra dihêlin, çiyayekî dî li ber wan derdikeve. Geliyekî kuta dikin, geliyekî li wî kûrtir li ber wan devê xwe vedike. Gelek caran digîjin serê duriyanan nizanin yê li kî alî da herin. Li serê duriyanan dimînin, radiwestin, bêhna xwe distînin. Pêroyên xwe diçêrînin û hîviyê dimînin, ta ko rêviyek, rêbiwarek, karwaniyek, şivanek, gavanek li wan derkeve û ji wan ra salixê rê û dirban bide.

Waye li binê geliyekî da, li dilê newalekî da berjêr dibin. Ev çend şev û çend roj in, yekbîn rê hatine. Lê hewayê şeva dî pir sar bû. Ewan li ser çiyayekî pir bilind ra daketibûn binê newalekê û li binê newalê jî ber bi rastiyeke dişûlikin. Rê li pêşberî wan da dibû du çiqan. Çiqek ber bi milê aliyê rastê diçû, ya dî ber bi milê çepê. Rêya milê rastê dikete berwareke xîstor û ber bi çiyayekî bilind, ko li raser geliyekî kûr da kolozê xwe xwar kiribû, diçû. Lê rîya dinê li rex çîmen û dehleke mezin ra derbas dibû û ber bi binê deşteke diçû. Ev rîya ko ber bi deşte diçû, rêyeka pan û berîn bû. Mirovî ko weha li rê dinihêrî, mirovî digot qay marekî gew r e ko li nav mêrg û çîmenan da pêş da dişûlike. Marekî gewir li nav şînikatiyeke xizik da. Vî alî, wî alî rêkê da dehl û mêrg û çîmenên rixtim û lev aliyayî bûn. Giyareşê davîte ser serê mirovan. Eger mirovekî kinik û kudûz weke Neimeti xwe li wan dehl û çîmenan bida, yê li nav da wenda biba.

Taze tavê ziliqandiyê deştê. Li ber tavê rewneq dikeve xunava li ser gul û giya û mêrg û çîmenan. Her libeka xunavê wekî hêsireke gir, li ser rûmetê sêviyekî, wekî libeke xûyê li ser tefeşa dildarekê, li ser pelgên giyareşe û gulbergên gulan diteyîsin. Li ber xunavê mirovî nikarî xwe li çîmen û mêrgan bida. Eger yekî nezan û nedîtî sibêdeyeke wa, bide serê wî ko ji xwe ra li nava wan mêrg û çîmenane da pêgermokê lêde, dê ta

navtengê bibe av û şêlav. Dê wisan ter bibe, mirovê we bihire ko ewî xwe bi şalî va li avê daye.

Karwanê kurên Werdekê xwe dane serê duriyanê. Nizanîn yê kî alî da herin. Kerr gazî Hasûxani kir û gotê:

Hema baran li ser wê duriyanê danê.

Hasûxan serê qentera hêştiran zivirand. Qenter lev aliya Neimetê Îs û Êxoyê file jî çûne alî wan. Alî hevdu qentera hêştiran yêx kirin. Bû oreo- ra hêştiran. Kef li ser devê wan ketibû. Hevalan alî hevdu kirin û barê gi- ran li ser pişta pêroyan hilanîn. Hesp û hêstir qeyd kirin û hêstir jî bi hev va girêdan û berdane devê rê. Hesp û hêstirên birsî, giyareşa devê rê didirîtin. Lê hêştiran bêy hemdê xwe giyareşe dixwarin.

Li pêşberî çîmen, fêza rêka ko ber bi çiyayê bi xîstor û zozanan diçû, lêmiştgeheke xîzêlan berva diçû. Lêmiştê xîza hûr li ser hev da hirşandibû. Li nav wê lêmiştgehê da, kerbeş û kengir û qelemên hêştiran qulqulî hêşîn bibûn. Li nav qetên wan da jî hewşan li hev aliyabûn. Hasûxan gava ko dîna xwe dayê, hêstir bêy hemdê xwe giyareşê dixon, qentera hêştiran ber bi wê lêmiştgehê kişand. Dema ko çavên hêştiran li qolên kengir û qeleman ketin, wek Ecemên ko çav bi penîrê ter bikevin, hêriş birin ser wan. Her yek kete ser bêhna qoleke qîvarê da. Qolên hin- dek qîvaran ji gezekî jî zêdetir bilind bibûn. Hêştiran devê xwe li binê qî- varan da cî dikirin û qîvar ta serî loç dikirin û qîvar weke şivikekê rût di- hêlan. Şivên qîvaran bînanî mirovên rût û tazî, mirovên ko kincên wan bi destê zorê lê hatibin şiqitandinê, dihejikîn. Vêca şireyê sipîçîl, bînanî şîrê bizinan seranserî wan şivikên rût didane ber xwe. Leşên şivikan sipîçîl dikir. Te digot qay her şivikekê satilek şîr li ser da rijandine. Paşî demekê ew şîrê sipî li ser şivikan dimeyî. Rengê wî berebere kesk dibû. Paşê şîr lap dimeyî û hişk dibû. Îca rengê wan şivikên rût ber bi qaweyî bûnê diçûn. He di gavekê da hêştiran wisan ew qîvarana rût kirin, seranserî besta qî- varan bû besteke şivikên rût. Te digot qay ta wê rojê çî pelg û stîrîn bi wan qîvarana va nehatine.

Hêstirek barbir bi qeyda xwe va li koma hesp û hêstiran qetiya û kete nava dehlê. Her çend ko herdu destên hêstirê qeyd kirî bûn, lê hêstir radibû li ser herdu piyên xwe û herdu destên xwe radikire hewa û pêş da banz dida. Careke dî dîsan gaveke dî pêş da davît. Neimetê Îs li dû hêstirê ket. Hêstirê bi dengê wî ra lap lezand û ber bi nîveka dehlê helat. Neimet li nav giyareşên dehlê da wenda bû. Mirovî dikarî tenê serê wî bidîta, ko bînanî kûselekê, li nava giyareşan da vî alî, wî alî difirikî. Neimeti bi kul

û halekî hêstir li nava dehlê deranî û ber bi hespan zivirand. Ta ko Neimet li nav dehlê derket, ta ser girkê milên wî jî ter bibû. Şelpetelpa wî bû. Çarixên wî tijî av bibûn. Te digot qay ewî her bi cilikan va xwe li avê daye. Nikarî li ber giraniya şal û şapikan piyên xwe biavîta. Hemû bi Neimeti kenyan. Her yekê tişteke digotinê. Neimeti piştî xwe da wana û çarixên xwe ji lingên xwe şiqitand. Gorên xwe jî ji piyên xwe derxist û gi-vaşt û avîte ser qîvarekê.

Elik, Loko, Evdurahmanê Terikî, Êxoyê File û Hasûxan ketin wan bestana qirş û qal û paserî û devendeştî berev kirin. Ta ko Neimeti cilkên xwe li ava xunavê dakuta, ewan agirek hil kirin û xwe dane ber jî. Hemû li rex agiri rûniştin. Evdurehmanê Terikî nan û pêxwarin li têrxurcan deranî û li ser hebanan raxist û pêkve xerikî xwarinê bûn û zikên xwe li nan û pêxwarinê heşandin. Neimeti jî letek nan dabû destên xwe û dikîşande ber qîlên xwe û li ber agiri rawesta bû û leşê xwe yî kinik hişk dikir. Hulmeke sivik û ronî ji kincên wî quloz dibû. Berebere rengê şal û şapikên wî hatin guhorînê û kincên wî hişik bûn. Li dû ra Neimeti gora xwe jî da ber agiri û hişik kir. Ev gora wî, goreyeke neqîş bû. Çavikên rengareng li ser pozika gora wî dihatin xûyanê. Eva gora jina wî ya biçûk hê dema ko destgirtî bû, jê ra çêkiribû. Gava ko çavên Neimeti li çavikên gorê ketin, kete bîra cotên jinan û li dû ra hizra cotek jinên dî jî li nav mejiyên wî da lev geriyan. Neimet ko wisan diponijî, Êxoyê File gote Kerrî:

— A, waye siwarek li wê riya ko em tê ra hatine ber me tê. Kerrî dîr- bîn da ber çavên xwe û li binê newalê nihêrî û keniy û got:

— Kuro dîwane Cindiye. Ev malavaya mirov her ko da diçe, li wêderêye ha. He karê wî geriyan û keşkûlberev kirine.

Li vê gotinê da bûn, ko Siwar hat û li rex wan ra derbas bû û destê xwe bi wateya silavê ji wan ra bilind kir.

Xelkê hemûyê dîwane Cindî nas dikirin. Lê dîwane Cindî rojê li zozanekê û şevê li gundekî bû. Ew hind digel mirovên cur be cur rû be rû dibû û rojê diçû ciyekê, hind komel bi nav nedinasî. Kerr û hevalan sila- va wî vegirtin. Kerrî li dû ra gazi kirê.

Dîwanê delal tu weha bi lez kû da diçî?

Dîwane bi hejjiyareya destê xwe piştî çiya nişanî wan da û got:

— Ta zozanên çiyayên Qiliç.

— Here ji te ra oxir be.

Dîwane berê xwe da berwara xîştor û hespê wî li nav xîştoran ra bi zorê

hilkîşiya. Hê dîwane li pêşîra girê xîştora da nequlubîbû ko Kerrî ferman da hevalan:

— Hevlno rabin bar kin! Dereng e.

Heval hemû bi hev ra rabûn. Hêştir û hêstir înan û her yekê hêstirek bar kir. Li dû ra her kesî teng û berên hespên xwe şidandin û tev lê siwar bûn û li rê ketin û dane dû reşê dîwane Cindî. Li pêşîra girê xîştora ra hilkîşiyên. Hesp û hêstirên nalkirî bi sanahî li pêşîra giriki ra hildikîşiyên. Nalên wan dikete ser keviran û qirçeçiqî li keviran dihat. Kevir li bin piyên wan da hûr dibûn. Dengê hûrbûna keviran û qirçîna nalên wan tevî hev dibûn. Lê hêştir nikarîn baş li nav wan xîştora da hilkîşiyana. Ajelên bê zar û ziman te digot qay lingên xwe didine ser şûjin û derziyan. Xîştora tûj li piyên wan ra diçûn û piyên wan birîndar dikirin. Bi kul û halan li ser girê xîştora ketin. Wî alî girikî newaleke dûr û dirêj ber bi dilên çiyên hevraz hildikîşiya. Newal wisan teng û dûr û dirêj û qivrax bû, te digot qay dilê çiyên bi kêrikekê durust li nîvekê da kirine du letan. Aveke zirav û zelal li nîveka wê newalê da berjêr dişûlikî û li piştî giriki da ber bi deşta mêrg û çîmenan difitilî.

Giheştin ser wê avê. Li rex avê hemû li hespên xwe peya bûn û hema wisan li rex avê xwe deverû dirêj kirin û qurûyî avê bûn. Li dû ra her kesî gema hespê xwe li serî şiqitandin û hespên xwe av dan. Li dû avdana pêroyan ra li avê derbas bûn û milê rê ra girtin û hevraz hilkîşiyên û dane berwarekê. Li berwarê ra rê hêdî hêdî nerm dibû. Hêdî hêdî li hejmara kevir û kuçik û xîştora kêm û kêmtir dibû. Hindî li berwarê ra dikudandin, hind diçû dîmena erdê dihate guhorînê. Erdê hişk û berdelan berebere dewsa xwe dida erdekî pêrge û nerm. Piştî çend demjimêran berê wan kete nizarekî vekirî. Li her alî kerî û kertepez bûn ko li pêşîra nizari da bijiqî bûn. Her keriyekî çendîn seyên gurêx li ber bûn. Hokehoka şivanan bû. Gava ko seqan çav bi karwanî ketin, hucûmî wan kirin. Seyên keriyên li karwanê kurên Werdekê reyîn. Şivanan xwe dane ber san, da ko karwan derbas bû. Karwan berebere li ser bilindaya berwarê ket. Gava ko li ser bilindaya berwarê ketin, gehîştin textanekê. Besteke rip û rast li pêşîra çiyayekî bilind da ber va diçû. Li milê rastê yê textanê da kon û xîvetan mil kutabûn hev. Şiverêyek li nîveka kon û xîvetan ra derbas dibû û ber bi binê textanê diçû. Karwan bi hemdê xwe, hêdî û hemet, bi giranî û êminî li nav konan ra derbas bû. Zarên zomê bi dîtina karwanî ra derdiketin ber derê kon û xîvetan û li karwanî mêze dikirin û dîsan direvîn û diketin hundurê kon û xîvetan da. Qîz û bûkan serên

xwe li ber qetên kon û xîvetan ra derdixistin û dizî va çavên xwe li bejin û bala karwaniyan digerlandin û li dora xwe mêze dikirin û dîsan serê xwe dibirin jor û xwe li pişta çît û perdan da vedişartin. Lê çi mêr li nava zomeyan da nedihatîn xûyanê. Kuliki li ber lêva xwe da got:

Lê ka mêrên vê zomê? Û paşê ji Kerrî pirsî:

— Kerr tu dibêjî qay mêr li van zomeyan da tunenin. Lê ka mêrên vê zomê?

— Bi me çi ? Ewan jî ka Xudê bizanibe niha li dû çi ketine.

Kulik êdî nekete peyê pirs û pirsiyaran. Karwan li nav kon û xîvetan ra derbas bû û giştî zomeyên wê textanê li pişt serê xwe ra hêlan û hema wisan li milê wê şiverê yê ra girtin û pêş da çûn.

Nêzîkiya rojava bû ko Kerrî gote hevalan:

»Hûn hêdî hêdî werin, ta ko ez pêş da diçim û êwirgehêkê peyda dikim. Waye sî dageriya û êvar pê ra giheşt. Eva çend şeverojin ko me baş bêhna xwe nestandiyê. Pişta wan ajelana jî li ber baran kul bûn. Guneh in dê cedew bin û li ber baran bikevin.«

Kerrî ev got û zengî li Sosikê da û li ber çavên hevalan dûr ket.

Kerrî bi bayê bezê hajot û di qasekê da ew textana pan û berîn kuta kir û li ser textanê da jor da dakete serberjêrekî ne hind kûr da. Berjêrekî beroj bû. Erdê wira jî tijî kevir û kuçik bûn, lê kevirên wê xîstor nebûn. Li pêşberî wî berjêrî da sîlvaneyêke mezin û vekirî ber va diçû. Lêmiştê kevirên hindî leşên kelan li pêşira çiyar da jor da hanîbû û belawî nava bestê kiribû. Lê diyar bû ko ew sîlvaneya, sîlvaneyêke taze nîne. Lêmiştgeheke kevin e. Ya çend salan berî niha ye. Seranserî wê lêmiştgehê li kerengên cur be cur û qelemên hêştiran da hatibû vepoşandinê. Qolên qîvar û kerengzer û qelemên hêştiran bînanî leşkerekî siware mil kutabûn hevdu û ber bi bilindayên lêmiştgehê pêş da diçûn. Xûlekî girane hêştiran jî li nava wan qîvar û kereng û qelemana da dilewerîn. Xûlê hêştiran bijiqîbûn nava wê qîvargêha berfire da. Her hêştirek li goşeyekê da xerîkî lewerînê bûn. Oreora wan bû. Orîna wan li wê qîvargehê da deng vedida. Kerrî lap nêzîkatî bi xûlê hêştiran kir û li nav xûlê girane hêştiran ra derbas bû.

Ta wê rojê Kerr ew hinde hêştir li ciyekê da nedîtibû. Te digot qay li rex her qoleke qîvarê da hêştirek rawesta ye. Qet çi hêştirvan jî li ber çavan nediket. Kerr bi bez li nav xûlê hêştiran ra derbas bû. Hêştir bi beza Sosikê silikîn û dane dû hev û ber bi zomeyan rê ketin. Sî dageriyabû. Siya Kerrî li ser pişta Sosikê neh deh gezan dirêjtir bibû. Siya wî berî wî

daketibû serê rê û pêş da diçû. Xûlê hêştiran jî yekoyeko û gultegulte dihatin û li wî derbas dibûn. Kerrî li ber xwe da got:

— He rast gotine, hêştir çendê dûrî hev biçêrin jî, lê serguhên wan li ser hev in. Tu dîna xwe nadê her gava yekê ez dîtîm, yên dî hemû pê hesiyan û wan bi dîtina min ra ber bi malan dikişin.

Sî lap dageriya. Li fêza rê da çavên Kerrî bi kefekî ket ko weke guherekê bû. Kaniyeke biçûk jî li naverasta wê guherê da dihate xûyanê. Kerrî ber bi wê guherê hajot. Dorandorî kaniyê selbend kiribûn. Aweke qasî lûlikê lûlehengekî li ber kaniyê dikişiya. Li fêza kaniyê jî kewne çarberek dihate xûyanê, ko xweliya wê li nava şinikatiyê ra li ber çavan diket. Bi dîtina kanî û çarberiyê ra Kerrî zanî ko ev dera guhera peziye. Gava ko Kerr gi-hîşte rex kaniyê, li dor û berên kaniyê nihêrî û li ber xwe da got: Êvirgeheke baş e. Emê hema îşev li vira biêwirin. Li vê hizrê da bû ko meyayeke çîle çavreş li ber wî ra derbas bû. Mirovî dil nedikir li meyayê binihêre. Kudikeke li wê ciwantir jî dabû dû. Kudikê gerdena xwe ya dirêj û şimşad xwar kiribû û yek alî dîna xwe dida Kerr û Sosikê. Û tirsetirs li ber wan ra derbas bû. Kudik hind sipî û cuwan bû, mirovî digot qay telteyek berfa zozana ye. Çavên wê te digot bi dest kil dane. Weke zarokêkê li dû maka xwe ketibû û oreora wê bû. He gava ko çavên Kerrî li kudikê ket, şîretên Werdekê ketin bîra wî. Kerrî li dilê xwe da got: He Xudê Werdekê rast digot. Kî vê kudikê bikuje, Xudê wî nagehîne çî miraz û mebestan. Kuro destê kîjan xûnmij û xûnxorî diçe vê firîştê û ser jê dike. Destê kî diçe van herdu firîştana ji hev biqetîne. Destê kîjan dilkevirî diçe vê firîştê bêguneh ser jê bike. Yezdan kem pir gunehêkî giran e ko mirov destên van herdu firîştana ji hevdu biqetîne. Ay Xudê çende cuwane! Çavên Kerrî her li kudikê bû. Kudik wisan qelew û tijî û pir bû ko te digot qay bi dest dagirtine. Kûfana wê li ser piştê da tewiya bû. Gava ko direvî kûfana wê weke hêlikanekê dihejîkî. Hêtên kudikê qelew û dagirtî bûn. Gava ko çavên Kerrî bi hêtên wê û bi kûfana li ser piştê wê ket, li gavekî da bêhna kebaban, bêhna goştê taze da qafê Kerrî. Bû çizeçiza patîlokan li se agiri. Bêhna kebaban hiş û hedamên Kerrî li serî derxistin. Her tişt li ber çavên Kerrî hatin guhestinê. Eva çendik û çend roj in ko wisan yekbîn rê dikudînin. Mêjveye ko goştê taze, ew jî kebabên yeksaliyan nexwariye. Kebabên bêçan, patîlokên berx û kar û golikan, qelisêlên yeksaliyan ji her qelisêl û kebabê bi mirçtir û xweştir e. Zû dipije û xudanê mirçeke taybetiye. Erê qelisêla yeksaliyan pir xoşe. Bi van hizran çavên Kerrî bi kuçikên şivanan ket. Kuçikê hilkirî û qelisêla li ser danayî hatte ber çavên

wî. Bêy hemdê xwe dest avît terkiya Sosikê û kemenda xwe li terkiya wê vekir û hajote ser hêştira çîle çavreş. Hêştir li Sosikê silikî û xwe avîte nava qîvaran. Kerrî da dû wê. Du sê caran kemend avîte skura kudikê. Lê kudik sil bû û li dora maka xwe ra kete çerxê. Kerr da dû wê. Her duk li dora meyaya çîle çavraş ra hatin û çûn. Kerrî kudik ji makê qetand. Kudikê xwe avîte nava qîvaran. Li dora qoleke qîvar ra bû turik. Bû oreor û zarezara kudikê û makê. Kerrî Sosik li qîvaran da. Bû şîheşîha Sosikê. Kerr kemenda xwe li dor serê xwe ba kir û avîte skura kudikê. Kemend li skura wê aliya. Kerrî ew li dû xwe ber bi kaniya guherê kaş kir. Maka kudikê kef li ser devi ketî, hêriş anî ser Kerrî. Kerrî du sê caran rima xwe dirêjî maka wê kir. Meya li rima Kerrî tirsîya û li dora wan ra bû turik. Kerrî her wisan siwarî kemend li dora kudikê aland û zengî li Sosikê da û kemend li lingên kudikê şidiya. Li dû ra Kerr li Sosikê peya bû û kemend li nav lingên kudikê ra derbas kir û kişan û ew li erdê da û pê kemendê baş her çar lingên kudikê girê da. Kudikê dikire oreor û xwe li erdê diçirçirand. Kerrî destê xwe avîte xencerê, li ber piştta xwe deranî û hindî tawa milê wî hebû, xencer li kevçika dilê kudikê da daçikand. Bû zarîna kudikê û fişqîna xûne li ber xencerê ra avîte hewa. Destê Kerrî ta anîşkê li xûna kudikê da sor bû. Zarezara kudikê bû. Te digot qay zarikeke şîrmij e û li ber êş û azarê digirî û gazî dayîka xwe dike. Maka wê ji li dora wê û Kerrî ra çerx lê dida û dikire oreor. Te digot qay maka kudikê lavayîyan li Kerrî dike û li ber Kerrî digere û lê dipare û dibêjê, tu û oxira xwe tu kudika min ser jê neke. Tu û oxira xwe tu destê min û kudika min ji hev neqetîne. Lê êdî xûnê berê çavên Kerrî girtiye. Bi zarezara makê û kudikê ra li ber xwe da got: Xudê xûna wan helal kiriye, ez çi bikim. Lê maka kudikê terka wan nedikir. Kerr li Sosikê siwar bû û rima xwe da destê xwe û maka wê raqetand. Maka kudikê bi neçarî û bi zarezar çû gihişte xûlê hêştiran. Kerr zivirî ser cendekê kudikê. Xûnê hiriya kudikê ya sipçîl sor û gevez kiribû. Hê jî fişe fişa xûnê bû li ber xencerê ra hildavît. Hê jî kudikê dest û piyên xwe dadikuta. Hê jî zarezara wê bû. Lê berebere dengê wê hêdî û zelûl û melûl bû. Xûn jî êdî hêdî hêdî diçikiya. Kudik êdî ji hal diket. Kerrî dest avîtê û bizorê xencer li pêşîr wê kişande derva. Bi kişandina xencerê ra, kudik veciniqî û bi tundî xwe çirçirand. Kerrî êdî kelên nedayê û xencera xwe ya xûnavî danî ser skura wê û gerdena wê ya zirav birî û serê wê ji cendekan cuda kir. Xûneke hindik ji rehên skura kudikê kişîya. Bû fişefîşa bêhnê li qirqirîşka wê ra avîte derva. Êdî serê kudikê li ser leşê wê nibû. Lê hê jî kudikê dest û piyên xwe li hev didan.

Kerrî serê kudikê yê jê kirî danî rex kaniyê. Çavên kudikê zelal bibûn. Çavan bi Kerrî ra xeber didan: Te çima ez kuştim? Min çi li te kiribû ko te destê min û maka min ji hev qetand? Te bo çi serê min jê kir? Guneh û sûcên min çi bûn? Mirovî dikarî hezar û yek gilî û gazinde û pirsiyaran li çavên kudikê da bixûne. Kerrî xencera xwe hilanî û li biniya kaniyê rûnişt û xerîkî şoştina destên xwe û xencera xwe ya xûnavî bû.

Tarî ketibû erdê, ko koçê xwe pê ra gîhand. Bi giheştina koçê ra Sosikê guçkên xwe mûç kir û şîhiya. Bû hîrîna Nijdî û oreora hêştiran û ber bi kaniyê hatin. Kerrî gazî wan kir:

Lê hûn çima wisan gîro bûn?

Kuliki bersiv da:

— Ka em gîro bûne, em jî her li dû te ra dihatin.

Hevalan alî hev kirin û hêştir bi baran va li ser dîwarê kaniyê yêx kirin. Gava ko hêştir yêx dikirin, çavên Kuliki bi laşê kudikê, ko li rex kaniyê bibû meşk, ket:

— Way lê mala te kaviî nebûyî, Kero! Ev çi ye? Te baş şîretên Werdekê kirin guçkên xwe da. Ne Werdekê em şîret kirin û got kudikan ser jê nekin. Niha te bêy gotin Sosik jî avîtiye nava qîvaran. Hê her tişt gorê û dojhê da, lê xudanê vê kudikê niha bê, emê çi bersiva wî bidin?

— Kuro de tu jî her li ber xeberên jinikan dikevî, ma emê devê xwe girê bidin. Xudê xûna wê helal kiriye. Eger xudanê wê jî hat, emê wî razî bikin. De zû karê qelîsêlekê bikin lo!

Hevalan barê hêştir û hêştiran danîn. Lingên hesp û hêştiran qeyd kirin. Çokên hêştiran girêdan. Barên hêştir û hêştiran danîne ser hev û bi ken û laqirdî hatin û raserî cendekê kudikê ra rawestan. Cendekê kudikê bibû zend. Elik û Loku dane xencerên xwe û li ser bêhna kudikê da peya bûn û dest bi gurana kudikê kirin. Êxoyê File û Neimetê Îsi, Hasûxan û Pasûxan jî alî hevdu kirin û kon û xîvet li ser dîwarê kaniyê vegirtin û li dû ra daketin wan bestana qirş û qal û devendeştî berev kirin. Evdurehmanê Terikî jî sêla nanî bire ser kaniyê û sêl pak şoşt û deverû vergerande rex kuçikê. Li dû ra tawik û tasik û teştik li nava barxanê deranî û danî rex kuçikî û çû tayek ard li nav baran kaş kir û anî li rex kuçikê û devê tayê ardî vekir.

Kuliki jî waye sil bûye û bînfişkan vedide û dibêje :

— Şîretên Werdekê kire guharên guçkên xwe.

Evdurehmanê Terikî berê xwe li ser Kuliki da kir û gotê:

— De malavayo te xêre?! Tu qetil nekiriye. Mêr nekuştiye. Heywana

helalgoşt e. Xudê xûna wê halal kiriye. Tu çima pê nerehet dibî. Were alî min em karê qelîsêl û rêtik û bişî û murtoxyê bikin. Eger xudanê wê jî hat, Kerr waye dibêje, emê du beranberî buhayê wê bidine xudanî. Emê bêjin kete nav dest û piyên hespan û hespan lê da, em neçar man me ser jê kir. Ma vir bi kaviran e? Were alî min! were!

Kerr pê keniya û got:

— De rast dibêjeş here alî, te em bizdandin lo!

Kulik ber bi Evdurehmanê Terikî çû.

Hê cendekê kudikê li nava posti da bû ko hevalan bermil bermil qirş û qal û kotik û qurm û devendeştî anîn û li ber kuçikê şivanan li ser hev da qûç kirin. Êxo û Neimet alî hev agirek dadan.

Evdurehmanê Terikî jî devê tayê ardî vekir. Teşt li ardî berxweş kir û danî rex kaniyê. Li dû ra çend tas av berda nav ardi û milên xwe ta anîşkê veda û arşêlkek çê kir. Arşêlk li nava teştê da lev gerand û hevraz û berjêr miz da û hevîrekî ronî roqav çê kir û teştik wêda da û bi sifrikek çerm ew nixabt. Vêca sêla şoştî ra kir û danî ser kuçikê. Elik û Loku jî dil û hinav û navgelên kudikê deranîbûn û dişoştin. Evdurehman jî çû alî wan û dil û hinav û navgel tev şoştin û anîn û avîtin nav sêla sor bûyî. Bû çizeçiza dil û hinav û navgelan. Ta ko dil û hinav sor bûn, Elik û Loku cendekê kudikê geh gehî kirin jî û avek li ser da rijandin û kirin beroşekê û hanîn danîn rex kuçikî. Evdurehman jî dil û hinavên sor bûyî li nav sêlê deranî û berda nava tawikekê. Qijîn li binê tawikê ket. Li dû ra goştê kudikê berda nav sêlê û sêl danî ser agirî. Vêca ew dil û hinavên sorkirî li hevalan parve kir. Bû mirçemirça devên wan. Evdurehman devê xwe mirçand û got:

— Beh beh! Destkuja Kerrî çend xweş e.

Kuliki gotê:

— De bixwe bila jehriya marê serkesk be!

Evdurehmanî gotê:

— Ne tu jî waye dixoy!

Êxoyê File bi tirane gote Evdurehmanî:

— Na, na destkuja Kerrî nîne, destpêja te ye wisan xweş e.

Ji bilî Kerrî hemû kenyan. Kerr li cî yê xwe da timijî bû. Lê hegera nerehetiya xwe nizanî. Gelo li ber gotinên Kuliki timijî bû, yan li ber serjêkirina kudikê bû? Bixwe jî nizanî. Lê tişteke li nava dilê wî da ew nerehet dikir. Hesp û hêstiran jî serên xwe dabûne ber saxiriyên hev û vizik û pêşû li hevdu diqewirandin. Carinan jî dikirin firefir û difinên xwe paqij

dikirin. Sosikê car û baran lingên xwe bi tundî li erdê dida û car û baran jî lingê xwe li binzikê xwe disût. Hêştir jî yêx bibûn û vedikayîn.

Neimetê Îsi jî xwe dabû ber kuçikî û agir gur dikir. Te digot qay hema li cîhanê da, Xudê ew ji bo agir gurkirinê afirandiyê. Bînanî keybanîyeke çil salî xwe dabû ber agirî û bi ser û ber qirş û qal dida bin sêlê. Êxo bi tan û niç gotê :

— Tu baş fêrî agir gurkirinê bûyî ha!

Neimet soromoro bû. Qet keyfa wî bi wê yariya Êxoyi ra nehat. Xwest ko xwe li ser va nebe, lê bi xwe nikarî û gote Êxoyi:

— Tu dizanî, tu were gur bike. Zikê te çima diêşê.

Vêca Êxo li dû gotina wî ra pê kenîya û hate bal wî û ewî jî çend deven û qurmik li binê sêlê da ediland. Li dû ra bû mize miza wî û stiranek got:

Agiro hey agiro xweş agirê min.

Roja sir û seqemê bav û birê min.

Agiro tu agirê zerdeştê pîr î.

Roja sir û seqemê tu destegîr î.

Agirê geş tu yî germa û rona yî.

Roja sir û seqemê bav û bira yî.

Evdurehmanî bi çoçika darîn goşt li nava sêlê da vî alî wî alî verdigerand. Dengê qijeqiya goştî li ser dengê stirana Êxoyi ket. hemû li dora agirî kom bibûn. Li ber ronahiya agirê rengê hemûyan hatibû guherînê. Rengê hemûyan sorî va dihingaft. Bi hejiyana alavên agir ra tefeşên wan reş û ron dibûn. Sor dibûn. Piştî demeke xurt qelî li nava sêlê da weke xurmayi sor bû. Evdurehmanê Terikî pîneyek da ber destê xwe û sêla qeliyê li ser kuçikê hilanî. Li dû ra kûfanê kudikê yê hûrkirî, ko li binê beroşê da bû, danî ser agirî û hindek xoyê lê reşand û devê wê girt. Neimetî hindek qirş û qalên dî danî ser agiri. Evdurehmanê Terikî jî sêla qeliyê danî nîveka hevalan û got: Dey werin!

Hevalan milên xwe vedan û ketin ser sêla qeliyê. Jêrçenên hemûyan dihejikî. Fişefişa wan bû, goştê kudikê yê kizir dikişandin ber arû û pirûyan.

Hemûyan têt xwarin. Her yek li goşeyekê da veleziyan. Evdurehmanî bi çoçikê kizikê kudikê lev da. Don li binê beroşê da bibû gol. Evdurehmanî li dû ra milên xwe veda û dîsan sêl danî ser kuçiki û nîve donê beroşê berda nava sêlê û ard lê zêde kir û li hev da. Ard li nava donî

da li hev geriya. Bû hevîr û hêdî hêdî rengê ardî sor bû. Evdurehmanî pê çotîkê ard lev da û vergerand. Neimet jî hemîn li karê xwe yê hemêseyî da bû. Qirş û qal li agirî zêde dikir û agir gur dikir. Ard li nav donî da baş sor bû. Berebere rengê ardî qîmer bû û gîştî doni hilçinî xwe. Evdurehman dîsan bînanî caran sêl pê pîneyekê girt û wê da pal da. Li dû ra ew mirtoxa li sêlê da berda nava tawikekê û binê sêlê bi çotîkê baş verot û dîsan sêl danî ser kuçîkê. Her çî donê mabû ber da binê sêlê û teştâ hevîrî kîşande ber xwe. Êxo jê pîrsî:

— Tu yê dîsan çî bikî Evdurehman?!

— Evdurehmanê çî bike? Evdurehmanê ji zîkê te ra bixebite. Yê ji hûrê te ra hindek bişî çê bike. Vêca sifrik li ser teştîkê hilanî û teştâ hevîrî kîşande ber xwe û dest pê kir girikên biçûk, her girikek hindî gîzekê çê kir û yekoyeko girik avîte nava donî. Qijên li binê sêlê hat. Girikan berebere xwe li nava donî da dane hav û li ser hev da civiyan û hêdî hêdî don hilçinîne xwe û berebere rengê wan sor bûn. Evdurehmanî pê çotîkê bişî yekoyeko vergerand. Li qasekê da bişî li nava doni da sor bûn. Evdurehman bişiyên sorbûyî rijande ser sifrikê. Vê carê sêl paqij kir û deverû danî ser kuçîkê. Piştâ sêlê li hîsê da rêş dikir. Evdurehman pîneyek li ava kaniyê ra kir û ew pînê ter li ser piştâ sêlê gerand û ew hîsa li ser piştâ sêlê paqîş kir. Hasûxan û Pasûxan her yekê bermilek qirşên dî jî anîn û her yekê bişiyek ji Evdurehmanî standin û dîsan çûne qirşikan. Li tariyê da piyên wan li her çî biketa, berev dikirin. Evdurehmanî ew hevîrê ko li binê teştê da mabû kîşande ber xwe. Hevîr li teştê deranî û kire binê beroşa donî û li binê beroşê da baş mizda. Hevîrî her çî donê ko bi binê beroşê va mabû, hilçinî xwe. Sêl jî li ser agirê baş sor bibû. Evdurehmanî ew hevîra li binê beroşê da baş pan kir û hema wisan hilda û avîte ser sêlê. Bêhna don û kiz belayî axaran bû. Hewa jî hêdî hêdî sar dibû. Her yekê cil û cihazên pêreoya xwe danîn û li ser velezîyan. Evdurehman jî bişî û nan û kizik û mirtoxe her yek cuda cuda kire hebanan û cî bi cî kir. Kerrî got :

— Îşev nobedarî gereza Hasûxan û Pasûxane.

Vêca bi vê gotinê ra dakete hundurê xîveta xwe û li dû wî ra hevalên dî ketin nava konî û hema xwe li ser hev û ber hev ra dirêj kirin. Êxoyê File jî dîsan mizemiza wî bû stiranek li ber xwe da digot:

Ronî ronî roniyê

Te kiça Ermeniyê

Can gorî ezbeniyê
De were li ser kaniyê

Bîne bo min lê canê
Nav şûşe û îstikanê
Camek ji şeraba al
Şeraba wê Rewanê

Were bal min lê canê
Li rex gola Sêwanê
Şêt û şeydayê tem e
Bo min bîne dermanê
Bejina Roniya min şûş e
Dema hildigre şûşe
Wek agir ber be pûşe
Dilê min dixûşxûşe

Lê Ronî keçika File
Te dilêm kiriye kul e
Dermanê derdê dil e
Maçek ji rûyê gul e

Li dû Êxo ra bû mizemiza Hasûxan û weha got:
Delalê, lalê lali lalê lalê lali lalê...
Xaziya hînga malên me danîbûn warê hozan...
Ez û tu yê em tev siwar dibûn wan şînbozan...
Meyê dibezande nava mêrg û çîmen, zevî û xozan...
Li me çi xweş dihat dengê şalûl û bilibil, qaz û qumrî, na Xudê dengê
kalekala berxan li pišta çît û kozan...
Wezê sûnd dixom bi tîra rojê, agirê dojê, wezê ji ser te ra nagirim çi mi-
raz û dozan...
Hê stirana Hasûxani li devi da bû, ko Pasûxan weha bersiva wî da:
Delalê la li lalê delalê la li lalê...

Xaziya hînga malên me danîbûn, li textanê wan baniyan...
Wez û tu yê emê tev siwar dibûn bozên xalxalî na Xudê wan
mehnegiyan...

Me yê dibezande nava gulsoşin û beybûn û rihan, na Xudê wan zeviyan...

Li me xweş dihat dengê kewên rube, zarîna quling, na Xudê nalîna berx û kalîna ewan miyan...

Wezê sûnd dixom bi banê bilind, heft stêran, wezê li ser te ra nahebîn-im çî zeriyan...

Delalê la li lalê...

Li dû pasûxan ra bû kalîna Kerrî û weha qîrandê:

Delalê lê lê lê li lê lêlê...

Xaziya hînga malên me dinîbûn, delalê dînê li warê nêçîrê, li serê gir û wê baniyê...

Tu yê bi koma qîz û bûkan va dihatî bindarûkê li ser kaniyê...

Minê ji te ra nêçîr fikir karxezala şîrmij bi wateya qurbanîyê...

Na Xudê minê ji te ra dihanî dil û hinavên xûnavî wek nimûne û nîşaniyê...

Tu evîna ber vî dilî şeva nivê şevê ji min ra dihatî cêjvaniyê...

Wemê ta seyrika sibêdê tev diketin kêf û henek, laqirdî û evaniyê...

Ezê sûnd dixom bi şêx û şemsan, divê ko ez te bikim ji mala giran ra weke serejin û keybaniyê...

Bi dengê Kerrî ra êdî çî deng û seda ji çî kesî nehat. Hêdî hêdî hemû xew ra çûn. Lê Hasûxan û Pasûxan ta sibêdê bi gered nobedarî kirin.

Bi berbanga sibêdê ra hewa pir sar bû. Di gel sarbûna hewayê ra hemû qilqilîn. Kêlekên xwe guhestin. Hasûxan û Pasûxan hatin hundirê xîvetê û bangî hevalan kirin:

— Rabin ! Rabin! Derenge!

Bi dengên wan ra hemû ji xew rabûn. Li nava cil û cuhor û kulavan derketin. Teviziye xwe rast kirin. Sibêdebaşî dane hev. Her yek ber bi kor û kendalekî çûn. Li dû ra hatin û bi rêz li ser kaniyê serçavên xwe şoştin. Li dû ra Evdurehmanê Terikî serê yekê letek nan û hindek murtuxe danê û her yek hema wisan li dora kaniyê rûniştî, xerîkî xwarinê bûn. Hestikên kudikê li ser kaniyê bibû lod. Kerrî li bin va dîna xwe dida loda hestikan. Bi lez taştêya xwe xwarin û koça xwe bar kirin û ketin rê. Hê li guherê derneketibûn, ko boşê hêştiran dîsan weke hemêşe li nav konan ber bi qîvaristanê dikişîyan. Meyaya çîle çavreş vê carê bêy kudik ketibû pêşiya

xûlê hêştiran û oreora wê bû.

Karwan li nav xûlê hêştiran ra derbas bûn. Hê xûlê hêştiran kuta nekiribûn, ko dîna xwe danê çil pêncî siwarên tev girêdayî waye keriyekî pezên çîle qerqas ko nêzîkî pêncsed pezî dibû, dane pêşiya xwe. Sê term jî li ser pišta hespan girêdayî bûn. Hespên ko term li ser pišta wan girêdayî bûn, li dû xwe ra kiribûn êrdekê. Çek û rextên kuştiyan jî hema wisan bi terkiya hespên wan va girêdayî bûn. Siwar û keriyên pezî hatin û li wana bihorîn.

Karwanî besta qîvaristanê kuta kirin û berê wan kete newalekî. Newal, newaleke hind kûr nibû. Lê hindekî serhevraz ketibû. Demeke xurt pê çû, ta ko li ser ketin. Gava ko li ser hevrazê newalê ketin û giheştin hêsiyê. Dîmen bi giştî dihate guherînê. Navçeyeke mezin û bi dar û bar bi wan va hate xûyanê. Hindî çavan kar dikir, gund û bajar û bajêrke bûn ko mil kutabûn hev û ber va diçûn. Her aliyê wê navçê li dûr va çiyayên bilind û serkever kiribûn helboqa xwe da. Li hêsiyê da berjêr bûn. Serberjêrekî tund û zivir bû. Hevalan alî hev kirin, teng û ber û qûş û palûmên pêroyan şidandin. Kerr kete pêşiya û karwanî da dû wî. Li ser berjêri da ber bi dar û baran şûlikîn. Ta ko ew serberjêra, kuta kirin, roj hate raserî serê wan. Ketin nava dar û baran. Her alî rêkê darên bih û çinarên destçandî dabûne ber xwe. Li gelek ciyan da rê teng dibû. Serên darên herdu aliyên rê giheştibûn hev. Xoşîna ava cokekê bû li rex rê ra derbas dibû û dikete nava daristanê. Rê li nîveka gundekî çil pêncî malî ra derbas bû. Seyên gundi hêriş anîne ser karwanî. Lê du sê kesan xwe dane pêşiya san, da ko karwan bihorîn. Jinên gund hemûyê reş girtibûn û sûretên xwe dirandibûn. Çavên mêran şil û serên wan li ber da bû. Mirovî li reng û rûyê gundiyan ra dizanî ko qeziyayek li wan qewimiye. Li gund derketin. Li ber goristana gund ra bihorîn. Goristan li perê gund bû. Gorinên kewn mil kutabûn hev. Li ser pişka zore gorinan gjy lev aliya bû. Pişka zore gorinan, gorinên dêriz bûn. Lê tek û tûk jî tê da ber çavan diketin ko hatibûn selbend kirinê. Yan jî bi keviran dîwarek li dorê hilcinîbûn. Du gor jî qubik kiribûn. Li fêza gorinan çar gorên hindî hev, li rex hev da bera mirovî li ser xwe da radikişand. Xweliya gorinan taze û ter bû. Bêhna xweliya taze da serê karwaniyan. Evdurehmanê Terikî bi yarî û tirane got:

— Ewanê hanê taze razan e ha.

Êxoyê File li bersiva wî da got:

— Tê jî dê rojekê razê yî, lê xwzî zû xew bi te biketa.

— Bê emeko, ez razêm lê kî ji zikê te yî qedele ra bixebite?

— Ma tu ji zîkê min ra dixebitî?

— Be kê wî hûrî te yî qedele, tu dibêjî sekara kayê ye, bi bişî û mirtux-eyan diheşîne?

Heval hemû bi van yariyên wan kenîyan.

Koça kurên Werdekê ketibû nava dar û bar û bax û baxçe û bostan û parêz û rezan û pêş da diçûn.

Koç li çendîn gund û bajar û bajarkeyên mezin û biçûk bihorîn. Berebere dîmen û av û hewa dihate guhorînê. Hewa roj bi roj germ û germtir dibû. Êdî li reng û rûyê erdê û ji çawaniya hewayê ra zanîn ko bereber digihên germiyanê.

Kelekela germa havînê ye. Hewa roj bi roj germ û germtir dibe. Nîvroya tav li raserî serê mirovî radiweste. Hema bînanî mixekî li nîveka asimani da kutayî cî da diraweste û nalive. Mixekî zêrînê perperkî bê hej û liv. Eger bilive jî mirov agah ji hej û liva wê nabe. Li hindek ciyan hulma germ ji erdê û asimanan quloz dibe. Lê li hindek ciyan her ew hulma jî tune. Her der hişk û germ û sinciriye. Mejiyê mirovî li serê mirovî da diqijile. Hindî karwanê kurên Werdekê berjêr diçe, hind diçe hewa germ û germtir dibe. Çiya dibin kolotên rûte xîzê. Çi deng û bas li çem û kaniyan niye. Ji bilî xîzê û xîzistanê tişteke dî li ber çavan nakeve. Erd û esman bînanî sêlên sor sincirîne. Ba nayê. Her cara ko bê jî, weke guriyên agirê kûrexanan davêje nav çavên mirovî. Hindik dimîne rû simbêlên mirovî bikuzirîne. Eve demanê çend rojane ko çiya û mêrg û çîmen û daristan li pişt serê xwe ra hêlane. Hindî çav qeter dike, deşteke rip û raste. Mirov ko weha li binê deştê dinihêre, tişteke wekî avê li ber çavên mirovî dikeve. Erê tişteke wekî çemekî, wekî cobareke avê, cobarek ava şîn, wekî maran li binê deştê da, ew cîhê ko mirov we hizir dike êdî kutaya deştêye, cobareke şîne avê çivana dide xwe û ber bi binê deştê dişûlike. Kerr li pêşiya karwanî ketiye. Daliqiyayî, daliqiyayî, daketî daketî pêş da diçin. Eva du roj in pêroyên wan av nevxwarine. Bixwe jî her wisan. Kef li ser devên hesp û hêstir û hêstiran ketiye. Hêstir li besteke weha da eger çendîn rojan jî bêav bimînin, êh li ber çavên wan ra nayê. Lê hesp û hêstir berewajî wan divê ko layê kêr rojê du sê caran bêne avdanê. Ew jî li wê germiyan û bejiya bê av da. Li danê havînê û li wê besta germ û li wê hewayaya wisan cigersoj da hesp ko qet çi giyanlibereke dî jî tab nake. Bona van ajelana agir li serê Kerr û hevalan ketiye. Li ber tîh-nîtiyê dev û lêvên wan bizmirîne. Raste ko çar meşkên tijî av li ser piştê pêroyane, lê li tîrsa roja reş da, dest li ava meşkan nadin. Nizanin yê çi bikin. Her tenê bi milê rê ra girtine û pêş da dikudînin. Ber û best tev da xîz û xîzistan e. Xîz li saxiriyê hespane. Lingê hespan ta fêza çokan li xîzê da çik dibin. Xîz wisan hûre tu dibêjî, ko li elek û bêjîngan dan e. Tu

dibêjî dabêtine. Xîzeke hişk û zuha. Li ber bêhna bayê bilûrê jî xîz wekî siwaran li rê dikeve û li dora tûmên qîvar, devdîş, hewşan û deven-deştiyên ko bi fersexan dûrî hevdu rawestan e, berev dibe. Eger ba qasekê bidomîne, her di gavekê da, ew tûma devenê, ew qola qîvarê, ew bistika devdîş û hewşanê li bin xîzê da wenda dibe. Xîz berebere li dora wê tê hev û ewê li bin xwe da bezir dike û girekekî biçûk li ser bêhna wê serast dike. Tu dibêjî ewê bi dest gor dike. Her di gavekî da besta qîvar û hewşanê dibe girik û topikên xîzê û mirov dibêje qay qet li dirêjaya mêjûyê da çi tişt ji bilî xîzê li wê derê tunebûye. Her di gavekê da ew tûm û qolên heyî jî li ber çavên mirovî bezir dibin. Erê çol û çolistan berî û berîstan, xîz û xîzistan, xîz li ser saxiriyên hespan, sêfil û sergerdan, kes nizan Xudê dizan. Hînga sal û deman, niha bi zar û ziman. Taze serê kurên Werdekê ketibû, qax û bendên giran.

Li vê besta bêav û bêday û bav da, her tişt dijî şînbûn û pervedan û zêdekirinêye. Li besteka weha da çi tişt neşê şîn bibe. Eger qîvarek, yan tûmeke hewşanê, jî serê xwe li nava xîzê da derêxe, gereke çendîn gezan reh û rîşalan bavêje binê erdê, li kûraniya sîngê erdê da çeng vede, wisan berk û bitew bibe, ko bikaribe serê rîşalên xwe bikute erdê û xwe bigehîne nema binê erdê û bişê bo demekê li ser piyan bimîne. Lê dîsan jî eger bayek bê, yê her di gavê da serê wê li bin xîzê da çal bike. Yê ewê li bin xîzê da binpeç bike.

Zimanê karwanîyan li devê wan da reş bûye. Bûye kevir. Rast e çar meşk ava wan heye, lê dil nadin dest li wê avê bidin. Ew ava germ û girav ji bo roja reş hildane. Ji paşeroja bêomidîyê ra hilanîne.

Nîveka nîvro û êvarê bû. Kerr li pêşayîka karwanî rawesta û bi heji-yareya destê xwe binê beriyê nîşanî hevalan da û got:

Hevalino! Mirov dibêje qay a, ewa hane, dîna xwe bidinê, a, ewa binê deştê da, a, ewa hane ko diçilvile, kanî yan çem e.

Evdurehmanê Terikî gotê:

Kerr ew leylane, leylan!

— Na, leylan nîne. Leylan naçilvile. Ev diçilvile. Rewneq dikevê. Dide nava çavên mirovan. Ezê ber bi wê avê, yan wekî te gotî ber bi wê leylanê herim. Eger av bû, ezê bêm û we pê bihesînim. Av nebû jî gereke em çareyekê bikin. Hûn jî hema bidin ser vê şiverêkê û bikudînin. Li rê dernekevin ha. He we li nava xîzistanê da rê bezir kir, êdî zor dijwar e ko hûn bişên rêka xwe careke dî peyda bikin. Ne dar û bareke, ko mirov ji xwe ra bike nîşan. Ne jî girik û topik û kevir û kuçikek heye. Her der bî-

nanî hev in. Rast bi milê rê ra bigirin. Agaya we ji hevdu hebe. Eger jî ba li we rabû, û we nikarî hûn rêka xwe bidomînin, her yek ji we perûyekê bi serê rimên xwe va bikin û li cîda rûnên û terka hevdu nekin. Lê bi min wereng bagera xîzê yê çê nebe. Hewa sayiye. Dê îca bi xatirê we.

Kerrî ev got û zengî li Sosikê da û berê Sosikê da wê ava ko li ber çavên wî ketibû. Li hindek ciyan da lingên Sosikê ta kaban li xîzê da çik dibû. Sosikê bi zorê lingê xwe ji xîzê der dixist. Lê li hindek ciyan da xîz hindik bû. Kerr li nava toz û dûmanê da li ber çavên hevalan wenda bû. Toza li ber simê Sosikê li hewa ket û bînanî dûkeleke gewir xetek kişande pêsîra deştê û ber bi asimanan quloz bû. Piştî demekê ewê dûkela gewir ji hev berda. Bayek rabû û cîhan reş û tarî kir. Li her alî dûman quloz bû. Bû xuşîna xîza hûr û xîz li rê ket. Xuşîna xîza hûr bû, li ber simên pêroyan radibû û berî wan dikete serê rê û ser hev ra diqulibî. Li demekê da besta xîzê weke deriyayeke bêbin pêl veda. Pêlan li ser hevdu ra davîtin û hevraz û berjêr li hev digeriyan. Lemelema deriyaya xîzê bû. Şepêlan li se hev ra diavîtin. Ba berebere tundtir û gujtir dibû. Bû oreora hêştiran û hîrehîra hesp û hêştiran. Qentera hêştiran rast ketibûn rê û diçûn. Lê hesp nikarî pêş da biçûyana. Hesp û hêstir li nava bagera xîzê da li hev aliyên. Seroqûno bûn. Karwanî neçar man, li hespan peya bûn û hesp destkêş kirin û ketin dû hêştiran. Lê hesp û hêstir li dû wan nedîçûn. Hîrehîr û firefira hespan bûn û şeh radibûn. Ba lev zivirî. Bû firtone û bagera xîzê. Bagerê her alî reş û tarî kir. Karwanî neçar man, hêstir yêş kirin. Hefsarê hespan avîtin cihazên hêştiran û çawa ko Kerrî gotibû wana, her yekê perûyekî sipî bi serê rimên xwe va îşkeîşk girêdan û binê rîman danîn erdê û serê rîman li hewa girtin û hemû berevî ser hev bûn û serên xwe dane ser hev û li ber pesêva hêştiran da rûniştin. Bayê dil hebû kum û kolozên wan li serên wan birevanda û lêdida rim li destên wan da vî alî wî ditewand. Dikir ko rîman ji destên xudanan derîne. Lê her yek bînanî qirniyê bi rimên xwe va zeliqîn. Destek li rîman û yek li kum û kolozan. Hindî zora wan hebû, rimên xwe tund li destên xwe da girtin û kum û kolozên xwe temisandin serên xwe û li ber xwe dan û nehîştin rimên wan ji destên wan û kumên wan ji serên wan bikevin erdê. Bû şelp û telpa perûyan û hesp pêş da lê silikîn, lê paşê hêdî hêdî em bûn. Ba hindî diçû gujtir dibû. Weke lêmişteke tund xuşîna xîzê bû. Xîz li dora wan ra bû çenber. Bayê lêdida û xîz li dora wan û pêroyan da berev dikir. Ew alayên sipî ko bi serên rîman va hatibûn darda kirinê, her yek bînanî kotirek ser-jêkirî vî alî wî alî per lê didan û li ber giyanê xwe didan û xwe diçirçî-

randin. Cihan wisan tarî bibû ko kesî kes nedidît. Dilên wan li sebada sîngên wan da tundetund dikuta. Bêhna wan çik dibû. Xwelî û toz û xîzê xwe davîte ser çavên wan. Dev û lêvên wan li ber tînîtiyê û li ber tozê hişk bibû û bizmirî bû. Tuf li devê wan da bibû mast. Dema ko hewa lap tarî bû hemûyê dest ji ber xwe hildan û kesî bawer nekir ko dê giyanê zindî ji vê bagerê rizgar bikin. Her yekê li tîrsa giyanê xwe da qiseyek dipêrand.

— Em çûn.

— Êdî rizgariya me tune.

— Xudê tofanê me hemûyê bixendiqîne.

— Kuro em her vaye niha da difetisin.

— Kerê malava jî ji me qetiya.

— Erê lê dîsan hema em li ba hevdu bimirana.

— Kuro bes e xeber nedin, xîz tijî devê me bû.

Eva Evdurehmanê Terikî bû ko pê dermilka kurtikê xwe xîza ko tijî de-
vi bibû, deranî. Kir ko tuf bike. Lê çî tuf li devê wî da nemabû. Pê di-
danên xwe zimanê xwe verot û bi lêv û didanan xîza li devê xwe û li ser zi-
manê xwe da avîte derva. Hemûyê serên xwe kutabûn li ser hev. Bêhna
helka wan tevî hev dibû. Li ber bêhnê xûyî didan. Xîzê ta nivê leşê wan
dagirt. Ta qefesa sîngê wan li jêr xîzê da ma. Hêdî hêdî xîz ber bi qirika
wan dihat û ber bi serê wan hildikişiya. Berpişt û berîkên wan tijî xîz bû.
Fişe fişa wan bû. Piştî demeke xurt ba hêdî hêdî rawesta û berebere bagerê
danî û hewa kûşkê ronahî bû. Tav li esmanî da, li pêşberî wan weke çî-
rayeke tozavî hate xûyanê. Toz û temê hêdî hêdî vekir. Karwaniyan serên
xwe li ser hevdu rakirin. Li nav çavên hevdu nihêrîn. Şabûn. Li hevdu
gîrnijîn û bîzorê karîn xwe li nava xîzê derînin. Bi kul û halan rabûn ser
piyan. Aliyê berbeba xîzê li ser kûfana hêştiran ketibû, lê aliyê pişteba xîz
hiniktir bû. Hêştir rakirin. Bû fîrefîra hespan û difinên xwe paqîş kirin.
Gava ko hêştir rakirin, dewsa wan koreka mezin serast kiribû. Nivçalek
gurover. Bînanî goreke komelî. Gorteke tabayî. He rastî jî taze li nav gor-
inê derketibûn. Taze ji gorê rabibûn. Dilka wan dikuta. Ser û rûyên wan
li ber tozê û xweliyê nedîhate xûyanê. Pirça wan gewir û boz dikir.

Evdurehman li korikê mêze kir û got:

Xudê kem eger her niv demjimêrên dî jî bidomanda, em hemû li vê ko-
rikê da miribûn. Qet kesî termên me jî peyda nedikir.

Neimetê Îsî got:

Xudê gumgumokan dê em bixwarana.

Buxdoyê File got: Gumgumok canewreke pir bêgunehê.

Neimet xwe li ser va nebir û bersiva Buxdoyî neda.

Li dû Buxdoyî ra Êxo keniya û got:

Neimet Xudê kem, ez li dewsa gumgumokan giftê didime te, çi gumgumok goştê te naxon.

Neimetê Îs bi vê yariya Êxo pir aciz bû û xwe lê pert kir û gotê:

— Êxo dibêje qay tu zêdegaviyan dikî, ha.

Evdurehman gotê cihe Neimet Êxo yariyan dike. Dîsan bixwe jî keniya û got:

— Xudê kem ez jî li batî gumgumokan giftê didime te.

Hemû tev kenian. Neimet jî bi neçarî bi wan ra keniya.

Kuliki destûr da:

— Em gereke rê kevin, hê ko tarî neketiye erdê.

Her kesî serê hespê xwe ra girtibû. Lê çi rê û dirb nedihate xûyakirinê. Bagera xîzê rê û ban hemû wenda kiribû. Nizanîn yê li kî alî da herin. Kûşkê hizirîn û dîna xwe dane dor û berên xwe. Her der hatibû guherînê. Li wê besta rip û rast da, bi hezaran topikên xîzê mil kutabûn hevdu û ber û best dabûne ber xwe.

Kuliki li dor û berên xwe nihêrî û got:

Baş ew aliyê hanê ko tav hindik maye bi deştê va bizeliqe, rojava ye. Ev aliya jî rojhelat e. Gava ko em li rê dabûn rojava li milê me yê rastê û rojhelat jî li milê me yê çepê da bû. Wisan be, pêşberî me jî başûre. A, em gereke weha rast herin.

Hemûyan gotinên Kuliki rast derêxistin û ber bi başûrê rê ketin. Lê rêka çi! Halê çi!! Ji bilî topikên xîza elekkirî çi tişt nedihate xûyanê. Rast bû ko li tîrsa bagera xîzê hemûyê xwe li ber pesêva hêştiran da veşartibûn, lê dîsan jî bêhna xwe standibûn. Hindî ko ba û bager bû, li tîrsa giyani da tîntî nedikete bîra çi kesî. Lê, gava ko li buveya bagerê rizgar bûn, dîsan tîhnîtiyê li hemûyê seh kir. Tûk li devê hemûyê da meyîbû. Kulik li pêşiya karwanî rawesta û got:

Êdî em tîhna nikarin rê herin. Hêştira pêşîn hîş bikin, her yek me qurtek av li devê xwe werde, paşê em li rê bikevin. Bi gotina Kuliki ra Evdurehmanê Terikî, hêştira pêşîn hîş kir. Barê li ser pišta wê vekir. Her du meşkên avê li ser barê wê anî xwarê. Evdurehmanî tasikek hilda û serê mirovê niv tasik av dayê û got:

Kuro pêş da gulpekê li devên xwe werdin û birijînin û paşê vexon. Bi vebûna derê meşkan ra hemû şa bûn. Her yekê xeberek digotin:

— Kuro nehêle bihirşe, heyfe.

— Kuro her gulpekê tenê li devê xwe werde. Te av kuta kir.

— A, Kerr jî niha tîhnî ye.

— Erê lê ew jî niha tîhnî ye.

— Baş e em ko avê kuta nakin.

— Na, na ava me têra me deh rojan heye.

— Me nizanî ka Kerr kû da çû!

— Her li kêderê hebe, dê bê û me peyda bike.

— Erê Sosikê bêhna me hilde û bê û me bibîne.

Gava ko av vedixwarin, çavên pêroyan li destên wan bû. ewan pê çavên xwe ava para xwe dixwastin, û bi zimanê bêzimanan digotin, ne em jî bînanî we tîhnî ne. Hemûyan ev gotinan li çavên wan pêroyana da dixwendin, lê kesî xwe li ser wê hindê da nebirin. Evdurehmanê Terikî dîsan bînanî pêş da devên meşkan baş girê da û hevalan alî wî kirin û meşk dîsan avîtin ser pişta hêştirê. Hêştir rakirin û pêkve deşt dane ber sîngê xwe û pêş da çûn.

Hewşan giyayekî gewireşîne. Rengê hewşanê tûsî ye. Bilindaya wê gorekî cîhê ko lê şîn dibe, ferq dike. Li navçên çiyayî da, bejna wê gelekî bilind be, sê yan çar bihost e. Lê li navçên germ da hewşan bejn vedide û nêzikî gezekê jî bilind dibe. Bistiyê hewşanê şax şaxî û pelgên wê hûrik û gulên wê yên gewrik jî guşîkîn e. Lê berewajî dîtir giyayên guldar gulên hewşanê li seranserî bistik û şaxên wê da dibîşkivin. Bistikên hewşanê zirav û nazik in. Rengê gulên wê, yan çawaniya gulê wê giring nîne. Lê tişta ko taybetmendî daye giyayê hewşanê bêhna wê ya tund e. Dibêjin kêz û kurm û mişk û mar ji bêhna hewşanê direvin. He li ber wê hindêye ko gava hewşan du sê bihostan bilind dibe û gulên wê yên hûrik taze dixwazin bibîşkivin, gundî û koçer deste deste diçin berev kirin, yan li ser gotina wan bixwe çinîna hewşanê. Bistikên hewşanê ji rîşal da derdixin, yan jî pê dasikan didirûn û ewê gurz gurzî dikin û dibin malên xwe. Li nav hewşana çinî da, ew bistikên wê yên dirêj û stûr ji yên dî vediqetînin û li ser banan radixin, ta ko li ber tavê hişk bibe. Gava ko hişk bû, kêzikan jê çê dikin. Lê ew bistên dî jî hema wisan tereter li bin nivînan radixin û dibêjin hewşan rîşala kêz û kurman diqelîne û bi taybetî jî kêçan rehbir dike. Ca li naverasta meha buharê ya kutayê da, tu derê mala kîşk koçer û gundiyî ve dikî, bêhna tund e hewşanê dide serê te. Bêhna hewşanê ne bêhneke wisan tunde, ko li mirovî bigire, lê ne jî bêhneke gulavîn e. Bêhna wê tiştêkê mirovî mest û bêhal dike. Lê ta roja îro kes salixan nade, ko kesek yan ajeleke malî bi hewşanê ketibe. Tenê hewşan dermanê rehbirkirina kêçan û dîtir kêz û kurmane. He li ber vê hindêye ko koçer û gundî gêzikan li hewşanê çê dikin. Da ko gava malê bi wan vedimalin, bêhna wan li erdê malê da bigere û cir û canewerên pintû û buvedar ji holê rake. Hindek mal jî navaxina doşikan li hûrikên hewşanê dadipirînin û dibêjin kêç û kêz û kurm nawêrin li ser wan doşikana bikevin.

Xezal gelek caran li ber siya hewşanê dizên û mexelê karên xezalan gelek ciyan da li nava tûmên hewşanê da ye. Hewşan li lêmîştgeh û xîzistanan

da, li rex qîvar û kerengtûsiyan da hêşîn dibe. Hewşan, germiyanê bere-wajî hewşana çîyan qol qoliye. Qolên wê dikarin siyeke baş serast bikin û eger keriyên bizinan lê nehewilin, ta naverasta havînê jî, dimînin.

Gava ko Kerr ji hevalan qetiya, berê Sosikê da wê ava ko dîtibû. Lê hindî Sosik dikudand û diçû, bi wê avê ra nedigihîşt. Hindî zengî li Sosikê dida û dihajot, hind diçû ew coka şîn jî li ber çavên wî dût diket û ji wî direvî. Lê Kerr bê hîvî nedibû. Terka wê avê nedikir. Ew serok û berpîrsê karwanî bû. Perîşan li mal da li hîviya wî maye. Çav li rê ye. Bi her cureyî divê ko avê ji hevalan ra, ji pêroyan ra, ji xwe ra peyda bike. Eger kaniyekê, golavekê, golmancekê jî peyda bike, ji mirinê filitîne. Rizgar bûne. Gihîştîye beriya Şengarê û Bilîcan ji Emer Axayî ra haniye û li Perîşanê bûye xudan. Kerr li vê bîr û hizrê da Sosik zengî dikir û pêş da diçû. Sosikê xîza elekkirî diqelaşt û pêş da diçû. Da ko Kerr giheşte besteke seranser hewşan û kerengtûsî. Hindî çavan qeter dikir, tûmên hewşanê û kerengtûsiyan bûn ko mil kutabûn hev û berva diçûn. Hindek ciyan rixtim û li hindek ciyan jî sêrek. Taze qelûnkêşek, yan du qelûnkêş dibû ko ji hevalan qetiyabû ko bayekî sivik, nermebayekî germ vizandê. Bi rabûna bayê ra gijên kete besta hewşanê. Hewşana şîn û kerengtûsiyên tûsî weke deriyayeke pêlawî hurmicî. Durust bînanî deriyayeke pir şepêl û tûre pêlan li ser pêlan ra dihavît. Kerrî Sosik li besta hewşanê da. Giheşte naverasta bestê. Nişkava bû şingîna karexezalekê û li ber Sosikê rabû. Gava ko çavên Kerrî bi karxezalê ket, desthelatdariya xwe ji dest da. Kerrî nivê temenê xwe li nêçîr û nêçîrvaniyê da bihorandibû. Nêçîrvanî jê ra bibû xûyekî hemêşeyî. Bêhemdê xwe berê Sosikê da ser kara xezalê. Kara xezalê bînanî bayê bezê li ber Sosikê direvî û li nava besta hewşanê da çerx lê dida. Lê Sosik jî hema li dû wê bû. Kara xezalê dor lê dida. Li hev digeriya û xwe li ber lingên Sosikê ra dikir û rêça xwe diguhest. Lê Sosik jî hespa nêçîrê bû, hema li ser bêhna wê bû. A, li vira na, li dera han, hema hindik dima ko pê ra bigihîşt. Lê kara xezalê dîsan çivane dibû û rêç diguhest. Kara xezalê du sê seriyên li nava besta hewşanê Sosik li dû xwe ra gerand û paşê li besta hewşanê derket û berê xwe da besta xîzê. Dûman li ser bestê ket. Kerr û Sosik û kara xezalê li nava toz û dûmanê da hevdu wenda dikirin. Kara xezalê sê çar seriyên jî li besta xîzê da Sosik çerixand û li dû ra xwe avîte nava qîvaristanê. Karê li ser çend tûmên qîvaran ra qewş dikir. Sosikê jî durust bînanî wê li ser tûmên qîvaran ra banz dida û simên xwe didana dewsa simên wê. Kara xezalê xwe davîte nav qetên tûmên qîvaran û dor lêdida. Sosikê jî bêhna nêçîrê kiriye, qet

serî li ser rêça wê nahilîne. Sosik li canîtiya xwe da fêrî nêçîrê bûye. Nêçîrvanî ji wêya ra jî bûye xûyek ji xûyên neterikandî. Lê ew ta roja îro rastî nêçîreke weha beza û bi çift nehatibû. Dirik û qîvaran pelek û saxiriyên Sosikê didirandin. Lê êh li ber çavên Sosikê û Kerrî ra nedihat. Herdu jî bi kara xezalê ra ketine înkê. Hindî bêhna xûnê dida serê wan, hind diçû ji bo girtina nêçîrê tamarezûtir dibûn. Kara xezalê li nava qîvaristanê derket û dîsan xwe avîte naverasta xîzistanê. Kara xezalê sivik bû. Weke çawa pelgek li ser deriyayê dikeve, wisan li ser xîzê ra dişûlikî. Lê Sosik, Kerê pehlewan li ser piştê bû. Gelek ciyan, ta çîpan li xîzê da çik dibû. Lê dîsan jî li ber xwe dida û çav li ser kara xezalê ranedikir. Li du sê ciyan Kerrî kir ko kara xezalê bide ber reşêşkên tîran. Lê kara xezalê bînanî bayê bezê dibezî. Ta Kerrî bijangên xwe li hev bida, karê li ber çavên wî wenda biba. Kerrî li ber lêva xwe da bi kîn û kerb got:

Hey la bêxudanê! Yezdan kem hez kî min gîyanê xwe û Sosikê jî li ser te danabe, taze ez dest ji te nakêşim.

Kara xezalê piştî çend ger û çivên pêçane, berê xwe da rojava. Li çav-girtinekê da best kuta kir û xwe avîte nava xilxilên sipî. Ewê dixwast, xwe bavêje çepan û xwe li nepeniyên da li ber çavên nêçîrvanî bezir bike. Li xilxilên sipî ber bi rizdeberan şûlikî. Li rizdeberan xwe avîte kevirê çeçmaçan. Li kevirê çeçmaçan xwe avîte girê Bûdo. Li girê Bûdo xwe avîte mexelê pezkûviyan. Li mexelê pezkûviyan xwe avîte qîracê daran. Li qîracê daran xwe avîte besta dirîreşkan. Li besta dirîreşkan li nava dirî û dar û devenan da, çivane da xwe û ber bi besta xezalan şûlikî. Li besta xezalan dîsan xwe gîhande besta xîzê. Dîsan li besta xîzê xwe avîte besta hewşanê. Sosik û Kerr jî hema wisan li ser bêhna wê ne. Li besta hewşanê jî dîsan weke cara pêşîn xwe avîte nava rizdeberan. Li ser berekî banz da ser berê din. Lê Sosikê jî per deranîbû. Ew jî hema li dû wê bû.

Li nîva rizdeberên sipî da aveke zipezelal hindî lûlikê lûlehengekî jor da dikişiya. Lê evîna girtina nêçîrê, av çî ye, her tişt ji bîra Kerr û Sosikê biribû. Herdukan qet avirek jî nedane avê. Fîrefra Sosikê bû, li ser kevirên çeçmaçan ra qewş dikir. Taze berê guçkên Sosikê ter dibû ko kara xezalê li sebedê da. Karê bihostekê zimanê xwe deranîbû. Nava wê bînanî tufika asinkeran radibû û rûdinişt. Sosik hema li ser bêhna wê bû. Karê berê xwe da serhevrazekî û bînanî bayê û birûskê diçû. Sosik jî hema li dû ra. Kar giheşte serê milê. Lê dîsan jî peyakê mirinê li dû wê ra dihat û dest jê nedikişand. Sosik li ser kevirên sipî ra banzdida û agir li ber nalên wê difirî. Kar li milê da serberjêr daket. Sosikê jî da dû wê. Bû firîna nalekî

Sosikê û li ber guçkên Kerrî ra derbas bû. Lê Kerr her tişt ji bîr kiriye. Ji bilî girtina kara xezalê li bara çi tiştî da nahizire. Tu dibêjî qay her li zozanan ra bona girtina vê karê rê ketiye. Kar li gelî da serberjêr bû. Li serberjêri da, du sê caran lukumî. Girêl bû. Lê dîsan rabû ser piyan û bezî. Tîrsa giyani hêza wê zêde û zêdetir kiribû. Giyan şîrîn e. Ewê teterê mirinê li raserî serê xwe ra didît. Dalaşê nemanê li ser giyanê wê penc vedabû. Li dora serê wê ra ger lê dida. Diçerixî. Lê hindî hêza wê hebû, dida lingên xwe û pêş da diçû. Li ser kevir û li ser kendalan ra, li ser deven û daran ra, li ser qolên qîvar û tûmên dirikan ra cotkî banz dida. Sosikê jî hema bînanî wê. Karê ling radikir ewê lingê xwe didanî dewsa lingên wê. Kara xezalê bi lukumîn û banz û girêlbûn giheşte binê geliyî. Dîsan berê wê kete serhevrazekî dî. Herdukan pêkve serhevraz kuta kirin. Herdukan jî bi tundî li sebedê didan. Fîrefîra difîna Sosikê bû. Kara xezalê jî fişefîşa bêhnê bû, ko li pozan ra davît. Kerrî ev herdu deng jî dibihîst. Li serê hingivokê Sosikê xwe da ber guçkên kara xezalê. Kara xezalê dîsan weke çendik û çend caran xwe li ber ra kir û dîsan kete serberjêri. Sosik jî dîsan weke çendik û çend caran li ser da tewiya. Herdu weke cotek cokên avê, ko li serberjêrekî reqî rût da bişûlikin, ber bi jêr şîmitîn. Kara xezalê dîsan lukumî. Hol bû û şiqitî binê geliyî. Li binê geliyî da, Sosikê xwe da ser bêhna wê. Kerr jî ko gopale zîvîn li destî da bû, gopal avîte stuyê kara xezalê. Karê xwe lemisand û gopal li ser pişta wê ra şûlikî. Helkehelka sê sebedên sîngan bû. Hersêkan bi hev ra li sebedê didan. Berê xezalê dîsan kete serhevrazî. Kara xezalê li ser hevraz da dil hebû per derîna û fir bida. Sosikê jî bîna wê per derîna bû. Kerr jî hema wisan gopal amade girtibû. Neh deh pêngav mabû, ko kara xezalê li ser biketa ko Sosikê xwe pê ra gîhand. Hindik mabû ko kara xezalê biketa nav dest û piyên wê. Kerrî serê wê li ser karê wê da da û gopale xwe avîte stuyê karê. Vê carê gopal li stuyê karê da çik bû. Li gerdena wê da asê bû. Karê xwe gijgijand û xwest xwe li gîra gopali derîne, lê nedikarî. Kerr li ser pişta Sosikê xwar bû û destê xwe li pişta karê da cî kir û kar rakir danî nîveka xwe û qaşa zîvîn da. Dilê karê hind tund lê dida, te digot hema ha hane ko dilê wê weke cûncikekê li qefesa sîngê wê derkeve û bifire derva. Gurpegurpa sîngê wê bû, zimanê xwe bihostekê ji devê xwe deranîbû. Zimanê wê hişk û reş bibû. Gava ko Kerrî ew dana nîveka xwe û qaşa zîn, du hêsîrên zirav li kaniya çavên wê jor da şûlikîn û li nav pirça nerm û tiftîkiya rûmetê wê da wenda bûn. Kerrî destên xwe li ser pişta wê gerand. Pişta wê hulo û qelew bû. Têra wan îşev dikir. Sosikê jî hê dikire fîrefîr. Sosik li xuyê da reş bibû. Kerr

hêdîka li serberjêri da şûlikî nava kevirên çeqmaqan. Rizdên berezîvan mil kutabûn hev û hindî ko bi Kerrî va dihate xûyanê, berve diçûn. Zangek bilind ko ji tateberêkî sipî û yekparçe pêk hatibû, li himberî Kerrî da dihate xûyanê. Li binê zangê da kevir li ser hev da hilcînibûn û hewşeke biçûk çêkiribûn. Binê zangê wisan kor da çûbû, ko te digot qay bi dest xeritandine û sivankek li ser hewşê serast kirine. Kaniyeke zelal li binê zangê da hildikeliya û ava wê dikete nava kevir û kuçikan û berjêr dikişiya. Kerrî Sosik ber bi wê kaniyê hajot. Li ser kaniyê peya bû û nêçîra xwe danî erdê. Nêçîrê xwe li nav destên wî da hilavît û bû mikemika wê. Nêçîrê dil dikir ko xwe li nav lepên Kerrî rizgar bike. Lê Kerrî kelên nedayê. Bi destekî bi çîpa wê ra girt û bi destê dî Sosik qaş kir û her wisan ko bi destekî li çîpa karxezalê ra girtibû, bi destê dî li ber pişta xwe li xencerê xebitî. Xencer ji kalanî kişand. Xencera wî li ber tava rojava çilvilî. Rewneqa xencerê kete çavên xeçalê. Rewneqa çavên xeçalê kete ser xencerê. Rewneqê li ser rewneqê da spêne kir. Lê Kerrî qet ew herdu rewneqana jî nedîtî. Nêçîr rakir û li erdê da. Bû barîna nêçîrê. Kerrî xencer dana ser skura wê û li skura wê helsût. Bû fişqîna xûnê û li skura xeçalê ra fizikande derva. Digel fizikandina xûnê dîsan bû barîna kara xeçalê û bi tundî lingên xwe li erdê da. Paşê bi tundî lingên xwe li hev sûtî. Li dû ra hêdî hêdî lingên wê lerizîn. Xûn ji ber kişiya. Xûna wê li nav qetên çirgeya li rex kaniyê da wenda bû. Kerrî li dû ra xencer li îlika wê xist. Gava ko Kerrî îlika wê jenî. Karê bi tundî xwe çirçirand. Lingên xwe li erdê dan. Serên simên wê çirge verot û xetek kişande ser erdê li rex kaniyê. Kerrî serê wê jê kir û danî li rex cendeki. Karxezalê hê jî devê xwe digirt û vedikir. Kerr xencera xûnavî li desti da hate ser kaniyê. Taze dema ko çavên wî bi ava zelal ket, zanî ko ji bo peydakirina avê ji hevalan qetiyaye û bixwe jî seha tîhnîtiyê kir. Xencera xwe danî rex kaniyê û qurûyî avê bû. Du bêhnê tu bêjî av vexwar. Li ser kaniyê rabû. Pê pişta destê xwe dev û simbêlê xwe paqîş kir. Av tiştêkê tund bû. Tama wê talî û şorî va dihingavt. Lê ne hind şor bû, ko mirov neşê vexwe. Kerrî destê xwe avîte xencera xwe û xencer pê ava kaniyê baş şoşt û pê pirça pişta karxezalê hişk kir. Dîsan xencera xwe li kalanî da cî kir û li ber pişta xwe da ediland. Kef li ser devê Sosikê ketibû û hema wisan qaş kirî li cî da xwe difirikand. Kerr giheştê û gema wê li ser pişta zîne wê da, vekir. Gem li serî deranî û bi hefsarê wê ra girt û ew hanî li ser kaniyê av da. Sosikê du bêhnan av hilçinî. Kir ko bêhna sê yê jî avê hilçine, ko Kerrî nehîşt û li ber xwe da got: Sosik tu westiyayî. Eger tu gelekî vê ava tal û tund vexoy, avê

li te bigire. Kerrî dîsan Sosik gem kir. Bi dizgîna wê ra girt û ew li dû xwe destkêş kir û tişteke hevraz hilkişiya û li dû ra destê xwe avîtê û dûrbîna xwe ji xurcika terkiya Sosikê deranî û li rêka ko tê ra hatibû mêze kir. Kerrî hindî pileya dûrbînê serast kir û li rê nihêrî, çî tişt li ber çavên wî neket. Li dû ra hema li wê derê Sosik qeyd kir û gema wê li serî deranî û ew cî da hêla û bixwe dûrbîn li desti da, ber bi serê zangê çû. Ta ko gihîşte serê zangê bêhna wî girt. Destê xwe da newqa xwe û hilkişiya ser bilindtirîn kimê zangê. Dûrbîn da ber çavên xwe û li besta hewşanê nihêrî. Dûrbîn li ser besta hewşanê rakir û li ser besta qîvaran mêze kir. Dûrbîn li ser besta qîvaran rakir û li besta xêzê mêze kir. Gelekî lê nihêrî. Ji bilî girikên xîzê çî tişt li bestê da li ber çavan nediket. Bagerê lédabû, ew besta ripe rast, girik girikî kiribû. Bi dîtina wan girikana ra Kerrî zanî, ko bagera xîzê li hevalan rabûye. Pir nihêran bû. Dîsan dûrbîn gerand. Li binê deştê da tav hindik mabû ko bi deştê va bizeliqe. Tav bînanî sêleke sor dihate xûyanê. Bînanî sêleke sor, ko te taze ji ser agirekî gur hilanîbe. Durust bînanî xûnê sor bibû. Bînanî piloteke agirê gur sor dikir. Paşê berebere kimê tavê bi deştê va zeliqî. Tavê û deştê hevdu ramûsîn. Paşê hêdî hêdî tav dakete ser sîngê deştê. Berebere ew sêla sor durust nivî bû. Tavê û deştê hevdu himêz kirin li dû ra guroverka tavê bû devdask. Li kuyayê da ew devdasika jî li binê deştê da bezir bû. Kerrî dûrbîn li wê nuqtê hilanî û li ser panatiya deştê da gerand. Li nava girên xîzê da, hemmanê tozeke zirav radibû hewa. Baş çavên xwe li ser dûrbînê da kuskusand û pileya dûrbînê hevraz û berjêr kir û bi zorê karî hindek reşên bînanî rêzikên mêhrûyan bibîne. Çend reşan rêz dabûne dû hev û ber bi wî dihatin.

Li zangê da jor da hat. Qeyda Sosikê ji lingê wê vekir. Gema wê li serû da û ber bi cendekê karxezalê çû. Cendekê karxezalê sar bibû. Xûn bi skura wê va meyîbû. Ustuyê xezalê yê xûnîn temîz şoşt. Serê wê yê xûnavî jî şoşt û kire tayê xurcîkê û cendekê karxezalê jî avîte terkiya Sosikê û bi terkîbendan baş girêda. Xûya Sosikê hişk bibû û bi toz û qirêcê va bi leşê wê va zeliqîbû. Pirça wê ya nerme nol gulok gulokî bibû. Kerrî lingê xwe kire zengiyê û li ser pişta Sosikê ket û berê Sosikê berjêr kir û li nav çavên kevîrên çeqmaqan da jor da daket. Berezîv kuta kir û dakete deşta hewşanê. Deşta hewşanê kuta kir û giheşte deşta qîvaran. Li deşta qîvaran jî derket û giheşte besta xîzê. Li binê besta xîzê aliyê çepê bêhneka genî dihat. Lê Kerr li ser pişta Sosikê her di xema karwanî daye. Qet ewê bêhnê li wî kar nekir. Cîhan jî êdî tarî bûye. Hindî gewriya Kerrî girt, navê Kulikî anî û gazî kir. Du sê caran li ser hev gazî kir û li dû ra xwe kir kir û

guçkên xwe dagirt. Piştî demeke kurt dengê li wî tesel kir. Deng nasî. Deng dengê Kuliki bû. Zengî li Sosikê da û ber bi dengî hajot. Li meydana da reşê qentera hesp û hêştir û hêstiran li tariyê da li ber çavaên wî ketin. Bû şîhîna Nijdiyî. Sosik jî li bersiva wî da şîhiya. Kerrî dizgîna Sosikê ragirt û gazî kir:

Kuro hûn hatin?!

Sê, çar dangan bi hev ra li pêşberî wî bersiv dan:

— Erê erê, em hatin.

— Lê tu li kêderê bûyî?

— Te qet çi kir?!

— Te av peyda kir, yan na?!

Kerrî bersiv da:

— Erê, erê. Min kaniyeke wisan peda kiriye, ava wê tu dibêjî çirka şîre.

— Te li kêderê peyda kir?

— Waye li binê zangê da ye.

— Lê tu nîvro da li kê derê bûyî?

— Ez li nîvro da her li avê digirim!

Kerr çû giheşte karwanî û karwan da pêşiya xwe û ber bi binê zangê rênimûnî kir û pirsî:

Lê hûn çima hinde gîro bûn?!

— Mala te ava bûyî! Em ji mirinê rizgar bûne, ew dibêje hûn çima gîro bûn? Lê tu qet napirsî, ka çi hatiye serê we?

— Baş e! Bêjin kanê çi hatiye serê we?

— Mala te yê, em ketin bagera xîzê. Hindik mabû em hemû li bin xîzê da bimana.

— Hindik mabû me rêka xwe şaş bikira.

— Xudê her demeke dî jî bagerê bidomanda, em li binê xîzê da hati-bûn çal kirinê.

— De min jî got ka çi hatiye serê we! Li vê bestê da bagera xîzê tişteke asayî ye. Ne hûn ko vaye tendurust hatine.

Bi gotin û axiftin pêro dane ber xwe û kudandin, ta ko nêzîkî bi kevirê çeqmaqan kirin. Kerr kete pêşiya karwanî û ber bi binê zangê bir. Pêroyên westiyayî bi zorê li nava kevir û kuçikan ra hildikişyan. Bêhna avê kiribûn. Xwe bi lez ber bi kaniyê kişandin. Li nava keviran ra hilkişyan û xwe gîhandin kaniyê. Karwaniya serê pêroyan berdan û qurûyî avê bûn. Pêroyan jî her bi gem û devgem û hefsaran va devê xwe li avê digelandin. Lê av hind zor nibû ko li ber devê wan bikeve û devê wan tijî

bike. Ava zirav dikete nava qet û qelîstekên keviran û bi taw berjêr diherikî. Hasûxan û Pasûxan zû bi kevir û gîha û çîman pêşiya avê xendiqandin û delavekî biçûk li ber kaniyê çêkirin. Av hêdî hêdî li delavi da berev bû. Delav tijî av bû û avê li ser ra avît. Vêca hevalan yekoyeko hesp û hêstir û hêştir li ser wî delavî av dan û pêroyên xwe têrav kirin. Li dû avdana pêroyan ra ber bi binê zangê hilkişiyen. Hîvê şîv xwaribû. Hîva çardê der û deşt tijî kiribû. Sîbera zangê dabû ser kaniyê. Hesp û hêstir li binê zangê da bi hev va girê dan. Kerrî got:

— Her kelmelan bikişînin vira! Vêca bi hejyareya destê xwe hewşa binê zangê nişanî wan da.

Ewana li kişandina kelmel û girêdana pêroyan da bûn, ko bû şîrpîna cendekekê, li terkiya Sosikê li ser destê Kerrî kete erdê. Kerrî cendekekê karxezalê danî rex kaniyê û got:

Ev jî şîva we ya îşev e.

Bi ketina cendekekê karxezalê ra hemûyan berê xwe dane Kerr û cendekekê karxezalê.

Evdurehmanê Terikî got:

Beh beh karmamiz! Te li kêderê nêçîrê kir?!

— Li besta hewşanê. Goştê wê xweşe ne Evdurehman?

— Erê serê te! Biryana karmamizan zor xweş e. Ezê her nihe biriyaneke jê çê kim. Têra me îşev heye.

Kerr û Evdurehman li axiftinê da bûn, ko Kulik hat û li ser serê karmamizê ra rawesta û got:

Xudê mala te kivil neke! Dibêje qay tu bi Werdekê ra ketiyî kînê. Her çiya ko Werdekê gotiye, tu berewajî wê dikî. Ne dayîka Werdek em şîret kirin, gote me hespên xwe nevejîjin dû karên xezalan. Ez nizanîm tu çira şîretên Werdekê pêpes dikî. Tu çima bi gura Werdekê nakî. Ne qaşoka dayîka me, em şîret kirine! Ev hinde li van bestana nêçîr hene, her debiya ko te Sosik li dû kara xezalê bixista. Tu her mirovekî çepaneyî.

Kerrî bersiv da:

— Kuro nêçîr her nêçîre. Çi kara xezalê. Çi golka gakuwî. He ev rastî min hat. Ez ko derneketibûm nêçîrê. Ez li avê digeriya û ev rastî min hat û min jî nêçîr kir. Nêçîr bixwe hate ser min. Ez ko li nêçîrê nedigeriya. Lê evê komê yê îşev çî bixwarana Kulik?

Hemûyê gotinên Kerrî rast derxistin û her yekê tişteke gotin:

— Ma emê îşev birsî razana?!

— Ma me yê goştê ranê xwe bixwara?!

— Nêçîr her nêçîr e, çî virnî, çî qert.

— Bavo te baş kir, te ji me ra ev karmamiza nêçîr kir. Dest û çavên te neçînin!

— Ca bihêle em jî carekê goştê karmamiza Beriye tam bikin, ma ye çî be!?

Eva Lokoyê begzade bû. Hemû bi vê gotina wî kenîyan. Evdurehmanê Terikî jî gotina wî rast derêxist û got:

Xudê Loku rast dibêje, bihêle ca em jî goştê karmamizan tam bikin û bizanin kanê goşê wê şur e, şîrîn e, şîte, çawaye?

Vêca Evdurehman bi vê gotina xwe ra gazî Hasûxan û Pasûxani kir û gote wan:

— Zûka dest hilînin, karmamizê biguron. Lê we ko gura, goştê wê hûr nekin ha. Tenê zikê wê bidirînin. Ezê ji we ra biriyaneke çê bikim.

Vêca bixwe jî çû li nava barxanê beroş û tawûk û teşt û kevçî û kodik anî, danî rex kaniyê. Li çîwalekî da çend kodik sawar deranî û berda binê beroşê û danî rex kaniyê. Hindek Kakilê gîzê û findiq û berûyan û hindek mewîj û qeysî li hebanan deranî û danî rex beroşa savarê. Hindek ard jî deranî û hemû tev danî rex kaniyê û li kêleka kaniyê rûnişt û xerikî soştina savarê bû û pê ra jî dengekî gazî kir:

— Ca agirekî hil kin!

Neimetê Îsi fenanî caran, kuçik serast kir. Hevalan ew êzing û ardûyên ko pêş da berev kiribû û li ser piştê hêştiran da anîbûn, bermil bermil anîn û danîn ber destê Neimetê Îsi. Ta Neimeti agir hil kir, Hasûxan û Pasûxan karmamiz guran û zikê wê dirandin û hûr û pizûr û navgel hemû ji hundurê zikê wê kaş kirin derva. Te digot qay cotek gurên derbuharêne ko ketine ser kelaxekî û hildiçirin. Evdurehmanî hûr û pizûr da destê Loku û Elikî, ko li biniya kaniyê da bişon. Bixwe jî hindek av li ser cendekê karmamizê da kir û karmamiz danî nava teştê û beroşa savarê kişande ber xwe. Savar û Kakil û mēywe hemû li nav hev da û heşande hundur qefesa sîng û zikê karxezê. Li dû ra destê xwe avîtê û li ber kolozê xwe da derziyeke takirî deranî. Zikê karmamizê li qefesa sîngi ra ta navranan bi ser û ber dirû. Li dû durûna zikê karmamizê ra, gote Neimeti:

— Were alî min!

Neimet ko li ber agirî rûniştibû û alavên agirî du sê rîman bilind bibû, rabû û çû alî Evdurehmanî. Tev bi cendekê karmamizê ra girtin û ew temisandin hundurê beroşê. Evdurehmanî kodikek av berda binê beroşê.

Pê hindek ard hevîrekî tund çêkir. Dorandorî devê beroşê hevîr kir. Sêl rakir û danî ser devê beroşê. Hevîri beroş û sêl bi hev va zeliqand. Evdurehmanî du kevirên mezin jî danî ser sêlê. Vêca ewî û Neimeti alî hev kirin û beroş rakirin û danîn ser kuçikî. Neimet jî mirovekî erknaş bû. Bêy wê hindê ko kesek bêjê, xwe da ber kuçikî û xerîkî agirxweşkirinê bû. Li qasekê da deng bi beroşê ket. Sêl wisan bi devê beroşê va zeliqîbû, ko pirtiya hulmê li devê beroşê ra dernediket.

Hevalan dil û hinav û hûr û pizûr şoştin û anîn û danîn ber destên Evdurehmanî. Evdurehmanî du kuçên biçûk danî rex kuçikê mezin. Dil û hinav û dorandên şîrîn û hûrik û şîlava karikê bi Hasûxan û Pasûxan da hûr kirinê. Vêca hindek xoyê lê raşand û kire tawûkê û binê tawikê danî ser wan herdu kuçên biçûk û rexê wê jî siparte beroşê û agir da bin tawûkê jî. Li demeke kurt da deng bi binê tawikê jî ket.

Kerr jî waye pala xwe daye kelmelan û hûrik hûrik dîna xwe dide destên Evdurehmanî. Kulik jî waye li nava pêroyan digere û li qeyd û bendên wan mêze dike. Kerrî gazî Lokoyî kir û gotê:

Loku ca were ta Evdurehmanî şîv amade kir, tu jî ji me ra miqamekî lê de!

Bi gotina Kerrî ra, Lokoyî destê xwe li qerpalên xwe gerand û tûrikek li binê kûrika xwe ya paşelê deranî. Derê tûrikî vekir. Qotiyê tenekeye zengorî ji tûrikî deranî. Derê qotiyê vekir. Neyîk û pîka wê ji qotiyê deranî. Pîka neyîkê li ser neyîkê siwar kir û bi zimanê xwe dora pîkê ter kir. Du sê caran ba li ber neyîkê xist û neyîk amade kir û dest pê kir pêş da miqamê ax lê nûrê lêda. Dengê neyîka Lokoyî dikete zangê û li dilê deştê da deng vedida. Mirovî dikarî giştî gotin û peyvên wî miqamî li neyîka Lokoyî fam bike, ko digot:

Ax lê Nûrê lê Nûrê
Biçûkê gulî hûrê
Tûmcik têla tembûrê
Nûrê rûnişt ser bîrê
Av kişande bi zincîrê
Zincîr qetiya ket bîrê

Li dû wî miqamî ra çend miqamên dî lêda û li pey miqamên dîlanê ra Lokoyî hey kire miqamekî mêraniyê. Lokoyî miqamê mêraniyê pir dirêj kir. Li dû ra pîka neyîkê ji devê xwe deranî û dora devê xwe pê deştê xwe

paqij kir û dîsan neyîk naland. Vê carê miqamê kuştiyan lêda:

Nemînîm, nemînîm, nemînîm, nemînîm....

Axayo nemînîm! Bego nemînîm...

Piştî axa yê heşt hozan ra li ser rûyê vê cîhanê ez nemînîm...

Wezê ji kuştina axa yê xwe ra dilbikul û dilbirînîm...

Axayo nemînîm, bego nemînîm...nemînîm, nemînîm...

Dengê neyîka Lokoyî pir bi şewat bû. Bi taybet evî miqamî lap agir bi dilê mirovî dixist. Gava ko Lokoyî li vî miqamî da. Hemû tev ponijîn. Bêdenگیyeke sosret li ser wan da desthelatî kir. Li nivê miqamî da Evdurehmanî got:

Kuro tawûk û beroşa me pê va şewitî. Ma miqam kuta bibû ko tu li vî miqamî bidî. Te hindik mabû em hemû girî vekirana.

Bi dengê Evdurehmanî ra, dengê neyîkê hate vebirînê û her yekê tiştêk gotin.

Kerrî pirsî:

Loku tu çend miqaman dizanî?

— Ezbenî, nêzîkî çil, pêncî miqamên mêraniyê dizanim.

— Lê miqamên dîlanê ?

— Pey... serê te ez bixwe jî nizanîm, ka ez çend miqamên dîlanê dizanim lêdim. Qet min ta roja îro nehejmartiye. Gelek in. Diqewime ji sed, sed û pênciyî jî zêdetir bin.

— Ez dizanim helperkêya her miqamî ji yê dî cudaye. Wate her miqamek xudanê curek helperkê ye. Gelo tu bixwe jî dikarî bi van miqaman hemûyan bileyzî.

— A, a, bi hemûyê ez bixwe baş dikarim bileyzim. Lê li leyzê da Elik ji min siviktir e. Malavayî gava ko dileyze, tu dibêjî piyên wî li erdê nagirin.

Hîvê xwe dabû naverasta asimanî. Sîbera zangê kuta bibû. Tavehîvê xwe dabû binê zangê jî. Her der ronahî bû. Neimet jî her li ber kuçike û kûr diponije. Ta roja îro ewî nikarîbû tiştêk bi Kerr û Kuliki bikira. Nikarîbû erka xwe biqedanda. Destûrên xalê xwe hê mûyek jî cî bicî nekiribû. Kûr diponijî û qirş û qal davîte binê beroşê. Ta roja îro hê nekariye derbekê li Kerr û Kuliki bide. Dema ko li besta xîzê da, li wan bû bagera xîzê, xwastibû, binê her çar meşkên avê jî kun bike. Lê paşê hatibû bîrê, dê bixwe jî bi wan ra tîhna bimira. Lap eger her meşk kun bikira jî, vaye giheştine ser kaniyê û ji buveya tîhnîtiyê rizgar bûne. Li van bîr û hizran da li ber agirî rabû û gote Hasûxani:

Ca xwe bide ber kuçikê ta ko ez hatim.

Hasûxan li batî wî xwe da ber agiri û ewî jî pêgermok gerand û berê xwe da hevrazê pêşîra zangê û ber bi qûça zangê hilkişîya. Gava ko xwe da serê qûça zangê cinekî gotê, hema Kerr û Kuliki bi hevalan û pêroyan va, li binê zangê da bide ber pangewêran. Lê dîsan hate bîrê, ta ew pangewêrekî hol bike, tîra Kerrî dê dilê wî bihingêve jî. Li ser kevirêkî rûnişt û mat ma li deştê nihêrî. Tavehîvê her der ronahî kiribû. Deşt bînanî bêjîngêkê pê va dihate xûyanê. Li binê deştê da, lap li kutaya deştê da, tiştekek bînanî gol yan kaniyekê diçilvilî. Avek bînanî neynûkê dibiriqî. Neimetî baş li wê avê hûr bû, dîna xwe dayê ew ava goleke ko sîtavkê dayê û ava wê, sîtavkê li ser zangê da spêne dike. Bi dîtina wê golavê ra nişkavda tiştekek hate bîra wî. Şîreta Werdekê. Ya ko digot. Hûnê herin li besta xîzê, li qiracê daran, li ser gola Eynulhayê. Ava gola Eynulhayê geniye. Çi hespê ava wê golê vexwe, yê pê bimîne. Bi vê bîr û hizrê ra, li ser berê ko lê rûniştibû, rabû. Li ser kuçikî da zivirî. Xwe gîhande Evdurehmanî û hêdîka jê pirsî:

Apê Evdurehman, tu bêjî em gihîştîbin Qiracê daran?

— Him... Erê da, meta Werdekê digot, piştî xîzistanê û kevirê çeçmaqan gola Eynulhayê û Qiracê dara ye. Em negiheştîne, lê me nêzîkî pê kiriye.

— A, rêka me hindik maye.

— Erê, erê me rêka xwe kuta kiriye. Tu yê çî li rêkê bikî?

— Em westiyam. Min got ka emê kînga bikaribin baş bêhna xwe veden.

— Tu ji bilî agirî tiştekekê nakî ko tu dibêjî ez westiyam.

Neimeti xwe kir kir û dîsan xwe da ber kuçikî. Lê golmanca binê deştê li kûraniya çavên wî da dibiriqî. Serê xwe kire ber xwe û xerîkî qedandîna erka xwe bû.

Dengê qijeqijê mêj ve bû, ko bi binê beroşê ketibû. Evdurehmanî guçkên xwe da ser beroşê û got: Ava wê lap mirçiqiye. Êdî qirşikan nede binî. Bila bi hemdê xwe sor be. Ta ko em dil û hinavan bixon, ewê sor bibe jî. Vêca tawûka dil û hinavan li ser kuçikî hilda û danî erdê û gazî kir:

Werin! Werin, ava devê xwe birijînin, ta ko biriyana me amade bû. Heval hemû li dora wî û tawika dil û hinavan berev bûn. Evdurehmanî her yekê pirtiyek dayê.

Evdurehmanî dîsan guçkê xwe da ser beroşê. Qijeqija beroşê bû. Bi dengê wê ra diyar bû ko ava wê lap mirçiqiye û biriyana li nava doni da diqele. Evdurehmanî pîneyek da ber destên xwe û tenê beroşa biriyane li ber xwe va kir û li ser kuçikî danî erdê. Kerrî gotê:

Evdurehman ewî kellê karmamizê ji min ra bike binpolik.

Evdurehman gotê:

Ser çavan ezbenî! Vêca bi gotina xwe ra polên agirê daran la da û kellê karmamizê li nava polên agirî da cî kir û tijî li ser xwelî û pol kir û kelle li nav koziyê da veşart. Bêhna xuzûrekê li binê zangê da lev geriya.

Evdurehmanî pê pîne ew kevirên ko danîbû, ser sêla li ser devê beroşê, rakir û dest avîtê û sêla li ser devê beroşê hejand. Bi hejandina sêlê ra bû fişîna hulma dax li devê beroşê ra avîte derva. Paşî qasekê hulma beroşê lap kişiya. Vêca Evdurehmanî sêl li ser beroşê hilanî. Hulmê xwe avîte nav çavên wî. Serê xwe li ber hulmê revand. Bêhna biryan û sawarê belawî axaran bû. Bêhneke pir xweş lê dihat. Evdurehmanî teşt danî erdê û beroş li ber xwe va kir û deverû vergerande nava teştê û pê pîne bi binê beroşê ra girt û du sê caran hilteqiland. Cendekê karmamizê hema wisan tûmetûm kete nava teştê. Evdurehmanî don û rûnê binê beroşê li ser cendekî da dapaland. Hemû li dora teştî biriyane berev bûn. Kerrî xencera xwe li ber piştî xwe kişand û li zikê karmamizê ra kir û li ser sîngê wê ra deranî. Zikê wê dirand û sawar û Kakil û mewjên tê da tev rijande nava teştê û pê kimê xencera xwe raxiste nava teştê, da ko sar bibe. Sawara demgirtî bi hulmegulm bêhnek wekî bêhna firîkê genimî belayî axaran kir. Bêhna xweş e sawarê da serê hemûyê. Evdurehmanê Terikî dest avîtê û ew tayê ko pê zikê karmamizê dirûbû, bi zorê ji nava qetê goştê sorbûyî kişande derê û her yekê jî du nanên sêlê danî ber û got:

Hanê bixon! Lê piştî şeş heft rojên dî em û xwarebar dê destên biratiyê bidin hevdu.

Kerrî serê xwe rakir û li nav çavên Kuliki nihêrî. Kuliki got:

Xudê ji me û xwarebarê ra jî kerîme.

Evdurehmanî got:

Erê em ta bi hîviya kerîm û rehîman va bimînîn, cebar û qeharê me ji holê rakin.

Neimetî got:

Ev Evdurehman ji bilî kifriyan tişteke dî nizanê.

Êxoyî got:

Oh, Neimet çi mirovekî xudêtirse, lo!

Neimet li bersiva wî da got:

A, min xudêtirsî li ber te girtiye. Xudê heye tu li me hemûyê jî xudêtir-stirî.

Buxdoyî got: çî ye, Xudê xudêya we ye. Xudê çîyan dibîne bewrfê li ser

da dibarîne.

Bi vê gotina Buxdoiyê ra ji bilî Nemetî hemû kenyan.

Kerrî çengê xwe li hêta karmamizê da çik kir û goşt û satar têkel kir û parî tê da bada. Li dû Kerrî ra hemûyê hêrişî ser xwarekê kirin. Li ser xwarekê çî kesî nedixift. Her kes li xêr û bêra xwe da bû. Fişefîşa wan bû û parî li dû pariyan ra li devê xwe da lev digerlandin û dadiqurtandin. Hemû pir birsî bibûn. Li qasekê da hestik rût kirin. Nanê sêlê li binê teştikê sûtîn û binê teştê jî paqij kirin. Hestikên hêt û pîlên karmamizê şkandin û mejî jê deranîn. Kerr rabû çû ser kuçikî û pê nikilê xencera xwe pol û xwelî li ser kelle da alîkî. Kelle li nav polan deranî. Xencera xwe li çavê karmamizê ra kir û ew hema wisan bi xweliyê va anî rex teştî şivê. Evdurehman kelle ji destê wî vegirt û du sê caran li erdê da û xweliya li ser da dakuta. Li dû ra pîneyek da ber destên xwe û hêdîka çermê kelleyî jê şiqitand û kelle hema wisan tûm danî ber Kerrî. Kerr herdu çavê wê deranî û nîvê zimanê wê jî birî û ji xwe ra hilda. Yê mayî jî avîte nav destên hevalan û got:

Han ev jî para we!

Hevalan kelle ji destên hevdu revandin. Pirtiya goştî pê va nehêlan. Vêca qotê wê yê reqe rût jî danîn ser keviyekî û pê mistan lê dan û şkandin û mejiyê wê deranîn û xwarin. Piştî xwarinê jev bela bûn û her yek li aliyekî da çûn. Her yek çûne ber pesêva kor û kendal û keviyekî. Piştî hînga hatin û pala xwe dane kelmelan û her yek li ciyekî da velezayan. Evdurehman û Hasûxan û Pasûxan jî aman tev şostin û berev kirin.

Piştî şostina amanan, Kulikî selekî mezin danî ser devê kaniyê û ew delava ko Hasûxan wan çêkiribûn, kavil kir û ava wê berda. Bû xuşîna avê û li nava kevir û kuçikan da berjêr da, ber bi binê newalê şiqitî. Kulikî li ber xwe da got:

Ev ava giran e. Tirsim pêro şev gelekî vexon û pê bimînin.

Lê çî kesî bersiva Kulikî neda. Te digot qay Kulik xwe ji xwe ra dixave.

Bayekî germ û tund dihat û bêneke nexweş weke bêhna golegeniyên di gel xwe dianî û li binê zangê digerland. Elikî got.

Peko! Çî bêhneke tund e. Tu dibêjî me li ser golegeniyên req û beqan daniye!

Bi bihîstina navê golegeniyên ra, Neimeti xwast wan li ser wê dozê bixarîne. Xeber guhest û serê xwe rakir û got:

Ca li hîvê binêrin, ka çawa direve. Tu dibêjî qay li dû ketine û yê wê ya bigirin.

Êxoyî got:

Rastî jî tu dibêjî qay tajî û tûle li dû ketine û dê ewê nêçîr bikin.

Hemûyan serê xwe bilind kiribûn û li hîvê mêze dikirin. Hîvê dilezand.

Esman bînanî destmaleke armûşê şîn sayî bû. Şînekî vekirî û bêgerd.

Şevê yekê yan duyan bi gered nobedarî dikirin. Ta sibêdê hişiyar diman. Kuliki pirsî:

Şeva dî nobedarî gereda kê bû?

Hemûyê bi hev ra gotin:

Şeva dî Êxo û Elik nobedar bûn.

— Îşev gereda kî ye?

Kerrî berî hemûyê bersiv da:

Gereda min e. Hûn hemû bi dilniyayî razên. Piştî xwe vekin û velezin.

Kulik û Hasûxan û Pasûxan dîsan li nava pêroyan geriyan. Çokên hêstiran îşkêşk girêdan. Lingên hesp û hêstiran baş qeyd û bend kirin. Tewil avîtin qeyd û bendên wan û her yek li goşeyekê da baş tewil dan û hatin rex hevalan û her yek li goşeyekê da ketin. Hewa pir germ bû. Hewceyî vegirtina kon û xîvetê nibû. Lê pêşûyan kelên ji wan biribûn. Gava ko ba nehata, vizeviza vizik û pêşûyan bû, û bînanî seqan hêrişî wan dikirin.

Kerr rabû. Hindek ters û paseriyên nîveter danî ser kuçikî û got:

Kuro mîratê pêşû û vizikan em peritandin. Bila dûkela van berde pêşûyan lo!

Lê çi kesî bersiva wî neda. Hemû xurmaş bibûn. Têr xwaribûn. Têr vexwaribûn. Hemûyan jî rêyeke dûr û dirêj pîvabûn û pir westiyabûn. He di gavê da bû xurîna wan û xew ra çûn. Kerr li ser kuçiki rabû. Qasekê pêgermok gerand. Serekî çû nava pêroyan geriya. Dîna xwe da qeyd û bend û tewl û mix û sikeyên pêroyan. Hemû baş girêdayî bûn. Zivirî hat binê zangê bal hevalan. Ew jî îro pir westiyabû. Hecirî bû karmamizê belaya wî û Sosikê dabûyê. Wisan şeqî bû ko nikarî xwe li ser xwe bigire. Hema wisan servekirî xwe li ser taqa piştê li rex hevalan dirêj kir û mat ma li hîvê nihêrî. Heyv li panatiya esmanê bêbin da direvî. Te digot qay bi gotina Êxoyî, li dû ketibûn. Carê telteyek ewir dikete pêşiya wê. Lê telte ewrên hindik û biçûk û tenik bûn. Hîv li ser wan ra derbas dibû. Siya wan dikete erdê. Lê hîvê careke dî kimê xwe li bin wan ra derdîna û pêş da diçû.

Şevê kar li Kerrî kir. Seha tenêbûnê lê dest da. Li dinyaya bîr û hizran da, xwe da zozanên Sîpanê Xelatê. Li çadira dayîka Macanê da di gel

Perîşanê dest li milan bû. Kete kûraniya xewin û xiyal û deryaya ramûsanan da û hema wisan servekirî li cî da bû xurîna wî û ew jî xew ra çû.

Neimeti jî qestîka xwe xew ra biribû. Serguhê wî li ser Kerrî bû. Gava ko xurîna Kerrî bihîst. Hêdîka çavên xwe vekir û li dev û dorên xwe nihêrî. Guçkên xwe baş dagirt. Hemû razabûn. Kes nedilivî. Hêdîka li cî rabû. Xwe xwar kir û lemelem ber bi pêroyan xişikî. Li dilê xwe da got. Eger bi min hesiyan jî, ezê bêjim, ez çûbûme destavê. Bi vê hizrê xwe gîhande nava pêroyan. Li sikeya tewla Sosikê xebitî. Hindî zor da xwe nedikarî sike ji erdê deraniya. Li rêyeke dî geriya. Tewla Sosikê ji qeyda wê vekir. Li qeydê xebitî. Lê kir û nekir nedikarî qeyd vekira. Kuliki qeyda wê kilît kiribû. Dîna xwe dayê nikare qeydê veke, bi neçarî dehî Sosikê kir û ew ber bi avê ajot. Dîsan teletel zivirî û hat û li dewsa xwe ya pêş da xwe dirêj kir û xwe li mergerîvîtiyê da. Sosik jî cotkî radibû û ber bi kaniyê diçû. Sosikê îro kewşenên heft gundan lev dabû. Rast bû ko ewê karxezal westandibû. Lê bixwe jî ji fişîn ketibû. Pir westiyabû. Gelekî xûyî dabû. Av gelek ji leşê wê çûbû. Zor tîhnî bû. Giheşte ser kaniyê. Lê kanî bi selbandan hatibû nixabtin. Devê xwe li coka kaniyê da li avê gerand. Lê çî av nekete devê wê. Av nibû, çirav bû. Hemanê hindî lûlikê lûlehengekî av li ber kaniyê dikişiya. Kete dû ava cokê û di gel cokê berjêr bû. Li coka kaniyê da av dikete nav qetên kevir û kuçikan û berjêr diherikî. Sosika tîhnî dest ji avê nekêşa û kete dû şureşura avê û li ser herdu destan banz da û berjêr dakete binê newalê û li ber çavên Neimeti wenda bû.

Bayê sibêdê hewa tevizi. Hevalan li ber sermayê kêlekên xwe guhestin. Kulik jî li ser kêleka çepê qulubî ser kêleka rastê. Repetepek li ber guçkên wî ket. Çavên xwe vekir. Dîna xwe dayê çî! Nijdî waye ketiye destkolê û erdê destkol dike. Li dora tewla xwe ra tê û diçe. Kerr ketiye xewa şirîn. Sosik jî tune ye. Bi lez rabû ser xwe û xwe bi Kerrî ra gîhand û ew gijgijand û lê qujiya:

Kero rabe! Rabe mala te kavi! Ka Sosik? Sosikê tewil û bendên xwe qetandiye û filitiye çûye. Rabe em li nava dijiminî li berî û berîstanê da peya man. Rabe tu yê wiha herî Bilîcanê bînî?

Kerr veciniqî û got:

Te xêr e? Peh! Mala te yê! Min got ka çî bûye? Sosik li her kêderê be, emê herin bînin. Heh min xewneke çend xweş didît, te nehêla.

— Kuro malçolo tu li nava dijminan da peya maî. Dibêje min xewin

didît, te nehîşt.

Bi dengedenga Kerr û Kuliki ra heval hemû ji xew rabûn û çavên xwe miz dan û li dora xwe nihêrîn.

Kerrî got:

— Lê te çawa tewil û bendên wê girê dabûn!?

— Xudê min lap ser û ber girêdabûn.

— Lê te ser û ber girêdabû, ma Sosikê tewila xwe bi didanên xwe vekiriye.

— Xudê kem we diyar e dexes û neyar li nav me da hene. Kurmên darê ne ji darê be, riziya darê çineye.

— Kuro tu jî radizêy erdên kaş, dibînî xewnên şaş. Dexesê çi! Sosik filitiye, emê herin û bigirin û bînin. Ma çi bûye. Tu jî hema her dem digerî sûcên xwe bikî stuyê yekî dî da. Te baş girê bida qet venedibû.

Evdurehmanî got,:

De devojenî hevdu nebin. Rabin em lê bigerin ka kû da çûye.

Kerr bi bawûşk ji cî rabû. Dûrbîna xwe da destên xwe û ber bi serê zangê hilkişiya. Heval jî her yek li aliyekî da belav bûn. Yên ko rêça lingên wê hildidan. Yên ko rêça qeyda wê hildidan. Hasûxanî gazî kir: Sosik hema bi qeyda xwe va çûye. Bi qeydê va nikare gelekî dûr here. He niha li van dev û doran e.

Kerr çû lap hilkişiya ser serê qûça zangê û dûrbîn da ber çavên xwe û li her alî dûrbîn gerand. Dûrbîn li destî da, çavên xwe li ser deştê da vî alî wî alî kuskusand. Tavê taze li deştê dabû û deşt ronahî kiribû. Avek li binê deştê da wekî neynûkê diçilvilî. Kerrî pileya dûrbînê serast kir û dûrbîn baş li ser wê avê gerand. Li qiraxa avê reşek wekî qijalkekê dihate xûyanê. Kerrî dîsan pileya dûrbînê serast kir û li reşî hûr bû. Dîna xwe dayê erê Sosik e, waye li lîla rex avê da çik bûye û nikare xwe ji lîlê derîne.

Destê xwe li çoka xwe da û got: Hey la ezî malkavilî hey. Xudê kem Sosik bi ava golegeniyê ketiye.

Bi lez li zangê da jor da hat û li dû hevalan ra kire gazî û got:

Neçin! Neçin! Min dît.

— Kanê li kêderêye?

— Waye li binê deştê li ser golê ye. Li lîlê da çik bûye û neşê ji lîlê derkeve.

Vêca bi gotina xwe ra, bi lez xwe bi Nijdiyî ra gîhand. Teng û berên wî şidand. Lê siwar bû û Hasûxan avîte terkiya xwe û ber bi golê hajot. Kuliki taba xwe neanî. Ew jî li hespê Hasûxan siwar bû û Pasûxan avîte

terkiya xwe û da dû Kerrî. Kerr û Hasûxan taze peya dibûn ko Kuliki xwe bi wan ra gîhand. Bêhna hillemarê ji golegeniyê dihat. Bêhnê dida qafê mirovî. Sosik ta binzikê li heriyê da çik bibû. Her çar lingên wê ta bersîng û saxiriyan şîşî lîqê bibû. Kerr û Kuliki alî hev kirin û kelbendek çêkirin û avîtin skura Sosikê û bi hezar û yek kul û derdan şîyan ko Sosikê ji heriyê derînin. Sosikê hind av vexwaribû, ko zikê wê bibû meşk û hindik dima bigihîje erdê. Sosikê bi zorê piyên xwe davît. Tav sê çar rîman bilind bibû ko Sosik gîhandin binê zangê. Şîn li ser wan da hatibû.

Hemû li vê hizrê da bûn ko Kerê li binê berî û berîsatanê da, li nava di-jminî da, li herafê meydane da li çî siwar bibe.

Neimetê Îs ji bona kurmamê xwe xûn digiriya. Kerr li ber geriya û gotê:

Kuro tu çima digirî? Ma tu mêr nînî!? Mêr nagirîn. Bergîreke yê çî bibe. Emê hespeke dinê peyda bikin.

Lê Kerrî dizanî li wê beriyê da, li welatê dûr û nenas û namo da, yê li kêderê bikaribe mahîneke weke Sosikê peyda bike. Eva çendik û çend sal in, ko ew û Sosik li ser xû û xideyên hevdu ketibûn. Sosik mahîna wî ya destemo ye. He dikarî şevêkê li Sosikê siwar biba û biçûya bêy deng û se-da Bilîcan hilda û baniya. Lê niha yê çî bikira. Hemûyê dizanîn ko Sosik êdî kêrî meydana şerî nayê. Hemûyan destên xwe li ber hev ra kiribûn û li ser hevdu da diponijîn.

Buxdoyî got:

Rabin hûn çima diponijîn! Hindek xwalya kaxçîn û hindek mewîj ji min ra bînin. Avê lê girtiye. Ezê wisan wê ya qenc bikim ko wekî roja berê bê ser hemdê xwe.

Pasûxan banz da li rex kendalê biniya kaniyê torbeyek xwalya kaxçîn hanî. Evdurehmanê Terikî jî li nava barxanê torbeyek mewîj anî. Buxdoyî ew mewîj û xwalya tevî hev kir û li ber tavê raxist. Piştî demeke xurt xwelî barewayî bû. Buxdoyî ew xwelî û mewîjane kire cihurekî û kişande serê Sosikê û got:

Ta şeş rojan avê û gîhê li Sosikê bibirin. Bila her çî ava genî ko vexwariye, ji nava wê here.

Bi gotina Buxdoyî ra hemûyan zanîn ko ta şeş rojan divê li ser wê kaniyê bimînin. Hevalan dest pê kirin û kon û xîvetê xwe li rex hev li se kaniyê vegirtin.

Roja yekê cuhur her wisan tijî li serê Sosikê da bû. Lê li roja duyê da Sosik hêdî hêdî likijî. Ewê bi lêvên xwe mewîjên li nava xwalyê da dibijart û dixwar. Buxdoyî jî rojê carekî ew cuhurê wê diguhest û destek

mewîj û xwliya taze lê zêde dikir. Li roja çaran da Sosik lûlexanî bû û bêh-
neke pir genî li ser ket.

Buxdo hat û li ber rawesta û got:

— Her çî gend û gild û gemar hebû, hemû rokire derva, êdî ji mirinê
filitî.

Du rojên dî jî wisan xewlî û mewîj dane Sosikê. Rojê satilek av ji bin
Sosikê dikişiya. Roja şeşan Sosik lap baş hate ser hemdê xwe. Buxdo fer-
man da Hasûxan û Pasûxanî û gote wan:

— Pêşiya vê avê bixendiqîn.

Hasûxan û Pasûxan çend kevir û çîm danîne pêşiya ava kaniyê. Av çî-
rav çirav li pişt çîm û keviran da berev bû û golmanceke biçûk serast kir.
Buxdo yî li ber xwe da got:

— Pêşiya çî baş gotine: çirav çirav dibe gol.

Li dû ra milên xwe veda û got:

— Ji mira kevirêkî xoyê û tasekê bînin.

Jê ra kevirêkî xoyê û tasek anîn. Hasûxan av li ser destên wî da kir û ewî
jî bi kevirê xoyê Sosik şal kir. Li dema şal kirina Sosikê da, destê Buxdo yî
li ser çîp û saxiriyên Sosikê li çend donbelan ket. Gava ko lê hûr bû, dît
ko çend qelemên hêştiran li saxirî û çîpên Sosikê da çik bûne û kêrn û
edab girtin û bûne donbel. Xwe li Hasûxan û Pasûxan tûre kir û got:

— Lê we ta niha çawa Sosik tûmar dikir ko we ev qelemana li saxiriyên
wê da nedîtine.

Hasûxan û Pasûxan xwe kir kirin. Çî bersiva wan tunebû. Bi dengê
Buxdo yî ra Kulik jî hate lalî wan û li saxiriyên Sosikê nihêrî. Teşk û eşkên
Sosikê li ber stîrîn û qeleman girêgirêyî bibûn. Kuliki berê xwe li ser Kerrî
da kir û gotê:

Han evana jî yadîgarê te û serjêkirina kudikêye. Dayîka Werdek gote te
Sosikê li dû kudikan nevéje nava qeleman, te bi gora wê nekir. Hanê ev
jî akama negudariya te.

Li wê navê da Buxdo yî lingê Sosikê yê paşiyê rakir û lê mêze kir û got:

Kerr lê te qet nedigot, vaye nalekî Sosikê jî ketiye. Keviran lê daye
simên wê jî hincî hincî kiriye.

Kerrî pirsî:

— Nalê wê ketiye?

Kulik bi tûretî lê zivirand: Erê pehlewan! Ew jî yadîgara nêçîra kara
xezalê ye. Te baş şîretên Werdekê kire guçkên xwe da. Îca tu yê bi vê
Sosika nivîşkan herî Bilîcanê bi şer û lêdan bîni!

Kerrî Got:

Çi nake lo! Buxdoyê nihe nal bike:

Buxdoyê pêş da pê kimê gûzanê û serê derziyê ew dirik û qelemên ko li saxirî û teşkên Sosikê da mabûn, yekoyeko deranî. Donbelên dewsa wan guvaşt û kêrn û edaba tê da paqij kir. Li dû ra gazî Êxoyî kir û kelmelên xwe yêrn nalbendiyê xwast:

Êxoyî xurcika kelmelên nalbendiya Buxdoyî ji nava kelmelan deranî û hanî danî ber destên wî. Hasûxan bi serê Sosikê ra girt û Pasûxan jî lingê Sosikê yê bênal bilind kir. Buxdoyî simteraş hilanî û bû fitefita wî û pêş da simê Sosikê yê hincî hincî bûyî baş û bi ser û ber taraşt û li ber xwe da ev gotina pêşiyên vegêra:

Ji milkan aş.

Ji pîşeyan simteraş.

Ji mêran, mêrên beropaş.

Ji mêran, mêrên beropaş.

Ji mêran, mêrên beropaş.

He ev hevoka kutayê li ber xwe da çendpate dikir û simên Sosikê diteraşt. Li dû ra nalek ji xurcika nalbendiyê deranî û danî ser simê Sosikê. Nal hindekî mezin bû. Ew nala danî û nalekî dî hilanî. Nal li ser simê Sosikê da ediland. Nal durust beranberî simê wê bû. Vêca li dû ra mixek ji deboyê mixan hilanî û danî ser kuna nalî û bi çekûçan lê ba ket. Li dû ra mixekî dî û mixekî dî jî. Ta ko her şeş mix jî li simê Sosikê da û serên mixan li ser rûyê simê Sosikê ra hilavîtin. Vêca simê Sosikê danî ser kotikekî û serê mixan li nîviyê da birî û deverû li ser simî da qet kir û mix yekoyeko li simê Sosikê da şidand.

Kulik jî li ser serê wî ra rawesta ye û li destên wî û çawaniya nalkirina Sosikê dinihêre. Gava ko Buxdoyî mix li simê Sosikê da dikuta, Kuliki bi dilekî şewat got:

— Buxdo tu Xudê bi hemmet, tu Sosikê dixî mixan.

Buxdoyi gotê :

— Ma ez taze nalbendiyê dikim, tu min şîret dikî!

— Na, na mebesta min ew nibû. Dilê min bi rewşa Sosikê dişewite.

— Ne, ne lap dilniya be. Çi hesp ta roja îro li ber destên min neketine mixan, ta ko ez îro Sosikê jî têxim mixan.

Gava ko nalkirina Sosikê kuta bû, Buxdoyî gote Hasûxani:

— Ca Sosikê fenanî caran zîn bike kanê!

Îca li dû ra jî gazî Kerrî kir û gotê:

— Kerr were li Sosikê siwar be, serekî dûyan li ber çavên min ra bibezîne kanê rewşa wê çawaye.

Ta Kerrî xwe berev kir, Hasûxani Sosik zîn kir jî. Kerr hat û li pêş çavên hemûyê li Sosikê siwar bû. Sosikê li bin siwarê xwe da ser û dêlên xwe berev kir. Kerrî du sê seriyên ew li pêş çavên Buxdo û dîtir hevalan ra bezand. Buxdoyî gazi kirê:

— Bes e! Bes e! Sosikê ta du sê rojên dî lap bê ser rewşa xwe ya pêşîn. Hespên ko ez derman bikim, êş di bedena wan da namîne. Lê te Sosik pir wesrandiye.

Bi gotinên Buxdoyî ra hemû tev şa bûn. Wê şevê jî li ser kaniya kevirê Çeqmaqan man.

Koça kurên Werdekê daliqiyayî daliqiyayî li ber gola Eynullhayê ra derbas bû. Li ser milê çepê da zivirîn. Berê wan kete çiyayên bi xilxile. Êdî çol û çolistan li dû xwe ra hêlan e. Dar û deven tekoteko li vira û dera hanê li ber çavan dikevin. Hindî ko ber bi wî çiyayî diçin, hind diçe, li hejmara dar û deven û alaşan zêde û zêdetir dibe. Deven berebere bilind û bilindtir dibin û dibin dar. Berebere li hejmara daran jî zêde û zêdetir dibe û dar û bar hev digirin û dibin bişî û cengel.

Li nava xilxile û xîstorên reş ra derbas bûn û giheştin çiyayekî asê. Rê li qontara wî çiyayî ra, li rex çemekî ra derbas dibû. Rê nibû, korerêyeke zirav û asê bû. Ajelek bi zorê dikarî tê ra derbas biba. Binê rê geliyekî teng û kûr bû. Hurşêna çemekî boş bû, ko li wî geliyî ra derbas dibû.

Eger kesek li wê rêkê ra derbas bibe, nawêre li bin xwe ra li avê û li gelî binihêre. Pêlên avê kef li ser ketî vî alî, wî alî serên xwe li kendal û kevir û tat û zinarên lêvara teng didin û li nav hevdu da dişkên û paş da dizivirin. Tu dibêjî qay li ber serhişkî û heybeta lêvarê paşekîşê dikin. Pêlek diçe û pêla dî cîhê wê digire û xuşîn li binê geliyî tê. Li ser serê mirovî ra jî dîwarekî bilindî kevirîne. Dîwarek ji zinarekî yekparçe û bilind. Eger mirov serê xwe bilin bike û rast lê binêre, kumê mirovî dê li serê mirovî bikeve. Ji vira ra çepa cerdan dibêjin. Eger lingê mirovekî li ber bişimite, yan pêroyek bilukume, yê durust li binê geliyî da, li nava avê da cûm bibe û di gel pêlên har û dîne avê berjêr here û li nava kûraniya çemî da bezir bibe. Lê dîsan jî tişteke baş e ko li hindek ciyan da, li binê rê da qurmedar û qolên devenan hene. Eger ew kesê ko li wî geliyî da ketiye, mêrekî kirarî û bi dil û gurçik be, jîr û jêhatî û zîx û çeleng be, bikaribe destên xwe li qurma darekî va, li rîşala devenekî va bend bike û ewê li destên xwe bialîne, ta ko hawariya hevalên wî pê ra gihîşt û werîsek, kindirek, kemendek jor da daxstin û ew pê va helpasî û bi dest û lepan, lê bi ser û guhên xûnavî, bi hezar û yek kul û derdî li ser ket û li devê mirinê rizgar bû. Taze eger ew mirova mirovekî leşgiran be, qurm û rîşala dar û devenan, dê bi destên wî va bimîne û ewê xwe li binê geliyî da, li nava

kûraniya avê da bibîne. Yan jî eger bext ji wî ra bibe yar û destên wî li rîşaleke çir û bitew asê bû û rîşalê taba giraniya leşê wî anî, lê weris û kindir û kemendan taba wî neanîn, ewê li wê bilindayê da bikeve nava kûraniya avê û bibe xwarê masî û kûsî û nihengên binê avê.

Çepa cerdan, çepeke pir asê û teng û buvedere. Mirov ko ji çepê û li bin zinarê bilind ra derbas dibe jî, dîsan berê mirovî dikeve ser hevrazekî bilind. Ta niha ewê çepê giyanê gelekên jê standiye û ewan kiriye xwarê masî û kûsiyan. Ta roja îro her pişkeke wê çepê navek lê kirine: Çepa cerdan, çepa mirinê, xendeqa guran, hevrazê fistiq, çepa xertelan û çendîn navên dî.

Li ser serê wî zinarê ko raserî korerêyê da bejin veda ye, cure cure dar û deven û gwînî lev aliyane. Şîlaneke bi gevde û levaliyayî durust li ser qûça wî zinarî bejin veda ye. Li bin sîbera wê şîlanê da cotek xertelên milrût hêlûn danîne. Ca eger rêya kesekî li bin wê dara şîlanê bigire, dê rastî hestûdaneke mezin bê. Hestûyên her cure ajelan, hestikên karxezalan, yên kar û berxan yên masiyan, yên maran, heylo hestikên mirovan jî li ber hêlûna xertelan li ser hev da bûne qûç. Car û bar jî libek, du lib hestik li wê bilindayê li nava hestikên li ber hêlûna xertelan dikevin serê rê û balayî dev û dorê rê dibin. Her çend ko xelk li bara wê hestûdankê da gelek tiştan dibêjin, lê ta roja îro ji bilî balinde û firindeyan rêya çî giyanliberî, piyên çî kesî li ser serê wî zinarî neketiye.

Mirov ko kûşkê li ser serhevrazê biniya zinarî, ko dibêjinê hevrazê fistiq, dikeve, berê mirovî dikeve geliyê kûr. Rê li binê geliyê da pêş da diçe. Vî alî, wî alî geliyê, ta ko digîje bilindaya çiyên jî, daran mil kutane hev. Darên cur be cure cengelî, yên weke: bîh, melhem, çûk, darpirtûk, kevot, kezvan, kaj, çekem, dêlqantirok, evrisî û darên mêweyên cengelî yên weke: givîş, korosk, sêv, şîlan, zerîşk, hiloçik û tûvereşkan lev aliyane û pêş da çûne. Hindî ko mirov hevraz, ber bi serê gelî diçe, hind diçe dar bilind û bilindtir û çir û rixtimtir dibin.

Koça kurên Werdekê bi kul û halekî ji çepa mirinê rizgar bûn. Li ser serhevrazê fistiq ketin û jor da ber bi milê rastê şiqitîn û geliyê bi dar û bar li milê wan yê çepê ma. Erd berdelan û xîştor bû. Rê digel avê û li ser dîwarê avê ra berjêr diçû. Li binê geliyê da, hêdî hêdî dîmen dihate guhorînê. Hindî ko mirov berjêr diçû, çiya û çem ji hevdu dûr diketin. Çiya û çem hêdî hêdî ji hevdu diqetiyan û çem ber bi deşteke vekirî pêş da dişûlikî. Dora çemî darên bîh û sipîndaran mil kutabûn hev. Li nava qetên darên bîhê ra qol qolî dirîreşk û tûvereşk û li cî ciyan da jî dêlqan-

tirok li ber çavan diketin. Hindî çem ji çiya dûr diket, hind diçû, ji hej-
mara daran kêr dibû. Bere bere cegen û qamûştanê ciyê dar û baran di-
girt û erdê xîştor ciyê xwe dida pêrge û nermanê.

Dîsan weke çendik û çend caran rê li vira jî bû du rêyan. Koça kurên
Werdekê dîsan li ser duriyanê rawestan. Li panavkekê da barên pêroyan
li ser pišta wan hildan û pêro bi hev va girêdan û berdane nav wan çî-
menên dora cegenê û bixwe jî berê xwe dane nav rêl û bişiyar û xerîkî
berez kirina mêweyên cengelî bûn. Evdurehmanê Terikî hat û li ber
Kerrî rawesta û gotê:

— Xwarebara me hema bi zorê têra îro û sibê bike û neke. Çareyekê
bike.

Kerrî bersiv da:

— Me va xwe daye devê çepa cerdan. Ê... belkû tiştê li ser me da hat.

Sî dadigeriya. Tavê pencên xwe kutabû serê girên pêşber û hêdî hêdî
dixwast biqulibe ko dengê zengilê stuyê hêştirên rêvîng û bazirganan
Kerr li kûraniya bîr û hizrên aloz da deranî.

Kerr ko li ser berekî rûniştibû, rabû ser xwe û gazî hevalan kir: Hevalno
zû werin vira!

Bi dengê Kerrî ra heval hemû li dora wî berev bûn û pirsîn:

— Çî ye?

— Zû hespan zîn bikin, ta ko karwan ji çepê derneketiye. Xudê wê ji
me ra gîhand. Ez û Kulik emê herin pêşiya wî karwanî. Hûn jî xwe bidin
wê berwara fêza çepa fistiqî û pangewêran holî pêşî û paşiya karwanî
bikin. Lê agadar bin, ko pangewêrên we li me negirin. Hûn me dikujin
ha.

Kuliki gotê:

— Bira were dest ji van karana bikêşe. Ne te digot ez diziyê nakim.

Kerr keniya û got:

— Kuro diziya çî. Em vaye eşkere davêjin ser karwanî.

— Ca ew jî her dizî ye.

— Kulik em vaye birsîna dimirin. Tu dibêjî em li bîrsa bimirin û dest
li ber xwe bikêşin, ko çî ye me gotiye em diziyê nakim. Kuro xwe tev
girêdin! Bila Kulik bi me ra neyê. Kulik tu xwe bide ber hêştiran, ta ko
em hatin.

Hevalan hemûyê gotinên Kerrî rast derêxistin. Kulik jî gava dîna xwe
dayê Kerr serwext nabe û li ser da sivikatiyê jî pê dike, neçar ma, ewî jî
xwe tev girêda. Kerr û Kuliki pêro û hêştir bi hêviya Hasûxan û Pasûxan

va hêlan û dîsan li wê rêya ko tê ra hatibûn, bi hevalên xwe va hev ra dadane çepa mirinê. Li bêhnekê da serhevrazê geliyî kuta kirin û giheştin hevrazê Fêza çepa Cerdan. Li nêzîkiya çepê bûne du desteyan. Desteyek çûne fêza rê û desta dî, xwe dane devê rê.

karwan giheşte çepa mirinê û li dû hev rêz bûn. Kerrî destê xwe da ber çavên xwe û karwanî û pêroyên wan hejmart û gote Kuliki:

Sî hêştir û sê hesp û deh mêr in. Hemû jî çekdar in.

Kuliki got:

— Bihêle bila hindekî dî jî paşiya karwanî ji çepê derkeve paşê.

Rawestan da ko ser û binê karwanî li çepa biniya zinarî derketin û berê wan kete serhevrazê fistiqi. Kerr û Kuliki her yekê xwe dane aliyekî rê û li pesêva kevirekî da kemîn girtin û bi hev ra li karwaniyan qûriyan:

— Lo lo li nav pêroyan derkevin!

Li nav karwaniyan dengê bilind bû:

Lo lo hûn kêne? Li serê riya me derkevin, dena ezê we kunkunî bikim.

Kerrî bersiv da:

— Kuro lawo gelekî lafan neke! Nebe hegera kuştina xwe û hevalên xwe. Gelî karwaniyan serê pêroyan berdin û li nav pêroyan derkevin!

— Em serê pêroyan çi carî bernadin. Li serê rêya me derkevin.

— Xudê kem, hûn bernedin, emê cergên we kunkunî bikin. Kerrî bi vê gotina xwe ra tîrek avîte hespê pêşiyê. Bû hîrehîra hespî û şeh rabû û da zîtikan û xwe hilavît û li erdê ket û hol bû û li ser dîwarê kendalê xendeqa guran da jor da tolo bû û kete nava çemî û li qaseke kurt da cendekê wî li ser avê ket.. Kerr bi tîreke dî hespê paşîn jî li ser çokan xist. Li dû ra bû vîrevira pangewêran û li ser paşî û pêşiya karwanî da barî. Karwaniyan xwe bezir kirin. Ele pele bûn. Yekê ji wan tîrek avîte Kerrî. Tîr li ber lingê Kerrî li erdê girt. Kerrî baş nîşan girt û tîrek li peleka wî da çand. Bû zarezar û ofeofa wî.

Kerrî gote wan:

— Xudê kem hûn li nava pêroyan dernekevin, emê we hemûyê li xendeqa guran da jor da hol kin.

Karwaniyan dîna xwe danê her sê aliyên wan jî hatiye girtinê. Bintara wan jî xendeqa Gura ye. Çi rê tune ye. He rastî jî eger teslîm nebin, vaye ewî pêşîn her bi tîran dê wan yekoyeko bihingêve. Hemîn pangewêran jî rewşa wan pir aloz kiriye. Pêşengê karwanî ko mêrekî çil, pêncî salî bû, gazî kir:

Kuro lawo hûn û Xudê me nekujin, ka hûn çi dixwazin em bidine we.

Kerrî gotê:

— Min her cara pêşîn gote we, li nava pêroyan derkevin û giyanê xwe rizgar bikin.

— Bavo me nekujin bihêlin em ji nav pêroyan derkevin. Gor bavê we û Mîrê Ereban. Lê evê jî bizanibin, hûn herin ber perê esmani jî, hûn ji destê Mîrê Ereban nafilitin.

Kerrî jê pirsî:

— Eva karwana yê kî ye?

Gotin:

— Eva karê zemawenda Kulîlka nebiya Mîre.

Gava ko navê Kulîlkê hat, tişteke germ li nav dilê Kuliki ra derbas bû. Zarotiya wî û Kulîlkê û zemawenda wan û malkmalkoya wan hate birê.

Kerrî li wan heytrand û got:

— Li nava pêroyan derkevin! Ev karê zemawenda min e, ne ya Kulîlkêye. Bila Mîrê Ereban karekî dî ji nebiya xwe ra bike. Dey, dey zû li nav pêroyan derkevin.

Karwaniyan stuyê xwe xwar kirin û li nava pêroyan derketin û hatin li ber Kerr û Kuliki ra derbas bûn. Deh mêrên bi rû û bi simbêl. Bi şûr û rim û tîr û kevan va.

Kerrî tîrek danî ser jeha kevanî û li wan heytrand:

— Çekên xwe jî danên erdê!

Karwaniyan bi neçarî çek û rextên xwe ji xwe şiqitandin û dane milê rê û ji pêroyan dûr ketin. Li ser hevrazî ketin û li berjêrê geliyê da şûlkîn. Duduyan xwe dabûne bin milê hevalê xwe yê birîndar û berjêr da bînanî bayê bezê direvîn. Ker, siwarî da ser wan û kemenda xwe avêt û yek ji nav wan da kire girê û kemend lê şidand. Kemend li nava wî aliya û ew li ser serî li erdê da. Kerrî kemend kaş kir û ew li ser xwe da kişand. Yên mayî hevalên xwe hîştin û seriyê tu qurbana nigan bî. Panî li pê dan û herin ko hûn naçin. Ewê ko ketibû gîra Kerrî gencekî qorî tazegiheştî bû. Kire girî û ah û zarî û xwe avîte ser dest û piyên Kerrî û bi girî li ber Kerrî digeriya û digotê:

— Xalo tu û Xudê tu min nekuje! Ez bi destgîran im. Tu û Xudê tu mirazê min li çavên min da nehêlê! Tu û pîr û pêxemberan tu min berde ez herim.

Kerrî pê keniya û gotê:

— Na na lawo tu çi ditirsî. Netirse , ez te nakujim. Tu çendê hejî giyanê xwe dikî!

Kulik hate cem Kerrî û lê pirsî:

— Te ev çima girt?

— Jê vegere! Karê min pê heye.

Kerrî herdu destên peyakê dîl girêda û da pêşiya xwe.

Hevalan jî hesp û hêştirên pûrê dane pêşiya xwe û anîn serê duriyanê.

Kerrî li hevalan heyband û got:

— Kuro hêştirên me jî bar bikin!

Hevalan dest pê kirin û hêştirên xwe jî bar kirin û li hêviya fermana Kerrî rawestan.

Kerrî ji peyakê dîl pirsî:

— Bêje kanê ev herdu rêyana ko da diçin?

Peyaki stuyê xwe xwar kir û li rêyan nihêrî û got:

— Ev şiverêya ko ber bi çiya diçe, ew rêka koçeran e. Ew li Qîracê daran ra ber bi warkozan û Şargên Lewendan diçe. Ew panerêya han jî ber bi beriyê diçe.

Kerrî lê pirsî:

— Kes niha li warkozan maye, yan na?

— Na kes êdî li warkozan nemaye. Tenê herdu mehên buharê yê sere-tayê koçer li warkozan dimînin.

— Êla Eliyê Siwaran niha li kêderê daniye?

— Êla Eliyê Siwaran niha li wî alî çemî daniye.

Li dû van pirsiyaran ra Kerrî çavên peyakî girêda. Li dû ra dest û piyên wî jî girêda û ew wekî pezekê avîte terkiya Sosikê. Bû zarezara peyakî û got:

— Xalo tu û Xudê tu min nekuje!

Kerrî xwe lê tûre kir û gotê:

— Lawo min carekê ji te ra got. Mêr dîlên xwe nakujin.

Hevala bi fermana Kerrî qentera hêştiran bi hev va girêdan û berê qentera giran dane şiverêya koçeran û li Qîracê Daran ra ber bi Şargên Lewendan hilkişiyar. Tarî ketibû erdê ko li nava dar û baran ra derbas bûn û xwe gîhandin panavkek biçûk ko li nîveka bişiyekî çirî rixtim da ketibû. Her sê aliyên panavkê zinarên bilind weke kelayeke destkir mil kutabûn hevdu.

Bi fermana Kerrî hêştir li hundurê wê kelaya suruşti da hiş kirin. Kerrî peyakê dîl ji terkiya Sosikê vekir. Herdu destên wî û herdu piyên wî qeyd kir û serê qeydê avîte zincîrekê û zincîr jî avîte darekê û peyak hema wisan girêdayî li kêleka xwe da rûniştandinê. Hevalan jî barên hêştiran vekirin.

Serê mişk û maran ji baran kêmbûn. Li mêwe, hişkebar, çerez, şîrînî û şekirokan bigire, ta zêr, zîv, navmalî, kulavên Xurestanî, mafûrên Îranî, xişl û rihel, parçeyên giranbuha, xavikên armûşe rengareng, şalên rîs û so-lik û kondereyan li nav baran da hebûn. Derê çîwalekî mewûj û leblebiyan vekirin û lê baketin. Wê şevê xwarê wan bû şîrînî û şekirok û mêwe û çerezên cur be cur.

Taze tavê lê da bû ko Kerr û Kulik siwar bûn. Kerrî dîsan dest û piyên peyaki girêda û ew avîte terkiya xwe û gote hevalan:

Hûn li vir bin, ta ko em hatin. Herdu bira ji hevalan qetiyên û berê hespan dane nava bişî. Li nava bişî derketin û ketin serberjêrê Qîracê daran. Serberjêrê kuta kirin û daketin deştê û li nav saz û qamûştanê ra derbas bûn. Qamûş û cegen lev aliyabû û seranserî deştê dabûne ber xwe.

Nijdî ser û dêlên xwe kiribû yek. Siwarê xwe li nava dêl û bijiyên da wenda kiribû. Lê Sosik ne wekî her care. Hemêşe Sosikê pêşî ji Nijdî distand. Lê niha nawe ketiye nîveka wê û Nijdî da. Nijdî ew para va hêlaye. Sosik êdî ne ew Sosika berêye. Ser û dêlên xwe wekî her car nagire. Kulik evê yekê dibîne û dikevgire. Dizgîna Nijdiyî hildikşîne. Gema wî berev dike, ta ko Sosik bê û li wî derbas bibe. Kerr jî mêt ve ye ko bi vê hindê hesiyaye, lê li ser xwe va nahîne. Tev giheştin li ber çemê boşî panî berîn. Lemelema çemiye. Tu dibêjî qay çem li cî da rawestaye. Nalîve. Kerr û Kulik li vî rexê çemî rawestabûn, rexê dî bi zorê bi wan va dihate xûyanê. Ta ko mirovî tişteke neavîta ser rûyê avê, mirovî nizanî av li kî da diçe. Kerr û Kulik li nava cegen li rex çemî ji hespan peya bûn. Peyak ji terkiya Sosikê vekirin. Dest û pê û çavên wê jî vekirin. Peyakî çavên xwe miz da û li dora xwe nihêrî û tirsêtirs pirsî:

— Hûnê li vira min bikujin.

Kerr kenîya û gotê:

Min carekî ji te ra got, em dîlên xwe nakujin. Lê tu ya rast ji me ra nebêjî, emê a, li vê derê serê ta parava lêdin.

Peyak elepele bû û got:

— Xalo yezdan kem, ezê ya rast ji we ra bêjim. Ka hûn çi dipirsin ez ji we ra bêjim.

Kerrî gotê:

— Tu bihurê vî çemî nas dikî?

— Erê xalo ez nas dikim.

Kerrî jê pirsî:

— Êla Eliyê Siwaran niha li kû daniye?

Peyakî bi hejyareya destê xwe ew girên wî alî çemî, ko deh danzde meydanan dûrî çemî bûn, nîşanî wan da û got:

— Êla Eliyê Siwaran niha li rasta pişt wan girên hanê da daniye.

Kuliki jê pirsî:

Lê mala zarên Hesê Dûdêyî li kû danîne?

Ewan jî niha li girê kolotan, li rex ava zirav danîne.

Kerrî dîsan dest û piyên peyakî qeyd kir. Çavên wî girêda û ew bi tewla Sosikê li nava qamûşan da bend kir û gotê:

— Li vira be ta ko em hatin. Lê ji cî nelive ha.

Peyak giriya û got:

— Xalo ne te got ezê te berdim.

Kerrî xwe lê tûre kir û gotê:

— Min carekê gote te ko ez te nakujim. Lawo tu çi xortekî bihecokî!

Peyakî xwe kir kir.

Kerr û Kulik siwar bûn û peyak li nava cegenî da tenê ma. Kuliki ji Kerrî pirsî:

— Tu yê çi bikî?

— Were em axarnasiyê bikin. Sibê me avîte ser mala Mîrî û me Bilîcan anî, bêgotin dê li dû me bikevin. Were em li van axarana bigerin û bi başî binasin. Bila çavên hespên me jî bikeve ser van kor û kendal û qamûş û cegen û hezekana.

Tev dest pê kirin, serekî duyan li nava sazên li dora çemî da geriyan. Li rex çemî ketin û li buhurê çemî nihêrîn. Lê vî alî wî çemî cegen û çirpî û dirîreşk lev aliyabûn. Tenê li ciyekî da, ew jî li vî destê çemî rêya hat û çûya pêroyan dihate xûyanê. Lê rê ne rêyeke taze bû. Li ax û giyayê li dev û dora çemî ra bi zorê diyar dikir, ko midehekî berî niha rê li wur ra derbas bûye. Lê ew aliyê çemî yê dî bi wan va nedihate xûyanê. Li nava qamûşan derketin û hesp xistin wan ber û bestana û du sê seriyan jî li wan ber û bestên fêza qamûşistanê dane xaranan. Li dû ra hatin bal peyaki. Peyak ji cîhê xwe neliviya bû. Lê gava ko hesp gihiştin ser, ji cî hilqedimî û got:

— Xalo hûn hatin?

Kerrî gotê :

— Erê em hatin.

Vêca Kerr û Kulik bi hev ra ji hespan peya bûn. Kuliki dest û pê û çavên peyakî vekir.

Kerrî ji peyakî pirsî:

— Te got ko tu buhurê vî çemî nas dikî?

— Erê xalo, ez nas dikim.

— De nîşanî me jî bide, kanê kê der bihur e?

Peyak tirse tirs li dora xwe nihêrî û li rex çemî ket. Kerr û Kuliki jî serên hespên xwe ra girtine û dane dû wî. Takû peyak bi ciyekî, ko mirovî he-manê dizanî, demanekî rêyek li wur ra derbas bûye, gihîşt û got:

— A, ev dera bihurê vî çemî ye. Êl û karwanî hemû li vira ra derbas dibin.

— Tu yê bikaribî, ji vî bihurî ra derbas bibî.

Bû îske îska peyaki û pirsî:

— Xalo hûnê min berdin?

Kerrî gotê:

— Here, me tu aza kirî.

Peyaki bawer nedikir. Rawestabû û li nava çavên Kerrî dinihêrî. Kerrî xwe lê pert kir û gotê:

— De here, tu aza yî!

Peyak bi tirs ji wan qetiya. Xwe li avê da. Avê da navtenga wî. Bi somekarî xwe gîhande nîveka çemî. Av du sê caran li ser serê wî ra qulubî. Lê peyak somekaerkî baş bû. Bi dest û pêyan somekarî kir û xwe gîhande wî alî çemî. Gava ko li nava çemî derdiket, zivirî dîsan li pişt xwe ra mêze kir. Li dû ra beziya. Kerr û Kulik pê kenyan. Peyak li wî alî çemî bi zorê bi Kerr û Kuliki va dihate xûyanê, ko herdu bira li hespên xwe siwar bûn û ber bi Qîracê daran zivirîn.

Herdu birayan serê hespan şil kiribûn û bi guj dajotin. Fîrefîra Sosikê bû. Sosik, Sosika caran nibû. Zikê wê mezin û saxiriyên wê lawaz û skura wê ziravtir bibû. Gelek ciyan jî lingên wê li hev dialiyan. Kulik bizorê serê Nijdiyî radigirt, ko li pêş wê nekeve. Lê her dem Nijdî li pêşiyê bû. Kulik li bîr û hizran da bû. Li dilê xwe da got: Xudê kem Sosik êdî ne hespa meyedana şerî ye. Ez çawa bikim ko Kerrî serwext kem, ko dest ji Sosikê bikişîne. Li van bîr û hizran da bû ko giheştin şoveke mezin. Ser û binê şovê bi hev va nedihate xûyanê. Ava aşekî li fêza şovê ra derbas dibû. Diyar bû ko şov pê kotanê kêlabûn. Şov û paşov kiribûn û ji çandinê ra amade kiribûn. Yê van rojan ew biçandana û bikiran pence.

Gava ko Kerr û Kulik giheştin fêza şovê, teştê kete serê Kuliki. Kulik serê Nijdiyî berev kir û xwe li dû ra girt û gazî Kerrî kir:

— Kerr ca nejo kanê!

Kerrî jî dizgîna Sosikê ragirt û pirsî:

— Te xêre!?

— Min xêre.

Vêca xwe li hespê da avîte erdê û got:

— Ca tu dizgîna Nijdiyî ra bigire!

Vêca dizgîna Nijdiyî da destê Kerrî û xwe bi coka avê ra gîhand. Pêşiya avê xendiqand û ava cewê li se şovê da şkand. Kerr bi zendeman jê pirsî:

— Kuro Kulik tu yê çi bikî?!

— Peya be, ez ji te ra bêjim, kanê ezê çi bikim.

Kerr bêy hemdê xwe ji hespa xwe peya bû.

Bû xurpexurpa avê û li ser şovê ket. Şovê av hilçinî. Her çend ko av aveke boş bû, lê dîsan jî qaseke xurt kişand, ta ko av ji vî serî giheşte serê dî. Av li şova ripe rast geriya. Şov bû deriya. Deriyayek li av û qurê. Her du bira rawestabûn û li şovê û xurpexurpa avê dinihêrîn.

Kerrî serê xwe hejand û pirsî: kuro ca bêje ka tu yê çi bikî, paşê. Ez çi serederiyê ji vî karê te nakim.

Kuliki jê pirsî:

— Ker, ez û tu birane yan na?

— Erê em birane.

— Em herdu kurên Silêman û Werdekêne, yan na?

Kerrî bi zendeman got:

— A!

— Sosik û Nijdî herdu jî caniyên mahîna Barxanene, yan na?

— A, herdu jî caniyên mahîna Barxanene.

— Were ez û tu emê berêkanê bikin û hespên xwe biezminin. Pêroya kê ji şovê derket û xwe bi hişkatiyê ra gîhand, ewî lê biriyê. Lê pêroya kê jî derneket, bizane ew pêroya yê li meydana şerî da jî dernekeve. Ca dermanê wê ser lédane. Emê serê wê lêdin.

Kerrî gotê: were em herin, niha hevalên me li hîviya me mane. Me taze karwanê xelkê şelandiye, niha xudanê karwanê dê li dû malê xwe ra bèn.

Kuliki gotê:

— Hevalan neke berhane. Her ez jî li wê hizrê da me. Niha hawariya êla Mîrê Ereban li dû me ra bèn. He yê li binê hevrazê Qîracê daran da bigîjin me. Sosik êdî ne ew Sosika carane.

Kerrî xwe lê tûre kir û gotê:

— Tu çi dibêjî? Çawa Sosik, Sosika caran nîne! Siwar be em herin.

Derenge lo!

Kuliki gotê:

— Tu nawêrî bi min ra berêkanê bikî, bêje ez nawêrim. Ca tu bo berhaneyan digirî?

Kerrî dîna xwe dayê, ne herê, Kulik dest jê nakêşe. Bi neçarî got:

— De were em hespên xwe biezminin. Herdu li hespan siwar bûn. Li rê derketin. Li ser cowê ra banz dan û xwe dane ber serê şovê. Li ser benga şovê herduyan serên hespên xwe dane ber hev û bi hev ra hajotin nava şovê. Bû çirteçirta qurê û li ber guçkên siwaran ra derbas bû. Hesp ta fêza kaban diketin heriyê û li heriyê da çik dibûn. Nijdî axa hişk li binê heriya şovê ra derdixst û li ser milê Kulikî ra davît. Lê Sosikê her bi zorê lingên xwe li heriyê da derdixist. Lê dîsan her dûyan cot herî diqelaştin û pêş da diçûn. Cotkî banz didan. Xwe davîtin, dîsan di heriyê da çik dibûn û dîsan xwe li heriyê derdixistin û dîsan cûmî heriyê dibûn. Siwaran hesp dane ber zengî û tajankan. Hespên kêrûşkî qewş dikirin. Ha Sosik ha, ha Nijdî ha. Ta nîviya şovê herdu hesp cot, li ber hev û bi hev ra diçûn. Lê ji nîviyê ko derbas bûn, serê Nijdiyî li ber guçkên Sosikê ra bihurî. Hêdî hêdî serê Sosikê hate ser qefesa Nijdiyî. Şerp û terp û qîrçeçîrça tajankan û helkehelka siwaran û fîrefîra hespan bû. Tajank bûn ko li hewa ba dibûn û li ser saxiriyên hespan da peya dibûn. Berebere dêla Nijdiyî li serê Sosikê derbas bû. Êdî devê Sosikê nedigihîşte dêla Nijdiyî. Hêdî hêdî nawe kete nîveka wan. Gezek du gez, sê gez, deh gez. Nijdî xwe bi wî serê şovê, xwe bi hişkatiyê ra gîhand. Bû fîrefîra wî. Lê Sosik li heriyê da ma. Bû fîrefîra lingên wê. Ta lingekî xwe li heriyê da diderani, lingê wî yê dî li heriyê da çik dibû. Kulik li Nijdiyî peya bû û ew vî alî û wî alî li dû xwe destkêş kir. Kerr jî waye Sosikê dide ber tajankan. Du sê gez mabûn, ko Sosik şovê kuta bike, binzika wê hindik mabû bigihîştê ser heriya şovê. He bi kul û halan li nava heriyê derket. Bi derketinê ra, Kulikî şûrê xwe kişand û rikêfî ser Sosikê kir. Kerrî lê heyband û bi zenda wî ra girtr û gotê:

— Kuro tu dîn bûyî çawa?!

Kulikî got:

— Ev mercê meye. Bihêle ez serê wê bifirînim. Xudê ewê me li nava dîjminî da şepirze bike. Ew bi ava golegeniyên maye. Êdî ew kêrî meydana şerî nayê. Ta ko ew me dide kuştinê, bihêle ez serê wê lêdim û bila li ber çavên me negere. Ezê Nijdî bideme te û ezê ji xwe ra hespekî dî peyda bikim.

Kerr tûre bû û Kulik palda û bi zorê şûr li nava destê wî derani.

Kulikî bînfîşk vedida û digot:

— Kuro bihéle! Xudê kem ewê me li nava dost û dijminan da rûreş bike. Bihéle em ewê li ber çavên xwe ra kin.

— Kuro tu li ser hemdê xwe nînî?! Çawa destê te diçe Sosikê? Çawa devê te digere tu dibêjî ezê serê Sosikê lêdem!? Evê heriyê fil jî nikare biqelişîne. Tu dîna xwe nede Nijdiyî. Nijdî ji Sosikê biçûktir e. Leşê wî sivik e. Sosik giran e. Bi gevdeye. Lingên wê erdê hişk diqelişîne, îca tu dibêjî bila li şova avdayî da jî çik nebe?!

Kuliki bi tûreyî lê zivirand:

— Xudê Sosik ji te ra nebû hesp qet, ewê te şepirze jî bike.

— Rabe, em siwar bin! Kanê heval çî dikin. Tav waye hate qamê nîvro.

Herdu li hespan siwar bûn û berê hespan, dane Şarigê Lewendan. Hesp ta fêza kaban li heriyê da mabûn. Heriyê xwe dabû binzika Sosikê. Teng û berên wê hemû bibûn herî. Li hevrazê Qîracê daran da Nijdî bînanî cûncikekê fir dida û nawe dida Sosikê. Lê Kuliki li ber Kerrî bi zorê dizgîna wî berev dikir û xwe para va digirt. Her çawa bû Kerr birayê wî yê mezin bû. Rast bû herdu hevalcêvî bûn, lê Kerrî berî wî çav li cîhanê vekiribû. Birayê mezin dihate hejmarê. Li ber vê hindê li ser deb û resmên komelayetiyê Kuliki her dem rêz ji Kerrî ra digirt. Û çî caran nedixwast dilê wî ji xwe bihéle.

Taze li şovê dûr diketin, ko siwarekî cilinboz, siwarê hespekî qimer, li wan derbas bû. Kulik li ser milê xwe da zivirî û li siwari nihêrî. Lê Kerrî serê xwe kiribû nava dêl û bijiyên Sosikê û dajot. Kulik xwe pê ra gîhand û gotê:

Kerr ew siwarê hanê rengê xelkê zozanan dide.

Kerr jî li ser milê xwe da zivirî û lê nihêrî û got:

— Xelkê zozanan li vira çî dike. De bi me çî. Kê dibe bilanê. Tev serhevrazê Qîracê daran kuta kirin û giheştin nav hevalan. Hasûxan û Pasûxan qentera hêştiran bi hev va girêda bûn û xwe dabûne ber. Evdurehmanê Terikî û Neimetê Îsi jî weke caran xwe dabûn ber kuçiki û karê xwerekê dikirin. Loku û Elik û Buxdo û Êxo jî ketibûn nava daran mêweyên beyanî berev dikirin. Bi hatina Kerr û Kuliki ra hemû li dora wan berev bûn.

Buxdoyî pirsî:

— Hûn li sibê da, li kêderê bûn? We çî kir?

Kerrî bersiv da:

— Me çû bihurê çemî peyda kir. Emê du sê rojên dî xwe li çemî bidin. Dema hemûyê saz bû. Hemûyê digotin û dikeniyan. Tenê Kulik di bîr

û hizrên kûr da bû.

Şev li ser wan da hat. Li nava bişiyê dora kelaya suruşti da her yek li goşeyekê ketibûn. Kerrî qêr kirê:

Delalê dilê min ji dilanê dîn e...

Xezalê dilê min ji dilanê dîn e...

Vê şevê dilê minê çî dilan li ser xwe ra nahebîne...

Çawa kesekê xudanî xêran wê çunîne...

Silavekê ji beriya Şengarê bi zozanên Sîpanî Xelatê ra bigehîne...

Bêje delalîka ber vî dilî, bila li nava xem û kederan da qet nemîne...

Demanê min û anîna Bilicanê kêr dimîn e...

Delalê dilê min ji dilanê dîne...

Dengê Kerrî dikete kevîran û zingîn jê dihat. Her çend ko stirana Kerrî stiraneke evîndariyê bû, lê li ser teqla stiranên şîn û şîngêriyê da hate gotin. Kerrî bixwe jî nizanî kanê çîma teqla stirana wî wisan bi şewat hat.

Kulik jî waye pala xwe daye cihêzên Kulîlkê û kûr diponije. Eva çendik û çend şeroj in, ko rê tên. Çendîn êl û zome û gund û bajar li pişt serê xwe ra hêlane. Hindî rê dikudînin û pêş da diçin, hemû her Kurdistan e. Hemû kurd in. Lê hemû jî dijmin û neyarên hevin. Her zome û êl û her gund û bajarekê serok û sergêrekî xweyî serbixwe heye. Lê ev serok û sergêran jî tim dijî hevin. Yek serê xwe ji yê dî ra xwar nake. Dilê yekê ji yê dî ra naxwaze. Hemû çavnebariya hev dikin. Hemû ji dil û can cigir û neyarên hevdu e. Hindî hatine hema li rê da rastî kuştin û şerên hoz û tîreyan bûne. Rastî dizî û talankişandin û şer û gêre û xûn û xûnrêştinê hatine. Hindî hatine her rastî şerên xwe bi xwetiyê hatine. Her Kurd in ko hevdu dikujin. Li her ko danîne rastî cerd û diz û talankêş û rêşedizan hatine. Bixwe jî vaye diçin diziyê. Vaye cihêzê bûkan şelandin e. Vaye diçin ser Kurdan şerî. Bixw zehlê wî ji xwe û Kerrî çû. Her çî dibêje Kerrî, Kerr li bersiva wî da dibêje tu tirsênok î. Tu newêrekî. Tu dola Silêmanî nînî. Tu kurê Werdekê nînî. Tu ne nebiyê Silîv beg û Hesê Dûdêyî. Li dilê xwe da got:

Ez nizamim li ber çavên wî kî diz û cerdewan û mêrkuj be, ew mêrxas e.

Xew li çavên Kulîki nediket. Li dû peydakirina çareyekê bû, ko belkî birayê xwe serwext bike. Lê dizanî ya bûyîne nîne.

Şev li nîviyê jî derbas bibû, lê hê xew li çavên Kulîki neketibû. Lê Kerr her bi stirana xwe ra, xew ra çû û xurexura wî bû. Hasûxan û Pasûxan jî nobedar bûn. Her yekê xwe dabûne layekî Şarga Lewenda û pêgermok digerandin. Kulik jî rabû çû bal wan û pêkve agirek dadan. Bi dadana

agirî ra hevalên wan yên dî jî yekoyeko rabûn û li dora agiri berev bûn.
Buxdoyî got:

— Pêşiya çî baş gotine, kes li ber agirê gur nareve.

Ta nêzîkiya sibêdê ardû li agirî zêde kirin û li ber ronaya agirî rûniştin
û xeber dan, hê seyra sibêdê ser nedabû ko Kerrî kêleka xwe guhest û
bawişk hatinê û ew jî hat û li rex agirî rûnişt.

Danê nivro bû ko peyakê dîl bi helkehelk û şelpetelp xwe bi dîwana Mîr Elî Siwaranî ra gîhand û ji Mîrî ra got; cerdê xwe daye Şargên Lewendan. Hejmara wan û zaraveyên wan jî ji Mîrî ra şirove kir. Bi hatina peyakî ra Mîrî fermana duhola hawarê da. Bi dengê duhola hawarê ra ji her alî siwar û peya ber bi mala Mîrî kişyan. Lê ta siwar û peya li ser hev da berev bûn, siwarekî cilinboz li ber derê mala Mîrî da peya bû. Siwari li ber qetê kulozê xwe da nameyeke nivîştî deranî û da destê Mîrî. Mîr pêça namê vekir û çavên xwe lê kuskusand û carekê name li serî ta bini xwend û careke dî jî bi ser û ber lê hûr bû. Li dû xwendina namê ra peyakê cilinboz tek kir û jê pirsî:

»Te ji kesî ra negotiye, ka tu ji kê derê têt?»

— Na min ji çi kesî ra negotiye.

Li dû wê hindê ra ko Mîr lap dilniya bû, peyakî çi tişt ji çi kesî ra negotiye, ferman da:

— Lezê nekin! Em bi cihê wan û hejmara wan baş hesiyane. Niha qet çi kes bila li dû cerdê nekeve, ta ko cerd lap dilniya dibe, ko hawarî li dû wan ra naçe.

Li dû fermana Mîrî ra siwar û peyayan jev berdan û her kes ber bi mala xwe zivirî.

Roja îniyê bû. Tav rimekê bilind bibû. Ew du roj bûn ko Kerr û Kulik karê zemawenda Kulîlkê şêlandibûn, lê çi kes li dû ra nehatibû. Evê hindê lap Kerrî nerehet fikir. Xwe ji xwe ra digot, kuro ma qet mêrek li nava êla wî da tunebû ko li dû me biketa. Evan çi mirovên bê xîret û neçîne. Bi van hizrana va rabû û gazî Hasûxani kir û gotê:

— Hasûxan ca ji min ra Sosikê zîn bike!»

Bixwe jî cil û bergên pehlewantiyê ji xwe bexist û destek cilkên derweşan li xwe kir. Şûr û xencera xwe li bin da girêda û deplikek derweşan da destê xwe û gote hevalan :

— Ezê herim serekî li nava êlê bigerim û tişteke bizanim û bêm.

Li dû ra bixwe jî destek li teng û berên Sosikê gerand. Hasûxani zengiya

wî dagirt û ew li Sosikê siwar bû û xatirê xwe ji hevalan xwest û li nava bişî û daran ra ji Şargên Lewendan derket û li Qîracê daran da jorda daket û ber bi deştê û qamûşistanê hajot. Li Qîracê daran ra deşt wekî neynûkê pê va dihate xûyanê. Deşteke ripe rast. Çemekî boşî giran li ser sîngê deştê da çivane dida xwe û ber bi dilê deştê dişûlikî. Vî alî, wî alî çemî qamûş û cegen lev aliyabûn. Tavê lédabû. Çem li ber rewneqa tavê diçilvilî. Kerrî yekbîn ta ber lêvara çemî hajot. Hate rex bihuri. Zengî li Sosikê da û Sosikê xwe li avê xist. Avê da zengiya Kerrî. Kerrî Sosik zengî kir. Sosik pêş da çû. Avê da ser zînî. Sosikê somekarî kir. Sosik weke werdekekê li ser avê ket û bi somekarî xwe gîhande wî alê çemî. Kerr li Sosikê peya bû. He li ber lêva çemî cilkên xwe bêxist û givaşt. Te digot qay li ber kuçikê Werdekê rûniştiye. Bîstekî xwe da ber pesêva Sosikê, ta ko cilkên wî her koşkê barevayî bûn. Dîsan zû cilkên xwe li xwe kir û xwe xiste rengê derwêşan û deplika xwe da ser destê xwe û ber bi êla Mîrê Ereban hajot. Girikekî angorî zemîn bilind li pêşberî wî bû. Hajote ser serê girikî. Li pişt girikî da deşteke pan û berîn bû. Hindî çavan didît, deşt bû û hindî deştê pêva qeter dikir, kon û xîvet bûn ko mil kutabûn hev û pêş da diçûn. Çavên mirovî li ber kon û xîvetan reş va dihat. Kerrî dûrbîna xwe li xurcika xwe deranî. Dûrbîn da ber çavên xwe. Li bestê nihêrî. Kî alî mêze dikir, reşkon û xîvet bûn. Qîz û bûk deste deste ji kon û xîvetan derdiketin û ji vî konî diçûne konê dî. Jin û zar li ber derê konan dihatin û diçûn. Dûrbîna xwe li perê êlê gerand. Dîna xwe dayê konekî reşî erebî li perê konan vegirtine. Ne serê koni diyare, ne binê konî. Li ber lêva xwe da got:

— Divê ev ko mala Mîrê Ereban be.

Dîsan dûrbîn li dev û dorê konan gerand. Li wî alî deştê aveke zirav bînanî çirka şîrî li ber tavê diteyîsî û dihat û tevî çemê mezin dibû. Wî alî wê ava zirav bizorê karî reşên şeş, heft konan li hev derxe. Dîsan li ber lêva xwe da got: evana jî gereke konên xalên me bin. Dîsan dûrbîn li ser konê Mîrê Ereban gerand. Dîna xwe dayê bînanî tiştê ko xêr û şerek hebe, şevrek hebe, mêvandariyek hebe, deste deste mêr li wî konî derdikevin û deste deste diçînin. Dûrbîn li dor û berê konî gerand. Dor û berê konî hera û hêvirze bû. Dîsan dûrbîn vî alî wî alî li ser deştê û zomê gerand. Dîna xwe dayê li biniya malan da şeş, heft kesan hespek dane nav hev da û ber jêr dibin. Dûrbîn baş li ser wan gerand. Dît, ko waye yek wê pêroyê destkêş dike û yên dî jî li dû ra diçin.

Dûrbîn dîsan li ser wan gerand. Dîna xwe dayê waye ew pêroya dire-

qise û orxe dibe. Ser û dêlên xwe dike yek. Bû tikîna dilê Kerrî. Tiştêk li nava dilê wî da qetiya. Xwe ji xwe ra got:

— Bi gorina babo, her ev Bilîcan bixwe ye.

Berê Sosikê da biniya malan û bi bayê bezê ber bi wan hajot. Nizanî ew naweya çawa kuta kir. Xwe gîhande wan. Dîna xwe dayê mahîneke şîn-boz e. Yekê bi hefsarê wê ra girtiye û yên dî ji li peyê tèn. Baş li mahîne hûr bû. Dîna xwe dayê çawa ko dayîka wî û peyakê dîl ji wan ra salix dane, xaleke sipî li ser gurçîka wê ya çepê ye. Waye ji bo avdanê ber bi bîrê dikişînin. Kerr bi wan ra gihîşt û destê xwe ji wan ra bilind kir û gote wan:

— Ji we ra wîşt!

Hemûyan bi hev ra bersiva wîştê Kerrî dan:

— Wîştê te li ser wîştê be, day û bavê te li bihîştê be!

Kerrî pirsî:

— Pirsiyar bêxewş e, ew çawa hêstire ko hûn weha pê ra şa dibin. We qet hêstir nedîtine çawa?

Hemû bi Kerrî kenîyan û yekê gotê:

— Kuro lawo ma tu korî, ko tu hesp û hêstiran ji hevdu nas nakî. Lawo ev Bilîcana Mîrê Erebane. Lawo ev mahîna li dewsa xeracê heft salên Erebanê va hatiye. Tu çi diaxivî?! Dibêjî qay tu ne xelkê vî welatîyî!«

Kerrî gotê:

— Xalo bibexşîne. Min nas nekir. Min got qay hêstir e.

Vêca bi gotina xwe ra ber bi wan çû. Gava ko gihîşte wan ne ji gav da sûrê xwe li ber xwe kişand û hêrişî ser wan kir. Şûrek li tera skura destkêşkirê Bilîcanê da lêda. Hefsarê mahîne ji destê wî derket. Kerrî rikêf kir û hefsarê Bilîcanê ra girt. Û hêrişî ser wanên dî kir. Gava çavên wan bi xwînê ketin, her yek li aliyekê da revîn. Kerrî zengî li Sosikê da û Bilîcan kire êrdeka xwe û ber bi Şargên Lewendan hajot. Ta peyakan hawarî ji dîwana Mîr Elî Siwaranî ra gîhandin, Kerrî xwe gîhande avê û ji çemî derbas bû jî.

Kulik derketibû raserî girê Şargên Lewendan û dûrbîn dabû ber çavên xwe û li deştê dinihêrî. Gava ko çavên wî li deştê da bi siwarekî ket, ko hespek jî li dû xwe ra kiriye êrdekê, dûrbîn li ser ranekir. Ta ko baş nasî û dît ko Kerr vaye tê, Bilîcan jî kiriye êrdeka xwe. Mizgînî da hevalan û got:

— Kuro Kerr vaye hat û Bilîcan jî îna.

Hemû bi mizgînîya Kuliki ra şa bûn û ber bi girê Şargên Lewendan revîn. Ta heval gihîştin serê gir û ji hevdu pirsîn ka li kû ye, Kerrî xwe bi wan ra gîhand jî. Hemû helatin pêşiya Kerrî. Kulik xwar bû erd maç kir

û hindek xwalî avîte devê xwe. Kerrî xwe lê pert kir û gotê:

— Çi bûye tu erdê maç dikî û xweliyê davêjî devê xwe!

Kuliki gotê:

— Ê, bira sipas ji Xudê ra, ko te çû Bilîcan bêşer û bê kuştin anî. Tu bixwe jî tendurust zivirî. Lê ezê hê erdê maç nekim!

— Ne herê, birayê te ta ko li vê derê şerekî danenê, naçe. Sibê Emer Axayê bêje, te çû mahîna Bilîcan dizî anî. Bira mercê me û Emer Axayî ew e ko em Bilîcanê jê ra bi şer û lêdan, bi zora darê dar rimê bînin, ne ko bidizin. Bihêle hê gelek maye.

Vêca bi van gotinane ra berê xwe li ser hevalan da kir û got:

— Yek ji we bila biçê xwe bide serê girê han û nobedariyê bike, ta ko me karê xwe kir. Emê li Qîracê daran şerekî danên paşê.«

Neimetê Îsi berî hemûyan got:

— Ezê nobedariyê bikim.

Vêca bi gotina xwe ra rima xwe û dûrbîna xwe hilda û wekî kûselekî ber bi girê Şargê Lewendan hilkişiya.

Kulik li ber Kerrî geriya û gotê:

— Bira were wan kevirên li pêşa xwe bavêje! Te Mahîna Bilîcan înaye, êdî kuta bû. Mercê te li cî ye. Ma Emer Axayê zorê li me bike. Were em bar bikin û herin.«

Taze qudetiyê li Kerrî dest daye. Qet li ser xwe ra çî kesî mêr nahejmêre. Xwe li Kuliki tûre kir û gotê:

— Kulik tu yê bihêlî em bizanibin ka em li ser çine û li ber çine, yan na?! Here alî Hasûxan û Pasûxanî. Kerr tûre tûre dizgîna Sosikê da destê Hasûxan û bixwe jî qeyd li lingê Bilîcanê xist û kilîda qeydê kire berîka xwe û gote Hasûxan û Pasûxanî:

— Werin xwe bidin ber Bilîcanê. Mûyek ji leşê wê şaş be, ezê serê we lêdim.

Kulik li ser stirînan bû. Dîsan hat û li ber Kerrî geriya:

— Bira were ji kerê decalî peya be. Me karê zemawenda wan jî pûr kir, li dû me ra nehatin. Te çûye bêy şer û bêy xwînreştin Bilîcan înaye, dîsan vaye kes li dû te ra nehat. Were em her niha da bar bikin û li ber çavên wan nist bibin û herin. Tu çima dibî hegerê xwînreştinê? Tu çî dizanî ka çiyê biqewime?

Kerr ji heleqê derket. Tûre bû û xwe li Kuliki hêrs kir û gotê:

— Kuro tu çî bieciyî? He li serê serî da dilê te nedixwest, tu bi min ra bihatay. Mercê me û mêrikî ew e ko em Bilîcanê jê ra bi zora darê dar

rimê bînin. Niha me Bilîcan dizîye. Kulik ez mêrê dizîyê nîninm. Ta ez li vira şerekî nedanê, ez li vira naçim.

Hindî Kuliki gelegî got, Kerrî hindik bihîst.

Neimetê Îs jî xwe daye serê giriki û diro da dûrbîn daye ber çavên xwe û vî alî wî alî dinihêre û Xudê Xudêya wî ye ko hawarî bi wan ra bigihîje. Ewî her li niha da karê revê kiriye. Li dilê xwe da dibêje:

— Eger siwar hatin, ez nabêjim van. Dema ko siwar bi vana ra gihîştin, ezê herim xwe li nava qetên daran da veşêrim û guçkên xwe bidim ser hawarî û gaziyan.

Hevalên dî hemû li dora Kerrî berev bûne û karê şerî dikin. Şûrên xwe girêdidin. Rim û mertalên xwe diezmînin. Hasûxan jî xwe daye ber Bilîcanê û li dorê ra bûye turik. Geh tûmar dike û geh pê ra şa dibe.

Sî dageriya. Lê çî deng û seda ji êla Mîrê Ereban çê nebû. Şev pê ra gihîst û dîsan jî çî deng û seda ji wan çê nebû. Kes li dû Bilîcanê ra nehat. Evê hindê lap Kerr nerehet dikir. Şevê perda qîrê kişande ser Qîracê daran û Şargên Lewendan jî, dîsan kesek li dû Bilîcanê ra nehat. Bayekî nerm divizandê û mişîn dikete nava bişî û rêlan. Hemûyê guçkên xwe li ser hawariyê da dagirtibûn. Lê çî deng û seda çê nebû. Te digot qay çî tişt li êla Mîrê Erebanî neqewimiye. Kerrî li ber kerban didanên xwe disîrikandin û simbelê xwe dicût.

Kulik jî li dilê xwe da şa dibe ko hawarî li dû wan neketiye û belku sibê xwe bi mala xalanên xwe ra bigehîne û wan bi her tiştî bihesîne. Kulik li nava pêroyan digere. Li Bilîcanê mêze dike. Bilîcan tu dibêjî kareke xeza-la ye. Navtenga wê zirav û saxiriyên wê tijî û pêsîra wê vekirî û bi xiştênê ra serê xwe bilind û guçkên xwe mûç dike. Li Sosikê dinihêre. Sosik weke pezeke gêj lê hatiye. Pirça wê wekî pêş da geş nîne. Tûka wê temirî ye. Saxiriyên wê sist û lawaz, zikê wê mezin û skura wê ziravtir bûye. Dêla wê ketiye nava lingan. Gunehê mirovî pê tê. He kê bera xwe bide Sosikê, dê bizanibe, ko Sosik nexweş e. Kulik hate bal Kerrî û gotê:

— Kero bira ezê tişteke bêjim, dilê xwe neke ha!»

— Bêje ka tu yê dîsan çî bêjî!

— Tu bi ya min dikî, sibê eger şerek qewimî, hema li Bilîcanê siwar bibê! Qet li Sosikê siwar nebe! Sosik nexweşe. Yê te li meydana şerî da şepirze bike.

— Tu Xudê tu bala xwe bidê lo! Ez dibêjim ta ez şerekî nekim, ez ji vir naçim, tu dibêjî eger şerek hebe. Kuro ezê çawa rabim li hespa dijminê xwe siwar bibim û herim şerê wan. Bila xelk bêjin, tu mêrekî çawayî ko

hespeke te tunebû, tu li hespa me siwar bûyî Vêca dê hîngê bêjin, te bi hespê me mêranî kir. Yê bêjin eger Kerr li Bilîcanê siwar neba, bi me nikarî. Çima Sosik çi jê hatiye?

— Bira were wan keviran ji pêşa xwe bavêje! Sosik nexweş e. Sosik bi avên golegeniyana maye. Yê te li meydana şerî da şepirze bike. Bilîcan niha ya te ye. Tu niha xudanê wê yî. Xelk jî, kî çi dibêje, bila bêje.

— Ez qet çi caran wê kêmasî û serdanivandinê ji dijmini ra nakim û bi hespê dijminî naçim pêşiya wan.

— De were her li Nijdiyî siwar bibe.

— Na, ez li hespa te jî siwar nabim.

Hindî Kuliki da û neda, Kerr serwext nebû.

Her çend ko mêjve bû, şevê pencê xwe kutabû ser tefeşa erdê, lê mirovî digot qay hê jî taze seretaya şevê ye. Te digot qay şev qet ji cî nalive. Qet naxwaze bilive. Şeveke reş û dirêj û gêrt bû. Kulik serî li ser pêroyan nediqetand. Li nava hevalan digeriya. Xew bi çavên kesî nediket. Lê Kerrî hema çawa ko pala xwe da cil û cihuran, hema wisan jî xew ra çû û seg bire avê. Te digot qay li bin konê Werdekê da raza ye. Xurîna xewa wî bû. Kuliki Êxo û Buxdo jî şande bal Neimetê Îsi. Ewan jî xwe dane serê girê Şargên Lewendan û guçkên xwe dane ser deng û sedayan. Lê ji bilî xurexura xewa Kerrî û mişîna daran li ber nermebayê, çi deng û sedayên dî li ber guçkan nediket. Kulik geh diçû bal nobedaran û geh jî dihate bal Hasûxan û Bilîcanê. Geh jî diçû ber serê Kerrî.

Lê şev qet ji cî nediliviya. Şevê pencê xwe kutabû ser tefeşa erdê û nediçû. Şeverêş û nihêranî û dijxewî tevî hev bibûn û li ser bêhna Kuliki da peya bibûn.

Meyerê Bilîcanê bi milekî va xwe bi dîwanxana Mîrê Erebanî ra gîhand. Hêvirze kete nava êlê. Hewariya birina Bilîcanê li qasekê da li nava êla Mîrê Ereban da belaw bû. Bû birebra mêran û pehlewann û ber bi mala Mîrî kişyan. Li demeke kurt da bi hezaran xasmêr û egît li ber derê konê dîwanxanê li hev civiyan. Lê Mîrî dîsan jî ferman da wan û got:

— Niha hindekî dereng e, herin karê xwe bikin, emê sibê zû, li berbangê sibê da hê ewan li xewa berbangê da, hêrişê bidin wan û ewan li xewê da dîl bigirin. Qet nihêran nebin, em cîhê wana dizanin.

Komel weke xîzê çeman û pelgên daran li nav hevdu da qilqilîn û her kes ber bi mala xwe çû û karê şerê sibêdê kirin. Yên ko şûrên xwe tûj dikirin. Yên ko serê nêze û rim û sûngiyên xwe tûj dikirin. Yên ko mertalên xwe diceribandin.

Hemû carê gava ko hewariyek giran li wan biqewimiya, peyayekê xwe dida serê girê nîveka êla Mîrî û zoma zarên Hesê Dûdêyî û hawarî li wan dadixistin. Lê vê carê Mîr nehêla ko hawariyê jî li zarên mala Hesê Dûdêyî daxin. Komel hemû nihêranî wê rewşê bûn. Her gav dema ko pûşikeke Mîrî ji cî bileqiya, Mîr wekî qelînekê li ser sêlê tabetî nedihatê. Lê vê carê hemû zendegirtî mabûn. Karê zemawenda nebiya wî hate şelandinê, nehîşt kes li dû hawariyê ra here. Mahîna wî ko giştî dar û nedarên wî aliyekî û ew jî aliyekî bû, roj nîvro cerdê hilda û bir, dîsan jî nehêla kes li dû bikeve. Hemû kesên ko di gel Mîrî nasiyar bûn û li ser xû û xideyên wî ketibûn, dizanîn ko divê tişteke giringtir hebe.

Mîr jî rawesta ta ko şev baş dageriya. Tarî kete erdê. Vêca çar, pênc ridênsipiyên xwe yên ko piştta xwe bi wan va girê dida, di gel melayê xwe hilda û buxçikek diyarî girêda û tev siwar bûn û ber bi mala Êzdîn begê kurê Hesê Dûdêyî çûn. Zarên Hesê Dûdêyî hemû li mala birayê xwe yê mezin da rûniştibûn ko Mîrî bi koma hevalên xwe va derî li wan vekir û li ber derî rawesta û got:

— Êzdîn min vê şevê xwînek kiriye û min xwe avîtiye mala te. Min hûn û Xudê dîtine. Bidin bo xatirê Yezdanê mezin, her çî guneh û kêmasiyên

min jî hebin, ji min bibexşînin. Eva hefteyeke cerdeke nenas li me hewil-
iye û averû jî me ra nehêlan. Mala we nekeve, her çawa be, em hemû kur-
dîn. Her çiya ko ta roja îro li nîveka me û we da qewimî ye, taze derbas
bûye. Hemûyan jî ji min bibihorin. Ji we mêrek hatiye kuştinê, ji me sê
mêr. Qeziyayek bû, qewimî û çû. Ev çendik û çend sal li ser ra derbas
bûne. Hûn bixwe jî dizanin ko min her hay bi wê qewimînê nebû. Niha
ko dilê we ji me ma ye. Dujmin û neyarên me wecê ji vê dilmayînê verdi-
girin û rojê derbekê li me didin. Wê rojê hatine karê zemawenda Kulîlkê
şêlandine. Me got, çi nake, sene hatine ji xwe ra kûtek revandine. Îro jî
hatine li ser bîrê, li nava çend hezar malan da, Bilîcan ji meyteran stan-
dine û birine. Rojê lekeyekê li me didin. Min hûn dîtine û Xudê. Îro ro-
ja xîretê ye. We bizanibin ko min îşev xwînek kiriye û min xwe avîtiye
mala we. Sibê siwarên min dê li dû cerdê bikevin. Ez daxwazê ji we dikim
ko hûn her heft bira jî sibê bi me ra siwar bin û em li dû cerdê bikevin.
He navê we li ser siwarên me bikeve, besî me ye. Siwarên me dê bi navê
we serbilind û biwêr bin.

Êzdîn Beg yek bi bejna xwe va ji ber Mîr û hevalan va rabû. Hemûyan
dest li stuyên hev ra birin. Êzdîn Begî cî nîşanî mêvanan da û bixwe jî li
biniya konî li ser darê edebê rûnişt. Paşî xweşbêjî û pîrs û pîrsiyaran Êzdîn
Begî rabû ser piyan û gote Mîrî:

— Hûn rûnên ta ko em hatin.

Vêca çav kire birayan. Birayên wî hemû ji cî rabûn û ber bi aliyê malê
çûn. Êzdîn Begî bi koma birayan va li aliyê malê şevir danîn. Ro kirin û
pîvan. Mîr bi ridênsipî û melayê xwe va xwe avîtiye mala wan. Ev debeke
mêjîna kurdî ye. Bavkuştîyê mirovî jî eger şev xwe bavêje mala mirovî, di-
vê ko mirov jê derbas bibe. Ewan bixwe jî dizanîn, her rastî jî Mîrî agah
bi kuştina Silêmanî nibû. Qeziyayek bû û qewimîbû.

Birayên Êzdînî hemûyê gotin:

— Şîret û bisparteya bavoye, ko em li himber hêrişên dijmin i da li
hawariya Mîrî da herin.«

Paşî got û bêjê, hemûyan ya xwe kirin yek û biriyar dan ko sibê tevî si-
warên wan bibin û li dû cerda nenas bikevin.

Her heft bira li aliyê malê hatin bal Mîr û hevalên wî. Melayê Mîrî
buxçika xelatan rakir û li ber Êzdînî danî. Mîr jî ji cî rabû, kurkê xwe yê
mîrîtiyê ji milê xwe şiqitand û avîte milê Êzdînî. Eva mezintirîn xelat bû
ko ta wê rojê li nava hozgelên kurdî da hatibû dayînê. Bi vî cureyî Mîr û
zarên Hesê Dûdêyî li hev hatin. Mîr li şev da zivirî mala xwe û her heft

kurên Hesê Dûdêyî jî ketin karê şerî û xwe ji cenga sibê ra amade kirin.

Hê taze berê sibêdê gewr dibû, ko siwarên Mîrî li ber derê dîwanxanê berev bûn. Siwaran rêz girtin. Mîr li pêşiya wan rawesta û got:

— Gelî siwarno! Li cenga îro da mafê we çî kesî tuneye ko hûn dakevin herafê meydanê. Dijminê me yê vê carê pehlewaneke qerah e. Emê şerê wî bi hîviya pehlewann va bihêlin. Lawên Hesê Dûdêyî dê her nihe xwe bi me ra bigehînin. Pêş da geredê bidin pehlewann, paşê ezê fermanê bideme we ka hûnê çî bikin.»

Li dû vê kurt axiftina Mîrî ra, bezadan girmandin duhola hawarê û siwar ber bi çemî kişiyên û li rex çemî ketin gewelanê. Lê Mîr bi ridênsipiyên va zivirî dîwanxanê û hîviya pehlewann ma. Bi dengê duhola hawarê ra, her heft kurên Hesê Dûdêyî jî xwe li cil û bergên pehlewaniyê da tev pêçan û xwe bi êla Mîrê Erebanî ra gîhandin. Bi hatina lawên Hesê Dûdêyî ra, Mîr ferman da çend ga û hêştir li ber piyên wan serjêkirin. Zarên Hesê Dûdêyî li nîveka ser û cendekên ajelên qurbanî ra derbas bûn û çûne dîwanxanê.

Hindî ko raza kuştina Silêmanî ji devê Kakilê şivanî ra derketiye, ev cara yekê ye, ko zarên Hesê Dûdêyî derê dîwanxana Mîrî ra diçin hundur. Mîr bi ridênsipiyên xwe va li ber pehlewann va rabûn.

Pehlewann qaweyek vexwarin û ji dîwanxanê derketin û li bozên xalxalî siwar bûn û ber bi çemî bezandin.

Hê berê sibêdê gewr nebibû ko Kerrî kêlekên xwe guhest. Çavên xwe vekir. Dîna xwe dayê Kulik hê jî neraza ye û li girê nobedaran tê nava pêroyan û ji nava pêroyan diçe bal nobedaran. Li dilê xwe da bi Kuliki keniya û got; pir tirsênok e lo!

Gava ko Kuliki dît, Kerr vaye ji xew rabûye, hate ber serê wî û gotê:

— Ezê bi cilkên guhestî va herim serekî li nava Êlê bigerim û bizanim kanê çi heye û çi tune ye û zû bizivirim.

Kerrî bawişk veda û gotê :

— Here ji te ra oxir be!

Kuliki cilkên xwe guhest. Destek cilkên nîvtaş li xwe kir. Şûr û xencera xwe li bin da girêda. Li Nijdiyî siwar bû û ji Qîracê daran ber bi êla Mîr Elî Siwaranî hajot.

Kuliki dixwest, xwe bi mala xalên xwe ra bigehîne û ewan bi vê qewimînê bihesîne. Ewî dizanî eger xalên wan pê bihesin û neyên şerê wan, talaşa wan bi êla Mîr Elî Siwaranî tune ye. Bi van hizran ji hevalan qetiya. Qîracê daran li pişt xwe ra hîşt û her di meydaneke da xwe bi lêvara çemî ra gîhand. Nijdî zengî kir û xwe li çemî da û derbasî wî alî çemî bû. Girikek li pêşberî wî bû. Hajote serê girikî. Dîna xwe dayê êleke pir giran li deşta pişt girikî da daniya. Ser û binê êlê bi hev va nayê xûyanê. Li bintara êlê deste deste siwar, bînanî kulî û mêhrûyan ber bi lêvara çemî dikişin. Hejmara xîzên çeman û xezelên payîzê û stêrên esmanan heye, lê hejmara siwaran tune ye. Tavê li siwaran dida û nêze, gurz, rim, mertal, kulavqot, bergustuwan û zirêxên wan li ber tirişka tava sibêdê diçilvilî û rewneq û tirişkên wan dikete nava çavên Kuliki. Kuliki zanî ko ev leşkerê Mîrê Ereban e. Li dû Bilîcanê diçin. Zû zengî li Nijdiyî da û li pişt girikî da fitilî. Li bintara giriki da kete şewlekê û ber bi perê konan hajot. Dixwest ko li nava zomê derkeve, lap li perê zomê dengê meşkkêyan be- ra wî li ser xwe da rakêşa. Meşkkêyan bi stiran meşk dikuyan:

Meşkê dikim sêpîkan

Ha li ser rêka çerçîkan

Kilkê didim qeysîkan
Seb xatirê xasîkan
Hil hil meşkê, kil meşkê...
Meşkê dikê m bo siwaran
Siwarên gazî û hawaran
Ser sêpîk û sêdaran
Nivîşki didime wan yaran
Jahre didime neyaran
Hil meşkê, kil meşkê...
Kil kil meşkê, kilmeşkê...

Hê Kulik daneketibû ber lêvara çemî ko bi fermana Kerrî ra Elik û Loko xwe dane girê Şargên Lewendan û li duhola hawarê û miqamê meyterxanê dan. Bi dengê duhola meyterxanê ra, Kerrî xwe li cil û bergên şerî da pêça. Li Sosikê siwar bû. Ferman da, ko Hasûxan û Pasûxan, Loko û Elik, Buxdo û Êxo jî siwar bibin. Evdurehmanê Terikî jî dane ber Bilîcanê û dîtir pêroyan û tev bi miqamê meyterxanê daketin lêvara çemî. Hê bi lêvara çemî ra negiheştibûn ko dîna xwe danê, waye siwar û peya bînanî kuhlî û mêhrûyan li çemê derbas dibin û ber bi wan tîn. Kerrî gote hevalan:

— Hûn li vira rawestin! Ji ciyê xwe nelivin. Loko û Elik jî bila hema wisan li miqamê meyterxanê bidin.

Îcar tenê weke gurgêkî tekane hêrîş bire ser leşkerên Mîrî. Leşker weke keriyek pezê bê û şivan li ber Kerrî tîştîşî û tar û mar dibû. Kerrî li rastî ra lê dida û li çepî ra derdiket. Şûr bû, ko li hewa badibû û serî bûn ko li ber şûri difirîn û leş bûn, ko ji xanên zînan da jor da dihatin û li ser pêlên avê diketin. Şîhîna hespan û norîna mêran û zarezara birîndaran bû. Hê nivê siwaran ji çemî derbas nebibûn, ko Kerrî ew nivê derbas bûyî jî, yê ko kuşt û yê ko ji tirsê ruhê xwe dîsan xwe li çemî dan û derbasî wî alî bûn. Rûyê çemî li ber kerleşên mirov û hespan, li ber mertal û kulavqot û çek û rextên bêxudan hate vepoşandinê. Kerr her çi siwarên ko li vî alî çemî jî mabûn, weke garanêke bêgavan da pêşiya xwe û top kir û li avê derbas kir. Li vê demê da heft siwarên tev girêdayî, hespên wan û cil û bergên wan hemû li rengêkî da, xwe bi siwarên şepirze ra gîhandin. Bi gehîştina van heft siwaran ra şîrqîn kete leşkêrê Mîrî û hemûyê bi hev ra dane gazî û hawarê şadiyê û navê zarên Hesê Dûdêyî anîn:

— Bijîn her heft pehlewani!

— Bijîn zarên Hesê Dûdêyî!

— Bijîn şêr û pilingên çeng bixwîn!

Dengê siwar û peyayan li ser dengê duhola hawarê ket.

Bi hatina siwaran ra dîsan leşkerê Mîrî xwe li avê dan. Heft siwar bi hev ra li avê derbas bûn û leşkerê giran jî dane dû wan. Siwar hemû bi aramî jî çemî derbas bûn. Mîrî ferman da siwaran, ko hemû rêz rawestin. Kerr bi bihîstina navê zarên Hesê Dûdêyî ra li pêşiya her şeş siwarên xwe rawesta û hêviyê ma, ka xalên wî dê çi dikin. Bi fermana Mîrî ra bi heft destan li duhola şerî dan. Vî alî jî Elik û Loko digurmînin duholê. Dengên herdu aliyên tevî hev dibin û li ser hemû dengên dikevin û li hev siwar dibin û dikevin çil û çiyân. Vî alî heft siwar û aliyê dî deriyayeke pir pêle siwaran. Kerrî Sosik anî gewelanê û li ber siwarên Mîrî ra bezand û mêrê meydanê xwest. Li nava deriyaya siwaran da, Êzdînê kurê Hesê Dûdêyî yê mezin, zengî li hespê xwe da û bi erebî li ser Kerrî da noriya û lê helat û gotê:

— Kuro lawo te êla Eliyê Siwaranî bê xudan dîtiye? Tu hînî bêriya bêxudan bûyî, tu rojê têy kûtekî direvînî.

Kerrî bersiva wî neda û Sosik li ser wî da hajot. Êzdînî rimek dirêjî Kerrî kir. Kerrî bi mertalê xwe rima wî paş da zivirand û bixwe jî rim dirêjî Êzdînî kir. Bû şingêşinga rim û mertalan. Herdu pehlewann rikêfî ser hevdu kirin. Bi fermana Mîrî ra siwar hemû rêz rawestane û li şerê herdu pehlewann dinêrin. Dengê qîrçîn û şingîna rim û mertalan li ser dengê duhol û zurnayê dikeve. Demeke xurt xal û xarziyan hevdu birin û anîn. Firefira hespên wan. Piştî demeke xurt Kerrî fesal ji Êzdînî stand û kimê rima xwe li kimê rima wî da asê kir û Sosik paşopê zengî kir. Sosikê Êzdîn li ser piştê hespî li dû xwe ra kaş kir. Binê rimê li destê Êzdînî asê bû û çerm û goştê kefa destê wî tev şiqitand, li nava destî derket û kete erdê. Kerrî derfend nedayê û bi rima ragirtî rikêfî ser kir û rima ragirtî dirêjî sîngê wî kir. Êzdînî xwe li ber rima Kerrî da aliyekî û serê hespê xwe zivirand û xwest gewelanekê lêde û şûrê xwe ji ber xwe bikişîne. Lê Kerrî zengî li Sosikê da û da ser Êzdînî. Êzdîn kete pêşiyê û Kerrî serî da ser. Êzdîn kete terqa meydanê û Kerrî jî bi rima ragirtî kete dû wî. Sosikê li dû ra xwe bi hespê Êzdînî ra gîhand û Kerrî li para va çar rim li dû hev li navmîla wî hejmart û rima pêncê li sîngê wî ra havît û Êzdîn li xana zînî jor da kete erdê. Bû firefira Sosikê û li ser hevalan da vejeriya. Qijîn bi leşkerê Mîrî ket. Leşker bînanî deriyayeke pir pêl li ser hevdu ra hurmicî. Lê Mîrî destûra çi kesî neda. Tenê sê, çar siwar ji nava leşkerî derketin û

hatin, termê Êzdînî yê nîvegiyan li nav hev ra kirin û li herafê meydanê hilanîn û birin paşiy meydanê.

Li dû Êzdînî ra xalê duwem, Çekdîn bi gef û gur hêriş anî ser Kerrî. Kerrî dest avîtê, şûrê misrî ji kalanî kişand û rikêfî ser Çekdînî kir. Bû şîrqînên şûran û ringînên mertalan. Xal û xwarziyî hevdu dane ber şûran. Li ser piştê hespan li dor hevdu ra bûne turik û şûrên xwe dirêjî skura hevdu kirin. Lê li her hêrişê da mertal bûn, ko dihatin pêşiya şûran. Kerr û Çekdînî gelekî li ber hevdu dan. Çekdîn bi dilekî birîn şûr diweşand. Birayê wî yê mezin li ber çavên wî hatibû kuştinê. Xwîn ji şûrê Çekdînî dibarî. Şûrê wî her li dora skur Kerrî ra dihat û diçû. Lê Kerr pehlewaneke kirarî bû. Zor li ser hemdê xwe mertalê xwe dida ber şûrê Çekdînî û li dû fesalekê bû, ta ko kimê şûrê wî li skura Çekdînî ket û xwîna Çekdînî wekî fizikanekê fizikande hewa û li hewa reqisî û li ser leşê wî û pêşîra hespê wî da jor da hat. Kerrî derfend ji dest neda û şûrekî dî jî weşande skur Çekdînî û serê wî li ser leşî leq kir. Hespê Çekdîn xwe firikand û Çekdîn ji xana zîni jor da hat. Bi ketina leşê Çekdînî ra, bû şîhîna hespê wî û cotkî seh rabû û li meydanê derket. Bi ketina leşê Çekdînî ra dîsan qîjîn bi leşkêri ket. Kerr zivirî nava hevalan û xwe qîşt kir û dîsan hate herafê meydanê. Vê carê cotek pehewan bi hev ra li nava leşkêrê Mîrî derketin û rikêfî ser Kerrî kirin. Hev ra şûr hanîne serê Kerrî. Kerr kete nîveka cotek gurgên devbixwînî. Cotek şêrên dilbirîndar û cotek pilingên çeng bi xwîn. Tajdîn û Lezgîn bi dilên pir şewat şûr diweşandin. Cotek birayên wan li ber çavên wan hatibûn kuştinê. Kerr her tenê dikarî li ber xwe bide û bergiriyê ji şûrên wan bike. Bi destekî mertalê xwe dida ber şûrên wan û bi destê dî jî şûr li şûrê wan dida û bi vî curî hêrişa wan li ser xwe dizivirand. Êdî karê Kerrî bû bergirî. Her sê pehewan li xwînê û xuyê da mewicîn. Tav hatiye qamê nivro. Tav li ser serê wan ra rawesta ye. Tava beriyê ya danê nivro kevîran diavîne. Asinan dibihojîne. Hewa wekî dojeheke dax sincirî ye. Zirêx û kulavqotê Kerrî bînanî sêlên sincirî bi ser û leşê wî va dizeliqin. Zîmanê wî li ber tîhna li devî da reş bûye. Tûk li devî da meyî ye. Lê li tîrsa giyanê xwe da, ji berxwedan û bergirî û şerî pêve çî tiştên dî li ber çavan ra nayê. Herdu birayên dilşewitî lê hatin hev. Hindik mabû, ko şûrê Lezgînî zirêxê pêşîra Kerrî biqelişîne ko şûrê Kerrî zenda Lezgînî firand. Lezgîn bi destê çepê bi zenda xwe ya rastê ra girt û xwest ko paşekişê bike, ko Kerrî bi şûrekî ew jî ji xana zîni da jor da anî û li ser Tajdînî da zivirî. Tajdînî rikêfî ser wî dikir, ko Kerrî şûr dirêjî qafê wî jî kir û ew jî ji xana zîni da jor da anî. Hêvirze kete nava leşkêrê Mîrî.

Deriyaya siwaran ji cî leqîyan. Çend siwar hatin û herdu leşên ketî jî li nîveka meydanê hilanîn. Vê carê sê pehlewaniyan bi hev ra ji dilê leşkerî derketin û hêriş anîn ser Kerrî. Şemdîn û Şervan û Şerzan bînanî gurgên devbixwîn û dilbirîn rikêfî ser Kerrî kirin. Her sêyan bi hev ra li sê aliyan da rimên xwe dirêjî Kerrî kirin. Lê Kerr tu dibêjî qay taze daketiye meydanê, li ser hemdê xwe bi destekî şûr diweşîne û bi destê dî mertalê xwe dide ber kimê rîman û rîman ji ser xwe paş da dide. Helkehelka wane. Gelekî bi hev da ketin. Xalan dîna xwe danê ne herê, ev ne ew pehlewaniyan e, ko bi zora şûr û rîman pê bikaribin. Şemdîni çav li herdu birayaniyan kir û li ber lêva xwe da gote herdu birayaniyan:

Bidin dû min!

Her sê siwar li naverasta meydanê derketin û li ber Kerrî helatin. Kerrî da ser wan. Ha li vir na, li dera han. Ta ko her sê birayaniyan berê hespên xwe dane hezeka qurereşkê. Kerrî jî hema wisan daye dû wan. Hespên wan tazebêhn bûn. Her sê hespên her sê birayaniyan wekî sê kêrûşkên payîzî li ser hezekê ra banz dan. Lê Sosik li sibêdê da, li meydana şerî da ye. Sosik giheşte rex hezekê û xwest ko li ser hezekê ra banz bide, lê hezek kuta nekir û herdu destên wê ji hezekê derbas bûn û herdu lingên wê di hezeka qurereşkê da çik bûn. Her sê bira lê zivirîn û zergên xezebê ji ber gîzmên xwe kişandin û her yekê heft zerg li navmil û li herdu kêlekên Kerrîjimartin. Cihan li pêş çavên Kerrî reş û tarî bû. Kerr li ser piştê Sosikê li bin derbê zergan da li nav qurereşkê da cûm bû. Bi dengê şewat li wan qûtand:

— We ez kuştim, lê hûnê çi bersiva Kulik û Werdekê bidin?

Gava ko lawên Hesê Dûdêyî navê Kulik û Werdekê bihîstin, jê pirsîn:

— Ma tu kî yî?

Bû nalenala Kerrî û taze xwe bi xalên xwe da nasandinê.

Xalan li nav serên xwe dan û bû lûvelûva wan û gotin:

— Way lê mala me kaviil bûyî!

— Way lê Xudê mala Mîrî çol û hol kirî!

— Lê Mîrî digot cerda Ereba ye.

— Kuro lê te çima xwe bi me neda nasandinê.

Li ser termê Kerrî bû şîn û girîn. Xalan bi kopan li nava serên xwe da lê didan. Hersêkan alî hevdu kirin. Termê Kerrî yê nîvegiyan li nava qurereşkê deranîn. Li nav hev ra kirin û birin danîn ber siya darekê. Şureşura xwîne ye ji navmil û ji herdu kêlekên Kerrî dikişe. Xalan birînên wî paqîş kirin û bi şal û şeirên xwe birînên wî girêdan û bi pûş û pelaşan jê ra berpalek çêkirin. Di wê gavê da dîwane Cindî li wan derket û pirsî, kanê

zarên Hesê Dûdêyî?

Şemdîn^ pirsî:

— Te bo çî yî? Em zarên Hesê Dûdêyî` ne. Yezdan mala me kavi bike.

Dîwane destê xwe li qerpalên xwe gerand û nama nivîştî li berîka xwe derxist û got:

— Ev nama, xûşka we Werdekê ji we ra şandî ye. Ka keşkula min jî bidin min. Li min derenge, ezê herim. Rêka min dûre.

Şemdînî name ji destê wî stand û pêça namê vekir û name xwend. Gava ko bi naveroka namê hesiya, agir bi serê wî ket û ji dîwane pirsî:

— Dîwane be tu bo hind dereng hatî?

— Xudê ez ji xwe ra li nava êlan li keşkûlê digeriyam. Lema hindekî derengî ketim.

Şemdînî şûrê xwe li ber xwe kişand û yek li tera skura wî da lêda û gotê:

»Hanê ev jî keşkula te. Çavên te ji keşkûlê têt nabe! Çima tu rojekê zû bihatana, dê çî biba, malçolê malçol!?

Serê Dîwane wekî zivirokekê li erdê zivirî û leşê wî kete nava pûş û pelaşan.

Gava ko Kuliki dengê meşkkêyan bihîst, Dengê meşkkêyan lê kar kir. Biçûktiya wî hate bîrê. Seha tîhnîtiyê kir û dilê wî tasek çeqilmasta mihiyan xwest. Serê Nijdiyî ber bi meşkkeyan zivirand. Dîna xwe dayê meşkeke gamêşî li dar e. Du kiçikan bi lolebên meşkê ra girtine û meşkê didin ber hingan û pê ra jî stiranên dibêjin. Kiçeke qert jî waye li ser wan ra digere. Gava ko çavên kiçikê bi siwarekî ket, ko ber bi wan dajo, hate ber derê konî. Kuliki gote wan:

— Mandî nebin!

Kiçikê bersiva wî da:

— Zor sipas!

— Xûşkê bibexşîne, ez rêvîngî me. Ca ji xêra xwe eger hebe, taseke dew yan çeqilmast bide min.

Kiçkê bersiv da:

— Ser çavan!

Vêca li dû gotina xwe ra çû rexê kulîne û ji siwarî ra tasek çeqilmast çê kir û da ser destên xwe û ji siwarî ra anî. Tas li ser destê xwe girt û raberî siwari kir. Her di wê gavê da çavên wê û siwari li hevdu asê bûn. Bi asêbûna çavan ra, dilê kiçikê lerizî û serê wê kete ber da. Li dilê xwe da got; Xudêyo min ev zilama li kêderê dîtiye?

Lê hindî da nav hişê xwe, nekete bîrê, kanê ev zilama li kêderê dîtiye. Hindî li nav hişê xwe da çû, çi tişt nekete bîrê. Lê çav çavên nasiyar bûn. Te digot qay kiçkê bi salan di gel xudanê wan çavana derbas kiriye. Di gel xudanê wan çavan gotiye û keniyaye. Di gel xudanê wan çavan ketiye kêf û henek û laqirdiyan. Lê hindî hizirî, navê xudanê wan çavan nehate bîrê.

Kulik tasa çeqilmastê hilçinî serê xwe. Tasa vala zivirand û da destê kiçkê. Vê carê dîsan çar çav lev asê bûn. Kiçkê tasa vala jê stand. Kuliki pê pišta destê xwe simbelê xwe paqij kir. Kiçkê avirekî tûj dayê. Kuliki avirên xwe ji avirên kiçkê dizî û pirsî: Xûşkê pirsiyar bê xewşe. Mêrên êla we ko da çûne, ko çi mêrek li nava êla we da li ber çavan nakeve?

Kiçkê bersiv da:

Ma te nedîtin? Mêrên êla me hemû siwar bûn û li peyê cerdê ketin.

Bi vê bersivê ra Kuliki Kulîlk nas kir û weha bersiva wê da:

— Aha, min got qay siwarên zemawendêne.

Kuliki ev bersiva tiştekekê bi tirane va da.

Kiçikê lê zivirand:

Na zemawend li paş ket.

Vêca bi gotina xwe ra jî gîrnijî.

Kulik jî pê ra gîrnijî. Dîsan birûska çar çavan li du dilan geriya. Kiçkê serê xwe kire ber xwe û bi şerm ji Kuliki pirsî:

— Siwaro tu û Xudê û hebînan, ez tiştekekê ji te bipirsim, tu yê ya rast ji min ra bêjî?

— Bêje ka pîrsa te çî ye?

— Pîrsiyasr bêxewşe. Tu kî yî û tu yê kû da herî?

— Ez rêvîng im. Ma pêdiviyê, ko tu bizanibî, ez kî me?

— Ê, dibe ko pêdivî be jî.

Herdu jî kenyan. Kiçkê destê xwe da cênika xwe û li nav hişê xwe da çû û pirsî:

— Tu û Xudê, çavên te wekî çavên Kulik in. Tu Kulikê Werdekê nînî?

Kuliki xwe lê tûre kir û gotê:

— Kulik kî ye? Karê Kuliki tune ye, were xwe bide ber meşkê û bi te ra bikeve yarî û axiftinan.

Kiçkê êdî lap Kuliki nasî û bi dizgîna Nijdiyî ra girt û got:

Kulik! Xudê kem ta tu peya nebî, ez serê hespê te bernadim.

Hindî Kuliki da û neda, nekarî xwe ji nav destên Kulîlkê derîne. Li çav-girtinekê da gûna zarotiya wan hate bîrê. Ew demanê ko bi Kulîlkê ra malkomalko dilîstin. Kulîlk dikre bûk û li piştê perda bûk û zavatiyê da ji xwe ra peya dikir û tev diketin kêf û henek û laqirdiyan, weke perdeyekê li ber çavên Kuliki ra derbas bû. Li wê bîreweriyê da dilê wî sist bû û li hespê peya bû. Kulîlkê dizgîna Nijdiyî da destê kenizekê û gotê:

— Hanê hespê mêvanê me a, bibe li pişt konî da tawl bide!

Bixwe jî milê xwe li milê Kuliki da û tev ketin hundurê xîvetekê. Dîsan piştî çendik û çend salan, gûna zarotiya wan, li hundurê xîvetê da ser ji nû dupate bû.

Kulik hînga bi xwe hesiya, ko tav hatiye raserî serê wî. Bi zorê xwe ji nav destên Kulîlkê deranî. Navnîşana mala xalên xwe ji Kulîlkê pirsî û xatirê xwe jê xwest û ji xîvetê derket û li Nijdiyî siwar bû û ber bi ava zirav ku-dand. Li ava zirav derbas bû û xwe bi her heft konên li rex hev vegirtî ra

gîhand. Hajote nav konan. Lê çî mêr li nava konan nedît. Ji jinikan pirsî:

— Xûşkê mêrên zoma we li kêderê ne?

Bersiva wî dan:

— Dibêjin cerda Ereban hatine Bilîcana Mîrê Ereban birine, her heft kurên Hesê Dûdêyî li peyê cerdê keti ne.

Gava ko Kuliki ev bersiva bihîst, agir li serî ket. Nijdî zengî kir û bi bayê bezê ji nava konan derket û ber bi lêvara çemî hajot. Li rex çemî dûrbîn da ber çavên xwe. Li wî alî çemî bi hezaran siwar û peya rêz rawesta bûn. Li himberî wan da jî her şeş hevalên wan, Êxo û Buxdo, Loko û Elik, Hasûxan û Pasûxan rawestan e. Lê Kerr diyar nîne. Kuliki xwe li çemî da. Leşkêrê Mîrî tîştî kir û xwe li koma siwaran da û xwe bi hevalan ra gîhand û pirsiyara Kerrî ji wan kir.

Hevalan gotinê:

— Mala te nekeve, be tu ji sibê da li kû bûyî!? Kerrî çar pehlewên dijimini kuştin û her taze li pêşiya te li dû sê pehlewên di jî ket û ewan ber bi pišta wî girê hanê kudandin.

Agir bi serê Kuliki ket. Bi bayê bezê ber bi girikî hajot. Giheşte pišta giri. Dîna xwe dayê Sosik waye li qurereşkê da noqim bûye. Kerr jî diyar nîne. Vî alî bezand, wî alî bezand. Çî tîşt nedît. Li milê xwe yê rastê dengê şîn û girînê bihîst. Li ser milê xwe da zivirî. Dîna xwe dayê waye çend kes li binê darekê da berev bûne û digirîn. Hajote ser wan. Dîna xwe dayê, her sê xalên wî yên biçûk li ser serê Kerrî ra rawestane û li ser da digirîn. Termê dîwane Cindî jî waye ketiye wê derê. Li ser pišta Nijdiyî li xalan heyvand. Hindî xal li ber geriyan. Kuliki nepejirand. Xalên wî bi neçarî li ber xwe dan. Bû şingîna şûr û mertalan. Kuliki bi dilekî pir birîn şûr diweşand. Xalan jî bi gef û gur hem li ber xwe didan û hem jî li ber Kuliki digeriyan.

Kerrî li binê darê bi nalîn gazî Kuliki kir:

— Kulik! Kulik! Dest ji xalên xwe bikişîne û were vira! Were min kir tu neke!

Kulik bi neçarî li ser birayê xwe yê birîndar da zivirî. Xalan jî dane dû wî. Tev li ber serê Kerrî rûniştin. Kerrî got:

Kulik bira min bêxêberdaniya Werdekê kir, ev yeka hate serê min. Qudetiyê ez girtibûm. Ez li xwe bayî bibûm. Min digot qay her fermana dinyayê di destê min da ye. Eger min bi gotina te û Werdekê bikira, qet ev yeka nedihate serê min. Min mala xwe kavil kir û çar xalên xwe bi destên xwe kuşt û ez bixwe jî ketim vê rojê da. Werin êdî şerê xwe

bixwetiye bese. Êdî birakujî bese. Gereke her roja roj da me hişê xwe berevî serê xwe bikira. Me li ser şerîta dijminan lîst, lewra ev yeka hate serê me. Guhdariya min bikin, ka ez ji we ra çi dibêjim. Ev yeka Emer Axa û Mîrî anîn serê me. Tola me ji wana ra nehêlin. Êdî çi wec û mifaya min ji we ra tune. Ezê bimirim, lê mirazê min li çavên min da ma. Herin Sosikê ji qurereşkê derînin û bînin. Min roja roj da nehîşt tu serê wê lêdey, ewê ez şepirze kirim. Here ewê bîne, dûrî çavên min, li pişt darekê da serê wê lêde. Bila ew kula li dilê min da nemîne, ko min nehîşt tu roja roj serê wê lêbidî. Lê cendekê Sosikê li derva nehêle. Cendekê wê çal bike. Tu cendekê wê çal nekî, teyr û tû yê goştê wê bixon û hestikên wê belavî van bestana bibin. Sibê qîz û bûkên êla Eliyê Siwaranî dê bêne pincar û bindarûkê, dê darikan li hestikên wê ra bikin û dijîn û nifirînan jî li min bikin û bêjin, ev hestikê Sosika Kerê Silêmanî ye, hat Bilîcan bir, xwe û Sosik jî da ser.

Kulik bi xalên xwe va çû û bi hezar û yek zehmetê Sosik ji nava qurereşkê deranîn û anîn li dûrî çavên Kerrî li pişt darekê da serê wê lêdan û ew li binê kendalekî da binpeç kirin û zivirîn bal Kerrî û gotinê:

— Me Sosik veşart. Bêje ka êdî çi gotinên te hene!

Bi bihîstina navê Sosikê ra hêsireke zirav ji kaniya çavên Kerrî jor da li ser sûretê wî da şûlikî. Kerr naliya û got:

— Êdî çi wec û mifaya min ji we ra tune ye. Ez êdî yê mayîne nînim. Werin ezê ji we ra bisparteyên seremerga xwe bikim.

Kulik û xal li ber serê Kerrî rûniştin.

Kerrî bi nalîn dest pê kir:

— Herin li nava êla Mîrê ereban çend mûmiyakar û çend darteraşan bînin. Termê min bidin mûmiyakirinê. Sindirûkekê ji min ra bidin çê kirinê. Hêkekê têxin mista min ya rastê û milê min yê rastê ji sindirûkê ra derêxin derva. Sindirûka min bidin ser barê lokê pêşikêş. Ez dizanim, gava ko we nêzikî bi zozanan kir, Werdekê bê pêşiya we. Dema ko min nebîne, yê bizanibe ko ez hatime kuştinê. Ca Werdekê bê bela ji we venegere. Lê gava ko çavên wê li milê min yê derva ko li ser barê lokî ba dibe, bikeve, yê hegera wê ji we bipirse. Bêjinê Kerrî digot, dinya weha hatiye, dê weha jî here. Min li beriya Şengarê da dinya kire hêkekê û ew hêka jî li kevirî da û şkand. Bêjê Kerrî gotiye, min bédiliya wê kir, lewra mirazê min li çavên min da man. Bêjinê bila şîrê xwe li min helal bike. Kulik Perîşanê bêxudan nehêle. Perîşanê li xwe mare bike.

Li vê demê da gewriya Kerrî hişk bû. Tîhnîtiyê lê dest da. Dizanî kanî

dûr e û çî aman jî li bal wan tune ye, gote Kuliki, Kulik!:

— Kezeba min ji tîhna şewitî. Zû bike gîzmên min ji lingên min bişiqitîne û bibe ser kaniyê ji min ra hindek av bîne.

Kuliki gîzmên wî ji lingan şiqitand û ber bi kaniyê bezî. Li ser kaniyê gava ko av li gîzmên wî werda, dîna xwe dayê letek gurçika wî waye qetiyaye û ketiye binê gîzmê da. Êdî Kuliki zanî Kerr yê mayînê nîne. Bi lez gîzme pak şoşt û hindek av kire binê gîzman û ber bi birayê xwe helat. Kerrî gîzma avê ji destê Kuliki stand û kişande serê xwe. Bi vexwarina avê ra, serê wî li ser stu da leq bû û çavên xwe yê bêmiraz ji cîhana derewîn miçandin. Kulik bi xalan va li nava serê xwe da lêdan. Termê Kerrî ber bi roj kirin. Çavên wî girtin û piyên wî li ber rast kirin. Bû lûvelûva xalan û Kuliki. Kulik bi xalan va li nava serê xwe da lêdan û temûrîkên xwe rûçikandin. Dengê nalîna wan guçkê felekê Kerr û dilê keviran kerr dikir. Koma Kerr û Kuliki li ser termê Kerrî berev bûn. Şîn li ser termê Kerrî giran bû. Kuliki bi her sê xalên xwe va li ser termê Kerrî sîvankek çêkirin. Hasûxan û Pasûxan dane ber te mî û Buxdo û Êxo jî şandin dû Evdurehmanê Terikî.

Gava ko dengê şîn û girînê li ser termê Kerrî bilind bû, Mîr fermana paşekîşê da leşkerê xwe. Taze leşker dikir ko ji çemî derbas bibe, Kulik bi her sê xalan va siwar bûn. Çar siwar wekî çar gurgên dev bi xwîn li para-va xwe gîhandin leşkerê Mîrî. Bi hev ra ji çepî ra lêdan û li rastî ra derketin. Ji rasti ra lêdan û li çepî ra derketin. Li nava leşkerê Mîrî da yê ten-
durust ew bûn, ko ji mala xwe nehatibûn. Rûyê çemî li ber xwînê sor dikir. Cenazên mirovan û cendekên hespan, kum, kuloz, kulavqot, şeir û poşî, çarix û gîzme û mertal bûn ko li ser rûyê avê ketibûn. Leşkerê Eliyê Siwaranî yê ko revîn, yê ko hatin kuştinê, yê ko ketin nava çemî û biroda çûn. Yê ko di avê da xendiqîn. Yê ko mayî jî bi hawar û gaziyan penah xwestin. Gava ko leşkerî penah xwestin, Kulik û xalên wî penah dane wan. Termê Mîr Elî Siwaranî jî, mêjva bû, ko li ser rûyê avê ketibû. Kulik bi her sê xalaên xwe va, ji avê derbas bûn û êla Mîr Elî Siwaranî dagîr kirin. Hêriş dane mala wî. Jin û zar hatin pêşiya wan û penah xwestin. Kuliki gote jin û zaran:

— Hemû ji mal derkevin!

Jin û zar hemû ji mal derketin. Kuliki ferman da xelkê êlê mala Mîrî pûr bikin. Ew komela ko çend demhejmêran berî niha xwe li ber Mîrî da didane kuştinê û Mîr bigota wan bimirin, nedigotin na, bi fermana Kuliki ra her di gavekê da mala Mîrî pûr kirin. Li qasekê da ji wê mala gi-

ran da pûşikêk li ser pûşkî nema. Li dû pûrkinê ra Kuliki agir berda konê Mîrî. Alavên agirî di qasekê da çar nîkarê konî li çembera xwe da girtin. Gurî li hevdu siwar bûn û bêhna xuzûrekê li hev geriya û der û deşt da ber xwe, konê çilistûnî bi erdê va bû yek.

Kuliki ferman da xelkê êlê, ko termên kuştîyên xwe bikişînin. Xelkê êlê bînanî kuhlî û mêhrûyan rahîştin wê bestê û term bûn ko li ser destan û li ser darbestan ber bi goristana êlê dikişîyan. Kuliki bi xalên xwe va çend mûmîyakar û çend dartiraş li nava êlê hildan û derbasî wî alî çemî bûn. Mûmîyakaran bi ser û ber termê Kerrî mûmîya kirin. Hêkek jî kirin nava destê wî yê rastê û mista wî lê dane hev. Dartiraşan jî bi darên cengelî sindirûkek ji Kerrî ra çêkirin. Termê Kerrî li sindirûkê da cî kirin. Milê wî yê rastê ji sindirûkê da derxistin derva. Li dû ra termên her çar xalên kuştî jî dane ser darbestan û li avê derbas kirin û ber bi zoma mala Hesê Dûdêyî birin. Her çar term rêz li rex hev da ber bi rojhelat çal kirin.

Bêhna xweliya taze seranserî besta xîvetan dabû ber xwe. Mirovî li her alî ko binêriya xwelî bû ko li ser terman qûç bibûn. Li dû çalkirina kuştîyan ra Kuliki ferman da giştî xelkê êlê li dewsa dîwanxana Mîr Elî Siwaranî da berev bibin.

Li dû fermana Kuliki ra giştî xelkê êlê li dewsa dîwanxana Mîrî ya ko çend demhejmêran berî niha li dar bû û niha ji bilî hindêk argîn çî tişt li dewsê nemabû, berev bûn.

Gava ko komel hemû xirve bû, Kuliki weha dest bi qisedanê kir:

— Gelî komelê! hûn hemû dizanin, ko mala Hesê Dûdêyî li ber mala Mîrî da, li ber av û axa welatê xwe da, li ber gelê xwe da çî qas xizmetên girîng kiribûn. Hesê Dûdê û her heft kurên wî li giştî jiyana xwe da li xizmeta gel û welatî da bûn. Lê Mîrê Ereban li ser daxwaza Emer Axayî û ji bona ko du rojan zêde li ser xelkê da mîrtiyê bike, rîşala mala Hesê Dûdêyî bi destên wan da qelandinê. Hûn hemû bizanin û agadar bin ko hegera vî şerê ne bi xêr û ne bi xweşî vî şerê xwe bi xwetiyê Mîr Elî Siwaran û Emer Axa bûn. Wan li bin va ji hevdu ra name şandine û ev pîlana dijî vê binemalê kişandine. Ewana tenê ji bona wê hindê ko her dem her ewan li ser serê xelkê jar û belengaz da mîratî û axatîyê bikin, ev şerê xal û xwarziyan, ev şerê birakujîyê ev şerê xwe bi xwetiyê saz kirin û em xal û xwarzî bi nezanî û neagadarî berdane hev û malên me bi destên me kavi kirin. Mîr Elî Siwaran giheşte maf û sizaya xwe. Lê niha Emer Axa hê jî li ser desthelatdariyê ye û hê jî ji bona wê hindê ko axatiya wî her berdewam be, zor û zulmê li xelkê dike. Emê niha siwar bibin û ber bi

zozanan herin, her kî dixwaze, dikare di gel me bê. Da ko em bi arîkariya hev, bi yêkatî û biratî bikarin rîşala hemû Mîr Elî Siwaran û Emer Axayan li ser axa xwe biqelînin û gelê xwe ji jêr nîrê zordariya wan xulam û dûvelankên bihaniyan rizgar bikin.

Dengê komelê bilind bû:

— Ji bo rizgariya gel û welatî em hemû bi dil û giyan amade ne.

— Em amade ne rîşala dexes û xiniz û xofiroşan biqelînin.

— Em bi dil û giyan amade ne.

— Em hemû amade ne ji bo rizgariya welatê xwe giyanê xwe bext bikin.

— Li rêka welatî da em cangorîn e.

Her yekê bi curekê hesta xwe radigehand.

Kuliki li bersiva wan da sipasbêjî kir û bi xalên xwe va ber bi çemê rê ketin û komelê jî weke keriyek pez dane dû wan.

Termê Kerrî li ser pişta lokê pêşikêş weke landikekê dihejike. Milê wî yê rastê ji sindirûkê derxistine derva û hêkek jî li mista wî da ye. Milê wî li rex sindirûkê li hewa ba dibe. Bi teqla çûyîna loki ra pêş da, paş da tê û diçe. Kulik jî li ser pişta Nijdî li pêşiya koçê ketiye. Qentera hêştiran û leşkerê giran jî dane dû wî û ji beriya Şengarê ber bi zozanan diçin. Kulik ketiye bîr û hizrên kûr û tal da. Xwe ji xwe ra dibêje:

Kerr çima li ser şirîta nemerdekî wekî Emer Axayî leyîst? Çima bêçine xwe da kuştinê? Çima çar xalên xwe bi destên xwe kuştin. Li ber çi ewî bixwe jî ew hemû mirovên bêşûc û guneh kuştin? Ew mirovên jar û belengaz û ne agadar ko her tenê bi fermana Mîrî hatibûn pêşiya wan. Gelo ev hemû mirov li ber ax û ava welatê xwe da hatine kuştinê? Yan li ser dil û daxwaza Mîr û Emer Axayî xwe bêçine dane kuştinê. Eger Mîr û Emer Axayî ew hemû mirovana bikirana yek û bi yêkatî û biratî pişta xwe bidana hevdu û biçûyana şerê neyaran, dê bi wê hêza mezin gelê xwe li jêr nîrê zor û zulma dijminên dagîrker rizgar bikirana û welatê xwe li jêr destên xelkê deraniyana. Lê ev Mîr û Emer Axa ko li bîr û hizra gel û welatî da nînin. He tenê bîr û hizra wan xweşî û xweşrabihorandina wan e. Tenê di hizra xwe da nin.

Hindî tê bîra Kuliki, her di welatê wî da şer û gêre û kuşt û kuştare. Yan xelkê hêrîş dane ser welatê wan û ew li xwînê da xendiqandine, yan jî bi ferman û pîlana serokhoz û mîr û axayan bêçine hevdu kuştine. Kulik di-hizire, di nava hişê xwe da diçe, dîne bîra xwe, her çi diye û çi bihîstiye, li bara şerê xwe bixwetiye da bûye. Hindî ji devê mezinan, ji konemêr û pîrejinan bihîstiye, her li dirêjaya mêjûyê da Kurdin ko bi fermana bîhaniyan hevdu qir dikin. Kurd in ko li ser san, li ser pişikan, li ser zaran, li ser zozanan, li ser bengeyeke zeviyê hevdu dikojin. Lê kesek nabêje dagîrkeran welatê me dagîr kirine. Werin em zozana xwe ya mezin, zeviya xwe ya rastîn ji çengê neyaran derînin.

Hindî tê bîra Kuliki her mêtên kurdan bûne, ko bi fermana serokhoz û mîr û axayan da li ber xelkê da şûr weşandine û yan jî bi pîlanên wan

ketine pêsîra hevdu û hevdu ji serê riya serokhozan rakirine. Rêk ji serokhozan ra fire kirine. Serokhozên ko ji bilî serokatîya xwe, ji bilî dîwana xwe û berfirebûna heremseraya xwe û ji bilî razîkirina serdestên xwînîmîj, ko çavên wan her dem li av û axa welatiye, li bara çi tişteke dî da nahizirin. Serokhozên ko ji bona axatî û serokatîya xwe ya pûç û bê wate amade ne ji gel û nîştîman û heyî û neyiyên xwe bibihorin. Amade ne ji abirûya xwe û gelê xwe bibihorin, lê ji serokatî û axatî û mîratiya xwe nebihorin. Mîratî û axatiya ko ji pejirandina bindestiya bîhaniyan pêve çî weca wê ji gel û welati ra tuneye.

Kulik serê xwe kiriye nava dêl û bijiyên Nijdiyî û pêş da dikudîne û di-hizire. Hizrên kûr û dûr. Silêmanê bavê wî her bi pîlana Ehmed Begê kurê Mîrê Ereban hate kuştinê. Bavpîrê wî Eliyê Mîrî dîsan her bi pîlana neyaran hate kuştinê. Bavê bavpîrê wî Silîv beg dîsan her bi pîlana neyaran dermandayî bû. Her çend ko binemala wan jî beg û mîr û serokhoz bûn, lê serî li ber xelkê û bîhaniyan nedadinîn. He li ber vê hindê bû, ko dijminan ewan li serê riya xwe hildan û axatî dane destê Emer Axayî, ta ko bi dilê xwe hespên xwe li ser av û axa welatî da bibeznîn. Emer Axayê ko ji bona axatiya xwe namûsa xwe, kiça xwe Perîşan avîte mazad û her-acê û Kerr û her çar xalên wî bi destên hevdu dane kuştinê.

Ev xan û mîr û serokhozan, van hemû mirovên bêguneh didin kuştinê, ko bixwe li ser desthelatdariyê bimînin. Tenê giştî hîvî û armanc û awatên wan ew e, ko bêjine wan xan û mîr û axa û serokhoz. Axa û serokên ko ne di hizra jar û belengazên welatê xwe da nin, belkû her tenê li hizra heremserayên xwe û dîwanxanên xwe û nav û dengên xwe û razîkirina serdestan û eşandina bindestan da nin. Ca serdest her kê dibe bilanê. Ji wan ra ferq nake. Serdest jî baş wan dinasin. Baş li reha mirina wan ra girtine. Baş pişikî xalo berdêdine wan û wan ji dest dana axatî û serokatî û mîratiyê ditirsînin û ya dilê xwe bi destên wan diqedînin. Her çiya ko dilê wan dixwaze, bi destên wana didine kirinê.

Ev e demanekî dûr û dirêje ko gel li vî derdî da, wekî kelokekî nîvser-jêkirî li ber êş û azaran per û baskan lev dide. Lê ewan jî her di keyfa xwe da nin.

Hindî ko Kulik ji beriya Şengarê ber bi zozanan rê ketiye, qasekê jî ev hizrana dest jê nekişandine. Zehlê wî ji wî û ji hemû serokhoz û mîr û axa û xanan diçe. Her çî çîrok û serhatî û mêjûya ko li bara kurdan da bi-hîstiye, hemû her li bar şerê xwe bixwetiye da bûye. Şerê birakujiyê ko bi neqşe û pîlanên neyaran û bi destên axa û xan û serokhoz û mîran li

Kurdistanê da wekî rîşala penceşêrê penc veda ye û rîşal ajotiye. Kesek di-
vê ko evê rîşalê ji bin va hilqetîne. Rîşala kotîbûnê bi çêkirina yêkatiya gel
derman bike.

Serê Kuliki bi derd û dûman e. Hey Nijdiyî dikudîne û hey jî li termê
Kerrî mêze dike û kûr keseran dikişîne û xwe ji xwe ra dibêje:

Çima gereke roja îro Kerr lêda û çar xalên xwe bi destê xwe bikuştta û
bixwe jî weha bêmrâz bi destên xalan bihata kuştinê? Çima em gereke
weha bi fermana neyaran û bi pîlanên axayên dexes û xiniz û xwefiroş, di-
jminên gel û neyarên welati hevdu bikujin? Çima gereke em bêçine, li ser
tûyî tuneyî hevdu bikujin; li ser termên hev simbêlan badin û ev zikteler-
ana jî bi xwîna me bijîn û dilê serdestan ji xwe xweş bikin û neyaran bi me
bidin kenandinê?

Çima gereke roja îro Kerr û xalan hevdu bikuştana? Eger Kerr û xalên
wî dest bidana hevdu û bibana yek, kîjan leşkerî dikarî li himber hêza
wan da rawesta?! Çima minê roja îro bi destên xwe çendik û çend siwarên
kurdan bikuştana û leşên wan biroda berda? Siwarên ko fermana wan li
destê Mîr Elî Swarani da bû. Siwarên nezan û neagadar.

Niha ko waye ber bi zozanan diçe, eger neçe hêrişê nede ser Emer Axayî
û tola xwe û bira û xalên xwe ji Emer Axayî veneke, xelkê bêjin: Kulikî
bêxîret û newêrek û bizdonek e. Eger hêrişê jî bide ser Emer Axayî û
daxwaza tola xwe jê bike, Emer Axa ko bixwe nayê şerê wî. Dê here hin-
dek jar û belengazên bê hiş û hedam bi navê pehlewana û qaremanan
bişîne pêşiya wî û li ber xwe da bide kuştinê.

Ev hizrana dest ji Kuliki nedikişandin. Êwir bi êwir nêzîkiyê bi zozanan
dikin. Lê tebat û aram ji Kuliki ra nema ye. Li nava hişê xwe da diçe. Xwe
ji xwe ra dibêje:

Li dirêjaya mêjûyê da, ta roja îro çî kesî bi hêza mil û baskan bi me kur-
dan nikariye. Lê bi hiş û pîlanan em bixwe berdane hevdu û em bi destên
xwe ji holê rakirine. Me bi nezantiya xwe hevdu qir kiriye û rê ji xelkê ra
vekirîye, ko me û welatê me bikin jêr çengalê xwe. Me bi sadetî û nezanti-
ya xwe hevdu kuştîye û me rêka dagîrkirina welatê xwe ji bihaniyan ra
paqij kiriye. Me bi destên xwe mala xwe kaviil kiriye û dijmin li ser serê
xwe siwar kiriye. Di kîjan rûpera mêjûya Kurdistanê û di kîjan serhatî û
stirana kurdî da hatiye ko dijmin bi hêza dest û lepan bi kurdan kariye.
Lê di kîjan rûpera mêjûyê da û kîjan srhatû û setiranê da nehatiye, ko me
bi destên xwe hevdu nekuştibe û me bi destên xwe kelayên xwe kaviil
nekiribe. He di seranserî mêjûyê da me bi destûr û fermana axa û beg û

serok û mîran li ber xelkê da şûr weşandiye. Ji bo berjewendiya xelkê hevdu kuştiye. Dijminan bi vir û derew û pîlanan em berdane hevdu. Bi pîlanên neyaran, li ser serokatîyê, li ser axatîyê, li ser jinê, li ser zozanê, li ser hespê, li ser Bilîcan û Perîşanan me hevdu kuştiye. Em ketine canên hevdu. Em her dem weke şûr û xencereke tûj bûne li destê dijminan da, ji bo birîna serê hevdu. Hindî ko neyaran hewceyî bi me hebûne, em kirine şûr û xencer û destikên sedef û qaşên gewhernîşan û giranbuha bi me va kirine û em li ber piştta xwe ra kirine. Lê gava ko me hemû karên wan li pêş xistine û êdî çi karên wan bi me nemaye, em weke çeqoka zengorî virvirandine nava kirs û kelêş û kewalan. Ne tenê kesî nezanibûne ka em hene, yan na, belkû li ser da hebûna me jî wenda û înkâr kirine.

Kulik nikare yek gavê van hizrana ji serê xwe derîne. Herwisan ko diponije, pêş da dikudîne û ber bi zozanan dajo.

Êwîrek mabû ko bigihîjin zozanan, mizginî dane Werdekê ko kurên te hatin û Bilîcan jî anîn. Werdekê hêrişî ber derê mala Emer Axayî kir û caniya xezalê jê xwest. Gava ko Emer Axayî bihîst, lawên Werdekê bi leşkerekî giran va ber bi zozanan dihên, ji qulên ruviyan geriya ko xwe tê da veşêre. Ferman da meyteran ko caniya xezalê ji Werdekê ra zîn bikin û ew û Eyšan jî dîsan weke caran li xîveta taybetî da ketin şêvrê.

Werdek li caniya xezal siwar bû û bi bayê bezê kudande pêşiya kurên xwe. Gava ko Werdek gihîşte pêşiya wan, dîna xwe dayê, Kuliki waye leşkerekî giran daye ser xwe û ketiye pêşiya leşkerî û ber bi zozanan dihê. Lê Kerr diyar nîne. Bi gef û gur xwe bi Kuliki ra gîhand û pirsiyara Kerrî jê kir. Lê hê pîrsa wê li devî da bû ko çavên wê bi sindirûka li ser piştta loki ket. Da nêza xwe û rikêfî Kuliki kir û gotê:

»Te Kerr daye kuştinê û tu hê li ber çavên min digerî?«

Kulik li dora lokî ra bû turik. Çavê Werdekê li milê Kerrî ket, ko li sindirûkê ra derxistibûn û milê wî li hewa da ba dibû. Bi dîtina wê dîmenê ra, hegera wê hindê ji Kuliki pirsî.

Kuliki gotê:

»Dayê ev bisparta Kerrî ya seremergê ye. Kerr digot, bêje dayîka min, bila li ber xwe nekeve. Dinya hema weha hatiye û dê weha jî here. Min li beriya Şengarê da dinya kire hêkekê û ew hêka jî li keviri da û şkand. Lê min bêxeberdaniya wê kir û mirazê min li çavên min da ma. Bêjê bila şîrê xwe li min helal bike.

Bû zarezare Werdekê û avîte se kurê xwe:

Hey wî wî, hey wî wî hey wîwî

Kero lawo ne min go neçe beriya Şengarê darên bînin...
Kuro malkavilo ne min got xalên te yê şêr û piling û gurgên dev bi
xwîn in...

Yê çarde zergan li navmilê te bixînin...

Şîrê min porkurê ji difinênên te ra bînin...

Na Xudê yê mirazê te li çavên te da bihêlin, dê termê te li ser min
dêranê min porkurê da wê bişînin...

hey wî wî, hey wî wî...

Her çend ko Kuliki biryar girtibû, bersiva dayîka xwe nede, lê xwest bi
stiran ewê bi kuştina birayên wê jî bihesîne. Li bersiva Werdekê da weha
got:

Hey wî wî, hey wî wî...

Dayê dilê min hane, bi me hane, dêranê dilê min hane bi me hane...

Li kevirê çemaqan, li hezekên herîreşkê, şer qewimî, şerekî pir giran e...

Xal û xarziyan dijî hev danîn şerekî bêeman e...

Tu yê bes bike pesn û medhê wan birane..

Kerê bêmiraz li te kuştin, çar pehlewane...

Minê li kevirê çemaqan, li hezeka herîreşkê li te bihaniya rîşala bi-
ran e...

Lê Kerrî li min heyvand û got, bese şerê birakujiyê, tu nekoje wan
xalan e...

Bila sibê kes nebêje Werdeka dê bê xayî û bêxudan e...

Minê hersê birayên teyên biçûk ji te ra înane tevî talanan e...

Hey wî wî, hey wî wî...

Gava ko Werdekê kuştina birayên xwe jî bihîst, agir bi serê wê ket û
got:

Hey wî wî, hey wî wî....

Kuliko lawo dilê min hane, bi me han e...

Delalo dilê min han e bi me han e...

Dilê dayîka te wargehê derd û wan kulan e...

Lawo ev derda derdê me kurdan e...

Emê dileyzin li ser şîrîta Emer Axa û bihaniyan e...

Karê me bûye birakujî û kişandina talanan e...

Emê hevdu dikujin li ser pere û dirafan e...

Xelkê û alemê ji xwe ra girtin erd û asîman e...

Serast kirin dewlet û ava kirin nîştiman e...

Pêş da birin ferheng û tore û peyv û ew ziman e...

Lê emê bi şerê xwe bixwetiye ji hemû gelan paş da man e...

Were lawo emê destên hevdu bigirin, derêxin ji welati bîhaniyan e...

Emê çê bikin dewletekê bi tevayî û arîkariya hemû şax û hozên di kurdan e...

Na Xudê emê bi arîkariya hev ava bikin welatê xweyî şîrîn Kurdistan e...

Hey wî wî, hey wî wî... lawên min nezan in, şêrên min nezan in, hey wî wî...

Werdek ne ew bû şerê birayên xwe bike û ne ew bû ko bi wan ra rûnê û şînê bike. Gava ko hersê birayên Werdekê zarezara wê bihîstin, hatin û xwe avîtin ser dest û piyên wê. Bi fermana Kuliki pêşiya karwan û leşkerî rawesta. Siwar û peya hemû rêz rawestan. Termê Kerrî li ser barê lokê pêşeng danîn erdê. Werdekê devê sindirûkê vekir û xwe avîte ser termê Kerrî. Xal û xwarziyan şîna Kerrî dupate kirin. Dîsan termê Kerrî weke berê kirin nava sindirûkê û ber bi zozanan kişiyen. Berê êvarê bû, ko leşker gihîşte ser kaniya Rihanê. Durust li ser wê kaniya ko Kerrî dil û hinavên xwînavî dabûne destê Perîşanê. Ji Kerrî ra gorek kulan. Leşker li ber termê wî ra li rêzê çûn. Kulik li ser termê Kerrî ra rawesta û weha got:

»Kero bira! Eger te bi xebardaniya dayîka me bikira û te şerê xwe bi xwetiye nekira, roja îro tu giheştibûy mirazê xwe. Lê te bi gotina dayîka me nekir, da ko akama karê me wiha lê hat. Ez îro li ser gorina te bêmirazî bi wê axa ko kal û bavê me tê da hatiye veşartinê û bi wê axa hanê ko emê te tê da veşêrin, sûn dixom, ta ko ez hebim, ez êdî ne şerê xwe bi xwetiye dikim û ne jî serê xwe li ber bîhanî û dûvelankên wan xwar dikim.« Piştî axiftinê Kuliki termê Kerê bêmiraz sipartin axê. Werdek bi Kulik û leşkerê wî va ber bi mala Emer Axayî diçûn, ko Emer Axayî bi nexşên Eysanê herdu gîzmên xwe tijî xwelî kir û bizmikên gîzman bi hev ve girê da û avîte stuyê xwe. Topek cawê sipî danî ser xweliyê. Şûrê xwe ji kalanî kişand û danî ser. Mishefa Reş jî bêkiras kir û danî rex şûrî û derkete pêşiya Werdekê û Kulik û leşkerê wan û bi zelûlî got:

»Werdek tu û Kulik yan bi vî şûrî serê min lêdin û evê topa cawî li min werkin û evê xweliyê birijînin ser min. Yan jî bidin bo xatirê vê Mishefê û gunehê min li min bibexşînin.«

Kulik ji hespê xwe peya bû. Mishef ji ser destê wî hilanî. Şûrê wî kire kalanî û li ber ra kir. Xweliya gîzmên wî vala kir û gotê gîzmên xwe pê ke. Li dû ra kelebçe vekir û herdu destê wî li piştê girê da û got:

»Eger gunehê te tenê ev pîlana bûya, minê ji Werdekê û xalan daxwaz bikira, ko ji gunehên te derbas bibana. Lê gunehên te yek û du nînin.

Emê te bispêrin destê dadigeha gelîrî. Dadigehê çî biryar girt, emê cî bi cî bikin.«

Û bi gotina xwe ra, Emer Axa da destê Hasûxan û Pasûxan û her sê xalên xwe û ew li kela kûla nêçîrgehê da zindanî kirin.

Emer axa li kûlê da zindanî bû. Werdekê jî agirek li ber serê gora Kerrî hil kir. Agir bi gezan qulozî hewa dibû û ta nîvê şevê jî her geş bû. Perîşanê xwe serdanpê reş û heş kir. Cotek guliyên xwe li ser xoşteviyê xwe yî bêmiraz da birî. Her du lamên xwe ta binçena xwe da ber pencerûskan û dirandin. Mirazê wê jî wekî mirazê Kerrî li çavan da mabû. Ji bona Kerrî xwîn digiriya. Wê şevê ji bona Kerrî xew li çavên çî kesî neket. Werdekê qelema xwe hilda û ji seranserî hoz û mal û malbatên kurdan ra ev nameya nivîsî:

»Gelî Kurdên hêja û dilşewitî!

Her wekî hûn hemû dizanin, ev demaneke dirêj e ko Emer Axa bi destên dewleta dagîrker li ser serê me kurdan bûye hemûkare. Ew li cîhê wê hindê da ko xizmetê ji gel û welatê xwe ra bike, li xizmeta dijminê gelî da ye. Pêşiya her baş gotine: Kurmê şîrî, her ta pîrî. Emer axayê ko bi xinizî û dexesiyê firşkê xwe vergirtiye û xîmê wî bi destê bîhaniyan hatiye danînê, nikare ji gelê xwe ra bibe mirovekî xudanxêr û xêrxwaz. Ew bi fermana neyaran rojê hozê ke kurdan ji nav dibe. Çi sal nîne ko ew bi neqşe û pîlanên neyaran çend hozên kurdan bernede pêsîra hevdu û agirê şerê birakujiyê li nava gelê kurd da gur neke. Çi sal nebûye ko ew bi fermana neyaran komek kurd ji cî û warên wan, ji welatê wan raneqetîne û derewar û berîdeyî welatên dereke neke û dijmin û neyaran li cî û warên wan da cîwar neke. Bêgotin hûn hemû niha baş dizanin û pê hesiyane, ko ewî bi dexesî û neyartî herdu kurên min yên genc û xêşim bi şer li sr xalan da şand. Ew bû heger ko kurê min yê mezin û çar birayên min û bi hezaran kurdên bêguneh bi destên hevdu bêne kuştinê. Vê gavê êdî qurmê dexesiya wî li ser avê ketiye. Gel hemû bi xayînetiya wî agadar bûne. Îro Emer Axa li ber hegera dexesî û xayînetiya xwe bi destê gel hatiye girtinê û di zindanê da ye. Roja eyniya tê emê Emer Axayî li pêş çavên giştî komelê dad bikin. Tikaye hûn jî li wê rojê da li dadgeha komelî da amade bibin. Her kê jî her cure sikalaya wî ji Emer Axayî hebe, dikare roja îniyê bigehîne destên dadivan û dadistanên komelê.

Xûşka we Werdeka Hesê Dûdêyî

Destîne:

Sibêda wê rojê bi fermana Kuliki ra Elik û Loko li duhola hawarê dan. Ji her alî komel ber bi zomeya Werdekê kişiya. Leşkerê Kuliki li warê kaniya Rihanê çadur û xîvetên xwe vegirtin. Teter û peyakan nameya Werdekê dane destên xwe û zome bi zome û êl bi bi êl û gund bi gund û bajar bi bajar gerandin. Ji her alî mal û malbat û êl û hozên kurdan ber bi warê kaniya Rihanê kişyan.

Roja îniyê pê ra gihîşt. Taze tavê lêdabû, ko Emer Axa bi kot û zincîr û kelebçe anîn naverasta zomê. Besta nêçîrgehê û zomeya kaniya Rihanê li ber mirovan reş û tarî bû. Sê dadivan û du dadistan li ser rûniştekekên kevirîn rûniştibûn. Li her alî name û sikalaname bûn ko komelê raberî wan dikirin. Emer Axa li himberî dadivanan li ser pê rawesta bû. Uskura xwe xwar kiribû. Serê wî di ber da bû. Şerm dikir, li nava çavên gelê xwe binêre. Dadivanan pirsiyar li dû pirsiyarê ji Emer Axayî dikirin:

— Emer Axa gelo rast e, ko te bi destiyariya dewletên dijminan Silîv Beg û li dû ra jî kurê wî Eliyê Mîr daye kuştinê, da ko tu rê ji axatiya xwe ra vekî?

— Emer Axa gelo rast ko tu bûy hegera şerê birakujiyê li nîveka hozên Kîkan û Sîpikan da?

— Emer Axa ya rast bêje! Gelo tu bûyî heger ko herdu malbatên Rindik û Findikan hevdu rehbirandî bikin?

— Emer Axa gelo rast e, li sala şêstan da li zozanê Bêlanan da te dest-dirêjî bi kîça rêncberê xwe kiriye?

— Emer Axa gelo rast e, te bi fermana dewleta dagîrker pêncî gundên Kurdan li Aranê ji kurdan standiye û paşê te neyar gel di wan gundana da daye rûniştandinê?

— Emer Axa gelo rast e, te kevirê xîmê xaniyên gundiyan firotiye neyarên gel?

— Emer Axa gelo rast e te herdu zozanên berereş û berezîvan ko av û axa welatê meye, pêşkêşî kardarê dewleta dagîrker kiriye?

— Emer Axa gelo rast e te sermeyterê extirmexana xwe ji bona ko tu ji-na wî li xwe mare bikî, avîte nava dest û piyên hespên cexur û da kuştinê?

— Emer Axa gelo rast e dibêjin te nobedarê xwe li bin dar û tajankan da birîndar kir û paşê nobedarê te her bi wan birînan mir?

— Emer Axa gelo raste, ko te bi dexesî herdu kurên Werdekê yên genc û xeşîm bi şer li ser xalên wan da şand û li dû ra li binî va te name ji Mîrê Ereban ra şand, ko xalên wan pê nehesîne û bi şer wana berde pêşîra hev

û bi destên hevdu wan bidin kuştinê?

— Emer Axa gelo rast e?

— Emer Axa gelo rast e?

Pirsiyar li dû pirsiyarê û gazinde li dû gazindan û sikala li dû sikaleyana ra li ser Emer Axayî da barîn.

Serê Emer Axayî li ber da bû. Pêş da li bersiva du, sê pirsiyaran da li ber xwe da û ew gotinan mandel kir û got îlava li min dikin. Lê bi mandelkirina her sikalayê ra dengê komelê bilind dibû û komelê bi hev ra gazî dikirin:

— A, rast e.

— Em bîner û gowane.

— Me bi çavên xwe dîtîn.

— Me bi guçkên xwe bihîstin.

Gava ko Emer Axayî dît, komel waye li himberî wî rawestayê û gotinên wî hemûyê derdêxin hêçê ra, serê wî kete ber da û êdî zimanê wî negeriya û her bi hejyareya serî gotin û pirsên dadivanan rast derdêxist û her yekere xwe da destê dadivanan û li bersiva her pirsiyarê da serê xwe bi wateya erîniyê dihejand.

Paşt wê hindê ko pirs û pirsiyar û sikala kuta bûn, koma dadistan û dadivanan li ser hev quricîn. Li dû ra dadistanek hilkişiya ser serkoyekê û bi dengê bilind biriyara dadgeha komelî ya kutayê weha ragehand:

Li ser sikalaya gel û biryara dadgehê, Emer Axa bi tawana xinizî û dexsiyê li dijî gelê xwe, bi tawana çekirina şerên birakujiyê li nav gelê xwe da, bi tawana firotina niştimani, ko dayika gel e, bi tawana firotina gel û welatî, bi tawana kuştina xelkê bêguneh, bi tawana destdirêjîkirinê li ser mal û can û namûsa gelê xwe, bi mirinê tê siza dan. Sizaya Emer Axayî roja îro li ber çavên gel mirandin e.

Koma biriyarêdera dadgeha gelêrî

Bi ragehandina vê biriyarê ra komel weke deriyayê li se hev ra hurmicî. Dengê şadî û xweşiyê ji her alî bilind bû. Serokê dadgehê gazî kir:

»Tikaye bêdeng bin!«

Komelê piştî du, sê caran ko Serokê dadgehê daxwaza bêdengiyê ji wan kir, xwe kir kirin. Li dû ra sêdarek li nêveka meydana ko komel lê berev bibûn, çeqandin. Emer Axa anîn ber wê sêdarê. Kapek avîtin skura Emer Axayî. Emer Axa hilkişandin ser sêpayeyekê. Serokê dadgehê dîsan bi dengê bilind gazî kir:

»Hey komela dilşewitî! Eger hûn bipejirînin, me Werdek ji bo cî

înanan sizaya Emer Axayî helbijartiye.«

Bi hezaran dengî bi hev ra sîngê esmanî qelaştin û ber bi hewa bilind bû.

— Em dipejirînin.

— Me pejirandiye.

— Bijî Werdek!

— Bijî Werdeka dilşewitî!

— Bijî Werdeka pehlewani!

— Serokê dadigehê dengê xwe li ser dengê komelê xist û got:

»Em tikayê ji Werdekê dikin, ko ji bo bi cî înana biryara mirandina Emer Axayî bê rex sêdarê.«

Bi dengê Serokê dadigehê ra Werdekê komel qelaşt û li nava gazî û qûtîna komelê da xwe gîhande rex sêdarê. Bi hezaran çav li destê Werdekê bûn û hêviyê bûn kanê Werdekê çî bîke.

Serokê dadigehê got:

— Werdek tu hem xûşka kuştîya yî, hem jî dayîka kuştîyan. Tu li vê dadigehê da ji hemû dadxwazan dilşewitîtir î. Em ji layê giştî komelê mafê sizadana Emer Axayî didin destên te. Niha tu dikarî li dewsa her çar birayên xwe û kurê xwe yî bêmiraz û hezaran kesên dî ên bê sûc û bêguneh ko bi pîlanên Emer Axayî hatine kuştinê, yan zor û zordariyek bi wan hatiye kirinê, sêpaya li jêr lingên Emer Axayî bikişînin û ewî bigehînin sizaya kiryarên wî yên nemirovanî.

Li dû destûra Serokê dadigehê ra, Werdekê avirek da Emer Axayî û berê xwe li ser komelê da kir û weha got:

— Gelî komela hêja û giranbuha! Gelî bira û xûşkên dilşewitî! Hûn hemû bîner û gowan in, ko koma dadigeha gel, sizaya mirandinê ji Emer Axayî ra derînane.

Bi vê gotinê ra dengê komelê bilind bû, hemûyê bi hev ra gazî kirin:

— Mirin ji bo gelfiroşan!

— Mirin ji bo welatxoran!

— Mirin ji bo dijminê gel û welatî!

— Mirin ji bo Emer Axayê dexes û xayîn!

Werdekê dengê xwe bilind kir û got:

— Tikaye bédeng bin! Tikaye bédeng bin!

Komel li dû du, sê dangan ra bédeng bû. Werdekê li dû axiftinên xwe ra girt û got:

— Gelî komela hêja, hûn hemû gowan in, ko li dadigeha gel da sizaya

mirovên gelfiroş û welatxor yên weke Emer Axayî merg e. Lê gelo bi kuştin û li darê dana Emer Axa û yên wekî wî, karê me yê serast be?!

Çi deng ji komelê derneket. Werdekê bixwe bersiva xwe da û got:

— Bêgotin karê me bi kuştinê serast nabe. Em gereke bigerin, reh û rîşa van kiryarana bibînin û hegeran li rîşalê da hilqetînin. Li ber çavên we hemûyê û her wisan bi pejirandina we dadigehê nûneriya gel daye min ko ez li dewsa we sêpayê li jêr lingên Emer Axayî bikişînim û ewî bigehînim sizaya kiryarên wî yên nemirovanî. Lê bi dîtina min zindikirnewe ji kuştinê çêtir e. Ez weke dayîkeke kurkuştî û xûşkeke birakuştî ji mafê xwe yê sizadanê dibihorim û daxwazê ji we jî dikim, ko ji gunehên Emer Axayî derbas bin.

Komela mirovan bînanî lêmişteke payîzî li ser hev û ber hev ra hurmicî û bi hev ra gazî kirin:

— Bijî Werdek!

— Bijî dayîka dilovan!

— Bijî dayîka me kurdan!

— Ser xwe bî Werdek!

Werdekê destê xwe li ser komelê da hejand û dengê xwe bilind kir û got:

— Ez zor sipasê ji hewe dikim ko hûn ji mafê xwe derbas bûn. Ez bi rêdana we, sizaya mirina Emer Axayî pileyekê dînime xwarê û daxwazê ji dadigeha komelî dikim ko sizaya derewarkirinê ji Emer Axayî ra bibirin û malê wî jî malmirî ragehînin. Êdî ciyê Emer Axayî li Kurdistanê da nema ye. Ji roja îro şûn da Emer Axa û jina wî Eyšan derewarkirîne. Ewna li dervayî Kurdistanê, li kîderê da dimînin bixwe dizaninê.

Dadivanan li dû axiftinê Werdekê ra, kapê skura Emer Axayî vekirin û ew û Eyšan dane destê Hasûxan û Pasûxan û li Kurdistanê derxistin.

Komelê Werdek dane ser destên xwe û ew ber bi konê wê birin û Werdek ji xwe ra kirin serwêra hemû welatî.

Piştî hefteyekê hat û çû û şîn û serexweşiya mala Werdekê kuta bû. Piştî şînê Elik û Loko li der mala Werdekê li miqamê çemerçopiyê dan û govend li dermala Werdekê çep zivirî.

Li ser bisparteya Kerrî Perîşan ji Kuliki mare kirin. Werdekê bi serçopiya zemawenda Kulik û Perîşanê ra girt û govenda çep gerand û bi dilekî şewat got:

Şîn û şayî rewşa jiyanê ye. Dinya hema weha hatiye û dê weha jî here.